641.

201
41 H
31

EX
BIBLIOTHECA
MICHAELIS
CHASLES
ACAD SCIENTIAR SOCII
MC

BEDAE PRESBYTERI ANGLOSAXONIS, MONACHI BENEDICTI, viri literatiſſimi opuſcula cumplura de temporum ratione diligenter caſtigata: atq; illuſtrata veteribus quibuſdam annotationibus vna cum ſcholijs in obſcuriores aliquot locos, authore Iohanne Nouiomago.

Nunc primum inuenta ac in lucem emiſſa, quorum catalogum require pagina verſa.

Coloniæ excudebat IOHANNES Prael,
Anno M D XXXVII. Menſe Maio,
Impenſis Petri Quentel.

Cum gratia & priuilegio.

CATALOGVS OPVSCVLORVM QVAE HOC LIBRO continentur.

CAlendarium inſcriptum Ephemeris duodecim mēſium Romanorum, ſolis & lunæ curſus continens, tum ſtellarum in errantium ortus & occaſus, cum tempeſtatum ſignificatione per ſingulos dies.

Annales canones de ſolaris & lunaris temporis computatione.

De natura rerum liber vnus.

De temporum ratione liber vnus.

De temporum ratione idem argumentum tractans copioſius, capitibus aliquot adiectis quæ in priore editione non erant, & hiſtoriarum vſque ad hanc ætatem productione.

De Paſchæ celebratione ad Vuichredam preſbyterum opuſculum.

De ordinatione feriarum Paſchalium iuxta veterum ſynodorum inſtituta.

Canones ad inueniendum ea quæ continentur circulo decennouenali.

Circuli decennouenales deſcripti à beato Ciryllo, Dionyſio Romano abbate, atque Beda, & producti quoque ad annum M D C, alijsq́ quibuſdam adiectis nondum antea excuſsis, quorum omnium capita collecta ſunt indice alphabetico.

ILLVSTRISSIMO ORNATISSIMOQVE PRINCIPI IVNIORI GVILHELMO DVCI CLIVENuenſi, Iuliacenſi, Montenſi, Comiti Marchiæ & Rauenſpurch &c.

Iohannes Nouiomagus S. P. D.

QVoniam Guilhelme princeps iunior illuſtriſſime, rerum conſiliorumq́; quæ vna cum clariſſimis tuis parentibus geris magnitudo, tuam mentem ad maiores curas & grauiores cogitationes ſollicitant, non exiſtimabam me ſatis ex principis dignitate facturum, ſi animum tuum magnis multisq́; negocijs impeditum, hac προσφορᾷ ad leuiora ſtudia reuocarem: hoc præſertim tempore, cum primum adoleſcentia egreſſus liberalibus diſciplinis ac agendi præceptis imbutus (quibus te optimi parentes ſtatim ab optimo præceptore formandum ſingulari prudentia curarunt) iam viro ac principe dignum aliquid gerere incipias, eaq́; iam clarius ex vmbra veluti in lucem producere, quibus antea tua ætas præformata eſt. Sed etiam ea res me abiecit vt ſpem haberem minorem cum gratia ad te perueniendi, quod ſcirem (dicam enim ingenue ac libere quod verecunde ſentio) difficiles eſſe eorum aditus ad principes, maleq́; ab aulicis accipi, qui neque genere neque fama neque fortunis percelebres, nec fauore aut commendatione chari ſint, quibus præſidijs tametſi omnibus ſim deſtitutus, & te arduis quoque negocijs impeditum facile intelligam: minime tamen propter has cauſas arbitrabar mihi eſſe ceſſandum, ſed confidentiam ſumpſi ſcribendi, quod longe aliter te de honeſtis diſciplinis earumq́; cultoribus iudicare perſpicio, quàm eos qui ſine literarum cognitione & philoſophorum præceptis ad tuendam principis dignitatem ſatis eſſe arbitrantur, generis, fortunarum, ac ditionum amplitudinem, quæ tametſi à maioribus tuis quàm cumulatiſſime acceperis, ſingulari tamen & diuina prouidentia optimorūq́; parentum ſtudio tibi contigit, ſtatim à puero cum regio genere ſcientiæ ac virtutis laudem copulare: qua in re, quemadmodum à Platone præclare accepiſti, prima & maxima ineſt nobilitas, animi videlicet magnitudine principem agere. Hac igitur virtute & humanitate tua recreatus, fiduciam cepi non modo hæc ſcribendi ad te, ſed & ſperandi quoque tuam amplitudinem de cætero noſtras aliquid eſſe putaturam nugas, nec eas alio animo eſſe laturam q̃ quo te erga bona ſtudia ac liberales artes affectum confidimus. Huius nanque rei argumentum ac teſtimonium deprehendi in Cunrado Hereſbachio, homine digno qui formando principis ingenio cōtingeret: cuius fidem & dexteritatem poſteaquam paucis annis ante Coloniæ congreſſibus aliquot familiaribus perſpexi, ſic deinceps mihi perſuaſi, te non principem modo fore, dignum cui ditionum ac rerum publicarum cura & adminiſtratio committi poſſet, ſed & nobiliſſimum quoque Muſarum ingeniorumq́; Mœcenatem. Neque enim (vt euentus docuit & docet adhuc quotidie) mihi impoſuit perſuaſio, cum videam patris tui laudatiſſimi principis, tuamq́; aulam optimis & doctiſſimis quibuſque hominibus vndecunque quęſitis, tanquam publicum quoddam totius regionis oraculum celebrari: adeo vt hic Plato plane ſibi ſatisfactum arbitrari poſſit, qui rectores vrbium eſſe philoſophos oportere arbitratus eſt, aut earum reges philoſophari: quorum vtrunque quàm pulcherrime impleſti dum ipſe ſapientiæ præceptis ſis imbutus, atque huiuſmodi delecteris conſultoribus. His itaque præſidijs tuaq́; potiſſimum benignitate illuſtriſſime princeps fretus, paſſus ſum me vinci amicorum aliquot hortatu, qui hoc apud me egerunt, vt mearum lucubrationum, quas aliquando per ocium coſcribo vel effundo verius, aliquid ego tuo nomini inſcriberem, tum quod hoc officij genus tibi non diſplicere aliquot exemplis,

cum maxima laude tua & nominis immortalitate declaraſti:tum quod meis labori-
bus authoritatis aliquid acceſſurum exiſtimabant per principis commendationem,
ſub cuius veluti tutela emitterentur. Dum igitur ad amici cuiuſdam rogatum. de na
tura rerum, de temporibus ac circulis decennouenalibus,& ſimilis argumenti libel
los aliquot à Beda Angloſaxone conſcriptos, ad iſtum modum antea non excuſos,
cenſendos accepiſſem, codicis vetuſtate primum delectatus,& eo quidem amplius,
ꝙ (vt ex inſcriptione cognoui) Heriberti fuiſſet, eius qui diuorum catalogo poſtea
adſcriptus eſt : eruditionem minime vulgarem, iucundiſſimis etiam diagrammatis
paſſim adiectis, iudicaui poſteritate non indignam: etiamſi ſcriptor ipſe ſimplicem
quandam & prope ſupinam dicendi formam ſit ſecutus. Igitur dum prelo deſtina-
retur, cœpi ſicubi deprauatum eſſet ſcribentis inſcitia, aut vetuſtate reſtituere, tum
loca quædam, ſed præter inſtitutum explicatius, quàm ab eo erant breuiſſime conge
ſta, enarrare: multa etiam apponere ex mathematico pœnu, captus materiæ iucundi
tate,& calamo liberius currente plus laboris inter recognoſcēdum ſubrepſit, quàm
inſtitueram. Neque tamen infructuoſum aut non neceſſarium hoc fore arbitratus
ſum ijs, qui naturam rerum pulcherrimarum cognoſcendi deſiderio tenerētur. Erāt
enim multa huiuſmodi, quæ non adhibitis apodixibus grammicis, quibus hę diſcipli
næ gaudent, intelligi vix poterant non bene in hoc ſtudiorum genere verſato: alia
etiam ad nihil vtilia, niſi adiectione temporum & computationis vſque ad noſtræ
ætatis annos producerentur, veluti de circulis decennouenalibus, quę Beda reliquit
non abſoluta, quæq; ad nos peruenerunt neque integra, neque emendata: tum poſte
riores res geſtas, quas intra ętatē authoris cōſcribi neceſſe erat, quiſq; ad ſeſe vſq; re
quirit. Eam opam ornatiſſime princeps, quæ etſi inter legendum atque ex ſtudij vo
luptate quam ceperam, verius mihi excidit quàm conſcripta eſt, tuo autem auſpicio
in lucē atq; manus hoīm dedi, vt ſi forte genius quē in victuro libro requirit Mar-
tialis, per nos illi ingenitus non ſit, tui tamen nominis authoritate, quæ honeſtiſſi-
mis ſignis æternitati conſecrata eſt, atq; quotidie conſecratur, etiam ad poſteros per
ueniat. Tum quoque vt communi ſtudioſorum nomine aliqua in re tuæ gratiæ gra-
tificari poſſimus, qui quantum tibi debeant, non facile dixerim. Equidem ſic exiſti-
mo, plurimum referre ad ſtudiorum incrementum & conſeruationem, ſi honeſtis li
beralibusq; artibus & philoſophiæ præceptis imbuti ſint principes, atq; rectores re
rum publicarum. Eiſdem enim ſtudijs plerunque adici ſubditos, quibus eorum prin
cipes ſunt dediti, multa ſunt exempla. Quis enim temporibus Romuli & Alexandri
non militabat? Sub Auguſto omnes pangebant carmen. Neronis ſtudium in Muſi-
ca quàm plurimos ad canendi artem inuitauit. Iuſtiniano legum latore aut rapſodo
potius, imperante, (etiāſi eū q̄dam indoctū fuiſſe veteris iuris,& quod turpius dictu
foret ἀναλφάβητον putent) quiſque de iure reſpondere didicit. Neque hoc tam falſum ꝙ
vulgo iactatum: Qualis princeps, talis populus. Quæ cum ita ſint plurimum ſane ar
bitror tibi bonas literas debere, quod nō ſolum has amas & promoues, ſed eas quo
que pulchre intelligis & colis, quorum alterum te prudentia & humanitate, alterū
eruditiſſimorum hominum frequentia præcellere, verumq; principem agere facit,
vtrunque tuæ laudis quàm plurimos admiratores amatoresq; conciliat, eos præſer-
tim qui honeſtis diſciplinis bene conſultum volunt. Poſtremo ꝙ non dubitaui me
quoque priuatim rem gratam facturum, ſi de ijs artibus ad te ſcriberem quæ cogita-
tiones noſtras, ab humanis rebus in cælum tollunt, rerumq; cæleſtium contempla-
tione mentem naturæ maieſtatem admirantem, inexplebili iucunditate afficiunt, at-
que vt præclare à Platone ſcriptum eſt, oculos mentemq; barbarico cœno immer-
ſos erigunt,& deterſo ſqualore ad præſtantiſſima quæq; naturæ proſpectū dirigit.
Quis enim eſt vſque adeo alienus ab humanitatis ſtudio, qui nō aliquando in cælum
ad pulcherrima mundi lumina ſublatis oculis, non admiretur hoc intranſmutabile
dei opificium omni admiratione ſuperius? quæ cogitatio animos hinc etiam vltra
cælos in venerationem ſummi creatoris eripit. Igitur & prophetico ſpiritu excla-
mat Dauid in pſalmis: Cæli enarrant gloriam dei, & opera eius annunciat firma-

mentum. Emerſit primum ab harum contemplatione, totius ſapientiæ atque humanitatis primordium. Neque aliter Thales ille Mileſius primus apud mortales ſapientiæ nomine celebratus eſſet, niſi poſt negocia reipublicæ ſe ad rerũ cæleſtium ſtudium contuliſſet, & primus inde hominibus aliquid aperuiſſet, vt Callimachi verſiculis hiſce eſt laudatus.

καὶ τῆς ἁμάξης ἐλέγετο σταθμήσασθαι
τοὺς ἀστερίσκους ᾗ πλέουσι φοίνικες.

Deinde Pythagoras qui primus philoſophiæ nomen aſſumpſit, non ob aliud hominem à deo cõditum arbitratus eſt, quàm ad harum rerum indaginem. Et ſane quàm plurima cæco iudicio tractari neceſſe eſt, in omnibus pene dixerim profeſſionibus, ſine huius ſapientiæ parte. Dij boni quàm ridicule audio ſæpe diſputari de rebus etiam ſacris ex harum artium ignoratione, & ſi qua alia ſunt quæ ad ceremonias quaſdam eccleſiæ non poſſunt niſi huius cognitionis præſidio excuti. Neque non falluntur, qui has artes optimis etiam iudicijs non ſingulariter prodeſſe exiſtimant, cum quorum ſententia, quia doctiſſimorum hominũ teſtimonijs ſatis confutata eſt, non puto eſſe huius inſtituti latius contendi oportere. His de cauſis iuſtis quidem, vt opinor, niſi mihi ſtudij huius amor imponit, permotus ſum optime princeps, vt dignum aliquid diuina tua mente honeſtiſſimisq́; cogitationibus viderer mihi adferre, etiamſi ſpeciem habeant vulgarem: quod ſi etiam gratum tibi eſſe cognouero, habeo alia quæ iam annis aliquot parturio in eodem genere artium ſuperius addenda. Accipe igitur libellos hos noſtra commentatione vtcunque adiutos, ea mente ac animo, quem gerere ſoles erga bonas literas, quorum patrocinio vt feliciſſimo ſydere natus es, ita faciat deus optimus maximus, vt quàm diutiſſime his vna cũ optimis illuſtriſſimisq́; parentibus conſerueris. Coloniæ poſtridie Idus Iulij. Anno M.D.XXXVII.

BEDA monachus & preſbyter monaſterij ſanctorum Petri & Pauli apoſtolorum, quod eſt in Anglia, ordinis ſancti Benedicti, vir in diuinis ſcripturis ſtudioſiſſimus, & valde eruditus, atq; in ſecularibus literis peritiſſimus, philoſophus, aſtronomus, calculator & poeta inſignis, græci ſermonis non ignarus, ingenio præſtans, eloquio non curioſus, dulcis tamen & compoſitus, multa ſcripſit volumina, in quibus acuman ingenij eius probatur. Hic cum eſſet ſeptem annorum cura propinquorum datus fuit educandus Benedicto abbati, ac deinde Ceolfrido dicti monaſterij Muramutha, cunctumq; ex eo tempus vitæ in eiuſdē monaſterij habitatione peragens, omnem meditandis ſcripturis operam dedit, atq; inter obſeruantiam regularis diſciplinæ, & quotidianam eccleſiæ curam cantandi, ſemper aut diſcere, aut docere, aut ſcribere dulce habuit. Nonodecimo autem ætatis ſuæ anno diaconatum, trigeſimo preſbyteratus gradum, vtrunq; per miniſterium Iohannis epiſcopi, iubente Ceolfrido abbate ſuſcepit, ex quo tempore accepti preſbyteratus, vſq; ad finem vitæ ſuæ ſubiecta opuſcula compoſuit.

In Geneſim vſq; ad Iſaac Li. 4	In Iudicum Li. 1
In Numeros Li. 1	Li. 2
In Deuteronomium Li. 1	Li. 3 Parabolæ græce, lati.
In principium Regum Li. 3	Li. 1
In Regum triginta quæſtionum Li. 1	Li. 6 Scripturis iuuante gratia.
De ædificatione templi Li. 2	Li. 3 Eximius ſacræ interpres.
In Ioſue Li. 1	Li. 1 Liber ſancti patris noſtri
In Paralipomenon Li. 2	In Ieremiam Li. 2
In Prouerbia Salomonis Li. 3	In Danielem Li. 1
In Eccleſiaſten Li. 1	Li. 12
In Cantica Canticorum Li. 6	Li. 4 Expoſitionem euangelij
In Eſdram & Neemiam Li. 5	Li. 6 Beatus euangeliſta Lucas
In Tobiam Li. 1	Li. 1 De natura rerum & ratione
In Iſaiam prophetam Li. 1	Li. 2
In Ezechielem Li. 1	Li. 1 Dominus dicit in euangelio
In duodecim prophetas minores Li. 12	Li. 5 Britannia oceani inſuſa
In euangelium Marci Li. 4	Li. 2 In expſitione cantici
In euangelium Lucæ Li. 6	De paſſione ſancti Felicis Li. 1
In epiſtolas Pauli Li. 14	Chronicam ſui cœnobij
Homelias euangeliorum Li. 2	Martyrologium diuerſo carmine
In epiſtolas Canonicas Li. 7	Epigrammata Heroico metro Li. 1
In Actus apoſtolorum Li. 2	Lectiones in vetus teſtamentum Li. 1
In Apocalypſim Li. 3	Diſtinctiones in Hieremiam
De temporibus & natura rerum Li. 1	De Chriſto & eccleſia Li. 2
Aliud minus volumen Li. 2	De arte metrica
Scintillarum ex ſententijs patrum Li. 1	De ſchematibus
Geſta Anglorum Li. 5	De orthographia Li. 1
Flores in cantica beati Georgij Li. 2	Li. 1 Primodeus globum cæ.
Geſta diuerſorum ſanctorum Li. 1	De locis ſanctis Li. 1
Vita ſancti Alberti epiſcopi Li. 2	Lectiones noui teſtamenti Li. 1
In Exodum Li. 1	Diſtinctiones in Iob Li. 1
In Leuiticum Li. 1	De cantico Habacuk Li. 1
De tabernaculo & vaſis eius Li. 3	Li. 1 Qui notitiam metricæ
Li. 3	Li. 1 Solent aliquoties in.
Li. 1 Dilectiſſimo fratri no.	Epiſtolarum ad diuerſos Li.
Li. 2 Hortatur vos vas electionis	

Alia inſuper multa edidit, quæ ad noſtræ lectionis notitiam nō peruenerunt. Huius opuſcula etiam adhuc eo viuente & ſemper noua ſcribēte, tantæ autoritatis erāt,

Vt ordinatione preſulum Angliæ in eccleſiis publice legerentur. Cumq; in homilia
rum impoſitione nomen ex more authoritatis venerabilis Bedæ preſbyteri ſcribe-
rent, aliter eum cum viueret prædicare non valentes, obtinuit vſque in hodiernum
diem titulus ſemel à principio attributus, vt Beda venerabilis potius dicatur quàm
ſanctus. Viuentem enim aliter nuncupare (& ſi ſanctus fuerit) non licebat. Sunt qui
alias rationes huius tituli venerabilis fingant, alij ex inſcriptione epitaphij, alij
cæcum fuiſſe Bedam ſomniantes, ſed errant, quoniam Beda nec cæ-
cus fuit, nec ſepulchro eius tale Epitaphium inſcri-
ptum nouimus. Et quidem niſi breuita-
ti conſulerem, deliramēta hęc
facilime confuta-
rem. Mori-
tur
ſub Leone Impe. Anno domini D. CC. XXXII.
Indictione XV. ætatis ſuæ anno
LXXII. pridie Calen.
Iunij.

INDEX RERVM AC VERBORVM QVAE TOto hoc libro, & in ſcholijs & in authore ipſo continentur, locupletißimus.

Ab quintus menſis Hebræorum. 39. d
Abanij 83. d
Abel 74. c
Abdias 29. a
Abiam Hieroboam priuignum ſuperauit. 76. d
Abeſſan 28. d
Abias annis IIII. 29. a
Abimelech pontifex 29. a
Abimelech fratres ſuos LXX. interfecit 8. d
Abraham 75. c
Abraham aſtrologiæ peritus 36. a
Abraam 28. d
Abeſſan de Bethleem 76. b
Abſides planetarum in quibus partibus ſignorum ſint 7. a & 7. d
Abſis planetarum duplex 7. b
Abiſſus quid ſit in Geneſi 34. d
Achas 29. a
Achiuorum menſes 41. a
Achialon 76. b & 28. d
Achazi 77. b
Adam 74. c
Adam annis CXXX. genuit Seth 28. c
Adam quando ex paradiſo pulſus 65. a
Adar duodecimus menſis Hebræorum 39. d
Adrianus Imperator 81. b & 86. a
Adrianus Hieroſolymam reparat & vocat Aeliam 81. b
Adrianus mitior erga Chriſtianos 81. b
Adulphus Imperator 91. a
Aduentus domini incognitus 94. c
Ad Calendas græcas prouerbiū 42. c
Aegyptus deficit à Perſis 79. a
Aegyptus imbribus caret 18. d
Aegyptij Calēdis & Nonis & Idibus carent 40. b
Aegyptiorum menſes 40. b & 41 a
Aegyptij arithmeticæ peritiſſimi 53. d
Aegyptij menſes ad ſolis curſum exigerunt 40. b
Aegyptij quomodo intercalent 27. b
Aegyptiorum mēſes quomodo noſtris reſpondeant 48. b
Aegyptij hauſerunt multa ex Marco 66. a
Aegyptij vmbra 54. d
Aegyptiorum regnum 28. d
Aegyptij dies V. intercalant 40. b
Aegyptus artium magiſtra 44. b
Aelius pertinax Imperator 81. c & 29. c
Aequinoctium autumnale in medicinis 54. c
Aeqnoctia toto orbe æqualia ſunt 54. d
Aeneas venit in Italiam 28. d
Aequinoctialis circulus 4. d
Aequinoctio verno quomodo defendēda valetudo vſq; ad æſtatem 54. b
Aequinoctia quo tempore ex traditione veterum 95. c
Aequinoctium XI. Calendas Apriles 97. b
Aequinoctia duo 16. d
Aequidialis qui & æquinoctialis 55. b
Aer 13. b
Aer pro cælo 13. c
Aeris regiones 13. c
Aeſtas 27. a
Aetas prima mundi 28. b
Aetas ſecunda mundi 28. b
Aetas tertia mundi 28. b
Aetas mundi quarta 28. b
Aetas mundi quinta 77. d
Aetas mundi ſexta 28. c
Aetatū mūdi myſtica cōparatio 96. a
Aetatū mundi myſtica expoſitio 39. b
Aetatem lunæ indagare ſine ſcientia numerandi 49. c
Aeſtas calida & ſicca 60. b
Aeſtus ad lunam mutantur 52. b
Aeſtus toties ſunt quoties ſunt lunæ cōuerſiones 52. d
Aeſtus maris 18. a
Aeſtas quando incipit 60. d
Aethnæ montis incendium 24. c
Aethnæ ſimilitudo 83. c
Aether quid 3. a
Africus 14. c
Africanus temporum ſcriptor 82. a
Agatho epiſcopus Romanus 86. b
Alba condita 28. d

Albertus Imperator 91. a & 91. d
Alexandrinorum menſes 41. b
Alexander 79. a & 81. d
Alexander Capadox 81. d
Alexander magnus 29. d
Alexander Romanus Epiſcopus 81. b
Alexandrini Epiſcopi officium 66. a
Alphonſus rex Hiſpanis 87. d
Alexandria conditur 79. a
Alphragani ſententia de magnitudine ſolis 51. b
Algemonath nonus menſis Anglorum 37. d
Alpes Gottiæ ad ſedem Romanam pertinuerunt 86. d
Albimelech 76. d
Amaſias 77. a
Ambroſius 19. d & 83. c
Ambroſius de temporum mutationibus diſputatio 54. d
Ambroſius Camaldulenſis 92. a
Ambroſius de luna 52. b
Amon à ſeruis ſuis occiditur 77. c
Amon 29. a
Amos 29. a
Amphion muſicus 28. d
Amterminum 61. c
Amphiſcij 54. d
Amarias 29. d
Anatholius de celebratione Paſchæ 64. c
Anatholius ſacerdos Aegyptiacus contra Aegyptios 97. b
Annalis ratio varie habita 62. c
Anatholij liber de celebratione Paſchæ 42. d & 60. d & 98. d
Anatholius 82. c
Anatholij liber corruptus de celebratione Paſchæ 98. b
Anaſtaſius Imperator 9. d & 87. a
Ancus Martius 77. c
Anaſtaſii hiſtoria 85. c
Anaſtaſius 84. d
Anabibaron 37. b
Angli ad fidem conuerſi 85. b
Antiſia ſigna 56. b
Anglorum menſes 43. c
Antipodes 60. b
Andreæ oſſa Conſtantinopolim vecta 83. b
Antonius commodus Imperator 81. c
Antonius pius 29. c
Antonius monachus 29. c
Antonij monachi corpus inuentum Alexandriam transfertur 85. a
Antonius Caracalla Imperator 81. d
Antichriſti perſecutio annis tres ſemis 95. b
Antiochia 79 b
Antiochus 29. a
Antiochus epiphanes 79. c
Antigono regi Hipocrates medic⁹ 55. c
Antigonus 79. b
Antheros 82. a
Anni communes 66. b
Annus Ani 61. b
Annus ciuilis 62. a
Annus planetarum 61. d
Annus vertens 62. b
Anni non vbiq; æquales 62. b
Annus iubileus 38. a
Annus eniautos cur dicatur græce 62. b
Annus cur ciuilis dicatur 27. a
Anni partitio in quatuor partes per duodecim ſigna zodiaci 24. d
Anni pars quælibet quot diebus conſtat iuxta motum ſolis in eccentro 88. a
Annus vertens apud Ciceronem 27. b
Annus biſextilis quare ſit quarto quoq; anno 27. b
Annus emboliſmus 6. d
Annum vario modo gentes incipiunt 40. d
Annus quid ſit & vnde dictus 62. b
Annus apud Acarnanes 62. c
Anni partes cur non æquali numero dierum conſtēt 54. b
Annus apud Aegyptios 62. c
Annus communis 61. d
Annus ὡειν☉ græce dicitur & quare 27. b & 62. b
Annorum computatio diuerſa apud diuerſos ſcriptores 87. c
Anni domini quomodo inueniri poſſint 28. a
Annus lunaris 61. d
Anni partitio 54. b
Annus ciuilis quid 27. a
Annus ſolaris 61. d
Annus apud Arcades 62. c
Anni & hominis & elementorum concordia 60. c
Anni Hebræorum ad lunæ curſum exiguntur 39. a
Annus magnus quot milibus annorum conſtet 62. a

Aoth 76. a & 28. d
Apamia 79. b
Appollinaris 81. c
Appius Claudius 79. b
Aprilis 26. b & 41. c
Aprilis vnde dictus 26. c
Aprilis cur dicat Veneris menſis 42. b
Aphricæ termini 23. d
Aparctias 14. c
Apeliotes 14. c
Apuleius de mantice 24. c
Apocalypſis de antichriſto 95. b
Aqua rerum omniũ principium 17. b
Aqua aëre grauior, quanto aqua ipſa terra leuior eſt 36. b
Aqua eſt rotunda 19. c
Aquæ quæ ſup cælos ſunt qd ſint 4. d
Aquæ glaceales quare in cælo 4. c
Aquarius 10. c
Aquarius cur præceps 45. a
Aquarum duæ ſpecies 17. b
Aquilo 14. c
Archelaus 81. c
Arcturus 60. b
Ariſtoteles de Euripo 18. b
Ariſtoteles: Anaxagorem reprehendit 3. a
Ariſtoteles 29. a
Ariſtides 81. b
Aries 10. c
Aries Phrixeus quare 44. d
Arietis quarta pars apud Philoſophos 35. c
Armenij fiunt Chriſtiani 29. d
Anulphus filius Caroli rex Germaniæ 89. a
Arcturi ſydus frigidum 59. b
Arcades primi mortalium 62. c
Archelaus Herodis filius exulat 80. c
Arnobius rhetor 85. b
Ariſtobolus vnus LXX. interpretum de Paſcha 54. a
Ariſtobolus 79. d
Arphaxat 71. a
Arſes Othi filius 79. a
Artaxerxes Memnon 79. a
Artaxerxes 78. d & 29. a
Artaxerxes Othus 79. a
Artabanus 29. a
Articulus apud Arithmeticos 31. d
As & partes eius 33. d & 35. d
Aſa 29. a
Aſſis & partes eius apud Bedam corruptæ 47. b
Aſcij 54. d
Aſareas 77. a
Aſiæ termini 23. d
Aſſuerus à Iudæis appellatus 79. a
Athalia 77. a
Athanaſius hoſpitio ſuſceptus à Maximino epiſcopo Treuirorum 85. b
Athenodorus 82. a
Athenienſium menſes 41. a
Atomum 33. b
Auguſtini ſententia de prima die operationis 34. c
Auguſtinus 79. d
Auguſtus 41. d
Auguſtus olim ſextilis 26. c
Auguſtinus Hipponenſis Epũs 84. b
Auguſtini oſſa 87. b
Auguſtus bella gerit cũ Antonio 80. b
Aurelius Antonius 29. c
Aurelius Alexander Imperator 82. a
Auſter 14. c
Aurelianus Imperator 82. c
Auſtralis circulus 4. d
Aues cæli 95. c
Autumnus ſiccus & frigridus 60. b
Autumnus 27. a
Autumnus quando incipit 60. d
Auitus 84. a
Azarias 77. b
Azymorum dies 72. b
Azyma myſtice 72. d

B

Babylonia conditur 28. d
Balduinus rex Hieroſolymitanus 90. a
Bachomius angelo dictãte ſcripſit 65. b
Beda monachus 67. b
Bedæ ſcriptũ de ratione tempoꝝ 30. a
Beda Victorium confutat 68. d
Beda Vuichredæ preſbytero 97. a
Beda anglus 43. c
Beda ſua ſumpſit ex C. Plinio 1. d
Beda verſificator tolerabilis 2. b
Bedæ patria 52. d
Bedæ computatio cur annis vnde viginti minor ſit 80. c
Beda Herenfridæ 101. b
Bede dubitatio de Hebræorum ordinatione menſtrua 39. d
Bellum Troianum 28. d

Ber ſyllaba ſupplementum vocis 42. b
Benedictiones diei dominici 99. d
Benedictus monachus 103. c
Berengarius hæreticus reſipiſcit 85. c
Berengarius deijcitur 89. a
Berengarij duo regnum accipiunt 89. a
Bilis creſcit æſtate 53. c
Bithiniorum menſes 41. a
Biſſextilis quomodo inueniatur 28. a
Biſſextus quando ſit 69 c
Biſſextus vnde fiat 62. d
Bonifacius epiſcopus 84. a
Bombardarum inuentor monachus capite punitur 91. c
Boreas 14. c
Bloth monath vndecimus mēſis Anglorum 43. d
Britanni à Claudio ſubiguntur 80. d
Britannorum menſes 41. b
Britannicum littus æſtuoſum 53. b
Britannorum peregrinatio Romam vſque 87. b
Britannos iuuant Romani exterminare hoſtem 84. a
Britanni fortiſſimi à Scotis oppugnantur 84. b
Bruma vnde dicatur 59. d
Bruma 53. c
Bruma an recte ſolſtitium 54. a
Brumalis circulus 4. d
Brutus 29. a

C

CAdmus Thebas condidit 28. d
Cæſar à cōiuratorib⁹ occidit 80. d
Cæſar dictator imperiū arripuit 80. b
Cæſar & Gallos & Germanos capit 81. a
Cæſares 29. a
Cælum ſi aëriū igne abſumeretur, ætherium vero non 95. c
Cælum vnde dicatur 23. b
Cælum ardet 91. c
Cælum triplex 3. b
Cælum caſurum niſi aduerſo motu planetarum retineretur 3. d
Cælum quinq; parallelis diſtinctū 4. d
Cælum cuius eſſentiæ ſit 3. d
Cælum ſupremum ſeu empyreum quid ſit 14. c
Cælum quomodo accipiendum in Geneſi 34. d
Caius 29. c
Caius Caligula Imperator 80. d
Cainan 74. c
Calabra curia 42. c
Calendæ vnde dictæ 26. c
Calendæ in ſcripturis 42. c & 43. a
Cambyſis 78. c
Cancer 10. c
Cancer cur ardens 44. d
Canones ad inueniendum omnem temporum computationem 100. a
Canones Apoſtolorum 42. d
Canopum Italia non videt 57. a
Canopicum oſtium Nili 20. a
Canicula omnium ſtellarū maxima 6. a
Canicula ſeirius à ſiccitate græce dicitur 6. a
Canicula quomodo oriatur 5. d
Canticorum locus explicatur 52. b
Carolus magnus Imperator fit 88. b
Caroli Magni hiſtoria & res geſtæ ante imperium 88. a
Carolus Craſſus Imperator 83. d
Carolus Bohemus Imperator 61. b
Carolus aurearū bullarum author. 91 b
Carolus V. Imperator 91. b
Carolus Caluus Ludouici filius Imper. 88. d
Carus 29. d & 82. d
Carthago à Sarracenis 86. c
Carthago conditur 29. a
Carthago 76. d
Cardo 3. d
Carmenta latinas literas repperit 23. d
Capricornus 10. c
Casleu nonus menſis Hebræorū 39. d
Catholica planetarum 51. b
Cataphrygarum hæreſis 29. c
Catabibazon 37. b
Caua terrarum plena ſunt flatibus 33. c
Cereis antiquitus annos dominicæ natiuitatis inſcalpebant 61. b
Cecrops Athenas condidit 28. d
Chaldæorum menſes 41. a
Chaldæi 28. d
Cham punici ſermonis author 75. b
Chaldæi ab Arphaxa originem duxerūt 75. a
Chaldæorum aſtrologia 36. a
Chaos quid ſit 2. a
Chriſtus natus nocte brumali 44. c
Chriſtus quomodo tribus diebus & tribus noctib⁹ fuerit in ſepulchro 35. b
Chriſtus cōceptus in æquinoctio verno,

natus in bruma 53. d
Chriſtus paulo maior XXXIII. annis dũ pateretur 69. b
Chriſtus cur plenilunio paſſus 35. d
Cicero 79. d
Circulorum decennouenalium continuatio 43. b
Circuli decennouenalis quantitas 66. b
Circulorum decẽnouenalium explicatio 43. b
Circulus decennouenalis quo loco epactas habet 69. b
Circius ventus 15. a
Creatio mundi per ſeptem dies diſtributa 32. c
Ciſtertienſis religio cœpit 89. d
Cyclus decennouenalis ſexto loco continet lunas decimasquartas 70. d
Cyclus decennouenalis vltimo loco lunam habet diei Paſchalis 71. a
Cyclus Romanorum 70. a
Cyclus decennouenalis quinto loco continet cyclos lunares 70. b
Cyclus decennouenalis ſeptimo loco habet diem dominicum Paſchæ 71. c
Cyrus 78. a
Cyri imperium per Prophetas præſignificatum 78. b
Cyrillus 29. d
Cyrillus de Paſchæ celebratione 97. b
Cypriorum menſes 41. a
Cyprianus Carthaginenſis Epiſcopus 82. b
Codex Iuſtiani editus 58. a
Claſſis 42. c
Claues, id eſt, limites Paſchæ 53. d
Claudius Imperator 81. c & 80. d
Claudius 19. c
Claudius Imperator 80. d
Cleopatra 80. a
Cleopatræ filius 29. a
Clemens hic Alexandrinus fuit 13. d
Clemens 81. d
Climata IIII. quæ & plagæ dicuntur 5. b
Clima quid 5. c
Climata 5. b
Climata terræ 57. b
Clodius Albinus 81. d
Colonia Agrippina quas habeat vmbras 55. b
Computationis cognitio per digitos vtilis 32. b
Computus lunaris & ſolaris circuli particulos digitorum 69. d
Computus annalium Roma ad Bedam miſſus 42. d
Computandi modus per digitos 31. a
Commodus Theodotion 19. c
Commiſſuræ abſidium quid ſint 10. b
Cometæ vnde fiant 12. a
Cometas qur bella & interitus ſequantur 13. a
Cometæ quid portendant 12. b
Cometarum quot ſpecies 13. b
Cometæ in ſeptentrione 13. a
Cometæ quod diebus vt minimum & vt maximum ſint in cælo 13. a
Computus temporis triplici ratione diuiſus 31. c
Cometa 12. d
Cornelius 82. b
Conradus imperauit 90. a
Conradus poſtremus e progenie Caroli M. 89. a
Conſtantinus Tyrannus 88. a
Conſtantinus quàm plurima templa Romæ ædificat 83 a
Conſtantinus Imperator 82. d
Conſtantinopolis expugnatur 92. a
Conſtantinus filius Conſtantini Imperatoris 86. a
Conſtantinus 83. a & 19. d
Conſtantienſe concilium 91. d
Conſtantinus Imperator 29. b
Conſtantinus Conſtantini ſuperioris filius 86. a
Conſtantinus cũ fratribus Impera. 83. b
Conſtantinus filius Heraclij 85. d
Conſtantinus 85. d
Conſtantij filius Imperator 83. a
Conticinium 36. d & 25. d
Centrum quid 2. c
Coſtur Monath quartus menſis Anglorum 43. c
Corinthorum imperium 76. c
Concurrentes 28. a
Conſules Romæ regibus eiectis 78. d
Corpus Barnabæ reperitur 29. d
Crepuſculum 25. d & 36. d
Creatio mundi per ſex dies 2. b
Creſcens Cynicus 81. c
Chryſoſtomus 19. d
Crucis domini pars quædam Romæ reperta 86. c
Cuthbertus 68. d

D

Dies intercalares 26. b
Dies vnde dicatur 35. b
Dies 25. c
Damaſus 81. c
Daniel propheta nouo modo hebdomadas accepit 58. b
Darius 79. a & 78. c
Darius nothus 79. a
Dauid 76. b
Dauid annis XL. 29. a
Debbora prophetiſſa 76. a
Decius Imperator 81. c
Decennouenalis circulus conſtat ogdoade & hendecade 27. b
Dæmones corpora ex aere ſumūt 13. b
Demoſthenes 79. a & 29. a
Dextra & ſiniſtra quæ ſunt in cælo 6. b
Dextraus 33. d
Dies bifariam accipitur 34. b
Dies vnde dicatur 25. c
Dies ſeptimanæ cur feriæ appellēt 26. a
Dies quomodo diffinitur 35. b
Dies longiſſimus in Britannia 55. a
Dierum mutatio iuxta climata 5. b
Dierum annotatio eccleſiaſtica 26. a
Diei initium non eodem modo apud oēs gentes ſumitur 25. c
Dies æquinoctialis toto orbe æqualis demonſtratur 26. d
Dierum nomina per integrum menſem 43. a
Dies ab occaſu 34. c
Dierum etymoligia germanica 38. b
Dies cur à planetis nomina acceperunt 26. b
Dies vnde 34. b
Dierum varia exordia 35. a
Diei ratio 35. a
Dies longiſſimus nō vbiq; pari numero horarum conſtat 26. d
Dies à planetis denominantur 26. a
Dietæ præſcriptæ ad permutationes temporum 53 c a
Dn̄ quando primum adorantur 36. a
Dionyſius Romanus de celebratione Paſchæ 64. d
Dionyſius Romanus 85. a
Dionyſius quouſq; produxerit circulos Paſchæ 73. d
Dioniſius Alexandrinus 81. b
Dioniſius abbas græce ac latine doctus 67. a
Dionyſius 29. a
Diluculum 25. d
Dimidium hebdomadis 39. a
Digitus quid apud Arithmeticos 31. b
Diluculum 36. d
Diocletianus cum Maximiano Impera. 81. d
Diocletianus 67. a
Dioclecianus & Maximianus 29. d
Digitorum ſupputatio 31. d
Dodrantis enarratio 99. a
Dodrans 33. d
Domitianus 29. c
Dominicus dies fuit primus ſeculi 99. c
Dominicanorum religio 90. c
Domitianus ſecundo Chriſtianos perſequitur 81. a
Dominicæ paſſionis annos quemadmodum inquirere oporteat 67. b
Dominus quo tempore paſſus 99. d
Duodecim horæ diei in Euāgelio quid ſignificent 33. a

E

Ecclypſis tempore Alexandri Magni 12. c
Eduuerius rex Anglorum 85. b
Ecclypſis ſolis ac lunæ 5. d
Ecclypſis cur non fiat ſingulis menſibus 36. c & 11. a & 51. d
Edeſſa
Elementa loco & natura differunt 2. b
Elementa ſymbola 3. c
Elementorum qualitas 60. c
Elul ſeptimus menſis Hebræorum 39. d
Emaus nicopolis 81. a
Emboliſmi 66. b
Enoch 74. d
Enoch & Helias contra Antichriſtum 95. b
Enoch trecentis annis ambulauit cū deo 74. d
Enos 74. c
Enoch 28. c
Epactarum ratio 28. a
Epactas & reliquas partes circuli decennouenalis quomodo inuenire oporteat 67. a
Epactæ quot ſint ſingulis annis inuenire 69. b
Epheſus 76. d
Epiciclus quid ſit 8. b
Epiſcoporum aliquot error de equino-

ctio verno 98. a
Epiſcoporum ſynodus de celebratione Paſchæ 97. a
Epicuri 82. a
Eraſmus Roterodamus 91. b
Error in computatione lunari 64. d
Error quorundam in computatione Paſchali 68. b
Erythras rex iuxta mare rubrum 18. d
Eſdras 29. a
Eſſentiæ linea iuxta Platonem 9. c
Eteſiæ 61. a
Eudoxus 83. c
Euclidis demonſtratio de circulis mundi 51. d
Europæ termini 13. d
Europa non habet loca aſcia nec amphiſcia 55. c
Euergetes 29. a
Euripus 52. c
Euripi reciprocatio 18. a
Euronotus 14. c
Euroauſter 14. c
Eurus 14. c
Eutychij hæreſis de reſurrectione 85. b
Eutychianus Romanus epiſcopus 82. c
Euſebius inuentor circulorum decennouenalium 65. d
Euſebij annorum ſupputatio 80. c
Ezechias 77. b
Ezedechias 29. a

F

Fabianus epiſcopus Romanus 29. c
Fabianus 81. b
Fabrij locus de digitorum ſupputatione 52. a
Fauonius 14. c
Februario menſe cur inuercalet 42. b
Februario menſe ſexto Calendas Martij intercalatur 63. c
Februarius 41. d
Feriarum initium à Syluestro 37. d
Feria ſingulariter contra gammaticos 37. d
Ferdinandus rex Romanorum 91. b
Feſta à veſpera incipiunt 35. b
Feſti dies cur à veſpera initium capiant 65. a
Flauia domicilla 81. a
Florianus Imperator 82. c
Florentiæ concilium 91. d
Flumina quomodo fiant 15. c
Fœmina Romæ monſtrum parit 91. a
Firmamentum 4. d
Franciſcus à Sickeingen 91. b
Franciſcus petrarcha 91. a
Fratres magi 78. c
Fredericus Imperator 90. c
Fredericus à pontifice Romano excommunicatur 90. b
Frederico imperium abrogatur 90. d
Fredericus Barbaroſſa 90. b
Fredericus Imperator 91. a
Fructus apud Matthæum vigecuplus & ſexacuplus & cẽtuplus quid ſit 52. b
Fulco rex Hieroſolymitanus 90. a
Fulmina cur raro æſtate aut hyeme 15. d
Fulmen citius quàm tonitruus 15. c
Fulmen cur penetret 15. c
Fulgentius 29. d

G

Galli imperium Romanum ſuſcipiunt 88. b
Gallinicus Imperator 25. d
Galli Romam capiunt 79. a
Gallicinium 36. d
Gallus cum Voluſiano Imperator 82. b & 29. c
Gehenna 23. c
Gedeon 28. d & 76. b
Gemini 10. c
Gemini Caſtor & Pollux 44. d
Godfridus Imperator 87. b
Germanorum menſes 41. b
Germanus epiſcopus 81. a
Germaniæ vmbræ 55. b
Germanicæ voces cõueniunt cum græcis 59. d
Genera fulminum iuxta Ariſtotelem 15. d
Gentilium ſtultitia 64. a
Gentiles ſeptimanæ vſum ab Iſraelitis mutuati ſunt 37. c
Gigantes quomodo nati ſunt 28. d
Guili primus & duodecimus mẽſis apud Anglos 43. c
Gnomonice quid 23. b
Gordianus Imperator 82. a
Gothi ſuperantur 82. c
Gothorum rex Totila in Italia ſuperatur 85. a

Gothi ad fidem conuerſi 85. b
Græci quomodo dies menſis notant 45. b
Græci cum Romana eccleſia conueniunt de proceſſione ſpiritus ſancti 90. d
Græcorum menſis 42. d
Græcorum menſes 41. a
Græcia ſegetes inuenit 28. d
Græcorum numeri per elementa & notas 31. b
Grauida vbi ſit 16. b
Gratianus 19. d
Gregorius Neocæſarienſis 81. c
Gregorius pontifex 85. b
Græci Chronographi 75. a
Gordianus Imperator 19. c
Godefridus à Billion magnæ famæ primus rex Hieroſolomitanus 89. d

H

Habitatio filiorum Iſrael in Aegypto 75.
Hadrianus Imperator 19. c
Hebdomada 26. a
Hebdomadum ratio 38. a
Hebdomade diuiditur vniuerſus mundus per ætates ſeptem 39. b
Hebdomada prophetica 38. b
Hebdomada ex authoritate dei inſtituta 37. b
Hebdomadæ apud Danielem quomodo computari debent 38. c
Hebdomadæ annorum apud Hebræos 26. a
Hebræi lunares tantum menſes obſeruãt 66. b
Heber author diuiſionis linguaꝝ 75. b
Hebræi menſem integrum intercalant 36. d
Hebræorum captiuitas 29. a
Hebræorum ſeruitus 28. d
Hebræorum menſes 1. a
Hebræi menſem à luna naſcente 26. b
Hebræorum gens crebris malis afficitur in quinta ætate mundi 28. c
Hebræi menſes obſeruarunt diligenter 39. c
Hebræi 28. d
Hebraica veritas potius in temporum ratione quàm LXX. ſequenda 30. a
Heliam & Enoch abſumet beſtia 95. b
Helias pluuiam continuit 76. d
Heldericus 85. a
Helias 29. a
Heli 76. c & 28. d
Hendecas 66. b
Henricus Imperator 86. c
Henricus Imperator fit 90. b
Henrico imperium abrogatur 89. d
Henricus IIII. 89. d
Henricus Imperator V. 91. a & 89. b
Heraclius Imperator 19. d
Heraclius Imperator 29. d & 85. c
Heraclitus 82. a
Heraclonas Imperator 85. d
Heraclionus Imperator 29. d
Herodis quatuor fratres 80. c
Herodes Agrippa ab angelo percuſſus 80. d
Herodotus 19. a
Hermingildus Gothorum rex martyr 85. b
Hermingildus 19. d
Herodes omnes libros Iudæorum combuſſit 80. b
Herodis miſerabilis exitus 80. c
Herodes filios ſuos necat & vxorē 8. b
Herodotus hiſtoriographus 78. d
Heſter 19. a
Heribrechtus 86. d
Hieronymus moritur 84. a
Hieronymus de ecclypſi facta tempore paſſionis domini 51. d
Hieronymus in Amos prophetā 39. c
Hieronymus 19. d
Hieroſolyma quando deſtructa 77. c
Hieroſolyma iterum auferiur à Chriſtianis 90. b
Hieruſalem muri extruuntur 78. d
Hyades vnde dicuntur 5. d
Hyems quando incipit 60. d
Hyems frigida & humida 60. b
Hyems 17. a
Hilarius 83. b
Hypolitus 81. b
Hipparchi ſententia de eclypſi Solis 51. d
Hypogeium 37. a
Hippocrates 53. c
Hypaugaſydera 7. a
Hiſtrus ciuitas 77. c
Hœdorum & arcturi exortus 5. d
Homo poſtremo à deo eſt creatus 2. c

Homo cur minor mundus philoſophis dicatur 74. a
Homines priſci quàm diutiſſime vixerũt 62. a
Homeri horoſcopus 36. b
Homeri ſententia de ſole 37. b
Honorius 29. d
Hora 25. b & 33. a
Horarum partes 33. d
Hora inæqualis 25. c
Horarum diuiſio 33. c
Hora vnde 33. b
Horæ apud Homerum 25. b
Hora æquinoctialis 33. c
Horæ æſtiuæ 33. c
Horologia ſolaria 33. c
Horoſcopa vaſa 55. c
Horoſcopus 42. b & 36. b
Horeſcopij ſigna 97. c
Horoſcopiq vaſa variant ex climatum varietate 54. d
Hori diſputatio de anni menſium inſtitutione 42. a
Huſſitarum hæreſis 91. d
Humani corporis vmbra quãta ſit ſingulis diebus, & horis q̃libet menſe 58. a

I

Iacobus frater domini lapidat 81. a
Iacob 28. d & 75. d
Iair 76. b & 28. d
Ianuarius vnde 41. d
Ianuarij Calẽdæ olim die brumali 44. d
Ianuæ cæli 5. b
Ianum veteres quo geſtu digitorum finxerint 31. a
Iareth 28. d & 74. c
Iapheth apud Tigrim 75. b
Iacobus frater domini epiſcopus Hieroſolymitanus 80. d
Iar ſecundus menſis Hebræorum 39. d
Idus 42. c & 26. c & 43. a
Iduare 26. d
Iepte 28. d
Iepthe Galathites 76. b
IESVS CHRISTVS noſtra ſalus 29. a
Ieſus 29. a
Ieſus Chriſtus mundum morte redemit 80. d
Ieſus filius dei naſcitur 80. a
Ieſus filius Sirach 79. c & 39. c
Ignatius 81. b
Ignis elementalis qualis ſit 13. c
Ignis quot ſpecies 5. c
Ignis qui terram ſit oporturus officium 96. a
Ignes ex cælo lapſi quid ſignificent 5. d
Imperium vacat II. annis 89. d
Imperium vacat XXVIII. annis 90. d
Imperatoris electio cũ diſſentione 89. d
Imperium ad Germanos tranſlatum 89. a
Imperatores orientales prætermiſſi in hiſtoria 88. b
Indi 28. d
Indictiones 68. a & 32. c
Indictio quota ſit inuenire 85. d
Initium menſium in æquinoctio verno 64. c
Intempeſtum 36. d
Intempeſta 25. d
Intercalandi origo 32. c
Intercalatiõe noua opus eſſe propter mutationem ſolſtitiorum & æquinoctiorum 44. c
Intercalandi modus 32. d
Intercalatum cur ſit menſe Februario & ſexto Calend. Martij 32. d
Intercalandi ratio varia 62. d
Intercalatum tribus locis 100. a
Iohannes Apoſtolus moritur 81. a
Iohannes in Pathmum relegatur 29. c
Iohannes Baptiſta cur cõceptus in æquinoctio autumnali 53. d
Iohannes Baptiſta cur natus in ſolſtitio 53. d
Iohannes feruentis olei dolio immiſſus 81. a
Iohannis Baptiſtæ oſſa diſiecta religioſe colliguntur 85. b
Iohannes Euangeliſta 81. a
Iohannes Baptiſta quoto Tiberij anno CHRISTVM prædicare cœperit 67. c
IOHANNES Pontifex locupletiſſimus 91. b
Iohannes Hus 91. d
Iohanni Pontifici dignitas Põtificalis abrogatur 89. b
Ioas 77. b & 29. a
Ioatham 77. b
Ioachim 77. d & 29. c

Ionadab 29. a
Ioram 29. a
Iohel 29. a
Ioſeph 28. d
Ioſias 77 c
Ioſophat 29. a
Ioſephus de Paſcha 54. a
Ioſephus de decimaqnarta luna 72. b
Ioſias 76. a & 29. a
Iouinianus Imperator 83. b
Iouianus 29. d
Ioram 77. a
Ionathas Pontifex 79. d
Ioſaphat 76. d
Irenæus 81. c
Iris nocturna 16. a
Iris quomodo fiat 15. d
Iſaac primus circūciſus 75. d
Iſac 28. d
Iſmael 28. d
Iubileum inſtituitur à Bonifacio Pontiſice 91. a
Iudith 29. a
Iudæi in Hiſpania fidem Chriſti recipiūt 29. d
Iudæi in Aegyptum 79. c
Iudices à Moſe vſq; ad Samuelem 28. d
Iudicij extremi duo indicia 95. b
Iudæorum regnum ſubuerſum 81. a
Iulianus 81. c & 29. d
Iulius Cæſar 29. a
Iulius 41. d
Iulius olim quintilis 26. b
Iulianus Imperator 83. b
Iulius Africanus 82. a
Iunius 41. c
Iuno moneta 41. c
Iuppiter peregrinus 79. c
Iuppiter idem qui ſol 35. b
Iuppiter 62. c
Iuppiter clarus 10. b
Iuſtinianus Imperator 29. d & 86. d
Iuſtinus philoſophus 81. c
Iuſtinus Imperator 29. d & 85. a
Iuſtianus ecclæ reſtituit priuilegia 87. a
Iuſtianus nepos Iuſtini Imparatoris 85. a
Iuſtianus minor Imperator 86. c
Iuſtianus minor exul 86. c

L

Labdon 76. b & 28. d
Lacedæmoniorum regnum 28. d
Lacedæmon conditur 28. d
Lactei orbis variæ opiniones apud veteres 10. d
Lacteus orbis quid ſit 10.
Lagi filius 29. a
Lamech 74. d
Laodicea 79. b
Latitudo orbis 57. c
Leander Hiſpalenſis 85. b
Ledon ſpecies æſtus marini 17. c
Leo cur feruidus 44. d
Leo Conſtantini filius 83. a
Leo Imperator 84. c & 87. b & 29
Leonora Frederici coniunx 92. a
Leodienſium ſeditio 91. d
Leonides 81. d
Leo 10. c & 29
Libs 14. c
Libra 10. c
Lida ſextus & ſeptimus menſis Anglorū 43 c
Liuius 28. d
Linea Heliaca 10. a
Lingua Latina multiplex 75. b
Literæ primum inuentæ 28. d
Literarum imperitus ad electionem Imperatoris non admittitur 91. c
Longobardi vaſtant Italiam 85. b
Lotharius Imperator 90. a
Lotharij filijs regnum diuiditur 83. d
Lotharius 83. d
Luciano reuelanſ reliquiæ Stephani protomartyris 84. a
Lucianus preſbyter 83. a
Lucæ oſſa Conſtantinopolim vecta 82. b
Lucretius de tonitruo 15. b
Lucifer candens 10. b
Ludouuicus Arnulphi filius Imperator 89. b
Ludouuicus Ballus 88. d
Ludouuicus Lotharij filius 89. c
Ludouuicus Imperator ſedis Romanæ contemptor 91. b
Ludouuicus Pius à Paſchaſio coronatur 88. d
Luna quota ſit,in ferijs Paſchalibus inuenire 98. b
Luna in Septentrione altiſſima eſt 51. a
Lunam in Arietis ſigno citiſſime cerni 65. b
Lunæ deliquio corpora redduntur inania 52. b

Lunæ ſaltus 64. b
Lunæ & ſolis magnitudo 51. b
Luna IIII. pūctis quotidie vel augetur vel minuitur 47. a
Lunam in quo ſigno ſit deprehendere 11. b & 47. a
Lunæ quædam prognoſtica vana 50. c
Luna germana eſt ſolis 52. b
Luna 6. c
Luna & ſol cur ſola eclypſim patiantur 37. a
Luna in quo ſigno ſit quolibet die inuenire 11. d
Luna cur prona vel ſupina vel directa videatur 50. b
Luna in partib⁹ Auſtralibus humilis cernitur 51. a
Luna qua magnitudine à deo facta ſit 99. c
Lunæ effectiones 51. b
Lunæ ſpecies in fulxionibus 16. d
Luna ſublimi ſole humilis & cōtra 47. a
Luna ecclesia 35. d
Luna quot horis ſingulis diebus luceat 49. b
Luna quota ſit ſingulis diebus 12. b
Lunaris luminis incrementum & decrementum 12. b
Lunā quomodo inuenire oporteat 71. b
Luna quoq; quadrantem habet 64. a
Luna larga roris 52. b
Lunæ comparatur ſtultus 65. a
Luna q̄ta ſit in Calendis Ianuarij 70. d
Luna cur ſole aliquando ſuperior videatur 50. d
Lunæ mutatio per ſcheſmatiſmos 50. d
Lunæ curſum abſque numerandi peritia inuenire 47. d
Lunæ curſum inuenire ratione arithmetica 47. b
Lunæ curſum per ſigniferum 44 c
Luna lumen à ſole muratuatur 50. b
Lunæ conuerſio Paſcha ſignificat myſtice 73. a
Lupus 84. c
Luſtrationes vnde 37. d
Luſtrationes gentilium 41. d
Luſtratio quinto quoq; anno 68. a

M

Macedonici regni initium 72 d
Machabæorū geſta 79. c & 29. a
Magnitudinum æque ſublimium cur aliæ alijs altiores appareant 51. c
Magorum corporum Coloniam Agrippinam aduecta 90. b
Magnus annus 61. c
Magnitudo ſolis 51. d
Malæus mons 55. a
Malaliel 28. c & 74. c
Malathias 78. c
Manticæ Petoſiris de diuinatione vitę ac mortis 23. d
Manichæi 81. c
Magnus circulus paſchæ 73. d
Malina ſpecies æſtus eſt 17. c
Marcus euangeliſta 29. c
Martius 26. b
Martianus 29. c
Maria coniunx Maximiliani 92. a
Maris & lunæ concordantia 17. d
Marcus euangelium ſcripſit 80. d
Mare cur ſalſum 18. b
Mariæ matris domini feſtum quare inſtitutum 41. d
Macedonum menſes 41. a
Martio menſe cur intercalatum ſit 65. b
Maius 26. b
Mare congelatum 4. d
Mars igneus 10. b
Martius 41. c
Marcus primus Epiſcopus Hieroſolymitanus 81. c
Mare cur non creſcat 18. b
Manaſſes 77. c
Manichæorum hæreſis 29. c
Manaſſes 29. a
Macrinus Imperator 81. d
Marcion 82. c
Martinus Lutherus 92. b
Maris & lunæ coniunctio 52. d
Mare rubrum 18. d
M. Aurelius Imperator 81. d
Mars 6. c
Maius 41. c
Mareſuan octauus menſis Hebræorum 39.
Martianus cum Valentiano Imperator 84. c
Materiam quo menſe cedere oporteat 52. b
Matthæus Euangelium ſcripſit 80. d

Matthæus cur genealogiam ab Abrahã 28. b
Matthæus euangeliſta 29. c
Materies quota luna cedenda ſit 52. b
Mathuſalem 28. c
Matutinum tempus 36. d
Matutinum 25. d & 36. d
Mauritianus 85. b
Maximianopolis 77. c
Maximinus 29. d
Maximus 29. c
Maximilianus Imperator 91. b
Maximinus Imperator 82. a
Maximinus cum Seuero Imp. 85 a
Melancholia ſeu nigra Cholera 55. c
Menſis germanice à luna nomen habet. 40. d
Menſes vnde dicti 40. c
Mẽſes peregrinorum quomodo noſtris reſpondeant 66. b
Menſes veteres non ad ſolis, ſed ad lunæ curſum exigerunt 39. c
Menſis ſolaris 40. a
Menſium computatio variat 40. b
Menſis initio quidam errant 68. c
Menſes vnde dicti 39. c
Menſis lunaris 40. a
Menſibus medijs plerunq; ſol tranſit in aliud ſignum 44. b
Menſium varia initia 26. b
Menſis lunaris 26. b
Menſium nomina græca 42. d
Menſis nondum abſoluitur dum luna ſigniferum permenſus eſt 26. b
Menſis ſolaris lunari productior 40. a
Menſes nouo⁊ quid ſignificent 73. b
Menſes ſinguli ſua habent ſigna in ſignifero 41. d
Memphis 28. d
Meſopotamij ad fidem Chriſti conuerſi 90. a
Meroë caput Aethiopiæ 55. a
Micheas 29. a
Mileſius 29. a
Minutum 25. b
Minuta 33. b
Minium in mari rubro 18. c
Minuta quomodo diuiduntur 33. d
Myſtica interpretatio arcæ Noe 85. a
Momenta 33. b
Monath Anglorum lingua ſignificat mẽſem 43. c
Momentum à motu 25. b
Mona Anglorum lingua ſignificat lunã 43. c
Moſes Iſrael regit 28. d
Moſes dux populi Iſraelitici 75. d
Mundus quid ſit 2. d
Mundi creatio per ſex dies 84. b
Mundi caput vbi 99. c
Mundus parens eſt temporis 1. d
Mundi maioris & minoris conuenientia 61. b
Mundus ſex ætatibus diſtinguitur 28. b
Mundus an in vere vel autumno creatus 36. b
Mundus græce ab elegantia dictus 2. d
Mundus momento factus 3. b
Mundi conflagratio iuſto non nocebit 96. a
Mundus eſt ſphæra 3. a
Mundus ab elegantia 2. d
Mundus cur coſmos græce dicatur 3. b
Mundus ſpatio ſex dierum 2. b
Mundi partes præcipue 2. d
Mundus quinq; circulis diuiditur 4. d
Mundus vnde dicatur 3. b
Mundus ab æterno factus 2. b

N

Nabuchodonoſor 29. a
Nachor 28. d & 75. c
Narciſſus 8. d
Natura non eſt dea 33. a
Nautæ olei aſpergine profunda reddunt perſpicua 35. a
Neemias 29. a
Neomenia 42. c
Nero 29. c & 80. d
Nero Chriſtianos perſequitur 81. a
Nicena ſynodus circulum decennouenalem primum inſtituit 29. b
Nicenæ ſynodi ſtatutum 65. b
Nicena 29. d
Nicolaus Euboicus 92. a
Nicena ſynodus de celebratione Paſchæ 52. d
Nili inundatio 18 d
Nilus incertæ originis 18. d
Nili origo 18. d
Niſan primus menſis Hebræorum 39.
Niues 16. c
Noctis partes 36. d
Noctes cur frigidis locis & temporibus prolixiores 36. d

Noctis etymologia ex Varrone 37. a
Noctis quis ſit finis 25. c
Noctis proles 25. d
Noctis vſus 36. d
Noë 28. c & 74. c
Noë quando de arca egreſſus 75. a
Nonæ 42. c & 26. & 34. a
Notus 14. c
Nouember 41. d
Nouorum menſis 28. b
Nouatiana hæreſis 29. c
Nouorum menſis 71. d & 28. b
Nox quomodo fiat 2. c
Nox quid 25. c & 36. b
Nox vnde fiat 26. a
Nox à ſeptentrione 34. c
Nox eſt vmbra terræ 37. a
Nox diei ſit æqualis 59. b
Nox à nocendo 25. d & 36. b
Nox eſt vmbra terræ 25. d
Nubes vnde & pluuiæ 16. b
Nubes quomodo fiant 16. a
Nnma duos menſes adiecit anno Romuli 42. a & 41. d
Numa Pompilius 77. a & 27. a
Numæ menſis 45. a
Numeri regulares ad deprehendendum q̃ta ſit luna in Calendis menſiũ 48. b
Numerandi modi varij 31. d
Numerandi modus per tzipheras 32. a

O

OCtauianus 29. a
Octaua in ſcripturis 96. c
October 41. d
Occaſus heliacus 62. d
Oceani æſtus ad lunæ ætatem & curſum fit 17. c
Octauianus Auguſtus 80. b
Occaſura cæli pars quę intelligatur apud Plinium 13. b
Ochozias 9. a
Ogdoas 66. b
ὄμφο vnde dicatur apud græcos 3. b
Olympus vnde dictus 13. d
Olympus lunæ vicinus 13. b
Olympia primum conſtituta 74. b
Olympus 13. b
Olympiades 32. c
Oneſicritus 55. a
Onias pontifex 79. c
Operationis diuinæ quadruplex modus 2. a
Opinio varia de creatione mundi 34. c
Opinio falſa de aduentu domini 94. c
Opinio triplex de aduẽtu domini 95. b
Orbis lacteus per tranſuerſum ſignifer 44. d
Origenes 29. c
Orontis hiſtoria 32. a
Origenes 82. a
Origenes moritur 82. b
Origenis libri aduerſus Celſum 85. b
Orpheus 28. d
Orion 60. b
Oretæ populi 55. a
Ortus & occaſus duodecim ſignorũ zodiaci 24. d
Oſſa Andreæ & Lucæ tranſlata 29. d
Oſtenta in ſignifero 33. b
Otho Imperator 89. a
Othoniel primus iudex Iſrael 76. a
Otho tertius 89. b
Othoniel 28. d
Otho primus 89. a
Otho ſecundus 89. b
Otho excommunicatur 90. c
Oreas 29. a
Oozias 29. a

P

PAlladius 84. b
Panthemus 81. d
Panthemum 81. b
Pantheum cõuerſum in templum omnium ſanctorum 85. c
Pandectæ Hieronymi 87. b
Paradiſus vbi ſit & quid ſit 2. d
Paradiſi fons 2. d
Paradiſi flumina 2. d
Paralleli XXXVII. in terra 21. b
Parallelorum quinq; demõſtratio 60. a
Paralleli ſegmenta mundi 57. b
Pariſiis ſtudentes ad duo milia necantur 91. d
Partes 33. b
Paſchæ dies 72. b
Paſcha tranſitum ſignificat 28. b
Paſcha eodem die redit elapſo circulo decennouenali 28. b

Paſcha quo anni tempore ſeruari debeat 99. d
Paſchæ obſeruandæ ratio 95. d
Paſchalis agni myſtica immolatio 70. d
Paſchaſimus Lilibæus Epiſcopus ad Leonem papam de celebratione Paſchæ 65. c
Paſchalium feriarum celebratio iſtitura per Theophilum 99. b
Paſchæ celebratio ad lunæ curſum ab epiſcopis inſtituta 103. b
Paſcha quibus diebus celebrari poſſit 102. a
Paſchæ celebrandi ratio inſigni miraculo cælitus oſtenſa 65. d
Paſchæ exordium 35. d
Paſchæ interpretatio typica 72. d
Paſcha myſticum 50. b
Paſcha cur in æquinoctio 36. a
Paſcha & Azyma quid differunt 72. a
Paſchæ celebrationes 67. c
Paſtoris liber 81. c
Patalis portus 55. a
Paulus vinctus Romam mittitur 81. a
Paulus Aegmatæ epiſtola 54. b
Paulus Samoſatenus 82. c
Paulus apoſtolus occiditur 81. a
Pelagiana hæreſis 84. c
Periſcia 55. c
Perſarum regni finis 79. b
Peſtis vnde ex Lucretio 17. a
Peſtilentia & morbi vnde fiunt 16. d
Petrus apoſtolus 29. c
Petrus Romæ pontifex 83. a
Petrus Corbonenſis 91. b
Petro ac Paulo quis primus templa erexerit 83. a
Peroſiris Micepſo regi ſalutem 24. b
Phari in ædibus ſacris 51. a
Pharos videndi ratio per opticen 51. c
Phalech 75. c & 28. d
Philippus Imperator 87. a
Philippus Henrici filius 90. b
Philippus primus Chriſtianus Imperator 82. a & 78 c
Philippus Imperator Spiræ morit 99 c
Philippo & Iacobo templa ædificant Romæ 85. a
Phierius minor 82. d
Philoſophorum falſa ſententia de adminiſtratione mundi 2. b
Philadelphus 29. a
Philo de paſcha 54. a
Philo pater 29. a
Phocas Imperator 85. c
Phlegma augetur à bruma 53. d
Picus primus rex Latinorum 28. d
Pilatus ſe interimit 80. d
Pilatus 80. c
Pipinus pater Caroli Magni 88. a
Pyrrhi ficta pœnitentia 85. d
Piſces 10. c
Pythagoras 78. c
Plagæ quæ & quot ſint 5. c
Planetæ cur in cælo aliquando non cernunt 18. d
Planetarum motus non vniformis 16. a
Planetarum motus 6. d
Planeta quo ſenſu dicatur eſſe in ſigno quopiam 8. a
Planetæ quid largiantur corporibus hominum 37. c
Planetæ quomodo alias ſtant, alias prograndiantur 8. c
Planetæ motus per circulos eccentros 7. d
Planetarum contra mundũ motus 6. d
Planetę quantum temporis zodiacũ conficiant 37. d
Plato 79. a
Plinius ſecundus 81. b
Plinij locus enodatur 56. a
Plinius errorem veterum ſcriptorum ſequitur 56. c
Plinius orator & philoſophus 56. c
Plinij caſtigatio difficilis 56. c
Plinus 81. b
Plinij locus tractatur 56. a
Plinij lectio diſcutitur 52. a
Plures lunæ apparent 91. b
Pluuię quot ſpecies 16. b
Pliades 54. c
Polus 3. d
Poli latine vertices appellantur 4. b
Polycarpus 81. c
Poli duo 3. d
Poligraphia Trithemij 32. b
Pontifices ſuccedunt regibus 79. a
Pontificis minoris officium 42. c
Pontianus 82. a
Pompeius templum Iudęorum deuaſtat 80. a

Pompeius occiditur 80. a
Pompeius 29. a
Priamus 28. d
Probus 29. c
Probus Imperator 81. c
Proterius Epiſcopus ad Leonem Papam 97. a
Proterius de celebratione paſchæ 66. a
Propitiationis dies 37. d
Prima ætas mundi 73. d
Primus dies ſeculi an in Vere an in Autumno 35. c
Prima ætas mundi quot annis conſtat 18. c
Prima ſynodus 82. b
Praga ciuitas Bohemiæ 91. b
Prognoſtica tempeſtatis 16. c
Prognoſtica ex tonitru & fulminei 101 c
Pro per quitanis 65. d
Pſalmus domine ne in furore tuo 39. c
Ptolomeus 79. b
Ptolomeus primus 79. b
Ptolomeus ſecundus 79. d
Ptolomeus III. 29. a
Ptolomeus IIII. 79. c
Ptolomeus V. 79. c
Ptolomeus VI. 29. a
Ptolomeus VII. 80. a
Ptolomei fortunæ 79. c
Ptolomeus VIII. 79. c
Ptolomeus IX. 89. a
Ptolomeus X. 79. c
Ptolomei locus de parallelis orbis terrarum 21. a
Punctus 25. b
Punctus horarum 47. a
Puncti lunares 52. d

Q

Quarta ſynodus 86. b
Quarta ætas 18. c & 76. c & 74. a
Quadrans 35. d
Quadrans in euangelio quid ſit 34. a
Quadratus 81. b
Quadrãtis diſtributio per ſingulos menſes 63. b
Quinta ſynodus 86. b
Quinta ætas 74. b
Quinq; circuli mundi 4. d
Quot annis Sem 18. d
Quoto die crucifixus ſit Chriſtus 74. c
Quot annis cõſtat prima ętas mũdi 18. c
Quincunx 35. d
Quiſq; planeta ſuũ habet colorem 18. b

R

Reges Sicinorum 76. c
Reges Latini 76. c
Religioſum non eſt denoĩare dies à dijs gentilium
Regionum per quæ ducuntur paralleli enumeratio 57. b
Reth Monath tertius menſis Anglorum 43. c
Regnum Achiuorum 18. d
Reinardus comes à Vueſtenburch 55. d
Remus à fratre occiditur 77. b
Requies Dei ſeptimo die 2. c
Ren 75. c
Reu 28. d
Roboam annis XVII. 19. a
Roboam 16. d
Rodolphus comes Hapſburch Imperator 90. d
Romanorum menſes 41. a
Romanum imperium ad Gallos transfertur 85. a
Romanorum menſis 42. d
Romulus primus annos digeſſit in menſes 41. c
Roma capitur 92. b
Romulus & Remus 77. b
Romani Iudæam prius inuadẽtes 80. a
Roma conditur 19. a
Romulus peritior rei militaris quàm ſiderum 26. c
Romulus 29. a
Romanorum menſis 26. b
Roma quando condita 77. b
Romani menſem à Calendis 26. b
Rupertus Imperator 94. c
Ruſticorum eruptio 92. b

S

Sabath vndecimus menſis Hebræorum 19. d
Salomon eleganter noctẽ vmbrarum inclinationem appellat 36. c
Sabbato cur ferientur homines 2. d
Sergius exulat 86. c
Seruch 75. c
Seruius ſextus Romanorũ rex 77. d
Seſath rex Aegypti templum Salomonis

ſpoliauit 28. d
Seth annorum CX. genuit Cainam 28. c
Seth 74. c
Seuerus Imperator 81. d
Seuerus 29. d
Sextans 33 d
Sextula 34. a
Sexta ſynodus 86. b
Sexta ætas 29. a
Sexta ætas 74. b
Sidera eadem non vbiq; cernuntur 4 b
Sidera cur nocte cernantur 13. b
Siderum diuerſa natura 5. d
Signorum Zodiaci ratio 10. c
Signa Zodiaci ſingula per tricenas partes diuiduntur 44. a
Signignifer diuidiť ab orbe lacteo. 44 d
Signorum partibus qui dies reſpondeãt per totum anum 46. a
Sigiſmundus Imperator 91. d
Silicus 44. a
Simon Hieroſolymitanus epiſc. 29. c
Simeon 81. b
Siuan tertius menſis Hebræorum 39. d
Siuach 29. a
Synodus Aquileiæ 86. d
Socrates 29. a
Sogdianus 79. a
Socrates 78. d & 29. a
Solſtitia & æquinoctia 26. d
Sol 6. c
Sol quantus 10. d
Solis magnitudo iuxta Hyparchum 9. b
Solis & lunæ eclipſes quomodo fiant 8. d
Solſtitia duo 86. d
Solis & lunæ eclipſes 11. a
Solſtitialis circulus 4. d
Sol non omnibus gentibus eodem tempore oritur 56. d
Solſtitium 53. c
Sol tempora diuidit 10. d
Sol vnde nutriatur 10. d
Solem obſcurari 95. c
Sol an epiciclum habeat 8. b
Solis curſus quando finis 97. d
Sol quantum diſtet à luna 50. d
Solſtitio hyemali quid faciendum vſque ad æquinoctium proximum 54. b
Sol omnia intuetur 37. a
Solinus de Thile 55. b
Sol 6. c
Sol cur ad ſeptentriones & auſtros per- mutetur 10. d
Somnus & mors fratres 25. d
Sæbaſte 79. d
Sabbatum vnde dictum 2. d
Sabinæ raptę 77. b
Sacrificij oblata 35. d
Sagittarius 10. c
ſaluſtius 29. a
ſale 75. a
ſalomon templum ædificat in Ieruſalem 76. d
ſale 28. d
ſalomon 76. d
ſamaritæ 28. d
ſamſon 76. c & 28. d
ſamuel 26. c
ſanguis augetur vere 53. c
ſaraceni Conſtantinopolim oppugnant 87. b
ſardinapalus ſeſe concremat 77. b
ſaturnus candidus 10. b
ſaxones in Britannia 29. d
ſaturnus 6. c
ſaul 76. c
ſcaphæ apud Vitruuium 77. d
ſchitarum regnum 28. d
ſcyllæi canes 25. d
ſcoti ad fidem Chriſti conuertunť 84 b
ſcorpius 10. c
ſcorpius cur præceps 45. a
ſcrupulus 34. a
ſecunda ætas 28. d
ſecunda ætas generationes habet decem 24. a
ſecunda ætas mundi 75. a
ſecunda ſynodus 86. b
ſedechias 29. a
ſeleucia 79. b
ſeleucus 79. b
ſelenitis lapidis mirabilis effectio 65. c
ſelenites vbi naſcitur 52. c
ſelenites mire lunam imitatur 52. b
ſemis 35. d
ſem 75. a
ſenarij numeri myſteria 63. c
ſenarius numerus quare pfectus 57. b
ſenarij numeri vis & poteſtas 38. a
ſeptuaginta Interpretes 29. a
ſeptentrionalis circulus 47. d
ſeptimanæ dies quis ſit in ſingulis Calendis 48. b
ſeptimo die Deus quieuit 2. c
ſeptimanæ ordinatio 26. a

ſeptentriones in India tātum XV. diebus apparent 4. b
ſeptuaginta interpretes non ab omnibus recepti 30. b
ſeptember 41. d
ſeptunx 33. d
ſeruch 28. d
ſol modo tardior modo celerior eſſe videtur 8. a
ſolis curſus per Zodiacum 61. d
ſoles tres viſi 90. b
ſolſtitium æſtiuum in medicina 34. c
ſol monath ſecundus menſis Anglorum 41. c
ſolſtitia & æquinoctia non ſunt æqualia 54. d
ſol Chriſtus 35. d
ſolis ac lunæ euagatio 51. a
ſolis & veneris demonſtratio 9. d
ſol in qua parte ſigni ſit quotidie 45. a
ſolomon 29. a
ſonus fit delatione ſucceſſiua 15. d
ſpeuſippus 79. a
ſphæra cricote quinq; habet parallelos 59. d
ſtephani reliquiæ deportatæ 84. b
ſtephani protomartyris oſſa 84. a
ſtenographia Trithemij 32. b
ſtellæ lumen à ſole mutuantur 5. d
ſtellæ quomodo à nobis videntur 15. d
ſtoicorum opinio de ventis ab Ariſtotele reprehenſa 13. d
ſubſolanus 14. c
ſuccul§ vnde ſint dictæ 6. a
ſidera quomodo obſcurabuntur 95. c
ſynodus 29. d
ſyria Romanis additur 80. a
ſymmachus 84. d
ſymmachus pius papa 84. d
ſymmachus patritius occiſus 85. a
ſynedoche in ſacris frequens 40. a
ſymachus 29. c
ſynod' Romæ habita ſub Martino 86. a

T

TAbulæ ad lunæ locum inueniendū 48. a
Tabularum explicatio 49. c
Tacitus 29. c
Tacitus Imperator 81. c
Tarquinius Priſcus 77. c
Tarquinius regno pellitur 78. c
Tamburlanes præfectus Tartarorum 91. c
Tartarorum eruptio 90. c
Taurus Agenoreus 44. d
Terra quam vmbram efficit 37. a
Terræ motus quomodo fiat 23. c
Terræ tres partes 23. d
Terræ ſitus & poſitio 19. b
Terra parua quædam eſt inſula 19. b
Terra inſula eſt in medio oceani 19. a
Terra quantū diſtet à ſole & luna 50. d
Terra eſt in medio mūdi rotunda 19. d
Terra excauata maribus communes vias facit 17. c
Terræ rotunditas cauſa inæqualitatis dierum ac noctium 26. d
Terra inſtar niuis pineæ 59. d
Terræ motum ſequitur inundatio maris 23. c
Terra vndiq; incolitur 59. c
Tempus facilius intelligitur quàm exprimitur 32. d
Tempus qrod primum factum ſit 99. c
Tempus vnde dictum 32. d
Templum ſalomonis conditur 29. a
Temporis partes 25. b
Tempus vnde dictum 32. c
Terra minor eſt linea 11. a
Terra globus eſt licet non plane rotundus 19. d
Tertia ætas 76. c
Terra in medio mundi 56. d
Tertia ætas mundi annis DCCCCXL.
Tertia ætas 74. a
Terra quid ſit in Geneſi 34. d
Tempus 27. a
Tempus ſeculare quid 2. b
Templum Hieroſolymitanum quot annis manſerit deſolatum 78. a
Templum Hieroſolymitanum incēditur 29. a
Terminalia 65. d
Terminus deus 65. d
Tertullianus 81. d
Tertia ſynodus 86. b
Templi ædificatio perficitur ſub Dario 78. c
Thara 28. d
Thamul quartus menſis Hebræorum 39. d
Thales 29. a
Thalis Mileſii opinio 17. b

Theophilus 85. d
Theophilus ad Theodoſium maiorem 71. c
Theophilus 81. d
Theodoſius Arcadij filius Impe. 84. b
Theophilus de paſcha 74. b
Theodorus 86. a
Theodoſius Imperator 87. b
Theophili liber paſchalis 65. d
Theodorus 81. c
Theophilus Cæſarienſis 67. b
Theſci ſeptimus menſis Hebræorum 39. d
Theodoretus Eccleſiaſticam hiſtoriam ſcribit 84. c
Thebeth decimus menſis Hebræorum 39. d
Theodoſius 29. d
Theophili error 105. c
Theophilus 71. d
Thare 75. c
Thile longiſſimus dies durat aliquot mẽſibus 25. d
Thile inſula 4. d
Tholus 28. d
Thomas Aquinas 90. d
Thola 76. b
Thraſcias 14. c
Tiberius Conſtãtinus Imperator 85. b
Tiberius Imperator 86. d
Tiberius 29. a
Tiberis calamitatem facit Romæ 78. b
Tiberius Imperator 80. c
Tiberius 25. c
Timothei oſſa Conſtantinopolim vecta 85. b
Titus 29. c
Titus Imperator 81. a
Traianus 29. c
Traianus Imperator 81. a
Trimilchi quintus menſis Anglorum 43. c
Triens 33. d
Troia capta 76. b
Troglodītæ qui & vbi 20. a
Tullus Hoſtilius rex 77. c
Tullus 29. a
Turcarum inſigne 62. c
Turcarum crudelitas 91. a
Turcarum Imperator Solymon 92. b
Turcarum Imperator cauea incluſus circumfertur 51. d
Turris Babylonica 28. d
Typica interpretatio ſex dierum 64. c

V

Vandali omnia vaſtant 84. d
Vandalorum validiſſima eruptio 84. b
Vandali pulſi ex Africa 85. a
Valens 29. d
Valentianus 29. d
Varro 29. a
Valerius Imperator 81. b
Venus 61. c
Venus quando Lucifer & quando Heſperus dicatur 38. d
Venus à veniendo dicta 42. b
Ventus quomodo fiat 13. d
Ventorũ duodecim poſitio in horizon- 14. a
Venti cardinales 14. d
Ver calidum & humidum 60. b
Ver 27. a
Ver quando incipit 60. d
Vergiliarum exortus 54. c
Vergiliarum occaſus 54. c
Veſpaſianus Imperator 81. a
Veſpaſianus contra Iudæos 81. a
Veſpaſianus 29. c
Veſperum 25. d
Veſper ſplendens 10. b
Veſperum 26. d
Vetus hebdomadæ computatio 5. b
Victor epiſcopus Romanus 81. d
Victorius Clemens 64. c
Victor capuanus epiſcopus de celebratione Paſchæ 69. a
Victor capuanus 85. a
Victorij error de celebratione Paſchæ 68. c
Victoris capuani verba de Paſchæ celebratione 98. a
Vidua Hetruſcæ originis 42. c
Vincislao imperium abrogatur 91. c
Vincislaus Imperator 91. c
Virgilius naſcitur 80. a
Virgilius in quinque Zonarum explicatione 59. b
Virgilius de duodecim ſignis 97. c
Virgo 10. c
Vitruuius ventos facit vigintiquatuor 15. a
Vitalianus epiſcopus Romanus 86. a
Vmbrarum demonſtratio 55. b
Vmbra terræ 37. a

Vmbra terræ Pyramis 36. d
Vmbrarum ratio triplex 8. d
Vmbræ vbi meridiano tẽpore abſuman
tur 55. a
Vmbrarum varietas 25. b
Vmbræ ratio vnde variat 55 b
Vmbilici 25. a
Vmbrarum mutatio 54. d
Vncia 33. d
Vna ſabbati 73. c
Vnciarum diuiſio 33. d
Vuintir ſyllith decimus menſis Anglorũ
43. d
Vued Monath octauus menſis Anglorũ
43. d
Vulgus fallitur in menſis computatione
40. a
Vulturnus 14. d
Vrbanus 82. a
Vrbanus pontifex ſex Cardinales ſimul
trucidat 91. c

X

XEnocrates 79. a
Xenocrates rhetor 82. a
Xerxes 29. a
Xerxes Aegyptum capit 78. d
Xerxes exercit⁹ miræ magnitudinis 73. d

Z

ZAcharias 29. a & 78. c
Zenon Imperator 84. d
Zephirus 14. c
Zeuxis pictor 78. d
Zodaici imagines ſtellatæ non ſemp ſunt
in eiſdem partibus ſignorum 45. b
Zodiaci ſigna ab Aegyptijs primũ anim
aduerſa ſunt 45. b
Zonæ in mundo 59. a
Zonæ quot habitabiles 59. a
Zonæ quot intemperatæ 5. b
Zonis quinq; terra diſtinguitur 20. b

Penſandū ſummopere eſt, quod undecimo anno in quarto nonas Ianuarias, luna finitur IIII. embo-

Menſis Iannuarius habet dies xxx luna xxix epactas ∘ concurrentes ,

IANVARIVS.

1	KL	Dierum crementũ fit	iij	A	A	A	A	A	A	A
2	iiij noñ								B	b
3	iij		xi			B		B	C	c
4	ij	Aquilo continue.		B	B		E		D	d
5	noñ	Tempeſtas varia.	xix			C		C	E	e
6	viij id		viij						F	f
7	vij			C	C	D	I	D	G	g
8	vi	Flat auſt.& aquilo.	xvi	●					H	A
9	v	Auſt.plu.& caligo.	v			E		E	I	b
10	iiij			D	D		O		K	c
11	iij	Tempeſt.ex Septen,	xiij			F		F	L	d
12	ij	& Sol in aquarium	ij						M	e
13	idus	tranſit		E	E	G	V	G	N	f
14	xix	Pluit nocte	x						O	g
15	xviij					H		H	P	A
16	xvij	Vulturn.cum plu.	xviij	F	F		A		Q	b
17	xvi		vij			I		I	R	c
18	xv								S	d
19	xiiij	Hyemis dimidium	xv	G	G	K	E	K	T	e
20	xiij		iiij						V	f
21	xij	Africus				L		L	A.	g
22	xi		xij	H	H		I		B.	A
23	x		i			M		M	C.	b
24	ix	Aquilo & vult.							D.	c
25	viij	Tempeſtas	ix	I	I	N	O	N	E.	d
26	vij								F.	e
27	vi		xvij			O		O	G.	f
28	v	Venti & niues	vi	K	K		V		H.	g
29	iiij					P		P	I.	A
30	iij	Aquilo cum imb.	xiiij						K	b
31	ij	Imber cum niue.	iij	L	L	Q	A	Q	L	c

Nox habet horas xvi. dies viij

Ianuarius dierum & noctium quantitate & vmbrarum ratione, eſt æqualis Decē-bri & ſolem habet in aquario ætate hac circa diem vndecimum

liſmi qui inſeritur ſecundo Nonas Decembris anno undecimo,& luna Ianuarij finitur in Februario.

IANVARIVS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij
	xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij	
xi		iij		xxv		xvij		ix		•		xxiij		xv		vij		xxix
	xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix	
xiij		v		xxvij		xix		xi		i		xxv		xvij		ix		•
	xxv		xvij		ix		o		xxiij		xv		vij		xxix		xxi	
xv		vij		xxix		xxi		xiij		iij		xxvij		xix		xi		i
	xxvij		xix		xi		i		xxv		xvij		ix		o		xxiij	
xvij		ix		•		xxiij		xv		v		xxix		xxi		xiij		iij
	xxix		xxi		xiij		iij		xxvij		xix		xi		i		xxv	
xix		xi		i		xxv		xvij		vij		•		xxiij		xv		v
	o		xxiij		xv		v		xxix		xxi		xiij		iij		xxvij	
xxi		xiij		iij		xxvij		xix		ix		i		xxv		xvij		vij
	i		xxv		xvij		vij		o		xxiij		xv		v		xxix	
xxiij		xv		v		xxix		xxi		xi		iij		xxvij		xix		ix
	iij		xxvij		xix		ix		i		xxv		xvij		vij		•	
xxv		xvij		vij		•		xxiij		xiij		v		xxix		xxi		xi
	v		xxix		xxi		xi		iij		xxvij		xix		ix		i	
xxvij		xix		ix		i		xxv		xv		vij		•		xxiij		xiij
	vij		o		xxiij		xiij		v		xxix		xxi		xi		iij	
xxix		xxi		xi		iij		xxvij		xvij		ix		i		xxv		xv
	ix		i		xxv		xv		vij		o		xxiij		xiij		v	
•		xxiij		xiij		v		xxix		xix		xi		iij		xxvij		xvij
	xi		iij		xxvij		xvij		ix		i		xxv		xv		vij	
i		xxv		xv		vij		•		xxi		xiij		v		xxix		xix
	xiij		v		xxix		xix		xi		iij		xxvij		xvij		ix	
iij		xxvij		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		•		xxi
	xv		vij		o		xxi		xiij		v		xxix		xix		xi	
v		xxix		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij
	xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		o		xxi		xiij	
vij		•		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv
	xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij

SIGNVM MENSIS.

Principium Iani ſancit tropicus Capricornus,

Notandum autem quod Februarij lunatio ſine biſſexto unde xxx. eſt, cum biſſexto autem xxx.

Menſis Februarius habet dies xxviij. Luna xxix. epactas concurrentes

KL FEBRVARIVS.

1								C	M.	d
2	iiij non	Aer craſſus.	xi			R			N.	e
3	iij	Fauonius incip.	xix	M	B		E	D	O.	f
4	ij	Auſter & pluuia.	viij			S			P.	g
5	non	Turbidus aer.						E	Q.	A
6	viij idus		xvi	N	C	T	I		R.	b
7	vij	Veris initium.	v					F	S.	c
8	vi	Fauonius.				V			T.	d
9	v	Sol in piſcibus.	xiij	O	D		O	G	V.	e
10	iiij		ij			A.			.A	f
11	iij							H	.B	g
12	ij	Ventorum cõcurſus	.x	P	E	B.	V		.C	A
13	idus	Tempeſtas.						I	.D	b
14	xvi ca.		xviij			C.			.E	c
15	xv		vij	Q	F		A	K	.F	d
16	xiiij	Sol clarior.				D.			.G	e
17	xiij		xv					L	.H	f
18	xij		iiij	R	G	E.	E		.I	g
19	xi							M	.K	A
20	x	Redeunt hirundines.	xij			F.			.L	b
21	ix	Ornithiæ vent.	i	S	H		I	N	.M	c
22	viij	Halcionei dies.				G.			.N	d
23	vij		ix					O	.O	e
24	vi			T	I	H.	O	A	.P	f
25	v		xvij						.Q	g
26	iiij		vi			I.		B	.R	A
27	iij			V	K		V		.S	b
28	ij	Fau.& vern. dies.	xiij					C	.T	c

Nox habet horas xiiij. dies x.

Februarius antiſios eſt Nouembri dierum & noctium, quantitate atque vmbrarũ per ſingulas horas mutatione ſolem habet in Aquario, fiuntq́ dies lõgiuſculi & eſt menſis intercalaris.

computatur, ſiue ante ſiue poſt calendas Martias computetur. Et notandum quod xi. anno luna Ian. in cal. Februar. finitur xxx. & non eſt Februarij, ſed Iannuarij. Februarij luna finitur in Martio. In eodē uidelicet xi. anno, luna qui de-

FEBRVARIVS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
xi	xxi	iij	xiij	xxv	v	xvij	xxvij	ix	xix	i	xi	xxiij	iij	xv	xxv	vij	xvij	xxix
xiij	xxiij	v	xv	xxvij	vij	xix	xxix	xi	xxi	iij	xiij	xxv	v	xvij	xxvij	ix	xix	ij
xv	xxv	vij	xvij	xxix	ix	xxi	ij	xiij	xxiij	v	xv	xxvij	vij	xix	xxix	xi	xxi	iiij
xvij	xxvij	ix	xix	ij	xi	xxiij	iiij	xv	xxv	vij	xvij	xxix	ix	xxi	ij	xiij	xxiij	vi
xix	xxix	xi	xxi	iiij	xiij	xxv	vi	xvij	xxvij	ix	xix	ij	xi	xxiij	iiij	xv	xxv	viij
xxi	ij	xiij	xxiij	vi	xv	xxvij	viij	xix	xxix	xi	xxi	iiij	xiij	xxv	vi	xvij	xxvij	x
xxiij	iiij	xv	xxv	viij	xvij	xxix	x	xxi	ij	xiij	xxiij	vi	xv	xxvij	viij	xix	xxix	xij
xxv	vi	xvij	xxvij	x	xix	ij	xij	xxiij	iiij	xv	xxv	viij	xvij	xxix	x	xxi	ij	xiiij
xxvij	viij	xix	xxix	xij	xxi	iiij	xiiij	xxv	vi	xvij	xxvij	x	xix	ij	xij	xxiij	iiij	xvi
xxix	x	xxi	ij	xiiij	xxiij	vi	xvi	xxvij	viij	xix	xxix	xij	xxi	iiij	xiiij	xxv	vi	xviij
ij	xij	xxiij	iiij	xvi	xxv	viij	xviij	xxix	x	xxi	ij	xiiij	xxiij	vi	xvi	xxvij	viij	xx
iiij	xiiij	xxv	vi	xviij	xxvij	x	xx	ij	xij	xxiij	iiij	xvi	xxv	viij	xviij	xxix	x	xxij
vi	xvi	xxvij	viij	xx	xxix	xij	xxij	iiij	xiiij	xxv	vi	xviij	xxvij	x	xx	ij	xij	xxiiij
viij	xviij	xxix	x	xxij	ij	xiiij	xxiiij	vi	xvi	xxvij	viij	xx	xxix	xij	xxij	iiij	xiiij	xxvi

SIGNVM MENSIS.

Menſe Numæ in medio ſolidi dat ſydus aquari.

buit in calendis Martijs xix. eſſe, uiceſimaoctaua erit propter emboliſmum, qui in II. nonas De-

Menſis Martius habet dies xxxi. Luna xxx. epactas & concurrentes.

KL MARTIVS.

1			iij	A		A			A	d
2	vi noñ	Aquilo gelidus.			A		A	D	B	e
3	v	Aer nimboſus.	xi			B			C	f
4	iiij			B				E	D	g
5	iij		xix		B	C	E		E	A
6	ij	Nubil. cælum.	viij					F	F	b
7	noñ	Imber.		Ç		D			G	c
8	viij id.	Aues marinæ inic-	xvi		C		I	G	H	d
9	vij	piunt apparere.	v			E			I	e
10	vi	Sol in ariete.		D				H	K	f
11	v	Hyems abit & ven-	xiij		D	F	O		L	g
12	iiij	torum commut.	ij					I	M	A
13	iij			E		G			N	b
14	ij	Aquilo.	x		E		V	K	O	c
15	idus					H			P	d
16	xvij		xviij	F				L	Q	e
17	xvi	Inconſtan. vent.	vij		F	I	A		R	f
18	xv							M	S	g
19	xiiij	Aquilo ſerenus.	xv	G		K			T	A
20	xiij		iiij		G		E	N	V	b
21	xij					L			A.	c
22	xi		xij	H				O	B.	d
23	x	Pluit & tonat.	i		H	M	I		C.	e
24	ix							A	D.	f
25	viij		ix	I		N			E.	g
26	vij				I		O	B	F.	A
27	vi		xvij			O			G.	b
28	v		vi	K				C	H.	c
29	iiij				K	P	V		I.	d
30	iij		xiiij					D	K.	e
31	ij	Ventorum procellæ.	iij	L		Q			L.	f

Nox habet horas xij. dies xij.

Martius vero reſpondet dierum & noctium longitudine Octobri, præterea vmbrarum ratione ſolem recipit in piſcibus, eſtq́ dierum incrementum velox propter directum aſcenſum ſigniferi.

cembris inſeritur ſi biſſextus non eſt. Si autem fuerit biſſextus xxix. in calendis Martijs, & xxx. in ſexto nonas eiuſdem menſis, ſed Februarius computabitur iſta luna.

MARTIVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

	xx	xij	iiij	xxvi	xviij	x	ij	xxiiij	xvi	
x	ij	xxiiij	xvi	viij	xxix	xxij	xiiij	vi	xxviij	
	xxij	xiiij	vi	xxviij	xx	xij	iiij	xxvi	xviij	
xij	iiij	xxvi	xviij	x	ij	xxiiij	xvi	viij	•	
	xxiiij	xvi	viij	o	xxij	xiiij	vi	xxviij	xx	
xiiij	vi	xxviij	xx	xij	iiij	xxvi	xviij	x	ij	
	xxvi	xviij	x	ij	ɔ	xxiiij	xvi	viij	o	xxij
xvi	viij	•	xxij	xiiij	vi	xxviij	xx	xij	iiij	
	xxviij	xx	xij	iiij	xxvi	xviij	x	ij	xxiiij	
xviij	x	ij	xxiiij	xvi	viij	•	xxij	xiiij	vi	
	o	xxij	xiiij	vi	xxviij	xx	xij	iiij	xxvi	
xx	xij	iij	xxvi	xviij	x	ij	xxiiij	xvi	viij	
	ij	xxiiij	xvi	viij	o.	xxij	xiiij	vi	xxviij	
xxij	xiiij	vi	xxviij	xx	xij	iiij	xxvi	xviij	x	
	iiij	xxvi	xviij	x	ij	xxiiij	xvi	viij	o	
xxiiij	xvi	viij	•	xxij	xiiij	vi	xxviij	xx	xij	
	vi	xxviij	xx	xij	iiij	xxvi	xviij	x	ij	
xxvi	xviij	x	ij	xxiiij	xvi	viij	•	xxij		
	viij	o	xxij	xiiij	vi	xxviij	xx	xij	iiij	xiiij
xxviij	xx	xij	iiij	xxvi	xviij	x	ij	xxiiij		
	x	ij	xxiiij	xvi	viij	o	xxij	xiiij	vi	xvi
•	xxij	xiiij	vi	xxviij	xx	xij	iiij	xxvi		
	xij	iiij	xxvi	xviij	x	ij	xxiiij	xvi	viij	xviij
ij	xxiiij	xvi	viij	•	xxij	xiiij	vi	xxviij		
	xiiij	vi	xxviij	xx	xij	iiij	xxvi	xviij	x	xx
iiij	xxvi	xviij	x	ij	xxiiij	xvi	viij	•		
	xvi	viij	o	xxij	xiiij	vi	xxviij	xx	xij	xxij
vi	xxviij	xx	xij	iiij	xxvi	xviij	x	ij		
	xviij	x	ij	xxiiij	xvi	viij	o	xxij	xiiij	xxiiij
viij	•	xxij	xiiij	vi	xxviij	xx	xij	iiij		
	xx	xij	iiij	xxvi	xviij	x	ij	xxiiij	xvi	xxvi

SIGNVM MENSIS.

Procedunt duplices in Martia tempora piſces.

In iſto igitur argumento anni aduertere monemus lectorem, quod in octauo & decimooctauo an-

Menſis Aprilis habet dies xxx. luna xxix. epactas · concurrentes.

KL APRILIS.

1		Dieq; velox increm.			A		A	E	M.	g
2	iiij non	Nebuloſus aer.	xi			R			N.	A
3	iij			M				F	O.	b
4	ij		xix		B	S	E		P.	c
5	non		viij					G	Q.	d
6	viij idus	Pluuiæ ex auſt.	xvi	N		T			R.	e
7	vij		v		C		I	H	S.	f
8	vi			•		V			T.	g
9	v	Procellæ ex auſt.	xiij	O				I	V.	A
10	iiij	Sol in Tauro.	ij		D		O		.A	b
11	iij	Frigidus vent,& plu.				A.		K	.B	c
12	ij			P					.C	d
13	idus		x		E	B.	V	L	.D	e
14	xviij cal.		xviij						.E	f
15	xvij		vij	Q		C.		M	.F	g
16	xvi	Fauonius.			F		A		.G	A
17	xv		xv			D.		N	.H	b
18	xiiij	Aphricus veſperi.	iiij	R					.I	c
19	xiij				G	E.	E	O	.K	d
20	xij		xij					A	.L	e
21	xi	Pluit.	i	S		F.			.M	f
22	x				H		I	B	.N	g
23	ix					G.			.O	A
24	viij		ix	T				C	.P	b
25	vij		xviij		I	H.	O		.Q	c
26	vi	Conuerſio veris.	vi					D	.R	d
27	v			V		I.			.S	e
28	iiij		xiiij		K		V	E	.T	f
29	iij		iij			A			A	g
30	ij	Aer turbidus.		A				F	B	A

Nox habet horas x. dies xiiij.

Aprilis æqualis eſt lucis & tenebrarum quantitate Septembri, recipit autem ſolem in ariete: eſtq; apud Hebræos anni initium, creſcunt & hic dies celeriter.

no cycli decennouenalis. luna April. in Maio finiatur propter duos emboliſmos qui faciunt lunam xxx. in pridie nonarũ Aprilũ & in tertio nonarũ Aprilũ. item undecimo anno in calend. April. xxx. luna eſt, ſed Martio aſſcribatur. In octa-

APRILIS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
x		ij		xxiij		xvi		viij		xxx		xxij		xiiij		vi		xxviij
	xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij	
xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		•
	xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx	
xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij
	xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij	
xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij
	xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij	
xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi
	i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		v		xxvi	
xx		xij		v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij
	iij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vij		xxviij	
xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		x
	v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		ix		i	
xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij
	vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		xi		iij	
xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij
	ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xiij		v	
xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi
	xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xv		vij	
i		xxij		xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij
	xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvij		ix	
iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xx
	xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xix		xi	
v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij
	xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij	
vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij
	xix		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi
	xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxv		xvij	

SIGNVM MENSIS.

Reſpicis Apriles aries Phryxæe calendas.

no anno luna quæ debuit XXVIII. *eſſe iuxta regulã in calen. Mai* XXVII. *fit propter embo-*

Menſis Maius habet dies xxxi. luna xxx. epactas [illegible] concurrentes [illegible].

KL MAIVS.

1		Ros largus.	xi		A	B	A		C	b
2	vi noñ			B				G.	D	c
3	v		xix			C			E	d
4	iiij	Aquila cum rore.	viij		B		E	H.	F	e
5	iij			C		D			G	f
6	ij		xvi					I.	H	g
7	noñ		v		C	E	I		I	A
8	viij idus	Principium æſtatis.		D				K	K	b
9	vij		xiij			F			L	c
10	vi		ij		D		O	L	M	d
11	v	Sol in geminis.		E		G			N	e
12	iiij		x					M	O	f
13	iij	Auſtrini flatus.			E	H	V		P	g
14	ij		xviij	F				N	Q	A
15	idus		vij			I			R	b
16	xvij	Aeſtas.			F		A	O	S	c
17	xvi		xv	G		K		A	T	d
18	xv		iiij						V	e
19	xiiij	Auſter veſperi.	xij		G	L	E	B	A.	f
20	xiij			H					B.	g
21	xij	Aer turbidus.	i			M		C	C.	A
22	xi				H		I		D.	b
23	x		ix	I		N		D	E.	c
24	ix	Pluit.							F.	d
25	viij		xvij		I	O	O	E	G.	e
26	vij		vi	K					H.	f
27	vi	Auſter.				P		F	I.	g
28	v		xiiij		K		V		K.	A
29	iiij	Tempeſtas auſtri.	iij	L		Q		G	L.	b
30	iij								M.	c
31	ij	Imb. cum tonitru.	xi		L	R	A	H	N.	d

Nox habet horas viij. dies xvi.

Maius eſt æqualis Auguſto diebus, noctibus & vmbris. Nam quantum noctis hoc menſe decedunt, tantum Auguſto auguntur: dies deinceps creſcunt tardiuſcule. Solem recipit in Tauro.

ſiſmum qui inſeritur II. nonas Martij. & quæ in calend. Iunij xxx. eſſe debuit xxix erit. Item xix. anno cycli decennouenalis quæ debuit xxix eſſe in cal. Mai xxviij. erit propter emboliſmum iij nonas Martij inſertum.

MAIVS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix
	xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix	
xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i
	xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi	
xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij
	xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij	
xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v
	xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv	
xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij
	i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij	
xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix
	iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix	
xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xixx		xi
	v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i	
xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij
	vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij	
xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv
	ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v	
xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij
	xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij	
i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix
	xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix	
iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxi		xxi
	xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi	
v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij
	xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij	
vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv
	xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij
	xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij	
xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix

SIGNVM MENSIS.

Maius Agenorei miratur cornua Tauri.

Intuendum eſt quod in octauo anno, quarto nonas Iunij luna xxx eſt. ſed Mai eſſe debet. Luna ne

Menſis Iunius habet dies xxxi. Luna xxix. epactas b concurrentes c.

KL IVNIVS.

1				M					O.	e
2	iiij		xix			S		I	P.	f
3	iij	Procellæ.	vij		B		E		Q.	g
4	ij		xvi	N		T		K	R.	A
5	non̄		v						S.	b
6	viij idus				C	V	I	L	T.	c
7	vij		xiij	O					V.	d
8	vi		ij			A.		M	.A	e
9	v				D		O		.B	f
10	iiij	Pluuiæ & tonitru.	x	P				N	.C	g
11	iij					B.			.D	A
12	ij	Sol in Cancro.	xviij		E		V	O	.E	b
13	idus		vij	Q		C.			.F	c
14	xviij							A	.G	d
15	xvij		xv		F	D.	A		.H	e
16	xvi	Aeris tempeſtas.	iiij	R				B	.I	f
17	xv					E.			.K	g
18	xiiij		xij		G		E	C	.L	A
19	xiij		i	S		F.			.M	b
20	xij							D	.N	c
21	xi		ix		H	G.	I		.O	d
22	x			T				E	.P	e
23	ix	Calorum intenſio.	xvij			H.			.Q	f
24	viij		vi		I		O	F	.R	g
25	vij			V		I.			.S	A
26	vi	Dies decreſcunt.	xiiij					G	.T	b
27	v	Pluit veſperi.	iij	A	K	A	V		A	c
28	iiij							H	B	d
29	iij		xi			B			C	e
30	ij	Tranquillitas.		B	L		A	I	D	f

Nox habet horas vi. dies xviij.

Iunius reſpondet Iulio diebus, noctibus & vmbris: dies hic vlterius non creſcunt, & ſolem habet in geminis.

ro Iunij in Iulio finitur. Item anno xix, in calendis Iunij luna xxx. eſt & eſt Mai, luna uero Iunij finitur in calend. Iulij.

IVNIVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix
xiij v xxvij xix xi iij xxv xvij ix i
xxv xvij ix i xxiij xv vij xxix xxi
xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix xi iij
xxvij xix xi iij xxv xvij ix ij xxiij
xvij ix ij xxiij xv vij xxix xxi xiij v
xxix xxi xiij v xxvij xix xi iiij xxv
xix xi iiij xxv xvij ix ij xxiiij xv vij
ij xxiiij xv vij xxix xxi xiij vi xxvij
xxi xiij vi xxvij xix xi iiij xxv xvij ix
iiij xxv xvij ix ij xxiiij xv viij xxix
xxiiij xv viij xxix xxi xiij vi xxvij xix xi
vi xxvij xix xi iiij xxv xvij x ij
xxv xvij x ij xxiiij xv viij xxix xxi xiij
viij xxix xxi xiij vi xxvij xix xij iiij
xvij xix xij iiij xxv xvij x ij xxiiij xv
x ij xxiij xv viij xxix xxi xiiij vi
xix xxi xiiij vi xxvij xix xij iiij xxv xvij
xij iiij xxv xvij x ij xxiij xvi viij
xxiij xvi viij xxix xxi xiiij vi xxvij xix
xiiij vi xxvij xix xij iiij xxv xviij x
j xxv xviij x ij xxiij xvi viij xxix xxi
xvi viij xxix xxi xiiij vi xxvij xx xij
xxvij xx xij iiij xxv xviij x ij xxiij
xviij x ij xxiiij xvi viij xxix xxij xiiij
j xxix xxij xiiij vi xxvij xx xij iiij xxv
xx xij iiij xxv xviij x ij xxiiij xvi
ij xxiiij xvi viij xxix xxij xiiij vi xxvij
xxij xiiij vi xxvij xx xij iiij xxvi xviij
iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij xxix

SIGNVM MENSIS.

Iunius æquatos cælo videt ire Laconas.

Intuendum eſt quod in octauo anno in calendis Iulij, luna xxx. eſſe debuit, ſed xxix. eſt, & eſt in-

Menſis Iulius habet dies xxxi. Luna xxx. epactas concurrentes

KL IVLIVS.

1		Aquilo	xix			C			E	g
2	vi noñ	Nox nubila.	viij					K	F	A
3	v			C	B	D	E		G	b
4	iiij	Fauonius.	xvi					L	H	c
5	iij		v			E			I	d
6	ij	Incipiunt prodromi.		D	C		I	M	K	e
7	noñ		xiij			F			L	f
8	viij id.		ij					N	M	g
9	vij			E	D	G	O		N	A
10	vi		x					O	O	b
11	v	Imber & tonit.				H		A	P	c
12	iiij		xviij	F	E		V		Q	d
13	iij	Sol in Leone.	vij			I		B	R	e
14	ij	Flatus eteſiarum.							S	f
15	idus		xv	G	F	K	A	C	T	g
16	xvij	Dies canicula.	iiij						V	A
17	xvi	Aeſtatis dimidium.				L		D	A.	b
18	xv	Calor lenitur Septẽt.	xij	H	G		E		B.	c
19	xiiij		i			M		E	C.	d
20	xiij								D.	e
21	xij		ix	I	H	N	I	F	E.	f
22	xi	Eteſiæ continui.							F.	g
23	x		xvij			O		G	G.	A
24	ix		vi	K	I		O		H.	b
25	viij					P		H	I.	c
26	vij	Caligo arenoſa.	xiiij						K.	d
27	vi		iij	L	K	Q	V	I	L.	e
28	v	Calor vehemens.							M.	f
29	iiij		xi			R		K	N.	g
30	iij	Autumni fructus.		M	L		A		O.	A
31	ij	Flant Auſt. & Afri.	xix			S		L	P.	b

Nox habet horas viij. dies xvi.

Iulius vt dictum eſt, anaphoricos eſt Iunio. decedere incipiunt hoc menſe dies licet lente. Solem recipit in cancro ſigno ſolſtitiali.

viij. Hacuſq; peruenit perturbatio tertij emboliſmi, qui in ſecundo nonas Martis inſeritur.

IVLIVS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
	xxiiij		xvi		viij		xxix		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx	
xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij
	xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		•		xxij	
xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij
	xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij	
xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		ij		xxij		xiiij		vi
	•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi	
xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij
	ij		xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij		vi		xxviij	
xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x
	iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		•	
xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij
	vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij	
xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij
	viij		•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij	
xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi
	x		ij		xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij		vi	
o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij
	xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij	
ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx
	xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x	
iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij
	xvi		viij		•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij	
vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij
	xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij	
viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi
	xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi	
x		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij
	xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij	
xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		o
	xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx	

SIGNVM MENSIS.

Solſtitio ardentis cancri fert Iulius aſtrum.

Menſis Auguſtus habet dies xxxi. Luna xxix. epactas · A concurrentes A

KL AVGVSTVS.

1		Aeſtus arentes.	viij						Q.	c
2			xvi	N	B	T	E	M	R.	d
3	iiij non		v						S.	e
4	iij	Auſter nimboſus				V		N	T.	f
5	ij	grues apparent.	xiij	O	C		I		V.	g
6	non		ij			A.		O	.A	A
7	viij id.	Dies caliginoſus &						A	.B	b
8	vij	æſtuoſus.	x	P	D		O		.C	c
9	vi					B.		B	.D	d
10	v	Calor ingens, autu-	xviij						.E	e
11	iiij	mnus inchoat.	vij	Q	E	C.	V	C	.F	f
12	iij								.G	g
13	ij		xv			D.		D	.H	A
14	idus	Squallentes calo. &	iiij	R	F		A		.I	b
15	xix cal.	ſol in virgine.				E.		E	.K	c
16	xviij		xij						.L	d
17	xvij		i	S	G	F.	E	F	.M	e
18	xvi								.N	f
19	xv		ix			G.		G	.O	g
20	xiiij			T	H		I		.P	A
21	xiij		xvij			H.		H	.Q	b
22	xij		vi						.R	c
23	xi			V	I	L.	O	I	.S	d
24	x	Aeris ſerenitas, eteſiæ	xiiij						.T	e
25	ix	deſinunt.	iij	A		A		K	A	f
26	viij	Septentrio frigidus.			K		V		B	g
27	vij		xi			B		L	C	A
28	vi			B					D	b
29	v		xix		L	C	A	M	E	c
30	iiij	Fauonius flat molli-	viij						F	d
31	iij	ter.		C		D		N	G	e
	ij									

Nox habet horas x. dies xiiij.

Auguſtus reſpondet Maio ratione vmbrarum, ac dierum & noctium quantitate, ſolem recipit in leone, à cuius ſideris feruore caloris habet aridos & feruentes tum quoque caniculares.

nitur, propter VI. emboliſmum qui incipit quarto nonas Auguſti & non eſt Auguſti. Luna enim quae eſt emboliſmus nul-

AVGVSTVS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij
	xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij	
xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij
	xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij	
xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi
	i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		v		xxvi	
xx		xij		v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij
	iij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vij		xxviij	
xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		x
	v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		ix		i	
xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij
	vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		xi		iij	
xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij
	ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xiij		v	
xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi
	xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xv		vij	
i		xxij		xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij
	xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvij		ix	
iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xx
	xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xix		xi	
v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij
	xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij	
vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij
	xviij		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi
	xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxv		xvij	
xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxviij
	xxiij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvij		xix	
xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i
	xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi	
xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij

SIGNVM MENSIS.

Auguſtum menſem leo feruidus igne perurit.

ſi menſi reputabitur, ſed quaſi ſuperflua eſt. Conſiderandum eſt quod in quinto anno quarto no-

Menſis September habet dies xxx. Luna xxx. epactas ' concurrentes '

KL SEPTEMBER.

1		Pluuiæ & tonitrua.	xvi		B		E	O	H	f
2	iiij non̄		v			E			I	g
3	iij			D				A	K	A
4	ij		xiij		C	F	I		L	b
5	non̄	Ventorũ inconſtan-	ij					B	M	c
6	viij id.	tia & imbres.		E		G			N	d
7	vij	Africus veſperi, &	x		D		O	C	O	e
8	vi	pluit.				H			P	f
9	v	Fauonius & Afri.	xviij	F				D.	Q	g
10	iiij	Idem ſtatus.	vij		E	I	V		R	A
11	iij	aeris per tres dies						E.	S	b
12	ij	continuos.	xv	G		K			T	c
13	idus	Sol in libra.	iiij		F		A	F.	V	d
14	xviij	Imbres cadunt.				L			A.	e
15	xvij	Hirundines non vi-	xij	H				G.	B.	f
16	xvi	dentur.	i		G	M	E		C.	g
17	xv							H.	D.	A
18	xiiij		ix	I		N			E.	b
19	xiij				H		I	I.	F.	c
20	xij		xvij			O			G.	d
21	xi		vi	K				K	H.	e
22	x	Aer pluuioſus.			I	P	O		I.	f
23	ix	Tempeſtas maris.	xiiij					L	K.	g
24	viij		iij	L		Q			L.	A
25	vij				K		V	M	M.	b
26	vi		xi			R			N.	c
27	v			M				N	O.	d
28	iiij	Horrida tempeſtas.	xix		L	S	A		P.	e
29	iij		xviij					O	Q.	f
30	ij			N		T			R.	g

Nox habet horas xij. dies xij.

September reſpondet Aprili diebus noctibus & vmbris: dies hoc menſe celerrime decedunt & augentur tenebræ: ſolem recipit in virgine.

us Septembris ſecundus emboliſmus incipit, & finitur in calendis Octobris.

SEPTEMBR.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xxvij	xix	xi	iij	xxv	xvij	ix	i	xxiij	
xvij	ix	i	xxiij	xv	vij	xxix	xxi	xiij	v
xxix	xxi	xiij	v	xxvij	xix	xi	iij	xxv	
xix	xi	iij	xxv	xvij	ix	i	xxiij	xv	vij
i	xxiij	xv	vij	xxix	xxi	xiij	v	xxvij	
xxi	xiij	v	xxvij	xix	xi	iij	xxv	xvij	ix
iij	xxv	xvij	ix	i	xxiij	xv	vij	xxix	
xxiij	xv	vij	xxix	xxi	xiij	v	xxvij	xix	xi
v	xxvij	xix	xi	iij	xxv	xvij	ix	i	
xxv	xvij	ix	i	xxiij	xv	vij	xxix	xxi	xiij
vij	xxix	xxi	xiij	v	xxvij	xix	xi	iij	
xxvij	xix	xi	iij	xxv	xvij	ix	i	xxiij	xv
ix	i	xxiij	xv	vij	xxix	xxi	xiij	v	
xxix	xxi	xiij	v	xxvij	xix	xi	iij	xxv	xvij
xi	iij	xxv	xvij	ix	i	xxiij	xv	vij	
i	xxiij	xv	vij	xxix	xxi	xiij	v	xxvij	xix
xiij	v	xxvij	xix	xi	iij	xxv	xvij	ix	
ij	xxv	xvij	ix	i	xxiij	xv	vij	xxix	xxi
xv	vij	xxix	xxi	xiij	v	xxvij	xix	xi	
v	xxvij	xix	xi	iij	xxv	xvij	ix	i	xxiij
xvij	ix	i	xxiij	xv	vij	xxix	xxi	xiij	
vij	xxix	xxi	xiij	v	xxvij	xix	xi	iij	xxv
xix	xi	iij	xxv	xvij	ix	i	xxiij	xv	
ix	i	xxiij	xv	vij	xxix	xxi	xiij	v	xxvij
xxi	xiij	v	xxvij	xix	xi	iij	xxv	xvij	
i	iij	xxv	xvij	ix	i	xxiij	xv	vij	xxix
xxiij	xv	vij	xxix	xxi	xiij	v	xxvij	xix	
iij	v	xxvij	xix	xi	iij	xxv	xvij	ix	i
xxv	xvij	ix	i	xxiij	xv	vij	xxix	xxi	
v	vij	xxix	xxi	xiij	v	xxvij	xix	xi	iij

SIGNVM MENSIS.

Sidere virgo tuo Bacchum September opimat.

Notandum quod in quinto anno in calendis Octobris xxx. inuenitur & emboliſmus luna eſt. Lu-

Menſis October habet dies xxxi. Luna xxix, epactas ' concurrentes ›

KL OCTOBER.

1		Auſt.mane.	xvi		B		E	A	S.	A
2	vi non̄		v			V			T.	b
3	v		xiij	O				B	V.	c
4	iiij	Pluit.	ij		C	A.	I		.A	d
5	iij	Conuerſio autumni.						C	.B	e
6	ij		x	P		B.			.C	f
7	non̄				D		O	D	.D	g
8	viij id.	Aer turbatur.	xviij			C.			.E	A
9	vij		vij	Q				E	.F	b
10	vi				E	D.	V		.G	c
11	v	In mari hyems.	xv					F	.H	d
12	iiij		iiij	R		E.			.I	e
13	iij	Aeris tumultus.			F		A	G	.K	f
14	ij	Sol in Scorpio.	xij			F.			.L	g
15	idus		i	S				H	.M	A
16	xvij	Aer rorulentus.			G	G.	E		.N	b
17	xvi		ix					I	.O	c
18	xv	Triſtis dies.		T		H.			.P	d
19	xiiij	Fauonius.	xvij		H		I	K	.Q	e
20	xiij		vi			I.			.R	f
21	xij			V				L	.S	g
22	xi	Pluuius auſter.	xiiij		I	A	O		.T	A
23	x	Aquilo in mari.	iij					M	A	b
24	ix			A		B			B	c
25	viij		xi		K		V	N	C	d
26	vij					C			D	e
27	vi		xix	B				O	E	f
28	v	Aquilo frigidus &	viij		L	D	A		F	g
29	iiij	vehemens.						A	G	A
30	iij		xvi	C		E			H	b
31	ij		v		B		E	B	I	c

Nox habet horas xiiij. dies x.

October cum Martio conuenit par celeritas in decremento lucis cum ſuperiore: ſolem recipit in libra.

a uero octauis calendas Nouembris finitur. Notandumq́; quod in nouiſſimo decennouenalis cicli anno in ſeptimo ea

OCTOBER.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xxvij xix xi iij xxv xvij ix i xxiij
xvij i i xxiij xv vij xxix xxi xiij v
xxx xxi xiij v xxvij xix xi iij xxv
xix xi iij xxv xvij ix ij xxiij xv vij
ij xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij
xxi xiij v xxvij xix xi iiij xxv xvij ix
iiij xxv xvij ix ij xxiij xv vij xxix
xxiij xv vij xxix xxi xiij vi xxvij xix xi
vi xxvij xix xi iiij xxv xvij ix ij
xxv xvij ix ij xxiij xv viij xxix xxi xiij
viij xxix xxi xiij vi xxvij xix xi iiij
xxvij xix xi iiij xxv xvij x ij xxiij xv
x ij xxiij xv viij xxix xxi xiij vi
xxviij xxi xiij vi xxvij xix xij iiij xxv xvij
xij iiij xxv xvij x ij xxiij xv viij
ij xxiij xv viij xxix xxi xiiij vi xxvij xix
xiiij vi xxvij xix xij iiij xxv xvij x
iij xxv xvij x ij xxiij xvi viij xxix xxi
xvi viij xxix xxi xiiij vi xxvij xix xij
i xxvij xix xij iiij xxv xviij x ij xxiij
xviij x ij xxiij xvi viij xxix xxij xiiij
iij xxix xxi xiiij vi xxvij xx xij iiij xxv
xx xij iiij xxv xviij x ij xxiiij xvi
ij xxiij xvi viij xxix xxij xiiij vi xxvij
xxij xiiij vi xxvij xx xij iiij xxv xviij
j iiij xxv xviij x ij xxiiij xvi viij xxix
xxiiij xvi viij xxix xxij xiiij vi xxvij xx
ij vi xxvij xx xij iiij xxvi xviij x ij
xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij xxix xxij
i viij xxix xxij xiiij vi xxvi xx xij iiij
xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij

SIGNVM MENSIS.

Sidere virgo tuo Bacchum September opimat.

tendis Decembris luna triceſima eſſe debuit, ſed ibi prima luna inuenitur propter ſaltum

Menſis Nouember habet dies xxx. Luna xxx. epactas ; concurrentes .

KL NOVEMBER.

1		Aeris conuerſio ad		D				C	K	d
2	iiij nõ	frigora & prui-	xiij			F			L	e
3	iij	nas.	ij		C		I	D	M	f
4	ij	Auſter & fauo.		E		G			N	g
5	nõ		x					E	O	A
6	viij id.	Aer nebuloſus.			D	H	O		P	b
7	vij		xviij	F				F	Q	c
8	vi	Aer moleſtus.	vij			I			R	d
9	v			c	E		V	G	S	e
10	iiij	Hyemis prin.	xv	G		K			T	f
11	iij		iiij					H	V	g
12	ij	Sol in ſagittario.			F	L	A		A.	A
13	idus		xij	H				I	B.	b
14	xviij		i			M			C.	c
15	xvij	Vultur Auſter &			G		E	K	D.	d
16	xvi	Boreas ſimul.	ix	I		N			E.	e
17	xv							L	F.	f
18	xiiij	Tempeſtas aeris.	xvij		H	O	I		G.	g
19	xiij		vi	K				M	H.	A
20	xij	Horrei tempeſt.				P			I.	b
21	xi		xiiij		I		O	N	K.	c
22	x	Frigidus imber.	iij	L		Q			L.	d
23	ix							O	M.	e
24	viij	Frigora incip.	xi		K	R	V		N.	f
25	vij		xix	M				A	O.	g
26	vi					S			P.	A
27	v		viij		A		A	B	Q.	b
28	iiij	Nebulæ.		N		T			R.	c
29	iij	Imber Afri.	xvi					C	S.	d
30	ij		v		B	V	E		T.	e

Nox habet horas xvi. dies viij.

Nouember Februario antiſios eſt ſeu anaphoricos dieꝝ noctium & vmbrarũ quã-titate: tardius hoc menſe dies decedũt, propter flexuoſum ſigniferi ambitum, ſolem recipit in Scorpione.

quibilatini colliſerant, quia xxx. uel illic dirimitur & tranſilitur, ut in primo anno luna ix. fiat in calendis Ianuarij.

NOVEMBER.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi
	•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi	
xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij
	ij		xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij		vi		xxviij	
xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x
	iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		•	
xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij
	vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij	
xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij
	viij		•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij	
xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi
	x		ij		xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij		vi	
o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij
	xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij	
ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx
	xiiij		viij		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x	
iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij
	xvi		x		•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij	
vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij
	xviij		xij		ij		xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij	
iij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi
	xx		xiiij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi	
[illegible]		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij
	xxij		xvi		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij	
j		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		i
	xxiiij		xviij		viij		o		xxiiij		xiiij		vi		xxviij		xx	
ij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		iiij
	xxvi		xx		x		ij		xxvi		xvi		viij		•		xxij	
i		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		v
	xxviij		xxij		xi		iiij		xxviij		xviij		x		ij		xxiiij	

SIGNVM MENSIS.

Scorpius hybernum preceps iubet ire Nouembrem.

No'andum autem quod in decimotertio anno in calendis Decembribus luna xxx.inuenitur pro-

Menſis December habet dies xxxi.Luna xxix.epactas ; concurrentes ?

DECEMBER.

	KL										
1		Aeris turbatio.		O				D	V.	f
2	iiij non̄		xiij			A.			.A	g
3	iij	Dies nubilus.			C		I	E	.B	A
4	ij		x	P					.C	b
5	non̄	Plu.tota die.				B.		F	.D	c
6	viij idus		xviij		D		O		.E	d
7	vij	Africus flat.	vij	Q		C.		G	.F	e
8	vi			•					.G	f
9	v		xv		E	D.	V	H	.H	g
10	iiij	Cælum caliginoſum	iiij	R					.I	A
11	iij	Cæcias.				E.		I	.K	b
12	ij	Sol in Capricorno.	xij		F		A		.L	c
13	idus		i	S		F.		K	.M	d
14	xix								.N	e
15	xviij		ix		G	G.	E	L	.O	f
16	xvij			T					.P	g
17	xvi		xvij			H.		M	.Q	A
18	xv	Ventorum pugna.	vi		H		I		.R	b
19	xiiij			V		I.		N	.S	c
20	xiij		xiiij						.T	d
21	xij	Auſter totum diem	iij	A	I	A	O	O	A	e
22	xi	præcedente aquil.						A	B	f
23	x		xi			B			C	g
24	ix		xix	B	K		V	B	D	A
25	viij					C			E	b
26	vij		viij					C	F	c
27	vi	Dierum tardum in-		C	A	D	A		G	d
28	v	crementum.	xvi					D	H	e
29	iiij		v			E			I	f
30	iij			D	B		E	E	K	g
31	ij		xiij			F			L	A

Nox habet horas xviij.dies vi.

December conuenit diebus, noctibus & vmbris cum Ianuario. Finis in hoc menſe decrementi dierum:ſolem recipit in ſagittario,eſtq; apud Romanos menſis poſtremus.

pter V. emboliſmũ, qui in IIII. Nonas Nouembris incipit & non eſt Decembris. Luna autem Decembris finitur in] tertio calendas Ianuarij.

D E C E M B E R.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xviij x ij xxiiij xvi viij ● xxij xiiij vij
i xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi
xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi ix
iij xxiiij xvi ix i xxij xiiij vi xxviij
xij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij xi
v xxvi xviij x iij xxiiij xvi viij i
xiiij xvi viij i xxij xiiij vi xxviij xx xiij
vij xxviij xx xij v xxvi xviij x iij
xvi xviij x iij xxiiij xvi viij i xxij xv
ix i xxij xiiij vij xxviij xx xij v
viij xx xij v xxvi xviij x iij xxiiij xvij
xi iij xxiiij xvi ix i xxij xiiij vij
xxij xiiij vij xxviij xx xij v xxvi xix
xiij v xxvi xviij xi iij xxiiij xvi ix
xxiiij xvi ix i xxij xiiij vij xxviij xxi
xv vij xxviij xx xij v xxvi xviij xi
xxvi xviij xi iij xxiiij xvi ix i xxiij
xvij viij i xxij xv vij xxviij xx iij
xxviij xx xiij v xxvi xviij xi iij xxv
xviij xi iij xxiiij xvij ix i xxij xv
i xxij xv vij xxviij xx xiij v xxvij
xxi xiij v xxvi xix xi iij xxiiij xvij
iij xxiiij xvij ix i xxij xv vij xxix
xxiij xv vij xxviij xxi xiij v xxvi xix
v xxvi xix xi iij xxiiij xvi ix ij
xxv xvij ix i xxiij xv vij xxviij xxi
vij xxviij xxi xiij v xxvi xix xi iiij
xxvij xix xi iij xxv xvij ix i xxiij
ix i xxiij xv vij xxviij xxi xiij vi
xxviij xxi xiij v xxviij xix xi iij xxv
xi iij xxv xvij ix i xxiij xv viij

S I G N V M M E N S I S.

Terminat arcitenens medio ſua ſigna Decembri.

Cicl.So.	Sa.	Do.	F2.	F3.	F4.	F5.	F6.		F.1.	F.2.	F.3.	F.4.	F.5.	F.6.	F.7.	Anni.	
i	e	f	g	A	b	c	d		Ag	bA	cb	dc	ed	fe	gf	i	B
ij	d	e	f	g	A	b	c		f	g	A	b	c	d	e	ij	
iij	c	d	e	f	g	A	b		e	f	g	A	b	c	d	iij	
iiij	b	c	d	e	f	g	A		d	e	f	g	A	b	c	iiij	
v	g	A	b	c	d	e	f	B	cb	dc	ed	fe	gf	Ag	bA	v	B
vi	f	g	A	b	c	d	e		A	b	c	d	e	f	g	vj	
vij	e	f	g	A	b	c	d		g	A	b	c	d	e	f	vij	
viij	d	e	f	g	A	b	c		f	g	A	b	c	d	e	viij	
ix	b	c	d	e	f	g	A	B	ed	fe	gf	Ag	bA	cb	dc	ix	B
x	A	b	c	d	e	f	g		c	d	e	f	g	A	b	x	
xi	g	A	b	c	d	e	f		b	c	d	e	f	g	A	xi	
xij	f	g	A	b	c	d	e		A	b	c	d	e	f	g	xij	
xiij	d	e	f	g	A	b	c	B	gf	Ag	bA	cb	dc	de	fe	xiij	B
xiiij	c	d	e	f	g	A	b		e	f	g	A	b	c	d	xiiij	
xv	b	c	d	e	f	g	A		d	e	f	g	A	b	c	xv	
xvi	A	b	c	d	e	e	g		c	d	e	f	g	A	b	xvi	
xvij	f	g	A	b	c	d	e	B	bA	cb	dc	ed	fe	gf	Ag	xvij	B
xviij	e	f	g	A	b	c	d		g	A	b	c	d	e	f	xviij	
xix	d	e	f	g	A	b	c		f	g	A	b	c	d	e	xix	
xx	c	d	e	f	g	A	b		e	f	g	A	b	c	d	xx	
xxi	A	b	c	d	e	f	g	B	dc	de	fe	gf	Ag	bA	cb	xxi	B
xxij	g	A	b	c	d	e	f		b	c	d	e	f	g	A	xxij	
xxiij	f	g	A	b	c	d	e		A	b	c	d	e	f	g	xxiij	
xxiiij	e	f	g	A	b	c	d		g	A	b	c	d	e	f	xxiiij	
xxv	c	d	e	f	g	A	b	B	fe	gf	Ag	bA	cb	dc	ed	xxv	B
xxvi	b	c	d	e	f	g	A		d	e	f	g	A	b	c	xxvi	
xxvij	A	b	c	d	e	f	g		c	d	e	f	g	A	b	xxvij	
xxviij	g	A	b	c	d	e	f		b	c	d	e	f	g	A	xxviij	

Sabbato.	A	g	f	e	d	c	b
Dominica.	b	A	g	f	e	d	c
Fe.ſecũda.	c	b	A	g	f	e	d
Fe.tertia.	d	c	b	A	g	f	e
Fe.quarta.	e	d	c	b	A	g	f
Fe.quinta.	f	e	d	c	b	A	g
Fe.ſexta.	g	f	e	d	c	b	A

AD feriam cuiuſque diei inueniendam, hæc eſt facta figura. Conſtat autẽ xviij lineis ſecundum numerum annorum cicli ſolaris, per quem cõcurrentes ire notiſſimum eſt. Habet vero ſeptem tantum literas, quia totidem conſtat eſſe ferias. Cum igitur feriam cuiuslibet diei inuenire volueris, vide in annali quam literã ipſa habet dies annoratam retro iuxta ſe, & rediens ad hanc figuram, inuento cicli ſolaris anno ex numero retro ſcripto. In ipſa linea reperta diei litera, rurſum reſpiciens inuenies feriam quam quæris aſſcriptam.

¶ *Literæ huius laterculi qui nocatur ratio ſeptizodij, eo quod per ſeptem annorum circulum in ſemet reuoluntur. Qui ſunt ſecundo ordine a.b.a. uſque g. in ſingulis menſibus poſitæ, pertinẽt ad rationem biſexti & ad rationem feriarum, qui per octodecim annos reuoluunt.*

Scriptum hoc pertinet ad præcedentem faciem: ubi, quod illa ſchemata plus ſpatij requirebãt in typico opere, quàm in ſcripto, citra incommoditatẽ poni non potuit, quod & in alijs quo que facere nos neceſſe fuit. Voluimus enim, quantum id fieri potuit, nihil omittere rerum, quas in exemplari repperimus dignas editione: habebat enim inſignis uetuſtatis inſignia monumẽta, quæ etſi nullo alio modo placent, ob id tamen placent quod uetuſta ſunt, id eſt, inter recentia uetuſta.

Sequens vero minor paginula, biſſextilibus tantum annis eſt neceſſaria: à calendis Ianuarijs vſq; in diem biſſexti. Harum autem figurarum alphabeta in an nali eandem habent literam vltimo die anni, id eſt, pridie calendarum Ianuariarum quam & primo, id eſt, calend. Iauua. A. ſcilicet. Quarto igitur anno qui eſt biſſextilis hanc minorem figuram ingreſſurus, quære primum in illa maiori feriam pridie calen. Ianu. qui eſt vltimus dies anni præcedentis quam ſupra A. ſcriptã repperiri cer tiſſimum eſt. Sequenti autem die, qui eſt ſequentis anni primus, veniens ad iſtam, quære eandem A. in eadem feria. Sed illa linea dimiſſa, ſume A. ſequentis lineæ eidẽ ſubpoſitum, & retro reſpiciens, inuenies feriam calen. Ianua. Sicq; per totum illum menſem & per Feb. vſq; ad diem biſſexti per eandem lineolam non intranſuerſum ſicut in illa maiori. ſed in longũ ſicut vides ferias adnotatas, more ſolito ſingulorum dierum inuenies ferias. Dies autem vi. calen. Marti. quibus computatur biſſextũ facit, ſemel tantum in annali eſt deſcriptus, & habet f. literam. Illam igitur feriam qua primum vi. calen. Mart. legitur, in hac minori conſuete repperies contra f. Sequen ti autem die, cum iterum vi. calend. Marti. propter biſſextum dicis, redi ad illam ma iorem figuram, & illa linea quam ingreſſurus es, quam hinc cyclus ſolis, illinc notatus deſignat. biſſextus. quære eandem f. & rurſum reſpiciẽs, inuenies iterum feriam illius diei. Et ſic deinceps toto illo anno per eandem lineam incedes, & ſequentibus tribus annis per tres ſequentes lineas, donec quarto ordine quo dictum eſt, hãc rur ſum repetas.

¶ *Hoc ſcriptum interpretationem continet figuræ ſtatim ſequentis uerſa pagina.*

IN hac figura duos lunæ circuitus, id eſt, LIX. dies terna tenent alphabeta. Quorum primum diſcernẽdi cauſa nudis vtriſque literis, alterum ante, tertium retro notatis determinandum prouidit antiquitas. Vbi nullum eſt ſpatium, ſed vnaquęq; luna ſuam habet literam aſſcriptam. Vide ergo in annali quam volueris diem, quã habeat in ſecunda retro linea literã, & luna nudã ſiue ante ſiue retro appunctã, & re currẽs ad hanc paginã decennouenalis cycli anno ex titulo frontis inuento. In ipſa linea, eandem & ſimilem quære literam, & reſpiciens retro numerum quem cõtra videris, ipſa eſt ætas lunæ quam quæris. De anteriore numero, eadem eſt quæ in ſu perioribus emboliſmorum ratio.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
ix	A	.i	i	.r	.f	f	.o	.c	c	.l	v.	.t	.h	h	.q	.e	e	.n	.b	viij
x	b	.k	k	ſ	.g	g	.p	.d	d	.m	.A	A	.i	i	.r	.f	f	.o	.c	ix
xi	c	.l	l	t	.h	h	.q	.e	e	.n	.b	b	.k	k	.ſ	.g	g	.p	.d	x
xij	d	.m	m	A	.i	i	.r	.f	f	.o	.c	c	.l	l	.t	.h	h	.q	.e	xi
xiij	e	.n	n	b	.k	k	.ſ	.g	g	.p	.d	d	.m	m	A	.i	i	.r	.f	xij
xiiij	f	.o	o	c	.l	l	.t	.h	h	.q	.e	e	.n	n	b	.k	k	.ſ	.g	xiij
xv	g	.p	p	d	.m	m	A	.i	i	.r	.f	f	.o	o	c	.l	l	.t	.h	xiiij
xvi	h	.q	q	e	.n	n	b	.k	k	.ſ	.g	g	.p	p	d	.m	m	A	.i	xv
xvij	i	.r	r	f	.o	o	c	.l	l	.t	.h	h	.q	q	e	.n	n	b	.k	xvi
xviij	k	.ſ	ſ	g	.p	p	d	.m	m	A	.i	i	.r	r	f	.o	o	c	.l	xvij
xix	l	.t	t	h	.q	q	e	.n	n	b	.k	k	.ſ	ſ	g	.p	p	d	.m	xviij
xx	m	A	v	i	.r	r	f	.o	o	c	.l	l	.t	t	h	.q	q	e	.n	xix
xxi	n	b	A.	k	.ſ	ſ	g	.p	p	d	.m	m	A	v	i	.r	r	f	.o	xx
xxij	o	c	b	l	.t	t	h	.q	q	e	.n	n	b	A.	k	.ſ	ſ	g	.p	xxi
xxiij	p	d	c	m	A	v	i	.r	r	f	.o	o	c	b.	l	.t	t	h	.q	xxij
xxiiij	q	e	d	n	b	A.	k	.ſ	ſ	g	.p	p	d	c.	m	A	v	i	.r	xxiij
xxv	r	f	e	o	c	b.	l	.t	t	h	.q	q	e	d.	n	b	A.	k	.ſ	xxiiij
xxvi	ſ	g	f	p	d	c.	m	A	v	i	.r	r	f	e.	o	c	b.	l	.t	xxv
xxvij	t	h	g	q	e	d.	n	b	A.	k	.ſ	ſ	g	f.	p	d	c.	m	A	xxvi
xxviij	v	i	h	r	f	e.	o	c	b.	l	.t	t	h	g.	q	e	d.	n	b	xxvij
xxix	A.	k	i	ſ	g	f.	p	d	c.	m	A	v	i	h.	r	f	e.	o	c	xxviij
xxx	b.	l	k	t	h	g.	q	e	d.	n	b	A.	k	i.	ſ	g	f.	p	d	xxix
i	c.	m	l	v	i	h.	r	f	e.	o	c	b.	l	k.	t	h	g.	q	e	i
ij	d.	n	m	A.	k	i.	ſ	g	f.	p	d	c.	m	l.	v	i	h.	r	f	ij
iij	e.	o	n	b.	l	k.	t	h	g.	q	e	d.	n	m.	A.	k	i.	ſ	g	iij
iiij	f.	p	o	c.	m	l.	v	i	h.	r	f	e.	o	n.	b.	l	k.	t	h	iiij
v	g.	q	p	d.	n	m.	A.	k	i.	ſ	g	f.	p	o.	c.	m	l.	v	i	v
vi	h.	r	q	e.	o	n.	b.	l	k.	t	h	g.	q	p.	d.	n	m.	A.	k	vi
vij	i.	ſ	r	f.	p	o.	c.	m	l.	v	i	h.	r	q.	e.	o	n.	b.	l	vij
viij	k.	t	ſ	g.	q	p.	d.	n	m.	A.	k	i.	ſ	r.	f.	p	o.	c.	m	viij
ix	l.	v	t	h.	r	q.	e.	o	n.	b.	l	k.	t	ſ.	g.	q	p.	d.	n	ix
x	m.	A.	v	i.	ſ	r.	f.	p	o.	c.	m	l.	v	t.	h.	r	q.	e.	o	x
xi	n.	b.	.A	k.	t	ſ.	g.	q	p.	d.	n	m.	A.	v.	i.	ſ	r.	f.	p	xi
xij	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	r	q.	e.	o	n.	b.	.A	k.	t	ſ.	g.	q	xij
xiij	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	ſ	r.	f.	p	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	r	xiij
xiiij	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	t	ſ.	g.	q	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	ſ	xiiij
xv	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	r	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	t	xv
xvi	ſ.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	ſ	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	v	xvi
xvij	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	t	ſ.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	A.	xvij
xviij	v.	i.	.h	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	b.	xviij
xix	.A	k.	.i	ſ.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	.h	r.	f.	.e	o.	c.	xix
xx	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	.i	ſ.	g.	.f	p.	d.	xx
xxi	.c	m.	.l	v.	i.	.h	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	e.	xxi
xxij	.d	n.	.m	.A	k.	.i	ſ.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	.l	v.	i.	.h	r.	f.	xxij
xxiij	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	.m	.A	k.	.i	ſ.	g.	xxiij
xxiiij	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v	i.	.h	r.	f.	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	h.	xxiiij
xxv	.g	.q.	.p	.d	n.	.m	.A	k.	.i	ſ.	g.	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v.	i.	xxv
xxvi	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	k.	xxvi
xxvij	.i	ſ.	.r	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v.	i.	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	l.	xxvij
xxviij	.k	t.	.ſ	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	k.	.i	ſ.	.r	.f	p.	.o	.c	m.	xxviij
xxix	.l	v.	.t	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	.ſ	.g	q.	.p	.d	n.	xxix
i	.m	.A	A	.i	ſ.	.r	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v.	.t	.h	r.	.q	.e	o.	xxx
ij	.n	.b	b	.k	t.	.ſ	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	A	.i	ſ.	.r	.f	p.	i
iij	.o	.c	c	.l	v.	t	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	b	.k	t.	.ſ	.g	q.	ij
iiij	.p	.d	d	.m	A	A	.i	ſ.	.r	.f	p.	.o	.c	c	.l	v.	.t	.h	r.	iij
v	.q	.e	e	.n	b	b	.k	t.	.ſ	.g	q.	.p	.d	d	.m	.A	A	.i	ſ.	iiij
vi	.r	.f	f	.o	c	c	.l	v.	.t	.h	r.	.q	.e	e	.n	.b	b	.k	t.	v
vij	.ſ	.g	g	.p	d	d	.m	.A	A	.i	ſ.	.r	.f	f	.o	.c	c	.l	v.	vi
viij	.t	.h	h	.q	e	e	.n	.b	b.	.k	t.	.ſ	.g	g	.p	.d	d	.m	.A	vij

	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19	
ix	A e c. g. b d. h. c	viij
x	e. i. d b. f. A.A e c. g.	ix
xi	b f d. h. c e. i. d b.	x
xij	f. A e c. g. b f d. h.	xi
xiij	c g e. i. d b. f. A e c.	xij
xiiij	g. b f d. h. c g e. i.	xiij
xv	d h f. A e c. g. b f d.	xiiij
xvi	h. c g e. i d h f. A	xv
xvij	e i g. b f d. h. c g e.	xvi
xviij	i. d h f. A e i g. b	xvij
xix	f k h. c g e. i. d h f.	xviij
xx	A e i g. b f k h. c	xix
xxi	g l i. d h f. A e i g.	xx
xxij	b f k h. c g l i. d	xxi
xxiij	h m A e i g. b f k h.	xxij
xxiiij	c g l i. d h m A e	xxiij
xxv	i n b f k h. c g l i.	xxiiij
xxvi	d h m A e i n b ſ	xxv
xxvij	k o c g l i. d h m A	xxvi
xxviij	e i u b f k o c g	xxvij
xxix	l p d h m A e i u b	xxviij
xxx	f k o c g l p d h	xxix
i	m q e i n b f k o c	i
ij	g l p d h m q e i	ij
iij	n r f k o c g l p d	iij
iiij	h m q e i n r f k	iiij
v	o ſ g l p d h m q e	v
vi	i n r f k o ſ g l	vi
vij	p t h m q e i n r f	vij
viij	k o ſ g l p t h m	viij
ix	q v i n r f k o ſ g	ix
x	l p t h m q v i n	x
xi	r A. k o ſ g l p t h	xi
xij	m q v i n r A. k o	xij
xiij	ſ l p t h m q v i	xiij
xiiij	n b.r A. k o ſ l p	xiiij
xv	t m q v i n b.r A. k	xv
xvi	o c. ſ l p t m q	xvi
xvij	v n b.r A. k o c. ſ l	xvij
xviij	p d.t m q v n b. r	xviij
xix	A. o c. ſ l p d.t m	xix
xx	q e. v n b.r A. o c. ſ	xx
xxi	p d.t m q e.v n	xxi
xxij	b.r f. A. o c. ſ p d.t	xxij
xxiij	q e. v n b.r f. A. o	xxiij
xxiiij	c. ſ g. p d.t q e. v	xxiiij
xxv	b.r f. A. o c. ſ g. p	xxv
xxvi	d.t h. q e. v b.r f. A.	xxvi
xxvij	c. ſ g. p d.t h. q	xxvij
xxviij	e. v i. b.r f. A. c. ſ g.	xxviij
xxix	d. t h. q e. v i. b.r	xxix
i	f. A.A c. ſ g. d. t h.	i
ij	e. v i. b.r f. A.A c. ſ	ij
iij	g. b d.t h. e. v i.	iij
iiij	b. f. A.A c. ſ g. b d.t	iiij
v	h. c e. v i b. f. A.A	v
vi	c. g. b d.t h. c e. v	vi
vij	i. d b. f. AA c. g. b	vij
viij	d. h. c e. v i. d b. f. A	

Quod hic ſtatim ſequitur, interpretatur annalem proxime antecedentem, qui ſurſum, dextra ac ſiniſtra numeros habet, ab uno ad duodetriginta ac undetriginta progredientem.

IN hac figura ſingulæ literæ binos complectuntur dies. Sunt autem omnes ſimul xxix. id eſt, primum alphabetum vſq; v. nudis vtrinq; literis. Alterum punctis ante ſignatū vſq; ad .l. & per ordinē duas explicat lunationes, id eſt, nouem dies. Sed quia ſingulis duos ſignātibus vnus remanet. bis xxix. lviij ſunt tantum. Ideo in ſecundo ſemper alphabeto, prima litera ternos explicat dies. Inuenta die quam quæris, notataq; litera quā habet martyrologia quinta retro linea, reuerſus ad hanc paginulam, annoq; cycli decennouenalis ſupra inuento, & in eadem linea reperta litera, numerum quem retro contra ſcriptum videris, ipſa eſt luna quam quæris. De anteriore numero, ſicut & in ſuperiori & ſupra facito. Sequens paginula continet xx. literas, quæ ſingulæ nudis vtrinq; lateribus ternos dies complectuntur. Sed quoniam ter viginti ſexaginta ſunt, in duabus autem lunationibus quinquagintanouem dies ſolummodo exiſtunt: vna litera videlicet v binos dies complectitur. Vnde fit, vt viginti literis æquentur lix. dies geminatæ lunationis. Inſpecta igit ſeptima linea in annali, q̄ lr̄a v binos dies complectēte clauditur, & notata litera vel ſpatio quod inſtat, redi ad ſequentem paginulam, & dennouenalis cycli qui ſit præuiſo, circumſpiee numerum eidem literæ præfixum, qui profecto ætatem lunæ cuiuſq; oſtēdet: per totum anni vertentis ſpatium per literæ decennouenalis cycli proceſſum.

¶ *Hoc uero ſcriptum quod hic ſubiectum eſt, exponit figuram tertio loco ſequentem, quæ inſcribitur Ordo ſolaris.*

HAnc figuram ſuperior exponit ſententia. Sequentem vero, talis manifeſtat ratio. A ſiniſtra legentis ad dexteram, ordinantur extranſuerſo in duabus lineis terna alphabeta illis ſimillima, quæ per lunæ circuitus abſq; vllo ſpatio lix. dies cō plectuntur, vt ſupra oſtendimus. Vnde & eaſdem in annali habet literas, ſecūda ſcilicet retro linea tantum differens, quod anni decennouenalis cycli ſunt ad ſiniſtram legentis hic diſpoſiti. Lunæ autem ætatem demōſtrans, numerus eſt in figuræ frontiſpicio præfixus. Quapropter in annali reperta cuiuslibet diei litera abſq; puncto, vel etiam quam punctus ante vel retro determinat: redi ad hanc figuram, & inuento cycli dennouenalis anno percurre geminas ex tranſuerſo lineas terna alphabeta continentes, & vbi ſimilem literam inueneris, rurſum retro ductu ætatem lunæ notabis. Ante ipſam figuram in margine cernis vij. emboliſmoꝝ annorum lunatioēs emboliſmares, p q̄s quo calēdario debeat inchoari. Poſt hanc q̄ ſeqtur figura oſtēdit in quo ſigno ſit luna. Siquidem totam annalis ſeriem ita alphabetis diſtinximus quæ in o. finiuntur, vt primus & ſecundus ordo xxvij dies: & tertius autem vno amplius complectatur, & literas nō ſingulis diebus ſed alternis appoſuimus. Quia propter hæc regularis pagina iuxta numerum dierum quibus luna zodiacum peruolat, xxvij. lineas habet in longitudine, nominibus ſignorum ante: nominibus uero menſium retro annotatis xix. quoq; lineas in latitudine, quæ decennouenalium cyclum ſupra notandum demonſtrant. Cum igitur in quo ſigno ſit luna quæris, in annali retro tertia linea, notabis quæ diei litera præpoſita ſit: quam notato anno cycli decennouenalis hic inueſtigabis, & ante ac retro incipiens quod ſignum ſignoq; debitum menſem e regione inuenies.

α β γ δ ε ς ζ η θ ι ια ιβ ιγ ιδ ιε ις ιζ ιη ιθ

i ſ Ar q p o n m
ij v t ſ Ar q
iij p o n m v
iiij t bſ Ar q p o n
v v t bſ Ar
vi q p o n
vij v ct bſ Ar q p o
viij v ct bſ
ix Ar q p o
x dv ct bſ Ar q p
xi dv ct
xij bſ Ar q p
xiij e dv ct bſ Ar q
xiiij e dv
xv ct bſ Ar q
xvi f e dv ct bſ Ar
xvij f e
xviij dv ct bſ Ar
xix g f e dv ct bſ
xx A g f
xxi e dv ct bſ A
xxij h g f e dv ct
xxiij b A h g
xxiiij f e dv ct b A
xxv l h g f e dv
xxvi c b A i h
xxvij g f e dv c b A
xxviij k i h g f e
xxix d c b A k i
xxx h g f e d c b
i l k i h g f
ij e d c b l k
iij i h g f e d c
iiij m l k i h g
v f e d c m l
vi k i h g f e d
vij n m l k i h
viij g f e d n m
ix l k i h g f e
x o n m l k i
xi h g f e o n
xij m l k i h g f
xiij p o n m l k
xiiij i h g f p o
xv n m l k i h g
xvi q p o n m l
xvij k i h g q p
xviij o n m l k i h
xix r q p o n m
xx l k i h r q
xxi p o n m l k i
xxij ſ r q p o n
xxiij m l k i ſ r
xxiiij q p o n m l k
xxv t ſ r q p o
xxvi n m l k t ſ
xxvij r q p o n m l
xxviij v t ſ r q p
xxix o n m l v t

INCIPIT ORDO SOLARIS CVM ANNI LITERIS A SANCTO HIERONYMO SVPERPOSITIS, AD EXPLORANDAM PER ſeptimanæ dies, lunæ ætatem quotidie per xix. annos.

Me legat annales qui vult cognoſcere cauſas,
Tempora qui varia, & qui ſimul aſtra poli.

.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.
c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	
.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l
m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	
A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.
l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	
.i	.k	.l	m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t
v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	A	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	
ſ.	t.	v.	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	A	b	c	d	e	f	g	h
i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	
.r	.ſ	.v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t	v	A	b	c	d	e	f	g
h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	
.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q
r	ſ	t	v	A	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	A.	b.	c.	d.	e.	
p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e
f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k	.l	.m	.n	.o	
.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A	b.	c.	d.
e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	
.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n
o	p	q	r	ſ	t	v	A	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	A.	b	
c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	.A	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.
n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	
.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	.A
b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	
v.	A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k
l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	
.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.
k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	
h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ
t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	
r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g
h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	m.	n.	o.	p.	q.	
.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.
g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	
.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p
q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r	ſ.	t.	v.	A.	b.	c.	d	
o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	ſ.	t.	A	b	c	d
e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	
30	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

Hanc paginã ſupra expoſuimus, quæ in crucis modũ figuratur, habetq́; dextero brachio xij. ſigna Græce & latine ſcripta, quorũ tria i. cancer, ſcorpius & piſces occupant tria ſpatia, reliqua uero non niſi geminã.

CVRSVS LVNAE PER XII. SIGNA

cō. em. cō. cō. cō. em. cō. cō. em. em.
cō. cō. em. em. cō. cō. em. cō. cō.

Siniſtro brachio continẽtur græcè & latinè nomina menſium, ſicut dextro ſignorum. Tres quoq; repetuntur tertio idus Iulij Nouemb. & Marti. cum alij ſolummodo geminentur.

[illegible]	Aries.	A n h c k c m g b	Aprilis.	[illegible]
[illegible]	Taurus.	k e m g b o i d l f		
[illegible]	T	b o i d l f A n h c	Maius.	[illegible]
[illegible]	Gemini.	l f A n h c k e m g		
[illegible]	G	c k e m g b o i d	Iunius.	[illegible]
[illegible]	Cancer.	m g b o i d l f A n h		
[illegible]	C	d l f A n h c k e	Iulius.	[illegible]
[illegible]	C	n h c k e m g b o i		
[illegible]	Leo.	e m g b o i d l f A		
[illegible]	L	o i d l f A n h c k	Auguſt.	[illegible]
[illegible]	Virgo.	f A n h c k e m g b		
[illegible]	V	k e m g b o i d l	Septemb.	[illegible]
[illegible]	Libra	g b o i d l f A n h c		
[illegible]	L	l f A n h c k e m	October.	[illegible]
[illegible]	Scorpius.	h c k e m g b o i d		
[illegible]	S	m g b o i d l f A n	Nouemb.	[illegible]
[illegible]	S	i d l f A n h c k e		
[illegible]	Sagittar.	n h c k e m g b o		
[illegible]	S	k e m g b o i d l f A	Decemb.	[illegible]
[illegible]	Capricor.	o i d l f A n h c		
[illegible]	C	l f A n h c k e m g b	Ianuarius.	[illegible]
[illegible]	Aquarius.	k e m g b o i d		
[illegible]	A	m g b o i d l f A n h c	Februar.	[illegible]
[illegible]	Piſces.	l f A n h c k e		
[illegible]	P	n h c k e m g b o i d	Martius.	[illegible]
[illegible]	P	m g b o i d l f A		
[illegible]	Aries.	o i d l f A n h c k e		

Porro pars ſuperior oſtẽdit decennouenalis cycli qui in ea deſcriptus eſt cõmunes & emboliſmos annos. Quorum alij idus cõmunes atramẽto, alij idus emboliſmi, deſcripti ſunt minio.

c. m a v i h. r f e. o c b. l k. t h g. q e
.m. a l. .i s. .r .f p. .o .c n. .l v. .t n r. .q .e o.
g f. p d c. m a v i h. r f e. o c b. l k. t
r. .p .c o. .m .b l. .l t. .r .f q. o d .n .l .a .t .h

Inferior ſane pars nihil ad alphabetũ huius paginæ ptinet, ſed potius ad illud cuius ſemper duo ordines punctis retro a. t ante notantur, & tertius eſt uacuus. Signãtq́; duæ ex atramento lineæ in anni lunã & duæ ex minio XV. per totũ annũ decennouenalẽ cui ſubſcriptæ ſunt.

Quæ minio erant ſcripta in exemplari, ea nos hac forma (literatum) expreſſimus.

ANNALES AD INVENIENDVM AETA-

	i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix	xx	xxi	xxij	xxiij	xxiiij	xxv	xxvi	xxvij	xxviij	xxix	xxx
i	A			k			i			h			g			f			e			d			c			b		
ij		A			k			i			h			g			f			e			d			c			b	
iij			A			k			i			h			g			f			e			d			c			b
iiij	b			A			k			i			h			g			f			e			d			c		
v		b			A			k			i			h			g			f			e			d			c	
vi			b			A			k			i			h			g			f			e			d			c
vij	c			b			A			k			i			h			g			f			e			d		
viij		c			b			A			k			i			h			g			f			e			d	
ix			c			b			A			k			i			h			g			f			e			d
x	d			c			b			A			k			i			h			g			f			e		
xi		d			c			b			A			k			i			h			g			f			e	
xij			d			c			b			A			k			i			h			g			f			e
xiij	e			d			c			b			A			k			i			h			g			f		
xiiij		e			d			c			b			A			k			i			h			g			f	
xv			e			d			c			b			A			k			i			h			g			f
xvi	f			e			d			c			b			A			k			i			h			g		
xvij		f			e			d			c			b			A			k			i			h			g	
xviij			f			e			d			c			b			A			k			i			h			g
xix	g			f			e			d			c			b			A			k			i			h		
xx		g			f			e			d			c			b			A			k			i			h	
xxi			g			f			e			d			c			b			A			k			i			h
xxij	h			g			f			e			d			c			b			A			k			i		
xxiij		h			g			f			e			d			c			b			A			k			i	
xxiiij			h			g			f			e			d			c			b			A			k			i
xxv	i			h			g			f			e			d			c			b			A			k		
xxvi		i			h			g			f			e			d			c			b			A			k	
xxvij			i			h			g			f			e			d			c			b			A			k
xxviij	k			i			h			g			f			e			d			c			b			A		
xxix		k			i			h			g			f			e			d			c			b			A	
xxx			k			i			h			g			f			e			d			c			b			A

TES LVNAE AC SEPTIMANAE DIES.

AD LECTOREM.

Explicatio figuræ proximè antegreſſæ, in qua literæ ſimiles per quadrati ſpatij dragonias lineas digeſtæ ſunt, quæ res tametſi alijs aliquot rationibus edagari poſſet, & quidem facilioribus, apponere tamen libuit ut ueteris ſubtilitatis & diligentiæ in his computationibus reſeruarem monumenta.

HAec figura denis alphabeti per ordinem conſtans literis, id eſt, ab A vſque K ſingulis literis ternos explicat dies. Vnde totam lunationem ex ordine digeſtam habet, continentẽ dies triginta. Huius autem literas, in annali ſexta, retro linea continet. Inſpecta ergo qua volueris die, literaq́ꝫ illic aſſcripta vel ſpatio notato, veniens ad hanc paginam, quære lunam quæ fuit in Calend. Iannua. In numero ſuperius ſcripto, & vbi illam inueneris, inde per ſingulas lineas binos menſes computa, & peruenies ad menſem de quo quæris, litera vel ſpatio quæſitæ diei inuento quem retro videris numerum, lunarem ipſius diei noueris ætatem. Hoc autem tam in hac, quam in vocalium pagina conſidera, vt cum per ſingulas lineas binas lunationes computas, quarum prima eſt triceſima, ſequens vigeſimanona, tertia incipiente lunatione, ſtatim in ſequentem tranſeas lineam, licet necdum finito menſe ſolari.

ID quod ſequitur reſpicit ſequentem figuram quæ ſimilis eſt ſuperiori, niſi quod imum eius ſpatium à ſuperiore ſit diuerſum, quod ſtatim ſubiecto ſcripto aperitur.

SEquens pagina huic ſimilis, habet ad ſiniſtram legentis numerum, per vndecim creſcentẽ more epactarum, cuius principiũ eſt, is qui Ianuarij dicitur regularis, ad ætatem lunæ inueniendam ſingulis annis. Nam ordine cycli decennouenalis, in Calendas Iannuarias primo anno nona, ſecundo viceſima, tertio prima reperitur luna. In paginæ quoq; ſuperioribus, cyclus decennouenalis digeritur. Et quoniam ipſius paginæ ſeries eſt difficilis, idcirco eius alphabetum non digeſſi, cum reliquis in ſuperiori annali, ſed ſuum annalem illi ſuppoſui, qui habet xxviij lineas in latitudine, & xiij. in longitudine. Cum ergo lunam cuiuſlibet diei quæris, vide Calendarium, & in figura cycli decennouenalis annum. Si in annali literam inueneris, ſub linea cycli decennouenalis eandem inueſtigabis, & e regione luna manifeſtabitur tibi. Sin primum poſt literam ſpatium propter vndecim epactas, quibus creſcat præcedens numerus in figura, vndecim lineis progredere in antea, & ibi in primo ſpatio poſt ſimilem literã, inuenies econtra competentem lunæ ætatem. Sin ſecundum ſpatium fuerit in annali & in figura, ſecundo vndecim lineis progrederis antea, & ita ab anno cycli decennouenalis, linea viceſima, ſecundo ſpatio poſt ſimilem literam, inuenies e regione competentem lunæ ætatem.

ANNALES AD INVENIENDVM AETA-

ARGVMENTVM QVOTA SIT LVNA.

	α	β	γ	δ	ε	ς	ζ	η	θ	ι	ια	ιβ	ιγ	ιδ	ιε	ις	ιζ	ιη	ιθ	κ	κα	κβ	κγ	κδ	κε	κς	κζ	κη	κθ	λ
ix	A			k			i			h			g			f			e			d			c			b		
xx		A			k			i			h			g			f			e			d			c			b	
i			A			k			i			h			g			f			e			d			c			b
xij	b			A			k			i			h			g			f			e			d			c		
xxiij		b			A			k			i			h			g			f			e			d			c	
iiij			b			A			k			i			h			g			f			e			d			c
xv	c			b			A			k			i			h			g			f			e			d		
xxvi		c			b			A			k			i			h			g			f			e			d	
vij			c			b			A			k			i			h			g			f			e			d
xviij	d			c			b			A			k			i			h			g			f			e		
xxix		d			c			b			A			k			i			h			g			f			e	
x			d			c			b			A			k			i			h			g			f			e
xxi	e			d			c			b			A			k			i			h			g			f		
ij		e			d			c			b			A			k			i			h			g			f	
xiij			e			d			c			b			A			k			i			h			g			f
xxiiij	f			e			d			c			b			A			k			i			h			g		
v		f			e			d			c			b			A			k			i			h			g	
xvi			f			e			d			c			b			A			k			i			h			g
xxvij	g			f			e			d			c			b			A			k			i			h		
viij		g			f			e			d			c			b			A			k			i			h	
xix			g			f			e			d			c			b			A			k			i			h
xxx	h			g			f			e			d			c			b			A			k			i		
xi		h			g			f			e			d			c			b			A			k			i	
xxij			h			g			f			e			d			c			b			A			k			i
iij	i			h			g			f			e			d			c			b			A			k		
xiiij		i			h			g			f			e			d			c			b			A			k	
xxv			i			h			g			f			e			d			c			b			A			k
vi	k			i			h			g			f			e			d			c			b			A		
xvij		k			i			h			g			f			e			d			c			b			A	
xxviij			k			i			h			g			f			e			d			c			b			A

Emb.	Embo.	Embo.	Embo.	Embo.	Emb.	Embo.
I.	II.	III.	IIII.	V.	VI.	VII.
iiij noñ Decē,	iiij noñ Septēb.	Ogdo. ij noñ Martij	ij noñ Decēb.	iiij noñ Nouēb.	iiij noñ Aug.	Hende. iiij noñ Mart.

xiiĳ	A	a A	cal.Ia.	.	iiĳ	.	iiĳ	.	vĳ	.	ix	.	xĳ
xxvi	B	.	iiĳ	.	iĳ	v K	iĳ	.	vi	t I	viĳ	.	xi
xxxix	C	.	iĳ	l A	ĳ	.	ĳ	k K	v	.	vĳ	i I	x
lĳ	D	b B	ĳ		.Cal.Feb.	a A	cal.Mar.	.	iiĳ	.	vi	.	ix
lxv	E	.	noñ	.	iiĳ	.	vi	.	iĳ	v K	v	.	viĳ
lxxviiĳ	F	.	viĳ	m B	iĳ	.	v	l A	ĳ	.	iiĳ	k K	vĳ
xci	G	c C	vĳ	.	ĳ	b B	iiĳ		.ca.Apri.	a A	iĳ	.	vi
ciiĳ	A	.	vi	.	noñ	.	iĳ	.	iiĳ	.	ĳ	.	v
cxviĳ	B	.	v	n C	viĳ	.	ĳ	m B	iĳ		.Cal.Mai.	l A	iiĳ
cxxx	C	d D	iiĳ	.	vĳ	c C	noñ	.	ĳ	b B	vi	.	iĳ
cxliĳ	D	.	iĳ	.	vi	.	viĳ	.	noñ	.	v	.	ĳ
clvi	E	.	ĳ	o D	v	.	vĳ	n C	viĳ	.	iiĳ	m B	cal.Iun.
clxix	F	e E	idus	.	iiĳ	d D	vi	.	vĳ	c C	iĳ	.	iiĳ
clxxxĳ	G	.	xix	.	iĳ	.	v	.	vi	.	ĳ	.	iĳ
cxcv	A	.	xviiĳ	p E	ĳ	.	iiĳ	o D	v	.	noñ	n C	ĳ
ccviĳ	B	f F	xvĳ	.	idus	e E	iĳ	.	iiĳ	d D	viĳ	.	Noñ.
ccxxi	C	.	xvi	.	xvi	.	ĳ	.	iĳ	.	vĳ	.	viĳ
ccxxxiiĳ	D	.	xv	q F	xv	.	idus	p E	ĳ	.	vi	o D	vĳ
ccxlvĳ	E	g G	xiiĳ	.	xiiĳ	f F	xvĳ	.	idus	e E	v	.	vi
cclx	F	.	xiĳ	.	xiĳ	.	xvi	.	xviiĳ	.	iiĳ	.	v
cclxxiiĳ	G	.	xĳ	r G	xĳ	.	xv	q F	xvĳ	.	iĳ	p E	iiĳ
cclxxxvi	A	h H	xi	.	xi	g G	xiiĳ	.	xvi	f F	ĳ	.	iĳ
ccxcix	B	.	x	.	x	.	xiĳ	.	xv	.	idus	.	ĳ
cccxĳ	C	.	ix	s H	ix	.	xĳ	r G	xiiĳ	.	xvĳ	q F	idus
cccxxv	D	i I	viĳ	.	viĳ	h H	xi	.	xiĳ	g G	xvi	.	xviĳ
cccxxxviĳ	E	.	vĳ	.	vĳ	.	x	.	xĳ	.	xv	.	xvĳ
cccli	F	.	vi	t I	vi	.	ix	s H	xl	.	xiiĳ	r G	xvi
ccclxiiĳ	G	k K	v	.	v	i I	viĳ	.	x	h H	xiĳ	.	xv
⁝		ix A	.	.	xĳ B	.	.	xv C	.	.	xviĳ D	.	.
⁝		ix L	.	.	xĳ M	.	.	xv M	.	.	xviĳ O	.	.

Istud annale propter latitudinem una pagina contineri nequibat, quod igitur ſequitur verſa pagina, altera eſt pars huius figuræ.

HVic annali ſunt præpoſitæ ſeptem dierum literæ, quarto repetitæ, ſignãte ſingulæ omnia Calendaria, vno ordine contra ſe poſita, vna eademq; per totũ annum occurrere feria. Itaq; dum contra vnamquanq; literam xiiĳ. ſunt Calendaria, manifeſtum eſt per totum annum quinquaginta duobus Calendarĳs vnam præeſſe literam, & vna prouenire feria. Alphabetum quod hic pertingit vſq; K. in ſuperiori expoſuimus figura. Alterum cum duobus ſpatĳs pertingens vſq; ad literam v. ſequenti tabulæ verſificæ factæ aptatur, licet hic in duabus lineis eadem ratio ſit, quę in prima & duodecima linea tabulæ ſequentis. Hoc ipſum tamen digeſſimus in annali ſuperius, quę duo alphabeta eo ſunt communia, quod poſt huius v. extremum vno ſpatio, vtraq; alphabeta pariter inchoant.

•	xiiij	•	xvij	•	idus	•	iiij	•	viij	•	Non.	•	iiij
sH	xiij	•	xvi	rG	xix	•	iij	qF	vij	•	viij	pE	ij
•	xij	hH	xv	•	xviij	gG	ij	•	vi	fF	vij	•	non
•	xi	•	xiiij	•	xvij	•	idus	•	v	•	vi	•	viij
tI	x	•	xiij	sH	xvi	•	xviij	rG	iiij	•	v	qF	vij
•	ix	iI	xij	•	xv	hH	xvij	•	iij	gG	iiij	•	vi
•	viij	•	xi	•	xiiij	•	xvi	•	ij	•	iij	•	v
vK	vij	•	x	tI	xiij	•	xv	sH	idus	•	ij	rG	iiij
•	vi	kK	ix	•	xij	iI	xiiij	•	xvij	hH	idus	•	iij
aA	v	•	viij	•	xi	•	xiij	•	xvi	•	xviij	•	ij
•	iiij	•	vij	vK	x	•	xij	tI	xv	•	xvij	sH	idus
•	iij	lA	vi	•	ix	kK	xi	•	xiiij	iI	xvi	•	xix
bB	ij	•	v	aA	viij	•	x	•	xiij	•	xv	•	xviij
• Cal.Iul.		•	iiij	•	vij	•	ix	vK	xij	•	xiiij	tI	xvij
•	vi	mB	iij	•	vi	lA	viij	•	xi	kK	xiij	•	xvi
cC	v	•	ij	bB	v	•	vij	aA	x	•	xij	•	xv
•	iiij	.cal. Aug.		•	iiij	•	vi	•	ix	•	xi	vK	xiiij
•	iij	nC	iiij	•	iij	mB	v	•	viij	lA	x	•	xiij
dD	ij	•	iij	cC	ij	•	iiij	bB	vij	•	ix	aA	xij
•	non	•	ij	.Cal. Sep.		•	iij	•	vi	•	viij	•	xi
•	viij	oD	non	•	iiij	nC	ij	•	v	mB	vij	•	x
eE	vij	•	viij	dD	iij	.Ca.Oct.		cC	iiij	•	vi	bB	ix
•	vi	•	vij	•	ij	•	vi	•	iij	•	v	•	viij
•	v	pE	vi	•	non	oD	v	•	ij	nC	iiij	•	vij
fF	iiij	•	v	eE	viij	•	iiij	dD	cal.No.	•	iij	cC	vi
•	iij	•	iiij	•	vij	•	iij	•	iiij	•	ij	•	v
•	ij	qF	iij	•	vi	pE	ij	•	iij	oD	ca.Dec.	•	iiij
gG	idus	•	ij	fF	v	•	non	eE	ij	•	iiij	dD	iij

xxi B	•	•	xxiiij F	•	•	xxvij G	•	•	xxx H	•	•	iij I	•	•	vi K	•	•
xxi P	•	•	xxiiij Q	•	•	xxvij R	•	•	i S	•	•	iiij T	•	•	vij V	•	•

Id quod ſequitur, continet huius figuræ & antegreſſæ uſum.

SI qualis ſit luna per ſingulos dies quæris, ſcito prius qualis epacta ipſius anni: qua inuēta, quære in hoc annali vel in ſuperiori alphabetum, q̀ duobus à ſe ſpatijs diſtat, pertingens vſq; ad v literā, & illius diei cuius lunam ſcire vis, litera vel ſpatio reperto, in his duabus lineis, eandem literam vel idem ſpatium inueſtigabis. Quod dum inueneris ab eo loco ſecundum numerum epactarum ipſius anni in antea ſupputabis. Qui numerus vbi finietur, ibi profecto lunæ ipſius diei ætas eſſe creditur: quoniam in hac figura puncti pro numero habentur. Siquidem primo ſcribuntur ix. deinde duo puncti qui habentur pro x. & xi. Et rurſus ſcribuntur xij. & ſequuntur duo puncti, qui habentur pro xiij. & xiiij. Idem quoque intelligitur in omnibus alijs. Hac figura bene & diligenter conſiderata. In prima & duodecima linea tabulæ ſequentis, nullo modo dubitabis quoniam eadem ratio exiſtit. Habent etiam hæ duæ lineæ hoc notabile, quia quæ luna prima incipit in literis vel ſpatijs ſuperioris lineæ, xxix finitur in inferiore, & econtra huius prima ſuperius finitur, xxx. niſi tertio anno cycli decennouenalis. Et vt de reliquis pateat, eo anno quo epacta eſt, xxiij. In calendas Auguſt. ſecundum ſpatium poſt M. eſt. Quod ſpatium repertum in inferiori linea, ab eo viceſimo tertio loco luna mōſtratur vij. quę cœpta eſt primo ſpatio poſt calend. litera prima. Eadem omnia inuerſibus inueſtiga quibus in eo ſtudio ſatisfeci, & ſagacitati non quorumlibet ſimplicium, ſed ſtudioſorum conſului, quippe minus eruditi in alijs inuenient figuris, quicquid ego pro exercendis etiam ignaris vtiliter hic digeſſi.

	Calē. Ianu.	Calē. Febr.	Calē. Mar.	Calē. Apri.	Calē. Mai.	Calē. Iuni.	Calē. Iuli.	Calē. Aug.	Calē. Sept.	Calē. Octo.	Calē. Nou.	Calē. Decē.
A					Br noñ			CΔ nõ.				
		Br		Br			Cε		Dr	Dβ		
	Bε no.		BΔ		Cr	Cε		D noñ			Eε	Eε
		Cι id'		Cι id'			Dε		Eι id'	Eε		
	Cz		C noñ		Dι id'	Dz		Eζγ			Fz	Fε
		Dε		Dβ			Eζ		Fβ	Fε		
	DΔ		Dζγ		Eβ	EΔ		Fr			GΔ	GΔ
		Eε		Eε			FΔ		Gε	GΔ		
	D idus		Er		Fε	F idus		Gι●			H idus	H id'
		Fιε		Fιz			G idus		Hιz	H idus		
	Fιz		Fιz		Gιζγ	Gιζγ		Hιζγ			Iιζγ	Iιβ
		Gιβ		GιΔ			Hιβ		IιΔ	Iιβ		
	GιΔ		GιΔ		Hιr	Hιr		Iιr			kιr	kιΔ
		H●		HιΔ			Iιβ		kιΔ	kιβ		
	HιΔ		HιΔ		Iι	Iι◦		kι			Lι	Lιβ
		Iζγ		Iι			k●		Lι	Lι		
B	Iι		Iι		kz	kz		Lι			Bz	B●
		kr		kβ			Lζγ		Bβ	Bz		
	kε		kβ		LΔ	Lβ		Bβ			CΔ	Cζγ
		ij noñ.		Lr			Br		Cε	CΔ		
	Lι	Mar.	Lε			Bε		Cε			iiij no.	Dr
		Emb. iii.		iiij noñ			iiij noñ		iiij no.	iiij no.	Decē.	
				Mar.			Augu.		Septē.	Nou.	Emb. i.	iiij.no.
				Emb.vii.			Emb.vi.		Emb.ii.	Emb.v.		Decē.
												Emb.iiii.

HOc magis Græce q̃ Latine compoſitum, annale elementorum ſcilicet diſtinctione ſuperius deſcripſi ſuo ordine. Sed ne authoritatem Græcizãtis abolerem, idipſum repetens innoteſcere decreui, quod nihil calendariorum prędictus author appoſuit, niſi quæ pręfigurentur literis ad lunam inueniendam in ſequenti pagina cõſtitutis, exceptis menſium quorundam calẽdis. Cumq́ decem alphabeti literis conſtet ipſa ſequens pagina, quarum ſingulæ ternos dies complectũtur, hoc notãdum exiſtimauimus, quod in hoc annali decima ſecundi ſemper ordinis litera duos dies tantum habeat, ne duarum lunationum quinquaginta nouem dies tranſcendat, qua circa cum poſt vnamquanq; literam duo ſpacia ſint vacantia. In ſex alphabetorum iſtorum extremitatibus fuit ſingula. Quomodo vero hæc debeant intelligi, ſupra expoſui. Nam numeri ad ſiniſtram legẽtis ſibi ſunt mixti more epactarum familiari. Qui qualiter ſe terno loco ſequũt, coloribus diſtinxi, vt intermiſſis duobus ſpatijs vel vno, ſicut in annali oſtẽdi, facilius luna cuiuſlibet diei poſſit inueniri.

C

SCHOLIA.

COloribus diſtinxi.] *Colorum differentiam difficile erat ſeruare, idcirco characterum duplici ſpecie diſtinximus, ut aliæ eſſent maiores, aliæ minores, ratiõe ſpatiorum obſeruata.*

G

FERIAE		A	B	C	
viij	i	L iij non.mar. lvi	L iiij non.mar. lv	L v non. mar. liiij	
		P xvi ca.mai.lxviij	P xvij ca.mai.lxvij	P xviij ca.mal.lxvi	C
xviij	iij	L iij non.mar.lviij	L iiij non.mar.lvij	L v non.mar. lvi	
		P xvi ca.mai. lxx	P xvij cal.mai.lxvi	P xviij c.ma.lxviij	
xxx	iiij	L iij non.mar.lviij	L iiij no.mar. lviij	L v non mar. lvij	
		P xvi cal.mai. lxxi	P xvij cal.mai.lxx	P xviij ca.ma.lxix	
xi	vi	L iiij cal.mar. liiij	L v cal.mar. liij	L vi cal.mar. lix	
		P v id.april. lxvi	P vi id.april. lxv	P vij id.april. lxxi	
xxij	viij	L iiij cal.mar. lvi	L v cal.mar. lv	L vi cal.mar. liiii	
		P v id.april. lxviij	P vi id.april. lxvij	P vij id.april. lxvi	
iij	ix	L iiij cal.mar. lvij	L v cal.mar. lvi	L vi cal.mar. lv	
		P v id.april. lxix	P vi id.april.lxviij	P vij id.april.lxvij	
xiiij	xi	L iiij ca.mar. lix	L v cal.mar. lviij	L vi cal.mar. lvij	
		P v id. april. lxxi	P vi id.april. lxx	P viij id.april. lxix	
xxv	xij	L xi cal. mar. liij	L v cal.mar. lix	L xiij cal.mar.lviij	
		P iiij non.apri.lx[illegible]	P vi id.april. lxxi	P ij cal.april. lxx	
vi	xiiij	L xi calen.mar. lv	L xi cal.mar. liiij	L xiij cal.mar. liij	
		P iiij no.april.lxvij	P cal.april. lxvi	P ij cal.april. lxv	
xvij	xv	L xi cal.mar. lvi	L xij cal.mart. lv	L xiij cal.mar. liiij	
		P iiij no.apri.lxviij	P calen.april.lxvij	P ij cal.april. lxvi	
xxviij	xvij	L xi cal.mar. lviij	L xij cal.mar. lvij	L xiij cal.mar. lvi	
		P iiij no. april. lxx	P cal.april. lxix	P ij cal.april.lxviij	
ix	xix	L ij id. feb. liij	L iij id.febr. lix	L iiij id feb. lviij	
		P vij cal.april. lxv	P viij cal.april.lxxi	P ix cal.april. lxx	D
xx	xx	L ij id.feb. liiij	L iij id.feb. liij	L iiij id. feb. lix	
		P vij cal.april.lxvi	P viij cal.april.lxv	P ix cal.april. lxxi	
i	xxij	L ij id. feb. lvi	L iij id.feb. lv	L iij id. feb. liiij	
		P vij ca.apri.lxviij	P viij ca.apri.lxvij	P ix cal.april.lxvi	
xij	xxiij	L ij id.feb. lvij	L iij id.feb. lvi	L iiij id feb. lv	
		P vij cal.april.lxix	P viij ca.april.lxvij	P ix cal.april.lxvij	
xxiij	xxv	L iiij id. mar. lvij	L v id. mar. lvi	L vi id.mar. lv	
		P ix cal. mar. lxix	P x cal.mai. lxviij	P xi cal.mai. lxvij	
iiij	xxvi	L iiij id.mar. lviij	L v id.mar. lvij	L vi id.mart. lvi	
		P ix cal.mai. lxx	P x cal.mai. lxix	P xi cal.mai. lxviij	
xv	xxviij	L iij non. mart.liij	L v id.mar. lix	L vi id.mar. lviij	
		P xvi cal.mai. lxv	P x cal.mai. lxxi	P xi cal.mai. lxx	
xxvi	xxx	L iij non.mar. lv	L iiij non.mar.liiij	L v non.mar. liij	
		P xvi cal.mai.lxvij	P xvij cal.mai.lxvi	P xviij cal.ma.lxv	

PRimæ ſeptem literæ in capite huius paginę ſignant ſeptem ferias, quibus eueniunt calend. Ianua. Sed & literæ L. & P. per totam paginam ſparſæ, præfiguntur calendarijs, quibus per xix. annos, dominicus vtriuſq; ſolennitatis occurrit. Nam L. initium quadrageſimæ, & P. paſcha certũ eſt ſignificare. Scribuntur præterea è latere Romanorum epactæ, quas præcedit numerus, ab vno in xxx. naturali ſerie progrediens, nullum numerum niſi qui in epactis reperitur, admittens. Quapropter dominicum diem quadrageſimæ & paſchæ inuenturus, ſcito qua feria fuerint calen. Ianua & quæ ſint epactæ Romanorum ipſius anni, & in fronte qui in latere huius paginæ eſt apparebũt feriæ & epactę. Si ergo cuiuslibet anni vis ſcire vbi

	D	E	F	G	
A	L vi no.mar.liij	L viij id.mar.lix	L noñ. mar. lxij	L ij no.mar.lvij	xiiij
	P id.april. lxv	P xij ca.mai.lxxi	P xiiij ca.mai 70	P x v cal.mai.69	
	L vi no.mar. lv	L cal.mar. liiij	L ij ca.mar.lxx.	L ij no.mar. lix	vi
	P id.april. lxvij	P ij id.apri.lxvi	P iij id.april.lxv	P xv cal.mai.71	
	L vi no.mar.lvi	L cal.mar. lv	L ij cal.mar.liiij	L iij ca. mar. liij	xvij
	P id.april. lxviij	P ij id.apri.lxvij	P iij id.apri.lxvi	P iiij id.apri.lxv	
	L vij ca.ma.lviij	L cal. mar. lvij	L ij cal.mar. lvij	L iij cal.mar. lv	ix
	P ix id.apr. lxx	P ij id.apri. lxix	P iij id.apri.lxix	P iiij id.apr.lxv	
	L vij ca.mar.liij	L cal.mar. lix	L ij cal.mar.lviij	L iij ca.mar.lvij	i
	P vij id.apri.lxv	P ij id.april.lxxi	P iij id.april.lxx	P iiij ca.apr.lxix	
	L vij ca.mar.liiij	L viij ca.mar.liij	L ij cal. mar.lix	L iij ca.mar.lviij	xij
	P viij id.ap.lxvi	P noñ.april.lxv	P iij id.apri.lxxi	P iiij id.apri.lxx	
	L vij ca.mar.lvi	L viij ca.mar.lv	L ix ca.mar.liiij	L x cal.mar. liij	iiij
	P viij id.mar.68	P noñ.apr. lxvij	P ij no.apri.lxvi	P iij no apr. lxv	
	L xiiij ca.ma.57	L viij ca.ma.lvi	L ix cal.mar.lv	L x cal.mar. liiij	xv
	P iij cal.apr.lxix	P no.apri.lxviij	P ij no.apr.lxvij	P iij no.apr.lxvi	
	L xiiij ca.ma.59	L viij ca.mar.58	L ix ca.mar.lvij	L x cal.mar. lvi	vij
	P iij ca.apri.lxxi	P noñ april. lxx	P ij no.apri.lxix	P iij no.apr.lxvi	
	L xiiij ca.ma.liij	L viij ca.mar.lix	L ix ca.mar.lviij	L x ca.mar.lvij	xviij
	P iij cal.apri.lxv	P noñ.apri.lxxi	P ij no. apri.lxx	P iij no.apr.lxix	
	L xiiij.ca.mar.lv	L xv ca.mar.liiij	L xvi ca.mar.liij	L x cal.mar. lix	x
B	P iij ca.apr.lxvij	P iiij ca.apr.lxvi	P v cal.apri. lxv	P iij no apr.lxxi	
	L xiiij ca.ma.57	L xv cal.mar.lvi	L xvi ca.mar.lv	L id. febr. liij	ij
	P iij ca.apri.lxix	P iiij cal.mar.68	P v ca.apri.lxvij	P vi cal.apr.lxvi	
	L xiiij ca.mar.58	L xv ca.ma.lvij	L xvi ca.mar.lv	L id. feb. lv	xiiij
	P iij cal.apr. lxx	P iiij ca.apr.lxix	P v ca.mar.lxvij	P vi ca.apr.lxvij	
	L v idus.feb. liij	L xv ca.mar.lix	L xvi ca.mar.58	L id. feb. lvij	v
	P x cal.apr. lxv	P iiij cal.apri.71	P v cal.apri.lxx	P vi ca.apri.lxix	
	L v id.mar. liiij	L vi id.feb. liij	L xvi ca.ma.lix	L id. febr. lviij	xvi
	P x cal.apri.lxvi	P xi ca.apri.lxv	P v ca.apri. lxxi	P vi cal.apri.lxx	
	L vij id.mar.liiij	L viij id.ma.liij	L ij id.mar. lix	L iij id.mar.lviij	viij
	P xij cal.mai. 68	P xij ca.mai.lxv	P vij ca.mai.lxxi	P viij ca.mai.lxx	
	L vij id. mar. lv	L viij id.mar.54	L noñ. mar. liij	L iij id. mar. lix	xix
	P xij ca. mai. 67	P xiij cal.mai.61	P xiiij ca.mai.65	P viij ca.mar.71	
	L vij id.mar.lvij	L viij id.ma.lvi	L noñ. mar. lv	L ij no.mar. liiij	xi
	P xij cal.mai.69	P xiij ca.mai.69	P xiiij ca.mai.67	P x v ca.ma.lxvi	
	L vij id.mar.lix	L viij id.mar.58	L noñ.mar. lvij	L ij no.mar. lvi	iij
	P xij ca.mai.lxxi	P xiij ca.mai.70	P xiiij.ca.mai 67	P x v cal.mai. 68	

ſit dominicus dies quadrageſimæ & paſchæ, ſcito vbi ſit epacta eiuſdem anni è regione, quæ profecto Romanorum propria ſemper habetur, ante epactam Aegyptiorum retro iij. linea. Siquidem qui apud Romanos decennouenalis cycli eſt tertius annus apud Aegyptios habetur primus. Sicq; fit, vt ſi addas vij. cuilibet epactæ Aegyptiorum, reddatur tibi epacta Romanorum, ita tamen ſi infra xxx. ſumma numeri excreuerit. Si vltra xxx. his demptis, quid remanſerit, ſume pro epacta Romanorum. Qua inuenta, in altero numero ſequẽti, tandẽ inueſtiga. Et vbi inueneris, per ipſam lineam vſque contra literam quæ deſignat feriam calendarum Ianua. & ibi occurrit initium quadrageſimæ & dominicus paſchæ cum ſua lunatione.

ANNO I.	II.	III.	IIII.	V	
A	A	A	A	A	
Q iiij cal. mar. P v idus april. R idus mai.	Q ij idus feb. P vij cal. april. R cal. mai.	Q iij no. mar. P xvi cal. mai. R xi cal. iunu.	Q iiij cal. mar. P v idus april. R idus mai.	Q ij idus feb. P vij cal. april. R cal. mai.	C
B	B	B	B	B	
Q v cal. mar. P vi idus april. R ij idus mai.	Q xij cal. mar. P cal. april. R non. mai.	Q iiij no. mar. P xvij cal. mai. R xij cal. iun.	Q v cal. mar. P vi idus april. R ij idus mai.	Q iij idus feb. P vij cal. april. R ij cal. mai.	
C	C	C	C	C	
Q vi cal. mar. P vij idus april. R iij idus mai.	Q xiij cal. mar. P ij cal. april. R ij no. mai.	Q v no. mar. P xviij cal. mai. R xiij cal. iun.	Q vi cal. mar. P vij id. april. R iij idus mai.	Q iiij id. april. P ix cal. april. R iij cal. mai.	
D	D	D	D	D	
Q vij cal. mar. P viij id. april. R iiij idus mai.	Q xiiij cal. mar. P iij cal. april. R iiij no. mai.	Q vij id. mar. P xij cal. mai. R vij cal. iun.	Q vij cal. mar. P viij idus april. R iiij idus mai.	Q v idus feb. P x cal. april. R iiij cal. mai.	
E	E	E	E	E	
Q cal. mar. P ij idus april. R xvi cal. iun.	Q xv cal. mar. P iiij cal. mar. R iiij no. mai.	Q viij id. mar. P xiiij cal. mai. R viij cal. iun.	Q viij cal. mar. P non. april. R v idus mai.	Q xv cal. mar. P iiij cal. apri. R iiij no. mai.	D
F	F	F	F	F	
Q ij cal. mar. P iij idus april. R xvi cal. iun.	Q xvi cal. mar. P v cal. april. R v no. mai.	Q no. mar. P xiiij cal. mai. R ix cal. iun.	Q ix cal. mar. P ij non. april. R vi idus mai.	Q xvi cal. mar. P v cal. april. R v no. mai.	
G	G	G	G	G	
Q iij cal. mar. P iiij idus april. R xvij cal. iun.	Q idus feb. P vi cal. april. R vi no. mai.	Q ij no. mar. P xv cal. mai. R x cal. iun.	Q x cal. mar. P iij non. april. R vij idus mai.	Q idus feb. P vi cal. april. R vi no. mai.	
xxx	xi	xxij	iij	xiiij	

EAdem fere ratione harum duarum paginarum quæ & ſuperioris paginæ, quidem niſi errore ſcribentis, nuſquam in calendariorum ſerie diſcrepant. Annis etiam decennouenalis cycli prætitulantur, hæ & literis ſeptem feriarum contexuntur, quibus epactæ Aegyptiaco more ſubiunguntur deorſum. Ad dexteram vero legentis, ſunt xxviij. anni cycli ſolaris cum ſuis concurrentibus, quibus feria calen. Ianua agnoſcitur Qua inuenta, annoq́; cycli decennouenalis hic perſpecto, dominicum diem initij quadrageſimæ, paſchæ, rogationumq́; poteris inuenire, quod deſignant maiuſculæ Q. P. R. literæ. Nam ſi primo decennouenali anno calen. Ianua. prima feria fuerint, profecto initium quadrageſimæ erit quarto calen. mart. paſcha quinto idus april. rogationum id. mai. Vnde ſingulis annis attende decennouenalem cyclum, & diem præteritarum calendarum Ianua. & ſic facito, vt de primo eſt dictum. Vt vero noueris quem ordinē calculator tenuerit, tam in ſuperiore ſola quàm in his duabus paginis ſcire debes, quomodo ordinantur termini per ſingu

	VI.	VII.	VIII.	IX.	X
A	A Q iij no.mar. P xvi cal. mai. R xi cal.iun.	A Q xi cal.mar. P iiij no. april. R viij id. april.	A Q iiij id.mar. P ix cal.mai. R iiij cal.iun.	A Q iiij cal.mar. P v id.april. R id.mai.	A Q xi cal.mar. P iiij no.april. R viij id.mai.
	B Q iiij no. mar. P xvij cal.mai. R xij cal.iun.	B Q xij cal.mar. P cal.april. R no. mai.	B Q v id.mar. P x cal.mai. R v cal.iun.	B Q.v cal.mar. P vi id.april. R ij id.mai.	B Q xij cal.april. P cal.april. R no.mai.
	C Q v no.mar. P xviij cal. mai. R xvi cal.iun.	C Q xiij cal.mar. P ij cal.april. R ij no.mai.	C Q vi id.mar. P xi cal.mai. R vi cal.iun.	C Q v non.mar. P xviij cal.mai. R xiij cal iun.	C Q xiij cal.mar. P ij cal.april. R ij no.mai.
	D Q vi no.mar. P idus april. R xvij cal.iun.	D Q vij cal.mar. P viij id.april. R iiij id.mai.	D Q vij id.mar. P xij cal.mai. R vij cal.iun.	D Q vi no.mar, P idus april. R xiiij cal.iun.	D Q xiiij cal.mar. P iij.cal.april. R iij no. mai.
B	E Q cal.mar. P ij id.april. R xv cal.iun.	E Q viij cal.mar. P no.april. R v id.mai.	E Q viij id.mar. P xiij cal. mai. R viij cal.iun.	E Q cal.mar. P ij id.april. R xv cal.iun.	E Q xv cal.mar. P iiij cal·april. R iiij no.mai.
	F Q ij cal.mar. P iij id. april. R xvi cal.iun.	F Q ix cal.mar. P ij no.april. R vi id. mai.	F Q ij id.mar. P vij cal.mai. R ix cal.iun.	F Q ij cal.mar. P iij id.april. R xvi cal.iun.	F Q xvi cal.mar. P v cal.april. R v no.mai.
	G Q iij cal.mar. P iiij id.april. R xvij cal.iun.	G Q x cal.mar. P iij no.april. R vij id.mai.	G Q iij id.mar. P viij cal.mai. R x cal.iun.	G Q iij cal.mar. P iiij id.april. R xvij cal.iun.	G Q x cal.mar. P april. R vi no.mai.
	xxv	vi	xvij	xxviij	ix

los annos cycli decennouenalis, qui per ſeptem dies poſſunt variari propter rationem dominici diei quem expectant ſ. ſinguli termini, quoniam in ipſo termino nunquam incipit feſtum illud, cuius terminus eſſe proponitur. Cumq; (vt de reliquis taceam) primo anno cycli decennouenalis paſchalis terminus ſit in nonas april. non ipſo die etiam ſi dominica ſit, paſcha vllo modo erit. Si vij calendarijs ſequentibus videlicet, viij id. vij id. vi id. & cæteris. Secundo anno cycli decennouenalis eſt paſchalis terminus viij calen. april. & idcirco ſeptem ſequẽtes dies deputabuntur ipſo anno dominica paſchali, ſicut hic calculator inſtituit. De reliquis idem notabis, prius conſideratis terminis. Vt igitur dictorum fides ſit, anno domini incarnati dcccclxxxij. fuit decennouenalis cyclus decimatertia, epacta ſecundum Aegyptios viceſimatertia, ſecundum Romanos prima calen. Ianua. fer. & idcirco in ſuperiori & in his paginis occurrit initium quadrageſimæ tertio nonas Martias, dominica paſchæ xvi calen. Mai. & in priori pagina decimaquarta luna ipſius diei.

ANNO XI.	XII.	XIII.	XIIII.	XV.	
A Q iij no. mar. P xvi.cal. ma. R xi.cal. iun.	A Q iiij cal.mar. P v idus april. R idus mai.	A Q ij idus feb. P vij cal.april. R cal.mai.	A Q iiij no.mar. P xvi cal.mai. R xi.cal.iun.	A Q xi cal.mar. P iiij non. april. R viij idus mai.	C
B Q v id. mar. P x cal.mai. R v cal.iun.	B Q v cal.mar. P vi idus april. R ij idus mai.	B Q iij idus feb. P cal.april. R ij cal.mai.	B Q iiij no.mar. P ij cal.mai. R xij cal.iun.	B Q v. cal.mar. P vi id.april. R ij idus mai.	
C Q vi idus mar. P xi cal. ma. R vi cal. iu.	C Q vi cal. mar. P vij idus april. R iij idus mai.	C Q xiij cal. mar. P ij cal. april. R ij no.mai.	C Q vi no. mar. P xviij cal.mai. R xiij cal iun.	C Q vi.cal. mar. P vij.idus april. R iij id.mai.	
D Q vij idus ma. P xij cal. mai. R vij cal. iu.	D Q vij cal.mar. P viij idus apri. R iiij idus mai.	D Q xiiij cal.mar. P iij cal. apri. R iij non. mai.	D Q vi no. mar. P idus april. R xiiij cal.iun.	D Q vij.cal.mar. P viij id.april. R iiij idus mai.	
E Q viij idus mar. P xiij cal.mai. R ix cal. iun.	E Q viij cal. mar. P non.april. R v idus mai.	E Q xv cal.mai. P iiij cal.april. R iiij non.april.	E Q viij id.mar. P xij cal. mai. R viij cal.iun.	E Q viij cal.mar. P non.april. R v idus mai.	D
F Q no. mar. P xiiij cal. mai. R ix cal.iun.	F Q ij cal. mar. P ij idus april. R xvi. cal. iun.	F Q xvi cal. mar. P v.cal. april. R v no.mai.	F Q non.mar. P xiiij cal. mai. R ix cal. iun.	F Q viiij cal.mar P ij non.april. R vi idus mai.	
G Q ij no.mar. P xv cal. mai. R x cal.iun.	G Q iij cal.mar. P iij no. april. R xvij cal.iun.	G Q idus.feb. P vi cal.april. R vi.no. mai.	G Q ij non.mar. P xv cal. mai R x cal.iun.	G Q x cal.mar. P iij non.april. R vij idus mai.	
xx	i	xij	xxiij	iiij	

QVoniam in primo decennouenalis cycli anno in calendis Ianuarijs luna octaua ſemper eſſe ſolet. In ſecundo quoq; anno fit eiuſdem cycli in prædictis calendis luna vigeſima, atque in tertio prima: Nota lunas calēdarum Ianuariarum in primo ordine poſitas, ac deinde ſuis ordinibus omnes ſeptem ferias poſitas, id eſt, diem dominicam, ſecundam feriam, tertiam, quartam, quintam, ſextam, ſeptimam ſiue ſabbatum. Poſt harum quoque feriarum ordines, in nono ordine poſitas decimasquartas lunas paſchales, & tunc computa vniuſuis anni calendas Ianuarias, quota occurrit feria, quotaq; in ipſis calendis luna: & incipe ab ipſa luna tenens ipſum verſum, in quo eandem ætatem lunæ inueneris, quam in calendis Ianuarijs computaſti, quouſq; venias ad ordinem feriæ in qua eaſdem calendas inueniſti, & ibi dominica paſchæ cum ſua luna quomodo eodem anno eſſe debet. Perge quoque per eundem verſum vſque ad ordinem lunarum quartarū decimarum, quæ poſitæ ſunt in ordine nono, & ibi habes lunam quartamdecimam, in qua Hebraicum paſcha eſſe debet. Et quia decies nouies vij. fiunt. cxxxiij. toties hic ſunt dies paſchales domi-

	XVI.	XVII.	XVIII.	XVIIII.			
A	A	A	A	A	i	i	B
	Q ij idus feb.	Q iij non. mar.	Q xi. cal mar.	Q iiij idus mar.	ij	ij	
	P vij cal. april.	P xvi cal. mai.	P iiij non. april.	P ix cal. mai.	iij	iij	
	R cal. mai.	R xi cal. iun.	R viij id. mai.	R iiij cal. iun.	iiij	iiij	B
	B	B	B	B	v	vi	
	Q iij idus feb.	Q iiij non. mar.	Q xij cal. mar.	Q v id. mart.	vi	vij	
	P viij cal. april.	P xvij cal. mai.	P cal. april.	P x calen. mai.	vij	i	
	R ij cal. mai.	R xij cal. iun.	R non. mai.	R v calen. iun.	viij	ij	B
	C	C	C	C	ix	iiij	
	Q iiij id. febr.	Q v non. mar.	Q xiij. cal. mar.	Q vi. idus mar.	x	v	
	P ix cal. april.	P xviij cal. mai.	P ij cal. april.	P xi cal. mai.	xi	vi	
	R iij cal. mai.	R xiij cal. iun.	R ij non. mai.	R vi calen. iun.	xij	vij	B
	D	D	D	D	xiij	ij	
	Q v idus feb.	Q vi non. mar.	Q xiiij cal. mar.	Q vij id. mar.	xiiij	iij	
	P x cal. april.	P idus april.	P iij cal. april.	P xij cal. mai	xv	iiij	
	R iiij cal. mai.	R xiiij cal. iun.	R iij non. mai.	R vij. cal. iun.	xvi	v	B
	E	E	E	E	xvij	vij	
B	Q vi idus. feb.	Q cal. mar.	Q v cal. mar.	Q viij idus mar.	xviij	i	
	P xi cal. apri.	P ij idus april.	P non. april.	P xiij cal. mar.	xix	ij	
	R v cal.. mai.	R xv cal. iun.	R v idus mai.	R viij. cal. iun.	xx	iij	B
	F	F	F	F	xxi	v	
	Q xvi cal. mar.	Q ij cal. mar.	Q ix cal. mar.	Q non. april.	xxij	vi	
	P v cal. april.	P iij idus april.	P ij no. april.	P xiiij cal. mai.	xxiij	vij	
	R v no. mai.	R xvi cal. iun.	R vi id. mai.	R ix. calen. iun.	xxiiij	i	B
	G	G	G	G	xxv	iij	
	Q idus feb.	Q iij cal. mar.	Q x cal. mar.	Q iij id. mar.	xxvi	iiij	
	P vi cal. april.	P iiij idus april.	P iij non. april.	P viij cal. mai.	xxvij	v	
	R vi no. mai.	R xvij cal. iun.	R vij id. mai.	R iij calen. iun.	xxviij	vi	
	xv	xxvi.	vij.	xviij.			

nici deſcripti, quos ſi per quartam multiplicaberis partem, videlicet quater trigeni, & quater terni (id eſt, quater centum trigintatria) fiunt in ſumma quingenti trigintaduo, quæ ſumma eſt anni magni. Et cum per centum triginta, & in annos diuerſus ſit curſus feriarum ad lunam propter rationem biſſexti. Poſt quingentos triginta & duos ad eundem ordinem redit. Sicq́; fit, vt totius anni magni, paſchalium ordinum abſq; errore hæc formula cõtineat veritatem, præterquam vno tamen in loco, vbi cum vno anno inueneris decimamquintam lunam in dominico die paſchæ, poſt multos annos inuenies eam decimamſextam ibi eſſe debere. Id ſemel tantũ quęres, quoniam nullũ alium affert errorẽ. De cætero animaduerte, quod excepta quadrageſimæ & rogationum dominica, in his paginis demõſtratur dies dominica paſchæ, ſicut in ſuperioribus eodem ordine: quippe hic & illic calendarum Ianuariarũ feriæ deſeruiunt inueſtigando paſchæ. Martij quoq; calendæ concordant Ianuario in lunationis ferie, & ideo ſe ſequuntur in paſchali ratione.

LVNA	DOMINICA	FERIA II.	FERIA III.	FERIA IIII.
ix	v id.april. lxviij	vi id.april. lxvij	vii id.april.lxvi	viij id.april. lxv
xx	vij cal.april. xv	cal.april. lxxi	ii cal. april. lxx	iij cal.april. lxix
i	xvi ca.mai.lxvij	xvij ca.mai.lxvi	xviii cal mai.lxv	xij cal. mai. lxxi
xij	v id.april. lxxi	vi id.april. lxx	vii id.apr.lxviii	viij id.apri.lxviij
xxiij	vij ca.apri.lxviij	viij ca.apri.lxvij	ix cal.apri. lxvi	x cal.april. lxv
iiij	xvi cal.mai. lxx	xvij.ca.mai.lxix	xviij c.ma.lxviij	id.april. lxvij
xv	iiij no.apri.lxvij	cal.april. lxvi	ij cal.april. lxv	viij id.april.lxxi
xxvi	ix cal.mai. lxix	x cal.mai. lxviij	xi cal.mai. lxvij	xij cal.mai. lxvi
vij	v id.april. lxvi	vi id. april. lxv	xviij ca.ma. lxxi	id april. lxx
xviij	iiij no.april. lxx	cal.april. lxix	ij cal.april.lxviij	iij cal.april. lxvij
xxix	xvi cal.mai. lxv	x cal.mai. lxxi	xi cal.mai. lxx	xij cal.mai. lxix
x	v id.april. lxix	vi id. april.lxviij	vij id.april.lxvij	viij id.april.lxvi
xxi	vij cal.apri.l.lxvi	viij cal.april.lxv	ij cal.april. lxxi	iij cal.april. lxx
ij	xvi ca.mai.lxviij	xvij ca.mai.lxvij	xviij ca.mai.lxvi	id.april. lxv
xiij	iiij no.april. lxv	vi id.april. lxxi	vij id. april. lxx	viij id.april.lxix
xxiiij	vij ca.apri.lxviij	viij ca.apri.lxvij	ix cal.april. lxvi	x cal.april. lxv
v	xvi cal.mai.lxxi	xvij cal.mai. lxx	xviij ca.mai.lxix	id.april. lxviij
xvi	iiij no.apri.lxviij	cal.april. lxvij	ij cal.april. lxvi	iij cal.april. lxv
xxvij	ix cal.mai. lxx	x cal.mai. lxix	xi cal.mai. lxviij	xij cal.mai. lxvij

C

D

PRimo decennouenalis cycli anno, quando nulla epacta ponitur, in calen. Mar: nona iuuenitur luna, ſecundo xx. tertio prima, quarto duodecima. Harum calẽdarum Martiarum lunas per decẽnouenales annos collectas primo præfiximus ordine, deinde qui in ſeptem, qui ſequuntur ordinibus, feriarum rationem paſchæ deſcripſimus. Cũ igit decimãquartã paſchalis feſti lunã, deniq; paſchæ cum luna ſua cuiuſuis anni decennouenalis cycli deſideras inuenire, inſpecta iuna calẽdarum ſupradictarum conſideras, eamq; ſequens deuenies ad feriam, in qua præfati menſis habuiſti calendas, vbi diem paſchæ cum ſua luna, linea tibi quam tenueris oſtendet: Verbi gratia, ſi prima feria, fuerint calendæ Martię, in prima feria quã poſuimus ipſum diem paſchæ, cum luna ſua inuenies. Si vero ſecunda, in ea ſimiliter vt in prima diximus diem & lunam paſchalem reperies. Quæ inquiſitio vſq; ad ſeptimam feriam ſimili modo procedens, nulla vnquam falſitate notatur, quin huius argumenti ratio per c x x x annos quod eſt anni magni pars quarta, firma ſtabilitate progrediatur. Quæ cum ad finem vſque deducta fuerit, rurſum in ſe rediens explicatur, atque explicata in ſe ſemper reuertitur. Porro hunc cyclum ita ordinauimus, vt in capite decennouenalis quem poſuimus. In prima feria reddat calendas Martias concurrẽs

A

FERIA V.		FERIA VI.		FERIA VII.		
ij idus april.	lxxi	iij id. april.	lxx	iiij id. april.	lxix	non. april.
iiij cal. april.	lxviij	v cal. april.	lxvij	vi cal. april.	lxvi	viij cal. april.
xiiij cal. mai.	lxx	xiiij cal. mai.	lxix	xv cal. mai.	lxviij	id. april.
non. april.	lxvij	ij no. april.	lxvi	iij no. april.	lxv	iiij non. april.
iiij cal. april.	lxxi	v cal. april.	lxx	vi cal. april	lxix	xi cal. april.
ij idus april.	lxvi	iij id. april.	lxv	iiij id. april.	lxxi	iiij id. april.
non. april.	lxx	ij non. april.	lxix	iij no. april.	lxviij	iij cal. april.
xiij cal. mai.	lxv	vij cal. mai.	lxxi	viij cal. mai.	lxx	xiiij cal. mai.
ij idus april.	lxix	iij id. april.	lxviij	iiij cal. april.	lxvij	vij id. april.
iiij cal. april.	lxvi	v cal. april.	lxv	vi cal. april.	lxxi	vi cal. april.
xiij cal. mai.	lxviij	xiiij cal. mai.	lxvij	xv cal. mai.	lxvi	xvij cal. mai.
non. april.	lxv	iij id. april.	lxxi	iiij id. april	lxx	ij non. april.
iiij cal. april. lxix		v cal april.	lxviij	vi cal. april.	lxvij	viij cal. april.
xiij cal. mai.	lxxi	xiiij cal. mai.	lxx	xv cal. mai.	lxix	ij id. april.
non. april.	lxviij	ij non. april.	lxvij	iij no. april.	lxvi	cal. april.
xi cal. april.	lxxi	v cal. april.	lxx	vi cal. april.	lxix	xij cal. april.
ij id. april.	lxvij	iij id. april.	lxvi	iiij id. april.	xv	v id. april.
iiij cal. april.	lxxi	v cal. april.	lxx	vi cal. april.	lxix	iiij cal. april.
xiij cal. mai.	lxvi	xiiij cal. mai.	lxv	xiiij cal. mai. lxxi		xv cal. april.

B

tertius qui ponitur, in anno primo præparationis biſſexti. *Sed quia* ſolaris cyclus xxviij. lunaris xix peragitur annis, non ante ad eundem locum concurrens, quem diximus, quam quingentos xxxij explicat annos, id eſt, hunc cyclum quater circũeat, quam ſummam vterq; circulus per alterutrum efficit multiplicatus. Sciẽdum vero quod hæc pagina nihil à ſuperiore diſcrepat, niſi quod illa lunas calendarum Ianuariarum, iſta continet Martiarum, quæ tamen vterq; eundem cõtinent modum. Hoc quoque differunt, quod quæ calendaria ſubnotantur, quintæ feriæ lunationum Ianuarij, occurrunt dominica die ipſo ordine ſub lunationibus Martij. Cumq; vtriuſque paginæ eædem ſint calendarum lunæ, feriæ, & calẽdaria paſchalis diei cum ſuis lunationibus, hoc vno differunt, quod diſſimiliter currunt. Nam vt dictum eſt, calendaria quæ ſubnotantur, quintæ feriæ Ianuarij, hic proueniunt domi. Martij, & quæ ibi ſexta feria, hic ſcribũtur in ſecunda, vt tali modo per omnia de cætero ſit cõcordia. Siquidem quartasdecimas lunas vt in ſuperiori pagina, hic nona continet linea. Ex quibus ſingulis in eodem verſu contra ſe poſita, oriuntur vij. calẽdaria, quæ ſequuntur calendarium in quolibet anno decimæquartæ lunæ debitum iuxta decretum Niceni Concilij ſanctorum trecentorum decem & octo patrum.

LVNA.	DOMINICA.		FERIA	II.	FERIA	III.	C
ix	ij idus april.	lxxi	iij idus april.	lxx	iij idus april.	lxix	
xx	iiij calen. april.	lxviij	v calen. april.	lxvij	vi calen. april.	lxvi	
i	xij calen. maias	lxx	xiiij calen. mai.	lxix	xv calen. april.	lxviij	
xij	non. april.	lxvij	ij non. april.	lxvi	iij non. april.	lxv	
xxiij	iiij calen. april.	lxxi	v calen. april.	lxx	vi calen. april.	lxix	
iiij	ij idus april.	lxvi	iiij idus april.	lxv	iiij idus april.	lxxi	
xv	non. april.	lxx	ij non. april.	lxix	iij non. april.	lxviij	
xxvi	xiij calen. maias.	lxv	vij calen. mai.	lxxi	viij calen. mai.	lxx	
vij	ij idus april.	lxix	iij idus april.	lxviij	iiij idus april.	lxvij	
xviij	iiij calen. april.	lxvi	v calen. april.	lxv	vi calen. april.	lxxi	
xxix	xiij calen. mai.	lxviij	xiiij calen. mai.	lxvij	xv calen. mai.	lxvi	D
x	non. april.	lxv	iij idus april.	lxxi	iiij idus april.	lxx	
xxi	iiij calen. april.	lxix	v calen. april.	lxviij	vi calen. april.	lxvij	
ij	xiij calen. mai.	lxxi	xiiij calen. mai.	lxx	xv calen. mai.	lxix	
xiij	non. april.	lxviij	ij non. april.	lxvij	iij non. april.	lxvi	
xxiiij	xi calen. april.	lxxi	v calen. april.	lxx	vi calen. april.	lxix	
v	ij idus april.	lvvij	iij idus april.	lxvi	iiij idus april.	lxv	
xvi	iiij calen. april.	lxxi	v calen. april	lxv	vi calen. april.	lxix	
xxvij	xiij calen. mai.	lxvi	xiiij calen. ual.	lxv	viij calen. mai.	lxxi	

	FERIA IIII.	FERIA V.	FERIA VI.	FERIA VII.	
A	v id.april. lxvij	vi ip.april. lxvij	vij id.april. lxi	viij id.april.lxx	non.april.
	vij cal.april.lxv	cal. april. lxxi	ij cal.april. lxx	iij cal.april. lxix	viij cal. april.
	xvi ca.mai.lxvij	xviij ca.ma.lxvi	xix cal.mai. lxv	xij cal.mai. lxxi	idus april.
	v id.april. lxxi	vi id april. lxx	vij id.april.lxix	viij id.ap. lxviij	iiij non. april.
	vij ca.apr. lxviij	viij ca.apr. lxvij	ix cal. april.lxvi	x cal.april. lxv	xi cal. april.
	xvi cal.mai. lxx	xvij ca.mai.lxix	xviij c.ma.lxviij	Idus april. lxvij	iiij idus april.
	iiij no.apr. lxvij	cal. april. lxvi	ij cal.april. lxv	viij id.apri. lxxi	iij cal. april.
	ix cal. mai. lxix	x cal.mai. lxviij	xi cal.mai. lxvij	xij cal.mai. lxvi	xiiij cal.mai.
	v id.april. lxvi	vi id.april. lxv	xviij ca.ma.lxxi	idus april. lxv	vij idus april.
B	iiij no.april. lxx	cal.april. lxix	ij cal.apri. lxviij	iij cal.apri. lxvij	vi cal. april.
	xvi cal.mai.lxv	x cal.mai. lxxi	xi cal.mai. lxx	xij cal.mai. lxix	xvij cal.mai.
	v id.april. lxix	vi id.apri. lxviij	vij id.april.lxvij	viij id.apri.lxvi	ij non.april.
	vij cal.april.lxvi	ix cal.april. lxv	ij cal.april. lxxi	iij cal. april. lxx	viij cal.april.
	xvi ca.ma. lxviij	xvij ca.mai lxvij	xviij.c.ma. lxvi	Idus april. lxv	ij idus april.
	iiij no.april. lxv	vi no.april.lxxi	vij id.april. lxx	viij id.apri.lxix	calen. april.
	vij ca.apr.lxviij	viij ca.apr.lxvij	ix cal.april. lxvi	x cal.april. lxv	xij cal.april.
	xvi cal.mai.lxxi	xvij ca.mai. lxx	xviij ca.ma.lxix	idus april.lxviij	v idus april.
	iiij no.apr.lxviij	cal.april. lxvij	ij cal.april. lxvi	iij cal.april. lxv	iiij cal.april.
	ix cal.mai. lxx	x cal.mai. lxix	xi cal.mai.lxviij	xij cal.mai.lxvij	xv cal.april.

CAPITA LIBRI SEQVENTIS.

A

De quadrifario dei opere.	i.
De mundi formatione.	ij.
Quid ſit mundus.	iij.
De elementis.	iiij.
De firmamento.	v.
De vario habitu cæli.	vi.
De cælo ſuperiore.	vij.
De aquis cæleſtibus.	viij.
De circulis mundi.	ix.
De plagis mundi.	x.
De ſtellis.	xi.
De curſu planetarum.	xij.
De ordine earum.	xiij.
De abſidibus earum.	xiiij.
Quare mutent colores.	xv.
De zodiaco circulo.	xvi.
De duodecim ſignis.	xvij.
De lacteo circulo.	xviij.
De curſu & magnitudine ſolis.	xix.
De natura & ſitu lunæ.	xx.
B Argumentum de curſu lunæ.	xxi.
De eclipſi ſolis & lunæ.	xxij.
Vbi non ſit, & quare.	xxiij.
De cometis.	xxiiij.
De aere.	xxv.
De ventis.	xxvi.
De ordine ventorum.	xxvij.
De tonitru.	xxviij.
De fulminibus.	xxix.
Vbi non ſint & quare.	xxx.
De arcu.	xxxi.
De nubibus.	xxxij.
De imbribus.	xxxiij.
De grandine.	xxxiiij.
De niue.	xxxv.
Signa tempeſtatũ vel ſerenitatis.	xxxvi.
De peſtilentia.	xxxvij.
De natura aquarum.	xxxviij.
De æſtu oceani.	xxxix.
Cur mare non ceſſat.	xl.
Cur ſit amarum.	xli.
De rubro mari.	xlij.
De nilo.	xliij.
Aquas terris innecti.	xliiij.
Terræ poſitio.	xlv.
Terram globo ſimilem.	xlvi.
De circulis terræ.	xlvij.
Gnomica de eiſdem.	xlviij.
De terræ motu.	xlix.
De Aethna monte.	l.
De diuiſione terræ.	li.

ARGVMENTVM V. BEDAE IN LIBRVM SEQVENTEM

comprehenſum diſticho.

Naturas rerum varias labentis & æui,
Perſtrinxi titulis tempora lata citis.

A

DE QVADRIFARIO OPERE DEI. CAP. I.

OPeratio diuina, quæ ſecula creauit & gubernat, quadrifor-mi ratione diſtinguitur. Primo, quod hæc in verbi dei diſpenſatione non facta, ſed æterna ſunt: qui nos, Apoſtolo teſte, ante tempora ſecularia prædeſtinauit in regnum. *Ephe. 1.* Secundo, quod in materia informi pariter elementa mundi facta ſunt, vbi qui viuit in æternum, creauit omnia ſimul. *Eccle. 18.* Tertio, quod eadem materies, ſecundum cauſas ſimul creatas, non iam ſimul, ſed diſtinctione ſex primorum dierum in cæleſtem, terreſtemq́ʒ creaturam formatur. *Pſal. 146.* Quarto, q̃d ex eiuſdem creaturæ ſeminibus, & primordialibus cauſis totius ſeculi tempus naturali curſu peragitur, vbi pater vſque nunc operatur & filius, *Matth. 6.* vbi etiam coruos paſcit, & lilia veſtit deus.

SCHOLIA IN PRIMVM LIBRVM,

authore Ioanne Nouiomago.

NAturas rerum.] *Diſtichon hoc in exemplari ſcripto & ſatis ueteri uſq; ad tetraſtichon productum fuit adiectis his duobus: Beda dei famulus, tu fixa obſecro perennem. Qui legis iſta ſuper mente tuere diem. Quæ ab alio quopiam adiecti uidentur: fuit enim Beda uerſificator tolerabilis, ut planum fecit in opere quod exhametris uerſibus compoſuit de uita Gutberti.*

¶ Operatio diuina.] *Orditur Beda à mundi generatione, iam enim in confeſſo eſt mundum eſſe à deo creatum, ut primo Geneſeos ſcriptum eſt: In principio creauit deus cælum & terram: Verum in theologicis diſceptationibus quæri ſolet, de temporis duratione, id eſt, quãtum temporis deus occupatus in producendo fuerit, nam ex Geneſeos principio modo momentaneum fuiſſe intelligitur, id eſt, facta eſſe omnia uno temporis mom ẽto, modo certa tot dies duratio dicitur fuiſſe,* B *ne igitur uideatur pugna eſſe in ſacris, enumerat hic Beda quatuor ſpecies operationis, quibus mundus dicitur eſſe factus, prima quidem eſt quam deus ab æterno (ut ſic dicam) concepit. Nã theologi aiunt hæreticum eſſe ſtatuere in deo nouum aliquod faciendi conſilium, ſi enim quod optimum eſt poſterius cõcepiſſet, neſciuiſſe eum id ante, aut noluiſſe ſequeretur, quorum in deum neutrum cadere poteſt aut optima quæ ſint non uidere, aut nolle facere: itaq; à principio ſeculorum, id eſt, ab æterno creatio mundi in mente diuina fuit: de hoc conceptu loquitur Iohannes in exordio Euangelij ſui: In principio erat uerbum &c. & Apoſtolus ad Epheſios: Qui nos ante tempora prædeſtinauit in regnum. Secunda creatio qua deus (cum iamiam orbis naſciturus erat) uno momento ex nihilo creauit materiam informem, id eſt ſyluam quandam omnium rerum, quæ poſtea per formarũ applicationem formarẽtur: hanc informem materiam, in qua adhuc nullius rei, nec arboris nec hominis ſpecies fuit, Gentiles philoſophi negabant eſſe factam, ſed fuiſſe ab æterno putabant: uocabãtq; ſyluam huiuſmodi Chaos, quod rerum omnium confuſam materiam ſignificat. De hac creatione ſic ſcriptum eſt: Qui uiuit in æternum creauit omnia ſimul, id eſt, rerum omnium materiam. Tertia creatio eſt, qua deus ex illo Chao formas & facies rerum inchoabat atq; produxit, ut cæli, terrarum, marium, arborum, animalium, quæ operatio temporalis fuit & atteſtante ſcriptura, ſex dierum. Quarta operatio, qua deus quotidie mundum cõſeruat, uiuificat & gubernat: falſa enim quorundam philoſophorum ſententia eſt, exiſtimantiũ hunc temere & nulla poteſtate dei conſeruari & regi: ex hac operatione animalia alia ex alijs naſcuntur, terra ex ſe producit arbores, ſemina in agris cõdita cum fœnore redeunt: producit igitur deus quotidie nouas eiuſdem generis res, de hac conſcriptum eſt in Pſalmo XLVI. Qui operit cælum nubibus, & parat terræ pluuiam. Qui producit in montibus fœnum, & herbam: & qui dat iumentis eſcam ſuam & pullis coruorum inuocantibus ſe. Prima igitur creatio facta eſt ab æterno, ſecunda momento, tertia ſpatio ſex dierum, quarta eſt quotidiana durans uſq; ad conſummationem ſeculi. Diſputantur hæ quæſtiones paßim à ſacris interpretibus & à B. Auguſtino libro IX. de ciuitate dei, à Petro Lombardo II. Senten. diſtinct. XII. à D. Thoma & alijs.*

Creatio mundi ab æterno fuit in mente diuina.

¶ Ante tempora ſecularia.] *Tempus ſeculare quod ex cæli ac ſtellarum circumactu obſeruatur, aliud eſt tempus ante ſeculare, ſine ulla permutatione ſempiterna duratio, id uocant Philoſophi à ſempiternitate αἰῶνα uide Ariſtotelem de cælo, uolumine primo capite nono.*

SCHOLIA IN CAPVT III.

A MVndus eſt vniuerſitas &c.] *Continet caput hoc mundi definitionem tum partium quæ in eo ſunt, enumerationem, poſtremo nominis rationem. Definitio autem ex Ariſtotelis libro de mũdo ad Alexãdrũ aſſumpta uidetur, ſic enim habet:* κόσμος μέν ἐστι σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς *hoc eſt: Mundus eſt compages ex cælo & terra. Adiecit autem quod ſequitur atq; eis naturis quæ intra hæc continentur, igne uidelicet aere, & humore. Deinde illis quoq; quæ ex his per naturam ſunt compoſita, tradunt nanq; phyſici omnia ex igne ſeu calido, ſpiritu, humore ac terreno coaleſcere, itaque quatuor illa elementa dicuntur: quemadmodum enim ex uiginti tribus elementis omnes dictiones & uoces continentur, ſic hæ quatuor ſimplices partes omnium rerum ſunt materia, ob id mundi elementa recte dicuntur.*

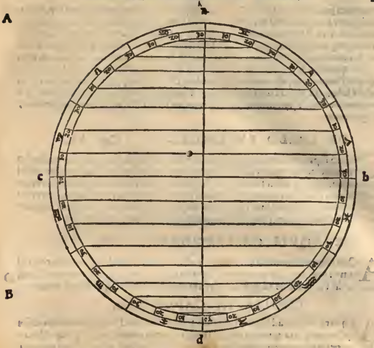
¶ In ſpeciem orbis abſoluti globata.] *Ad eundem modum Plinius capite ſecundo libri ſecundi de forma eius. Porro mundi figuram eſſe ſphæram non argumenta modo docent, ſed & hominum conſenſus orbem appellantium à rotũditate. Multis probationibus hoc conuincit Ariſtoteles libro ſecundo de cælo.*

¶ Igne quo ſydera lucent.] *Multi ac preclari authores crediderunt cęlum igneum eſſe, ſtellas ipſas ſempiternos ignes, quod ſplendeãt, calorẽ rebus affundant, ac perpetuo motu cientur quę ignium ſunt affectiones naturales, quapropter Anaxagoras Glazomenius cęlum ęthera dictum uoluit ab ardendo,* αἴθω *ardeo eſt. Sed Ariſtoteles hanc perſuaſionem uſq; contendit eſſe falſam, aſſerens in cęlo nihil eſſe elementare, huiuſmodi enim corrumpi poteſt per naturam, ſed habere eſſentiam incorruptibilem ac ſempiternam, diuerſam ab igneo aerio, humido & terreno, quam quintam uocat Cicero naturam, hæc ex Ariſtotelis ſentẽtia æther dicitur à ſempiterno curſu. Habet tamen*
B *hæc quæſtio in utramque partem multos & magnos ſcriptores, quod nobis curſim annotaſſe uiſum eſt eſſe ſatis.*

¶ Verum mundi nomine etiam cælum à perfecta abſolutaq; elegantia vocat.] *Cælum ex Ariſtotelis ſententia plura ſignificat, uniuerſus nanque mundus cælum dicitur, ueluti apud græcos* κόσμος *&* οὐρανός*: Sic apud Plinium capite primo: Mundus & hoc quod alio nomine cælũ appellare libuit, cuius circũflexu oĩa tegũtur, alias ſignificat uniuerſum æthera, id eſt, totam cõpagem rerum cæleſtium, à Luna uidelicet uſq; ad ambitum mundi, hoc pleriq; ſecundum cælum uocant & ſecundum mundum. Primus enim eſt mundus ſeu cælum quatuor elementorum eſt comprehenſio, qui corruptibilis eſt & ſphæra actiuorum & paſſiuorum à philoſophis recentioribus dictus. Tertium cælum continet res immortales ac diuinas quod à claritate diuini luminis* ἐμπύριον *cognominatur. Ex hac diſtinctione quidam interpretantur locum Apoſtoli de raptu in tertium cælũ. Significat preterea cælum cuiuſque planetæ ſuum orbem, ueluti apud Ciceronem luna infimum cælorum obtinet: Poſtremo ſignificat peculiariter cælũ octauum à luna quod græci* ἀπλανής *Latini firmamentum uocant, cõtinet enim ſtellas fixas: hoc M. Varro quod celatum ſit ſtellatis ſignis ſcilicet, cælum dictum arbitrãtur. Verum hic Bedæ locus incõcinnitate non caret, nam mundus & coſmos ab elegantia abſolutaq; pulchritudine ac ordine nomen habet. Cælum quẽ ut iam dictum eſt, &* οὐρανός *ut Plato ſcribit quod ſit ſuperiorum terminus, id eſt,* ὅρος ἄνω*, cui & Cleomedes aſſentitur in Meteoris, Mundi uero nomen magno conſenſu ab ornatu nomen accepit, quem Ariſtoteles in ordine maxime ſitum eſſe exiſtimat. Vniuerſum ipſum commodius* κόσμον *inquit, nominaueris, id eſt, cõpagem rerum compoſitam concinnoq; ordine digeſtam, quam* ἀκοσμίαν*, id eſt, congeriem cõfuſam ac inconditam. Alij ornatum quoque colligunt ex figura & colore & aſtrorum collucẽtium flammis, quos Plinius oculos mundi uocat: huc enim pertinet fabula Argus, quem Iuno occidit, Iunonẽ enim phyſici aera intelligunt, hic dẽſatus in nubes ſolem ac ſtellas è conſpectu noſtro aufert, hoc eſt, Argo centum oculos eruit.*

DE ELEMENTIS. CAPVT IIII.

ELementa ſibimet ſicut natura ſic etiam ſitu differunt. Terra enim vt grauiſſima, & quæ ab alia natura ſufferri non poſſit, imum in creaturis obtinet locum. Aqua vero quanto leuior terra, tanto eſt aëre grauior: Qui ſi forte aquis in vaſe aliquo ſubdatur, ſtatim ad ſuperiora vt leuior euadit. Ignis quoq; materialiter accenſus, continuo naturalem ſui ſedem ſuper aëra quærit: ſed ne illuc proueniat, in mol-

¶Cuius vertices extremos, quos circa ſphæra cæli voluitur polos nuncupant.] *Extremitates axis Græci πόλους uocant, Latini uertices, ut apud Ciceronem in Arato. Alter de cardine uertex dicitur eſſe polus & apud Vergilium lib. primo Georg.*

Hic uertex nobis ſemper ſublimis, at illum
Sub pedibus ſtyx atra uidet maneſq; profundi.

Dicuntur autem & Græce & Latine à uertendo, quod circa has extremitates cęlum uertatur, puncto ipſo manente immobili, quare aſtra uicina polis, anguſtos deſcribũt circulos: ueluti in orbe noſtro, Septentrio & Cynoſura totis noctibus ſine occaſu circa polũ anguſto ambitũ ferũtur, & ſtella ipſa uicina polo, quam polarem uocant in extremitate Cynoſuræ, breuiſſimo circumactu tota nocte in eadem parte cæli ſine ulla inclinatione cernitur.

¶Glaciali rigore tabentes] *Sol per medium ſphære uertitur, extrema igitur, quia ad hæc nunquam accedit loca ſemper frigora occupant.*

DE VARIA ALTITVDINE CAELI. Cap. VI.

NON autem ita mundus hoc polo excelſiore ſe attollit, vt vndiq; cernantur hæc ſydera: verum eadem quibusq; proximis ſublimiora credũtur, eademq; demerſa longinquis: vtq; nunc ſublimis in deiectu poſitis videtur hic vertex, ſic in illa terræ deuexitate tranſgreſſis illa ſe attollunt, reſidentibus quæ hic excelſa fuerant, opponente ſe contra medios viſus globo terrarum, adeo vt ſeptentriones, quæ nobis à vertice pendent, in quibuſdam Indiæ locis XV. tantum in anno diebus appareant.

SCHOLIA IN caput VI.

NOn autem ita mundus] *poli altitudo nõ in omnibus regionibus eadem permanet, nam ex quolibet loco uerſus ſeptentrionem digreſſis ſexaginta ſtadia polus ſeptentrionalis una*

parte(quales ſunt in circulo maximo CCCLX.)ſublimior fit, ſi uero ad auſtrũ uergat hoc, idẽ polus una parte, per totidẽ ſtadia fit humilior, & quantũ unus polorum fit ſublimior, tantum alter ex aduerſo ſub terra fit humilior: euenit igitur ut ſidera quæ ſub hoc cælo nobis totis noctibus cernuntur, tranſgreſſis ad auſtrum aliqua noctis parte nõ cernanture ueluti lyra Orphei in Germania nõ occidit, uerum in Italię plerisq; locis duabus horis ſub horizonte occultatur priuſquam emergat. C

¶In quibuſdam Indiæ locis XV. tantum in anno diebus appareat⌋ *Similia ſunt quę habet Plinius de lunę effulxionibus in Taprobanę & alia pleraq;, quę Będa in hoc opere pro confeßis habet, uerũ ſi hęc ad certã ſpherę & ſcircini, cuius ratio indubitata eſt, deſcriptionẽ accõmodentur, hoc certe de ſeptentrionibus conſiſtere nequit, ſed hęc iſto loco diſcutere nõ putauimus eſſe oportunum.*

DE CAELO SVPERIORE. Cap. VII.

CAelum ſuperioris circuli proprio diſcretum termino, & æqualibus vndiq; ſpatijs collocatum, virtutes continet angelicas: quæ ad nos exeuntes ætherea ſibi corpora ſumunt, vt poſſint hominibus etiam in edendo ſimilari, eademq; ibi reuerſæ deponunt. Hoc deus aquis glacialibus temperauit, ne inferiora ſuccenderet elementa. Dehinc inferius cælum non vniformi, ſed multiplici motu ſolidauit, nuncupans illud firmamentum, propter ſuſtentationem ſuperiorum aquarum.

DE AQVIS CAELESTIBVS. Cap. VIII.

AQuas ſuper firmamentum poſitas, cælis quidem ſpiritalibus humiliores, ſed tamen omni creatura corporali ſuperiores, quidam ad inundationem diluuij ſeruatas, alij vero rectius ad ignem ſyderum temperandum ſuſpenſas affirmant. D

CHOLIA IN CAPVT VIII.

ALij vero rectius ad ignem ſyderum temperandum⌋ *Vide Iſidorum Hipalenſem Epiſcopum in libro de natura rerũ, ubi harum aquarum meminit, nata eſt opinor diſputatio hęc ex cantico trium puerorũ: Benedicite aquę quæ ſuper cęlos ſunt: datum eſt hinc negocium doctis indagandi harum aquarum qualitatem.*

Firmamentum.

DE CIRCVLIS MVNDI. Cap. IX.

QVinq; circulis mundus diuiditur, quorum diſtinctionibus quædam partes tẽperie ſua incoluntur, quædam immanitate frigoris aut caloris exiſtunt inhabitabiles. Primus eſt ſeptentrionalis, frigore inhabitabilis cuius ſydera nobis nunquã occidunt. Secundus eſt ſolſtitialis, à parte ſigniferi excelſiſſima, nobis ad ſeptentrionalem plagam verſus temperatus, habitabilis. Tertius æquinoctialis, medio ambitu ſigniferi orbis incedens, torridus, inhabitabilis. Quartus brumalis, à parte humillima ſigniferi ad auſtrinum polum verſus, temperatus, habitabilis. Quintus auſtralis, circa verticem auſtrinum, qui terra tegitur, frigore inhabitabilis. Tres autem medij circuli inæqualitates temporum diſtinguunt, cum ſol hunc ſolſtitio, illũ æquinoctio, tertium bruma teneat. Extremi enĩ ſemper ſole carent. Vnde & à Tyle inſula vnius diei nauigatione ad aquilonem mare congelatum inuenitur.

Quinq; circuli mundi

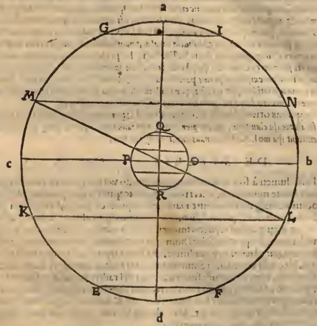
Mare congelatum.

SCOLIA IN CAPVT IX.

QVinq; circulis mundus diuiditur⌋ *Agitur hoc capite de circulis parallelis, quorum interuallis diſtinguuntur in cęlo ac terra, quinq; zonæ quarum paßim ſcriptores meminerunt. Sunt uero paralleli circuli qui mundi circumactu deſcribuntur, nam alij ſunt in cęlo non paralleli, ut horizon, meridianus, coluri quos motus cæli non efficit. Parallelorum itaq; ſeu æquidiſtantium circulorum tres ſunt, qui deſcribuntur à ſole, æquinoctialis, quem ſol deſcribit bis in anno, mẽſe Martio ac Decembri in primis partibus Virginis & Libræ: eſtq; hic circulus æqui diſtantiũ omniũ maximus, ducitur enim per mediũ ſphæræ, reliqui duo tropici dicũtur, Græci τροπὰς uo*

cant, horum unus deſcribitur die ſolſtitiali ſole exiſtente in prima parte Cancri, alter die bruma-
A *li, dum ſol primam partẽ Capricorni ingreſſus eſt: hi duo ſolis limites ſunt, extra quos ad extrema mundi longius nõ progreditur: duo reliqui ſunt, quorum hic continet aſtra ſemper apparentia, ille perpetuo ſub horizonte demerſa habet, uerum hi duo poſtremi hoc à ſuperioribus differunt quod horum magnitudo non in qualibet regione eſt eadem: abeuntibus enim ad ſeptentriones continuo fiũt maiores, ut in Græcia deſcribitur à pede poſteriore urſæ maioris, at in Germania à ſtella quæ in lyra maxime lucet: ſit autem in ſubiecto ſchemate a, b, c, d, ſphæra, & eius axis a, b: conuerſa igitur ſphæra ſuper axe a, b, in media ſphæra deſcribitur parallelus ex, c, uerſus d, æquinoctialis, deinde ab m, uerſus n, tropicus eſtiualis: ab k, uerſus l, tropicus alter ſcilicet Capricorni, deden ab e, uerſus f, circulus antarcticus ſydera continens nonquam ſub noſtrum conſpectum uenientia: poſtremo ex g uerſus i, continens non occumbentia aſtra circulus arcticus.*

B

Spacium uero comprehenſum inter lineam m, k, ac rurſus inter lineam n, l, per quod tranſuerſa ducitur linea m, l, torrida zona eſt: nam huic cælo quòd in terris eſt ſubiectũ, uehementia caloris ſolis ægre habitatur. Similiter extremæ partes uidelicet g, a, i, & e, b, f, inhabitabiles ex frigore: ad has nanq; partes radij ſolis non penetrant, præter has duæ ſunt habitabiles, quarum una noſtra eſt, uidelicet g, i, m, n, reliqua antichthonum ſcilicet k, l, e, f.

DE PLAGIS MVNDI. Cap. X.

CLimata, id eſt, plagæ mũdi ſunt quatuor. Orientalis ab exortu ſolſtitiali ad brumalem: Auſtralis inde ad occaſum brumalem: Occidentalis ex hinc vſq; ad ſolſtitialem. *Climata.* Porro ſeptentrionalis ab occaſu ſolſtitiali vſque ad ortum eiuſdem partis contingens. Ex quibus orientalem & occidentalem ianuas cæli nominant. *Ianue cæli.* Hæc in medio tantum terræ poſitis habentur æqualia. Nam ſub aquilone degentibus brumalis dies breuior, & ſolſtitialis prolixor, ortum occaſumq; dilatãs, alias plagas an-

guſtat. Item apud auſtrales vtraq; præfata dies moderatior, ſupradictam diuerſitatem immutat, licet vbiq; ſolſtitiali exortui brumalis occaſus ex eadem linea reſpondeat. Nam & cūctis exortibus ſolis eodem modo poſt ſex ſemper menſes congruit occaſus. C

SCHOLIA IN Cap. X.

CLimata, id eſt plagæ mundi ſunt quatuor.] *Climata pro plagis impropriè accipit. Climata nanque in agris ſignificat, quod quoque uerſum patet LX. pedes in mundo autem climata ſunt ſpatia terrarum, quæ diſtinguūt duo paralleli diſtātes dimiditatis partibus horarum: huiuſmodi ſpatijs terrarum globus eſt diuiſus ab æquinoctiali ſub quo dies lōgißimus non eſt maior duodecim horis, uſq; ad eum locum ubi dies ſolſtitialis continet horas æquinoctiales XVI. cum igitur climata diſtent horarum ſemißibus, fit ut climata ſint octo. Plaga autem eſt finitore per quatuor limites diuiſo, unaquælibet eius pars, ſic enim à Plinio accipiuntur, alij uocant cæli cardines. Aſtrologi centra: & angulos uulgo appellamus: ſunt autem ex his meridies & ſeptentrio ſtabiles, ortus uero & occaſus, quia ſol propter flexum ſigniferi non ſemper ex eodem loco exoritur, uariant: fecerunt itaq; ſtudioſi exortus tres, & totidem occaſus, unum ſcilicet ex quo ſol oritur dum primam partem cancri eſt ingreſſus, quod fit die ſolſtitiali, eſtq; hic prope ſeptentrionem: alius unde oritur ſol brumalis ſub nonas decembres, qui eſt iuxta meridiem. Inter hos medius eſt, unde oritur diebus æquinoctialibus ſole exiſtēte in primis partibus arietis & libræ: hic exortus uerus eſt, ſimiliter in occidua parte cæli totidem ſunt occaſus, quorum latitudo uerſus ſeptētrionem proficiſcēti creſcit, uerſus meridiem uero decreſcit, quemadmodum ex ſphæricis manifeſtum eſt.*

¶Ex quibus orientalem & occidentalem.] *Quemadmodū enim mundus ab exortu aperitur, ſic ab occaſu clauditur, quapropter utraq; pars ianua eſt. In ſacris quoq; fit huiuſmodi ianuę mentio, ut pſalmo LXXVII. Ianuas cæli aperuiſſe dicitur.* D

DE STELLIS. Cap. XI.

STellæ lumen à ſole mutuantes, cum mundo verti, vtpote in vno loco fixæ, & non ſtante mundo, vagæ ferri dicuntur: exceptis ijs quæ planetæ, id eſt, errantes vocantur: eaſq; diei aduentu cælari: nec vnquam cælo decidere, fulgor plenilunij, & ſolis probat deliquium. Quamuis videamus igniculos ex æthere lapſos portari ventis, vagiq; lumen ſyderis imitari, trucibus cito coorientibus ventis. Sydera autem alia ſunt in liquorem ſoluti humoris fœcunda alia concreti in pruinas, aut coacti in niues, aut glaciati in grandines: Alia flatus teporis, alia vaporis, alia roris, alia frigoris. Nec ſolū errantia, vt Saturnus, cuius tranſitus imbriferi fiunt, ſed & quædam fixa polo, cum errantium fuerint acceſſu vel radijs impulſa: vt ſuculæ in fronte tauri, quas ob id Græci pluuio nomine hyadas appellant. Quin & ſua ſponte quædam, ſtatiſq; temporibus, vt hœdorum exortus & arcturi, qui per idus ſeptembres cum procelloſa grandine ſurgit, & nimboſus Orion, & canicula, quæ nimium feruens, XV. Calendas Auguſtas emergit.

SCOLIA IN CAPVT XI.

STellæ lumen à ſole mutuantes.] *Plinius Iunior de laudibus Solis: Hic ſuum lumen cæteris quoque ſyderibus fecerat, præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens ut principi literarrm Homero placuiſſe in uno eo uideo.*

¶Exceptis ijs quæ planetæ, id eſt errantes vocantur.] *Errantes non dicuntur quòd quieſcentibus orbibus, in quibus ſunt, uagi diſſolutiq; uagentur ſeu quòd non ſtabiles curſus neq; ſpatia certis interuallis definianti, ſed quod inter ſe & cum illis intrantibus non paria locorum interſtitia cuſtodiant, tum quod iuxta ſigniferi inclinationem modo humiles ſint, alias ſublati ad uerticem mundi.*

¶Quamuis videamus igniculos ex æthere lapſos.] *Sub cælo ac ſupra nubes, ignes quidam ex motu repentini fiunt, quorum alij ad terram truduntur, alij in diuerſum directo motu aguntur, quos quidam uolantia ſydera appellant.*

¶Sydera autem alia ſunt in liquorem ſoluti humoris fœcunda.] *Hæc ad planetarū*

A *ac ſtellarum fixarum ſignificationes atq; effectiones pertinent, de quibus uide Pontanum lib. III. de rebus cæleſtibus.*

¶ Vt ſuculæ in fronte tauri.] *Has ſtellas imperite Romani ſuculas uocauere quaſi gnect dicantur* ὑάδες ἀπὸ τῶν ὑῶν, *hoc eſt per diminitionem à ſuibus & non potius* ἀπὸ τοῦ ὕειν, *id eſt à pluendo uide Aulum Gellium in noctibus Atticis.*

¶ Vt hœdorum exortus & arcturi.] *Exortum intelliges heliacum, id eſt dum à ſole recedunt. Sunt autem hœdi in humeris Heniochi. Arcturus ſeptentriones proxime ſequitur: de ſignificationibus, uide primum Georgicon.*

¶ Nimboſus Orion & canicula.] *Orion tempeſtuoſum ſidus eſt occumbens & oriens, eſt enim ſtellarum magnitudine ac multitudine maximum, uide Ariſtotelem lib I I.* μετεωρολογικῶν *Canicula ſtella eſt fixarum omnium maxima in ore Canis maioris quam Græci uocant* σείριον *à ſiccitate, alij Canicula uolunt ſignificari Canem minorem quem Græci uocant* προκύων, *Cicero uertit antecanē in Arato.*

Antecanis προκύων *graio qui nomine fertur.*

DE CVRSV PLANETARVM. Cap. XII.

INter cælum terraſq; ſeptem ſydera pendent, certis diſcreta ſpatijs, quæ vocātur errantia, contrarium mundo agentia curſum, id eſt, læuum, illo ſemper in dextra præcipiti. Et quamuis aſſidua conuerſione immenſæ celeritatis attollantur ab eo, rapianturq; in occaſus, aduerſo tamē ire motu per ſuos quæq; paſſus aduertūtur: nūc inferius, nunc ſuperius, propter obliquitatem ſigniferi vagantia: Radijs autem ſolis
B præpedita, anomala, vel retrogada, vel ſtationaria fiunt.

CHOLIA IN CAPVT XII.

COntrarium mundo agentia curſum, id eſt, læuum.] *Quæ ſint in cælo dextræ & ſiniſtræ partes, copioſe diſputatur ab Ariſtotele lib. 2. de cælo. Aſtrologi autem dextra reijciunt ad occaſum leua ad exortum: uertunt nanq; pectus ad meridiem ubi ſtellarum motus quas illa profeſsio obſeruat, celerrimus eſt, ad hunc modum planetæ à dextris ad ſiniſtra progrediūtur qui motus eſt ſecundum naturam facile autem eſt hunc motum oculis deprehendere, primum in luna. Notetur quippe qualibet nocte luna in cælo & proxime illi ſtella quæpiam fixa, poſtridie uero magno interuallo cæli luna eam ſtellam ante uertiſſe clarum fiet. Porro quis ordo ſit planetarum & quomodo ſigniferum ambiant, uideatur ex ſubiecto ſchemate.*

SIt Zodiacus circulus cui deſcripte ſunt A B C, &c. uſque ad M duodecimo loco poſitum. Sub hoc circulo ſeptem inferiora ſydera perpetuo motu, inæquali tamen ac diſpari inter ſe uoluuntur ocyore quidem ambitu quæ ſunt centro uiciniora: de quo dicetur capite ſequenti.

DE ORDINE EORVM. Cap. XIII.

Saturnus. SVmmum planetarum Saturni ſydus eſt, natura gelidum, XXX. annis ſigniferū C
Iupiter. peragens. Deinde Iouis, temperatum, annis XII. Tertium Martis, feruidum, an
Mars. nis II. Medius Sol, CCCLXV. diebus, & quadrāte. Infra Solem Venus, quæ & lucifer
Sol. & veſper, CCCLXVIII. diebus, à ſole nunquam aſſiſtens partibus ſex & quadraginta
Venus. longius. Proximum illi Mercurij ſydus, nouem diebus ociore ambitu, modo ante
Mercurius ſolis exortus, modo poſt occaſus ſplendens, nunquam ab eo XXII. partibus remo-
Luna. tior. Nouiſſima luna XXVII. diebus, & tertia diei parte ſigniferum conficiens, dein morata in coitu ſolis, biduo non comparere in cælo. Saturni ſydus & Martis cū plurimum diebus CLXX. Iouis XXXVI. aut cum minimum LII. Mercurij XIII. aut cum plurimum XVIII. Occultantur vero meantes cum ſole in partibus nunquā amplius vndenis; interdum & à ſeptenis partibus erumpunt.

SCHOLIA IN caput XIII.

SVnt huius libri & ſequentis loca quædam uetuſtis commentarijs incerti autoris explicata, quę quia in uetuſto exemplari capitibus hiſce adſcripta fuerant, tum propter uetuſtatem exemplaris quæ ex ſe habet aliquid uenerationis, tum propter eruditionem quoque ad uerbum, quēadmodum ibi erant ſcripta huc tranſtuli, adſcripto titulo ueteris cōmentarij, ut noſtra ab illis eſſent diuiſa. Quod igitur ſequitur, reſpicit figuram modo antegreſſam.

VETVS COMMENTARIVS.

Secundum ordinem hic diſpoſiti in figura alphabeti oriuntur XII. ſigna zodiaci, quorum ab Ariete retrorſum ordinem ſequuntur ſol & luna, & ob hoc dicuntur [illegible] reliqui planetæ ante & retro poſſunt incedere. D

ORDO MOTVS ET MVSICA PLANETARVM.

I. SATVRNVS. *Semitono III. Huius euagatio in latitudine zodiaci obtinet partes III. cuius longitudinem peragit annis XXX. Qui ſemper ueſperi occidit & mane exoritur.*

II. IVPITER. *Semitono. Huius euagatio in latitudine V. partes, in longitudine XII. annis, qui ueſperi ſemper occidit & mane exoritur.*

III. MARS. *Semitono. Huius ſimiliter V. partes, in lōgitudine II. annis, qui ueſperi ſemper occidit & mane exoritur.*

IIII. SOL. *Tono. Huius tantum unam partem, in longitudine ann anno, id eſt, CCCLXV. diebus & ſenis horis.*

V. VENVS. *Semitono III. Huius euagatio ad XII. portiones peruenit, longitudinem ſicut ſol conficit, licet greßibus impar ſit, qui ſi ueſpere oritur, alia ueſpera occidit, ſi mane in aliud mane occidit.*

VI. MERCVRIVS. *Semitono. Huius euagatio eſt in partibus octo, qui in longitudine idem quod Venus agit, qui ſi ueſpere oritur in aliam ueſperam occidit, ſi mane in aliud mane.*

VII. LVNA. *Semitono. Huius ſimilis euagatio eſt Veneris, longitudinem diebus XXVII. & horis VIII. perficit.*

GLOBVS *terrarum deinde immobilis, tono.*

¶ Occultantur vero micantes cum ſole.] *Hanc occultationem Aſtrologi uocāt occaſum heliacum, id eſt ſolarem, nam occaſus quemadmodum exortus duplex eſt, uerus ſcilicet & apparens, uerus eſt quem facit mundi circumactus, iuxta quem intra quatuor & uiginti horas omne aſtrum ex non ſemper apparētibus ſimul oritur & occidit. Apparens autem eſt hæc ſyderū occultatio, qui occaſus dicitur. Sol enim propter luminis maieſtatem aſtra omnia fixa obſcurat quæ non*

A *quoquo uerſum quindecim partibus, id eſt gradibus remotum eſt. Planetas uero maiores, uiciniores octonis partibus, minores denis partibus radijs tegit: Dicuntur autem hæc ſydera quandiu implicata radijs ſolis non cernuntur ab Aſtrologis hypauga. Fiunt huiuſmodi exortus & occaſus ſtellarum inerrantium ſtatis temporibus: unde apud poetas & rei ruſticę ſcriptores temporum diſtinctio ab eis ſumitur, errantes propter motus uarios non faciunt certis diebus exortus & occaſus heliacos.*

DE ABSIDIBVS EORVM. Cap. XIIII.

SVnt autem ſuicuiq; planetarum circuli, quos Græci abſidas in ſtellis vocant, aliJq́ quàm mundo, quoniam terra à verticibus duobus, quos appellauerũt polos, centrum cæli eſt, necnon & ſigniferi obliqui inter eos ſiti. Omnia autem hæc cõſtant ratione circini ſemper indubitata. Ergo ab alio cuiq; centro abſides ſuæ exurgunt: ideoq́ diuerſos habent orbes, motusq́ diſſimiles. Quoniam interiores abſidas neceſſe eſt breuiores eſſe. Igitur à terræ centro abſides altiſſimæ ſunt, Saturno in ſcorpione, Ioui in Virgine, Marti in Leone, Soli in geminis, Veneri in ſagittario, Mercurio in Capricorno, medijs omnium partibus. Et e contrario ad terræ centrũ humilimæ atq; proximæ: ſic fit vt tardius moueri videantur, cum altiſſimo ambitu feruntur: non quia accelerent tardentve naturales motus, qui certi ac ſinguli ſunt illis, ſed quia deductas à ſumma abſide lineas coartari ad centrum neceſſe eſt, ſicut in rotis radios: idemq́ motus alias maior, alias minor centri propinquitate ſentitur. Motum autem augeri quàm diu in vicinia ſunt terræ, cum abſcedant in altitudinem minui, lunæ maxime ſublimitatibus approbatur. De quibus ſi plenius ſcire velis, le-
B ge Plinium Secundum, ex quo & iſta nos excerpſimus.

Abſides

SCHOLIA IN Cap. XIIII.

SVnt autem ſui cuiq; planetarum circuli quos Græci abſidas in ſtellis rocant.] *Supra iam teſtati ſumus unumquemq; planetarum ſuum habere orbẽ, cui infixus mundi motu ac ſui orbis, hoc eſt proprio, curſus ſuos definiat, ut luna ſuũ habet orbẽ, cuius initiũ eſt in cõfinio mũdi elementaris & ætheris finis, ubi Mercurij ſphæra incipit. Aduertendũ autẽ eſt præcipue ad intelligendũ Plinij librum ſecundũ illius uniuſcuiuſq; planetæ ſphæram diuiſam eſſe in circulos ut minimum tres, quorum ſupremus exteriore ambitu idem centrum habet cum mundo: interiore uero excentrus eſt, infimus contra interiorem circulum habet, mundo concentrum ſuperiorem excentrum. Communis horum circulorum eſt partium inæqualitas, ut ex læto paulatim in anguſtum deſinant. Inter quas medius orbis ſecũdum circulum exteriorem & interiorem non habet idem centrũ quod mundus, omnino enim eſt eccentrus trãſitu tamen æquali. Hic orbis in omnibus planetarum ſphæris aſtrum medio loco infixum habet, qui dum ipſe ſuo motu circumagitur euenit, ut planeta aliquãdo à terris ſit altior aliás aũt uicinior. Verbigratia, luna eſt ſingulis mẽſibus ſemel in infima parte ſui cęli, deinde in media: poſtremo in ſumma, quæ res etiã uiſui manifeſta eſt: alias nãq; maior alias minor apparet integra, proinde ut eſt in altiore aut humiliore loco orbis ſui. Dicitũ aũt abſis ſupremi ſuperioris circuli curuatura, qua craßities in tenuitatẽ definit, ſumma abſis: nam ſemper à terra hæc curuatura eſt altißima, infimi uero circuli anguſtior pars abſis ima: terris enim hæc pars ſemper proxima eſt: abſis ſignificat huiuſmodi circuli curuaturã enim recentiores peregrina uoce augem uocant abſidẽ ſummã, & augis oppoſitum imam, quod ut aſtrologiæ imperitis manifeſtum fieret, gramicam apodixin hic ſubieci.*

C

SIt cuiuſlibet planetæ ceu ſolis, ſphæra a b c d e ſecta in partes tres, quarum ſuprema g b exteriore ambitu, ſcilicet a b c d idem centrum habet cum mundo e, interior autem g b aliud centrũ à terra remotum ſcilicet f Infima uero pars i interius centrũ habet e, quod eſt mundi centrũ, exterius aũt centrũ f: at medius circulus G, orbitæ quidem in circuitu æqualis, iuxta exteriorem & interiorem circulum centrum habet f. Ex his tribus medius ſtellam ſibi fixam tranſuehit iuxta ſiguorum ordinem, qui eſt ab ariete per ſigna ſequentia. Progrediẽte itaq; hoc circulo ex à uerſus b neceſſe eſt ſtellam huic orbi infixam ſcilicet g, dum uicina ſit a ſigno, a terris eſſe altiorẽ: uiciniorem autem, dum percurſo ſpatio a b, inde peruenit ad h. D

¶ Aliq; quam mundo] Ex pliniana lectione hunc locum reſtituimus, unde fere ad uerbũ caput hoc deſumptum eſt, ſed librariorũ incuria in multis locis deprauatũ. Senſus autẽ huius periodi eſt iſte: eſſe peculiares circulos planetarũ quorum ſuprema & ima non æquis interuallis diſtent à terra & à polis mundi, quorum terra quidem eſt centrũ, ſed nõ horũ circulorũ eccentrorũ. Ergo his uerbis continetur definitio circulorũ, quos aſtrologi deferentes uocant, quod ut clarius intelligatur: Reſpice denuo ſchema ſuperius deſcriptum, in quo poli quidem ſunt, quos Plinius uertices uocat, unus a, alter b, & centrũ e terra, quod cæli & ſigniferi eſt centrum, id eſt octaui orbis & omnium inferiorum ſphærarũ circulus uero eccentrus g, aliud habet centrum uidelicet f & alios polos. Nam poli erunt, extremitates lineæ, quæ ducta per centrum f, eccentrum diuidet in quatuor æquales partes cum linea, a, d, quemadmodum linea c b exteriorem ambitum cũ linea a d, quoq; diuiditur in IIII. partes, ueluti ſuprapoſitum ſchema declarat.

¶ Omnia autem hæc conſtant ratione circini ſemper indubitata] Reiectio diſputationis prolixioris, in demonſtrationes lineares, neq; enim hæc uerbis explicari poſſunt, quæ circini delineationibus, quarum ratio certa eſt & euidens, oculis ſpectanda ſubijciuntur: ueluti in geometria principia quæ dicuntur lemmata, ſæpe ante deſcriptionem ambigua apud huius diſciplinæ imperitos, adhibita deſcriptione per lineas, omnem dubitationem deponunt.

¶ Ergo ab alio cuiq; centro abſides ſuæ exurgunt] Planetarum abſides neq; omnes ſiunt ſub eiſdem partibus ſignorum, neq; ſub eiſdem perpetuo manet: ut ſolis, ætate Plinij in medijs partibus geminorum, noſtra ætate in ſecunda parte cancri, nam ex orbibus illis eccentricis craſſitiei inæqualis, ſecundum ſignorum ordinem ſuo motu incedunt ex a uerſus b uſq; ad c d: ita fit, ut ſumma abſis, quæ eſt ſub tenuitate illa orbis ſupremi, non ſit perpetuo ſub eiſdem partibus ſigniferi, quæ res demonſtrationibus erit manifeſta. Inuenimus enim in hunc locũ, ueterem cõmentarium cum multis deſcriptionibus qui ſane uetuſti cuiuſdam uidetur eſſe ſcriptoris, neſcio etiam num alicuius græci, etenim græcis elementis res agitur: nos, ne exemplari & uetuſtati fieret fraus, ad literam ut inuenimus, ſubiecimus:

VETVS COMMENTARIVS.

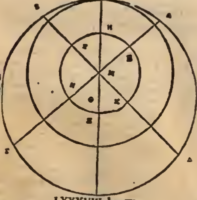
A

Septem ſphæræ,in quibus VII. diſcurrunt planetæ, aplani id eſt cælo, ſunt ſubiectæ, exteriore quoq;, quas interius continet ambiente: longeq́; & à cælo omnes & à ſe ſingulæ receſſerunt. Conſtat ergo unaqueq; de uagis, quod licet in ſyderibus ſignorum zodiaci, mixta ferri uideatur, nunquã tamẽ ut alieni hærens miſcetur, ſed in illo ſigno dicitur, quod ſuper uerticẽ uagæ habetur. Alij Sphæris eccẽtris, id eſt quæ terrã intra ſe cõtineãt qdẽ, ſed nõ ut punctũ ſuũ uehi planetas aſſerunt. Alij epicyclis potius, hoc eſt à terra ſeparatis, nec imminentibus ei globis. Sit igitur ſolſtitialis eccẽtrus circulus Θ X H K, & habeat pũctũ ſub E, Z ambitũ immedietate ſcilicet, ubi eſt M, hoc igitur circulo in CCCLXV. partes, & parte quarta unius portionis diuiſo: ad earundẽ partiũ exæquationem, E Z quidem ambitus xciiij portionibus continebitur Z H xcij. H K lxxx. & iiij. & horis iij K. E. xc. partibus & horis iij. Neceſſe eſt itaq; ut cum ſol accedit ad E. nobis ex Θ. id eſt terra, quaſi ex puncto intuentibus, ſuper A. tunc ferri uideatur, cum illa regio nõ ſolſtitialis circuli, ſed zodiaci ſit multo altioris, ſummitas, ad quam uiſus noſter non poteſt peruenire. Atque ita per E. Z. ambitum means æquabiliter, qui ambitus tribus circulis maior eſt, pluribus, ut neceſſe eſt diebus, maiorem ambitum conficiens ubi ad Z. peruenerit ad B. perueniſſe uidebitur. Rurſus Z. H. peragrato ambitu A B. ad Γ. perueniſſe creditur. Eodem modo dum tranſit ab H. in K. uidetur tranſire à Γ. in A: Similiter dum K & E. ambitum peragit à Δ. in A. tranſit alienam ſcilicet zodiaci circuli ſummitatem. Quod ſi ſolſtitialis eccentri & zodiaci circuli, duo puncta iungãtur, id eſt M Θ. deinde per hæc exeat H X. linea, quia E Z H K. medietas eſt M. æquales erunt lineæ N M M X. Maior igitur eſt N M. linea, quam H Θ. Multo ergo maior N Θ. quam Θ X. Cum ergo ſol per N feretur, Θ. id eſt terra elonginquo minor & tardior nobis uidebitur, cum uero per X. proximus terræ, maior putabitur & uelocior, quoniã illic in quinta & ſemis parte geminorum, hic in quinta ſemis parte ſagittarij creditur.

B

Dies CXIIIIs.

D. XCII. S.

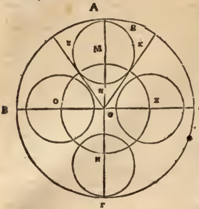

Dies XC. ho. III.

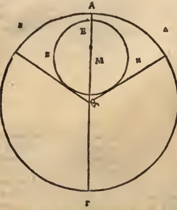
LXXXVIII. ho. III.

Si, ut quidam putant, per epicyclos globos ſol fertur, nihilominus, moderatis eũ greſſibus tẽperatisq́; cõficere annuos curſus, expoſita epicyclorũ forma docebimus. Epicyclus enim dicitur globus, qui per aliquẽ circulũ fertur. Sit igitur zodiacus circulus, quem limitant A B Γ Δ. ſolſtitialis, excludẽs zodiaci circuli punctũ E Z H K. qui epicyclus intelligatur, habens proprium punctum M. & puncto quidem Θ. interuallo autẽ M. deſcribatur circulus M O N X. Epicyclus ergo rapiatur cũ mundo ab oriente in occidentẽ raptatu quotidiano: feratur tamen naturaliter contra mundi curſum, & ſol in eodem epicyclo cõſtitutus, iuxta totius mundi conuerſionem moueatur. Quapropter ſol ſuo epicyclo contrarium motum agens per deſcriptum M O N X. circulum, anni ſpatio utique ſuum conficit curſum. Nam cum epicyclus ab M. peruenerit ad O. literam, quartam mundi partẽ, obibit & tunc ſol ab E ad K. pergit. Erit ergo ſol ubi & litera O. nobis tamen à terra, id eſt Θ. ſpectantibus, directa uiſus acie uidetur eſſe apud notam B. Sicq́; fit, ut rurſus epicyclus pergit à litera O ad N, pergat ſol à K ad H. licet uideatur eſſe ubi eſt Γ. Rurſus idem epicyclus tranſit ab N in X. & ſol ab H in Z. cũ nõ uideatur eſſe in Δ. Reſiduum demũ quadrantẽ idem epicyclus obeat à b X. in M & ſol à Z repreſentatus in E. poſt annum loco ſuo uidebitur eſſe ubi eſt A. & putabitur zodiaci circuli tranſcurriſſe ſemitam. Qua ratione palam fit etiam ſecundum epicycli motum, ea quæ uidentur nobis aliter quam reapſe fiunt, uideri. Tardior enim & minor uiſu uidetur ſol, cum uehit in geminis erit, maximus uero & incitatiſſimus, cum uelut in ſagittario. Eſt in ſolis circuitu me

ximum interuallũ à Θ ad E.id eſt à terra ad ſummum limitem ſolſtitialis epicycli,minimum uero ad eiuſdem infimum limitem. C

SEquitur, ut quoniã planetæ modo ſtãt, modo progrediuntur,modo retro gradiantur per certa zodiaci ſigna quæ cauſa ſit,inueſtigari. Sit zodiacus circulus A B Γ Δ.cuius punctus eſt Θ. epicyclus aũt erraticæ cuiuſlibet ſtellę E Z H. cuius punctus ſit. M. litera,per quã uelut axem proprium feratur,idem epicyclus cum ſtella in ſemet locata ab oriẽte in occidentem. Agantur etiã è regione Θ oblique duæ lineæ ſtringentes utrinq; extremos ambitus epicycli Θ H A. per quæ M.epicycli punctum, ducatur in altum linea Θ M A. Ergo ſtella cum erit in Z. putabitur eſſe in D.& cum fuerit in H.æſtimabitur eſſe in Δ.& cum de Z.progreditur ad E. putatur de B. progreſſa eſſe ad A.ad prçcedentia ſcilicet ſigna.Cumq; enim multum ſpatij A Z.recedet tanquam in B. diu in eodem loco morari putatur. Sed mathematici mundum & ſtellas omnes uniformiter ſecundum naturã ſuã putãt circũferri Ergo ſtella cũ erit in H.uidebitur eſſe penes Δ.& cũ H E.luſtrauerit ambitum Δ A.zodiaci orbis ambitum obiſſe credetur iuxta ſignorũ ſequentium ordinem.Sic ſtationũ preceſsionum & regradationem uiſa patefiunt. His patefactis ad cœtus,id eſt concurſiones errantium ueniamus.Sphera quæ aplanes dicitur ſubter ſe ſeptem habet ſphæras planetarũ.Cumq; aliquis eorum nobis uiciniorum,obiectus fuerit uiſui noſtro, qui naturaliter in directum porrigitur, ne uideatur ſuperiorum,fit ipſius ſuperioris repentina obſcuratio,& poſt repentina effulſio. D

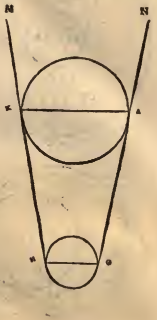

DEniq; nec luna nec ulla alia ſtella inferior ſuperiori oppoſita, ad illam ſuperiorem uidendam uiſui noſtro eſt perxia Nec mirum cum quidam planetarum non ſolum oppoſitione,ſed etiam uicinitate,quoſdam obnubilent. Nam luna quæ omnibus eſt inferior, non ſtella ſed terrena umbra diametro à ſole diſtans,obſcuratur: ita tamen utroſq; orbes epipedos, id eſt planos aduerſum ſe,tam ſolis quam lunæ cõſtituas, & ita directa poſitione ut per centrum utriuſq; linea(quę diametros dicitur)tranſeat, nunc ſolem oculis noſtris, licet minor ſit, luna ſubtrahit, nunc lux lunæ obiectu terrę deficit, quę ſi etiam dimidio momẽto declinet, ſed à diametro in aquilonem uel auſtrum nunquam patitur defectum.Cur uero non fiat per totum orbem eclypſis ſolis uno diei momento,hinc ſumitur ratio. Quia luna utpote minor,illi obiecta, ſi huic climati lucem eius ſubtrahit, alteri nequit, ſicut manifeſtat pictura.Luna ut quibuſdam placet minor eſt quam terra, ut quibuſdam maior, ut quibuſdam æqualis.Sed cum ignis lucem præbens æqualis erit corpori,ex quo emicant umbrę, ipſe umbræ naſcentur in modum cilindri : utpote ſit lucem afferens A B. Quod uero illuminatur Γ Δ. Hec quoq; æqualia ſint & globoſe utraq;,perſpicuum eſt radios unum A Γ. alterum B.Δ. indirectũ exaltatos iuxta ſe eſſe poſitos æquali diſtantia,merito quia circuli A B. diametro uiſus ęqualis eſt. Idem radij creſcant in altum erit A Γ E.radius radio B Δ Z. diſtans æquali rigore,hoc eſt ſine incli

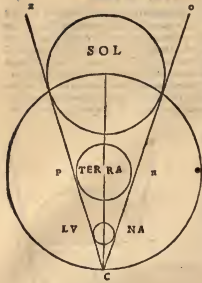
A *natione, & quantumcunq; creſcant, nunquã eorũ ſe cacumina contigent ε. ſcilicet ac z. Sin quod illuminat minus ut H ⊙. quod illuminatur maius ut x. A. articuli Γ Δ. diametro. Manifeſtum eſt umbram orbis k A. quæ eſt k M & A N. in formam quidem effigiarij calathi, cuius ſpecies creſcet in immenſum. Nam cum ſit maior k A. diametrus H ⊙. diametro profecto tamen H k M . radius quã ⊙ A N. in immenſum porrecta, latiorem quo plus creſcunt effigiãt opacitatem. Sed oportet ſemper maiorem eſſe illuſtrantem globum bisq; illuminantur. Si itaq; lucem aduehens præſtabit magnitudine, ut x O. & ſit minus quod illuſtratur, ut π P. utraq; autem globoſa in modum coni definens naſcitur umbra in acumen radijsq; porrectis x π. & O P. in altum & contingẽtibus ſe inuicem apud notam C. Quod ſit ex eo quia π P. diametros minor eſt diametro x O. proptereaq; umbræ ſpecies concordes erit.*

B

Quia igitur hyparchus docet magnitudinem ſolis in D.CCC. L XXX. *partibus, potiorem eſſe quam terram: terram demum* XXVII. *potiorem eſſe quam lunam, multoq; ſolem altiorem quam luna ſit, apparet umbram terræ coni ſimilem effici. Quippe radijs ſolis x π. & nũc O P. anguſtant ſe iuxta diametrum terræ, π P. & dextra leuaq; omnia illuminant. Terra uero obiecta lumini ſolis circumfluente ſe lumine umbram efficit a diametri ſui latitudinem in anguſtiam prouectam, & uſq; ad finem ultimum anguſtiarum attenuatam. Quam cum inciderit nocturna luna diametro à ſole diſtans in tenebras conditur, porro cum non per centrum ſolis & lunæ tranſit diametra linea, nullam patitur obſcuratione euadens terrenam umbram.*

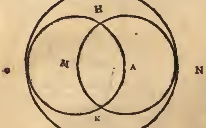

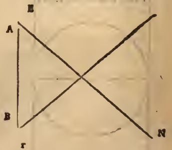
C

EST autem centrum punctus medius circuli æqualiter undiq; differens, circum ductæ lineæ ſpatijs. Cumq; in eodem circulo ab una in alteram partē plures lineæ in trāſuerſum poſſint duci, nulla unquam dicitur diametrus niſi illa ſola quæ circulū æqualiter diuidens recta, per medium centrum tranſit.

Eſſentiæ geminæ partes ſunt, quam Plato uocat ſeriem. Hanc enim nō materiā neq; corpus ſecuit inquit, Deus, ut ſi quis A B. rectam lineam in longo findat & de ſegminibus duobus chi faciat r Δ E z. idipſum incuruet demum & duos innexos ſibi inuicem circulos faciat H ⊙ k. A & H M k N. Hosq; ipſos exteriore alio circulo, cuius motus conuerſio quidem ſemper & uniformis ſit, circūliget, ut eſt apiani qui à dextra mundi parte oriente uidelicet ſemper eodem modo agitur.

D

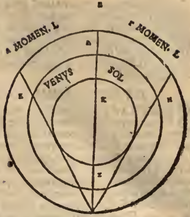

AD Solis & Veneris demonſtrationem, erit una linea directa ex terræ medietate ſolem demōſtrās à litera x. duæ uero aliæ dextera leuaq; nihilominus directæ lineæ: à ſole quidem diſtantes L. momentis à ſe aūt inuicem C. dextera quidem à parte orientis per x & A. leua uero ab occidente per x & r. zodiacus quoq; circulus ſit A B r. quæ ſingulæ diſtant à ſe momētis, L. & cum ſol ſit in B, & per X B. lineam, ſit punctus ſolis in litera K. hec, id eſt x r· linea prius occidit & prius oritur quia ſol: illa uero alia x A. poſterius occidit & poſterius oritur. Neceſſe eſt igitur ut litera A. demōſtret heſperum poſt ſolis occaſum, r. uero luciferum ante ſolis ortum. At uero Plato & alij, aliquanto quam ſolis eſt, elatiorem Luciferi globum aſtruunt, qui limitatur, A E z H. contingens, A. quidem lineam per E. literā K r. uero per H. Cum ergo fuerit in E. Lucifer uidebitur eſſe in A. & cum in H. putabitur eſſe in E. cum uero penes Δ. dubium non eſt proximum ſoli uideri excelſiorē, & cum in z. proximum terræ humiliorem. Iam illud obſeruandum quod ſiue ad oriētem, ſiue ad occidentē Lucifer ſeceſſerit diebus fere D.LXXXIIII. ad id in quo fuerat remeare pridē, & H Δ E. quidem peragrat diebus CCCCXLV. ut maiorē ambitum, minorē uero depreſſioremq; reliquis diebus CXXXIII.

A

CVm fixo cardine circini caſu uel etiam uoluntate noſtra oppreſſo aut relaxato circino, deſcribuntur circuli tales, ut poſtremitas circumductæ lineæ non ſolum perueniat ad exordium, ſed B *deflectens à competenti rigore, infra uel ſupra circumducta linea ſæpius artiores laxioreſue circulos faciat, hoc genus circulorum ſpiram, uel acantum, uel uolumen uocamus. Igitur quia planetas ſic aplanes rapit quotidiana uertigine, ut non patiatur eos in eundem locum & uelut ſedem, ex qua progreßi fuerant, repreſentari. Recte dicuntur in ſpiram & uelut ſinuoſum acanti uolumen rotari, ob inconſtantem atq; inæquabilem circumuectionem, ut ſi ſtella quælibet erranßit in ſigno Arietis, quæ ad præcedentia ſigna Piſcem & Aquarium prouehatur. Contra ſi remißior erit raptatio ab Ariete ad ſequentia ſigna Taurum, Geminos & Cancrum recedet, gyris deflectentibus ab exordio & conuenienti rigore. Quos quidem gyros Græci heliacos appellant à Sole, cuius potentia cedunt planetæ.*

QVARE MVTENT COLORES. Cap. XV.

SVus quidem cuiq; color eſt: Saturno candidus Ioui clarus, Marti igneus, Lucifero † gaudens. Veſpero † ſplendens, Mercurio radians, Lunę blandus, Soli cũ oritur ardẽs: poſtea dies. Sed colores ratio altitudinum temperat: Siquidem earum ſimilitudinem trahunt, in quarum aëra Venere ſubeundo, tingitq; appropinquantes vtrolibet alieni circuli meatus. Circulus frigidior in pallorem, ardentior in ruborem, ventoſus in horrorem, Sol atq; commiſſuræ abſidum, extremæq; orbitæ atrã in obſcuritatem.

SCHOLIA IN CAPVT XV.

LVcifero gaudens.] *Apud Plinium legitur candens, quomodo & hic legendum opinor.*

¶Veſpero ſplendens.] *Apud Plinium eſt, ueſperi refulgens.*

¶Poſtea refulgens.] *Sic quidem cum aliquo ſenſu legitur, apud Plinium autem: Poſtea radians.*

¶In quarum aërea Venere.] *Pro aërea ſuſpicor legendum aëra: nam cælo cuiuslibet planetæ accipitur, ut Iouis aër, & Saturni aër.*

¶Sol atq; commiſſuræ abſidium.] *Commiſſuræ ſunt* [illegible] *circuli, id eſt, caput & cauda draconis, in quibus fiunt Lunæ ac Solis eclypſes.*

DE ZODIACO CIRCVLO. Cap. XVI.

ZOdiacus vel ſignifer, eſt circulus obliquus, XII. ſignis conſtans, per quem errantes ſtellæ ferũtur: Ne aliud habitatur in terris, quàm quod illi ſubiacet,

reliqua polis ſqualent. Veneris tantū ſtella excedit eum binis partibus. Luna quoq; C
per totam latitudinem eius vagatur, ſed omnino non excedens eum. Ab hijs Mercurij ſtella laxiſſime, vt tamen e (duodenis partibus) tot ſunt enim latitudines, non amplius octonas pererret: Neq; has æqualiter, ſed duas medio ei⁹, vt ſupra quatuor, & infra duas: Sol deinde medio fertur inter duas partes flexuoſo Draconum meatu inæqualis. Martis ſtella quatuor medijs, Iouis media, & ſupra eam duabus: Saturni, duabus vt ſol.

DE DVODECIM SIGNIS. Cap. XVII.

SIgna XII. vel à cauſis annalibus, vel à Gentilium fabulis nomina ſumpſerunt.
Nam Arietem Martio menſi propter Hammonem Iouem tribuunt: Vnde &
Aries. in eius ſimulachro Arietis cornua fingunt. Taurum Aprili, propter eundem Iouē,
Taurus. quòd in bouē ſit fabuloſe conuerſus. Caſtorem & Pollucem, Maio, propter inſigne
Gemini. virtutis. Porro Cancrum Iunio, quando ſol ad inferiora redit: Quia cancer impul-
Cancer. ſus retro curſum dirigere ſoleat. Leonem quē occidit Hercules, Iulio, propter vim
Leo. feruoris a dſignant. Virginem Auguſto, quòd tūc exhauſta caloribus tellus nihil pa
Virgo. riat. Libram Septembri, ob æquitatem diei & noctis. Scorpium & ſagittarium equi-
Libra. nis cruribus deformatum, propter fulmina menſium ipſorum October & Nouem
Scorpius. ber accipiūt. Capricornum Decembri, ptopter capram Iouis nutricem, cuius extre-
Sagittari⁹ ma piſci ſimilia pinguntur, quod huius menſis vltima pluuialia ſint. Aquarium Ianu
Capricor- ario: Februario piſces ob menſes imbriferos tradunt. Singulis autem ſignis XXX.
nus. partes. Terræ vero decades putantur, eo quod ſol XXX. diebus & decem ſemis ho
Aquarius. ris illa percurrat. A medio menſis, id eſt, XV. Calendarum die ſemper incipiens.
Piſces. D

DE LACTEO CIRCVLO. Cap. XVIII.

LActeus circulus eſt figura candidior per medium cæli verticem, quem vulgo dicunt ex ſplendore ſolis in eo currētis ita fulgere, ſed fruſtra, cum ab illo nunquam, niſi in parte ſagittarij & geminorum tangatur, in quibus candidum circulum ſignifer cingit.

SCHOLIA IN CAPVT XVIII.

LActeus circulus eſt figura.] *Deſcriptio circuli quem Græci galaxiam uocant à candore lacteo. Ariſtoteles primigenia dictione uocat* γάλα. *circulus eſt uulgo etiam notus, ſolus nanq; ex his quę ſunt in ſphęra ſenſu deprehēditur. Apud poetas uia eſt per quam dij cælum ſurſum ac deorſum ſcandunt. Recenſentur apud Ariſtotelem multę opiniones de huius circuli eſſentia, de quib⁹ definire aliquid non eſt huius loci. tātum ſubijciam per quæ ſydera ducatur, eſt enim hoc operæprecium ſcire nec iniucundum, ducitur igitur in ſphæra à ſeptentrione meridiem uerſus per medium ſigniferum, principium ducens ab ſeptentrionibus, in quo reuertitur per ſigna & ſignorum partes, quę ſequūtur per mediam Caßiopeiam, per dextra Perſei, per ſiniſtra Eriebtonij, & utrunq; eius pedes, deinde per cornua tauri, per omnes pedes geminorum per dextram Orionis, per occiput Canis, deinde per mediam nauim Argo, per imos pedes cētauri per aram, per Scorpionis caudam atq; arcum Sagittarij, per aquilam & telum, hinc per cygnum & Ciphei caput uſque ad Caßiopeiam unde ſumus egreßi.*

DE CVRSV ET MAGNITVDINE SOLIS. Caput XIX.

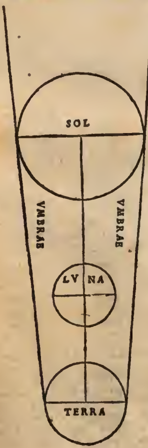
SOlis ignem dicunt aqua nutriri: multoq; hunc luna ampliorem: Lunam vero terra eſſe maiorem: vnde & cunctis vnius magnitudinis apparet. Quod enim nobis quaſi cubitalis videtur, nimiæ celſitudinis diſtantia facit: alioqui maior oriēs Indis, & maior Britannis apparet occidēs: Qui dum natura ſit igneus, motu quoq; nimio calorem adauget. Hic curſu variante dies & menſes, tēpora diuidit & annos, aēris temperiem accedendo vel recedendo pro temporum ratione diſpenſat: ne ſi ſemper in iiſdem moraretur locis, alia calor alia frigus abſumeret.

DE ECLYPSI SOLIS ET LVNAE. CAP. XXI.

A SOlem interuentu lunæ, lunamq́ terræ obiectu nobis perhibent occultari: Sed ſolis defectum non niſi nouiſſima, primave fieri luna, quod vocant coitum: Lunæ autem non niſi plena. Non poſſe autem totum ſolem adimi terris intercedente luna, ſi terra maior eſſet quàm luna. Omnibus autem annis fieri vtriuſq; ſyderis defectus, ſtatis diebus horiſq; ſub terra: Nec tamen cum ſuperne fiant vbiq; cerni, aliquando propter nubila, ſæpius globo terræ obſtante conuexitatibus mundi: & lunæ defectum aliquando quinto menſe à priori, ſolis vero ſeptimo fieri. Eaudem bis triginta diebus ſuper terras occultari, ſed ab alijs hoc cerni, quondam in quindecim diebus vtrunque ſydus defeciſſe: ſemel iam mira ratione lunam in occaſu defeciſſe, vtroq; ſuper terras conſpicuo ſydere. Sed ne ſingulis menſibus eclypſis fieret, latitudo ſigniferi lunam ſuperius inferiusve tranſmittit.

SCHEMA DE ECLYPSI SOLIS.

B

SCHOLIA IN CAPVT XXI.

SOlem interuentu lunæ.] *Quæ faciunt ad exactiorem huius capitis explicationem, ſupra expoſita ſunt in ueteri commentario.*

ARGVMENTVM DE CVRSV LVNAE PER SIGNA. Caput XXII.

LVna zodiacum tredecies in duodecim ſuis conficit menſibus, duobus ſcilicet dieb⁹, & ſex horis, & beſſe, id ē, octo vncijs vnius horæ, per ſingula ſigna decurrens. Si ergo vis ſcire, in quo ſigno luna verſetur, ſume lunam quā volueris computare, vtpote XII multiplica p IIII, fiunt XLVIII. Partire per nouem, noui es quiniq̄ dragies quinqes. Quinq; ergo ſignis ex q̄ luna nata eſt, exactis quæ haud dubie in eo dem quo ſol eſt ſydere ſemper accēditur. In ſexto autem ſigno luna duodecima commoraſ: Quod ſignum remāſerit, ſex horas ſigni ſequētis noueris eſſe completas: ſi duo, duodecim: ſi tria, decem & octo: ſi quatuor, diem integrū: ſi octo, octies ſenas horas, id eſt, duos adiectos eſſe dies. Ex quibus tamen horis per terna ſemp ſigna binas ſubtrahere memento. Operoſum eſt enim in ſingulis ſignis horas minutatim diuidere per vncias. Vnde in præſenti quamuis ad nonas portiones tria remāſerint, non horas XVIII, ſed XVI ſexti ſigni duodecima luna complebit: Et hæc quidē luna in prima vel media parte ſigni cuiuslibet nata, prompta eſt cōputatio. Sin autem alias, quod primo ſigno luna accēſa vel dēpſerit, vel retinuerit partes, tot ſequentibus etiam detrahere vel adijcere recorderis: nouem horis in luna pro quinque diebus in ſole computatis.

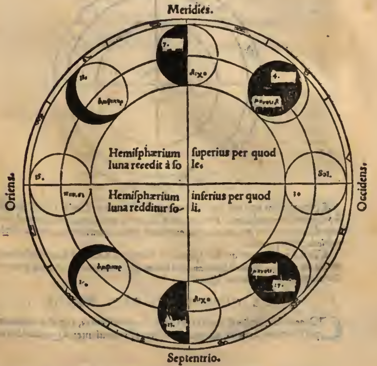
Hvius paginæ IIII. ſunt figuræ prima prætitulatur menſibus xij. & contra unumquenq; men ſem totidem ſubnotatur ſignis. Eſt quoq; e latere ætas uniuſcuiq; lunæ. Ita ut contra primã & ſecundam ſint xij. lunationum exordia. Qua propter in hac diſcernuntur ætates lineis que contĩnẽtur de cetero ſub ſingulis ſignis. Et quia ſemper prima luna occidente Sole, oritur. In ſecunda figura que ſequitur xij ſigna exterius quaſi in zodiaco ordinantur. Cumq; per ſingulos menſes ſingulorum teneat primordia. Exempli gratia ab uno eorum, id eſt ariete cœpi, & quot formas a prima uſq; ad xij habeat græcis nominibus ſubnotaui que deficiẽdo iterat quoniam eiſdem momentis deficit quibus creſcit. Quod deſignãt ætates lunæ ſub ſignis deſcriptæ. Sicq; fit ut ſemper appareat [illegible] *uerſus occidentem,* διχότομος *ſuperior uerſus ſeptentrionem* πανσέληνος *uerſus orientem* διχότομος *inferior uerſus meridiem. Deniq; clxxx. partibus, id eſt clxxx. diebus elongatur à ſole, quod demonſtrat tertia figura inferior, parte altera longior. Nam à prima paulatim xij. partibus progreſſa clxxx. partibus, decimam quintam erigione ſcilicet lunæ determinat. Taliq; modo decimaquarta & decima tertia, & reliquæ contra ſe reliquis concordant. Vt tandem uiceſimanona xij. partibus à ſole diſtet ſicut & prima. Totius uero lunaris circuitus ſumma deprehenditur in ccclx. quod ibidem alius ordo denotat, licet deſit luna xxx. In quarta figura ubi præparatio biſſexti colligitur, ſuperius anni præſcribuntur. Primus ſcilicet à biſſexto, ſecundus, tertius & quartus. Contra quos ſingulos ſunt xij. horæ deorſum poſitæ, quibus ſignatur qua earũ ingrediatur ſol: ſignum ante poſitum, eo uidelicet calendario, quod ſupponitur unicuiq; ſigno. Denique horæ noctis atramẽto nigreſcũt. Diei horæ minio rubẽt, & quibus tria puncta deſuper ſunt, ipſius horæ tertio puncto in ſignum notat ſolis ingreſſus, quibus nihil inchoãte hora, ſignum introiſt. Triginta numerum praſino ſingulis horis ſubieci, & ad ultimum xs. quoniam ab hora, qua ingreditur xxx. diebus & x. s. horis. In uno quoq; ſigno ſol moratur.* C

TABVLA MENSIVM AC SIGNORVM. D

Luna.	Mar.	Apri.	Mai.	Iun.	Iulius	Aug.	Septẽ.	Octo.	No.	Dec.	Ianu.	Feb.
I.	Ari	Tau	Gemi	Can	Le-	Vir	Li	Scor	Sagit-	Capri	Aqua	Pi.
II.	es	rus	ni	cer	o	go	bra	pio	tarius	corn⁹	rius	ſcis
III.	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari
IIIIs.	rus	ni	cer	o	go	bra	pio	tarius	cor.	rius	ſcis	es
sVI	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau
VII.	ni	cer	o	go	bra	pio	tarius	corn⁹	rius	ſcis	es	rus
VIII.	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi
IXs.	cer	o	go	bra	pio	tarius	corn.	rius	ſcis	es	rus	ni
sXI.	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can
XII.	o	go	bra	pio	tarius	corn.	rius	ſcis	es	rus	ni	cer
XIIIs.	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le
XIIII.	go	bra	pio	tarius	corn.	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o
sXVI.	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir
XVII.	bra	pius	tarius	corn⁹	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go
XVIII.	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li
XIXs.	pio	tarius	cor.	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go	bra
sXXI.	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor
XXII.	tarius	corn.	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go	bra	pio
XXIIII	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit
XIIII s	corn⁹	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go	bra	pio	tarius
sXXVI	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri
XXVII	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go	bra	pius	tarius	corn.
XXVIII	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua
XXIX	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go	bra	pius	tarius	corn.	rius
XXX												

LVNA.	xv	xvi	xvij	xviij	xix	xx	xxi	xxij	xxiij	xxiiij	xxv	xxvi	xxvij	xxviij	xxix
Totius itineris ſupputatio.		cxcij	cciiij	ccxvi	ccxxviij	ccxl	cclij	cclxiiij	cclxxvi	cclxxxviij	ccc	cccxij	cccxxiiij	cccxxxvi	cccxlviij
His adeſt & abeſt ſoli.	clxxx	clxviij	clvi	cxliiij	cxxxij	cxx	cv	xcij	lxxxiiij	lxxij	lx	xlviij	xxxvi	xxiiij	xij
LVNA.	xv	xiiij	xiij	xij	xi	x	ix	viij	vij	vi	v	iiij	iij	ij	i

	Præparitio biſſexti.	Primus.	Secundus.	Tertius.	Quartus. Dies.	Horæ.
Aries.	xv ca. apri.	i xxx D	vii xxx D	i xxx D	vii xxx	x s
Taurus.	xv ca. mai.	xi xxx D	v xxx	xi xxx	v xxx	x s
Gemini.	xii cal. iun.	x. xxx D	iiij xxx	x xxx	iiij xxx	x s
Cancer.	xv cal. iul.	viii xxx	ii xxx	viii xxx	ii xxx	x s
Leo.	xvi ca. au.	vii xxx	i xxx	vii xxx	i xxx	x s
Virgo.	xvi ca. ſep.	v xxx	xi xxx	v xxx	xi xxx	x s
Libra.	xvi ca. oct.	iiii xxx	x xxx	iiii xxx	x xxx	x s
Scorpio.	xvi ca. no.	ii xxx	viii xxx	ii xxx	viii xxx	x s
Sagitta.	xvi ca. dec.	i xxx	vii xxx	i xxx	vii xxx	x s
Capricor.	xvij ca. ian.	xi xxx	v xxx	xi xxx	v xxx	x s
Aquarius.	xvij cal. fe.	x xxx	iiii xxx	x xxx	iiii xxx	x s
Piſces.	xv ca. mar.	viii xxx	ii xxx	viii xxx	ii xxx	x s
Hinc fit biſſexti dies.		vi	vi	vi	vi	

VBI NON SIT ET QVARE. CAP. XXIII.

Defectus ſolis & lunæ veſptinos orientis incolæ nõ ſentiunt, nec matutinas ad occaſum habitãtes, obſtante globo terrarum. Neq; enim nox aut dies quãuis

eadem toto orbe ſimul eſt, oppoſitu globi noctem aut ambitu diem adferente. Tẽpore enim Alexandri Magni luna defecit in Arabia hora noctis ſecunda, eademq́ in Sicilia exoriens. Et ſolis defectum, qui fuit Ipſanio & Fonteio CONSS. II. Cal. Maij, Campania hora diei inter ſeptimam & octauam, Armenia inter decimam & vndecimam ſenſit. C

SCHOLIA IN CAPVT XXIII.

OBſtante globo terrarum.] *Eſto cęli ambitus maximus a. b. c. d, horizon habitantium orientalem plagam: a. b. d, cælum eorum conſpectum, inconſpectũ uero a. c. d. & d. quidem oriens b. meridies, a. occaſus: alius uero horizon (eorũ qui occaſum uerſus partibus XC, hoc eſt, quadrante mundi à ſuperiore horizonte remotis) b. c. & cælum conſpectum b. a. c, inferius autẽ cælum ſeu non conſpectum b. d. c. & b. quidem oriens, a. meridies, c. uero occidens. Igitur eclypſis lunæ aut ſolis habitantibus oriẽtem, fiat in exortu, hoc eſt, in d, manifeſtum eſt eam non poſſe uideri ab his quorum horizon eſt b. c. & b. a. c, cælum conſpectum. Cum autem eclypſis fit iuxta b, hoc eſt, in meridie, his ſcilicet qui habitant uerſus orientem, cernitur eclypſis eadem his qui alterum horizontem habent in exortu, b. enim in hoc horizonte erat exortus. Dum autem eclypſis uidetur in pnncto a. qui horizontem habent a. d, uident eam in occaſu, quorum uero horizon eſt b. c. his eſt in meridie, quare quę eclypſis fit orientalibus gentibus in meridie & hora ſexta, ea fit occidentalibus in occaſu & hora duodecima, diſtant enim quadrante mundi hi horizontes, hoc eſt, ſex horis, totus nanq; mundus uigintiquatuor horarum ſpatia continet. Horum facilis erit intellectus ſi legantur, quæ copioſius dicemus libro ultimo de meridianis & longitudine celi.* D

¶ Neque enim nox aut dies quamuis eadẽ.] *Nox quæ eſt umbra terræ ſemper fit aduerſo ſole, quemadmodum igitur ſol mundum ambit ab exortu uerſus occaſum, ſic nox ab occaſu paulatim diſcedens ſubterraneo meatu uerſus exortum ſequitur, quemadmodum plenius docebitur de poſitione & figura terræ.*

¶ Et ſolis defectum qui fuit Ipſanio & Fonteio CONS.] *Apud Plinium legitur non Ipſanio, ſed Vipſanio, ſuſpicor lectionem apud Bedam eſſe deprauatam. Fuit autem pridie calendas Mai non tertio, ut apud Bedam legitur.*

DE COMETIS. CAP. XXIIII.

COmetæ ſunt ſtellæ flammis crinitæ, repente naſcentes, regni mutationem, aut peſtilentiam, au bella, aut ventos, æſtusve protendentes. Quarum aliæ moue-

A tur errantium modo, aliæ immobiles hærent. Omnes ferme ſub ipſo ſeptentrione, aliqua eius parte non certa, ſed maxime incandida, quæ lactei circuli nomē accepit. Breuiſſimum quo cernerentur ſpatium ſeptem dierum adnotatum eſt, longiſſimum LXXX. Spargitur interdum & errantibus ſtellis cæteriſq; crines, ſed cometes nunquam in occaſura parte cæli eſt. Cometę in ſeptentrione.

SCHOLIA IN CAPVT XXIIII.

COmetæ ſunt ſtellæ flammis crinitæ.] *κομήτης ἀπὸ τῆς κόμης dicitur, hoc eſt, à coma cometa dicitur, ſignificat enim coma latine crinem ſeu cæſariem. Phyſicorum quidam putant fieri fortuito igne, & repentino incendio aeris qui eſt ſupra nubes in confinio ætheris, etenim ille feruidus eſt à cęli ſuperioris motu, quo etiā in occaſum rapitur: alij putant eſſe ſydera in cælo perpetua, ſed non uideri niſi iuſto ſpatio à ſole relicta, quemadmodum & Mercurio accidit & Veneri.*

¶Regni mutationem, aut peſtilentiam, aut bella, aut uentos protendentes.] *Corporum affectiones animorum motus ſępe efficiunt, itaq; fit ut qualitatibus corporum, ex rerum cæleſtium & aeris in fluxu permotis, uoluntas & ſententia hominū in diuerſa conſilia agantur, ut cholera excitata (quod Marti tribuūt & Cometis: ſunt enim huius factionis) homines ira & furore exagitentur. Naturale eſt igitur ut alijs influentijs alia hoīes affectent, uelint, agant. Cometæ autē qui proxime terras feruntur, ualidiſſime corporibus influūt: nā cū ſiccitates efficiant hauſtis humoribus, naturaliter quorū ſunt pronoſtica, etiā cauſę haberi poſſūt. Siccitates uero ſequitur & ſterilitas & terræmotus, & peſtilentię lues, & inundationes & tempeſtates aëris, cæteraq; huiuſmodi.*

¶Quarum aliæ mouentur errantium modo, aliæ immobiles hærent.] *Sparguntur caudę aliquando ſtellis aut fixis aut errantibus, quemadmodum Ariſtoteles memorię prodidit ſua ætate eueniſſe, in ſtella quæ eſt in femore canis maioris, alia ſunt libera incendia in uago aere,* B *quorum motus eſt tardior quàm mundi, propter aerem qui ſupra nubes leniter inſequitur motum cæli: huiuſmodi omnes ſunt infra cælum altiore tamen loco quàm ſunt uenti, imbres, aut pluuiæ.*

¶Sub ipſo ſeptentrione.] *Ratio ſumitur à loci eius qualitate, iſtic enim ſol, à quo hęc regio remota eſt, horum ignium materiam diſſoluit neq; diſſipat.*

¶Sed cometes nunquam in occaſura cæli parte.] *Occaſuram partem opinor intelligi poſſe occaſum æquinoctialem, hic nanq; medius eſt ſub ſolis itinere, ubi rarum cometas uidere eſt. Vide Ariſtotelem libro primo τῶν μετεώρων. Operæ pretiū eſt, iſto loco annotare plura eſſe eorū genera, quorum diſcrimina ſumuntur à figuris & magnitudine. Cometa ipſe generaliter quidem ſumitur, interim tamen ſpecialiter, ut apud Ariſtotelem, pro eo, cuius crines quaquo uerſum ſparguntur rotunda ſpecie. Pogonię alię dicuntur, quibus ex inferiore parte in ſpeciem barba iuba prominet: πώγων enim barba eſt. Alię ἀκοντίαι in iaculi ſimilitudinem forma tenuiore, ſed lōgiore dirigūtur, à græco ἀκόντιον quod iaculum ſignificat, & telum miſſile minus haſta. Aliæ breuiores ſunt & ad ſimilitudinem enſis faſtigiato mucrone, hos græci ξιφίας, ξίφος enim eſt enſis, ſunt enim hæ omnium pallidiſſimę, & quodam gladij nitore ſine ullis radijs. Eſt etiam quem δισκέα græci uocant colore argenteo, à diſco quod notum eſt, alij pithetes dicuntur figura doliorum πίθος enim dolium ſignificat, in his cauitas quędam apparet, quod exterior ora rādida ſenſim in fumidam lucem euaneſcat. Eſt etiam ubi coma ad figuram cornu reflexum ſit, hos gręci uocāt κερατίας à κέρας quod cornu ſignificat. Sunt etiā quę ab animalibus figurā & nomina recipiūt, ut Hippeus, ab equo qui hippos dicitur, hic habet equinas iubas in orbem ſupra ſe reflexas. Tragi uel hirci etiam quidam dicūtur, ſpecie uillorum & iuba quadam circundati. Fit etiam authore Plinio cometes candidus argenteo crine, ita refulgens, ut uix contueri liceat, ſpecieq; humana dei effigiem in ſe oſtendens.*

DE AERE. CAP. XXV.

AEr eſt omne quod inani ſimile uitalem hunc ſpiritum fundit, infra lunam, uolatus auium nubiumq;, & tempeſtatum capax. Vbi etiam poteſtates aëreæ ſuperna ſede deturbatæ, cum tormento diem iudicij durius tunc damnandæ præſtolantur. Ex quo hominibus apparentes, aërea ſibi corpora meritis ſimilia ſumūt. Nā ſupra lunam, quæ aëris ætheriſq; confinio currit, omnia pura ac diurnæ lucis ſunt plena, cuius uicinia tangere fertur Olympus. A nobis autem per noctem cernuntur Olympus.

ſydera,vt reliqua lumina è tenebris.Superior vero & ſerenus aër cælo, inferior autem,qui exhalationibus humidis corporaſcit,terræ deputatur:vbi ſunt ignis, grando,nix, glacies, & ſpiritus tempeſtatum, quæ dominum laudare de terra iubentur. C
Sed & ipſe aliquando cælum vocatur: vnde & Petrus ait cælos in diluuio periſſe,
Aer pro celo. cum aër turbulentus eſſet conuerſus in vndas. Et cæli cælorum dicuntur ſyderei cæli iſtorum aëreorum,tanquam ſuperiores inferiorum.

SCHOLIA IN CAPVT XXV.

AEr eſt omne quod inani ſimile vitalem hunc ſpiritum fundit.] *Docent phyſici ſtatim ſub cælo nõ eſſe aerem,ſed ignem:aeris enim regio ſupra nubes deſinit.Oſtendũt nãque ignes nocturni,quorum alij è cælo in terram excutiuntur,alij in directum ferũtur ocyßime inſtar auium uolatus,mundi huius inferioris ſupremam partem, qua lunam attingit totam eſſe incenſam,tum quod calida ſuprema queq; petunt, deinde quod uniuerſum illud à nubibus, uſq; ad aetheris confinium,una cum mundo celerrime ad occaſum rapiatur: Etenim motus diſſoluens materiam, incendium facit: quod itaq; eſt ſub luna,uolunt eſſe aerem ſupra naturam ſuam calefactum,ex motione aetheris. Verum hic aer,neq; flamma eſt, neq; ulla materia quae lucem præbere poteſt,ut pruna aut huiuſmodi aliquid. Flamma enim fit,dum ignis materiam nactus eſt,in quam caloris uim exerceat: ſed inane quiddam feruidum ueluti in hypocauſtis, fornacibus, reliquisq; caldarijs quibus ignis ſubijcitur:in quibus quidem flamma nulla,uerum talis feruor,ut ſi ſtuppa aut ſimilis puluis in eum locum forte incidat,ſtatim inflammetur. Itaq; interuallum hoc uſq; ad lunam non uno corpore ſeu elemento deus impleuit,ut elementorum inter ſe eſſet rectus ordo,atq; cõueniens proportio.*

¶ Nam ſupra lunam omnia pura ac diurnę lucis ſunt plena.] *Supra oſtenſum eſt umbram terræ,quae uocatur nox,non altius quàm luna eſt,peruenire:forma enim eius umbrae pyramidis ſimilis eſt,cuius conus ſeu uertex intra celũ deſinit:adeo ſol omnia largißimo lumine colluſtrat, neq; in cælo ulla nox aut obſcuritas,ſed tantum apud mortales, ut noſtrae nos mortalitatis memores reddat.* D

¶ Cuius vicina tangere fertur Olympus.] *Nota ſunt quae de Olympo traduntur fabulis ſimiliora. Eſt autem mons,cuius hoc loco mentio fit,in Macedonia iuxta Lariſſam,alius non pari celebritate eſt in Phrigia,dicitur autem* [illegible] *ut Græci quaſi* [illegible]*,id eſt,totus lucidus. Eſt huius loci,quod à græcis poëtis apponatur ei* [illegible]*,quod nocte ſcilicet careat,ſole enim iamdudum ſub horizonte merſo, in uertice adhuc dies eſt, uſq; ad ſecundam noctis uigiliam,ac matutino tempore paribus horis, prælucet uicinis campeſtribus.*

¶ A nobis autem per noctem.] *Quemadmodum fieri poteſt,ut claro die ex profundis tenebris ceu puteis cæteriſq; ſimilis altitudinis cauernis,ſydera cernantur in lumine,circunfuſis uidelicet tenebris hebetato:pari modo nocte in cælo intuemur ſtellas in regione quidem lucis,ſed tenebris circunfuſi,quod ſi ſupra lunæ globum conſiſteremus,præ ſolis lumine nulla in celo infra,aut ſupra ſtella cerneretur*

DE VENTIS. CAP. XXVI.

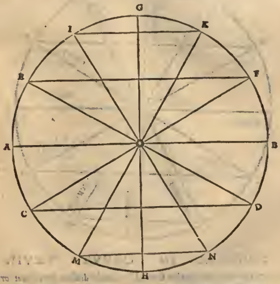
VEntus eſt aër cõmotus & agitatus, ſicut flabello breui poteſt approbari, nec aliud intelligitur quàm flatus aëris: qui vt Clemens ait, ex quibuſdam mon-
Clemens hic Alexã-drinus fuit tibus excelſis,velut compreſſus & coanguſtatus, ordinatione dei cogitur & exprimitur in ventos,ad excitandos fructus,æſtusq; temperãdos. Porro diuerſis autem partibus cæli nomina diuerſa ſortitur.

SCHOLIA IN CAPVT XXVI.

VEntus eſt aër commotus & agitatus, ſicut flabello breui poteſt approbari.] *Ventorum generationem tradit ex opinione Stoicorum. Putant enim Stoici aerem, nubes, uentos, imbres,materia atq; ſubiecto eſſe eadem, ſed differre tantum pro diuerſis naturæ effectionibus,motum enim aerem & ueluti percuſſum aut concuſſum eſſe uentos, eundem conſtantem ſine motione craſſeſſere atq; imbres efficere: caeterum iſtud ut frigidum commentum, Ariſtoteles reprehen*

A dit. Reddēda nanq; erat ratio, quæ naturæ uis aerē hoc pacto undelibet impellat: ipſæ ne partes ueluti oriēs aut ſeptētrio, hoc modo aērē trudūt, & ſi ſic fit, cur per interualla flatus excitētur & nō potius ſint perpetui. Sunt alij, putantes hos ſpiritus eſſe quaſi terræ anhelitum: quemadmodum antra & caua terrarum, ſine flatu non ſunt: Ad eandem ſententiam inferri poteſt commentum poetæ in primo Aeneidos in deſcriptione uentorum, ſic enim habet: Conuerſa cuſpide montē. Impulit in latus, illi uelut agmine facto. Qua data porta ruunt ac terras murmure perflant.

¶ Pro diuerſis aūt partibus cæli noīa diuerſa ſortitur. Ordo & noīa uentorum ex diuerſis partibus horizontis ſumuntur, ſunt enim notæ præcipue 4. & in ſumma 12. quas ſcriptores cōmuni cōſenſu acceperūt, qui enim plures faciūt quàm 12. nauticam magis ſequuntur, quàm phyſicen, quamq; apud ueteres ne plures quidem quàm quatuor poſitos ſcimus. ſed ut tota hæc res clare deprehēdat, deſcriptionibus agemus. Sit itaq; horizon circulus, qui mundi partem conſpectam ab incōſpecta diuidit, quem cernimus ſub aperto cælo rotūdo ambitu ſuper terrā. Sit ī hoc circulo nota, unde ſol die æquinoctiali exoritur, A: hinc ducatur linea in aduerſam partem cuius terminus eſt B occaſus æquinoctialis, per hanc ducatur linea à dextris ad ſiniſtram, ſitq; dextra pars H, meridiem oſtendens, ſiniſtra G ſeptentrionem, ex his duobus limitibus inuicem ſeſe ſecantibus in centro ad angulos normales, ſtatim 4. loca emergūt in horizōte præcipua, deinde ducat alia linea ſiniſtrorſum ab F uerſus C quorum F oſtendit exortum ſolſtitialem. Poſt orientis enim notam ſol æſtate oritur uerſus ſeptentrionem, C autē occaſum hybernum, hunc limitem ſecet alius ab D uerſus E, quorum D orientem hybernum, E uero occidentem ex aduerſo oſtendit æſtiuum, fiunt itaq; ex quatuor his limitibus octo notæ: ſit inſuper alia nota media inter ſeptentrionem & exortum, hoc eſt, circuli arctici cōtactu K: ab hac per centrū circuli agatur linea in cōtrariū, ſitq; terminus M, hic eodē interuallo diſtabit à meridie uerſus exortum, quo prior ab oriente equinoctiali uerſus ſeptentrionē, alia deinde linea medio loco inter ſeptentrionem & occaſum æſtiuum à puncto I in contrarium ſignum N. Manifeſtum eſt igitur ex tribus exortibus & totidē occaſibus fieri ſex notas quas ſignāt
B tres dimitientes ſeu diametri, tum à meridie ſeptimam ab ſeptentrione octauam, quam oſtendit quarta diameter, tum à binis contactibus anguſtioris lineæ iuxta G & alterius iuxta H adijci reliquos quatuor, ut in ſumma ſint duodecim notæ in horizonte ex ſolis determinatione partim, & ex contactu arctici & antarctici cum horizonte, quemadmodum ſubiectum ſchema demonſtrat.

Quinq; ſunt in hoc circulo lineæ parallelæ, id eſt, equidiſtantes I K arcticum ſignificat ſequens exortum hybernum & æſtiuum, tertius exortum & occaſum uerum, hoc eſt equinoctialem, quartus occaſum hybernum & æſtiuum, quintus antarcticũ, ſextus nulli parallelus eſt, ſecat enim antedictas lineas, quomodo igitur in horizontis deſignatione ex parallelorum terminis fiant diametri (ex quibus uenti ſibi mutuo contrarij flant, ſuperius ex deſcriptione apparet. C

ORDO VENTORVM. CAP. XXVII.

VEntorum quatuor cardinales ſunt, quorum primus ſeptentrio, qui & Aparctias dicitur, flat rectus ab axe, faciens frigora & nubes: Hinc dexter Circius, qui & Thraſcias, faciens niues & grandines. A ſiniſtris aquilo, qui & boreas, nubes conſtringens. Secundus cardinalis Subſolanus, qui & Apeliotes, ab ortu intonans ſolis, temperatus: Cuius à dextris Vulturnus, qui & Cæcias, cuncta deſiccans: A ſiniſtris Eurus, nubes generans. Tertius cardinalis Auſter, qui & Notus, temperatus, humidus, calidus, atque fulmineus: Huic à dextris Euroauſter, calidus: A ſiniſtris Euronotus, temperatus, calidus. Venti auſtrales quia ex humili flant, maiores in mari tempeſtates faciunt, quàm ſeptentrionales. Ideoq; poſt auſtros fiunt noxij præcipue terræmotus. Quartus cardinalis Zephyrus, qui & Fauonius, hyemem reſoluens, floresq; producens: Cui dexter Africus, qui & Libs, tẽpeſtuoſus, tonitrua generans: & fulmina: A ſiniſtris Corus, qui & Argeſtes, in Oriente nubila, in India faciens ſerena. Sunt etiam alij quidam peculiares quibusq; gentibus venti, non vltra certum producentes terminum, vt Athenienſibus Scyron, paulum ab Argeſte deflexus. Narbonenſibus Circius, qui nec ad Viennam quidem eiuſdem prouinciæ peruenit vrbem. Duo ſunt autem extra hos, vtiq; ſpiritus magis quàm venti, aura & altanus: Aura enim eſt lenis motus aëris in terra: Altanus in pelago. D

Aparctias. Circius. Thraſcias. Aquilo. Boreas. Subſolan⁹. Apeliotes. Vulturnus Cæcias. Eurus. Auſter. Notus. Euroauſt. Euronot⁹. Zephyrus Fauonius. Africus. Libs.

SCHOLIA IN CAPVT XXVII.

¶ Ventorum quatuor cardinales ſunt] *Cardinales dicũtur quo ex quatuor mundi præcipuis partibus quas deſignant duo limites ſecantes finitorem in quatuor quadrantes, cum his quæ*

A tuor reliqui oēs ſic agunt ut eius factiones eſſe dicantur, quos enim dextraq; ſiniſtraq; habet ſeptē trio, ſepentrionales dicuntur, quemadmodū in reliquis ſit: quin & uernacula lingua quatuor duntaxat ſimplicibus utimur uentorum nominibus, medios enim ab extremorum cōpoſitione efferimus, ueteres quoque non plures fecerunt: uide Strabonem primo libro Coſmographiæ. Quomodo autem per horizontem collocetur, & à quibus partibus emergant, tum quos uicinos & cōtrarios habent ex antegreſſo ſchemate manifeſtū eſt. Quod quidem ſic diſponetur, ut eius exortus exortui in mundo reſpondeat, quo poſito facile erit deprehendere quolibet momento, quis ſit uentus.

¶ Hinc à dextris Euroauſter.⌋ Euroauſter & Euronotus ſynonyma ſunt, νότος enim auſtrum ſignificat. Impropriè itaque Beda accipit Euronotum pro phœnicia, ſic enim græci hunc uocant, quem à ſiniſtris auſter, Græciæ nanque ex ea mundi parte flat in qua phœnicia eſt, id eſt, iudea: Dextrum autem & ſiniſtrum accipienda ſunt, ſi pectore ſis auerſus ab eo uēto, cui aliquis dicitur eſſe dexter aut ſiniſter.

¶ A ſiniſtris Corus qui & Argeſtis in oriente nubila.⌋ Suſpicor hunc locum eſſe deprauatum. India enim eſt in exortu, uide igitur legendum ne ſit, loco orientis occidens. Ariſtoteles nanq; author eſt, uentum eſſe niuoſum ac pluuium, quod haud dubie de occidētalibus intelligendum eſt, ſi ſpectemus Indiæ ſitum.

¶ Narbonenſibus Circius.⌋ Vide præter Plinium, Gellium etiam libro ſecundo capite duodecimo. Marcus Cato hunc uentum non Circium appellat in libris Originum, ſed Cercium.

¶ Altanus in pelago.⌋ Vitruuius libro primo de Architectura, Altanum uocat eum qui proxime meridiem paululum inclinans ad occaſum, hoc eſt, medio loco in auſtrum & libanotum, nam uentos facit uigintiquatuor, nautas opinor ſecutus.

DE TONITRVO. Caput XXVIII.

B TOnitrua dicunt ex fragore nubium generari, cum ſpiritus ventorum earum ſinu concepti, ſeſe ibidem verſando pererrantes, & virtutis ſuæ mobilitate in quamlibet partem violenter erumpentes, magno concrepent murmure, inſtar exilienſium de ſtabulis quadrigarum, vel veſicæ, quæ licet parua, magnum tamen ſonitum diſploſa emittit.

SCHOLIA IN CAPVT XXVIII.

TOnitrua dicunt ex fragore nubium generari.⌋ Variæ ſunt de tonitru apud phyſicos opiniones, alij aiunt ignem ex cælo in nubes lapſum ſtridorē efficere, ueluti candens ferrum dum mergitur. Ariſtoteles putat fieri ſpirituum motione, qui ſe fortiore conatu è nubibus explicāt. Beda hoc loco Lucretij opinionem recenſere uidetur, cuius uerſus adſcribam.

Principio tonitru quatiuntur cœrula cæli.
Propterea quia concurrunt ſublime uolantes.
Aetheriæ nubes contra pugnantibus uentis.
Nec fit enim ſonitus cæli de parte ſerena.
Verum ubicunq; magis denſo ſunt agmine nubes.
Tam magis hinc magno fremitus fit murmure ſæpe
Præterea neq; tam condenſo corpore nubes.
Eſſe queunt, quam ſunt lapides, ac tigna, neq; autem
Tam tenues, quàm ſunt nebulæ fumiq; uolantes.
Nam cadere abrupto deberent pondere preſſæ.
Vt lapides, aut ut fumus conſtare nequirent.
Nec cohibere niues gelidas, & grandinis imbres.
Dant etiam ſonitum patuli ſuper æquora mundi.
Hoc etiam pacto tonitru concuſſa uidentur.
Omnia ſæpe graui tremere & diuulſa repente.
Maxima diſſiluiſſe capacis mœnia mundi.

¶Vel veſicæ quæ licet parua ſit magnum tamen ſonum, diſploſa emittit.⌋ *Eſt & hoc ſimile ex Lucretij phyſico ſumptum de tonitru, quo loco ſic habet.* C

Cum ſubito ualidi uenti collecta procella.
Nubibus intorſit ſeſe, concluſaq; ibidem.
Turbine uerſanti magis, ac magis undiq; nubem.
Cogit uti fiat ſpiſſo caua corpore circum.
Poſt ubi comouit uis eius & impetus acer.
Tum per terricrepo ſonitu dat miſſa fragorem.
Nec mirum cum plena animæ ueſicula parua.
Sæpe ita dat pariter ſonitum diſploſa repente.

DE FLVMINIBVS. Caput XXIX.

FLumina nubium attritu naſci in modum ſilicum colliſorum, concurrente ſimul & tonitruo: ſed ſonitum tardius ad aures, quàm fulgorem ad oculos penetrare. Nam omnium rerum colliſio ignem creat. Quidam dicunt, dum aër in ſe vaporaliter aquam de imis, & ignem caumaliter de ſuperioribus trahat, ipſis confligentibus horriſonos tonitruorum crepitus gigni: & ſi ignis vicerit, obeſſe fructibus: ſi aqua, prodeſſe. Ideo autem fulminis ignem vim habere maiorem ad penetrandum, quia ſubtilioribus elementis factus eſt, quàm qui nobis in vſu eſt.

SCHOLIA IN CAPVT XXIX.

D

SEd ſonitum tardius ad aures, quàm fulgorem ad oculos penetrare.⌋ *Sonum cum igne fieri certum eſt, colliſione enim facta ſtatim incendium emicat, quod uero cernatur citius fulgetrum quàm tonitruum audiatur, non eſt alia ratio, niſi quod lux ocyor eſt plaga. Lumen enim repēte & ſine ſucceſſione aërem illuſtrat, quēadmodum lucerna loco tenebroſo illata, ſtatim omnia plena fiunt luce, ad quæcūq; loca radius ignis peruenire poteſt: at ſonus qui fit aëris motione tanquam lapide immiſſo in aquam ſtagnantē, quoq; uerſum à centro exeunt innumerabiles circinationes paulatim ad terram peruenientes, uide Ariſtotelem libro ſecundo de anima.*

¶Et ignem caumaliter de ſuperioribus trahat.⌋ *Caumaliter aduerbium traxit à græco* [illegible] *quod calorem & æſtum ſignificat.*

¶Ideo autem fulminis ignem vim habere maiorem ad penetrādum.⌋ *Plura ſunt fulminum genera, primum humidum quod non urit quidem, ſed infuſcat, id ab Ariſtotele pſoloen cognominatur. Sicca alia ſunt non urentia etiam, ſed diſſipantia. Tertium eſt quod à poëtis, ut Ariſtoteles inquit* [illegible] *dicitur. Plinius uidetur interpretari clarum: mirificæ naturæ, quod dolia exhauſerit intactis operimentis, nec ullo ſigno alio relicto. Aurum, æs, argentum intus liquatur, ſacculis illis nullo modo ambuſtis, & Martia grauida icta fulmine partu exanimato, ipſa uixit citra ullum aliud incommodum.*

VBI NON SINT ET QVARE. Caput XXX.

HYeme & æſtate rara fulmina dicunt: Quia hyeme gelidus aër quicquid accipit ignei vaporis extinguit. Aeſtate calidi vaporis raro tenueſq; denſantur in nubes, ſine quibus non fulgurat. Quæ ratio Scythiam Aegyptumq; premunit à fulmine: cui ſubiacet Italia, vbi mitiore hyeme & æſtate nimboſa ſemper quodammodo vernat vel autūmat.

SCHOLIA IN CAPVT XXX.

¶Hyeme & æſtate rara fulmina dicunt.⌋ *Vniuerſa hæc fere ad uerbum ex Plinio deſumpta ſunt.*

DE ARCV. Caput XXXI.

ARcus in aëre quadricolor, ex ſole aduerſo nubibuſq; formatur, dum radius ſolis immiſſus cauæ nubi, repulſa acie in ſolem refringitur, inſtar ceræ imaginē

A annuli reddentis. Qui de cęlo igneum, de aquis purpureum, de aëre hiacynthinum, de terra gramineum trahit calorem. Rarius autem æſtate quàm hyeme, & raro noctibus, nec niſi in plenilunio cernitur, vtpote de luna refulgens.

SCHOLIA IN CAPVT XXVI.

ARcus in aëre quadricolor] *Ariſtoteles in Meteoris libro III. trium duntaxat, quorum rationem reddit, colorum meminit.*

¶ Et raro noctibus] *Cernitur & nocturna iris, ſed raro: Ariſtoteles ætate ſua intra ſexaginta annos, ſemel noctu uiſam, nec unquam niſi luna decima quinta dum plena eſt.*

DE NVBIBVS. Caput XXXII.

NVbes coacto guttatim aëre conglobantur, qui fumali leuitate vapores aquarum de terra mariq; ſuſtollens, quandiu in minutiſſimis ſtillis conſiſtunt, ſua vi ſuſpendit in altum, qua vel ſolis igne decocti, vel aëris itinere mutati decreſcunt: vt marinam aquam humo, vel dulcem marinis herbis infundētes, in contrarium ſolemus transferre ſaporem.

SCHOLIA IN CAPVT XXXII.

NVbes coacto guttatim aëre conglobantur, qui fumali leuitate] *Tradunt phyſici, loca per quæ imbres ſuſpenſæ feruntur, frigida eſſe per antiperiſtaſin, qua proprietate*
B *naturæ fit, ut hyberno tempore putei ac ſubterranea loca tepeant, æſtiuo autem frigida ſint. Igitur dum tepore ſolis continguntur maria, lacus & ſtagna, exhauriuntur uapores & ui caloris tolluntur in ſublimitatem nubium, ibi propter frigus denſantur in nubes, quæ humore nondum ſeſe conglomerante ſua ſe ui & quadam inanitate iſtic ſeſe ſuſtinent: primum igitur propter humoris breuitatem non decidunt, ubi autem è nube congeſtus fit humor, propter pondus ſeſe ſuſtinere nequit, ſed denuo ad terram fertur.*

DE IMBRIBVS. Caput XXXIII.

IMbres ex nubium concreti guttulis, dum in maiores ſtillas coëunt, aëris amplius non ferente natura, nunc vento impellente, nunc ſole diſſoluente, pluuialiter ad terras dilabuntur. Sed pluuias vocamus lentes & iuges: Nimbos autem repentinos & præcipites.

SCHOLIA IN CAPVT XXXIII.

SEd pluuias vocamus lentos & iuges] *Pluuia generale nomen aquarum omnium cæleſtium eſt, ros enim ſublimi non fit, nec pluuia dicitur. Nimbi repentini ſunt, & præcipites: hos Ariſtoteles uocat* ῥαγδαῖοι*: alind genus eſt minutiſſimis guttis, denſis tamen atque inſtar roris cadens, quod idem author* ψακάς, *imber autem eſt moderatus neq; rorulentus neq; preceps.*

DE GRANDINE. Cap. XXXIIII.

GRandinis lapilli ex ſtillis pluuiæ, frigoris & venti vigore conglaciati, in aëre coagulantur, ſed citius niue ſoluuntur, & interdiu ſæpius q̃ nocte decidunt.

SCHOLIA IN CAPVT XXXIIII.

GRandinis lapilli ex ſtillis pluuiæ] *Grādo differt à niue modo, loco, & tēpore, & enim nix modice concreta eſt flocci inſtar, aut toſti ſalis grando in ſolidam glaciem. Nix fit in nubibus: grando in feriore loco: pluuia nanque inter cadendum propter repentinam mutationem calidi & frigidi congelatur antiperiſtaſi, unde montes niuoſi ſunt, ſed ſine grandine, inferior loco enim fit: fit deniq; nix frigidis locis temporibusq;, at grando temperatis.*

¶Sed citius niue ſoluuntur.] *Quæcunq; antiperiſtaſi fiunt, ſtatim redeunt ad naturam,* C
quæ cauſa eſt, ut grando ſtatim ſoluatur.

¶Et interdiu ſæpius q̃ nocte decidunt.] *Noctes propter abſentiam ſolis frigidæ ſunt, at grandinis fiunt dum gelidus humor tepido aere excipitur.*

DE NIVE. Cap. XXXV.

NIues aquarum vapore, necdum denſato in guttas, ſed gelu præripiente formantur, quas in alto mari non cadere perhibent.

SIGNA TEMPESTATVM VEL SERENITATIS. Caput XXXVI.

SOL in ortu ſuo maculoſus, vel ſub nube latens, pluuium diem præſagit. Si rubeat, ſyncerum: ſi palleat, tempeſtuoſum: ſi concauus videtur, ita vt in medio fulges radios ad auſtrum & aquilonem emittat, tempeſtatem humidam & ventoſam: Si pallidus in ni nigras nubes occidat, aquilonem ventum. Cælum ſi veſpere rubet, ſerenum diem: ſi mane, tempeſtuoſum ſignificat. Ab aquilone fulgur, & ab euro tonitrus tempeſtatem, & ab auſtro flatus æſtum portēdit. Luna quarta ſi rubeat quaſi aurum, ventos oſtendit: Si ſummo in corniculo maculis nigreſcit, pluuium menſis exordium: Si in medio, plenilunium ſerenum. Item cum aqua in nocturna nauigatione ſcintillat ad remos, tempeſtas erit. Et cum Delphini vndis ſæpius exiliũt, quo illi feruntur, inde ventus exurget, & vnde nubes diſcuſſæ cælum aperiunt. D

SCHOLIA IN Cap. XXXVI.

SOl in ortu ſuo maculoſus.] *Pertinent etiam ad rerum naturam, tempeſtatum per prognoſtica conſideratio, utilis in agris rem agentibus, quæ non à ſole ac luna rebusq; cæleſtibus tantum, quanquã ab his potiſſimum, ſumũtur: ſed ab animalibus, tum etiã rebus uita carentibus. Purus oriens & non feruens, quemadmodum à Plinio ſcriptum eſt ſerenum diem nunciat. Sol ſi pallidus hybernam grandinem, ſi ſerenus occidit, ac rurſus pridie ſerenus oritur, præſagium indubitatæ ſerenitatis.*

¶Vel ſub nube latens.] *Præſertim ſi ueluti trabs ſuperiori è loco ſolis globo immineat, ac eadem mox condatur.*

¶Si rubeat ſyncerum.] *Si ante exortum nubes rubeſcunt uenti erunt, ſi cum his nigræ copulentur, miſcentur uenti imbribus, ſi occidens. Et rurſus mane oriens rubeat, pluuias præſagit, at ſi nubes circa occidentem rubeſcunt, ſerenum fore eum, qui ſequetur.*

¶Si pallidus in nigras nubes, aquilonem ventum.] *Si à ſolis exortu nubes dextra ac ſiniſtra diſpelluntur, præſagium eſt uentorum cum imbribus. Aſpera uero tempeſtas, ſi cum pluuiis occidit.*

¶Luna quarta ſi rubeat.] *Quarta luna maxime in præſagijs obſeruatur, ſi ſplendens ac puro nitore fulſerit, ſerenitatem, ſi rubicũda uẽtos, ſi nigra pluuias: pari modo obſeruatur* διχότομος, ἀμφίκυρτος, πανσέληνος *rurſus* ἀμφίκυρτος *deinde* διχότομος *hinc* μηνοειδὴς, *& poſtremo ſilens: id eſt prima, quarta, ſeptima, undecima, decima quinta, decima nona, uigeſima tertia, uigeſima ſeptima & interlunium.*

DE PESTILENTIA. Cap. VXXVII.

PEſtilentia naſcitur aëre uel ſiccitatis, vel caloris, vel pluuiarum intemperantia pro meritis hominum corrupto: qui ſpirãdo vel edendo perceptus, luem mortemq; generat. Vnde ſæpius omne tempus æſtatis in procellas turbinesq; brumales verti conſpicimus. Sed hæc cum ſuo tempore venerint, tempeſtates: cum vero aliàs, prodigia vel ſigna dicuntur.

A

SCHOLIA IN CAPVT XXXVII.

PEſtilentia naſcitur aëre vel ſiccitatis, vel caloris, vel pluuiarum intemperãtia.] *Peſtilentia unde naſcatur, quemadmodum & alij euentus rerum naturalium, etiam à phyſicis queritur, quanquã tota hæc diſputatio ad medicos adijciẽda ſit, exiſtimãt multi ueneno ſo halitu ex terra coorto, quem ſol dum uenenum feruet, in aera adducit, qui longe lateq; hoc ueneno infectus (inficitur enim unus omnium & facilime & maxime) uiciſsim corpora non hominum modo, ſed & quadrupedum & auium etiam hoc afflatu inficit, itaq; ad ſolem quem alias tamen medicum faciũt poetæ, huius luis cauſam referunt, uocantq; Apollinem à græco* ἀπολλύειν *, quod perdere ſignificat. Sunt de hac re non inelegãtes, nec iniucundi uerſiculi Lucretij poetæ in primis uetuſti, quos adſcribam, conueniunt enim cum hac ſententia Bedæ.*

E LIBRO SEXTO.

Nunc, ratio quæ ſit morbis, aut undere pente
Mortiferam poſſit cladem conflare coorta
Morbida uis hominum generi, pecudumq; cateruis
Expediam, primum multarum ſemina rerum
Eſſe ſupra docui quę ſint uitalia nobis
Et contra, quæ ſint morbo mortiq;, neceſſe eſt
Multa uolare, ea cum caſu ſunt forte coorta
Et perturbarunt cælum ſit morbidus aer
B *Atq; ea uis omnis morborum peſtilitasq;*
Aut extrinſecus, ut nubis, nebulaq; ſuperne
Per cælum ueniunt, aut ipſa ſepe coorta
De terra ſurgunt, ubi putorem humida nacta eſt
Intempeſtiuis pluuijsq; & ſolibus icta
Nonne uides etiam cæli nouitate & aquarum
Tentari, procul à patria, quicunq; domoq;
Aduentiunt, ideo quia longe diſcrepitant res
Nam quid Britannis cęlum differre putamus
Et quid in Aegypto eſt qua mundi claudicat axis
Quidni quod in Ponto eſt, differri, & gadibus, atq;
Vſq; ad nigra uirûm percoctaq; ſecla calore
Quæ cum quatuor inter ſe diuerſa uidemus
Quatuor à uentis & cæli partibus eſſe
Tum color, & facies hominum diſtare uidetur
Largiter & morbi generatim ſecla tenere.

DE NATVRA AQVARVM DVPLICI. Cap. XXXVIII.

AQuarum duplici natura formantur & reformantur omnia quæ cernuntur in terra: Nam ſalſæ in mari conuenientes mortalibus fructus nutriunt in terris, & aere: Dulces aptius alendis fructibus, ſitiq; ſedandæ congruunt. Sed quæ harum naturalis ſit quæritur. Vtraq; autem deprehẽditur, dum in alterutrum refundi, hæc per marinorum holerum cineres, illa per humum diffuſa queant. Maris vero fluctibus crebris terrarum ſpatia diſtinguuntur, vt & gentium terminos intercludãt, & alternis opibus omnes prouincias per commertia ditent.

SCHOLIA IN caput XXXVIII.

AQuarum duplici natura formantur & reformantur omnia quæ generant in terra.] *ſequitur opinionem uetuſtiſsimam Thalis Mileſij qui numeratur inter ſeptem ſapi-*

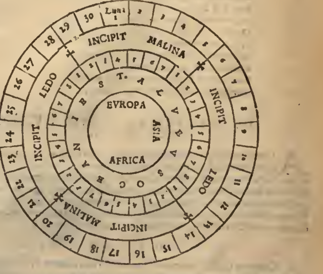
entes: Hic ut Ariſtoteles loquitur humorem [illegible] *eſſe ſcripſit rerum omnium que ſunt & que naſcuntur in cælo & in terra, cũ quo fabula conſentit Homeri de Oceano patre Iliados X. Hic igitur alijs omnibus ſub terra affunditur maribus, primũ in ternis, ueluti à Plinio dictum eſt Oceanũ in terna maria allatrare: hic reliquibus omnibus generibus aquarum materiam ſuppeditat: at res alit depoſita craßitie & auſteritate, dum per arenas colatur hoc eſt, ut ita dicã cribratur, unde fit ut omnibus dulces aquas reddat. Sunt enim flumina dulcia, unde non modo agri & ſtirpes alantur, ſed animalibus quoq; potus fit, quapropter grece dicta ſunt* ποταμοὶ *à potando flumina & apud poetas pocula, quod eandem rationem reſpicit.* C

¶ Maris vero fructibus.] *Maiores regiones maribus diſtinguũtur: minores fluminibus ut qui ad extras regiones penetrat maria tranſmittit, unde litteræ & ſtudia tranſmarina apud Hieronymum, pro Athenienſium & philoſophorum apud eos ſchola. Et apud prophetam ex ſpiritu dei maria laudantur uſu nauigationis & commertiorum intra ſeſe. Vtrum uero mare ſit & an naturaliter ſalſa, tum de fluuiorum origine, uide Ariſtotelem libro primo* τῶν μετεώρων.

DE AESTV OCEANI. Cap. XXXIX.

AEſtus oceani lunam ſequitur, tanquam eius aſpiratione retrorſum trahatur, eiuſq; impulſu retracto refundatur: q quotidie bis adfluere & remeare, vnius ſemper horæ dodrante & ſemiuncia tranſmiſſa videtur, eiuſq; omnis curſus in Ledones & Malinas, id eſt, in minores æſtus diuiditur & maiores. Sed Ledon à quinta & viceſima luna inchoãs, quot horis occurrit, tot & recurit. Malina autem à XIII. & à XXVIII. incipiens, citior in acceſſu, ſed tardior in receſſu, ſeptem diebus: & quindecim horis perſeuerat. In medio ſui ſemper lunam primam & decimam quintam oſtendens, & per æquinoctia vel ſolſtitia ſolito validius exæſtuans per octonos autem annos ad principia motus, & paria incrementa certiſſimo lunæ reuocantur ambitu: illa ſemper aquilonia tenente mitiores, quàm cum in auſtros digreſſa propiore niſu vim ſuam exercet. D

DE CONCORDIA MARIS ET LVNAE.

Figuram hanc interpretatur ſequens ſcriptum.

A *Iſta rota pertinet ad concordiam maris & lunæ, quæ ſi concordat maxima eſt, ut Beda docet in lib. tertio de tēporibus. Nam æſtus Oceani cotidie bis uenire & remeare perhibetur, in ortu ſcilicet & occaſu lunæ. Aſcenſus autem ipſi in ledonas & malinas diuiduntur, id eſt in minores ac maiores æſtus. Malina enim à maiore luna & ledona quaſi leſa dicitur unda. Qui accenſus quando incipiant, uel quantum tempori teneant, ſignatum eſt in figura. Nam interior rotula trium partium mundi habet nomina. Spatium quod extra hanc eſt aeris terram undiq; cingentis, tipum geſtat: unde & uentorum per aerem flantium nomina habet. Exterior ſane rota ætates lunæ habet à prima uſq; ad triceſimam. Subter hanc quæ eſt linea circularis anguſtior continens aquā, ſignificat Oceanū qui totum orbem circuit. At infra hanc ducta linea numerum cōtinet dierum, quibus accedunt uel recedunt præfati æſtus. Vnde ſemper contra primum numerum eſt foris ſignatum quota luna incipiat, quiſq; eorundem acceſſuum ad malinæ uel ledonę exortum.*

ALIVD SCHOLIVM.

Superior commentarius recentioris eſt cuiuſdam, quam illa antegreſſæ expoſitiones, quemadmodum facile colligitur, tum ex ſermonis habitu, tum ex tractatione ledon uel ledonæ & malinæ peregrinarum uocum, nos tamen ſchema & commentarium ut inuenimus in exemplari ſcripto excudendum dedimus. Quod uero ad æſtus attinet, (eſt enim hoc propter Ptolemæi Coſmographica, atq; propter phyſica annotandum) non eſſe ubilibet, nec loca eadem ſemper obtinere æſtus. Eſt enim cauſa quędam ignea & occulta, qua undæ ſic impelluntur, maxime in faucibus littorum, quę uſu lōgioris temporis ſic euaneſcūt, ueluti in arboribus & animalibus uitalis uegetatio paulatim emoritur. Hinc eſt quod quędam ueterum obſeruata pro falſis atq; incompertis habeantur: quemadmodum Ptolemæus in littore Britānico, plures recenſet quam hodie in his littoribus inueniūtur, tum quę de memorabili illo æſtu inter Atticam & Euboeam (quem Euripum uocant Gręci) lōge aliter res deprehenditur nunc, atq; à ueteribus memorię mandatum eſt. In Ptolemæi tabulis, quia interpres græcam dictionem nō uertit (quod tamen commode fieri potuiſſet) gręcę dictionis ignarus

B *eo loci oppidum eius nominis poſitum arbitratur. Ariſtoteles autor eſt (quanquam à quibuſdam ſcribatur eum doloris impatientia uictum, quod in Euripo reciprocationis cauſam inuenire nequiret, in mare hoc præcipitem ſeſe dediſſe, adiecta cauſa mortis, quam ijs uerbis prodidit: Ariſtoteles Euripum capere nequiuit, at ipſe capiet Ariſtotelem) hanc reciprocationem uenire ex occultis flatibus, qui aere in cauitatibus horum locorum conſtricto, expellūtur. Fieri enim putat maxime in locis anguſtis, & ubi littora ex aduerſo facto concurſu, fretum efficiunt. Nam in locianguſtia motus primum & maxime deprehenditur, qui in uago pelago propter latitudinem in immenſum ſpargitur ac ſic euaneſcat. Vide Ariſtotelem libro ſecundo Meteorologiæ.*

¶ Et per æquinoctia vel ſolſtitia ſolito validius æſtuans. *Et hoc naturale eſt, quandoquidem quòd Ariſtoteles quoq; ſcriptum reliquit, hæ temporum permutationis aera commouēt propter uiolenta ſydera, quæ ſunt in Ariete & in Orione. Vide rurſus Ariſtotelem libro ſecundo Meteoron.*

CVR MARE NON CRESCAT. Cap. XL.

QVod mare fluuiorum accurſu non augetur, dicunt naturaliter ſalſis vadis fluentum dulce conſumi, vel ventis aut vapore ſolis abripi, vt in lacis lacuniſq; probamus, in breui momento deſiccatis, vel etiā occulto meatu in ſuos refluere fontes, & ſolito per ſuos amnes greſſu recurrere: marinis autem aquis dulces ſuperfundi, vtpote leuiores: ipſas vero vt grauioris naturæ, magis ſuſtinere ſuperfuſas.

SCHOLIA IN CAPVT XL.

¶ Salſis vadis fluētum dulce conſumi. *Scilicet præ calore, quòd idē & cineres efficiūt.*

¶ Vapore ſolis abſumi. *In hac ſententia eſt Ariſtotelis lib. II. Meterologiæ.*

¶ Lacis lacuniſq;. *Id eſt lacubus, utroq; enim modo dicitur. Eſt hoc uidere in paludibus, quę hyberno imbre ſtagnantes, æſtate à ſole deſiccantur.*

¶ Vel etiam occulto meatu in ſuos refluere fontes. *Quemadmodum ſcriptum eſt in Eccleſiaſte: Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat. Ad locum enim unde exeunt flumina reuertuntur, ut iterum fluant.*

CVR SIT AMARVM. Cap. XLI.

MAre idcirco dicunt ſalſum permanere, tot fluminibus ac pluuijs irrigatū, q;

AQVIS TERRAM NACTI. Cap. XLIIII.

A

AQua creator orbem medio ambitu præcinxit, quæ ex omni parte in centrum terræ vergeret, vt interiora nitens decidere non poſſet: vt cum terra arida & ſicca conſtare per ſe ac ſine humore nequiret: nec rurſus ſtare aqua, niſi ſuſtinente terra, mutuo amplexu iungerentur, hac ſinus pandente, illa vero permeante totam intra, extra, ſupra, infra, venis vt vinculis diſcurrentibus, atq; etiam in ſummis iugis erumpente.

SCHOLIA IN CAPVT XLIIII.

Quæ ſequuntur ſic in ueteri commentario inuenimus, quæ quoniam erudita ſunt, & ab eruditis ſcriptoribus ſumpta, non exiſtimabam eſſe omittenda.

SEPTENTRIO.

OCCIDENS.

B

ORIENS.

MERIDIES.

Refuſio Oceani per orbem quartæ partis totius terræ.

Zona terræ peruſta, quam undiq; ſurſum ac deorſum circunfluit Oceanus. Qui à ſuis duabus extremitatibus oriente ſcilicet & occidente, in ſeptentrionem & auſtum refunditur. Qua refuſione reumata, id eſt ebullitionis maris fieri uidentur.

Omnis terra quę colit̃ à nobis parua quędã eſt inſula, quia & ſingulæ de quatuor habitationibus, paruæ quędã efficiũtur inſulæ, oceano bis eas ut uides ambiente, ex quo omnia maria orta pro adiacentibus regionibus ſumunt ſibi nomina. Nam ſi adtendas ſuperficiem noſtrę inſulæ, alteram econtra deorſum potes intelligere: & rurſus trans zonam torridam debes intelligere ſuperiorem & inferiorem inſulam habitabilem.

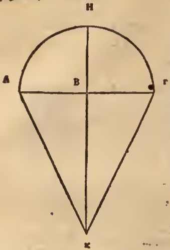
TERRAE POSITIO.

TErra fundata eſt ſuper ſtabilitatem ſuam: Abyſſus ſicut pallium amictus eius. Sicut enim ignium ſedes non eſt niſi in ignibus aquarum niſi in aquis, ſpiritus niſi in ſpiritu: ſic & terræ † areſcentibus cunctis in ſe locus non eſt, natura cohibente † *areſcente*, & quo cadat negante. Quæ in centro vel cardine mundi ſita, humillimum in crea *tibus*

turis, ac medium tanquam gratiſſuna, locum tenet cum aqua, aër, & ignis vt leuitate naturæ, ita & ſitu ſe ad altiora præueniant. C

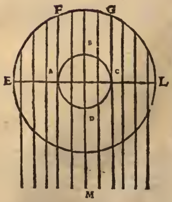
SCHOLIA IN CAPVT XLV.

VEtus commentarius qui ſequitur oſtendit, aquæ ſuperficiem eſſe ſphericã, atq; terram ipſam eſſe globum.

MAris & totius aquæ, cum eſt in tranquillitate ſtabilis, forma apparet globoſa, quare ſi ponamus aquæ ſuperficiem planam & indirecta linea poſitam, ut eſt A B r, & à puncto terræ, id eſt K ducatur linea k B. Coniungantur autem lineæ k A & k r, quæ ſingulæ tanto ſunt maiores media, id eſt k B, quantum eſt A B, ad H. Igitur tranquillę aquę per A H r ubiq; curuatur.

D

SPhæræ terræ adſcripta ſunt A B C D. circa hanc ſit aeris orbis, cui adſcripta ſunt E F G L M. Et utrunq; orbem, id eſt terrę & aeris diuidat linea ducta ab E uſque ad L. erit ſuperior iſta, quis poßidemus & illa ſub pedibus. Niſi ergo :aderet omne pondus in terram, paruam nimis imbrium partem terra ſuſciperet ab A uſq; C. Latera uero aeris humorem ſuum in cęlum ducerent, reſtat ut ex omni parte aeris humor influat terris.

TERRAM GLOBO SIMILEM. Cap. XLVI.

ORbem terræ dicimus, non ꝙ abſoluti orbis ſit forma, in tanta montium camporumq́; diſparilitate, ſed cuius amplexus, ſi cuncta linearum comprehendantur ambitu, figuram abſoluti orbis efficiat: Inde enim fit, vt ſeptẽtrionalis plagæ ſydera nobis ſemper appareant, meridianæ nunq̃: rurſusq́; hæc illis non cernantur, obſtante globo terrarum. Septentriones non cernit Troglodytice & confinis Ae-

A gyptus, nec Canopum Italia: quamuis eiuſdem orbis pene dimidio maior pars ab oriente ad occaſum, quam à meridie ad ſeptentrionem habitetur: hic calore illic rigore prohibente acceſſum.

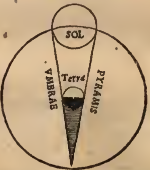
SCHOLIA IN CAPVT XLVII.

SEptentriones non cernit confinis Trogloditice, nec confinis Aegyptus] *Troglodite græcè dicuntur, quod pro domibus antra habitent, ſic exigente caloris uehementia. Horum alij ſunt in Aſia, alij de quibus hoc loco mentio fit, in Africa interiore ultra Aegyptum in torrida zona, & ultra equinoctialem circulum, uide deſcriptionem Ptolomei.*

¶Nec Canopum Italia] *Canopus Menelai nauclerus fuit, qui dum in Aegyptum nauigarent Græci, ad repetendam Helenam, ſubmerſus eſt in Nili oſtio, quod hinc Canopicũ uocatur. Hic relatus eſt inter ſydera, ac conſtitutus in naui Argo, ſed hanc partem regiones ſeptentrionales nõ uident, idem de hac ſtella eſt apud Ariſtotelem & Plinium. Sed ſunt & alia argumenta, quibus efficitur terram eſſe globum: lunæ uidelicet eclypſis, quæ fit per menoeides figuras & ἀμφικύρτους, unde conſtat umbram eius eſſe Pyramidem, quæ ex nulla alia materia prouenit, niſi globata, id quod uetus commentarius hoc ſchemate propoſuit.*

VNDE SIT NOX.

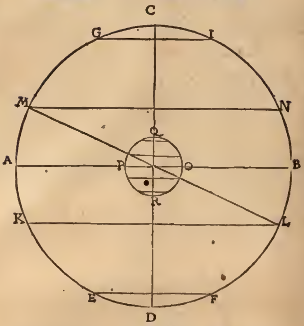
B

Hanc figuram in commẽtario ſequebatur ea, quam hic quoq; ſtatim ſubiecimus, in qua demonſtratur terram eiſdem circulis diſtingui, quibus cælum: ſumptum autem eſt ex Macrobij commentario, ſuper Scipionis ſomnium.

QVOMODO QVINQVE ZONAE cæli ſuperiacent quinq; zonis terræ.

Orbis terræ eſt cui hic adſcriptæ ſunt literæ, A B C D. Quomodo uero ducantur lineæ inter literas, quæ in circuitu prædictarum ſunt uides. Nam ſpatia duo aduerſa ſibi, id eſt a c l n l. ſeptentrionum, & a d l n ſ. auſtralium intelliguntur pruina obriguiſſe perpetua. Siquidem id oſtẽdunt lineæ ab l in g & ab ſ in e. Inter hos extremos cingulos & medium, ſunt duæ mortalibus cõceſſæ ab l ſcilicet in n & ab ſ in l. Ab his quoq; ducuntur lineæ oſtendentes zonas ab n in m & ab l in k. Nam inter l & n. æſtiua. Inter l & ſ hyemalis conſtat, quæ utraq; altrinſecus frigoris & caloris temperie gaudet, quoniã ab n in l. ſemper ſole rubet. In interiore quoq; rota, quæ hãc præcedit quinq; zonis terræ ſuper iacent quinq; zonæ cæli, quæ omnes diſtinguuntur literis, ſicut hic prædictus terræ orbis. Eſt enim cæli ſphæra a b e d. & intra ſe claudit ſphæram terræ s x t u. His depictis conſtat ſingulas partes terrę à ſingulis cęli partibus ſuper uerticem ſuum poſitis qualitatem mutuari.

DE CIRCVLIS TERRAE Cap. XLVII.

Climata ſeu paralleli. OCto cirrulis terra pro dierum varietate diſtinguitur. Primus ab Indiæ parte Auſtrali, per rubri maris accolas, & Africæ maritima, ad columnas Herculis peruenit. Quo æquinoctij die in medio gnomon VIII. pedum, vmbram IIII. pedes longam reddit. Dies vero longiſſimus XIIII. æquinoctiales habet. Secundus ab occaſu Indiæ per Medos vadit & Perſas, Arabiam, Syriam, Cyprum, Cretam Libiam, & ſeptentrionalia Africæ contingens. Vmbilicus æquinoctio XXXV. pedum, vmbram XXIII. pedes longam facit. Dies autem maxima XIIII. horarum eſt accedente bis quinta parte vnius horæ. Tertius oritur ab Indis Imao proximis, tendit per Caſpias partes, Taurum, Pamphiliam, Rhodum, Cycladas, Cyracauſas, Catenem, Gades: gnomonis cunctæ vmbram XXXVIII. vnciarum faciunt. Longiſſimus dies horarum XIIII. atque dimidiæ, cũ triceſima vnius horæ. Quartus ab altero latere Imai per Epheſum, mare Cycladum, ſeptẽtrionali Siciliæ, Narbonenſis Galliæ exortiua, Africæ maritima tendit ad occaſum. Gnomoni XXI. pedum reſpõdent vmbræ VI. pedũ. Longiſſimus dies habet horas XIIII, & tertias duas vnius horæ. Quinto circulo cõtinẽtur ab introitu Caſpij maris Bactrij, Armenia, Macedonia, Tarentum, Thuſcũ mare, Baleares, Hiſpania, Media: Gnomonis VI. Maximus dies horarum XV. Sextus amplectitur, Caſpias gentes, Caucaſum, Samothraciam, Illyrios, Campaniam, Hetruriam, Maſſiliam, Hiſpaniam, Terraconenſem mediam, & inde per Luſitaniam. Gnomoni pedes IX. vmbræ VIII. Longiſſimus dies horarum XV. addita nona parte vnius horæ. Septimus ab altera Caſpij maris hora incipit, vaditque per Thraciæ auerſa, Venetiam, Cremonam, Rauennam, tranſalpinam Galliam, Pyrænæum, Celtiberiam. Gnomon XXXV. vmbræ XXXVI. Ampliſſima dies horarum XV. & quintarum partium horæ trium. Octauus à Tanai per Mæotim lacũ, & Sarmatas, Dacos, partemque Germaniæ, & Galias ingreditur. Longiſſimus dies horarum XVI. eſt. His circulis antiqui duos præponunt, vnum per inſulam Mæroën, & Ptolemaidam rubri maris vrbem vbi longiſſimus dies horarum XVI. eſt, dimidia hora amplior: Alterum per Syenem Aegypti, qui eſt horarum XIII. Duosque ſubijciunt, primum per Hyperboreos & Britanniam, horarum XVII: alterum Scyticum, à Riphæis iugis in Tylen in quo dies continuantur noctesque per vices.

SCHOLIA IN CAPVT XLVII.

A *Poſt hoc caput inuenimus ſcriptum quoddam expoſitionis loco additum, fragmentum uideli-
cet ex ſecundo libro Ptolomæi [illegible], nos operepretium arbitrati ſumus, ſi
totum illum commentarium adſcriberemus huic capite: uniuerſam enim hanc diſtributionem abſo
lute continet de climatis ac parallelis, quæ recte intellecta ſtudioſi cum fructu in Coſmographia,
Pliniana præſertim uerſabuntur.*

CAPVT VI. EX SECVNDO LIBRO PTOLOMAEI DE MAGNA OPERATIOne, *quod Almageſtum inſcribitur.*

¶Expoſitio proprietatum per ſingulos parallelos.

EOdem modo in cæteris quoque parallelis vniuerſales propoſitasq́;
proprietates ſumentes, quarta parte viuius æquinoctialis horæ decli-
nationum exceſſibus adauctis, ſufficienter fecerimus, ſi poſuerimus
vniuerſalem earum expoſitionem, antequã ad particularia deſcenda-
mus. ¶Initium igitur à parallelo qui ſub ipſo æquinoctiali eſt capia- *Parallelus*
mus. Is diſteparat proxime à totius quartæ noſtri orbis parte, illam quæ ad meridiẽ *primus*
eſt, ſolusq́; dies & noctes vniuerſas æquales inter ſe habet. Ibi enim ſolũmodo oẽs
qui in ſphæra ſunt parelleli ad æquinoctialem circulum in duo æqualia diuiduntur,
ita vt partes quæ ſuper terram ſunt & inter ſe ſimiles & æquales ſubterraneis parti-
bus ſingulæ ſingulis ſint, quod in nulla prorſus declinatione accidit, ſolus tamen
æquinoctialis rurſum vbiq; æqualiter ab horizonte diuiſus, dies qui per ipſum fiunt
æquales ad ſenſum noctibus facit. De maximis enim ipſe quoq; circulus eſt. Reli-
qui vero quum inæqualiter & ſecundũ noſtri orbis declinationem diuidantur, Au
B ſtraliores quidem ipſo partes quæ ſuper terram ſunt minores ſubterraneis, & dies
noctibus breuiores faciunt. Borealiores autem econtra, maiores ſuper terram par-
tes, longiores dies, huius paralleli vmbræ quoq; duplices ſunt. Sol enim bis ſuper
uerticem habitantium ſub eo fit ſecundum æquinoctialis obliquiq́; circulis partes.
Quare tũc ſolum in meridie Gnomones nullam vmbram reddere poſſunt. Quum
vero ſol per borealem ſemicirculum feratur, tunc ad meridiem, quũ autem per au
ſtralem tunc ad ſeptentrionem vmbræ à gnomonibus redduntur. In his regioni-
bus qualium partium Gnomon eſt 60. Talium vtraq; tam æſtiualis quàm hyema-
lis vmbra 26.30. proxime eſt. ¶Dicemus autẽ vniuerſaliter niſi de illis vmbris quæ
in meridiebus fiunt. Non enim accipere poſſumus veritatem meridiei, neq; in pun
ctis æquinoctialibus neq; ſolſtitialibus. Sed tamẽ quando non acceperimus vmbrã
in his temporibus apud horam meridiei, erit proximum veritati neq; cauſaliter ali-
quis error ſenſibilis, ſupra verticem vero eorum qui ſub æquinoctiali habitant ille
ſtellæ perueniunt quæ in ipſo æquinoctiali voluuntur, & omnes tam oriri quàm oc
cidere videntur. Nam ſphæræ poli cum in ipſo ſint horizonte nullũ circulum æqua
tori parellelum aut ſemper apparentem, aut nunq̃ apparentem faciunt orbem meri-
diei ſecantem. ¶Habitationes autem poſſe ſub æquinoctiali eſſe quaſi in regione ni
mium tẽperata, multi contendunt. Nam ſolem nec in punctis ſuper verticem immo *Sub æqua*
rari: quoniam receſſus ſecundum latitudinem velociter ab æquinoctialibus punctis *tore eſt ha*
deficit, vnde temperatam reddi æſtatem, nec in ſolſtitijs multum à vertice diſtant, *bitatio ſe-*
quare leuiſſimas hyemes fieri. ¶Quæ vero iſtę ſint habitationes veriſimiliter dice- *cundũ ple-*
re non poſſumus. Nam ad hunc vſq; diem noſtri orbis homines minime illo pene- *roſq; noſtri*
trarunt. Quare coniecturam magis quàm veram hiſtoriam ea quæ de ipſis narran- *temporis*
tur, quiſpiam extimabit. Sed de proprietatibus quidem paralleli qui ſub æquinoctia *1522.*
li eſt, hæc breuiter dicta ſint. ¶De reliquis vero à quibus & habitationes nonnulli
æſtimant comprehendi, illa re in ſingulis repetantur, addemus ꝙ ſuper verticem in
ſingulis ille ſtellę fiunt quæ arcu æquali eius circuli qui per polos æquinoctialis eſt,
ab ipſo diſtãt, æquali inquam arcui quo ſuppoſitus quoq; parallelus ſimiliter diſtat,
& ꝙ ſemper ille apparet circulus qui polo æquinoctialis boreali polo & eleuatione

poli ſpatio deſcribitur à quoq; intercipiuntur ſtellæ omnes ſemper apparẽt, contra C
vero nunquã ille apparet circulus qui polo auſtrali & eodẽ deſcribitur ſpatio, à quo
quæ intercipiuntur ſtellæ nunquam apparent.

Parallelus 2. Per taprobanem. SECVNDVS eſt parallelus in quo maximus dies horarum eſt æquinoctialium 12.
15. hic ab æquinoctiali gradibus 4. M. 15. diſtat: & deſcribitur per inſulam taproba-
nem: hic etiam vmbræ duplicis eſt: ſol enim bis ſuper verticem illorum fit. Qui ſub
eo habitant, & Gnomones in meridiebus vmbra tunc priuat, quãdo ab æſtiuali ſol-
ſtitio in vtraq; parte G. 79. M. 30. diſtat: ita dum per hos. 159. gradus fertur ad au-
ſtralia, dum vero per reliquos 201. ad borealia gnomonum vmbræ protenduntur.
Hic qualium gnomon eſt. 60. talium eſt æquinoctialis vmbra 4. 25. Eſtiualis 21. 20.
brumalis 32.

Parallelus 3. TERTIVS parallelus eſt vbi maximus dies æquinoctialium eſt horarum 12. M. 30.
Hic G. 8. M. 25. Ab æquatore diſtat & deſcribitur per ſinum aualicum: vmbræ du-
plicis hic quoq; eſt, ſol enim bis ſuper verticem illorum fit: qui ſub eo habitant, &
gnomonica etiam in meridiebus vmbra tunc priuat: quando ab æſtuali ſolſtitio in
vtraq; parte 69. partibus diſtat. Ita dum per hos 158. gradus fertur ad meridiẽ gno-
monum vmbræ protenduntur, dum vero per reliquos 222. ad ſeptentrionem. Hic
qualium gnomon eſt. 60. talium æquinoctialis quidem vmbra eſt 8. 50. æſtiualis ve
ro 16. 50. brumalis autem 57. 54.

Parallelus 4. QVARTVS parallelus: in quo maximus dies eſt horarum æquinoctialium 12. 45.
hic diſtat ab æquinoctiali gradibus 12. 30. & deſcribitur per ſinum adulilicum: hic
quoq; duplicis vmbræ eſt: bis enim ſol ſuper verticem fit, & gnomonas in meridie
bus vmbra tunc priuat: quando ab æquinoctiali ſolſtitio in vtraq; parte 57. 50. gra- D
dibus diſtat. Ita dum per hos. 115. 40. gradus fertur ad meridiem: vmbræ gnomo-
num protrahuntur, dum vero per reliquos 244. 20. ad ſeptentrionem hic qualium
gnomon eſt 60. talium æquinoctialiis vmbra 13 20. Eſtiualis 12. brumalis 44. 10.

Parallelus 5. QVINTVS Parallelus ſub quo maximus dies eſt horarum æquinoctialium 13. hic
ab æquinoctiali G. 16. M. 27. diſtat: & deſcribitur per meroem inſulam, hic quoque
vmbrę duplicis eſt, & ſol bis ſuper verticem fit gnomonaſq; vmbra in meridiebus
tunc priuat, quando in vtraq; parte ab æſtuali ſolſtitio 45. gradibus diſtat, ita dum
per hos 90. gradus fertur, gnomonum vmbræ ad meridiem tendũt: dum vero per
reliquos 270. ad ſeptentrionem, hic qualium quomodo eſt 60. talium eſt æquino-
ctialis vmbra 17. 45. æſtiualis. 7. 45. brumalis 51.

Parallelus 6. SEXTVS eſt parallelus ſub quo maximus dies eſt 13. 15. horarum æquinoctialium,
hic ab æquinoctiali 20. 14. gradibus diſtat, & deſcribitur per napata: & eſt etiam iſte
duplicis vmbræ, ſol enim bis ſuper vertices fit, & gnomonas in meridiebus vmbra
tunc priuat, quando ab æſtuali ſolſtitio ex vtraq; parte 31. gradibus diſtat, ita dum
per hos 62. gradus fertur gnomonum vmbræ ad meridiem protrahuntur: dum ve
ro per reliquos 298. ad ſeptentrionem, hic qualium gnomon eſt 60. talium æquino-
ctialis vmbra 22. 10. æſtiualis 3. 45. brumalis 58. 10.

Parallelus 7. SEPTIMVS eſt parallelus vbi maximus dies eſt horarum æquinoctialium 13. 30.
hic ab æquinoctiali 23. 51. gradibus diſtat: & deſcribitur per ſyenem: hic parallelus
primus eorum eſt qui ſimplicis vmbræ nominatur, nũquam enim ſub ipſo gnomo
num in meridiebus vmbræ ad auſtralia protendũtur. Sed in ipſo æſtiuali duntaxat
ſolſtitio ſuper verticem habitantium ſub eo ſol fit: & gnomones tunc abſq; vmbra
eſſe cernuntur: tantum enim ab æquinoctiali diſtat: quãtum æſtiuale tropicum pun
ctum, reliquo vero tempore vniuerſo ad ſeptentrionem vmbram mittunt, hic qua-
lium gnomon eſt 60. talium eſt æquinoctialis vmbra 26. 30. brumalis 65. 50. æſtiua-
li vero vmbra gnomones carent. Omnes quoq; iſtos borealiores paralleli vſq; ad
eum qui noſtrum orbem diſſeparat habitabileſq; regiones terminat, ſimplicis vm-
bræ ſunt, ſub ipſis enim meridiebus ſine vmbra penitus gnomones cernuntur: nec
ad meridiem eas ſed ad ſeptentrionem ſemper mittunt, nunquam tamen ſol ſuper
vertices in iſtis fit.

A OCTAVVS eſt parallelus ſub quo maximus dies eſt 13.45. horarum æquinoctia- Parallelus]
lium: hic ab æquinoctiali.G.27.M. 40.diſtat: & ſcribitur per Ptolemaidem,quæ in 8.
thebayde eſt: quæq; Mercur appellatur,hic qualium Gnomon eſt 60.talium æſti-
ualis vmbra.3.30.æquinoctialis.31.50.brumalis.70.10.
NONVS eſt parallelus vbi maximus dies eſt.14 horarum æquinoctialium hic ab æq Parallelus
noctiali.30.22.gradibus diſtat:& ſcribitur per inferiorem Aegypti regionem,hic q̃ 9.
lium Gnomon eſt.60.taliũ æſtiualis vmbra.6.50.æquinoctialis.35.12.brumalis.85.15.
DECIMVS eſt parallelus in quo maximus dies eſt.14.15. horarum æquinoctialiũ Parallelus
hic ab æquinoctiali.33.18.gradibus diſtat:& ſcribitur per mediim phænicen hic qua 10.
lium Gnomon eſt.60.taliũ æſtiualis vmbra.x.æquinoctialis.39.30. brumalis.93.5.
VNDECIMVS eſt parallelus ſub quo maximus eſt.14.30.horarum æquinoctialium Parallelus
eſt: hic.36.ab æquinoctiali gradibus diſtat: & ſcribitur per Rhodum hic qualiũ quõ 11.
eſt.60.talium eſt æſtiualis vmbra.12.55.æquinoctialis.43.50.brumalis.103.20.
DVODECIMVS eſt parallelus:in quo.14.45.maximus dies horarum æquinocti Parallelus
alium eſt,hic ab æquinoctiali.38.35.gradibus diſtat: & ſcribitur per Smirnam: hic q̃ 12.
lium quõ eſt.60.taliũ æſtiualis vmbra.15 20.æquinoctialis.47.50.brumalis.114.55.
TERTIVSDECIMVS eſt parallelus in quo maximus dies eſt horarum 15. æquino-
ctialium: hic ab æquinoctiali 40.56 gradibus diſtat: & ſcribitur per Helleſpontum, Parallelus
hic qualium Gnomon eſt 60.talium æſtiualis vmbra eſt 18.30. æquinoctialis 52.10. 13.
brumalis 127.50.
QVARTVSDECIMVS eſt parallelus vbi maximus dies 15.15. æquinoctialiũ ho
rarum: hic diſtat ab æquinoctiali gradibus 43.5.& ſcribit̃ p Maſſiliã, hic qualiũ Gno- Parallelus
B mon eſt 60.taliũ eſt æſtiua vmbra 20.50.æquinoctialis 55 55.brumalis 140.15. 14.
QVINTVSDECIMVS eſt parallelus vbi maximus dies 15.30.æquinoctialiũ ho-
rarum,diſtatq; ab æquinoctiali gradibus 45 1.& deſcribitur per medium pontum,hic Parallelus
qualiun Gnomon eſt 60.talium æſtiualis vmbra eſt 23.15.æquinoctialis vero eorun 15.
dem 60.brumalis 155.15.
SEXTVSDECIMVS eſt parallelus ſub quo maximus dies 15.45.horarum æqui-
noctialium eſt,hic ab æquinoctiali 46.51. gradibus diſtat: & ſcribitur per Danubij Parallelus
Amnis fontes: hic qualium Gnomon eſt 60.talium æſtiualis vmbra eſt.25.30.æqui 16.
noctialis.65. 55.brumalis 171.35.
DECIMVS ſeptimus parallelus vbicunq; maximus dies 16. horarum æquinoctialiũ
eſt,hic ab æquinoctiali 48.23.gradibus diſtat: & ſcribitur p hoſtia boryſthenis: hic Parallelus
qualium gnomon eſt 60.taliũ eſt æſtiualis vmbra 27.30.æquinoctialis 67.50. bru- 17.
malis 188 35.
DECIMVS octauus eſt vbicunq; maximus dies 16.15. horarum æquinoctialium ẽ, Parallelus
hic ab æquinoctiali 50. gradibus diſtat: & ſcribit̃ p mediã meotida paludẽ: hic q̃liũ 18.
gnomon ẽ 60.taliũ eſt æſtiualis vmbra 29.55.æquinoctialis 71.20. brumalis.208.20.
DECIMVS nonus parallelus eſt in quo maximus dies 16 horarum M. 30.æquino-
ctialium eſt,hic ab æquinoctiali 51 35 gradibus diſtat:& ſcribitur p auſtraliſſima bri Parallelus
tanniæ, hic qualium gnomon eſt 60. talium æſtiualis vmbra 31.25. æquinoctialis. 75. 19.
25.brumalis 229.20.
VIGESIMVS eſt parallelus ſub quo 16.45. horarum æquinoctialium maximus di
es eſt: hic ab æquinoctiali 52.50. gradibus diſtat: & ſcribitur per Rheni fluuij hoſtia Parallelus
hic qualiũ gnomon ẽ 60.taliũ æſtiua vmbra 35.20.æquinoctialis 69.5.brumal. 253.10. 20.
VIGESIMVS primus eſt parallelus vbi maximus dies 17. horarum æquinoctialiũ
eſt,iſte ab æquinoctiali 54.1.gradibus diſtat:& ſcribitur per Tanaidos fluuij hoſtia: Parallelus
hic qualium gnomon eſt 60 talium eſt æſtiualis vmbra 34. 55. æquinoctialis 82. 35. 21.
brumalis 278.45.
VIGESIMVS ſecundus parallelus eſt in quo maximus dies 17.15.horarum æquino
ctialium eſt iſte 55.gradibus diſtat ab æquinoctiali:& ſcribitur per brigantium ma- Parallelus
gnæ britanniæ: hic qualium gnomon eſt 50.talium eſt æſtiualis vmbra 36.15. æqui- 22.
noctialis 85.20.brumalis.304.30.

Parallelus 23. VIGESIMVS tertius eſt parallelus vbi maximus dies 17.30. horarum æquinoctiali um eſt, iſte ab æquinoctiali 56. gradibus diſtat: & ſcribitur per mediam britanniam magnam: hic qualium gnomon eſt 60. talium æſtiualis vmbra eſt 37.20. æquinoctialis 88.50. brumalis 335.15. C

Parallelus 24. VIGESIMVS quartus parallelus eſt ſub quo maximus dies 17.45. horarum æquinoctialium eſt, iſte ab æquinoctiali 57. gradibus diſtat: & ſcribitur per caturactoriū britanniæ: hic qualium gnomon eſt 60. talium æſtiualis vmbra 39.20. æquinoctialis 92.25 brumalis, 372.40.

Parallelus 25. VIGESIMVS quintus parallelus eſt vbi maximus dies 18. æquinoctium horarum eſt, iſte ab æquinoctiali 58. gradibus diſtat: ſcribitur per paruæ britanniæ auſtralia hic qliū gnomō ē 60. taliū eſt æſtiualis vmbra 40.44. ęqnoctialis 96. brumal. 419.5.

Parallelus 26. VIGESIMVS ſextus parallelus eſt vbi maximus dies horarū eſt æquinoctialiū horarum 18. M.30. Iſte ab æquinoctiali 59.30. gradibus diſtat: & ſcribitur per mediam britanniam paruam. Non ſumus hic vſi incremento quartæ partis horæ vnius: tum quoniam crebriores hic paralleli fiant: tum quoniam eleuationum differentia ne integri quidem vnius gradus colligatur: & ad hæc quia non ſimiliter nobis in borealioribus ſcrutanda ſunt omnia propterea & proportiones vmbrarum ad gnomones: ſuperfluum putauimus in ſeparatis reconditiusq; locis apponere.

Parallelus 27. VBI ERGO dies maximus 19. horarum æquinoctialium eſt ille parallelus 61. ab æquinoctiali gradibus diſtat: & ſcribitur per borealia paruæ britanniæ.

Parallelus 28. VBI AVTEM maximus dies 19.30. æqnoctialiū horarū eſt ille parallelus 62. gradibus ab æquinoctiali diſtat: & ſcribitur per inſulas quas ebudas nominant.

Parallelus 29. VBI AVTEM maximus dies 20. horarum æquinoctialium eſt: ille parallelus 63. gradibus diſtat ab ęquinoctiali: & ſcribitur per thylem inſulam. D

Parallelus 30. VBI VERO maximus dies horarū 21. æquinoctialium eſt ille parallelus 64 30. gradibus diſtat ab æquinoctiali: & ſcribitur per Scyticas gentes ignotas.

Parallelus 31. VBI MAXIMVS dies horarum eſt æquinoctialium 22. ille parallelus 65.30. gradibus diſtat ab æquinoctiali.

Parallelus 32. VBI MAXIMVS dies horarum eſt æquinoctialium 23. ille parallelus ab æquinoctiali 66. gradibus diſtat.

Parallelus 33. VBI AVTEM maximus dies 24. horarum æquinoctialium eſt ille parallelus diſtat ab æquinoctiali gradibus 68.40. ¶ Hic primus eorum eſt qui periſcij: hoc eſt latine circumbratiles appellātur: in æſtiuali tamen ſolſtitio duntaxat ſole non occidēte: ad omnes horizontis partes: Gnomonis vmbræ vertuntur: hic æſtiualis tropicus parallelus ſemper: Brumalis vero nūquam apparet: ambo enim permutatim horizontem tangunt. ¶ Obliquus autem circulus qui per medium ſignorum eſt: quando verū æquinoctiale punctum oritur: idem fit cum horizonte: ſi quis vero contēplationis cauſa vniuerſaliora borealiorum declinationum accidentia quærat: is inueniet vbi eleuatio poli graduum 67. M.15. fere eſt, ibi nequaquam zodaici gradus: ſiue orbis ſignorum partes ad vtramq; æſtiualis ſolſtitij partem occidere: ita vt dies maxima & vmbrarum ad omnes horizontis partes circunductio: mēſtrua fer me fiat. Hæc quoq; facile per iam expoſitam obliquationis tabulam intelliguntur. ¶ Nā quemcunq; diſtare ab æquinoctiali gradibus parellelū inueniemus: qui verbi gratia 15. gradus ab vtraq; tropici parte intercipiat: quiq; tunc aut ſemper, aut nūquam apparet: cum intercepta eius circuli parte: qui per medium ſignorum eſt, tot profecto gradibus ab 90. vnius ſcilicet quartæ partibus: borealis poli eleuatio deficiet.

Parallelus 34. VBI AVTEM eleuatio poli 69.30. graduū eſt ibi 30. gradus ex vtraq; ſolſtitij æſtiualis parte ſolem non occidere quiſquam inueniet: ita vt duorū proxime menſiū maximus dies: & Gnomones circumumbrales eodem rempore fiant.

Parallelus 35. VBI ELEVATIO poli 73.20. graduum eſt ibi 45. gradus ex vtraq; ſolſtitij æſtiualis parte non occidere quiſpiam inueniet: ita vt maximus Gnomones periſcij ad trium menſium proxime ſpatium extendatur.

VBI ELEVATIO 78.20. graduū eſt: ibi ex vtraq; ſolſtitij æſtiualis parte 60. gra

dus non occidere quiſpiam inueniet: ita vt maximus dies & vmbrarum circundu-
A ctio ad menſium quatuor ſpacium procedat.

VBI ELEVATIO poli 84. graduum eſt ibi ex vtraq; ſolſtitij æſtiualis parte 75. gradus non octidere quiſpiam inueniet: ita vt quinq; maximus dies menſium ferme fiat & Gnomonum vmbræ eodem tempore circunducantur.

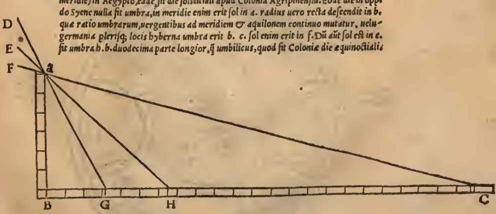
VBI VERO totius quartæ partis 90. gradibus borealis polus eleuatur ab horizõte: ibi borealior æquinoctiali: ſemicirculus ſigniferi, hoc eſt circuli qui per medium ſignorum eſt medietas nunquam ſub terra fit Auſtralior nunquam ſuper terram: ita vt dies vnus & nox vna annui ſpatij ſint ſex proxime menſium: Gnomones vero ſemper periſcij ſint. Huius declinationis propria ſunt vt borealis polus ſuper verticem ſit: & obliquus quidem tum ſemper tum nunquam apparentis ſitum accipiat: & borealis ſemiſpherium ſitum ſuper terram Auſtralis ſub terra ſemp efficiat: æqui noctialis vero ſitum habeat horizontis.

GNOMICA DE IISDEM. Caput XLVIII.

VMbilici, quem gnomonem appellant, vmbra in Aegypto meridiano tempore, æquinoctij die paulo plus quam dimidiam gnomonis menſuram efficit. In vrbe Roma nona pars gnomonis deeſt vmbræ. In oppido Ancona ſupereſt quinta triceſima. In parte Italiæ quæ Venetia appellatur, iiſdem horis vmbra gnomoni par fit. Simili quidem modo eſt ſuper Alexandriam V. milibus ſtadiorum, ſolſtitij die medio nullam vmbram iaci. Sicut & in India ſupra flumen, Hypaſim: quod & apud Troglodytas XLV. ante & poſt ſolſtitium die fieri dicunt medijs XC. diebus in meridiem vmbra ſita. Sed & in Meroë inſula Nili, V. milibus ſtadiorum à Syene
B bis in anno abſumi vmbras, ſole † duodecimam partem Tauri, & quartamdecimã Leonis obtinente.

SCHOLIA IN CAPVT XLVIII.

VMbilici quem gnomonem appellant.] *Gnomonica inueniũtur à radijs ſolis, ſtilo ad perpendiculum à planitie ſecundum rectum angulum erecto, qui dum eſt in lumine umbram neceſſrio facit, quæ ratio ad horologiorum deſcriptionem & mundi inclinationem & coſmographiam ſane neceſſaria eſt. Sit itaq; in propoſito ſchemate umbilicus, id eſt, ſtilus erectus a. b. qui ſplendente ſole facit umbram, humili quidem ſole longam, ſublimi breuem. Sit itaque ſol in d. radius à contactu umbilici ubi eſt a. deſcendit in g. efficiens umbram b. g. dimidio breuiorem. ſtilus enim ſit pedum lx. umbra xxx. talis die æquinoctiali fit (ſolem ſemper intelliges in meridie) in Aegypto, eadẽ fit die ſolſtitiali apud Coloniã Agripinenſiũ. Eodẽ die in oppido Syene nulla fit umbra, in meridie enim erit ſol in a. radius uero recta deſcendit in b. quæ ratio umbrarum, uergentibus ad meridiem & aquilonem continuo mutatur, uelut germaniæ pleriſq; locis hyberna umbra erit b. c. ſol enim erit in f. Dũ aũt ſol eſt in e. fit umbra h. b. duodecima parte longior, q̃ umbilicus, quod fit Coloniæ die æquinoctialis*

¶Duodecimam partem tauri & quartamdecimam leonis.] *Quemadmodum ex ſignorum partibus antiſiis cõſtat, hoc ſic fieri nequit. Duodecima enim pars tauri antiſiam habet decimamoctauam leonis non quartamdecimam, ueluti inferius copioſius docebimus de antiſiis ſignorum. Legitur & apud Plinium aliter, ſed neq; hoc ad recentiorem partium diſtinctionem quadrat. Vide inferius de æquinoctio.* C

DE TERRAE MOTV. Caput XLIX.

TErræ motum vento fieri dicunt, eius viſceribus inſtar ſpongiæ cauernoſis incluſo, qui hanc horribili tremore percurrens, & euadere nitens, vario murmure concutit, & ſe tremendo vel dehiſcendo cogit effundere. Vnde caua terrarum his motibus ſubiacent, vtpote venti capacia: harenoſa autem & ſolida carent. Neq; eñ fiunt, niſi cælo mariq; tranquillo, & vento in venas terræ condito. Et hoc eſt in terra tremor, quod in nube tonitruum: hocq; hiatus, quod fulmen. Fiunt ſimul cũ terræmotu & inundationes maris, eodẽ videlicet ſpũ infuſi, vel reſidentis ſinu recepti.

INCENDIVM AETHNAE. Caput L.

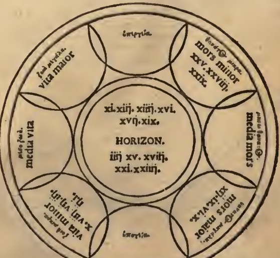
TEllus Siciliæ, quæ cauernoſa & ſulphure ac bitumine ſtrata, ventis pene tota & ignibus patet, ſpiritu introrſus cum igne cõcertante, multis ſæpe locis fumum, vel vapores, vel flammas eructat, vel etiam vento acrius incumbente, harenarum lapidumve moles egerit: Inde mõtis Aethnæ ad exemplum gehennæ ignium tam diutinum durat incendium, quod inſularum Aeolidum dicunt vndis nutriri, dum aquarum concurſus ſpiritum ſecum in imum profundum rapiens, tam diu ſuffocat, donec venis terræ diffuſus fomenta ignis accendat. Hinc Scillæi canes latrare fingũt, dum procul nauigantes vndarũ fremore terrent, q̃s ſorbẽte voragine collidit æſtus. D

DIVISIO TERRAE. Caput LI.

TErrarum orbis vniuerſus, oceano cinctus, in tres diuiditur partes. Europam, Aſiam, Africam, Origo ab occaſu ſolis, & Gaditano freto, qua irrumpens oceanus Atlanticus in maria interiora eiffunditur: hinc intranti dextra Africa, læua eſt Europa. Inter has Aſia magnitudine compar eſt aliis duabus. Termini ſunt amnes Tanais & Nilus. X V. paſſuum in longitudine quas diximus fauces Oceani patentes V. in latitudine. Europa ergo ab occidente vſque ad ſeptentrionem, Aſia vero à ſeptentrione per orientem vſque ad meridiem, atque inde Africa à meridie vſque ad occidentem extenditur.

BEDAE ANGLOSAXONIS DE NATVRA RERVM LIBRI FINIS.

Pythagoræ diuinationis uitæ.

ſymbolum de ne mortis &,

A

DIES LVNAE CVM NVMERIS SVIS.

i	i. d. lxxxviij.	xxiij.	i. cccc. lx. viij.
ij	i c xvi.	xxiiij.	i. dcc. l. xi.
iij.	i. c. xix.	xxv.	i. cc. l. xiiij.
iiij.	i. ccc. xv.	xxvi.	i. c. iiij.
v.	dccc. xviij.	xxvij.	dccc. lxxx.
vi.	dc. xx. iiij.	xxviij.	dcccc. lxvi.
vij.	cccc. iiij.	xxix.	i. c. xv.
viij.	dccc. l. vi.		
ix.	dc. l. i.	In l.ſemel.xxix.& rem̃.xxi.	
x.	d. xxx. ix.	In c.&.xxix.rem̃.xiij.	
xi.	d. xc. iij.	In cc.ſexies.xxix.rem̃.xxvij.	
xij.	i. cccc. xliij.	In ccc.decies.xxix.rem̃.x.	
xiij.	i. dccc. lxxx.	In cccc.tredecies.rem̃.xxiij.	
xiiij.	i. dc. lxxx. iiij.	In d.ſept.decies.rem̃.vij.	
xv.	i. c. x.	In dc.vicies rem̃.xx.	
xvi.	d. xxx.v.	In dcc.vicies & quarter.rem̃.rem̃.vij.	
xvij.	dccc. xc. iij.	In dccc.vicies ſept.rem̃.xvij.	
xviij.	i: dc. xc. vij.	In dcccc.tric.& ſemel.rem̃.i.	
xix.	dc. xviij.	In i.tric.& quat.rem̃.xiiij.	
xx.	i. d. lx. vi.	In ii.ſexag.& octies.rem̃.xviij.	
B xxi.	ii. xxxix.	In iii.cent.& t.rem̃.xiij.	
xxij.	i. d. lx. vi.	In iiii.cent.trec.& ſept.rem̃.xvi.	

PETOSIRIS MICEPSO REGI SALVTEM.

DE his quæ à me ad humanæ vitæ cautelam inuenta ſunt, vnumquodq; me tibi mittere non piguit. Supereſt ut tu in his per inſpiratam tibi diuinitus prudentiam, operando laborem impendas. Certus quod decumbentium vel fugitiuorum vel monomachorum, vel aliorum ſimilium euentibus, non fallacem poteris capere præſcientiam. Si argumentum regulare quod huic ſcripturæ ſubieci diligẽter inſpexeris, conſulturus igitur ſic facito: Sume nomen vel diſcumbentis, vel in fugam lapſi, vel depugnaturi, vel alterius cuiuslibet de quo inquiris, & collige numerum eius, deinde lunam conſidera, quota fuerit ea die, qua vel eger decubuit, vel fugitiuus elapſus eſt, vel quota futura ſit cum monomachus depugnaturus eſt, & cætera huiuſmodi: numerumq; regularem qui ei lunæ aſſcriptus eſt, numero nominis adiunge. In ſumma quæ ex his cõficitur, per xxix. diuide. & numerum qui ſuperfuerit collige, inſpectaq; figura, quo in loco idem numerus ſit poſitus inquire. Si eum inueneris in ζωῇ μεγάλῃ & de egro agitur, cito conualeſcet, ſi de fugitiuo, cito reuertitur, ſi de gladiatore uincet. Si autem in μικρᾷ ζωῇ omnia hæc difficilius euenient. ſi autem in ζωῇ μικρᾷ licet proſperum, difficilem tamen exitum habitura, quod ſi in eo loco fuerit θάνατος μεγάλη inſcriptus, eger poſt longam infirmitatem morietur: fugitiuus diu quæſitus non inuenietur, gladiator tamen difficile ſuperabitur. Eadem in μικρῷ θανάτῳ celeriora fient, & in μεγάλῳ θανάτῳ celerrima. Ponatur exempli grã, pugna Hectoris & Achillis, luna erit xvij. quæ habet numerum regularem. dccc. xc. iij. achillei nomẽ habet. m̃. cc. lxxxvi. qui ſimul iuncti, faciunt ñ. c. lx. ix. Hos partire per xxix. & quod ſuper fuerit, id eſt, xxiij. quære in forma regulari, & inuenies illud in eo loco vbi ſcribitur ζωὴ μεγάλη Siquidem de Hectore feceris, inuenies reſiduum numerum in μέγας θάνατος quæ poſitio numerorum, victorem Achillem, & Hectorem victum ſignificat abſq; ambiguitate. Eſt & alius modus: Si numerus lunæ fuerit in ἰσότητι. & numerus homi

BEDAE ANGLO SAXONIS DE RATIONE TEMPO. RVM LIBER.

A

CAPITA LIBRI.

Temporis diuiſio.
De die.
De nocte.
De hebdomada.
De menſe.
De menſibus Romanorm.
De ſolſtitio & æquinoctio.
De temporibus.
De annis.
De biſſexto.
De circulo decennouenali.
De ſaltu lunæ.
Continentia circuli eiuſdem
Argumenta titulorum paſchalium.
De ſacramento temporis paſchalis.
De mundi ætatibus.
Curſus & ordo temporum.
Secunda ætas.
Tertia ætas.
De quarta ætate.
De quinta ætate.
De ſexta ætate.

ARGVMENTVM IN LIBRVM BEDAE DE TEMPORIBVS.

SVperiore libro de mundo & præcipuis eius partibus, breuibus ac perſpicuis rudimentis, in Coſmographia lector inſtitutus eſt quandoquidem ad temporum ac hiſtoriarum cognitionē, quibus hoc argumentum eſt deſtinatum, ea diſciplina paraſceue eſt. B *Hoc autem uolumine quod de temporibus ſeu de temporum ratione inſcribitur, temporum partes, ſpecies & diſcrimina curſim tantum exponit, ſequente enim idem argumentum copioſius tractat. Ordinis enim fuit & quidem ſecundum naturam, ut poſteaquam temporis cauſam unde proueniat, id eſt mundum, explicaſſet, nunc de affectibus & conſequentibus oratio inſtitueretur, quæ quia ſequenti libro fuſius tradentur, explicationem' locorum difficilium illi argumento reſeruabimus.*

TEMPORIS DIVISIO. Cap. I.

TEmpora momentis, horis, diebus menſibus, annis, ſeculis & ætatibus diuiduntur. Momentum eſt minimum atq; anguſtiſſimum tempus, à motu ſyderum dictum. Eſt enim extremitas horæ in breuibus interuallis, cum aliquid ſibi cedit atq; ſuccedit. Hora græcum nomen eſt, & tamen latinum ſonat: ora enim finis eſt temporis, ſicut & oræ ſunt fines maris, fluuiorum, veſtimentorum. Conſtat autem hora IIII. punctis, X. minutis, XL. momentis. Et notanter propter errorem cauendum, quod computus partim natura, partim autoritate vel conſuetudine nitatur: natura, vt annum cōmunem XII. menſes lunares habere: conſuetudine, vt menſes XXX. diebus computari: autoritate, vt hebdomadam ſeptem ferijs conſtare.

Mométum à motu.

Hora.

SCOLIA IN CAPVT PRIMVM.

HOra græcum nomen eſt. *ὥρα aſpiratur, latine uero ora quæ non tempus ſignificat, ſed ſpatij cuiuſq; aut magnitudinis extremitatem ut locorum regionū ueſtium etiam, leuem habet: non igitur idem eſt, ſpiritu nanq; diſtinguitur Græcum & Latinum Horas autem Græci uocant quatuor anni trimeſtria ſpatia nota uulgo uer, eſtatem, autumnum, & hyemem, quas partes autor eſt Euſtathius Homerū intelligere in Iliade ubi quatuor deas horas introducit quarū duæ cælum aperiant, reliquæ eludant. Aperitur autem cælum ut tradunt & phyſici, & probat Ariſtoteles lib. 2. de generatione & corruptione, à bruma uſq; ad ſolſtitium, quod tempus eſt generationis, clauditur uiciſſim à ſolſtitio uſq; ad brumam: quod tempus uocāt corruptionis. Toto enim hoc tempore ſol decedit: ſed uulgatiore ſignificatione temporis momentum quoddam ſignificat diei ciuilis*

partem uiceſimam quartam ſcriptores æquinoctiales uocant, & ſunt toto anno æquales, quæ dum ſiunt, oritur mundi ſemuncia, id eſt uiceſima quarta pars alias diei naturalis quæ à nocte diſtinguitur partem ſignificat duodecimam, ba ſunt inæquales æſtate nanq; longe ſunt huius generis horæ hyberna itaq; nox quia prolixa eſt nocturnas habet longiores horas. C

DE DIE. Cap. II.

DIes vulgaris eſt ſolis præſentia ſuper terras, qui proprie † XXIIII. horis impletur. Hunc Hebræi, Chaldæi, & Perſæ inter duos ſolis exortus: Aegyptij inter duos occaſus numerant: Romani à medio noctis in medium. Vmbri & Athenienſes à meridie computant ad meridiem Moſes autem à mane vſq; ad mane vnum diem appellat. Sed Domino ſurgente veſpera ſabbati, luceſcebat in primam ſabbati, vt homo de luce lapſus in tenebras, deinceps à tenebris rediret ad lucem.

CHOLIA IN CAPVT II.

DIes vulgaris eſt ſolis⌋ *Diem hunc uulgo artificialē improprie nominant alij ut id ſæpius teſtati naturalem, nomen certe habet à Ioue, quem Græci Δία uocant, intelligunt autem phyſici Iouis nomine ſolem ueluti ex notiſſimo Orphei & Ennij uerſiculo conſtat, atqui ſol eſt autor diei.*

¶Hunc Chaldæi & Perſæ inter duos ſolis exortus⌋ *De uario dierum initio uide Gellium & Celij lectiones antiquas.*

DE NOCTE. Cap. III.

Crepuſculum. Veſperum. Conticiniū. Intempeſta. Gallicinium. Matutinū. Diluculum

NOx, eſt ſolis abſentia terrarum vmbra conditi, mortalibus ad requiem facta, ne opere diutino auida deficeret humanitas: vbi rigidior, ibi & ad opera minuenda membra fouēda prolixior. Cuius partes ſunt ſeptem: Crepuſculum, id eſt, D dubia lux inter lucem & tenebras: Nam creperum dubium dicimus. Veſperum, apparente ſtella huius nominis. Conticinium, quando omnia ſilent. Intempeſtā, quod eſt medium & inactuoſum noctis tempus. Gallicinium, quando gallus reſonat. Matutinum, inter abſceſſum noctis, & auroræ aduentu: Et diluculum, quaſi iam incipiens parua diei lux, hæc & Aurora, ſolem præcedens.

SCHOLIA IN caput TERTIVM.

NOx eſt ſolis abſentia⌋ *Nox è græca dictione eſt literæ unius mutatione. Græce enim νὺξ noctem ſignificat hanc Ariſtoteles definit primo libro* [illegible] τῆς γῆς, *id eſt umbram terræ. neceſſe nanq; ut ex phyſica atq; optice conſtat, corpore in lumine poſito umbram fieri in aduerſa lucis regione. Itaque dum ſol infra finitorem (quem Græci horizonta uocāt) decurrit neceſſe eſt umbram terræ late per aera aſpergi cælo non aūt penetrare uſque ad ultimum cælorum ut docent Aſtrologi & phyſici, eſt autem umbra hæc quòd ad figuram attinet metæ ſimilis ſeu Pyramidæ de qua re uide ſchemata quædam ſuperius deſcripta ſed & libro ſequenti hæc ipſa copioſius.*

¶Mortalibus ad requiem facta⌋ *Nox rebus agendis inepta eſt ob id quidam à nocendo dictam ſcribunt: faciunt poetæ hanc terræ prolem (cuius ratio deprehenditur ex his quæ modo diximus) hæc ſtatim genuit ὕπνον καὶ θάνατον, id eſt ſomnum & mortem germanos fratres, tum quia nox ſonum conciliet, qui dimidium uitæ hominibus aufert, hoc eſt ſemimortuos reddere, lepide itaque excogitatum mortē fratrem eſſe ſomnū, ut apud Senecā in tragœdis: diræ frater languidæ mortis.*

¶Vbi nox rigidior⌋ *Frigidis ſomnus producitur, calidis autē cōciliatur. uide Ariſtotelem in libello de ſomno & uigilia. Itaq; natura prouiſum eſt, ut hybernæ noctes æſtiuis ſint longiores, & eo quidem magis, quo regio ipſa ſeptētrionibus extra ſolis uiam propius ſubiecta eſt, ueluti Britannia, noctem brumalem habet horarum XVII. Germania XVI. Italia uero XV. Hybernia autem XXIIII. Porro thyle quæ terrarum ultima eſt, menſibus pluribus una nox durat, ſed uiciſſim in his ſolſtitiales dies totidem horas perdurant, itaq; lucis & tenebrarum ratio in omnibus regionibus æqualis eſt, facta inter ſeſe collatione æqualium & inæqualium.*

¶Apparence ſtella huius nominis⌋ *Hæc Veneris ſtella eſt, quæ dum ſolem ſequitur, & ſub noctem in occaſura cæli parte cernitur, ueſper & heſperus, & ueſperugo dicitur: ſi uero idem ſidus mane ſolem anteuertat, lucifer & græce phoſphoros dicitur, omnium ſtellarum quæ in cælo ſunt maxima ac luculentiſſima, umbram enim reddit tantò luna minorē, quantum ipſa ſolis umbra uincitur.*

DE HEBDOMADA Caput IIII.

A HEbdomada ſeptem diebus conſtat, octauus autem dies idem primus eſt, ad quem reditur, eoq́ rurſus hebdomada orditur. His nomina gentilitas à Planetis indidit, habere ſe credentes à Sole ſpiritum, à Luna corpus, à Marte ſanguinē, à Mercurio ingenium & linguam, à Ioue temperātiam, à Venere voluptatem, à Saturno tarditatem. Sed Syluester Ferias appellare conſtituit, primum diem Dominicum nuncupans, imitatus Hebræos, qui primam ſabbati, ſecundam ſabbati, & ſic cæteros à numero nominant: apud quos hebdomada totidem etiam annis peragitur: qui hebdomadam quoque hebdomadarum in diebus ſimiliter habebant & annis. *Hebdomade annorũ apud Hebræos.* Quinquageſimum diem Pentecoſten, annum vero, Iubileum, id eſt, libertatem vocantes.

SCHOLIA IN CAPVT QVARTVM.

Ἑβδομὰς ſeu ἑβδόμας & hebdomada tot enim modis dicitur, tempus eſt ſeptem dierum, unde & nomen habet etiam apud Latinos, nam ſeptimanam uocamus. Quos nō ex conuerſione aſtrorum, unde reliqua ferè colliguntur, ſed autoritate Dei (qui ſex diebus ut ante dictum eſt mundi creationem compleuit, & ſeptimo quieuit) primum Iudæi ordinarunt, quorum ſex uacationibus rerum propbanarum tribuerunt, ſeptimum religioni & quieti, unde ſabbatum dictum eſt. Quod inde gentiles & Chriſtiani, diuerſa tamen ratione ſunt imitati, & primum quidem à ſabbato diem, primam ſabbati, deinde ſequentem ſecundam ſabbati, & ita deinceps, pro quibus eccleſia utitur feriarum ordine. Nam religio uetuit hos dies gentilitijs dijs inſcribere, quales ſint, dies Veneris, Martis
B *&c. De cuius facti ratione alibi eſt dictum copioſius.*

¶His nominibus gentilitas à planetis indidit.] *de affectionibus corporalibus, quas poetæ largiuntur naſcentibus, ſi ſcire cupis exacte, lege Pontani de rebus cæleſtibus librum quartum.*

DE MENSE Caput V.

MEnſis lunaris incremento lunæ ſenioq́ conficitur, dum XXIX. & ſemis diebus paulo plus quàm Zodiacum peragit: ſed facilitas computandi trigenis, & vndetrigenis diebus lunæ menſes alternat. Solaris autem menſis XXII. horis eſt amplior, ex quibus XI epactarum dies accreſcunt, quibus ſol lunæ curſum ſingulis annis exuperat. Duodecies enim vigeni & bini CCCLXIIII. faciunt, & vndecies vigeni & quaterni eundem numerum complent. Sed Hebræi menſes à luna naſcente, Romani à Calendis incipiunt, Aegyptij à quarto die Calendarum Septembrium vſque in nonum Calendarum earundem, XXX diebus ſuos menſes putantes: Reſiduos vero dies intercallares appellant, qui primi ad ſolis curſum menſes terminare cœperunt, ne lunæ velocior & dubius curſus impedimētum calculandi eis faceret.

SCOLIA IN CAPVT QVINTVM.

¶Dum XXIX. diebus & ſemis paulo plus quā Zodiacum peragit.] *Recte dictum paulo plus. Nam hoc dierum numero ſigniferum integrum permetitur, & duodecimam eius fere partem. Menſis enim eſt non, dum luna ad eandem partem ſignifieri, unde præcedente menſe exibat, reuertitur: ſed quod eſt inter duos eius ad ſole ſynodos, Latini cœtus uocant. Sequenti autem libro de menſibus noſtris & peregrinis plura diſſeram.*

DE MENSIBVS ROMANORVM Caput VI.

ROmani autore Romulo X. menſibus annum ordinatum agebant, diebus *Martius.*
CCCIIII, qui primum menſem genitori ſuo Marti dicauit: Secundum ab *Aprilis.*
apertione frugum nominauit Aprilem; Tertiū Maię matri Mercurij. Quartum Iu- *Maius.*

noni ſacrauit: Quintili & Sextili, qui nunc à natiuitate Iulij Cæſaris, & Auguſti triumpho nuncupantur, & cæteris ſequentibus à numero nomen impoſuit: Quorum initia Calendas appellauit, quia tunc calata, id eſt, vocata in Capitolium plebe, dicto quinquies vel ſepties verbo calo, id eſt, voco, quot dies ſupereſſent ad Nonas pronunciabatur. Nonas autem, quod nono ante Idus die confluerent in vrbem, ſcitaturi quid eſſet eo menſe faciendum. Porro Idus diem qui medium diuidit menſem: Iduare enim Hetruſca lingua diuidere eſt. His Numa duos mẽſes adijciens, Ianuariũ à Iano, Februarium à Februo deo luſtrationum nominando, actis LIIII diebus annum ad curſum lunæ diſpoſuit, quem Iulius Cæſar XI diebus adiectis, ſicut hodie ſeruatur, inſtituit. C

SCOLIA IN CAPVT SEXTVM.

¶Romani au[…]re Romulo.] *Romulus quòd ſic prima gẽtis ſuæ cõditio exigerit, diſciplinæ militaris ſtudioſior fuit, quam rerum cæleſtium, quemadmodum peruulgato Ouidij verſiculo inceſſitur: Scilicet arma magis quam ſidera Romule noras. Tractauit hoc argumentum copioſe Macrobius in Saturnalibus. Porro Quintilis, Sextilis, September, October tantum à numero dicuntur, nam propter vocabuli formam appoſitæ ſunt ſyllabæ tilis & ber, nihilo plus ſignificantes quam in meditullio Tullius.*

¶Secundum ab apertione frugum Aprilem nominant.] *Alij malunt deducere à Venere quæ græce Aphrodite nũcupatur, eſtq́; hic menſis Veneris quòd & aſtrologi docent. Nam Taurus, in quem menſe Aprili ſol tranſitum facit, domicilium eſt Veneris.*

¶Iduare enim Hetruſca lingua diuidere eſt.] *Sic & Feſtus docet & Macrobius, unde ad huc manſerunt viduus & vidua quaſi diuiſi à coniugibus.* D

DE SOLSTITIO AEQVINOCTIO Caput VII.

SOlſtitia & æquinoctia bina putantur: VIII Cal. Ianuarij & Iulij, Aprilisq́; & Octobris. octauis ſcilicet partibus Capricorni & Cancri, Arietis & Libræ. Sed æquinoctialis dies omni mundo æqualis eſt, vario autem lucis incremento. In Meroe longiſſimus dies XII horas æquinoctiales, & octo partes vnius horæ colligit. Alexãdriæ vero XIIII horas: in Italia XV: In Britannia XVII. Vbi æſtate lucidæ noctes haud dubie teſtantur id quod cogit ratio credi: Solſtitij diebus accedente ſole propius verticem mundi, anguſto lucis ambitu […]iectæ terræ continuos dies haberi ſenis menſibus, noctesq́; è diuerſo ad brumam remoto, quod fieri in inſula Thyle Phitteas Maſſilieñſis ſcribit, ſex dierum nauigatione in Septentriones à Britannia diſtante.

SCHOLIA IN CAPVT SEPTIMVM.

¶VIII Kalendas Ianuarij & Iulij.] *Ciceronis ætate alia fuit ratio ſolſtitiorum & æquinoctiorum, nunc enim propter motum firmamenti ſeu noni orbis tardius proueniunt. Quod autem ſcribitur. temporum momenta prouenire in octauis partibus ſignorum, cum concordi ſententia omnium aſtrologorum hæc eueniant in primis ſignorum partibus, referendum eſt ad veterem partium computationem, aliter enim partiti ſunt ſigna veteres, de qua re erudite diſſeruit Ziezlerus in commentarijs ſuper ſecundum Plinij.*

¶Sed æquinoctialis dies omni mundo æqualis eſt.] *Extat huius rei demonſtratio in Phænomenis Euclidis de Cõuerſionibus ſphærarũ. Omnes enim in ſphæra circuli maximi ſecãt ſeſe in duas partes æquales veluti Horizon & æquator, reliquos vero circulos, quos ſol mundi ambitũ deſcribit inæqualiter Horizon diuidit præterquam ſub æquinoctiali. De dierum & noctium vario incremento libro ſuperiore actum demonſtrationibus aliquot, & rurſus libro ſequenti de gnomonicis & rationibus umbrarum.*

DE TEMPORIBVS Caput VIII.

A TEpora ſunt vices mutationum, quibus ſol accedendo vel recedendo anni temperat orbem: Hyems enim illo longius morante frigida eſt humida: Ver, illo redeunte, humidum & calidum: Aeſtas vero, illo ſuperferuente, calida & ſicca: Autumnus, illo decedente, ſiccus & frigidus. Hæc autem antiqui ſexto die ante Idus Februarias, & Maias, Auguſtasq́ꝫ, & Nouembres inchoabant, vt ſolſtitia & æquinoctia in medio eſſent temporum. Ver autem oriēti cōparatur, quia tunc ex terris oīa oriuntur: Aeſtas meridiano, eo quod pars eius colore †agrantia ſit: Autumnus occiduo, eo quod ob confinium caloris & frigoris graues morbos habeat: Hyems ſeptentrioni, eo quod frigore torpeat.

DE ANNIS Caput IX.

ANnus ſolaris vel ciuilis eſt, dum ſol actis LXV diebus & quadrante Zodiacum peragit, quem Romani à bruma, Hebræi ab æquinoctio verno, Græci à ſolſtitio, Aegyptij inchoant ab autumno. Annus lunaris communis XII lunis, id eſt, diebus CCCLIIII. Emboliſmus XIII lunis & diebus actis LXXXIIII implentur, à luna paſchali ſumentes initium. Annus magnus eſt, dum omnia ſydera certis curſibus exactis ad locum ſuum reuertuntur, quem ſexcentis annis ſolariqus Ioſephus dicit impleri.

SCHOLIA IN caput NONVM.

¶ Annus ſolaris vel ciuilis.] *Ciuilis apponi ſolet diebus non annis ſunt enim dierum alij ciuiles q cōſtāt ſpatio diei & noctis uiginti quatuor horarū, alij naturales, qui ſunt inter ſolis exor-*
B *tum & occaſum, alias hi anni uertentes dicuntur ut apud Ciceronem lib. 6. de repub. quod fiant ſolis conuerſione per circulum zodiacum, unde & Græci eadem ſimilitudine ducti annum* ἐνιαυτὸν *uocant quod ueluti in ſe ipſum conuertatur quæ natura eſt motus circularis. Verum de magno anno quem etiam Platonicum uocant uariæ ſunt dictionum ſententiæ.*

DE BISSEXTO Caput X.

BIſſextus ex quadrantis ratione per quadriennium cōficitur, dum ſol ad id ſignū, ex quo egreſſus eſt, non in actis LXV diebus, ſed quarta diei parte ſuperadiecta reuertitur. Verbi gratia: ſi nunc æquinoctialem cæli locum ſol oriens intrauerit, in hunc anno ſequenti meridie, tertio veſpere, quarto medio noctis, quinto rurſum in exortu recurrens, neceſſario diem præmonet augendum: ne ſi forte non addatur, per CCCLXV annos æquinoctium vernale ſolſtitiali diei præueniat, quē Aegyptij anno ſuo expleto, id eſt, IIII Calendarum Septembrium, Romani VI Calendarum Martiarum, vnde & nomen accepit, interponunt. Breuiori autē & vulgari ratione biſſextum retardatio generat ſolis, non ad eandem lineam poſt peractos LXV dies plene redeuntis: Quem ſi, verbi gratia, in æquinoctio vernali, quod iuxta Aegyptios XII Calendarum Aprilium die peruenit, ſurgentem à medio orientis diligenter adnotaueris, hunc anno ſequenti, die videlicet eodem, aliquantulū inferius oriri, & tertio, quarto, quintoq́ꝫ anno eandem diminutionem in tantum augeri reperies, vt niſi diem ante ſuperadijcias, XI Calendas Aprilis æquinoctiū facturus ſol e medio ſurgat orientis, eandem ſcilicet tarditatem cæteris quoqꝫ ſeruaturus exortibus.

DE CIRCVLO DECENNOVENALI Caput XI.

CYclum decennouenalem propter XIIII lunas paſchales Nicæna Synodus inſtituit, eo quod ad eundem anni ſolaris diem vnaquæqꝫ luna per XIX annos CCXXXV circumacta vicibus, inerrabili curſu redeat, qui diuiditur in ogdoadas, & hēdecadas, hoc eſt, in VIII & XI annos: Octo enim anni lunares totidem annos ſolares duobus tantum diebus tranſcendunt; quoꝝ alter ad explemen-

tum occurrit hendecadis, alter ratione ſaltus abſumit, alioqui hendecas ſolaris vno die tranſcenderet lunarem. Licet quidam violenter hos dies ex biſſextilis octo annorum ſupplere nitantur: cum biſſextus ſoleat in menſe Februario Soli ſuperfuſus, & lunæ futuro tempore nihil præiudicare, & ipſi nullum hendecadi biſſextum addũt. Vt ergo apertius dicam, duo lunæ dies, qui ſuperſunt in ogdoade, duos qui deſunt in hendecade complent. C

DE SALTV LVNAE Caput XII.

SAltũ lunæ locus & hora citior inſcenſionis eius per XIX annos efficit: Quãuis enim quidam ſingulas lunas XXIX ſemis diebus computantes, inſcenſiones earum medio diei, & medio noctis ſemper alternent, non in hoc tamen veritatem naturæ, ſed calculandi facilitatem vel cõpendium inquirunt. Nam ſi naturã quęras lunæ primi menſis, quæ nunc in meridie: & ſecundi, quæ nunc in medio noctis accenditur, anno futuro hora, & vno puncto, & decem momentis, & nonadecima parte vnius puncti ante medium diei vel noctis illuſtratur. Hæc tamẽ diſtinctio nõ ad certum emboliſmi, vel cõmunis anni terminum, ſed ad æquã diuiſionem XIX tendit annorum, ſicq́ per XIX annos paulatim lunaris aſcenſio ſeſe præoccupando vnius diei ſpacium amittens, vltimum decennouenalis cycli annum CCCLXXXIII diebus facit computari. Quod ſi facere negligas, per XV decennouenales cyclos, XV tibi luna vbi prima putatur occurret.

CONTINENTIA CIRCVLI EIVSDEM Cap. XIII.

Indictiões. Epactæ.

CYclus idem paſchalis VIII. eſt lineis communitus. Primus ordo cõtinet annos ab incarnatione domini, vnius ſingulis annis augmento creſcentus. Secundus Indictiones Romanorum, quæ in ſe ſemper XV annorum curſu reuoluunt. Tertius Epactas XI lunares, quæ per ſingulos annos ſolares ad curſum lunæ ſuccreſcunt & ad lunam Calendarum quærendam ſemper adijciuntur poſitæ XI Calendas Apriles. Quartus concurrentes ſeptimanæ dies, quæ poſitæ IX Calendas Apriles, propter diſpendium biſſexti neceſſario XXVIII annis implentur: Quarum ratio cogit cyclos decennouenales XXVIII deſcribi, vt ſingulæ concurrentes ſingulos cyclos inchoent. Totaq́ ſumma paſchalis calculi DXXXII annis explicetur. Quintus cyclum lunarem, quem tribus annis decennouenalis pręcedit: XIX annis etiam ipſe comprehenſus. Sextus XIIII lunas, quibus veteres paſcha faciebant, quæ à XII Calendas Apriles vſq; in XIIII Calẽdas Maias vario diſcurſu vagantes, tempus inſcenſionis ab VIII Idus Martias vſque in Nonas Apriles accipiunt: A XIIII autem luna vſque ad XIIII anni ſequentis dies ſunt CCCLIIII, ſi communis annus eſt: Si emboliſmus, CCCLXXXIIII, ſeptimo, dies dominicæ Paſchæ reperiuntur ab XI Calendarum Aprilium vſque in VII Calendas Maias, ob rationem emboliſmorum licenter extendi, vltimo ordine luna feſti paſchalis à XV vſque in XXI propter diem dominicum variata:† adimit enim ſaltus noctem, addit vero ætatem, quæ per omnem cyclum adoleuit. Sed in hoc nox adimitur, quod ante luna deficit, quod putatur, naturaliter vero nox ipſa perſeuerat, quæ nox initium eſt futuri anni, & cycli incipientis exordiũ: propter quod idem vltimus annus Epactas XVIII tunc retinens, primo anno non XI, vt in cæteris annis fieri ſolet, ſed XII dies accommodat. Et quia XXX dierum fine reuoluuntur, nulla Epacta in principio cycli ponitur. D

† aufert

SCHOLIA IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Redditur hic ratio illorum indicum, qui libro ultimo ad finem ſunt adiecti, qui conſtant annis DXXXII. *quibus exactis omnia redeunt eadem ut ſunt ab initio, quemadmodum alibi pluribus doctum eſt. Reduximus hos circulos in priſtinam dignitatem, erãt enim in exemplaribus quæ hactenus fuere in uſu ſupra modum deprauati.*

A

ARGVMENTA TITVLORVM PASCHALIVM. Cap. XIIII.

SI noſſe vis quot ſunt anni ab incarnatione Domini, ſcito quot fuerint ordines Indictionum, vtputa V anno Tiberij Principis XLVI. hos per XV. multiplica, fiunt DCXC. Adde ſemper regulares XII. quia quarta Indictione ſecundum Dionyſium Dominus natus eſt, & Indictionem anni cuius volueris, vtpote in præſenti ſeptimana, fiunt DCCIIII. Iſti ſunt anni natiuitatis domini. Si vis ſcire quota ſit Indictio, ſume annos Domini, & adijce tria, partire per XV. & quod remãſerit ipſa eſt Indictio anni præſentis. Si vis ſcire quot ſint Epactę lunares partire annos Domini per XIX. & quod remanet multiplica per XI. Item partire per XXX. & remanent Epactæ. Si vis ſcire concurrẽtes VII. dies, ſume annos Domini, & eorundem quartam partem adijce. Hijs quoq; quatuor adde, quinq; concurrentes fuerunt anno natiuitatis Domini, hos partire per VII. & remanent Epactæ ſolis. Si vis ſcire quotus ſit annus circuli decennouenalis, ſume annos Domini & vnum adijciens, quia eiuſdem anno ſecundo natus eſt Dominus, partire per XIX & quod remanet ipſe eſt annus cycli decennouenalis, Si vis ſcire quotus cyclus lunaris eſt, ſume annos Domini, & duo ſubtrahens diuide per XIX. & quod remãſerit ipſe eſt annus circuli lunaris, Si vis noſſe biſſextilem annũ, partire annos Domini per IIII. quantum remanſerit, tot ſunt anni à biſſexto. Hijs ergo ad certum, inuentis facile diem paſchæ lunãq; reperies. Quod ſi à præſenti poſt aliquot annos, verbi gratia poſt C. paſcha ſcire velis, Epactas tamen, & concurrentes ſolis dies inuenire ſufficit, partire autem centum per XIX. remanent V. Illas ergo ſcito Epactas centeſimo quinto anno futuras. Eodem modo centum per XXVIII. diuidens, eas centeſimo, quas XVI. anno concurrentes ſolis inuenies.

Epactarum ratio.

Concurrentes.

B

DE SACRAMENTO TEMPORIS paſchalis. Cap. XV.

IDeo autem Paſcha non ad eundẽ redit anni diem, ſicut tẽpus dominicæ natiuitatis q̃d ibi natiuitatis ipſius memoria tantũ ſolẽnis habeat: hic vero vitæ vẽturæ & myſteria celebrent, & munera capiant: Vnde & nomẽ ipſum Paſchæ tranſitum de morte ad vitam ſignificans, congruum quoq; myſterijs tempus inquirit. Primo vt æquinoctio tranſcenſo, tenebræ mortis à vera luce vincantur. Deinde, vt primo menſe anni, qui dicitur menſis Nouorum, vitæ nouæ grauida celebrẽtur. Tertio, vt reſurrectio die tertio facta, & tertio tempore ſeculi, id eſt, ſub gratia manifeſta, cui iam ante legem, & ſub lege in prophetico lateret ænigmate, in tertia lunæ ſeptimana veneretur, cum & ipſa tunc lunæ conuerſio mentis gloriam de terrenis ad cœleſtem doceat mutari contuitum. Atque ad vltimum, vt dies dominica conditione lucis inſignis, & triumpho Chriſti veneranda, noſtra quoque reſurrectione nobis optabilis in memoriam reuocetur.

Paſcha trãſitum ſignificat.

DE MVNDI AETATIBVS. Cap. XVI.

SEx ætatibus mundi tempôra diſtinguuntur. Prima ætas ab Adam vſque ad Noë continens generationes X. annos vero M.DCLVI. Quæ tota perijt diluuio, ſicut infantiam mergere ſolet obliuio. Secunda à Noë vſque ad Abrahã generationes ſimiliter complexa X. annos autem CCXCII. Quæ in lingua inuenta eſt, id eſt Hebræa. A pueritia nanq; homo incipit noſſe loqui poſt infantiam, quæ & nomen inde accepit, quod fari nõ poteſt, id eſt loqui. Tertia ab Abraham vſque ad Dauid generationes XIII. annos vero DCCCXLIII. continens. Et quia ab adoleſcẽtia incipit homo poſſe generare, Matthæus generationum ex Abraham ſumpſit exordium, qui etiam pater gentium conſtitutus eſt. Quarta à Dauid

vſque ad tranſmigrationē Babylonis generationibus æque iuxta Matthæum XIIII. annis autem CCCCLXXIII. porrecta, à qua Regum tempora cœperunt: Iuuenilis C
enim dignitas regno eſt habilis. Quinta deinde vſq; ad aduentum Saluatoris in carnem generationibus & ipſa XIIII. porrò annis DLXXXIX. extenta, in qua vt graui ſenectute feſſa malis crebrioribus plebs Hebræa quaſſatur. Sexta, quæ nūc agitur, nulla generationum vel temporum ſerie certa, ſed vt ætas decrepita ipſa totius ſeculi morte finienda.

CVRSVS ET ORDO TEMPORVM. Cap. XVII.

PRima ergo ætas continet annos iuxta Hebræos M.DCLVI. Iuxta Septuaginta interpretes MIICCXLII. Adam annorum CXXX. genuit Seth, qui pro Abel natus eſt. Seth annorum CV. genuit Enos. Iſte incepit inuocare nomen Domini. Enos annorum XC. genuit Cainan. Cainan annorum LXX. genuit Malaleel, qui interpretatur plantatio Domini. Malaleel annorum LXV. genuit Iareth. Iareth annorum CLXII. genuit Enoch, qui eſt tranſlatus à deo. Enoch annorum LXV. genuit Mathuſalam. Concupiſcunt filij dei filias hominū. Mathuſalam annoꝝ CLXXXVII. genuit Lamech. Gigātes nati ſunt. Lamech annorum CLXXXII. genuit Noē, qui Arcam ædificauit. Noē anno DC. venit diluuium.

DE SECVNDA AETATE. Cap. XVIII.

SEcunda ætas continet annos iuxta Hebræos CCVCII. Iuxta Septuaginta In- D
terpretes DCCCCXLII. vel adiectio Cainan MLXXII. Sem anno IL. poſt
diluuium genuit Arphaxat, à quo Chaldæi. Arphaxat annorum XXXV. genuit
Chaldæi. Sale, à quo Samaritæ & Indi. Sale annorum XXX. genuit Heber, à quo He-
Samaritæ. bræi. Heber annorum XXXIIII. genuit Phalech. Turris ædifica-
Indi. tur. Phalech annorum XXX. genuit Reu. Dīj primum adorantur.
Hebræi. Reu annorum XXXII. genuit Seruch. Regnum Scytharum inchoat. Seruch annoꝝ XXX. genuit Nachor. Regnum Aegyptiorū naſcitur. Nachor annoꝝ XXIX. genuit Thara. Regnum Aſſyriorum & Sicyoniorum exoritur. Thara annorum LXX. genuit Abraham. Semiramis condidit Babyloniam.

DE TERTIA AETATE. Cap. XIX.

TErtia ætas continet annos DCCCCXLII. Abrcham annorum LXXV. venit in Chanaan. Abraham annoꝝ C. genuit Iſaac. Nam primo genuit Iſmaël, à quo Iſmaëlitæ. Iſaac annoꝝ LX. genuit Iacob. Regnum inchoat Argiuoꝝ. Iacob annorum XC. genuit Ioſeph. Memphis in Aegypto conditur. Ioſeph CX. annos vixit. Græcia ſub Argo ſegetes habere cœpit. Hebræorum ſeruitus annorum CXLIIII. Cecrops Athenas condit. Moſes annis XL. rexit Iſrael. Lacedæmon conditur. Ioſue annorum XXVI. Iudices à Moſe vſq; ad Samuel præfuerunt annis CCCCV. Othoniel annis XL. Cadmus Thebarum rex Græcas literas inuenit. Aoth annis LXXX. Amphion muſicus claruit. Debbora annis XL. Primus Latinis regnat Picus. Gedeon annis XL. Orpheus Linusq; muſici claruerunt. Abimelech annis III. Iſte fratres ſuos ſeptuaginta interfecit. Thola annis XXIII. Priamus regnat in Troia. Iair annis XXII. Carmentes Latinas literas reperit. Iepthe annis VI. Hercules ſe flammis iniecit. Abeſſan annis VII. Bellum Troiæ decennale ſurrexit. Achialon annis X. Hic in LXX. Interpretibus nō habetur. Labdon annis VIII. Aeneas venit in Italiam.
Samſon annis XX. Aſcanius Albam condidit. Heli annis XL. Regnum Sicyoniorum finitur. Samuel & Saul annis XXXII. Lacedæmoniorum regnum exoritur.

DE QVARTA AETATE. Cap. XX.

A QVarta ætas continet annos iuxta Heræos CCCCLXXIII. Tranſlatores Septuaginta XII. adijciunt. Dauid annis XL. Carthago à Didone conditur. Solomon annis XL. Qui templum ædificauit anno CCCCLXXX. egreſſionis ex Aegypto. Ex quo apparet Samuel & Saul XXXII. annis, nō XL. præfuiſſe. Roboam annis XVII. Regnum Iſrael & Iuda diuiditur. Abias annis IIII. Pontifex Abimelech inſignis habetur. Aſa annis XLI. Hieu. prophetes occiditur ab Aſa rege Iſrael. Ioſaphat annis XXV. Helias, & Abdias Michæasq́ꝫ prophetant. Ioram annis VIII. Eodē defecit à regno Iudæ. Ochozias anno I. Helias rapitur Athalia annis VI. Ionadab filius Rechab ſacerdos claruit. Ioas annis XL. Zacharias Ioadæ filius lapidatur. Amazias annis XXIX. Amos prophetat in Iſrael. Ozias annis LII. Aſſyriorum regnum in Medos transfertur, quod à belli principio ſteterat, annis M.CCCV. Ioathan annis XVI. Ozee, Iohel, Eſaiasq́ꝫ prophetant. Achaz annis XVI. Roma conditur, & Iſrael in Medos transfertur. Ezechias annis XXIX. Romulus centum Senatores conſtituit. Manaſſes annis LV. Numa duos menſes adiecit. Amon annis II. Tullius in republica cenſum egit. Ioſias annis XXXI. Thales phyſicus claruit. Ioachim annis XI. Huius anno tertio Nabuchodonoſor Iudæam cœpit. Sedechias annis XI. Templum Hieroſolymitanum incenſum eſt.

DE QVINTA AETATE. Cap. XXI.

QVinta ætas continet annos DLXXXIX. Hebræorum captiuitas anno LXX. Iudith hiſtoria cōſcribitur. Darius annis XXXVI. Huius ſecundo anno templum Hieroſolymis extruitur. Primus autem regni eius inter ſeptuaginta annos captiuitatis Iudaicæ concluditur. Xerxes annis XXII. Herodotus hiſtoriographus agnoſcitur. Artabanus menſibus VI. Socrates naſcitur.

Artaxerxes annis XL. Eſdras legem, Neemias Hieroſolymam reſtaurat. Darius, qui & Nothus, annis XVIIII. Plato naſcitur. Artaxerxes annis LX. Heſter hiſtoria completur. Artaxerxes, qui & Ochus, annis XXVI. Demoſthenes, & Ariſtoteles prædicantur. Xerxes Ochi filius annis IIII. Xenocrates claruit. Darius annis VI Hucuſq; regnum Perſarum, dehinc Græcorum. Alexander annis V. Nam VII. eius anni cum Perſarum regibus ſupputantur. Ptolemæus Lagi filius annis XL. Machabæorum liber inchoat. Primus Philadelphus annis XXXIII. Septuaginta interpretes claruerunt. Euergetes annis XXVI. Ieſus ſapientiæ librum compoſuit Philopater annis XVII. Machabæorum liber ſecundus inchoat. Epiphanes annis XXIIII. Romani Græcos obtinuerunt. Philometor annis XXXV. Hunc Antiochus ſuperans Iudæos oppreſſit. Euergetes annis XXIX. Brutus Hiſpaniam ſubegit. Soter annis XVII. Varro Ciceroq́ꝫ naſcuntur. Alexander annis X. Syria per Gabinium ducem ſubijcitur Romanis. Ptolemæus Cleopatræ filius annis VIII. Salluſtius hiſtoriographus naſcitur. Dionyſius annis XXX. Pompeius Iudæam cepit. Ceſares Cleopatra annis XXII. Hucuſq; regnum Græcorum, nunc Romanorum. Iulius Cæſar annis V. Ab hoc Cæſares appellati.

DE SEXTA AETATE Caput XXII.

SExta ætas continet annos præteritos DCCVIII. Octauianus annis LVI. Huius anno XLII Dominus naſcitur, completis ab Adam annis MIIID CCCCLII. Iuxta alios, MVCXCIX. Tiberius annis XXIII. Huius anno

XVIII Dominus crucifigitur. Gaius annis IIII. Matthæus Euangeliſta ſcribit. C
Claudius anuis XIII. Petrus Romam, Marcus Alexandriam perit. Nero annis
XIIII. Petrus & Paulus cruci gladioq́; traduntur. Veſpaſianus annis X. Hu-
ius ſecundo anno Hieroſolyma ſubuertitur. Titus annis II. Hic facundus & pi-
us fuit. Domicianus annis XVI. Ioannes in Pathmon relegatur. Nerua anno
I. Ioannes Apoſtolus Epheſum rediẽs Euangeliũ ſcripſit. Traianus annis XIX.
Simon Hieroſolymorum Epiſcopus crucifigitur, & requieſcit Ioannes Epiſcopus.
Hadrianus annis XXII. Aquila interpres habetur. Antonius Pius annis XXII,
menſibus IIII. Valentinus & Marcion agnoſcunt. Antonius minor annis XIX.
Cataphrygarum hæreſis exoritur. Commodus annis III. Theodotion inter-
pres habetur. Aelius Pertinax anno I. Seuerus annis XVIII. Symmachus in
terpres habetur. Antonius Caracalla annis VII. Quinta editio Hieroſolymis in
uenitur. Marrianus anno I. Aurelius Antonius annis IIII. Sexta editio Nica-
poli reperitur. Alexander annis XIII. Origenes Alexandriæ claruit. Maximꝰ
annis III. Hic perſequitur Chriſtianos. Gordianos annis VII. Fabianus Epi-
ſcopus Romæ celebratur. Philippus annis VII. Hic primus Chriſtianus Impe-
rator fuit. Decius anno I. Antonius monachus claruit. Gallus & Voluſianus
annis II. Nouatiana hæreſis exoritur. Valerianus annis XV cum Galeno.
Cyprianus martyrio coronat. Claudius annis II. Paulus Samoſatæ hæreſim cõ-
didit. Aurelianus annis V. Hic perſequitur Chriſtianos. Tacitus anno I. Pro-
bus annis VII. Manichæorum hæreſis exorta eſt. Carus annis II. Iſte de Per
ſis triumphauit. Diocletianus & Maximianus annis XX. Iſte perſequitur Chri
ſtianos. Maximinus Seuerusq́; annis II. Conſtantinus annis XXXI. Nicæ- D
na Synodus congregatur. Conſtantius & Conſtans annis XXIIII. Oſſa An-
dreæ & Lucæ Conſtantinopolim transferuntur. Iulianus annis II. Hic ex Chri
ſtiano paganus perſequitur Chriſtianos. Iouianus anno I. Hic cum omni exer-
† alias XI citu Chriſtianus efficitur. Valentinianus annis † XIII. qui à Iuliano ob fidem
Chriſti militia fuerat priuatus. Gratianus annis IIII. Ambroſius & Martinus
Epiſcopi clareſcunt. Valens annis III. Valẽtinianus cum Theodoſio annis IX.
Hieronymꝰ in Bethleẽ prædicat. Theodoſius annis III cũ Arcadio & Honorio.
Anchorita Ioannes claruit. Arcadius annis XIII cum fratre Honorio. Ioannes
Chryſoſtomus & Auguſtinus Epiſcopi prædicantur. Honorius annis XV cum
Theodoſio minore. Cyrillus Alexandriæ claruit. Theodoſius minor annis XXVI.
Epheſina Synodus Neſtorium condemnat. Martianus annis VII. Chalcedo-
nenſe Concilium geritur. Leo maior annis XVII. Aegyptus errore Dioſcori la-
trat. Zenon annis XVII. Corpus Barnabæ Apoſtoli reperitur. Anaſtaſius an
nis XXVI. Fulgentius Epiſcopus prædicatur. Iuſtinus annis IX. Acephalorũ
hæreſis abdicatur. Iuſtinianus annis XXXIX. Huius VI anno Dionyſius pa
ſchales circulos inchoat. Iuſtinus minor annis XI. Armenij fidem Chriſti ſuſci-
piunt. Tiberius annis VII. Herminigildus rex Gothorum martyrio coronat.
Mauritius annis XXI. Gregorius Romæ floruit Epiſcopus. Phocas annis VIII.
Saxones Saxones in Britannia fidem Chriſti percipiunt. Heraclius annis XXXV. Iudæi
Britanni. in Hiſpania Chriſtiani efficiuntur. Heracleonus cum matre ſua Martina annis II.
Conſtantinus filius Heraclij menſibus VI. Conſtantinus filius Conſtantini annis
XXVIII. Eclypſis ſolis facta eſt indictione ſeptima, V Nonas Maias. Conſtã-
tinus filius Conſtantini ſuperioris annis XVII. Hic ſextam Synodum compo-
ſuit. Iuſtinianus filius Conſtantini annis X. Africa reſtaurata eſt imperio Roma
norum. Leo annis III. Reliquum ſextæ ætatis deo ſoli patet.

BEDAE ANGLOSAXONIS DE RA-
TIONE TEMPORVM LI-
BRI FINIS.

A BEDAE ANGLOSAXONIS IN LIBRVM DE NATVRA RERVM PRAEFATIO.

DE natura rerum,& ratione temporum, duos quondam ſtricto ſermone libellos diſcentibus,vt rebar,neceſſarios compoſui: Quos cum fratribus quibuſdam dare atq; exponere cœpiſſem,dicebant eos breuius multo digeſtos eſſe quàm vellent,maxime ille de temporibus: Cuius propter rationem Paſchæ potius videbatur vſus indigere: Suadebātq; mihi,latius aliqua de temporum ſtatu,curſu, ac fine diſſerere. Quibus concitus,parens,præſpectis patrum venerabilium ſcriptis, prolixiorem de temporibus librum edidi,pro ut ipſo largiente potui,qui æternus permanens,tempora quādo uoluit cōſtituit,& qui nouit temporum fines: imo ipſe labentibus temporum curriculis finē cum voluerit imponet. In quo videlicet opere, ne quem forte offenderet, quod hebraicam magis veritatem,quàm LXX translatorum editionem in ſeculi præcedētis ſerie ſecutus ſim: & illam quoque per omnia quoties diſcrepare videbatur inſerui,vt legens quiſq; ſimul vtrunq; conſpiciat,& quod amplius ſequendum putat eligat. Fixa autem mihi ſtat ſententia,quam à nullo prudentium redarguendam autumo, vt ſicut reuerendiſſimus eiuſdem hebraicæ veritatis interpres obtrectatoribus ſui operis: non damno,inquit, non reprehendo LXX, ſed omnibus his Apoſtolos præfero: Ita & ego confidenter profiteor, quia non reprehendo veteres Chronographos: qui translationem LXX interpretū modo ſecuti eſſe, modo pro vt

Hebraica ueritas potius in temporum ratiõe, quàm LXX ſequenda.

B libuit probantur habuiſſe contemptui, ſicut etiam in proceſſu huiuſce opuſculi noſtri monſtrabitur, ſed omnibus his hebraicæ veritatis integram præfero puritatem, quam præeminentiſſimi doctorum,Hieronymus in libris Hebraicarum quæſtionū, Auguſtinus in libro de ciuitate dei,Euſebius ipſe Chronographus in tertio hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libro, ex verbis Ioſephi hiſtorici aduerſus Appionem grammaticum ſcribentis,breuiorem temporum ſeriem quàm in LXX editione vulgo fertur cōtineri comprobant: Neque hanc amplius ſequēdam,etiam hi qui LXX magnis diuiniſq́; laudibus ad cælos tollunt dubitant,quorum quiſque dicta perſpexerit, credo mox noſtro labori calumniam facere deſiſtet,ſi non hunc tamē liuidis, quod abſit,contemplatur obtutibus. Verum vtcunque ferant hæc mea ſcripta legentes, primo editum pro captu meo libellum, tibi dilectiſſime Abba percurrendum offero,multum deprecans,vt ſi quid in eo tu vituperabile deprehenderis,ſtatim mihi corrigēdum inſinues. At vbi ordinate ac rationabiliter actum videris, mecum deo qui donauit,& ſine quo nihil poſſumus facere,deuotus gratias agas. Si quē ſane vel illud offendit,cur aliquid de huiuſmodi negocio tētare præſumpſerim,quare de his quæ ſparſim in veterum ſcriptis inueniri poterant,ipſe nouum opus condere ſtuduerim,audiat,dicente ſancto Auguſtino: quia ideo neceſſe eſt plures à pluribus fieri libros diuerſo ſtylo,non diuerſa fide,etiam de quæſtionibus eiſdem,vt ad plurimos res ipſa perueniat: ad alios ſic,ad alios autem ſic. Audiat & me pro me ſimpliciter reſpondentem,cui diſplicet,vel ſuperfluum videtur, quod hæc rogatu fratrum vndecumque collegi, vniuſq́; libelli tenore concluſi,dimittat ea legenda, ſi quis velit, & ipſe de communibus patrum fontibus,quæ ſibi ſuiſq́; ſufficere arbitretur hauriens, mecum nihilominus debita fraternitatis intemerata iura cuſtodiat.

De computu vel loquela digitorum.
De trimoda temporum ratione.
De minutiſſimis temporum ſpatijs.
De ratione vnciarum.
De die.
Vbi primus dies ſeculi ſit.
De nocte.
De hebdomada.
De hebdomadis LXX propheticis.
De hebdomada ætatum ſeculi.
De menſibus.
De menſibus Romanorum.
De menſibus Anglorum.
De calendis, nonis & idibus.
De menſibus Græcorum.
De ſignis duodecim menſium.
De lunæ curſu per ſigna.
De lunæ diſcurſu ſi qui ſigna ignorant.
De eodem ſi qui computare nō dicerint.
Quota ſit luna in calendas quaſq;.
Quæ ſit feria in calendis.
Argumētum de qualibet luna vel feria.
De ętate lunæ ſi qui cōputare nō poteſt.
Quot horum luna luceat.
Quando, vel quare luna vel prona vel ſupina, vel videatur erecta.
Qua ratione luna cum ſit ſitu inferior, ſuperior ſole aliquoties videatur.
De magnitudine vel defectu ſolis & lunæ.
De effectiua lunæ potentia.
De concordia maris & lunæ.
De æquinoctijs & ſolſtitijs.
De diſpari longitudine dierum, & vario ſtatu vmbrarum.
Cauſa inæqualitatis dierum eorundem.
Quibus in locis partes ſint vmbræ vel dies.
De quinq; circulis mūdi, & ſubterraneo ſyderum meatu.
De quatuor temporibus, elementis, humoribus.
De annis naturalibus.
De diſparibus antiquorum annis.
De ratione biſſexti.
De menſura crementi biſſextilis. C
Quare ſexta Cal. Martias intercaletur.
Quod & luna quadrantem habeat.
De ſaltu lunæ.
Quare luna aliquoties maior quàm putatur appareat.
De circulo decennouenali.
De emboliſmis & annis communibus.
De ogdoade & hendecade.
De annis dominicæ incarnationis.
De indictionibus.
Argumentum inueniendi quota ſit indictio.
De epactis lunaribus.
Quomodo errent quidam in primo mēſis initio.
Argumentum quod ſint epactę lunares.
De epactis ſolis.
De reditu & computu articulari vtrarumque epactarum.
Argumentum quod ſint epactæ ſolis, & quando biſſexti annus. D
De cyclo lunari.
Argumentum de eo, quota ſit luna in calendis Ianuarijs.
Argumentum quotus ſit annus cycli lunaris, vel decennouenalis.
De XIIII luna Paſchæ.
Argumentum inueniendi eam.
De die dominico Paſchæ.
De luna ipſius diei.
Quid inter Paſcha & azyma diſtet.
Typica Paſchæ interpretatio.
De circulo magno Paſchæ.
De ſex huius ſeculi ætatibus.
De curſu ætatum earundem.
De reliquis ſextæ ætatis.
De trina opinione fidelium, quando veniat dominus.
De temporibus Antichriſti.
De die iudicij.
De ſeptimana & octaua ætate ſeculi futuri.

A ❧ # BEDAE ANGLOSAXONIS DE NATVRA RERVM LIBER.

DE COMPVTV VEL LOQVELA DIGITORVM.

Caput primum.

DE temporum ratione domino iuuante dicturi, neceſſarium duximus vtiliſſimam primo promptiſſimamq́ꝫ flexus digitorum paucis præmonſtrare ſolertiam: vt cum maximam computandi facilitatem dederimus, tum paratiore legentium ingenio ad inueſtigandam dilucidandamq́ꝫ computando ſeriem temporum veniamus. Neq; enim contemnenda paruiue pendenda eſt regula, cuius omnes pene ſacræ expoſitores ſcripturæ, nõ minus quàm literarum figuras mõſtrantur amplexi. Deniqꝫ & multi alij alias, & ipſe diuinæ interpres hiſtoriæ Hieronymus, in euangelicæ tractatu ſententiæ huius adiumentũ diſciplinæ non dubitauit aſſumere: Centeſimus, inquit, & ſexageſimus, & triceſimus fructus quanquam de vna terra, & de vna ſemente naſcitur, tamen multum differt in numero. XXX. referuntur ad nuptias: Nam & ipſa digitorum coniunctio quaſi molli oſculo ſe complectens & fœderans, maritum pingit & coniugem, LX. ad viduas, eo quod in anguſtia & tribulatione ſint poſitę: vnde & in ſuperiore digito deprimuntur: quantoq́ꝫ maior eſt difficultas expertæ quondam voluptatis illecebris abſtinere, tanto maius & præmium. Porro centeſimus numerus, quæſo diligenter

Ex primo libro contra Iouinianum.

B lector attende, à ſiniſtra transfertur ad dexteram, & iiſdem quidem digitis, ſed non eadem manu, quibus in læua manu nuptæ ſignificantur & viduæ, circulum faciens exprimit virginitatis coronam. Cum ergo dicis vnum, minimum in lęua digitum inflectens, in medium palmæ artum infiges. Cum dicis II. ſecundum à minimo flexum ibidem impones. Cum dicis III, tertium ſimiliter adflectes. Cum dicis IIII, itidẽ minimum leuabis. Cum dicis V, ſecundum à minimo ſimiliter eriges. Cum dicis VI, tertium nihilominus eleuabis, medico duntaxat ſolo, qui medicus appellatur, in medium palmæ fixo. Cum dicis VII, minimum ſolum, cæteris interim leuatis, ſuper palmæ radicem pones. Iuxta quod cum dicis VIII, medicum: cum dicis IX, impudicum è regione compones. Cum dicis X, vnguẽ indicis in medio figes artu pollicis. Cum dicis XX, ſummitatem pollicis inter medios indicis & impudici artus immittes. Cum dicis XXX, vngues indicis & pollicis blando coniũges amplexu. Cum dicis XL, interiora pollicis lateri vel dorſo indicis ſuperduces, ambobus duntaxat erectis. Cum dicis L, pollicem exteriori artui inſtar r literæ curuatum ad palmam inclinabis. Cum dicis LX, pollicem vt ſupra curuatum indice circunflexo diligẽter à fronte præcinges. Cum dicis LXX, indicem vt ſupra circunflexum pollice immiſſo ſuperimplebis, vngue duntaxat illius erecta trans medium indicis artum. Cum dicis LXXX, indicem vt ſupra circunflexum pollice in longum tenſo implebis, vngue videlicet illius in medium indicis artum infixa. Cum dicis XC, indicis inflexi vngulam radici pollicis infiges. Hactenus in læua. Centum vero in dextera, quemadmodum X, in læua facies. CC in dextera, quemadmodum XX, in læua. CCC, in dextera, quemadmodũ XXX, in læua. Eodem modo & cætera vſq; ad DCCCC. Item mille in dextera, quemadmodum vnum in læua. II M. in dextera quemadmodum II, in læua. III M. in dextera quemadmodum III, in læua, & cætera vſque ad IX M. Porro X M. cum dicis, læuam medio pectori ſupinam appones, digitis tantũ ad collum erectis. XX M. cum dicis, eandem pectori expaſſam late ſuperpones. XXX M. cum dicis, eadem prona, ſed erecta pollicem cartilagine medij pectoris immittes. L M. cum dicis, eiuſdem pronæ, ſed erectæ pollicem vmbilico impones. LX M. cũ dicis, eadem prona fœmur læuum deſuper comprehendes. LXX M. cum dicis, ean-

dem ſupinam fœmori ſuperpones. LXXX cum dicis, eandem pronam fœmori ſuperpones. XC cum dicis, eadem lumbos apprehendes pollice al inunguina verſo. At vero C,& CC, & cætera vſq; ad DCCCC, eodem quo diximus ordine in dextera corporis parte complebis. Decies autem centena millia cum dicis, ambas ſibi manus inſertis inuicem digitis implicabis. Eſt & alterius modi computus articulatim decurrens, qui quoniam ſpecialiter ad paſchæ rationem pertinet, cũ ad hanc ex ordine ventum fuerit oportunius explicabitur. Poteſt autem & de ipſo quem prænotaui computu quædam manualis loquela, tam ingenij exercẽdi, quam ludi agendi gratia figurari: qua literis quis ſigillatim expreſſis verba quæ hijſdem literis contineantur, alteri qui hãc quoq; nouerit induſtriam, tametſi procul poſito, legenda atq; intelligenda contradat, vel neceſſaria quoq; per hæc occultius innuendo ſignificans, vel imperitos quoſque quaſi diuinando deludens: Cuius ordo ludi vel loquelæ talis eſt: Cum primam alphabeti literam intimare cupis, vnum manu teneto: cum ſecundam, duo: cum tertiam, tria: & ſic ex ordine cæteras. Verbi gratia: ſi amicum inter inſidiatores poſitum vt caute rem agat admonere deſideras, III, & I, & XX, & XIX, & V, & I, & VII, & quinque digitis oſtende: huius nanque ordinis literæ, Caute age, ſignificant. Poteſt & ita ſcribi, ſi cauſa ſecretior exigat, ſed hęc græcorum computu literiſq; facilius diſci ſimul atque agi poſſunt, qui non, vt latini, paucis iiſdemq; geminatis ſuos numeros ſolent exprimere literis, verum toto alphabeti ſui charactere in numerorum figuras expenſo, tres qui plus ſunt numeros notis ſingulis depingunt, eundem pene numeri figurandi, quem ſcribendi alphabeti ordinem ſequentes, hoc modo: α I. β II. γ III. δ IIII. ε V. ς VI. ζ VII. η VIII. θ IX. ι X. κ. XX. λ XXX. μ XL. ν L. ξ LX. ο LXX. π LXXX. ϙ XC. ρ C. σ CC. τ CCC. υ CCCC. φ D. χ DC. ψ DCC. ω DCCC. C

ϡ DCCCC. Qui ideo mox vt numeros digitis ſignificarę didicerint nulla interſtate mora literis quoq; pariter iiſdẽ pręfigere ſciũt. Verũ hęc hactenus: Nũc ad tẽpora, quantũ ipſe tẽporum conditor ordinatorq; dñs adiuuare dignabit, exponẽda veniamus. D

SCHOLIA IN Caput. I.

DE temporum ratione domino iuuante dicturi, neceſſarium duximus vtiliſſimam primo promptiſſimamq; flexus digitorum paucis præmouſtrare ſolertiam.⌋ *indicat Beda numerorum notationem, quæ fit vario digitorum geſtu, neceſſariam eſſe, computationibus temporum: cum enim cieli ſolares lunareſq; unde hæc temporum ratio pendet magnis numeris expediantur, quos ſcriptis numerorum notis ſignare moleſtum eſſet, complecti tam longam ſeriem difficile, cõmodiſſimum eſt habere expeditam rationem unumquemlibet numerum exprimere flexibus digitorũ, quod primum homines natura admoniti ceu apto digitorum numero, feciſſe uidentur. Cum enim ſingulæ manus binos habeat digitos, unde conſtat denarius, factus eſt hic numerus pro digitorum modo perfectus ſolus & ſummus: nam ſupra denariũ cõtinuo pergẽtes, minores numeros omnis natio reflectit: quod non ſolũ fit uocali numeratione, ueluti decem ubi diximus, pergentes nõ ſimplici utimur dictione, ſed unum repetentes dicimus undecim, id eſt decem & unum. Verum in notis idẽ fit, decem, deinde repetita nota unitatis,* X & I *quæ ſunt undecim: & Arithmetici digitum uocant, numerum omnẽ infra denarium ut 1.2.3. & cetera. Horũ enim quiſq; digito aliquo exprimitur ueluti unũ in leuæ manus pollice, II. in eiuſdem indice, VI in pollice dextro, & ſic deinceps uſq; ad denarium. Articulos quoq; uocant numeratores, qui in decem æquales partes diuidi poſſunt, ut* X.XX.XXX.XL *. hi enim articulis digitorũ exprimũtur, ueluti primus denarius (quãdo naturali ordine numeratur) in ſuperiore articulo pollicis ſtatuit, ſecũdus in inferiore: ſed hæc numerãdi ratio, uulgatiſſima et pueris nota, quam poſui ob id, ut q̃ ẽet digitorũ et articulorũ origo apud Arithmeticos indicaret pueris. Eſt alia numerorũ notãdorũ ratio, per calculos ĩ tabula delineata ductibus parallelis poſitos, q̃ & ipſa uetus ẽ neq; ab uſu receſſit, niſi q; loco calculorũ numis nũc utãtur: atq;*

A huius eſt & fuit uſus in numerandi ſpeciebus ne gocialibus: nam illa quæ etiam nunc utantur p no
tas arabicas, uidelicet. 1. 2. 3, & c quas tzifras uocāt, recēs eſſe uidetur nec ueteribus Romanis reliq̄
ue nationibus cognita: nulla enim antiquitatis monumenta has notulas habent inſculptas, Sed ad
Bedam redeo. Eſt poſtremo quidam doctus & ingenioſus aliter per digitos numerandi ritus, quem
hic Beda tradit, quo ueteres uſos eſſe pluribus argumētis conſtat, ſed incuria negligētiaq; hoīm
ab uſu receſſit. Veterem autem apparet ex Plinij libro XXXIIII. naturalis hiſtoriæ cap. VII. ubi
ait, Ianū dicatū à Numa Pompilio ita figuratis digitis expreſſum, ut CCCXXXV. dierum nota per
ſignificationē annui tēporis & æui ſe deum oſtenderet: & M Cicero Hortenſii ſubtilem actionis in
digitos diſtributionem aliquoties eludit. Annotatum eſt quoq; in hiſtoria Artaxerxis, Orōtem ge
nerum regis, quum à ſocero indignatione quadam in ordinem redactus eſſet, dixiſſe ſolitum, Princi
pum animos perſimiles uideri Arithmeticorum digitis: nam ſicut cōputando nunc myriada digito
rum geſtu conficiunt, nunc monada: ſic quoq; qui à regibus toti pendent, modo ualēt plurimū, mo
do ab illo honores gradu ad imum deuoluti, omnibus ſunt deriſui: Cælius, in antiquis lectionibus,
eodem putat referendū eſſe illud Fabij in inſtitutionibus Oratorijs: Si actor inquit non dico, ſi cir
ca ſummas trepidat, ſed ſi digitorū ſolum imperito aut indecoro geſtu à cōputatione diſſentit, indi-
catur indoctus: ſed eo loco apparet Quintilianū reſpicere illam uulgarem cōputationē, de qua ſu-
pra diximus, quod etiam de Hortenſio dici poteſt. Orator enim apud populum agit, qui has ſub-
tilitates ſæpe nō intelligerēt: ſed alibi inuenio eum manifeſtius de hac computatione locutū, ut li. XI
de formando geſtu, ubi ſic habet: Nam geſtum poculum poſcentis, aut uerbera minantis, aut nume
rum quingentorum flexo pollice, efficientis, quæ ſunt à quibuſdam ſcriptoribus reprehenſa, ne in
ruſticis quidem uidi: ubi ſine controuerſia hunc computandi modum intelligit, exprimuntur autē
ut & hic ex Beda diſcis quingenta, dextræ manus pollice flexo uerſus palmam inſtar literæ Γ gre-
cæ, qui geſtus in dicendo ridiculus foret: Legunt alij quinquaginta locum forte non intelligentes
illa enim exprimuntur ſiniſtra, ſed illa manus ſola non facit geſtum. Eſt etiam apud Apuleium locus
in ſecunda defenſione Magiæ, qui ſine hac arte numerandi intelligi nequit. Notum & illud eſt: At-
B que ſuos iam dextra computat annos, de Neſtore, qui ad cētum annos peruenit, centum autem ducē
ta & trecenta, ſic computātur in dextra, ſic ut unum duo tria in ſiniſtra. Facete Nichardus in uetu
lam nimio plus uiuacem quæ annis etiam ceruos ſuperaret, ſic ludit.

ἀφέος ἀθρίσασ' ἔλαφον πλέον ἢ χερὶ λαιῇ,
γῆρας ἀριθμεῖσθαι δεύτερον ἀρξαμένη.

Eſt igitur iſtius computationis cognitio ad pleraque ueterum intelligenda neceſſaria: quod propte
rea longius egi ne friuolum mox iudicetur quod prima fronte non blanditur. Priuſquā hic Bedæ li
ber uulgaretur, incognita iſta erant, & ſola ut opinor hæc uetuſtas per eum ſeruata eſt: Quare qd
quid huius eſt id, Bedæ in uniuerſum debes. Pueri habent quoq; in hac rē non iniucundam digitorū
exercitationem: liberalis namq; digitorum extenſio & flexus etiam ad χειρονομίαν pertinet.
Tum paratiore legentium ingenio.⌋ Nam caput quinquageſimumquintum quod, eſt de re-
curſu ciclorum ſolarium menſtruorumq;, expeditur ea numeratione quæ fit flexu digitorum.
Et ipſe diuinæ interpres hiſtoriæ Hieronymus.⌋ Apud Matthæum locus eſt capite de-
cimotertio, de agricola qui exijt ad ſeminandum: quo loco ſeruator noſter triplicem facit fructife
ri ſoli differentiam: ex primo fructū uigecuplum, ex ſecundo ſexagecuplū, tertio centuplū ſuſtulit:
in qua parabola diuus Hieronymus libro primo contra Iouinianum maximum numerū refert ad
uirgines, proximum ad uiduas, minimum ad matrimonium, ſumpta confirmatione feſtiua ma-
gis quàm neceſſaria à digitorū geſtu, quam eleganter hoc loco Beda explicuit. Eum autem locum
Eraſmus coniecturis expoſuit, ſic tamen ut à ueritate non aberret: in Bedæ librum tū nondū incide
rat. Poſtea tamen ubi forte eum alicubi nactus eſſet, ex ipſo authore rem egit.
Eſt & alterius modi computus.⌋ Locum ſupra indicauimus, ſcilicet cap. quinquageſimoquin-
to eius eſſe uſum.

Poteſt & ita ſcribi ſi ſecretior cauſa exigat.⌋ Extant de huiuſmodi ratione ſcribendi (ne
ſcilicet alius legere queat quàm qui eiuſdem artificij eſt conſcius) miræ ſubtilitatis libri authore Io

A *am illius magni anni, quem Platonem primũ notaſſe ſcribitur, de quo eſt apud Ciceronem in ſexto de Repub.*

¶Quæ natura non iuxta ethnicorum dementiam. ⌋ *Reprehendit Beda obiter opinionem eorum qui naturam deam faciunt quemadmodum Plato, Plinius ſecundus &c. Non enim ipſa dea eſt, ſed à deo uis quædam ſyderibus indita, ut ſint nobis in ſigna & tēpora, quemadmodũ ſcriptum eſt Geneſis primo, ipſa autem ſydera anima, & proinde uoluntate carent: quare dij non ſunt, ſed dei inſtrumenta quibus mundum gubernat.*

DE MINVTISSIMIS TEMPORVM SPATIIS. Caput III.

HOra duodecima pars diei eſt: ſiquidem XII. horæ diem complēt, domino atteſtante, qui ait: Nonne duodecim ſunt horæ diei? ſi quis ambulauerit in die non offendet. Vbi quamuis allegorice ſe diem, diſcipulos vero qui à ſe illuſtrandi fuerant, horas appellauerit, ſolito tamen humanæ computationis ordine numerum definiuit horarum. Verum notandum eſt, quia ſi omnes anni dies duodenis horis putētur, æſtiuos neceſſe eſt dies longioribus, brumales vero breuioribus horis includi. Si vero omnes horas æquiparare, hoc eſt, æquinoctiales habere volumus, brumali diei nihilominus pauciores, & æſtiuo neceſſe eſt plures tribuamus. Recipit autem hora IIII. punctos, X. minuta, XV. partes, XL. momenta, & in quibuſdam lunæ compuris V. punctos: Non enim hæ diuiſiones temporum naturales, ſed videntur eſſe condictiuæ. Nam calculatores cum neceſſe eſſet vel diem in XII. vel horam in IIII. aut X. aut XV. aut XL. aut in alias quaſlibet minores, maioresve quid diſtribuere particulas, quæſiere ſibi vocabula, quibus id quod volebant nuncupare, & alterutrum dinoſcere poſſent, horam videlicet appellantes, quia certi temporis ora, id eſt, terminus ſit: ſicut & veſtimentorum, fluuiorum, maris quoq; fines oras vocitare ſolemus. Punctos vero à paruo puncti tranſcenſu, qui fit in horologio. Minuta autem à minore interuallo vocantes. Partes à partitione circuli Zodiaci, quem tricenis diebus per menſes ſingulos findant. Porro momenta à motu ſyderum celerrimo nuncupantes, cum aliquid ſibi breuiſſimis in ſpatijs cedere atq; ſuccedere ſentitur. Minimum autem omnium, & quod nulla ratione diuidi queat tempus, atomum græce, hoc eſt, indiuiſibile, ſiue inſectibile nominant: quod ob ſui puſillitatem grammaticis potius quàm calculatoribus viſibile eſt: quibus cum verſum per verba, verba per pedes, pedes per ſyllabas, ſyllabas per tempora diuidant, & longæ quidem duo tempora, vnum breui tribuant, vltra in quod diuidant non habentibus, hoc atomum nuncupari complacuit. Attamen Mathematici in explorandis hominum genituris, ad atomum vſq; peruenire contendunt, dum Zodiacum circulum in XII. ſigna, ſigna ſingula in partes XXX. partes item ſingulas in punctos XII. punctos ſingulos in momenta XL. momenta ſingula in oſtenta LX. diſtribuunt, vt conſiderata diligentius poſitione ſtellarum, fatum eius qui naſcitur quaſi abſq; errore deprehendāt: Quæ quia vana, & à noſtra fide aliena eſt obſeruatio, neglecta ea videamus potius quod Apoſtolus ad celeritatem reſurrectionis intimandam huiuſmodi temporis vocabulo vtitur, dicens: Omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur, in atomo, in ictu oculi, in nouiſſima tuba. Nec prætereundum, quia etſi calculatores neceſſario diſcernant, plurimi tamen ſcriptores indifferenter breuiſſimum illud temporis ſpatium, quo palpebra oculi noſtri moueri poteſt, quod in ictu pungentis tranſcurrit, quod ſecari & diuidi nequit, nunc momentum, nunc punctum, nunc atomum vocant.

Duodecim horæ diei in euangelio quid ſignificent.

B *Hora unde*

Punctus.
Minuta.
Partes.

SCOLIA IN CAPVT TERTIVM.

HOra eſt duodecima pars diei. ⌋ *Diffinit horam temporalem, quam nunc inæqualem uocant, alij etiam dicunt planetariam, ea eſt uniuſcuiuſq; diei naturalis ſeu ut uulgo dicitur artificialis, pars duodecima, has æſtiuis diebus longiores eſſe facile intelligitur, hybernis uero bre*

nioris,quia ſpatium temporis inter ſolis exortum et occaſum nõ ſemper æquale ẽ:unde apud bonos C
ſcriptores horas ſolſtiales,maximas intelligimus ,brumales uero minimas. Veluti apud Plautum ho
ra æſtiua pro longa,huiuſmodi horis Romani & Iudæi pariter in temporis diuiſione ſunt uſi,qua
rum prima exordium cœpit exoriente ſydere ſolis, ſexta ſemper in meridie: unde apud Perſium in
deſides iuuenes: Stertimus,Quinta dum lineã tangitur umbra, id eſt,ut nos iam numeramus uſq;
ad horã XI ſic & hymni quos eccleſia canit ad preces horarias,diſtributi ſunt,ut hora prima.Iã lu
cis orto ſydere,ad ſextam :Et ignibus meridiem:has horas ubiq;,ubi horarum mentio fit in ſacris
biblijs ,oportet intelligere: Veluti in Euãgelio ,qui hora undecima ueneρ̃t,una ho ra ueneρ̃t ante
ſolis occaſum :& apud Ciceronem nona diei hora inſerere prouerbialiter .Sunt aliæ horæ æqui-
noctiales quas æquales uocant,quibus ipſi non utebantur niſi ad clepſydram, nos autem ijs utimur
nunc dato ſigno per rotarum ferrearum machinas,quæ ad temporales horas accõmodri non poſ-
ſunt. Veteres pro his machinis. ſolarijs ſunt uſi,quæ non pluribus quàm XXII. lineis conſtabant
Vocantur autem æquinoctiales horæ quòd colligantur à partibus circuli æquinoctialis tranſactis.
ueluti dum æquinoctialis circuli ſemuncia una exorta eſt,hora quoque una præterijt dum XII,
duodecim horæ quoq; lapſa ſunt. Has neceſſe eſt cõtineri hybernis diebus pauciores,æſtiuis uero
plures:hoc ob id pluribus egi,ne in ſacris uſum horarum æquinoctialium putemus. Locus quẽ citat
Beda eſt Ioannis undecimo.

Recipit autem hora quatuor punctos.⌋ *Ampla ſolaria diuiſa habent linearum interualla*
tribus punctis unde deprehẽduntur horarũ quadrantes,quemadmodũ & in aſtrolabijs ponuntur.
ſingulæ horæ quadripartitæ :& qbuſdã machinis ferreis reddit ſignũ ad ſingulos horaru q̃drãtes.
X. minuta.⌋ *Intellige minuta uulgaria non autem phyſica ,uulgaria minuta dicuntur quæ li-*
bet portionis integri in partes quaſlibet diuiſi,ut ſi aſſem diuidas in partes XII, quæq; duodecima
pars minutum eſt,horum in diſciplinis rarior uſus : Phyſica autem minuta ſunt,partes quæ fiunt di-
uiſione alicuius facta per LX.ueluti triceſima pars ſigni ſeu(ut recentiores loquũtur,gradus unus
diuidit in ſexaginta minuta prima,quorum quodlibet rurſus diuiditur in LX.alia quæ dicũtur mi- D
nuta ſecunda,illa iterum in minuta tertia,quod fit uſque ad denarium .Græci unde hoc mutuati ſu-
mus ſic efferunt,

πρῶτα λεπτά, λεπτὰ δεύτερα, λεπτὰ τρίτα, τέταρτα *Horum in Mathematicis tantũ eſt uſus ob id annotaui.*
Horam videlicet appellantes.⌋ *Hora græca uox eſt ,uocant autem horas græci & has quas*
nos deinde quatuor anni partes trimeſtres,uer,æſtatem, autumum,& hyemem & Homerus qua-
tuor huius nominis deas celebrat,quæ cælum claudunt atq; recludunt :ſcholiaſtes intelligit per fi-
gmentum hoc partes anni iam dictas.
Partes a partitione circuli.⌋ *Hora inæqualis quindecim habet partes,propterea quod dum ho*
ra exigitur,exoriuntur quindecim partes æquinoctialis ſeu quindecim gradus .i. dimidiũ ſignũ.
Partes item ſingulas in punctos XII.⌋ *Horum punctorum, neq; etiam oſtentorum ut uocat,*
apud alios ſcriptores nullam inueni obſeruationem.

DE RATIONE VNCIARVM. Caput IIII.

VNciarum quoq; diuiſionem noſſe,quæ non minus tẽporibus reb⁹ue alijs, q̃
numis eſt apta computandis,non ignobilis intentio eſt: Quibus quia & diſ-
As. perſæ paſſim hiſtoriæ,& ipſa ſacra ſcriptura utitur,nomina earũ paucis affigere cu-
Dextans. rauimus. Libra, vel as,ſiue aſſis ,XII vnciæ. Deunx,ſiue iabus,XI vnciæ. Decunx,
Dodrans. vel dextans,X vnciæ. Dodrans,ſiue doras, IX. vnciæ ,Bes,ſiue biſſis, VIII. vnciæ. Se
Semis. ptunx ſiue ſeptus, VII vncię,Semis,VI vncię,Quicunx,ſiue cingus,V vncię. Triens,
Quicunx. ſiue trias IIII vnciæ. Quadrãs,ſiue quadras,III vnciæ. Sextãs,ſiue ſextas,II vnciæ
Triens. Seſcuns, ſiue ſeſcuncia,vncia & ſemis. Vncia. XXIIII. ſcrupuli Semuncia,
Quadrans XII, ſcrupuli. Duæſextulæ,ſiue ſeſclæ ,VIII ſcrupuli id eſt,tertia pars vnciæ
Sextans. ſicilic⁹ ſex ſcrupuli. Sextula,ſiue ſeſcla, IIII. ſcrupuli. Dimidia ſextula, ſiue ſeſcla,II
Seſcunx. ſcrupuli. Scrupulus,VI. ſiliquæ. Hæc inquam, ponderum vocabula non modo
Vncia. ad pecuniam menſurandam, verum ad quæuis corpora, ſiue tempora dimetienda

A conueniunt. Vnde & ratio, & mos obtinuit, vt in cātione computorum pueri vnū & duo ſæpius aſſe & dipōdio mutent: item treſſis, quartus, quinquis, ſexis, ſeptus, & cætera huiuſmodi, quaſi tres aſſes, quatuor aſſes proferant, & in eundē modum ſequentia numerorū quàm plurima. Siue igitur horam vnā, ſiue diem integrū, ſiue mēſem, ſiue annum, ſeu certe aliud aliquod maius minusue temporis ſpacium in XII. partiri uis, ipſa duodecima pars, Vncia eſt: reliquas vndecim Deuncem appellāt. Si in ſex partiris, ſexta pars Sextās, quinq; reliquę Dextās, vel vt alij, diſtas vocitātur. Si in IIII., quarta pars Quadrantis nomen, reſiduę Dodrantis accipiūt. Et huius diſciplinæ regula ſoluitur, quod pleroſq; turbat imperitos, quia Philippus in expoſitione beati Iob, æſtum maris oceani quotidie bis venire deſcribens, adiunxerit hunc vnius æquinoctialis horæ dodrante tranſmiſſo, tardius ſine intermiſſiōe ſiue die venire, ſiue nocte. Porro ſi per tria quid diuidere cupis, tertiam partem Triētem, duas reſiduas, beſſem nuncupabis. Si per duo dimidium Semis appellatur: Sic & cætera, quæ verbo melius colloquentis, quàm ſcribentis ſtylo diſci pariter & doceri queunt. Item de corporibus, ſiue miliarium ſiue ſtadium, ſiue iugerum, ſiue perticam, ſiue etiam cubitum, pedumue, aut palmum partiri opus habes, præfata ratione facies. Deniq; & in Exodo dimidium cubiti ſemis appellatur narrāte Moyſe, quod habuerit Arca teſtamenti duos ſemis cubitos longitudinis, & cubitū ac ſemiſſem altitudinis. Et in Euangelio quarta pars totius mūdani corporis, id ē, terra, myſtice quadrantis nomine cēſentur, cū mittendo in pœnā peccatori dicitur: Nō exibis inde donec reddas nouiſſimū quadrantem: id eſt, donec luas terrena peccata, vt beatus Auguſtinus exponit. Hoc enim, inquit, & peccator audit terra es, & in terram ibis. Quarta ſi quidē pars diſtinctorū membrorū huius mundi & nouiſſima terra inuenitur: ut incipias à cælo, ſecundum aērem numeres, aquā tertiam, B quartam terram. Qui etiā in expoſitione Euangelij vbi ſcriptum eſt: erat autē paraſceue Paſchæ hora quaſi ſexta huiuſce diſciplinæ meminit, dicēs. Nō ēm iam plena ſexta erat, ſed quaſi ſexta, id peracta quinta, & aliquid etiam de ſexta eſſe cœperat: Nunquā† autem iſti dicerent: quinta & quadrans, aut quinta & triens, aut quinta ſemis, aut aliquid huiuſmodi.

Silicus
Sextula.
Scrupulus

IS à nobis ſuperiore anno eſt editus.

Quadrās in Euangelio.

† aliter.

SCHOLIA IN CAPVT QVARTVM.

VNciarum quoque diuiſionem.] *Veteres duodenaria diuiſione plurimū uſi ſunt: id* q̃d *partibus expediunt aſſis. itaque ad tempora, ſpatia, pondera, reliquàſque menſis partes, aſſis accōmodarunt. Hoc modo horarū partes apud Pliniū nō aliter* q̃ *his nominibus notantur ut lunā dodrātibus lucere. in his partib' explicādis multū laborauit Guilhelmus Budeus.* Vt Beatus Auguſti. exponit.] *Locus eſt apud B. Auguſt. in ſermone domini habito in mōte lib. primo.*

DE DIE Caput V

DIes eſt aēr ſole illuſtratus, nomē inde ſumens, quod tenebras à luce diſiungat ac diuidat: Nam cū in primordio creaturarū tenebræ eſſent ſuper faciē abyſſi, dixit deus: fiat lux, & facta eſt lux: & vocauit deus lucē diē. Quæ definitio bifarie diuiditur, hoc eſt vulgariter & proprie. Vulgus enim omnē diem ſolis preſentiā ſuper terras appellat. Proprie autē dies XXIIII. horis, id eſt, circuitu ſolis totū orbem luſtrantis impletur: q ſecum ſemp & ubiq; lumē diurnū circūferēs, nō minore aeris ſpatio noctu ſubter terras q̃ ſupra terras interdiu credit exaltari. Qđ multorū qdē & noſtrorū, & ſecularium literarū teſtatur autoritas. Sed nos vnius patris Auguſtini teſtimoniū ponere ſat eſt. Dicit in libro queſtionū Euangelij ſecundo, LXXII. diſcipulorū ſummā figuraliter explanās: Sicut XXIIII. horis tot' orbis peragit atq; luſtrat, ita myſteriū illuſtrādi orbis per Euāgeliū trinitatis in 82. diſcipulis intimat: Vicies q̃ter

Dies unde.

enim ſeptuagies terni dipondius. Dicit idem in libro de Geneſi ad literā primo: An C
dicendū eſt, quod cū cito peractū eſſet hoc opus dei, tandiu ſtetit lux non ſuccedēte
nocte, donec diurnū ſpatiū peragereť? & tandiu manſit nox luci ſuccedēs, donec ſpa
tiū nocturni tēporis præteriret, & mane fieret diei ſequentis, vno primoq́; trāſacto?
Sed ſi hoc dixero, vereor ne ridear & ab ijs q certiſſime cognouerūt, & ab ijs q poſ
ſunt facilime aduertere, quod eo tpe quo nox apud nos eſt, eas partes mūdi præſen
tia lucis illuſtret, per quas ſol ab occaſu in ortum redit: ac per hoc omnibus XXIIII.
horis non deeſſe per circuitum gyri totius alibi diem, alibi noctem. Et paulo poſt,
commemorata Eccleſiaſtis ſententia de ſole: Auſtralis ergo pars, inquit, cum habet
ſolem, nobis dies eſt: dum autem partē aquilonis circumiens peruehitur, nobis nox
eſt: Non tamen in aliam partem non eſt dies, vbi præſentia ſolis: niſi forte poëticis
figmentis cor inclinandum eſt, vt credamus ſolem mari ſe immergere, atq; inde lo
tum ex alia parte mane ſurgere. Quanquam ſi ita eſſet, abyſſus ipſa præſentia ſolis il
luſtrareť, atq; ibi eſſet dies: poſſet enim & aquas illuminare, quando ab eis non poſ
ſit extingui: Sed hoc monſtroſum eſt ſuſpicari. Ante vero ſolis creationem primi-
tiuæ lucis circuitu, quod nunc per ſolem fit agebatur: primo quidem ſecundoq́; die
aquas abyſſi, quæ omnem terram texerant: tertia vero aëre vacuum ſua circunuaga
tone luſtrantis. Sunt etenim quidam patrum, qui in eo quod ſcriptum eſt: in princi
pio creauit deus cælum & terram, terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erāt
ſuper faciem abyſſi: informem cæli, terræ & aquæ, omniumq́; elementorum confu-
ſionem putēt eſſe deſignatam, ita vt nec aqua, nec terra, nec cælum, ſed eorum oīm
vna, vt ita dixerim, ſeminaria ſit indicata materies. Ideoq́; non inuenientes mun-
di locum, primæ lucis capacem, neceſſario cuncta quæ de ſeptem primis diebus le-
gunt aliter, quàm conſuetudo noſtri ſeculi ſe tenet, altius perſcrutando dogmati-
zant. Sed multo facilior eſt ſenſus, ſi iuxta traditiones patrum atq; catholicorum, cę D
Cælum. li nomine circulus cæli ſuperioris intelligatur eſſe monſtratus: Terræ nomine tel-
lus ipſa, ſuis quibuſq́;, vt nunc eſt, finium ſpatijs incluſa: excepto quod nihil viren-
tium germinum, nihil viuentium produxerat animantum. Abyſſi vocabulo infini-
ta aquarum diffuſio, omnem alluentium terram, in quarum medio poſtmodum fir-
Clementis liber hiſtoriarum. mamentum cæli eſſe factum commemoratur. Deniq; ſanctus Clemens apoſtolorū
diſcipulus, & Romanę eccleſiæ tertius poſt Petrum epiſcopus, in ſexto hiſtoriarum
ſuarum libro ita ſcribit: In principio fecit deus cælum & terram, terra autem erat
inuiſibilis & incompoſita, & tenebræ erant ſuper abyſſum, & ſpiritus dei ferebatur
ſuper aquam: Qui ſpiritus dei iuſſu dei, quaſi ipſa conditoris manus lucem ſeparauit
à tenebris, & poſt illud inuiſibile cælum iſtud viſibile produxit: vt ſuperiora quidē
habitacula faceret angelis, inferiora vero hominibus. Proter te ergo iuſſu dei aqua,
quę erat ſuper faciem terrę ſeceſſit, vt terra tibi produceret fructus. Conſentit huic
Ambroſius Mediolanenſis Antiſtes, in libro Hexameron ſecundo. Sed & Baſilius
Cæſareæ Cappadociæ epiſcopus, qui in quarto eiuſdem operis libro: Congregenť,
inquit, aquæ, vt appareat arida. Velamētum ſubducitur, vt conſpicua fieret quæ in-
terim non videbatur. Hieronymus quoq; ſacræ hiſtoriæ doctiſſimus interpres, in
expoſitione propheticæ ſententiæ, qua dictum eſt: Qui dicebas in corde tuo: in cæ-
lum aſcendam, ſuper ſydera dei exaltabo ſolium meum, meminit cæli ſuperioris, ita
ſcribens: Vel antequam de cælo corrueret iſta dicebat, vel poſtquam de cælo cor-
ruit? Si adhuc in cælo poſitus, quomodo dicit aſcēdam in cælum? Sed quia legimus,
cælum cæli domino, cum eſſet in cælo, id eſt, firmamento, in cælum, vbi ſolium do
mini eſt, cupiebat aſcendere, non humilitate, ſed ſuperbia. Sin autem poſtquam de
cælo corruit iſta loquitur verba arrogantiæ debemus intelligere, qui nec præcipita
tus quieſcat, ſed adhuc ſibi grandia repromittat: non vt inter aſtra, ſed ſup aſtra dei
ſit. Quantum ergo nobis veſtigia patrum ſequentibus conijcere datur, cum diceret
deus, fiat lux, mox tenebræ quæ abyſſum texerant abierunt, & lux ab oriente medi-
as inter vndas emergens, cunctam terræ ſuperficiem operuit latitudine ſui fulgo-
ris, boreales auſtraleſq́;, necnon & occiduas oras attingēs: paulatimq́; ſe completo

A diei vnius ſpacio ſubducens, inferiora terræ girando ſubijt, atq; aurora procedente, diem ſecundum tertiumq́ʒ ſimili ordine cõpleuit: Hoc tantum à ſolari luce differens, quod caloris fotu carebat, & quia ſydera nondũ erant, priſcis adhuc tenebris noctes illas relinquebant obſcuras. Quod ſi cui videtur incredulum, meatus aquæ fluminis eſſe capaces, videat opera nautarum, qui olei aſpergine perſpicuum ſibi profundum maris efficiunt vt intelligat rerum conditorem deum multo amplius ſui oris afflatu quantamlibet aquarum profunditatem illuſtrare potuiſſe, maxime cũ tenuiores tunc aquæ fuiſſe credantur, priuſquam eas conditor in congregationem vnã cogeret, vt apparere poſſet arida. Et diem quidem vulgarem Dominus ſententia quã & ſupra poſui definiuit, dicens: Nonne duodecim horæ ſunt diei: Moyſes autem proprium ita deſcripſit: Et factum eſt, inquiens, veſpere & factum eſt mane dies vnus. Quem Hebræi, & Chaldæi, & Perſæ ſequentes, iuxta primæ conditionis ordinem diei curſum à mane ad mane deducunt: vmbrarum videlicet tempus luci ſupponẽtes. At contra Aegyptij ab occaſu ad occaſum: Porro Romani à medio noctis in medium: Vmbri & Athenienſes à meridie ad meridiem dies ſuos computare maluerunt. Diuina autem authoritas, quæ in Geneſi dies à mane uſq; ad mane cõputandos eſſe decreuit, eadem in Euangelio totius diei tempus à veſpere inchoari, & cõſummari ſanxit in veſperam: Quia qui in exordio mundi prius lucem vocauit diem, deinde tenebras noctem, ipſe in fine ſeculorum primo noctem gloria ſuæ reſurrectionis illuſtrauit, ſic diẽ ſe diſcipulis oſtẽdendo conſecrauit: Quos etiã veſpera procedẽte conueſcendo, & ſe palpandũ offerendo, ſpiritus quoq; ſanctẽ gratiã tribuẽdo plenius ſuæ reſurrectionis fide confirmauit. Et quia tunc poſt creatam lucem factum eſt veſpere & mane dies vnus, nunc autem veſpera ſabbati luceſcit in prima ſabbati, ipſa mutatio temporis nos quoque à paradiſi quõdam lumine tranſlatos in conuallem lachrimarum iam modo à peccatorum tenebris ad cæleſte gaudium transferendos eſſe deſignat:

Nautæ olei aſpergine profunda firmatur.

Diei ratio.

B Neque enim aliter quàm nocte diei præpoſita poteſt explicari, quod Dominus in exemplum Ionæ tres dies & tres noctes in corde terræ fuerit: vbi ſynechdochicôs, ſi diei paraſceues partem, qua ſepultus ẽ, cum præterita nocte, pro nocte ac die accipies, hoc eſt pro toto die ſabbati noctem, & diem integram, & noctem dominicam cum eodem die illuceſcente, ac per hoc incipiente partem pro toto, habes profecto triduum, & tres noctes. Merito autẽ quæritur, quare populus Iſrael, qui diei ordinem iuxta moyſi traditionem à mane ſemp uſque ad mane ſeruabat, feſta tamen omnia ſua, ſicut & nos hodie facimus, veſpere incipiens, veſpere conſummarit legislatore dicente: A veſpera uſque ad ueſperam celebrabitis ſabbata veſtra.

Feſtus à ueſpera incipiunt.

SCHOLIA IN Caput V.

DIes eſt aër illuſtratus à ſole.] *Diem definiunt Philoſophi hoc pacto: Dies eſt latio ſolis ſupra horizontem ut Ariſtoteles, alij quod idem ualet, ſpatium inter ſolis exortum & occaſum, Eſt autẽ diffinitio diei naturalis, quam literatorum uulgus artificialem appellat, Beda uulgarem uocat. Alius eſt dies ciuilis quem nunc naturalem uocant, ſpatium quo ſol terram ſupra ac infra circunuoluitur, quod fit ſpatio horarum æquinoctialium, XXIIII.*

Nomen inde ſumens ꝙ tenebras à luce diſiungat atq; diuidat.] *Diem Feſtus à deo deducit, alij à dio quod ſignificat lumen ſub cælo diurnum: unde ſubdio dicimus extra tecta. Ego arbitror diem dici à Ioue quem Græci dia uocant. Nam ſolem etiam per Iouem intelligimus ut teſtatũ eſt uulgato Orphei uerſiculo.*

Εἷς Ζεὺς εἷς ᾅδης εἷς ἥλιος εἷς Διόνυσος.

Et Iuppiter, Dieſpiter quaſi diei pater, ſit atq; lucis

Niſi forte poëticis figmentis.] *Inuenti ſunt etiam Philoſophi, qui ſerio diſputarent ſolem dum occideret mergi ac extingui humore, accendi autem rurſus dum oriretur. Fuerunt in hac opinione Epicurei quos & Lucretius ſequitur. Vide Strabonis primum de*

Geographia. Verum ſolem tam expedito ſpatio infra terras ferri, ut ſupra, iam uulgo quoq; non eſt incognitum. C

¶[Vmbri & Athenienſes.] *Memoria lapſum Bedam exiſtimo, dum paßim conſtat Athenienſis diem ab occaſu ſolis incipere: qua de re lege apud Gellium & Macrobium plura.*

VBI PRIMVS DIES SECVLI SIT. Cap. VI.

QVo ſane in loco primus ſeculi dies ſit, nonnulli quærentes, VIII. Calendarũ Aprilium: Alij XII. Calendarum ſupraſcriptarum die magis adnotatum putarum, vno vtriq;, hoc eſt, æquinoctij argumento nitentes, quaſi rationi congruat, vt quia deus æquis in principio partibus lucẽ tenebraſq; diuiſerit, ibi præcipue tunc caput mundi, vbi nunc æquinoctium fieri credatur: Bene quidem inquirentes, ſed non plene quod dicerent præuidentes, multo vtiq; peritius acturi, ſi tempus æquinoctij non primo diei quo lux, ſed quarto quo luminaria ſunt facta potius adſignarent: ibi nanq; temporis initium ſtatuit, qui luminaribus conditis dixit, vt ſint in ſigna, & tempora, & dies, & annos: Nam præcedens triduum, vt omnibus viſum eſt, abſque vllis horarum dimenſionibus, vtpote necdum factis ſyderibus, æquali lance lumen tenebraſq; pendebat: Et quarto demum mane ſol à medio procedens orientis, oris vmbratim ſuas per lineas currentibus, æquinoctium quod annuatim ſeruaretur inchoauit: poſitus videlicet cum primo terris oriretur in eo cæli loco, quem philoſophi quartam partem Arietis appellant, eundemq; peracto annuo circuitu, poſt dies CCCLXV. & ſex horis repetiturus, cuius argumento quadrantis efficitur, vt ipſe vernalis æquinoctij pũctus modo mane, modo meridie, modo veſpere, modo medio noctis occurrat. Luna econtrario veſpere pleniſſima: neq; enim quid imperfectum creator æquiſſimus inſtituit, ſtellis vna fulgentibus, ac medio apparens orientis, quartam partem libræ, qua æquinoctium autumnale adſeuerant, tenuit, initiumq; paſchale ſuo conſecrauit exortu: Neq; enim alia ſeruãdæ paſchæ regula eſt, D

Obſeruandæ paſchæ ratio.

quàm vt æquinoctiũ vernale plenilunio ſuccedente perficiatur: at ſi vel vno die plenitudo lunæ præceſſerit æquinoctium, iam non primi menſis, ſed vltimi luna putetur: Oportet enim, vt ſicut tunc primo ſol poteſtatem diei, deinde luna cum ſtellis poteſtatem noctis accepit, ita & nunc ad inſinuandum noſtræ redemptionis gaudium, primo dies noctem longitudine adæquet, ac deinde luna pleniſſima eã luce perfundat, certi utique myſterij gratia: quia uidelicet ſol illi creatus omnium illuminator aſtrorum, æternam veramq; lucem ſignificat, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Luna autem & ſtellæ, quæ non proprio vt debent, ſed aduentitio, & à ſole mutuato lumine fulgent, ipſum eccleſiæ corpus, & quoſq; viritim ſanctos inſinuant: qui illuminari, non illuminare valentes, cæleſtis gratiæ munus accipere ſciunt, dare neſciũt: At qui in celebratione maximæ ſolemnitatis Chriſtus eccleſiæ debuit anteponi, quæ non niſi per illum luceret. Nam ſi qui plenilunium paſchale ante æquinoctium fieri poſſe contenderit, oſtendat vel eccleſiam ſanctam priuſquam ſaluator in carne veniret, extitiſſe perfectam: vel quemlibet fidelium ante prouentum gratiæ illius aliquid poſſe ſupernæ lucis habere: Neq; enim ſine ratione paſchalis obſeruantia temporis, qua mundi ſalutem & figurari & venire decebat, ita diuinitus eſt procurata, vt neque prima die qua lux facta eſt: neq; ſecunda, qua firmamentum: neque tertia, qua arida apparuit: neque mox quarta inchoante, qua ſol æquinoctialis tanquam ſponſus è thalamo proceſſit, ſed ad veſperam tandem oriente luna ſortiretur exordium. Expectata eſt enim hora, quæ illuminationem eccleſiæ olim in Chriſto venturam deſignaret: Vt ſicut in myſterio ſacrificij cæleſtis nec vinum ſolum, nec aquam ſolam offerre licet: ne videlicet ipſa oblatio vel deo tantum, vel homini tantum conueniat: ſed ſanguinem, qui torculari crucis expreſſus eſt, noſtræ fragilitatis aqua temperamus: Granum quoque frumenti, paſſionis mola contritum, aqua miſcemus, vt iuxta quod Apoſtolus ait, adhærentes domino, vnus cum eo ſpiritus effici valeamus. Ita etiam in eiuſdem ſacrificij tempore

Sol Chriſtus. Luna eccleſia.

Paſcha exordium.

A obſeruando, nec ſolis tantummodo curſum quærítemus, quaſi dominũ quidẽ credentes, ſed ultra noſtri curam ſublimatum, iuxta eos qui dicunt: nubes latibulũ eius: nec noſtra conſiderat, & circa cardines cæli perambulat. Nec item lunæ ſolius plenũ captemus exortum, quaſi iuxta Pelagianos abſq; gratia ſuperna beati eſſe nõ quæmus: uerum iuxta eũ qui dixit: Deus meus miſericordia eius præueniet me. In noſtra Paſchæ celebratione æquinoctialẽ ſolis exortum, cuncta uidelicet tenebrarum offendicula deuincẽtes, plenilunio noſtrę deuotionis eueſtigio ſequẽte, dedicemus Hãc Moſaice Paſchę rationẽ die proprię reſurrectionis perfecit, q nõ uenit ſoluere legem ſed adimplere. De quibus ſingulis ſuo loco conſequẽtius, prout Dominus dederit, exponemus: Nunc admonere contenti, XII Calendarum Aprilium die occurſum ęquinoctij, & ante triduum, hoc eſt, XV Calendarũ earũdem, primum ſeculi diem eſſe notandum: cuius ad indicium primitus ibi reor antiquos initiũ Zodiaci circuli voluiſſe præfigere: Neq; enim illa die vel Romanorũ, vel Græcorum, vel certe Aegyptiorum menſis annus ve, cuius hoc cauſa fieret, oritur: ſed nec ab his gẽtibus, quamuis ſe Gręci iactitent, verum ab antiquioribus Chaldæorũ aſtrologia cœpit, à quibus Abraham patriarcha, vt Ioſephus teſtatur, edoctus, vt deum cæli ſyderumq; cõuerſione cognouit, ipſam mox diſciplinã veracius intellectã Aegyptiorũ genti aduexit, cum apud eos exularet. Nã & in libro beati Iob, qui non longe poſt Abrahã extitit, mazaroth, id eſt, ſigna horoſcopi legimus. Igitur iuxta Zodiaci quidem diuiſionem XV Calendarum Aprilium die, quando facta eſt lux, ſol Arietis ſignum ingredit. Iuxta vero primę ſuæ cõditionis ordinem XII Calendas ſupra ſcripti initium ſui circuitus, & omnium ſimul temporũ caput attollit, iuxta quod Anatholius Laodicię Antiſtes de æquinoctio ſcribẽs euidenter adſtruit: In qua, inquit, die inuenitur ſol non ſolũ conſcendiſſe primã partem, verumetiã quadrantẽ in † ea die iam habere, id eſt, in prima, ex XII partibus. Hæc autem particula prima ex duo
B decim vernale eſt æquinoctium, & ipſa eſt initium menſium, & caput circuli, & abſolutio curſus ſtellarum, quæ planetæ, id eſt vagæ dicuntur, ac finis duodecimæ particulæ, & totius circuli terminus. Vbi & veriſſime intellexit, & elegantiſſime promiſit, non niſi in æquinoctio vernali, quantum ad naturam, caput eſſe Signiferi, & ibi XII ſigna, quæ ab illo particulæ nuncupãtur, initium ibi habere & terminum, ibi quadrantem, quem biſextum dicimus, ibi ſaltum lunæ incipere ac finire, ibi annũ magnum, hoc eſt, planetarum curſum, exordium finemq; ſortiri.

Abraham aſtrologiæ peritus.

† eadem.

SCHOLIA IN Caput VI.

QVo ſane in loco primus ſeculi dies.] *Diſputant Theologi quando mundus ſit creatus, in uere ne an autumno: qui aiunt in autumno mundum creatum, mouentur hac ratione, ne ſi in uere eſſet factus, inedia periſſent primi homines nullis fructibus adhuc maturis: probabilior ſententia, primum diem fuiſſe dum ſol arietis ſignum teneret: diſputant de hac quæſtione etiã Aſtrologi, Vide Iouinianum Pontanum libro primo de rebus cæleſtibus.*

¶ Mazaroth, id eſt, ſigna horoſcopi legimus.] *Horoſcopus eſt ea pars ſigni quæ aliquo naſcente exoritur, ueluti naſcente Lucio exoriebatur octaua pars tauri: eam igitur habet horoſcopum, quod & ſic efferunt Aſtrologi: Lucius horoſcopum habet in tauro, Homerus ut obſeruatũ eſt, in ſagittario, Plato in aquario, Vrbs Roma in decimaquinta libræ, nam & ciuitates habent horoſcopum, hinc uerbum ὡροσκοπεῖν, pro quo nos utimur horoſcopare ut naſcente Paride horoſcopabat Capricornus.*

DE NOCTE. Caput. VII.

NOx dicta, quòd noceat aſpectibus vel negotijs humanis: ſiue q in ea fures latronesq; nocẽdi alijs occaſionem nãciſcantur. Eſt autem nox abſentia ſolis terrarum vmbra cõditi, donec ab occaſu redeat ad exortum, iuxta naturam eius & Poeta inquit: Ruit oceano nox,

Inuoluens vmbra magna terramq;, polumq;

nox à nocendo.

Et Salomon ſacris literis expreſſit: Qui paſcitur inter lilia donec aſpiret dies, & in- C
clinentur vmbræ. Eleganti vtique ſenſu deceſſionem noctis inclinationem appel-
lans vmbrarum: Nam quoniam pro conditionibus plagarum, quibus ſolis curſus
intenditur, & ſplendorem eius à nobis obiectio terrenæ molis includit, inumbratio
illa, quæ noctis natura eſt, ita erigitur, vt ad ſydera vſq; videatur extendi, merito cō
traria viciſſitudine, id eſt, lucis exortu vmbras inclinari, noctem videlicet deprimi
pelliq́; ſignauit: quam videlicet vmbram noctis ad aëris vſq; & ætheris confinium
philoſophi dicūt exaltari, & acuminatis inſtar pyramidum tenebris lunam, quę in-
fima planetarum currit, aliquando contingi, atq; obſcurari, nullumq́; aliud ſydus ta
liter eclypſim, id eſt, defectū ſui luminis pati, eo quod circa fines telluris ſolis ſplen
dor vndiq; diffuſus, ea libere quæ tellure procul abſunt aſpiciat. Ideoq́; ætheris quę
vltra lunam ſunt ſpatia, diurnæ lucis plena ſemper efficiat: vel ſuo videlicet, vel ſy-
derum radiata fulgore. Et quemadmodum nocte cæca procul accenſas faces intu-
ens, circumpoſita quęq; loca eodem lumine perfundi non dubitas, tametſi tenebris
noctis obſtantibus, non amplius quàm ſolas facum flammas cernere præualeas, ita,
inquiunt puriſſimum illud & proximum cælo inane, diffuſis vbiq; ſyderum flam-
mis, ſemper lucidum fit: ſed præpeditis aëre craſſiore noſtris obtutib⁹, ſydera qui-
dem ipſa luce radiantia apparent, verum reddita ex eis illuſtratio nō apparet. Lunā
vero aiunt, cum infimas ſui circuli abſidas plena petierit, nonnunquam vmbra me-
morata fuſcari, donec paulatim centrum terræ tranſgreſſa, rurſus à ſole cernatur.
Verum ne hoc omni plenilunio patiatur, latitudinem ei ſigniferi, quæ XII. partium
eſt, diuerſamq́; abſidum altitudinem ſuccurrere. Nam quia in vmbra facienda tria
ſimul concurrere neceſſe eſt, lucem, corpus, & obſcuratum locum: & vbi lux cor-
pori par eſt, ibi æqualis vmbra iacitur: vbi lux corpore exilior, ibi vmbra ſine ter-
mino augeſcit: vbi lux corpore maior, ibi vmbra paulatim rareſcendo deficit, argu
mentantur ſolem terra eſſe maiorem, quamuis ob immenſam lōginquitatem modi D
cus videatur: atq; ideo noctis vmbram quia ſenſim decreſcat, priuſquam ad æthera
pertingat deficere. Meminit huius vmbræ ac noctis & beatus Ambroſius in ſexto
hexameron libro ita dicens: An non ille, id eſt, Moyſes, putauit dicendum, quātum
de ſpatio aëris occupat vmbra terræ, cum ſol recedit à nobis, diemq́; obducit, inferi
ora axis illuminans? & quemadmodum in regionem vmbræ huius incidens lunæ
Noctis globus eclypſim faciat? Eſt autem noctis vmbra mortalibus ad requiem corporis
uſus. data, ne operis auida cōtinuato labore deficeret ac periret humanitas: & vt animā-
tibus quibuſdam, quæ lucem ſolis ferre nequeunt: ipſis etiam beſtijs, quæ præſentiā
verentur humanam, diſcurſandi vbiq;, ac victum quæritandi copia ſuppeteret, iu-
xta quod in dei laudibus Pſalmiſta decantat: Sol cognouit occaſum ſuum, poſuiſti
tenebras & facta eſt nox, in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſyluarum, &c. Quam
mira prouiſio creatoris ita temperauit, vt vbi ob ſolis longinquitatem rigidior, ibi
ad opera breuianda & fouenda ſit membra prolixior: quia & hyeme quàm æſtate
vniuerſo orbi longior: & in ipſa hyeme multo Scytis quàm Afris eſt productior:
Sicut etiam æſtate multo longior in Scythia quàm in Africa dies flagrat. Nam ſi nō
tanto breuior quanto ardentior Lybiam dies vreret, totam nimirū iam dudum ab-
Crepuſcu- ſumeret. Noctis ſane partes ſunt VII. Crepuſculum, veſperum, conticinium, intem-
lum. peſtum, gallicinium, matutinum, diluculum. Crepuſculum eſt dubia lux: Nam cre-
Veſperum. perum dubium dicimus: hoc eſt, inter lucem & tenebras. Veſperum, apparente ſtel
la eiuſdem nominis, de qua Poëta.

Ante diem clauſo componet Veſper olympo.

Conticiniū Conticinium, quando omnia conticeſcunt, id eſt, ſilent. Intempeſtum, media nox,
Intēpeſtū. quando omnibus ſopore quietis nihil operandi tempus eſt. Gallicinium, quando
Gallicinū. galli cantum leuant. Matutinum inter abſceſſum tenebrarum & auroræ aduentum.
Matutinū. Diluculum, quaſi iam incipiens parua lux diei: hæc & Aurora, pertingens vſq; ad
Diluculū. ſolis exortum.

SCHOLIA IN Caput. VII.

A NOx dicta quod noceat.⌋ *Sic & Varro libro quinto de origine uerborum, quod nocet noctẽ dictã eſſe ſcribit. Græce dicitur* νύξ, *quam Phyſici definiunt* σκιὰν τῆς γῆς *non eſt aũt qualiſcunq; terræ umbra, ſed quæ naſcitur ex ſolis ſubterraneo meatu. Nam cum terra ſit globus, ut ante demonſtratum eſt, ſic & ſol globus, & maior quidem quam terra, neceſſe eſt quemadmodũ ex optice conſtat, ab altera terræ parte quam ſol non aſpicit, umbram exire quæ metæ aut pyramidi ſimilis eſt: cum enim materia lucida rotunda eſt, & in eius radijs poſita alia materia craſſa ſeu opaca, omnino neceſſe eſt priorem partem materiæ opacæ illuſtrari aduerſo lumine, alterã uero obſcuram longius manante umbra ad figuram pyramidis: ex quo facile intelligitur hanc umbram è regione ſemper contra ſolem eſſe poſitam ac incipiẽte ſole ſe mergere uerſus occaſum à parte ex ortiua tantum ſe in altum tollit umbra, quantum ſol ſub terras abit, dum autem dimidia noctis parte tranſacta eſt in hypogæo (ſic enim uocant græci ſubterraneum eum locum quem ſol occupat medio noctis) umbra terræ uerſus auſtrũ proclinat ſublimis ſuper terrã, unde & profunda & alta nox apud poetas ex ratiõe phyſica intelligitur. Iſthæc ſi uoles clarius intelligere, reſpice figuras umbrarum quas appoſuimus libro primo.*

¶Lunam quæ infima planetarum currit aliquando contingi.⌋ *Quomodo lunæ eclypſis ſit, ſatis intellectum iri exiſtimo ex ijs quæ diximus in ſcholijs primi libri. Quod autem alijs ſyderibus lumen non auferatur per umbram terræ, cauſa eſt quod alia ſydera altiora ſunt, quam umbra terræ poteſt peruenire: itaq; ſupra lunam umbra deſinit in conum pyramidis, id eſt, in uerticem ſeu acutã extremitatẽ: eſt enim ſolis orbis lõge ac multo amplior quam terræ ſphæra, propterea ſic exigente ratione luminis, corporis umbra in immenſam altitudinem nequit peruenire, & ſol radios ſuos non longe à terra iterum componit: unde dicitur ſol omnia uidere, quemadmodum & Homeri noto uerſiculo celebratum eſt:*

ἠέλιος θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.

B *& cælum idem* ἀνύκτιον *uocat, id eſt, ſine nocte: in cælum enim umbra terræ quæ nox dicitur peruenire non poteſt.*

¶Cum infimas ſui circuli abſidas plena petierit.⌋ *Abſides quid ſint in planetarũ orbibus, ex ſcholijs & figuris primo libro appoſitis facile intelligitur: accepit autem Beda hoc loco abſides pro circulorum commiſſuris, quas recentiores uocant caput & caudam draconis, Græci*

ἀναβιβάζοντα καὶ καταβιβάζοντα.

¶Quam mira prouiſio creatoris ita temperauit.⌋ *Somnus frigidis conciliatur: ergo ex re mortalium fuit, ut temporibus ac locis frigidis longior quies hominibus daretur.*

DE HEBDOMADA. Caput VIII.

HEbdomada græce à ſeptenario numero nomen accepit, humana quidem cõſuetudine ſeptenis ſolum acta diebus, ſed ſcripturæ ſacræ autoritate multis ſpecioſis inſignis, quę tamen cunctæ, ni fallor, ad vnum finem ſpectant: nos ſcilicet admonentes, poſt operum bonorum perfectionem in ſpiritus ſancti gratia perpetuam ſperare quietem. Prima ergo ſingularis illa hebdomada & à qua cæteræ formã capeſcunt, diuina eſt operatione ſublimis: Quia dominus ſex diebus mundi ornatũ complens, ſeptima requieuit ab operibus ſuis. Vbi notandum, quod non ideo ſenarius numerus eſt perfectus, quia dominus in eo mundi opera perfecerit, ſed ſicut Auguſtinus ait: Ideo Dominus qui omnia ſimul creare valebat, in eo dignatus eſt operari, quia numerus eſt ille perfectus, ut etiam per hunc opera ſua probaret eſſe perfecta, qui ſuis partibus primus impletur, id eſt, ſexta & tertia, dimidia, quæ ſunt vnum duo, & tria, & ſimul ſex fiunt. Ad huius exemplum diuinæ hebdomadis ſecunda hominibus obſeruantia mandatur, dicente Domino: Sex diebus operaberis, facies omnia opera tua, ſeptimo autẽ die ſabbati domini dei tui non facies omne opus: Sex enim diebus fecit deus cælum & terram, mare & omnia quæ in eis ſunt, & requieuit in die ſeptimo. Quæ populo dei hebdomada ita computabatur an

Senarius numerus quare perfectus.

Vetus hebdomadæ cõputatio.

tiquitus: prima ſabbati, vel vna ſabbati ſiue ſabbatorum: ſecunda ſabbati, tertia ſabba C
ti, quarta ſabbati, quinta ſabbati, ſexta ſabbati, ſeptima ſabbati, vel ſabbatum: Non
quod omnes ſabbatorũ, hoc eſt, requietionum dies eſſe potuerint, ſed ꝙ à requietio
num die, quæ ſuo nomine & cultu ſingularis excellebat, prima, vel ſecunda, vel ter-
tia, vel cęteræ ſuo quæq; cenſerẽt ex ordine. Verum gentiles cum obſeruationem à
populo Iſrael hebdomadis addiſcerent, mox hãc in laudem ſuorũ deflexere deorũ
Primam uidelicet diem Soli, ſecundam Lunæ, tertiam Marti, quartã Mercurio, qn-
tam Ioui, ſextam Veneri, ſeptimam Saturno dicentes: eiſdem utiq; monſtris ſuos di
es, quibus & errantia ſydera cõſecrantes, tametſi diuerſo ordine putantes. Exiſtima
bãt enim ſe habere à Sole ſpiritum, à Luna corpus, à Marte feruorem, à Mercurio

Dies à planetis quare appellari cœperint.

ſapientiam & verbum, à Ioue temperantiam, à Venere voluptatem, à Saturno tar-
ditatem: Credo quia Sol in medio Planetarum poſitus totum mundum ſpiritus in-
ſtar calefacere, & quaſi viuificare videtur, Eccleſiaſte atteſtante, qui de ipſo loquẽs,
ait: Girans gyrando vadit ſpiritus, & in circulos ſuos reuertitur. Luna per humoris
miniſterium cunctis incrementum corporibus ſuggerit. Martis ſtella, vtpote Soli
proxima, colore ſimul & natura eſt feruens. Mercurius perpetuo circa Solem diſ-
currendo, quaſi inexhauſta ſapientiæ luce radiari putabatur. Iupiter frigore Saturni
& ardore Martis, hinc inde temperatur. Venus luminis venuſtate, quam ex ſolis vi
cinitate percipit ſuo cernentes allicit aſpectu. Saturnus eo tardior cæteris Planetis,
quo & ſuperior incedit. Nam XXX. annis Signiferum complet, inde Iupiter XII. an
nis, tertius Mars II. annis, quartus Sol CCCLXV. diebus & quadrante, infra Solem
Venus, quæ & Lucifer & Veſper, CCCXLVIII. diebus à Sole nunquam abſiſtens
partibus XLVI. longius. Proximum illi Mercurij ſydus IX. diebus, ocyore ambitu
modo ante ſolis exortus, modo poſt occaſus ſplendens, nunquam ab eo XXII. parti
bus remotior. Nouiſſima luna XXVII. diebus & VIII. horis Signiferum conficiens. D
Hæc igitur erat ſtultitia Gentilium, falſa ratiocinatione ſubnixa, qui quaſi iure pri-
mam diem Soli, quia maximum eſt luminare: ſecundam Lunæ, quia ſecũdum lumi-
nare eſt, ſe conſecrare putabant, de inordinata alternatione tertiæ diei primam à ſo-
le ſtellam, quartæ prima à luna, quintæ ſecundam à ſole, ſextæ ſecundam à luna, ſe-

Feriarũ initium à Syluestro.

ptimæ tertiam à ſole præponebant. Ferias vero haberi dierum primus Papa Sylue
ſter edocuit: cui deo ſoli uacanti nunquam militiam vel negociationem liceat exer-
cere mundanam, dicente Pſalmographo: Vacate & videte quoniam ego ſum deus.
Itemq; Apoſtolus: Nemo militans deo implicat ſe negocijs ſecularibus. Et primum
quidem diem, qua & lux in principio facta, & Chriſti eſt reſurrectio celebrata, do-
minicum nuncupauit: quod illi nomen iam primis Eccleſiæ temporibus fuiſſe indi-
tum, teſtatur Iohannes, qui dicit in Apocalypſi: Fui in ſpiritu in die dominico. Dein
de ſecundam feriam, tertiam feriam, quartam, quintam & ſextam de ſuo adnectens,

† regulas

ſabbatum ex vetere ſcriptura retinuit: Nihil veritus grammaticorum † ferulas, qui
ſicut Calendas, Nonas, & Idus, ita etiam ferias plurali tantum numero proferendas
eſſe decernunt. Tertia ſpecies hebdomadis in celebratiõe Pentecoſtes agitur: VII.
videlicet ſeptimanis dierum & monade, hoc eſt, L. diebus impleta. Qua die & Mo
yſes ardentem conſcendens in montem, legem de cælo accepit, & Chriſtus in lin-
guis igneis ſpiritus ſancti gratiam de cælo miſit. Quarta ſeptimi menſis erat hebdo
mada, qui ſolennitatibus præclaris penè totus expendebatur. Inter quas præcipue

Propitiationis dies.

dies propitiationis eminebat, qua ſola per annum Pontifex derelicto foris populo,
ſancta ſanctorum intrabat, annuis antea fructibus, hoc eſt, frumenti, vini, & olei ex
ordine collectis: Significans, Ieſum Pontificem magnum impleta diſpenſatione car
nis per proprium ſanguinem cæleſtis regni ianuas ingreſſurum, vt appareat nunc
vultui dei pro nobis, qui foris adhuc poſiti præſtolamur & diligimus aduentum ei-

Illuſtrationes.

us. Vbi notandum, quia ſicut quidam immundi per legem prima, tertia, & ſeptima
die iubebantur luſtrari, ſic & primus, tertius, ac ſeptimus menſis ſuis quiq; ceremo
nijs extitere ſolennes. Quinta hebdomada ſeptimi anni, quo toto populus ab agri
colandi opere legis imperio vacabat, dicẽte domino: Sex annis ſeres agrum tuum,

A ſeptimo ceſſabis. Sexta, anni iubilei, hoc eſt, remiſſionis hebdomada eſt, quę ſeptem hebdomadibus annorum, hoc eſt, XLIX annis texitur: qua expleta, hoc eſt, quinquageſimo demum anno incipiente, tubæ clarius reſonabant, & ad omnes, iuxta legem, poſſeſſio reuertebatur antiqua.

SCHOLIA IN CAPVT VIII.

Hactenus Beda tractauit partes temporis quas facit conuerſio mundi, id eſt, naturales: deinceps proſequitur tempora quæ ſumũtur ex myſtico exemplo diuinæ operationis, quæ ſupra dixit eſſe conſtituta ex authoritate dei. Eſt autem hebdoma ſeu hebdomada græca uox ſignificans ſeptimanam, quam accipimus pro ſeptem dierum ſpacio, quæ temporis ratio neq; ex mũdi ambitu, neq; ſtellarum curſu deprehẽditur, ſed diuina præceptione introducta eſt: ut uidelicet per ſex dies homines operarentur profana, ſeptimum autem uacatione rerum externarum deo facerent ſacrum. Veluti cum ipſe ſex diebus mundum creaſſet, ſeptimo quieuit. Huius hebdomadæ prima eſt ſabbatũ, reliqui ſex ex ordine ab antegreſſo ſabbato denominantur; ut prima ſabbati, ſecunda ſabbati & ſic deinceps ut nos, dies lunæ, Martis, Mercurij &c. quod gentilitium eſt. Eccleſia feriarũ nomine reliquos dies appellat, quam conſuetudinẽ Sylueſter Romanus Pontifex introduxit primũ.

¶ Sed ſicut Auguſtinus ait: Dominus qui omnia ſimul &c.] *De perfectione numeri ſenarij & ſeptenarij ex profeſſo agunt arithmetici, ut Boetius libro primo arithmetices, Georgius Valla lib. 2. capite 16. & 17. Vide Macrobium ſuper ſomnium Scipionis lib. primo capite 5. & 6. Porro de ſeptenarij encomio, multa ſcripta ſunt à Chriſtianis & gentilibus: à Pythagora tũ uirgo, tum Minerua, tum ametor appellatur, quod eorum qui intra denarium ſunt nullum gignat, nec à quoquam gignatur: Nam IIII. à binario gignitur, cum quo octonarium parit. VI. autẽ à dyade pariter gignitur; & gignit III, trinarius uiciſſim VI. & IX. quinarius pariter decem. VII. uero ſola unitate gignitur neq; ullum alium parit, quando bis VII. efficiunt plura, quam intra denarium continentur: huius ſubtilitatis plurimis argumentis proponunt ſeptenarium. Vide etiam A.*

B *Gellium libro tertio capite decimo.*

¶ Primam uidelicet diem ſoli.] *Gentiles ſeptimanæ diebus impoſuerunt nomina planetarum, cuius rei etiam ueſtigium ſeruat lingua Germanica, nam diem dominicum à Sole ſondach, ſequentem à luna manedach: tertij & quarti diei nomina Germanica quid ſibi uelint, nondũ inueni, quartus à tonitruis Donredach intelligitur Iouis eẽ. ſequẽtis nomẽ à Venere corruptũ ẽ, ſic tamẽ ut origo remanſerit. Poſtremus eſt Saturs dach. Vulgo creditũ eſt primam diei horam quæ eſt ab exortu ſolis, eſſe ſub dominio eius planetæ unde dies nomen habet ſecundam ſub eo qui ſequitur terrã uerſus à cælo, & ſic deinceps eo ordine quo cõſtituti ſunt in cælo, qua ſerie exacta ad Saturnũ redeunt, ut prima hora diei dominici eſt ſolis, ſecunda Veneris, tertia Mercurij, quarta lunæ, quinta Saturni, ſexta quæ eſt in meridie, Iouis: Sed hoc ratione caret, neq; à ueteribus aſtrologis traditũ inuenio. Cur autem planetarum in dierum aſsignatione, non ſit ſeruatus ordo, pulchre Beda reddit rationem phyſicam, ſumptam ex qualitate & ui ſyderum: qua de re uide plura apud Pontanum in commentarijs ſuper C. ſententias Ptolemæi & libro quarto de rebus cæleſtibus.*

¶ Quæ Lucifer & Veſper.] *Quando ſolem matutino ortu præcedit Lucifer dicitur, contra ſole cadenti quando ſequitur, colore quidem refulgenti, uocatur heſperus: unde Græci heſpera uocant loca ad occidentem poſita, ab occaſu enim ſemper apparet heſperus, noctis initio quam partẽ iſthic Latini uocant ueſperam. Deſumpſit autem hæc Beda ex ſecundo libro Plinij capite 8.*

¶ Nunquam ab eo uiginti duabus partibus remotior.] *Apud Plinium legitur uiginti tribus cum quo conſentiunt magis quæ tradunt recentiores, quare negligentia deſcribendi commiſſum uitium eſſe arbitror aut Bedam memoria lapſum.*

DE HEBDOMADIBVS LXX. PROPHETICIS. Caput IX.

SEptima ſpecies hebdomadis eſt, qua Propheta Daniel utitur, more quidem legis ſeptenis annis ſingulas complectẽs hebdomadas, ſed noua ratione ipſos annos abbreuians, duodenis uidelicet menſibus lunæ ſingulos determinans. Emboli-

ſinos vero menſes, qui de annuis XI. Epactarum diebus adcreſcere ſolent, nō lege G
patria tertio vel altero anno ſingulos adijciens, ſed vbi ad duodecimum numerum
augeſcendo peruenirent, pro integro anno pariter inſerens. Hoc autem fecit nō ve-
ritatis cognitionem quærentibus inuidendo, ſed prophetiæ more ipſum quærentiū
exercēdo ingenium: malēs vtiq; ſuas margaritas à filijs clauſas fructuoſo ſudore ve-
ſtigari, quàm profuſas à porcis faſtidioſa deſpectione calcari. Verum vt hæc aper-
tius eluceſcāt, ipſa iam angeli ad Prophetam dicta videamus: Septuaginta, inquit, he
bdomades abbreuiatæ ſunt ſuper populum tuum, & ſuper vrbem ſanctam tuam, vt
conſumetur præuaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & addu
catur iuſtitia ſempiterna, & impleatur viſio & prophetia, & vngatur ſanctus ſancto
rum. Nulli dubium quin hæc verba Chriſti incarnationem deſignent, qui tulit pec-
cata mundi, legem & Prophetas impleuit, vnctus eſt oleo lætitiæ præ participibus
ſuis, & quod hebdomades LXX. per ſeptenos annos diſtinctæ CCCC. & XC. annos
inſinuent. Sed notandum quod eaſdem hebdomadas non ſimpliciter adnotatas ſiue
computatas, ſed adbreuiatas aſſerit: occulte videlicet lectorem commonens, vt bre
uiores ſolito annos nouerit indicatos. Scito ergo, inquit, & animaduerte ab exitu
ſermonis, vt iterum ædificetur Hieruſalem, uſq; ad Chriſtum ducem hebdomades
VII. & hebdomades LXII. erunt, & rurſus ædificabitur platea & muri in anguſtia tē-
poris, Eſdra narrante, didicimus: quod Neemias cùm eſſet pincerna regis Artaxer
xis, XX. anno regni eius, menſe Niſan impetrauerit ab eo reſtaurari muros Hieruſa-
lem, templo multo ante Cyro permittente conſtructo: Ipſum quoq; opus vt dictū
eſt, in anguſtia temporis perfecerit, adeo ſcilicet à finitimis gentibus impugnatus, vt
ſtructores ſinguli gladio renes accincti vna manu pugnaſſe, altera murum recupe-
raſſe narrētur. Ab hoc ergo tempore vſq; ad Chriſtum ducem hebdomadas LXX.
computa, hoc eſt annos duodenorum menſium lunarium CCCCXC. qui ſunt anni D
ſolares CCCCLXXV. Siquidem Perſæ à præfato XX. anno regis Artaxerxis, vſq; ad
mortem Darij regnauerunt annis CXVI. Ex hinc Macedones vſq; ad interitum Cle
opatræ annis CCC. Inde Romani vſq; ad XVII. Tiberij Cæſaris annum, monarchi-
am tenuerunt annis LIX. qui ſunt ſimul, vt diximus, anni CCCCLXXV. Et cōtinent
circulis decēnouenalibus XXV. decies nouies enī viceni & quini fiunt CCCCLXXV.
Et quia ſingulis circulis emboliſmi ſeptem adcreſcunt, multiplica XXV. per VII. fiunt
CLXXV. q ſunt emboliſmi mēſes CCCCLXXV. annorum. Si ergo vis ſcire quot annos lu-
nares facere poſſint, partire CLXXV. per XII. duodecies deni & quaterni CLXVIII.
XIIII. ergo annos faciunt, & remanent menſes VII. hos iunge ad ſupraſcriptos CC
CCLXXV. fiunt ſimul CCCCLXXXIX. adde & menſes ſuperfluos VII. partemq; XV
III. anni imperij Tiberij, quo dominus paſſus eſt, & inuenies à tempore præfinito
ad eius vſq; paſſionem LXX. hebdomadas adbreuiatas, hoc eſt, annos lunares CCC
CXC. Ad eius vero baptiſmum, quando vnctus eſt ſanctus ſanctorum, deſcenden-
te ſuper eum ſpiritu ſancto ſicut columba, non ſolum hebdomades VII. & LXII. fu-
iſſe completas, ſed & partem iam ſeptuageſimæ hebdomadis inchoatam. Et poſt he
domadas, inquit, LXII. occidetur Chriſtus, & non erit eius populus qui eum nega-
turus eſt. Non ſtatim poſt LXII. hebdomadas, ſed in fine ſeptuageſimę hebdomadis
occiſus eſt Chriſtus, quam ideo, quantum conijcere poſſumus, ſegregauit à ceteris,
quia de hac erat plura relaturus: Nam & Chriſtus in illa crucifixus, & à populo per
fido non modo in paſſione, verum continuo ex quo à Iohanne prædicari cœpit ne-
gatus eſt. Quod autem ſequitur: Et ciuitatem & ſanctuarium diſſipabit populus cū
duce venturo, & finis eius vaſtitas, & poſt finem belli ſtatuta deſolatio: nō ad LXX.
hebdomadas pertinet: prædictum enim fuerat, quod ipſæ hebdomades ad Chriſti
vſque ducatum pertingerent, ſed ſcriptura prædicto aduentu & paſſione ipſius, quid
etiam poſt hanc populo qui eum recipere nollet eſſet euenturum oſtendit. Du-
cem enim venturum Titum dicit, qui quadrageſimo anno dominicæ paſſionis ita
cum populo Romano & ciuitatem & ſanctuarium diſſipauit, vt non remaneret la-
pis ſuper lapidem. Verum ijs per anticipationem præliatis, mox ad expo-
nendum hebdomadæ, quam omiſerat, redijt euentum: Confirmauit autem pa-

A ctum multis hebdomas una. Hoc eſt in ipſa nouiſſima, in qua vel Iohanes Baptiſta, vel Dominus & Apoſtoli prædicando multos ad fidem cōuerterūt: Et dimidio hebdomadis deficiet hoſtia, & ſacrificium. Dimidium hebdomadis huius XV. annus Tiberij Cæſaris erat, quando inchoato Chriſti baptiſmate hoſtiarum purificatio fidelibus paulatim vileſcere cœpit. Item quod ſequitur: & in templo erit abominatio deſolationis, & vſq; ad conſummationē & finem perſeuerabit deſolatio: ad ſequentia tempora reſpicit, cuius prophetiæ veritatem & hiſtoria veterum, & noſtrorum hodie temporum teſtatur euentus. Totum ideo Prophetæ teſtimonium ponentes, quantum facultas ſuppetebat expoſuimus, quia hoc & à pleriſq; lectoribus ignorari, & ſpeciale genus hebdomadæ flagitare cognouimus. Falluntur autem qui putāt Hebræos annis talibus vſos, alioqui tota veteris inſtrumenti ſeries vacillat, nec vllius ætas tanta, quanta ſcripta eſt debet intelligi, ſed ad lunæ curſum ſtringi. Et Græcos quidem veteres legimus CCCLIIII. diebus, annum ad lunæ curſum computātes, octauo ſemper anno XC. dies qui naſcantur, ſi quadrans cum XI. diebus Epactarum octies componatur pariter intercalaſſe, in tres videlicet menſes tricenarum dierum diſtributos. Iudæos autem nunquam, ſed altero vel tertio anno menſe lunæ tertiūdecimum quem emboliſmum vocitamus, inſerere ſolitos, ſicut notiſſima XIIII. lunę paſchalis aperte ratio probat. Sciendum ſanè quod Africanus hebdomadarum curſum, quem nos in XVII vel XVIII. Tiberij Cæſaris annum, quo Dominum paſſum credimus, iuxta Chronicam Euſebij perduximus, ab eodem quo nos incipiens exordio, XV. eiuſdem Imperatoris anno, quo eum paſſum credit, putat eſſe completū, ponens annos regni Perſarum CXV: Macedonum CCC: Romanorum LX. Sed diligens lector quod magis ſequendum putauerit, eligat.

Dimidiū hebdomadis.

Anni Hebræorū ad lunæ curſū exiguntur.

IN CAPVT IX. SCHOLIA.

B SEptima ſepties hebdomadis.] *Prophetice Daniel prædixit tempus dominicæ paßionis per annorum hebdomadas, quas Beda luculenter ac docte hoc capite explicat. Sudarunt etiā noſtra ætate quidam in eiuſdem libelli expoſitione. Porro apud Danielem locus eſt notus.*

DE HEBDOMADA AETATVM SECVLI. Caput X.

OCTaua ſpecies hebdomadis vniformis, & ſola ſine circuitu reuolutionis extans, ad figuram per omnia primæ hebdomadis labentibus huius ſeculi cōficiuur ætatibus. Prima enim die facta eſt lux, & prima ætate homo in paradiſi amœnitate locatur. Diuiſa luce à tenebris factum eſt veſperæ, & ſeparatis dei filijs à ſemine nequam, nō longe poſt natis Gigantibus corrupta eſt omnis terra, donec Creator pœnitens ſe hominem feciſſe, mundum diluuio perdere diſponeret. Secūda die firmamentum in medio libratur aquarum: Secunda ætate arca in medio fertur aquarum, hinc fonte abyſſi ſupportata, illinc cæli cataractis compluta, quæ habuit veſperam, quando filij Adam pedes ab Oriente mouentes, q in conſtruenda ſuperbiæ turre conuenerant, linguarum diuiſione multati, & ab inuicem ſunt diſperſi. Tertia die aquis in cōgregationem vnam coactis apparuit arida, ſyluis herbiſq; decora: & tertia ætate firmatis in cultu dęmonum nationibus, Abraham patriarcha cognationem patriamq; deſerens, ſanctorumq; ſemine fœcundatur. Aduenit & veſpera, quando gens hebræa malis coacta prementibus, contra dei voluntatem regem ſibi petit, qui mox ordinatus primo domini ſacerdotes Prophetaſq; trucidat, poſtmodū ipſe cū tota gente gladio perijt Allophilorum. Quarto die cælum luminaribus ornatur: quarta ætate gēs illa cæleſti fide inclyta, regno Dauid & Solomonis glorioſa, templi etiam ſanctiſſimi altitudine totum nobilitata in orbem, ſed accepit & veſperam, quando crebeſcētibus peccatis regnum illud à Chaldæis diſſipatum, templum dirutum, & tota gens eſt Babyloniam tranſlata. Quinta die piſces aueſq; aquis eductæ, hij patrijs manent vndis, illæ aëra terramq; peruolant: quinta ætate multiplicatus in Chaldæa populus Iſraël, pars cæleſtium deſideriorum pennis fulta Hieroſolymam pe-

tunt, pars volatu deſtituia virtutum inter Babyloniæ fluenta reſidēt. Succeſſit & ve C
ſpera, quando imminente iam Saluatoris aduentu gens Iudæa propter ſcelerū magnitudinē Romanis tributaria facta, inſuper & alienigenis eſt regibus preſſa. Sexta die terra ſuis animātibus impletur, & homo primus ad imaginē dei creatur, moxq́; ex eius latere dormientis ſumpta coſta fœmina fabricatur: ſexta ætate præconātib' Prophetis filius dei in carne, qui hominem ad imaginem dei recrearet apparuit, qui obdormiens in cruce, ſanguinem & aquam de latere, vnde ſibi eccleſiam conſecraret emanauit. Huius ætatis veſpera cæteris obſcurior in Antichriſti eſt perſecutione ventura. Septima die cōſummatis opibus ſuis deus requeuit, eāq́; ſignificans ſabbatū nūcupari præcepit, quæ veſperam habuiſſe nō legitur. Septima ætate iuſtorum animæ poſt optimos huius vitæ labores in alia vita perpetuo requieſcunt, quæ nulla vnquam triſtitia maculabitur, ſed maiori inſuper reſurrectiōis gloria cumulabitur. Hæc ætas hominibus tūc cœpit, quando primus martyr Abel, corpore quidem tumulum, ſpiritu autem ſabbatum perpetuæ quietis intrauit. Perficietur autem, quando receptis ſancti corporibus in terra ſua duplicia poſſidebunt, lætitia ſempiterna erit eis, & ipſa eſt Octaua, pro qua, VI. Pſalmus inſcribitur. Credo quia ei in ſex huius ſeculi ætatibus pro ſeptima vel octaua illius ſeculi eſt ætate ſupplicādum, in qua quia iuſti gaudia, ſed reprobi ſunt ſupplicia percepturi, Pſalmus hic ingenti pauore incipit, currit, finitur: Domine ne in ira tua arguas me, &c.

SCHOLIA IN Caput. X.

OCTaua ſpecies.] *Vltima ſpecies hebdomadæ eſt omnium ſeculorum ab initio temporum conſummatio, cuius ſeptimus dies requies eſt perennis per infinita ſecula durans: Dicitur autem huius ſeptimanæ partes ætates mundi, quorum temporum rationem ſeptem primi dies creationis typice expreſſerunt: quā rem Beda hiſtoriarū collatione & accommodatione luculenter agit.* D

DE MENSIBVS. Caput. XI.

Menſes. MEnſes dicti à menſura, qua quiſque eorum menſuratur. Sed melius à luna, quæ græco ſermone μήν vocatur: nam & apud eos menſes vocantur μῆνες. *Hieronym' in Amos prophetam* Sed & apud Hebræos Hieronymo teſte, luna, quā ירח nomināt, mēſibus nomē dedit: Vnde & Ieſus filius Syrach, qui vtique Hebraice ſcripſit, de luna loquens, ait: Menſis ſecundum nomen eſt eius. Antiqui menſes ſuos non à ſolis, ſed à lunæ curſu computare ſolebant. vnde quoties in ſcriptura ſacra, ſiue in lege, ſeu ante legem quota die menſis quid factum dictumve ſit indicatur, non aliud quàm lunæ ætas ſignificatur, à qua ſemper Hebræi, quibus credita ſunt eloquia dei, antiquo patrū more menſes obſeruare non ceſſant. Primum menſem nouorum, qui Paſchæ ceremonijs ſacratus eſt, Niſan appellantes, qui propter multiuagum lunæ diſcurſum, nunc in Martium menſem, nunc incidit in Aprilem, nunc aliquot dies Maij menſis occupat. Sed rectius Aprili deputat: qa ſemp in ipſo vel incipit vel deſinit, vel totus includitur, ea duntaxat regula, cuius & ſupra meminimus, obſeruata, vt quæ XV. poſt æquinoctium luna extiterit, primum ſequentis anni menſem faciat: quæ vero antea, nouiſſimum præcedentis, ſicq́; per ordinem. Secundus eorum menſis Iar Maio: tertius Siuan Iunio: q̄rtus Thamul Iulio: quintus Aab Auguſto: ſextus Elul Septēbris ſeptimus Theſeri Octobri, quem propter collectionem frugum, & celeberrimas in ipſo feſtiuitates nouum annum appellant. Octauus Mareſuan, Nouembri. Nonus Caſleu, Decembri. Decimus Tebeth, Ianuario. Vndecimus Sabath, Februario. Duodecimus Adar, Martio ſimili ratione comparatur: Quos videlicet menſes propter lunæ circulum, qui XXIX. ſemis diebus conſtat, tricēnis vndetricenisq́; diebus alternantes, ſecundodemum vel tertio anno exacto, menſem ſuperfluum, qui ex annis XI. Epactarum diebus confici ſolet, intercalant. Vnde nonnullo moueor ſcrupulo, quomodo maiores noſtri diem, qua lex data eſt, quæ eſt tertia menſis tertij, quinquageſimam ab agni occiſione computent, ponentes videlicet primi menſis reſiduos dies numero X. & VII. quia tredecim priores fuerant ante Paſcha tranſ

A acti, ſecundi XXX. tertij III. qui fiunt ſimul dies L. cum conſtet duos menſes lunares nō LX. ſed LIX. diebus terminari. Ideoq́ ſi paſchalis menſis XXX. diebus cōputatus, XVII. ſui curſus dies poſt paſcha retinuerit, ſecundū iam mēſem nō XXX. ſed XXIX. diebus debere concludi, ac per hoc in ſumma tēporis memorati non plus q̄ XLIX. dies inueniri: Niſi forte putandum eſt ſynechdochicōs, quæ eſt regula ſanctę ſcripturæ frequentiſſima, à parte totum computari. Verum hęc vtcunq; acta, vel cōputata fuerint, claret tñ Hebræos ad lunæ curſum ſuos menſes obſeruare cōſueſſe. Nec aliter in Geneſi recte ſentiendū, vbi Noë cum ſuis XVII. die ſecundi mēſis arcā ingreſſus, & XXVII. eiuſdem menſis die poſt diluuiū egreſſus aſſeritur, quam annū ſolis integrum, hoc eſt, CCCLXV. dierum eſſe deſcriptum: quia videlicet luna, quæ præſenti anno, verbi gratia: per Nonas Maias ſeptimadecima exiſtit, anno ſequente viceſimaſeptima pridie Non. Maias occurret. Notandum ſane, quod nimium falluntur, qui menſem definiendum, vel ab antiquis definitum autumant, quam diu luna Zodiacum circulum peragat, quæ nimirum, ſicut diligentior inquiſitio naturarū edocuit, Zodiacum quidem XXVII. diebus, & VIII. horis, ſui vero curſus ordinem XXIX. diebus, & XII. horis, ſalua ſui ſaltus ratione conficit. Ideoq́; rectius ita definiendum, quod menſis lunę ſit luminis lunaris circuitus, ac redintegratio de noua ad nouam. Solaris autem menſis digreſſio ſit ſolis per duodecimam partem Zodiaci, id eſt, ſigniferi circuli, quæ XXX. diebus, & decem ſemis horis impletur, uiginti videlicet duabus horis ac dimidia, lunari menſe productior, e quibus XI. Epactarum dies & q̄ drās annuatim ſubcreſcere ſolent: duodecies enim viceni & bini CCLXIIII. faciunt, quas eſſe horas XI. dierum hinc facile patet, quia vndecies viceni & quaterni eandem ſummam conficiunt. Porro duodecies ſemis ſex faciunt, quæ annuę ſunt

B horæ quadrantis: ſiquidem luna XII. ſuos menſes XI. diebus, vt dictum eſt, & quadrante breuiores totidem ſolis menſibus agens, in ijſdem peragendis tredecies Zodiaci ambitum luſtrat. Sed in vtroq; menſe computando, conſuetudo, vel autoritas, vel certe compēdium calculandi naturæ præualuit: nam non ſolum lunæ menſes, quod calculandi neceſſitas cogit, tricenis vndetricenisq́ diebus ordinant, ſed & horam ſuperfluam, quæ iuxta naturę rationem in fine anni debuerat intercalari, plerique vbilibet intercalant, & quod eſt grauius, tantum inter ſe calculatores diſſident, vt vno nonnunquam eodemq́; die hic quartamdecimam, ille quintādecimam, alius ſextamdecimam adſeuerent lunam eſſe putandam, nec non & ſolis annuos menſes diſſimilima regula diuerſo quæq; gens ordine metitur. Deniq; Aegyptij, qui primi propter ocyorem lunæ diſcurſum, ne videlicet error calculandi eius velocitate gigneretur, ad ſolis curſum, cuius motus tardior facilius poterat comprehendi, ſuos menſes putare cœperūt, ſumpto ab autumni tempore primordio, tricenis hos prōduntur includere diebus, quorum primus mēſis Thoth, IIII. Cal. Septembrium: ſecundus Phaofi, IIII. Cal. Octob. tertius Athur, V. Cal. Nouemb. quartus Choeac, V. Cal. Decembrium: quintus Tybi, VI. Cal. Ianuariarum: ſextus Mechir, VII. Cal. Februariarum: ſeptimus Phamenoth, V. Cal. Martiarum: octauus Pharmuthi, VI. Cal. Aprilium: nouus Bacho, VI. Cal. Maiarum: decimus Pauni, VII. Cal. Iuniarū: vndecimus Epiphi, VII. Calendarum Iuliarum: duodecimus Meſor, VIII. Cal. Auguſtarum die ſumit exordium: quem decimo Cal. Septembres die terminantes, reſiduos quinq; dies ἐπαγομένας, vel intercalares, ſiue additos vocant, quibus etiam quarto anno diem ſextum, qui ex quadrantibus confici ſolet adnectunt. Vnde fit vt eorum anni primi ab biſſexto tertio Cal. Septemb. cæteri vero IIII. Cal. earundem die ſortiantur initium: ipſi autem biſſextilis anni IIII. cæteri V. Cal. memoratarum die terminentur. Porro diſſonantia, quam biſſextilibus annis à tempore intercalati ab eis quadrantis dicimus oriri, nō ante noſtræ tempus intercalationis, quæ fit ſexto Cal. die Martiarum in computu lunæ, vel earundem feſtiuitate dierum poteſt cum noſtri anni curriculo recipere concordiam, ſed idem dies feſtus eadem luna, verbi gratia, ſeptima, quæ apud nos ſecunda ſabbati, apud illos tertia ſabbati computantur, & cætera in hunc modum.

Synechdoche.

Aegyptij menſes ad ſolis curſum exegerunt.

SCHOLIA IN CAPVT VNDECIMVM.

MEnſes dicti à menſura.] *Hactenus hebdomadum uarietates, nunc menſium rationem explicat, utpote partes maiores. Sunt autem menſtrua tempora, partim natura inſtituta, partim arbitrio hominum, nam Graecorum menſes ex interuallo temporis, quod eſt inter duo lunae ſilentia, naturale tantum ex motu collectum, naturalis etiam menſis eſt, ſpatium quo ſol ſignum aliquod abſoluit, quod eſt dierũ triginta, horarum decem & ſemis: ſed hic menſis difficilis eſt obſeruationis, quia quemadmodum in lunae conuerſione, ita homines nulla manifeſta nota animaduertere poſſunt ſolem è ſigno uno in aliud tranſitum feciſſe: propterea gentes raro talibus menſibus utuntur. Vtuntur tamen iis Macedones à ſignis caeleſtibus eos denominantes, ut κριὸς menſis eſt ſeu tempus quo ſol eſt in ſigno arietis. Cuius primus dies eſt quinto Idus Martij, poſtremus tertio Idus Apriles, ſic ταῦρος δίδυμοι, id eſt, taurus gemini menſes ſunt ſolares. Latinorum autem mẽſes naturales non ſunt, conſtant enim arbitrario numero dierũ: ut Ianuarius triginta & altero, Februarius duodetriginta, Aprilis triginta diebus, epactae autem emboliſmi biſſexti aliaeue intercalationes, etſi ex naturali motu ſyderum proueniũt, iudicio tamen hominum alijs & alijs menſibus ſunt interpoſiti uel appoſiti.* C

¶Sed melius à luna.] *Menſes dicuntur quaſi menſa, id eſt, dimenſa tempora, ſeu à graeco μήνη, quod lunam ſignificat lingua Arcadum, & μὴν μηνὸς menſem: ipſum lunae globum Athenienſes uocant σελήνην, quòd fulgorem recipiat: priori origini, quod ſcilicet menſis dicatur à luna, unde naturaliter prouenit, Varro aſſentitur: ſic & Germanice uocamus menſem ein mendt, quae uox modo ſignificat quatuor hebdomadas, quibus lunae curſus per Zodiacum definitur, modo menſem Romanum, ut Auguſtus die oeſtmaendt.*

¶Qui propter multiuagum.] *Anni lunares qui conſtant duodecim mẽſibus lunaribus, breuiores ſunt annis ſolaribus, ſcilicet uigintiduabus horis & dimidia: Hinc fit quod apud graecos non ſemper initia menſium noſtris reſpondent, ut tamen eorum annus etiam cum ſolari anno exeat, quemadmodum noſter, facit intercalatio epactarum.* D

¶Notandum ſane.] *Confutat Beda craſſum errorem de mẽſe lunari, ne exiſtimetur eſſe ſpatium, quo luna Zodiacũ percurrit, quod fit diebus XXVII. & VII. horis, ſed tẽpus eſt inter duos lunae coitus, quod amplius eſt quam integer zodiacus: ut ecce, dum luna totum ſigniferũ tranſit, ſol interea fere duodecimam partem ſigniferi promouit, ad quam priuſquam luna peruenit, lapſi ſunt dies duo & quatuor horae, hi additi uigintiſeptem diebus & horis octo, efficiunt uigintinouẽ dies & ſemis, quod tempus eſt menſis lunaris. Viſum autem eſt hoc loco deſcribere menſes latinorum, & ordine ac è regione Graecorũ, Hebraeorumq; ac aliarum nationum, quarum menſes in bonis autoribus cognoſcere oportet. Vbi primum adnotandum eſt, nullos menſes eſſe ſtabiles preterquã Romanorũ, & Aegyptiorũ, hoc eſt ut primus cuiuſq; menſis dies, uerbi gratia Ianuarij, ſemper uenit uiceſimo die poſt brumam, primus Martij decimo die ante aequinoctium uernum, aliorum, Graecorum ſcilicet Hebraeorum & Arabum menſes non ſimiliter: Praeterea Romani incipiunt annum à bruma, itaq; Ianuarius primus eſt Romanorum menſium. Hebraei ab aequinoctio uerno, ergo primus menſis is eſt, cuius medium, id eſt, decimaquarta luna, proxima eſt poſt aequinoctium: alijs primum facit menſem ea decimaquarta luna, quae lucet proxime poſt ſolſtitium, alij ab ea quae eſt in autumno, ut Aegyptij.*

Quæ omnia facile deprehendes ex ſubiectis tabula, quam ex bonis autoribus ſedulo collegimus: qui è regione ponuntur, eodem tempore eueniunt.

Romanorũ.	Aegyptiorum.	Hebræorum.	Græcorum.	Britannorum.
1 Ianuarius.	5 Thibi.	10 Adar.	8 ποχιών.	1 Giuli.
2 Februarius.	6 Mechir.	11 Sabath.	9 θαργηλιών.	2 Solmonath.
3 Martius.	7 Phamenoth.	12 Tebeth.	10 Δῖος.	3 Rhod monath.
4 Aprilis.	8 Pharmuthi.	1 Niſan.	11 ξανθικός.	4 Coſtur monath
5 Maius.	9 Bacho.	2 Iar.	12 ἀρτεμίσιος.	5 Trimilchi.
6 Iunius.	10 Panni.	3 Siuan.	1 δαίσιος.	6 Lida.
7 Iulius.	11 Epiphi.	4 Thamul.	2 πάνεμος.	7 Lida.
8 Auguſtus.	12 Meſor.	5 Aab.	3 λῷος.	8 Vueud monath
9 September.	1 Thoth.	6 Elul.	4 γορπιαῖος	9 Algemonath.
10 October.	2 Phaophi	7 Thiſeri.	5 ὑπερβερεταῖος	10 Vuintyrfylleth.
11 Nouember.	3 Athur.	8 Mareſuan.	6 Δῖος.	11 Blothmonoth.
12 December.	4 Choeac.	9 Caſleu.	7 ἐλαφηβολιών.	12 Giuli.

❡Ex Beda ſunt præcedentia.

Sequuntur menſes uariarum nationum ex Theodoro gaza Calonymo & reliquis non pœnitendis autoribus.

Romanorũ.	Athenien.	Achiuorum.	Macedonũ.	Bithiniorũ.	Cypriorũ.
Ianuar.	Γαμηλιών	Διόσκουρος	ἀιγοκερεύς	Ireos.	Aphrodiſios.
Febru.	ἐλαφηβολιών	περιτιός	ὑδροχόος	Ermos	Apogonicos.
Mart.	μουνυχιών	Δύστρος	ἰχθύες	Metroos.	Aluicos.
April.	θαργηλιών	ξανθικός	κριός	Dionyſios.	Iunios.
Mai.	σκιροφοριών	ἀρτεμίσιος	ταῦρος	Heraclios.	Cæſarios.
Iunius.	ἑκατομβαιών	Δαίσιος	Δίδυμοι	Dios.	Sebaſtos.
Iulius.	μεταγειτνιών	πάνεμος	Κάρκινος	Bendigæos.	Autocratoricos
Auguſt.	βοηδρομιών	λῷος	λέων	Stratigios.	Plethytatos.
Septem.	μαιμακτηριών	Γορπιαῖος	παρθένος	Arios.	Diamarpſexoſi-
Octob.	πυανεψιών	ἀιγοκερεύς	ζυγός	Periepios.	Archiereus (os
Nouemb.	ἀνθεστηριών	ὑδροχόος	σκορπίος	Aphrodiſios	Eſthios.
Decemb.	ποσιδεών	ἰχθύες	τοξότης	Dimetrios.	Romæos.

Aduertendum tamen eſt Græcorum menſium rationem, apud ſcriptores parum conſtare, nam Antheſterion Gazæ reſpondet Nouembri, Macrobio Aprili, ab alijs tribuitur Martio, ſic & in Gameſione uariant ac alijs quibuſdam.

BARBARICORVM MENSIVM ENVMERATIO.

Germanorum.	Hebræorũ.	Chaldæorũ.	Alexandrinorũ.
Herbſt mandt.	Tiſrim p.	Tiſri.	Thoth.
Vuein mandt.	Tiſrim ſe.	Mareſuan.	Phaophi.
Vuinter mandt.	Remij p.	Chiſleu.	Athir.
Chriſt mandt.	Remij ſe.	Teueth.	Chiach.
Ienner mandt.	Sabath	Senath.	Tybi.
Hor mandt.	Adar.	Adar.	Mechir.
Mertz.	Niſan.	Niſan.	Phamenoth.
April.	Idar.	Yiar.	Pharmuti.
Mey.	Haziram.	Siuan.	Pachon.
Brachmandt.	Tamus.	Tamus.	Pauni.
Heu mandt.	Abh.	Ab	Epiphi.
Augſt mandt.	Eyul.	Elul.	Meſori.

Menſes Alexandrinorum eundem habẽt ordinem, & numerum dierũ, quem Aegyptiorũ mẽſes, quorũ ſinguli cõſtant diebus 30. poſtremus uero 35. & quarto quoq; 36. horũ primus eſt Thoth, cuius primus dies IIII. Calendas Septembres uenit.

DE MENSIBVS ROMANORVM. Cap. XII.

Ex Macrobio. QVare aūt Romani tam diuerſæ longitudinis habeant menſes, hæc, vt in diſputatione Hori, & prætextati legimus, cauſa extitit. Romulus cum ingenio acri quidem, ſed agreſti, ſtatū proprij ordinaret imperij, initiū mēſis ex illo ſumebat die, quo nouā lunam contigiſſet videri: quia vero non continuo euenit, vt eo die ſemp appareat, ſed modo tardius, modo celerius ex certis cauſis videri ſolet, cōtigit vt cū tardius apparuit, præcedenti menſi plures dies, aut cū celerius pauciores darentur, & ſingulis quibuſq; menſibus perpetuā numeri legē primus caſus adduxit, ſic factū
†XXIX. eſt, vt alij XXX. & I. alij † XXX. ſortirentur dies. Primū menſem Marti, cuius ſe filium credi voluit, dicauit, eo quod hoc menſe contiget Iunonē Martem peperiſſe in
Martius. Phrygia, quē mēſem anni primum aliqñ fuiſſe, vel ex hoc maxime probatur, qd ex eo ſeptimus, octauus, nonus & decimus inditū antiquitus à numero nomen vſq; ho
Aprilis. die ſeruant. Secundū menſem nominauit Aprilem, quaſi aperilē, eo qd in illo remotis nubibus, pruinis, ac tēpeſtatibus hybernis, cælum, terra, & mare nauris, agricolis & horoſcopis aperiat: arbores quoq; & herbæ in germen, ſed & animātia quæq;
Maius. in prolem ſe aperire incipiant. Maium tertiū, quartū Iuniū poſuit, in honorē videli
Iunius. cet maiorū ac iuniorū, in quos diuiſit populum, vt altera pars armis, altera conſilio rempublicā tueretur. Contendunt alij Maiam Mercurij matrē, Maio nomen dediſſe: hinc maxime probantes, qa hoc menſe mercatores oēs Maiæ pariter Mercurioq; ſacrificabant. Iunius menſis aut ex parte populi, vt diximus, nominatur, aut vt Cincius arbitrabat, Iunonius apud latinos ante vocatus eſt: Et hæc appellatio mēſi apud maiores diu permanſit, ſed poſt detritis quibuſdā literis ex Iunonio Iunius dictus
Iuno Moneta. eſt: nam & ædes Iunoni Monetæ Calendis Iunijs dedicatæ ſunt. Iulius mēſis nomē Quintilis, quod à numero ſumpſerat, etiā poſt prępoſitos Martio duos menſes ſer
Iulius. uauit, ſed poſtea in honorē Iulij Cęſaris dictatoris legē ferēte Marco Antonio Marci filio conſule, Iulius vocatus eſt, quod hoc menſe ad IIII. Idus Quintiles Iulius pro- D
Auguſtus. creatus ſit. Auguſtus mēſis Sextilis antea vocabatur, donec honor Auguſto daret ex ſenatuſconſulto, eo qd ipſe die primo huius menſis Antoniū & Cleopatrā ſupe
September raueriт, & imperiū populi Romani firmauerit. September menſis, October, Nouēber & Decēber principalē ſui retinent appellationē, ſignificantes noīe quoti ſint à verno menſe. i. Martio, vel quod imbres in eis immineant. Hæc Romuli fuit annua ordinata dimenſio, qui annū X. menſiū, dierū vero CCC. & IIII. habendū eſſe conſtituit. Menſesq; ita diſpoſuit, vt IIII. ex ijs, Martius, Maius, Quintilis, October tricenos ſinguli, ſex vero reliqui tricenos haberent dies, q hodie qntanas habent nonas, cæteri ſeptimanas. Septimanas aūt habentibus, ab Idibus reuertebant Calendæ ad diem ſeptimūdecimū: verū habentibus quintanas, ad octauūdecimū remeabat initiū Calendarū: Sed cum hic numerus neq; ſolis curſui, neq; rationibus lunæ cōueniret, nonnunq̄ vſu veniebat, vt frigus anni æſtiuis menſibus, & contra calor hyemalibus proueniret. Quod vbi cōtigiſſet, tm̄ dierū ſine vllo menſis noīe patiebant abſumi, quantū ad id anni tēpus adduceret, quo cæli habitus inſtanti menſi aptus inueniret. Sed ſecutus Numa ita dies addit, vt in CCCL. & IIII. dies, quibus XII. lunæ curſus confici credidit, annus extenderet, atq; ijs L. diebus à ſe additis, adiecit alios VI. retractos illis VI. menſibus, qui XXX. habebant dies. i. de ſingulis ſingulos, factosq; L. & VI dies, in duos nouos menſes pari ratione diuiſit, ac de duobus priorē Ianuarium
Ianuarius unde. nuncupauit, primumq; anni eſſe voluit, tanq̄ bicipitis dei menſem, reſpicientem ac proſpicientem tranſacti anni finem, futuriq; principia. Quidam autumant Ianuariū
Februari⁹ nuncupatum ex eo, quod limes & ianua ſit anni: Secundū dicauit Februario, id eſt, Plutoni, qui luſtrationū potens credebatur: luſtrariq; eo menſe ciuitatē neceſſe erat, quo ſtatuit, vt iura dijs manibus ſoluerentur. Sed hanc luſtrandi conſuetudinem bene mutauit Chriſtiana religio, cū in menſe eodē diem ſanctæ Mariæ plebs vniuerſa cum ſacerdotibus ac miniſtris, hymnis modulatæ vocis per eccleſias, perq; cōgrua vrbis loca pcedit, datosq; à pōtifice cūcti cereos in manibus geſtāt ardētes, & augeſcēte bona cōſuetudine, idipm in cæteris qq; eiuſdē beatę matris, & ppetuę virginis

A feſtiuitatibus agere didicit, non vtiq; in luſtrationem terreſtris imperij quinquennem, ſed in perennem regni cæleſtis memoriam: quando iuxta parabolam virginũ prudentium, omnes electi lucentibus bonorum actuum lampadibus, obuiam ſponſo ac regi ſuo venientes, mox cum eo ad nuptias ſupernæ ciuitatis intrabunt. Paulo poſt Numa in honorem imparis numeri vnum adiecit diem, quem Ianuario dedit, vt tam in anno, quàm in menſibus ſingulis, præter vnum Februarium impar numerus ſeruaretur, quaſi inferis & diminutio, & par numerus cõueniret. Cum ergo Romani ex hac diſtributione Pompilij ad lunæ curſum, ſicut Græci, annum proprium computarent, neceſſario & intercalarem menſem inſtituerunt more Græcorum: Nam & Græci cũ animaduerterent temere ſe CCCLIIII. diebus ordinauiſſe annũ, quoniam appareret de ſolis curſu, qui CCCLXV. diebus & quadrante Zodiacũ conficit, deeſſe anno ſuo XI. dies & quadrantem, intercalares ſtatuta ratione commentati ſunt, ita vt octauo quoq; anno XC. dies, ex quibus tres menſes tricenorum dierum computauerũt, intercalarent. Hunc ergo ordinem Romanis quoq; imitari placuit, ſed fruſtra: quippe fugit eos diem vnum, ſicut ſupra admonuimus, additum à ſe ad græcum numerum in honorem imparis numeri ea re per octennium conuenire numerus atq; ordo non poterat, ſed qui exinde ſit error genitus, qualiterq; eidẽ ſit ſuccurſum, in præfata Hori & Prætextati diſputatione, vnde & iſta decerpſimus, qui ſcire vult inueniet. Tandẽ Caius Iulius Cæſar imitatus Aegyptios, ad numerum ſolis annum, ſicut hodie ſeruatur inſtituit, X. videlicet dies obſeruationi veteri ſuperadijciens, Vt annum CCCLXV. dies, quibus ipſe Zodiacum luſtrat, efficerent. Et ne quadrans deeſſet, ſtatuit vt quarto quoq; anno ſacerdotes, qui curabant, menſibus ac diebus vnum intercalarent diem, eo ſcilicet menſe ac loco, quo etiam apud veteres menſis intercalabatur, id eſt, ante quinq; vltimos menſis Februarij dies, idq; biſſextum cenſuit nominandum: Omni enim intercalationi menſis Februarius deputatus eſt, q̃m is vltimus anni erat, q̃d etiam ipſum ex Græcorum imitatione faciebant: nã illi vltimo anni ſui menſi ſuperfluos interſerebãt dies. Verum vna re à Grecis differebant, nã illi cõfecto vltimo mẽſe, Romani nõ cõfecto Februario, ſed poſt viceſimũ & tertiũ diẽ eius intercalabant. Terminalibus ſ. iam peractis, deinde reliquos Februarij menſis dies, qui erant V. poſt intercalationem ſubiungebant, credo veteri religionis ſuæ more, vt Februarium omnimodo Martius ſequeretur.

Cereorum in eccleſia origo luſtrationib⁹ debetur.

Intercalandi mos à Græcis inſtitutus.

B *Februarius deputatus intercalationi.*

SCHOLIA IN CAPVT DVODECIMVM.

QVod ex eo ſeptimus, octauus, nonus & decimus.] *Hi menſes habent ex ordine nomen, ut September, October, Nouember, December, ber autem ad uocabuli formam & ſupplementum pertinet non ad ſignificationem, ueluti atrius in quinquatrius, & tullium in meditullio, ſic quintus & ſextus menſis etiam nominabantur temporibus Ciceronis adhuc quintilis, ſextilis, quibus non tam cõmode ſubiungitur ſyllaba ber, propter aliam terminationem, ob id numerorum uocabula ſunt ibi aliter inflexa.*

¶Secundum nominant Aprilem quaſi aperilem.] *Hoc menſe aperitur annus ſpirãte fauonio, qui aſperitatẽ hyemis diſcutit ſole exiſtente in tauro, quæ domus eſt Veneris, quod propterea à doctis hominibus excogitatum eſt, ſeu inuentum potius (ne aſtrologos lædam) quia hoc mẽſe primum copioſius omnia ex terra proueniunt, non ſolum ſtirpium genera, ſed & uermium ſcaturigines, quæq; alia ſunt ſub hyemem intermorientia: quin & oĩa fere animalia tunc magis tentãtur gignendi cupiditate quæ naturæ uis (quam Ariſtoteles ait eſſe maxime ſecundum naturam, id eſt, ad naturæ conſeruationem) apud ueteres phyſicos Venus nominata eſt, quod ut Cicero inquit, ad cunctas res ueniat, quare & hic menſis à quibuſdam Aprilis quaſi aphrilis dictus, ἀφρὸς enim ueneri apud Græcos nomen dedit: mira breuitate hæc omnia complexus eſt doctiſſime doctiſſimus poeta unico uerſu: Candidus auratis aperit cũ cornibus annũ. Taurus, quod utrunq; etymologiã cõtinet.*

¶Horoſcopis aperiatur.] *Quid hoc loco Beda uocet horoſcopos, fateor me neſcire: Nã ὡροσκόπος & horoſcopium ſignificat. i. eam ſignificari partem quæ naſcente quopiam ſuper horizõtem emergit, & cæleſtiũ rerũ tẽporumq; obſeruatorẽ, quẽ ſi hoc loco accipere uoles, nõ uideo cur his annũ aperiat Aprilis: nã hybernæ noctes tam ſunt idoneæ et quidẽ amplius quernæ aut æſtiuæ.*

¶ Notandum ꝙ in ſcriptura ſacra kalendas cum legimus.] *Græcia non habet Calendas, ſed initia menſium ſunt apud eos* [illegible] *unde prouerbio cũ uolumus rem ſignificare nunquam futuram, dicimus ad Calendas Græcas.* C

DE CALENDIS, NONIS, ET IDIBVS. Caput XIII.

PRiſcis temporibus Pontifici Minori hæc prouidentia delegabatur, vt nouæ lu
Minoris næ primum obſeruaret aſpectum, viſumq́ꝫ Regi ſacrificulo nunciaret: Itaq; ſa-
Pontificis crificio à Rege & Minore Pontifice celebrato, idem Pontifex calata, id eſt, vocata
officium. in Capitolium plebe, iuxta Curiam Calabram, quæ caſæ Romuli proxima eſt, quot
numero dies à Cal: ad Nonas ſupereſſet pronunciabat, & quintanas quidem dicto
quinquies verbo καλῶ ſeptimanas repetito ſepties prædicabat: Verbũ aũt καλῶ Græ
Calenda. cum eſt, id eſt, voco, & hũc diem qui ex his diebus, qui calarentur primus eſſet, pla-
Calabra cuit Calendas vocari, & hinc ipſi Curiæ ad quam vocabantur, Calabræ nomen da
curia. tum eſt, & Claſſi, quod omnis in eam vocaretur populus: Ideo autem Minor Ponti
Claſſis. fex numerum dierum qui ad Nonas ſupereſſent calando prodebat, quod poſt no-
uam lunam oportebat Nonarum die populares, qui in agris eſſent, confluere in vr-
bem, accepturas cauſas feriarum à Rege ſacrorum, ſciturosq́ꝫ quid eſſet eo menſe fa
ciundum. Vnde quidam hinc Nonas exiſtimant dictas, quaſi nouæ initium obſerua
Nonæ. tionis, vel quod ab eo die ſemper ad idus IX. dies putaretur. Porrò Idus vocari pla
cuit diem, qui diuidit diem: Iduare enim Hetruſca lingua diuidere eſt: vnde vidua,
Idus. quaſi valde idua, id eſt, valde diuiſa: aut vidua, id eſt, à viro diuiſa. Nonnullis placet
Vidua he- Idus dictas vocabulo græco, à ſpecie, quæ apud illos εἶδος vocatur, quod ea die ple
truſcæ ori nam ſpeciem luna demonſtret. Notandum autem quod in ſcriptura ſacra Calendas
ginis. cum legimus, nihil aliud quàm nouæ ortum lunæ intelligere debemus, iuxta illud
Calẽdæ in Numerorum: In Calendis autem, id eſt, in menſiũ exordijs offeretis holocauſta Do D
ſcripturis. mino. Quia nimirum Hebræi, vt ſupra dictum eſt, non alia menſium exordia, quàm
Neomenias, id eſt, nouilunia norunt.

DE MENSIBVS GRAECORVM. Caput XIIII.

SEd & Græci & Aegyptij, de quibus ſupra diximus, nullam in ſuis mẽſibus Calendarum, Nonarum, Iduum diſtinctione obſeruant: Verum ab incipiente cuiuſque menſis exordio uſque ad terminum eius, creſcẽte ſimpliciter, & inerrabiliter dierum concurrentium ordine computando perueniunt: Siquidem Græci (nam de Aegyptiorum anno & menſibus ſupra diſſeruimus) mutatis ex tempore & correctis prædictarum intercalationum ambagibus, cunctis fixum in XII. menſibus anni vertentis ordinauere circulum, quorꝫ plerięꝫ à Calendis Decembribus ſuum inchoantes annum, eodem quo Romani mẽſes ſuorum dierum numero perſtringũt: nil quidem de Romanorum, vt præfati ſumus, Calendis, Nonis, vel idibus curantes, ſed à primo vſque ad extremum diem augeſcente paulatim numero, ſingulum quenque menſem computãtes: Vocatur autem apud eos ipſe December, [illegible] Ianuarius, [illegible] Februarius, [illegible] Martius, [illegible] Aprilis, [illegible] Maius, [illegible] Iunius, [illegible] Iulius, [illegible] Auguſtus, [illegible] September, [illegible] October, [illegible] Nouember, [illegible] Quo illos ordine annum obſeruare, vel menſes, & nuper tranſmiſſus ad nos de Roma Computus eorum, annales oſtendit, & Canones, qui dicuntur Apoſtolorum idem antiquioribus literis edocuere, vbi XII. dies menſis [illegible] IIII. Iduum Octob. eſſe memoratur: quo vtique colligitur, vtrunq; menſem pariter incipere, qui vterq; diem XII. habere probatur eundem. Quibus etiam liber ſancti patris Anatholij, quem de Paſcha compoſuit, aſtipulatur, vbi ſcriptum eſt: Eſt ergo

Anatholi. in primo anno initium primi menſis, quod eſt X. & IX. annorum circuli principium, ſecundum Aegyptios quidem menſis Phamenoth XXVI. die, ſecundum Macedones Diſtri menſis XXII: ſecundum Romanos vero XI. Cal. April. Hic enim vi-

ceſimamſecundam diem Diſtri menſis æque viceſimamſecundam Martij fore com
A mendans, indicat manifeſte, quia ſimul vterq; menſis initium ſumit. Et ne quis dicat q̃d Anatholius in hac ſentētia nō ſcripſerit XI. Calendas, ſed VIII. Calendas Apriles, conuincet hoc non ita eſſe menſis Aegyptiorum Phamenoth, cuius uiceſimaſexta dies, nō VIII. Calendarum, ſed XI. Calendarum Aprilium dies eſt: utriq; autem, id eſt, & qui VIII. Cal. & qui XI. Cal. Apriles, in Anatholio legunt, XXVI. diem Aegyptij menſis in eadem ſententia habent annotatam, quæ abſque vlla dubietate in XI. Cal. April. deuenire ꝓbat̃, iuxta q̃d ſuperius eoꝝ annalē deſcribētes ſignauim⁹.

SCHOLIA IN CAPVT XIIII.

SEd & Græci & Aegyptij.⌋ *De Græcorum menſibus ſcripſit Theodorus Gaza, quem uide, ſi uis plura de his cognoſcere. Quæ ratio ſit notandi dies tum apud Græcos tum apud Latinos, diſce ex ſubiecta tabula, ubi nota, quemadmodum Latini diuidunt dies menſium in Calendas, Nonas & Idus, ſic Græci (ut eſt apud Pollucem primo* ὀνομαστικῶν *) 30. dies & 3. denarios, quorū primus dicitur* ἱσταμένου *, ſecūdus à naturali ordine, tertius* μέσου *ſeu* φθίνοντος *: ſumpſimus autem Ianuarium & eum qui huic apud Græcos reſpondet Gamelionem: Verior enim eſt hæc ſentētia quàm eorum, qui dicunt eſſe Octobrem. Nam Ariſtoteles author eſt li. primo* μετεώρων *menſe Gamelione ſolē eſſe in hybernis uerſionibus, quod eſt partim in Decembri, partim in Ianuario.*

γαμηλιῶνος		*Ianuarij.*	*Dierum, Calēdarum, No-*
α νεομηνία		1. *Calendæ.*	*narum, Iduum in omni-*
β δευτέρα		2. IIII.	*bus menſibus non eſt par*
γ τρίτη			*ratio, quam uarietatē cō-*
δ τετάρτη		3. III.	*plectūtur uerſus hi quos*
ε πέμπτη		4 *Prid.*	*pueri diſcere ſolemus.*
	ἱσταμένου		*Iulius, Aprilis, ſeptemq́;*
B ς ἕκτη		5. *Nonas Ianu.*	*nouemq́; triecenos.*
ζ ἑβδόμη		6. VIII.	*Vnum plus reliqui Febru-*
η ὀγδόη		7. VII.	*us tenet octo uicenos.*
θ ἐννάτη		8. VI.	*Maius ſex nonas, Octo-*
ι δεκάτη		9. V.	*ber, Iulius & Mars.*
ια πρώτη		10. IIII.	*Quatuor at reliqui tenet*
ιβ δευτέρα		11. III.	*idus quilibet octo.*
ιγ τρίτη		12. *Pridie*	
ιδ τετάρτη		13. *Idus Ianu.*	
ιε πέμπτη	ἐπὶ δεκάτῃ	14. XIX.	
ις ἕκτη		15. XVIII.	
ιζ ἑβδόμη		16. XVII.	
ιη ὀγδόη		17. XVI.	
ιθ ἐννάτη		18. XV.	
κ εἰκάς		19. XIIII.	
κα δεκάτη		20. XIII.	
κβ ἐννάτη		21. XII.	
κγ ὀγδόη		22. XI.	
κδ ἑβδόμη		23. X.	
	φθίνοντος		
κε ἕκτη		24. IX.	
κς πέμπτη		25. VIII.	
κζ τετάρτη		26. VII.	
κη τρίτη		27. VI.	
κθ δευτέρα		28. V.	
λ ἔνη καὶ νέα		29. IIII.	
		30. II.	
		31. *Pridie Calendas Februarij.*	

b

DE MENSIBVS BRITANNORVM. Caput XV. C

ANtiqui autem Anglorum populi (neq; mihi videtur cõgruum aliorum gentium annalem obſeruantiam dicere & meæ reticere) iuxta curſum lunæ ſuos menies computauere: vnde & à luna Hebræorum & Græcorum more nomen accipiunt. Siquidem apud eos luna Mona, menſis Monath appellatur Primusq; eorum menſis, quem Latini Ianuarium dicunt, dicitur Giuli. Deinde Februarius, Sol monath, Martius Rehd monath, Aprilis Coſtur monath, Maius Trimilchi, Iunius Lida, Iulius ſimiliter Lida, Auguſt. Vueud monath, September Algemonath, Octo ber Vuyntyr fyllith, Nouember Bloth monath, December Giuli, eodem quo Ianuarius nomine vocatur. Incipiebant autem annum ab octauo Calendarum Ianuariarum die, vbi nunc natale domini celebramus. Et ipſam noctem nũc nobis ſacroſanctam, tunc gentili vocabulo Modra nect, id eſt, matrum appellabant noctem: ob cauſam vt ſuſpicamur ceremoniarum, quas in ea peruigiles agebant: & quotieſcunque cõmunis eſſet annus, ternos menſes lunares ſingulis anni temporibus dabant, Cum vero Emboliſmus, hoc eſt, XIII. menſium lunariũ annus occurreret, ſuperfluum menſem æſtati apponebant, ita vt tunc tres menſes Lida vocarentur, & ob id annus ille Chrilidi cognominabatur, habens IIII. menſes æſtatis, non ternos vt ſemper temporum cæterorum. Item principaliter annum totum in duo tempora, hyemis videlicet & æſtatis diſpartiebant: ſex illos menſes quibus longiores noctibus dies ſunt æſtati tribuendo, ſex reliquos hyemi. Vnde & menſem quo hyemalia tempora incipiebant Vuynter fyllith appellabant, compoſito nomine ab hyeme & plenilunio, quia videlicet à plenilunio eiuſdem menſis hyemis ſortiretur initium. Nec ab re eſt, ſi & cætera menſium nomina quid ſignificent interpretari curemus. Menſes Giuli à conuerſione ſolis in auctum diei, quo vnus eorum præcedit, alius ſubſequitur, nomina accipiunt. Sol monath dici poteſt menſis placentarũ, D quas in eo Dijs ſuis offerebãt: Rheth monath à Dea illorum Rheda, cui in illo ſacrificabant, nominatur: Coſtur monath, qui nũc Paſchalis menſis interpretatur, quondam à Dea illorum quæ Coſdre vocabatur, & cui in illo feſta celebrabant, nomen habuit, à cuius nomine nunc Paſchale tempus cognominant conſueto antiquæ obſeruationis vocabulo, gaudia nouæ ſolemnitatis vocantes: Trimilchi dicebatur ꝙ tribus vicibus in eo per diem pecora mulgebautur: Talis enim erat quondam vbertas Britanniæ, vel Germaniæ è qua in Britanniam natio intrauit Anglorum: Lida dicitur blandus, ſiue nauigabilis, quod in vtroq; menſe & blanda ſit ſerenitas aurarũ, & nauigari ſoleant æquora. Vuenden monath menſis tiraniorũ quod ea tempeſtate maxime abundet. Haleg monath menſis ſacrorum. Vuintyr fullyth ac ſi dicas cõpoſito nomine hyemeplenium. Bloth monath menſis immolationum, quod in eo pecora quæ occiſuri erant, Dijs ſuis vouerent. Gratias tibi bone Ieſu, qui nos ab his vanis auertens, tibi ſacrificia laudis offerre donaſti.

SCHOLIA IN Caput. XV.

ANtiqui autem Anglorum populi.] *Britanni ex proximis littoribus, id eſt, Gallicanis & Germanicis eam inſulã occuparunt, quæ antea Albion à Romanis dicta fuit ab albis montibus, qui adnauigantibus primum occurrunt: unde ex utroq; idiomate lingua quidem nata eſt ſimilima Germanicæ ſeu Batauicæ linguæ, quam gentem priori loco iſthic fuiſſe conſtat, de lingua cuius etiamnum ferè ſic utuntur ſatis conſtat ex Beda.*

DE SIGNIS XII. MENSIVM. Caput XVI.

SInguli autem menſes ſua ſigna, in quibus ſolem recipiant, habent: Aprilis, Arietis: Maius, Tauri: Iunius, Geminorum: Iulius, Cancri: Auguſtus, Leonis: Septẽber, Virginis: October, Libræ: Nouember, Scorpionis: December, Sagittarij: Ianuarius, Capricorni: Februarius, Aquarij: Martius, Piſcium, ſicut quidam veterum etiam verſibus explicauit heroicis.

A Reſpicit Apriles Aries Phrixæ Calendas.
Maius Agenorei miratur cornua Tauri.
Iunius æquatos cælo videt ire Laconas.
Solſtitio ardentis Cancri fert Iulius aſtrum.
Auguſtum menſem Leo feruidus igne perurit.
Sydere Virgo tuo Bachum September opimat.
Aequat & October ſementis tempore Libram.
Scorpius hybernum præceps iubet ire Nouembrem.
Terminat Arcitenens medio ſua ſigna Decembri.
Principium Iani ſancit tropicus Capricornus.
Menſe Numæ in medio ſolidi ſtat ſydus Aquarij.
Procedunt duplices in Martia tempora Piſces.

Qui quod de vno Decembri ſpecialiter dixit, de cæteris vtique generaliter intelligendum ſignauit: quia videlicet ſingula quæque ſignorum medio ſuo menſe terminentur, à medio priore ſumat exortum. De quorum poſitione ſtrictim neſciẽtes cũ inſtruemus, obſecro ſcientibus oneri non ſit. Vndique gyrum cæli rotundiſſimum per lineam Zodaici circuli, quaſi per zonam quandam ampliſſimæ ſphæræ circundatam, diſtincti ordines gemmarum XII. ſeſe inuicem contingentium obſident: tãtæ ſunt magnitudinis, vt non minore quàm duarum ſpacio horarum, vel oriri, vel occidere, vel de loco poſſint moueri: Singulis tricenæ partes ob tricenos dies, quib' à ſole luſtrantur adſcribuntur, decem ſemis horæ quæ plus ſunt, quia plenam partem XXIIII. horarum non reddunt, ſimul computari negliguntur, attamen & ipſæ duodecies circumactæ, vbi dies quinq; & quadrantem conſummauerint, iam quantum ad tricenas partes addiderint patebit, completuſq; ſolis annus non, CCC. ſolum & LX. diebus, ſed additis V. diebus, & quadrante perficietur. Primum igitur Arietis
B ſignum in illa cæli parte, quam in medio Martij menſis ſol tenet, oriri incipit, conſummatur in illa, qua in medio Aprilis ipſe circunfertur, ideoq; in octaua ſua parte iuxta quoſdam, ſed verius iuxta Aegyptios, qui calculationibus præ omnibus gnari ſunt, in quarta ſua parte locum æquinoctij vernalis oſtendit. Secundum Tauri ab illa cęleſtis circuli parte, qua in medio Aprilis ſol circunfertur, ortus initium faciẽs, complet in ea, quam ipſe in Maij medio ſeruat. Tertium Geminorum à parte Signiferi, quam ſol in medio Maij: Quartum Cancri, ab ea quam in medio luſtrat Iunij, facit principium ortus, & ideo iuxta quoſdam in octaua ſua parte recipit ſolſtitium. Iuxta vero ſollicitiorem indaginem aliquot partibus prius inde deflexo ad inferiora ſitu Zodaici, id eſt, ſigniferi circuli, quintum Leonis ſignũ à parte qua ſol in medio Iulij, ſextum Virginis, ab ea qua in medio Auguſti, ſeptimum Libræ, ab ea qua in medio Septembri circumagitur, inchoat oriri. Quapropter & in octaua ſua parte iuxta vulgarem opinionem, ſed iuxta enucleatiorem ſententiam aliquanto prius locum autumnali præbet æquinoctio, hinc vergente ad brumalem zonam Signifero, octauum Scorpionis ſignum à parte, quam in medio Octobri, nonum Sagittarij, ab ea quam in medio Nouembri, decimum Capricorni, ab ea quã in medio Decembri ſol inhabitat, caput attollit, & propterea, vt vulgo credit̃, in octaua ſua parte, vt vero Aegyptus mater artiũ docet, aliquot partibus antea brumali ſolſtitio dedicat manſionem. Dein reuerſo ad altiora ſigniferi curſu circuli, vndecimum Aquarij ſydus à parte ſolari mediſtis Ianuarij, duodecimum Piſcium ab eadem parte Februarij verticem erigens, finitur in medio Martij, vbi Aries ſubſequens ortus ſui pandit initium: ſiquidem omnia ſigna, etſi non formæ figura, regionum tamen ſuarum coniunctione, & computandi ſibi ratione cohærent, de quibus Poëta:

Aegyptus artium mater.

Idcirco certis dimenſum partibus orbem,
Per duodena regit mundi ſol aureus aſtra.

Signifer autem lacteum circulum in Sagittario recipit, & Geminis. Multa hinc dici poterant, ſed hæc melius à conloquente, quàm à ſcribẽte fiunt. Sane quia de planetarum quaſi per ſigniferum circulũ meatus eſt, ordine & tempore ſupra memo-

A *rabiles reddit.*

¶Aequat & October.⌋ *Reſpicit æquinoctium, quod fit autumno in prima parte libræ.*

¶Scorpius hybernum præceps.⌋ *Præcipitem ſcorpium intelligimus propter ſubita dierum decrementa, quæ ſub hoc ſydere celerrima ſunt.*

¶Principium Iani ſancit Tropicus Capricornus.⌋ *Capricornus ſignum eſt tropicũ, quemadmodum & cancer: nam ut in illo ſolſtitiũ fit, ita in hoc bruma, qui dies ſunt in auctum lucis & tenebrarum poſtremi. Quod autẽ dicatur habere Ianuarij principium, ad noſtram ætatem non quadrat, ſed ſic fuit quemadmodum ſupra oſtendimus duobus ab hinc annorum millibus.*

¶Solidi ſtat ſydus aquari.⌋ *Cur ſolidi, cum à Lucano leuis dicatur ab alijs citus, ab aliis præceps? Reſpicit hic diei tardum incrementũ quod tum uixdum aduertitur: & aſtrologi fixa uocant ſigna quæ ſequuntur ſtatim tropica, qualis eſt aquarius: qui ſecus eum uocant, reſpiciunt temporis moram, quo totus exoritur, quod fit intra horam, dum alia quædam plus q̃ duas horas conſiciant, priuſquã integra oriantur, propter flexũ ſigniferi. Per Numæ menſem Februarium intellige. Hunc enim anno adiecit ante à Romulo inſtituto ueluti & Ianuarium.*

¶Duarum horarum ſpatio.⌋ *Intellige horas inæquales ſeu temporales, non æquinoctiales, alioqui falſum eſſe facile conſtat, ex his quæ traduntur de exortu & occaſu ſyderum in æquali.*

¶Decem ſemis horæ.⌋ *Intellige quibus ſol longius in unoquoq; ſigno commoratur quàm triginta diebus.*

¶Primũ igiť arietis ſignũ.⌋ *Obſcurius paulo Beda indicat, in quibus cæli partibus ſeu ſignis quolibet menſe ſit ſol, uel quod idem eſt, quod ſignum quouis menſe cum ſole oriatur, quod ut quolibet menſe & cuiuſq; menſis die exacte ſciatur noſtra ætate, adſcripſi ad finem, tabulam dierũ & partium ſignorum ad annum ſalutis M. D. XL. exacte cõputatam.*

¶Et ideo iuxta quoſdam in octaua ſui parte.⌋ *Ad hunc modũ Plinius tradit libro 2. naturalis hiſtoriæ cap. XIX. Sol autem ipſe quatuor, inquit, differentias habet, bis æquata nocte di-
ci uere & autumno, in centrum incidens terræ in octauis partibus arietis & libræ, bis permutatis
B ſpatijs in auctũ diei, bruma octaua in parte capricorni: noctis uero ſolſtitio totidẽ in partibus can-
cri. Sed dubitet quiſpiã cũ obliqui circuli rõ ſit immutabilis, nec alio loco poßint fieri æquinoctia, q̃ ubi ſigniferi & æquinoctialis ſunt ſectiones, & harũ ſectionũ una, prima ſit pars arietis, altera uero libræ pars ſeu gradus primus, ſine ulla mutatiõe: quõ igitur intelligemus æquinoctia fieri in octauis partibus, cum ipſa ſectio circulorũ ſigniferi & æquatoris efficiat primas partes libræ & arietis. Reſpondeo ad hunc modũ. Aegyptij ſeu ut eſt apud Plinium Anaximander Mileſius, cum primũ deprehenderent & ſigniferi obliquitatẽ, atq; in eo ſolis æquinoctia uel ſolſtitia, reſpexerunt iuxta ea loca uicina aſtra, quibus tum arietis & tauri nomina indebantur, notarũtq; horum aſteriſmorum in cælo tractus & longitudines, ut unumquenq; locũ manifeſta nota deprehẽderent: deinde totũ illud aſtrũ diuidentes in partes 30. certa parte imaginis locum æquinoctij aut ſolſtitij ſignabãt: ut uerbi gratia quo loco tũc æquinoctiũ fuit, ibidẽ pars octaua eius aſteriſmi, q aries in cælo dicitur reperiebatur. Verum cum ſtellæ fixæ ad motum nonæ ſphæræ paulatim contra cælũ mouerentur in exortum, non poterat hæc rõ ſtabilis eſſe, quapropter uniuerſum circulũ ſolis, ſequẽtes diuiſerunt in 12. ſpatia æqualia, quæ dicuntur græce dodecamoria, quorũ unumquodq; diuidebatur in 30. partes, quæ nunc gradus dicuntur omiſſa cõputatione quæ per partes aſteriſmi fiebat: aſteriſmorũ enim olim magnitudo nõ eſt æqualis, hoc modo exiſtimo intelligendũ eſſe locũ Plinij, & quẽlibet aliũ ubi eſt æquinoctia aliter euenire, q̃ in primis partibus arietis & libræ. Hoc ſi quis uolet clarius accipere, ſumat Aſtrolabiũ quod ſuperioribus annis edidimus, notet in eo primã partẽ cancri, nonquidẽ eius aſtri, ſed dodecamorij illius quod quartum eſt à ſectione æquinoctialis: ad eam partẽ poſtquam ſol peruenit, dicitur eſſe in prima parte dodecamorij quidem, non tamen in prima parte cancri. i. eius aſtri: ſed circa ſecundam partem geminorum, quæ eſt in altera ſtellarum, quæ priorẽ pedem geminorum deformãt: unde ipſa cancri imago plurium partium interuallo digreſſa eſt. Propterea (ut finẽ faciã) quando ſolem dicimus eſſe in leone ſeu alio quolibet ſigno, non aſtrũ, ſed dodecamorion intelligere debemus ab ariete quartum: Horum unumquodq; ſol ſpatio triecenorum dierũ & decẽ horarũ pcurrit, de qbus poetæ locus intelligẽdus ẽ, quẽ hic Beda citat ex 1. Georgicôn.*

¶Vt uero Aegyptus mater artium docet.⌋ *Ariſtoteles quoq; author eſt abſtruſarum artium primam inuentionem eſſe Aegyptiorum ſacerdotum, quibus interdictum fuit prophanis rebus operam dare. Vide principium Metaphyſices apud Ariſtotelem.*

HAEC TABVLA IN c TEGRVM ANNALEM COMPLECTITVR, IN

quo menſes ac menſium ſingulorum dies ordine ponuntur: e regione numerus partium ſeu graduum in ſignifero, qui ſingulis diebus reſpondent. Tertius numerus eſt minutorum, quæ λεπτὰ πρῶτα alibi declarauimus.

Ianuarius.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
Circ.	1.	20.	34.	Capri.
	2.	21.	36.	capri.
	3.	22.	37.	capri.
	4.	23.	38.	capri.
	5.	24.	39.	capri.
	6.	25.	41.	capri.
	7.	26.	42.	capri.
	8.	27.	43.	capr.
	9.	28.	44.	capr.
	10.	29.	45.	capr.
	11.	0.	47.	Aquari.
	12.	1.	48.	aqua.
	13.	2.	49.	aqua.
	14.	3.	50.	aqua.
	15.	4.	51.	aqua.
	16.	5.	52.	aqua.
	17.	6.	53.	aqua.
	18.	7.	54	aqua.
	19.	8.	55.	aqua.
	20.	9.	56.	aqua.
Agne.	21.	10.	57.	aqua.
	22.	11.	58.	aqua.
	23.	12.	59.	aqua.
	24.	14.	0.	aqua.
Pau.	25.	15.	1.	aqua.
	26.	16.	2.	aqua.
	27.	17.	2.	aqua.
	28.	18.	3.	aqua.
	29.	19.	4.	aqua.
	30.	20.	5.	aqua.
	31.	21.	5.	aqua.

Martius.

	Di.	Gra.	Mi.	p
	1.	21.	8.	Piſces.
	2.	22.	7.	piſces.
	3.	23.	7.	piſces
	4.	24.	6.	piſces
	5.	25.	6.	piſces
	6.	26.	5.	piſces
	7.	27.	5.	piſces
	8.	28.	4.	piſ.
	9.	29.	3.	piſ.
	10.	0.	2.	Aries
	11.	1.	1.	ari.
Gre.	12.	2.	1.	ari.
	13.	3.	0.	ari.
	14.	3.	59.	ari.
	15.	4.	58.	ari.
	16.	5.	57.	ari.
Ger.	17.	6.	55.	ari.
	18.	7.	54.	ari.
	19.	8.	53.	ari.
	20.	9.	52.	ari.
Bene.	21.	10.	51.	ari.
	22.	11.	49.	ari.
	23.	12.	48.	ari.
	24.	15.	47.	ari.
Mari.	25.	14.	45.	ari.
	26.	15.	44.	ari.
	27.	16.	43.	ari.
	28.	17.	41.	ari.
	29.	18.	40.	ari.
	30.	19.	38.	ari.
	31.	20.	37.	ari.

Maius.

	Di.	Gra.		p.
Phili.	1.	20.	52.	Taurus.
	2.	21.	30.	taur.
Cru.	3.	22.	27.	taur.
	4.	23.	24.	taur.
	5.	24.	22.	taur.
	6.	25.	10.	taur.
	7.	26.	17.	taur.
	8.	27.	14.	tau.
	9.	28.	12.	ta.r.
	10.	29.	9.	taur.
	11.	0.	6.	Gemi.
	12.	1.	4.	gemi.
Serua.	13.	2.	1.	gemi.
	14.	2.	58.	gemi.
	15.	3.	55.	gemi.
	16.	4.	52.	gemi.
	17.	5.	50.	gemi.
	18.	6.	47.	gemi.
	19.	7.	44.	gemi.
	20.	8.	41.	gemi.
	21.	9.	38.	gemi.
	22.	10.	35.	gemi.
	23.	11.	32.	gemi.
	24.	12.	29.	gemi.
Vrba.	25.	13.	27.	gemi.
	26.	14.	24.	gemi.
	27.	15.	21.	gemi.
	28.	16.	18.	gemi.
	29.	17.	15.	gemi.
	30.	18.	12.	gemi.
	31.	19.	9.	gemi.

D

Februarius.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	1.	22.	6.	aqua.
Puri.	2.	23.	6.	aqua.
Blaſii.	3.	24.	7.	aqua.
	4.	25.	7.	aqua.
Agat.	5.	26.	8.	aqua.
	6.	27.	8.	aqua.
	7.	28.	9.	aqua.
	8.	29.	9.	aqua.

Aprilis.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	1.	21.	35.	ari.
	2.	22.	34.	ari.
	3.	23.	32.	ari.
Amb.	4.	24.	30.	ari.
	5.	25.	29.	ari.
	6.	26.	27.	ari.
	7.	27.	25.	ari.
	8.	28.	23.	ari.

Iunius.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	1.	20.	6.	gemi.
	2.	21.	3.	gemi.
Eraſ.	3.	22.	0.	gemi.
	4.	22.	57.	gemi.
Bonif.	5.	23.	54.	gemi.
	6.	24.	51.	gemi.
	7.	25.	48.	gemi.
	8.	26.	45.	gemi.

A

Februarius.

	Di.	Gra.	Mi.p.	
	9.	0.	9.	piſces
	10.	1.	10.	piſces
	11.	2.	10.	piſ.
	12.	3.	10.	piſ.
	13.	4.	11.	piſ.
Valen.	14.	5.	11.	piſ.
	15.	6.	11.	piſ.
	16.	7.	11.	piſ.
	17.	8.	11.	piſ.
	18.	9.	11.	piſ.
	19.	10.	11.	piſ.
	20.	11.	11.	piſ.
	21.	12.	11.	piſ.
Pet.	22.	13.	11.	piſ.
	23.	14.	11.	piſ.
Mat.	24.	15.	10.	piſ.
	25.	16.	10.	piſ.
	26.	17.	10.	piſ.
	27.	18.	9.	piſ.
	28.	19.	9.	piſ.
	29.	20.	8.	piſ.

Aprilis.

	Di.	Gra.	Mi.p.	
	9.	29.	21.	aries
	10.	0.	20.	Taurus
	11.	1.	18.	taurus
	12.	2.	16.	taur.
	13.	3.	14.	taur.
Tyb.	14.	4.	12.	taur.
	15.	5.	9.	taur.
	16.	6.	7.	taur.
	17.	7.	5.	taur.
	18.	8.	3.	taur.
	19.	9.	1.	taur.
	20.	9.	58.	taur.
	21.	10.	56.	taur.
	22.	11.	54.	taur.
	23.	12.	52.	taur.
	24.	13.	49.	taur.
Marci	25.	14.	47.	tau.
	26.	15.	44.	tau.
	27.	16.	42.	tau.
	28.	17.	40.	tau.
	29.	18.	37.	tau.
Quir.	30.	19.	35.	tau.

Iunius.

	Di.	Gra.	Mi.p.	
	9.	27.	42.	gemini
	10.	28.	39.	gemini
	11.	29.	36.	gemini
	12.	0.	33.	Cancer
	13.	1.	30.	cancer
	14.	2.	27.	can.
Viti.	15.	3.	24.	can.
	16.	4.	21.	can.
	17.	5.	18.	can.
	18.	6.	15.	can.
	19.	7.	12.	can.
	20	8.	9.	can.
	21.	9.	6.	can.
	22.	10.	3.	can.
	23.	11.	0.	can.
Ioh.b.	24.	11.	57.	can.
	25.	12.	54.	can.
	26.	13.	51.	can.
	27.	14.	49.	can.
	28.	15.	46.	can.
Pe.Pau.	29.	16.	43.	can.
	30.	17.	40.	can.

B

Iulius.

	D.	Gra.	Mi.p.	
ui.M.	1.	18.	37.	Cancer
	2.	19.	34.	can.
	3.	20.	31.	can.
	4.	21.	28.	can.
	5.	22.	25.	can.
	6.	23.	22.	can.
	7.	24.	19.	can.
	8.	25.	16.	can.
	9.	26.	13.	can.
	10.	27.	11.	can.
	11.	28.	8.	can.
	12.	29.	5.	can.
Marg.	13.	0.	2.	leo
	14.	1.	0.	leo
	15.	1.	57.	leo
	16.	2.	54.	leo
	17.	3.	52.	leo
	18.	4.	49.	leo
	19.	5.	46.	leo
	20.	6.	44.	leo
	21.	7.	41.	leo
Magd.	22.	8.	38.	leo
3.Re.	23.	9.	36.	leo
	24.	10.	33.	leo
Iacob.	25.	11.	31.	leo
Anne.	26.	12.	28.	leo

September.

	Di.	Gra.	Mi.p.	
Egid.	1.	18.	15.	Virgo
	2.	19.	14.	uirgo
	3.	20.	13.	uirgo
	4.	21.	11.	uirgo
	5.	22.	10.	uirgo
	6.	23.	9.	uirgo
	7.	24.	8.	uirg.
na.M.	8.	25.	7.	uirg.
	9.	26.	5.	uirg.
	10.	27.	4.	uirg.
	11.	28.	3.	uirg.
	12.	29.	2.	uirg.
Mater.	13.	0.	1.	lib.
Exal.†	14.	1.	0.	lib.
	15.	1.	59.	lib.
	16.	2.	59.	lib.
Lam.	17.	3.	58.	lib.
	18.	4.	57.	lib.
	19.	5.	56.	lib.
	20.	6.	56.	lib.
Mat.	21.	7.	55.	lib.
	22.	8.	55.	lib.
	23.	9.	54.	lib.
	24.	10.	54.	lib.
	25.	11.	53.	lib.
	26	12.	53.	lib.

Nouember.

	Di.	Gra.	Mi.p.	
Oim S.	1.	19.	2.	Scorp.
	2.	20.	2.	ſcorp.
	3.	21.	3.	ſcorp.
	4.	22.	4.	ſcor.
	5.	23.	5.	ſcor.
	6.	24.	6.	ſcor.
	7.	25.	7.	ſcor.
	8.	26.	8.	ſcor.
	9.	27.	9.	ſcor.
	10.	28.	10.	ſcor.
Mart.	11.	29.	11.	ſcor.
Cuni.	12.	0.	12.	Sagit.
	13.	1.	14.	ſagit.
	14.	2.	15.	ſagit.
	15.	3.	16.	ſagit.
	16.	4.	17.	ſagit.
	17.	5.	18.	ſagit.
	18.	6.	20.	ſagit.
	19.	7.	21.	ſagit.
	20.	8.	22.	ſagit.
p̃ſ.M.	21.	9.	23.	ſagit.
Cecil.	22.	10.	25.	ſagit.
	23.	11.	26.	ſagit.
	24.	12.	27.	ſagit.
Cata.	25.	13.	28.	ſagit.
	26.	14.	30.	ſagit.

Iulius.

	D.	Gra.	Mi.	p.
	27.	13.	26.	leo
	28.	14.	25.	leo
Pau.	29.	15.	21.	leo
	30.	16.	18.	leo
	31.	17.	16.	leo

Auguſtus.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
Pet.	1.	18.	14.	leo
	2.	19.	11.	leo
	3.	20.	9.	leo
	4.	21.	7.	leo
	5.	22.	4.	leo
	6.	23.	2.	leo
	7.	24.	0.	leo
	8.	24.	58.	leo
	9.	25.	55.	leo
Lau.	10.	26.	53.	leo
	11.	27.	51.	leo
	12.	28.	40.	leo
	13.	29.	37.	leo
	14.	0.	45.	Virgo
aſ.M.	15.	1.	43.	uirgo
	16.	2.	41.	uirgo
	17.	3.	39.	uirgo
	18.	4.	37.	uirgo
	19.	5.	35.	uirgo
Bern.	20.	6.	34.	uirgo
	21.	7.	32.	uirgo
	22.	8.	30.	uirgo
	23.	9.	29.	uirgo
Bart.	24.	10.	27.	uirgo
	25.	11.	26.	uirgo
	26.	12.	24.	uirgo
	27.	13.	22.	uirgo
	28.	14.	21.	uirgo
	29.	15.	20.	uirgo
	30.	16.	18.	uirgo
	31.	17.	17.	uirgo

September.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	27.	13.	52.	lib.
	28.	14.	52.	lib.
Mich.	29.	15.	51.	lib.
	30.	16.	51.	lib.

October.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
Remi.	1.	17.	51.	lib.
	2.	18.	51.	lib.
	3.	19.	50.	lib.
	4.	20.	50.	lib.
	5.	21.	50.	lib.
	6.	22.	50.	lib.
	7.	23.	50.	lib.
	8.	24.	50.	lib.
Dion.	9.	25.	50.	lib.
Gere.	10.	26.	50.	lib.
	11.	27.	51.	lib.
	12.	28.	51.	lib.
	13.	29.	51.	lib.
	14.	0.	51.	Scorp.
Mau.	15.	1.	52.	ſcorp.
	16.	2.	52.	ſcorp.
	17.	3.	52.	ſcorp.
	18.	4.	52.	ſcorp.
	19.	5.	53.	ſcorp.
	20.	6.	53.	ſcorp.
Vrſu.	21.	7.	54.	ſcorp.
	22.	8.	55.	ſcorp.
Seue.	23.	9.	55.	ſcorp.
	24.	10.	56.	ſcorp.
	25.	11.	56.	ſcorp.
	26	12.	57.	ſcorp.
	27.	13.	58.	ſcorp.
Simo.	28.	14.	59.	ſcorp.
	29.	15.	59.	ſcorp.
	30.	17.	0.	ſcorp.
	31.	18.	1.	ſcorp.

Nouember.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	27.	15.	31.	ſagit.
	28.	16.	32.	ſagit.
	29.	17.	34.	ſagit.
Andr.	30.	18.	35.	ſagit.

December.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	1.	19.	35.	ſagit.
	2.	20.	38.	ſagit.
	3.	21.	39.	ſagit.
Barb.	4.	22.	41.	ſagit.
	5.	23.	42.	ſagit.
Nico.	6.	24.	44.	ſagit.
	7.	25.	45.	ſagit.
Cō b.	8.	26	47.	ſagit.
	9.	27.	48.	ſagit.
	10.	28.	50.	ſagit.
	11.	29.	51.	ſagit.
	12.	0.	53.	Aquar.
Lucie.	3.	1.	54.	aquar.
	14.	2.	56.	aquar.
	15.	3.	57.	aquar.
	16.	4.	50.	aquar.
	17.	6.	0.	aquar.
	18.	7.	2.	aquar.
	19.	8.	3.	aquar.
	20.	9.	4.	aquar.
Tho.	21.	10.	6.	aquar.
	22.	11.	7.	aquar.
	23.	12.	9.	aquar.
	24.	13.	10.	aquar.
Na.d.	25.	14.	12	aquar.
Step.	26.	15.	13.	aquar.
Iohā.	27.	16.	14.	aquar.
Inno.	28.	17.	16.	aquar.
	29.	18.	17.	aquar.
	30.	19.	18.	aquar.
	31.	20.	19.	aquar.

A DE LVNAE CVRSV PER SIGNA Cap. XXVII.

LVna quotidie IIII. punctis, ſiue creſcens à ſole longius abit, ſeu decreſcens ſoli vicinior, q̃ pridie fuerat redditur: ſingula autem ſigna X. pũctos habent, id eſt, duas horas, ſicut & ſuperius admonuimus, V. puncti horam faciunt. Et ideo ſi vis ſcire in quo ſigno luna eſt, ſume lunã quam volueris, vtputa quintam, multiplica per quatuor, fiunt XX. pertire per decem bis deni vies, duobus ergo ſignis quinta luna ſemper à ſole diſtat. Item ſume octauam lunam, multiplica per IIII. fiunt triginta duo, partire per decẽ, ter deni tries, & remanent II. tribus ergo ſignis & duobus punctis, octaua luna ſemper à ſole dirimitur. Duos autem punctos VI. partes intellige, id eſt quantum ſol in Zodiaco VI. diebus conficit itineris: punctus ſiquidẽ habet tres partes, quia ſignum quodq; X. punctos, XXX. autem habet partes. Item ſume nonamdecimam lunam, multiplica per IIII. fiunt LXXVI. partire per decem, ſepties deni ſeptais, & remanent VI. ſeptem ergo ſignis & hora vna, quod eſt dimidium ſigni ac puncto, id eſt, tribus partibus, nonadecima ſemper in itinere quo cœperat à ſole digreſſa eſt. Et ne ſuſpicio tibi forte argumenti fallentis incidat, quære ad diametrum cæli, quod quintamdecimam lunam tenere nemo eſt qui dubitet, multiplica XV. per IIII. fiunt LX. partire per decem, ſexies deni ſexais: ſex enim ſignis XII. luna ſemper. i. dimidio ſphæræ cæleſtis à ſole diſcernitur, ſiue ante, ſeu retro reſpexeris. Deniq; orbem lunæ quoties pleniſſimus eſt, contra ſolem cernis oppoſitum, humilem videlicet ſole ſublimi, & ſublimem humili: quia nimirum cum ſole æſtiuũ tenente circulum plena eſt, ipſa tenet brumalem cum ſole deuexo in brumalem plena eſt, ipſam ſolſtitiali ſcandere circulo nox longiſſima prodit: At cum iſte æquinoctium in plenilunio, tum illa alterum ſeruat, & quot partibus ſol æquinoctium, vel ſolſtitium, quod nuperrime luſtrauerat tranſiit, totidẽ partibus luna plena, vel æquinoctium, vel ſolſtitium, quod contra eſt, patet eſſe tranſgreſſa. Punctum

B SCHOLIA IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

PArtire per decem, ter deni tries.] *Paßim in his formis multiplicationũ poſtrema vox numeri, quæ id quod ex multiplicatione prouenit explicat, corrupta eſt: quod ſiue Britannico idiomate ſiue librariorum incuria commiſſum ſit, ſiue quod ſupra dixit, ſic à pueris proferri ſolere, neſcio: Verum quia conſtanter hoc factum inuenimus, quid uoculæ illæ ſignificent, è regione poſui in margine. Notandum autem eſt quod in his computationibus loquẽdi formã ea utitur, quã uſurpant arithmetici in diuidendo, nam quotientem (ſic enim uocant denominantem) multiplicant per diuiſorem: ueluti ſi quadraginta diuidam per V. V. inquam cõtinent quadraginta decies, deinde quinquies X. efficiunt quadraginta, ſupereſt igitur nihil: hac enim forma explorant an aliquid ſuperſit facta diſtributione.*

DE LVNAE DISCVRSV SI QVI SIGNA IGNORANT. Caput XXVIII.

QVod ſi quis ſignorum neſcius, lunares tamen curſus agnoſcendi cupidus eſt, nouerit & ipſe ſolem quotidie partem vnam Zodiaci ſui complere: neq; enim alias partes Zodiaci, quàm quotidianos ſolis in cælo debemus ſentire progreſſus: lunam vero quotidie XIII. partes eiuſdem Zodiaci conficere, id eſt, punctos quatuor, & vnam partem: Et quia illa XIII. partes complẽte ſol vnam complet, inde fieri, vt ſicut ſupra docuimus, non plus quotidiano progreſſu à ſole, quàm quaternis pũctis, hoc eſt, duodenis partibus elongetur. Ponat ergo lunam vbilibet cõputare voluerit, vtpote in Cal. Ianuarias primam: hæc vbi prima noctem diemq́ue tranſegerit, illum cæli locũ tenet, quem ſol XIII. menſis eiuſdem die completo. Vbi ſecunda eſt, multiplica duo per quatuor, fiunt octo. Item vt de punctis ad partes peruenias, multiplica VIII. per III. fiunt XXIIII. Illam ergo cæli partem tenet luna II. in IIII. Nonas Ianuarias, quã ſol vigintiquatuor ab hinc die confecto. Vbi tertia eſt, multiplica III. per quatuor, fiunt XII. partire per decem decies aſſe decus, & remanent duo puncti,

id eſt, VI. partes: illam ergo cæli partem tenet luna III. quam ſol menſe toto & die- C
bus VI. poſt tertium Nonas Ianuarias exactis, id eſt, VI. poſt tertium Nonas Febru-
arias die conſummato. Vbi quarta eſt, multiplica hæc per IIII. fiunt XVI. partire per
decem decies aſſe decus, & remanent VI. puncti, id eſt, partes X. & VIII. Illam igitur
cæli partem tenet luna quarta, quam ſol menſe expleto ac X. & VIII. diebus poſt Pri
die Nonas Ianuarias. Vbi quinta eſt, multiplica V. per IIII. fiunt XX. partire per de-
cem bis deni vies: duobus ergo menſibus expletis adueniet ſol partem cæli, quam
luna quinta tenet, id eſt, die Nonarum Martiarum. Vbi octaua eſt VI. Idus Ianuari-
as, multiplica VIII. per IIII. fiunt XXXII. partire per decem ter deni tries, & remanẽt
duo puncti, id eſt, VI. partes cæli, illam partem cæli tenet luna VIII, in VI. Iduum Ia-
nuariarum die: quam ſol aditurus eſt poſt tres ab hinc menſes, & dies VI. id eſt, VI.
die poſt VI. Idus Apriles. Vbi XIX. eſt XIIII. Calendas Februarias, multiplica per
IIII. fiunt LXXVI. partire per decem ſepties deni ſeptais, & remanent VI. multiplica
hæc per III. fiunt X. & VIII. Illam partem cæli circunuolat luna XIX. in XIIII. Cal. Fe
bruarias, quam ſol poſt VII. ab hinc menſes ac dies X. & VIII. id eſt, XVIII. die poſt
XIIII. Calend. Septemb. qui eſt VIII. Iduum Septemb. dies. Et ne ſcrupulus tibi forte
argumenti fallentis incidat, proba ad diametrum anni, quod XV. tenere lunam ra-
rus qui neſciat, multiplica XV. per IIII. fiunt LX. partire per decem ſexies ſeni ſexais:
VI. enim menſibus exactis, id eſt, medio circuitus anni confecto itinere, ſol ingre-
dietur partem cæli, qua luna XV. circunfertur. Et quia tunc XV. Ian. dies eſt, nimirũ
illam partem ſol XV. die Iulij menſis adibit. Et vt ad ſummũ veniamus, ſume XXX.
lunum, quæ tunc fit in Cal. Feb. multiplica per IIII. fiunt CXX. partire per decem du
odecies deni centuies, illa cœli parte luna XXX. currit, quã XII. menſibus exactis, id
eſt, toto anni circulo tranſacto eſt ſol obtenturus: Ipſa eſt enim pars eadem in qua
& nunc conuerſatus lunam ſuo reciperet in coitu. Quæ vt manifeſtiora cuilibet et- D
iam tardioris Ingenij reddantur, per ſingulas lunæ ætates quantum ea diſtet à ſole
diſtinctius adnotare curauimus. Prima ergo luna vbi ſuam perfecerit ætatem, elõ
gatur à ſole ſpatio dierum XII. ſecunda ſpatio dierum XXIIII. tertia ſpatio menſis
vnius, & dierum ſex: quarta ſpatio menſis vnius, & dierum decem & octo: quinta
ſpatio menſium duorum, ſexta ſpatio menſium II. & dierum duodecim, ſeptima ſpa
tio menſium II. & dierum XXIIII. octaua, ſpatio menſium trium, & dierum ſex. nona
ſpatio menſium III. & dierum XVIII. decima ſpatio menſiũ quatuor, vndecima ſpa
tio menſium quatuor, & dierum duodecim: duodecima ſpatio menſium quatuor, &
dierum vigintiquatuor: tredecima ſpatio menſium V. & dierum ſex, quartadecima
ſpatio menſium V. & dierum XVIII. quintadecima ſpatio menſium VI. decimaſexta
ſpatio menſium VI. & dierum duodecim, decimaſeptima ſpatio menſium ſex, & di-
erum vigintiquatuor, decimaoctaua ſpatio menſium ſeptem, & dierum ſex, decima-
nona ſpatio menſium VII. & dierum XVIII. vigeſima ſpatio menſium octo: vigeſi-
maprima ſpatio menſium octo, & dierum duodecim, vigeſimaſecunda ſpatio men
ſium octo, & dierum vigintiquatuor: vigeſimatertia ſpatio menſium IX. & dierum
ſex: vigeſimaquarta ſpatio menſium nouem, & dierum decem & octo: vigeſimaqui
ta ſpatio menſium X. vigeſimaſexta ſpatio menſium X. & dierum duodecim: vigeſi-
maſeptima ſpatio menſium X. & dierũ vigintiquatuor: vigeſimaoctaua ſpatio men
ſium vndecim, & dierum VI. vigeſimanona ſpatio menſiũ vndecim, & dierũ XVIII.
triceſima ſpatio menſium duodecim.

DE EODEM SI QVI COMPVTARE NON DIDICERVNT. Caput XIX.

SI quis vero etiam calculandi minus idoneus, lunaris tamen circuitus exiſtit cu-
rioſus, & huic ad capacitatem ingenioli ſui commodamus argumentum, quo id
quod quærit inueniat: ſiquidem totam annalis circuitus ſeriem, quæ duodecim mẽ-
ſibus continetur, alphabetis diſiunximus, ita duntaxat, vt primus & ſecundus ordo
vicenos & ſeptenos dies, tertius autem vno amplius complectatur: illo videlicet qui

A de tertio repetitis VIII.horis ſuperfluis accreſcit. Et vt diebus quos ſignare volebamus literæ ſufficerent, non ſingulis has diebus, ſed alternis appoſuimus, atque ideo non vltra o literam alphabetum tangere opus erat. Præpoſuimus eidem operi paginam regularem, quæ X. & IX. alphabeta huiuſmodi à diuerſis literis inchoantia, totidem annorum circuli decennouenalis caperet, ſimul & menſium ſingulorum ſignorumq́ue vocabula duodecim, quæ hoc ordine diſpoſita eſt, iuxta numerum dierum, quibus luna Zodiacum peruolat, XXVII.lineas habet in longitudine: nominibus ſignorum ante, nominibus vero menſium retro adnotatas, vt qui ſignorum imperitus eſt, ex menſium tamē notitia poſſit inuenire quod quærit: X. vero & IX. habet in latitudine lineas, quæ ordinem decennoualis circuli ſupra adnotato annorum numero præmonſtret. Cum igitur anno quolibet diem quemlibet quo in ſigno, vel cuius menſis in partibus lunam habeat, ſcire volueris, aperto codice nota literam, quæ eidem ſit præpoſita diei, & recurrens ad regularem paginam, in qua literarum eſt diſtincta congeries, eodemq́ue ſtatim anno ex titulo frontis inuento, illā quam quærebas literam eiuſdem diei inuenies, atque ante ac retro inſpiciens, quod ſignum quemve menſem è regione habeat adnotabis. Ponamus aliquod quod ad cętera, lector, conualeſcat exemplum: Quæris, vbi ſit luna, verbi gratia: In Cal. Aprilis anno VI. circuli decennouenalis: aperi codicem, quære diem Calendarū memoratarum, inuenies e literam præſcriptam, recurre ad paginam regularem, videbis annum VI. perſpecto eius alphabeto e literam reperies, circūfer oculos ad latera, hinc geminorum extrema, illinc Iunij menſis initia deprehendes eſſe notata. Et ſiue eruditus, ſiue ſimplex es lector, palam te quod cupiebas inueſtigaſſe lætaberis. Inſuper & toto illo anno quibuſcunque diebus e literam videris adſcriptam, ſiue creſcentem,
B ſeu decreſcentem, in iiſdem cæli partibus lunam noueris eſſe conuerſatam: Non enī hoc argumento in detrimento an cremento ſuę lucis in aduerſo, an in coitu ſolis ſit poſita luna requiris, ſed & ſi hoc ſcire deſideras, aderit argumentum vetuſta Aegyptiorum obſeruatione traditum.

SCHOLIA IN CAPVT DECIMVMNONVM.

INcipit Beda hoc loco aperire uſum tabularum quæ in principio operis ſumma diligentia poſitæ ſunt, & primum ſextæ quam ſignauimus nota F: dedimus autem operam ut exemplar uetuſtiſſimum ac accuratiſſime in his tabellis pictum ad literam imitaremur, niſi quo loco ex uetuſtate conſumptis occurrendum fuit, ſeu ubi græci characteres pro illo ſeculo male erant ſcripti. Quod ſi ex hac Bedæ explicatione uſum deprehendere nequis, conſule ea quæ ibi breuiter appoſuimus ſingulis indicibus.

QVOTA SIT LVNA IN CALENDAS QVASQVE. Caput XX.

PRimo decennouenalis circuli anno, in quo nullæ ſunt Epactæ, in Calendas Ianuarias IX. eſt luna, in Calendas Februarias X. in Calendas Martias IX. in Calendas Apriles X. in Calendas Maias XI. in Calendas Iunias XII. in Calendas Iulias XIII. in Calendas Auguſtas XIIII. in Calendas Septembres XVI. in Calendas Octobres XVI. in Calendas Nouembres XVIII. in Calendas Decembres XVIII. Hos tibi numeros pro regularibus ſingulorum menſium ſume, quibus annuas addens Epactas, luna quota ſit per Calendas quaſque ſine errore reperies. Si enim vis ſcire quota ſit luna in Calendas Ianuarias anno ſecundo circuli decennouenalis, tene IX. regulares, adde Epactas XI. fiunt XX. viceſima eſt luna. Si vis ſcire quota eſt luna in Calēdas Iunias anno tertio, tene regulares X. adde Epactas anni illius XXI. fiūt XXXI. tolle XXX. remanet I. quarta eſt luna in Calendas memoratas. Quod ſi quis obiecerit vel huius, vel præcedentis argumenti alicubi ordinem vacillare, doceat ipſe in huiuſmodi quæſtionibus indagandis veracius & compendioſius argumētum, & nos libenter grantanterq́ue accipiemus. Hoc autem præcedens quod commemorauimus argumentum, & nonnullis ad tranſſcribendum iam dedimus, & in principijs huius

noſtri opuſculi præfigendum eſſe cenſemus. Porro præſens argumentum quod de luna Calendarum quærenda poſuimus, hoc tantum loco commemoraſſe & docuiſſe ſufficiat: Nam cognita quota ſit in Calendas luna, facile etiam cæteris cuiuſque menſis diebus qua ſit ætate cantato ipſo menſe, & concurrẽtibus digitis apparebit. Sunt autem anni tres circuli decennouenalis, in quibus idem argumentum ſtabilitatem ſui tenoris conſeruare nequeat: octauus videlicet, vndecimus, & nonusdecimus, cui cauſam nutandi varia facit ac diſperſa per annum emboliſmorum inſertio. Siquidem anno octauo luna Calendarum Maiarum iuxta rationem quidem argumenti XXVIII. computatur, ſed propter emboliſmum, qui in Martio menſe inſeritur, XXVII. probatur exiſtere. Item in Calendas Iulias iuxta argumentum XXX. fieri potuit luna, ſed propter adiectionem diei, quem ſuperfluitas emboliſmi attulerat, fit XXIX. Item anno X. quia luna emboliſmi pridie Nonas Decembres accenditur, facit lunam in Calendas Martias vigeſimam eſſe & octauam: cum hanc ratio argumenti XXIX. tunc exiſtere doceat. Item anno XIX. quia luna emboliſmi tertio die Nonarum Martiarum incipit, cogit lunam in Calendas Maias XVIII. computari, cum XXIX. ſecundum argumenti calculationem canatur: quo etiam anno ratio ſaltus lunaris, de quo in ſequentibus dicemus, fidem eiuſdem argumenti impugnat: Si enim ipſum argumentum iuxta Aegyptios à Septembri menſe, vbi principium eſt anni eorum, inchoaueris, neceſſe eſt vt luna Iulij menſis eo anno XXIX. dies vt nũquam alias habeat, vno videlicet ratione ſaltus amiſſo, & ob id luna Calendarum Auguſtarum tertia reddatur, quæ iuxta argumenti regulam ſecunda computabatur. Si uero, iuxta hoc quod nos ſupra docuimus, à Ianuario principium argumenti ſumere mauis, eodem ordine luna in Calendas Decembres VII. incurrit, quæ iuxta argumentum ſexta fieri debuiſſe putabatur: quia nimirum luna Nouembris mẽſis vnam amittit diem, & pro XXX. conſuetis XXIX. ſolum diebus cogitur eſſe contenta. Quæ profecto omnia melius colloquendo, quàm ſcribendo docentur. Non autem tranſitorie commemorandum, quod hoc argumentum à Septembri quidã incipiunt, ponentes eidem Septembri regulares V. Octobri V. Nouembri VII. Decembri VII. & cætera vt ſupra nos poſuimus: Quod ob autoritatem Aegyptiorum rationabiliter prorſus agunt, vt à quibus origo computandi ſumpta eſt, horũ quoque in computando anni principium imitentur. Verum alijs aptius multo & expeditius videtur, vt computatio omnis, quantum non neceſſitas rationis obſiſtat, à principio anni ſui etiam apud Romanos incipiat, & vſq; ad terminum anni rato atque intemerato ordine procurrat.

C

D

SCHOLIA IN CAPVT XX.

HOc autem præcedens quod commemorauimus argumentum.] *Horum annalium fragmentũ inuenimus apud Bedam circulorũ decennouenalium, ab anno* D.XXXII. *ſolutis uſq; ad* M.XXV. *quem ipſe (ut ex hac temporis ratione conſtat) altius repetijt, & longius produxit. Verum in exemplari ſcripto quod deerat, tum à principio tum à fine, uſq; ad* M. DC. *produximus ex aſtrorum computationibus, ut poſteris quoq; hac computatio prodeſſe queat: atq; ad poſtremum libri poſuimus, quo loco plura quæ ad hoc caput intelligendũ rectius ualent, uide.*

QVAE SIT FERIA IN CALENDIS. Cap XXI.

SImile autem huic tradunt argumentum ad inueniendam diem Calendarũ prõptiſſimum, ita duntaxat, vt alijs vtens regularibus, quod in hoc per Epactas facis, in illo facies per concurrentes ſeptem dies. Habet ergo regulares Ianuarius III. Februarius V. Martius V. Aprilis I. Maius III. Iunius VI. Iulius I. Auguſtus IIII. September VII. October II. Nouember V. December VII. Qui videlicet regulares hoc ſpecialiter indicant, quota ſit feria per Calendas, eo anno quo ſeptem concurrentes adſcripti ſunt dies: cæteris vero annis addes concurrentes quotquot in præſenti fuerint adnotati ad regulares menſium ſingulorum, & ita diem Calendarum ſine errore ſemper inuenies: Hoc tantum memor eſto, vt cum imminente anno biſſextili

A vnus concurrentium intermittendus eſt dies, eo tamen numero quem intermiſſurus es, in Ianuario Februarioq; vtaris: ac in Calendis primum Martij per illum qui circulo continetur ſolis computare incipias. Cum ergo diem Calendarũ, verbi gratia, Ianuariarũ quærere vis, dicis Ianuarius II. adde cõcurrentes ſeptimanæ dies, qui fuerunt anno quo computas, vtpote III. fiunt quinq;, quinta feria intrant Calendæ Ianuariæ. Item anno qui ſex habet concurrentes, ſume V. regulares menſis Martij, adde concurrentes ſex, fiunt vndecim, tolle ſeptem remanent quatuor, quarta feria ſunt Calendæ Martiæ.

ARGVMENTVM DE QVALIBET LVNA VEL FERIA. Caput XXII.

EST etiam vetus argumentum, non modo de Calendarum, verum & de quorũlibet inter Calendas dierum luna vel feria dinoſcenda repertum, aliquanto quidem grauius ad diſcendum, ſed maiorum tamen nobis autoritate contraditum, atq; ideo minoribus noſtra æque ſolertia tradendum. Si ergo vis ſcire, hoc vel illo die quota ſit luna, computa dies à principio menſis Ianuarij vſq; in diem de quo inquiris: & cum ſcieris, adde ætatem lunæ quæ fuit in Calendis Ianuarijs, partire omnia per LIX. & ſi amplius XXX. remanſerint, tolle triginta, & quod ſupereſt ipſa eſt luna diei quam quæris. Item ſi vis ſcire hoc vel illo die quota ſit feria, computa dies à Calendis Ianuarijs vſq; in diem de quo inquiris: & cum noueris, adde feriam quę fuit die Calendarum Ianuariarum: & ſi biſſextilis annus eſt, etiam biſſexti diem poſtq̃ tranſierit augmentare memento: partire omnia per ſeptem, & quod remanet diem tibi ſeptimanæ quæ ſit vbicunq; quæris oſtendet. Quod ita ſolum ſine labore currit argumentum, ſi numerum menſium ſingulorum per Calendas, Nonas & Idus memoriter decantare conſueſcas. Ianuarius in Calendas I. & Nonas V. in Idus XIII.
B Februarius in Calendas XXXII. in Nonas XXXVI. in Idus XLIIII. Martius in Calendas XL. in Nonas LXVI. in Idus LXXIIII. Aprilis in Calendas XCI. in Nonas XCV. in Idus CIII. Maius in Cal. CXXI. in Nonas CXXVII. in Idus CXXXV. Iunius in Cal. CLII. in Nonas CLVI. in Idus CLXIIII. Iuli⁹ in Cal. CLXXXII. in Nonas CLXXXVIII. in Idus CXCVI. Auguſtus in Cal. CCXIII. in Nonas CCXVII. in Idus CCXXV. Septẽber in Calendas CCXLIIII. in Nonas CCXLVIII. in Idus CCLVI. October in Calendas CCLXXIIII. in Nonas CCLXXX. in Idus CCLXXXVIII. Nouember in Calendas CCCV. in Nonas CCCCIIII. in Idus CCCXVII. December in Cal. CCCXXXV. in Nonas CCCXXXIX. in Idus CCCXLVII. Si ergo ſcire vis, verbi gratia, anno quo per Calendas Ianuarias nona eſt luna, quota ſit luna in Calendas Maias, dicito, Maias in Caleudas CXXI. tolle Calendas remanent CXX. adde IX. fiunt CXXIX, partire per LIX. quinquagies nouies bini cendecus octos: tolle CXVIII. remanent XI. vndecima eſt luna in Calendas Maias. Si vis ſcire quota eſt luna in XV. Calendas Iunias, dicito, Iunius in Calendas CLII. tolle XV. Calendas Iulias, remanent CXXXVII. adde IX. fiunt CXLVI. partire per LIX. quinquagies nouies bini cendecus octos, tolle CXVIII. remanent XXVIII. viceſimaoctaua eſt luna in XV. Calendas Iunias. Si vis ſcire quota eſt luna VII. Idus Decembres, dicito, December in Idus CCCXLVII. tolle VII. Idus, remanent CCCXL. adde IX. fiunt CCXLIX. partire per LIX. quinquagies nouies quini CCXCV. tolle CCXV. remanẽt LIIII. tolle XXX. remanent XXIIII. viceſimaquarta eſt luna die memorato. Iuuat huiuſce argumenti vſum, ſi calculator vltima q̃nquageſimænonæ partis diligentius memorię cõmendat: q̃nquagies nouies ſeni CCCLIIII. q̃nquagies nouies q̃ni CCXCV. q̃nquagies nouies q̃terni CCXXXVI. quinquagies nouies terni CLXXVII. q̃nquagies nouies bini CXVIII. q̃nquies nouies aſſis IX. Eodẽ ordine diẽ ſeptimanæ q̃cunq; volueris tpe adiuncto Calendarũ Iuniarum die requiris. Si enim vis ſcire, verbi gratia, anno quo Calendæ Ianuariæ quinta feria celebrantur, octauo Calendarũ Octobrium die quota feria ſit dicito: October in Calendas CCLXXIIII. tolle VIII. Calendas Octobres, remanẽt CCLXVI. adde quintam feriam quę fuit in Calendis Ianuarijs, fiunt CCLXXI. partire per VII. ſepties

triceni ducenti decus, ſepties octoni quinquagies ſexies, remanent V. quinta eſt feria octauo Calendas Octobres. C

SCHOLIA IN CAPVT XXII.

Eſt etiam vetus argumentum.⅃ *Ad hoc caput, deinde ad id quod ſequitur, tum ad id quoq; quod praecedit, referendæ ſunt tabulæ quas principio operis propoſuit, præſertim has quas literis maiuſculis ſignauimus A.B.G.I.V & X. quemadmodum ibi etiam annotauimus.*

DE AETATE LVNAE SI QVIS COMPVTARE NON POTEST. Caput XXIII.

QVod ſi adeo quis deſes vel hebes eſt, vt abſque omni labore computandi lunæ curſum ſcire voluerit, innitatur alphabetis quæ in annali videt libello iuxta [illegible]ium diſtincta lunarem, vbi duos lunæ circuitus, id eſt, quinquagenos & nouenos dies terna tenent alphabeta: & quamcunque literam luna in hac ætate ſemel habet, eandem per totum annum ſimili modo notatam in eadem ſemper ætate habere non deſinit: niſi forte, quod tamen raro accidit, emboliſmorum hæc ratio immutet: Verbi gratia, anno tertio cycli decennouenalis, luna quę XXX. dies habitura eſt, ſemper ab a nudo incipit, ſecunda eſt in b, tertia in c, ſimiliter nudis, id eſt, nullo puncto adnotatis: & ſic ex ordine ſuam litera quæque ſeruat ætatem lunæ. Item luna, quę vndetriginta dies habitura eſt, ab l ſubnotato incipiens, ſecũda ſemper in m, tertia in n, ſimili figura notatis: Et ſic ex ordine recurrens luna ſuã cuique literæ reſtituit ætatẽ. Diſcernendi enim gratia primum de ternis alphabetum nudis vtrinq; literis, ſecundũ ſubnotatis, tertiũ ſupernotatis determinãdum prouidit antiquitas. D

QVOT HORIS LVNA LVCEAT. Caput XXIIII.

TRadunt quoque argumentum veteres, quo luna cuiuſq; ætatis quot horis luceat exploretur: Quia enim prima luna, inquiunt, IIII. punctos lucet, adijcitur hic numerus à ſecunda luna quotidie vſque ad plenilunium, detrahiturq; de hinc paribus ſpatijs in diminutionem. Et ideo ſi noſſe vis luna ſecunda quot horas luceat, multiplica per quatuor duo, fiunt VIII. partire per V. quia quinque puncti horam faciunt, quinquies aſſe quinquis, & remanent III. horam ergo & tres punctos lucet luna ſecunda. Item multiplica III. per IIII. fiunt XII. partire per V. quinquies bini decus, & remanent duo: duas horas, & totidem punctos tertia luna lucet. Item ubi ad decimam lunam perueneris, multiplica per IIII. fiunt XL. partire per quintam partẽ, quinquies octoni quadrais: octo horas lucet decima luna. Et ne argumentum dubium fore arbitreris, tene XV. inquiunt, & vbi pernox luna candet exquire, multiplica per IIII. fiunt LX. partire per V. quinquies duodeni ſexais XII. horas, id eſt, noctẽ integram decimaquinta luna perluſtrat. Item ſi noſſe vis ſextamdecimam, & ſeptimamdecimam, & cæteras deinceps, quot horis luceat luna recole, per ſingulas quãto minus ſint à XXX. & inde computandi crepidinem ſtrue. Verbi gratia: Si noſſe vis viceſimaquinta quam diu luceat luna, dicito: quanto minus à XXX. patebit, quia V. multiplica per IIII. quater quini vies: partire per V. quinquies quaterni vies, quatuor ergo horis ſplendet viceſimaquinta, quomodo & quinta luna. Et quidem hoc argumentum tempore æquinoctiali legitima fixum ſtatione perlabitur: verum longiſſimis in bruma noctibus, vel item æſtate breuiſſimis, quarum alias XII. horarum ſpatium longe tranſcendere, alias nequaquam ad hoc pertingere poſſe conſtat: qua ratione lunam XII. horas lucere credamus: niſi forte putamus non ęquinoctiales horas intelligendas, ſed ſingulas quaſque noctes pro ſua menſura longitudinis, aut breuitatis in duodecim particulas, quas horas vocitemus æqua diſtributione findendas.

SCHOLIA IN CAPVT XXIIII.

CAput hoc in figuram redactum inuenimus in principio, quam hoc loco libuit ſubijcere, ne ſi in eum locum ſorte incideret lector, incertum ſit quo ſpectet: eſt autem talis in qua primus numerus ætatem lunæ ſignificat, ſecundus, numerum horarum temporalium. Apices adiecti ſunt puncti quibus, ut ſupra dictum eſt, in lunæ computationibus utimur.

DE LVNA QVOT PVNCTIS LVCEAT.

Luna	Horæ	Puncti	Luna	Horæ	Puncti
I.		::	XVI.	XI.	.
II.	I.	:.	XVII.	X.	:
III.	II.	:	XVIII.	IX.	:.
IIII.	III.	.	XIX.	VIII.	::
V.	IIII.		XX.	VIII.	
VI.	IIII.	::	XXI.	VII.	.
VII.	V.	:.	XXII.	VI.	:
VIII.	VI.	:	XXIII.	V.	:.
IX.	VII.	.	XXIIII.	IIII.	::
X.	VIII.		XXV.	IIII.	.
XI.	VIII.	::	XXVI.	III.	.
B XII.	IX.	:.	XXVII.	II.	:
XIII.	X.	:	XXVIII.	I.	:.
XIIII.	XI.	.	XXIX.		::
XV.	XII.		XXX.		o

QVANDO VEL QVARE LVNA VEL PRONA, VEL SVPINA, VEL VIDEATVR ERECTA.

Caput XXV.

SVnt qui auras explorare conati, dicant lunam nouam quoties ſupino cornu vtroq; videatur, tempeſtuoſum menſem: quoties erecto vno, ſerenum portendere. Quod longe aliter eſſe naturalis ratio prodit. Quid enim? nunquid credibile eſt lunæ ſtatum, qui fixus in æthere permanet, pro ſubiacẽtium mutatione flabroꝝ, vel nubium poſſe aliorſum quàm fuerat conuerti, & eam quaſi futuræ metu tempeſtatis aliquanto altius cornu, quàm naturæ ordo poſcebat attollere? Maxime cum non omnibus in terris idem fluctuantium poſſit exiſtere flatus aurarum: lunæ autẽ ſtatus idem, eademq́; ſit pro variante ſolis digreſſu conuerſio. Dicunt eam, ſicut & beatus Auguſtinus in expoſitione pſalmi decimi docet, non habere lumen proprium, ſed à ſole illuſtrari. Sed quando cum illo eſt, eam partem ad nos habere, qua non illuſtratur, & ideo nihil in ea lucis videri: cum autem incipit ab illo recedere, illuſtrari ab ea etiam parte, quam habet ad terram, & neceſſario incipere à cornibus, donec fiat quindecima contra ſolem: Tunc enim ſole occidente oritur, vt quiſquis occidentem ſolem obſeruauerit, cum eum cœperit non videre, conuerſus ad orientem lunam ſurgere videat, atq; inde ex alia parte, cum ei cœperit propinquare, illã partem ad nos conuertere, qua non illuſtratur, donec ad cornua redeat, atque inde omnino non appareat: Quia tunc illa pars quæ illuſtratur, ſurſum eſt ad cælum, ad terram autem illa, quam radiare ſol non poteſt. Cum ergo die creſcente ſol à meridianis plagis ad boreales paulatim partes aſcenderit, neceſſe eſt luna, quæ eo tẽpore

nata eſt, ocyori tranſitu ſolem ad borealia ſigna præcurrat: Atque ideo cum noua C poſt occaſum ſolis videtur, quæ ad ſeptentrionem ſolaris occaſus occaſura eſt, nimirum non iuxta, ſed ſupra ſolem ſita eſt, quo inferiora eius illuſtrante, æqualia pene cornua protendere, & inſtar nauis ſupina ire videtur. At reuerſo poſt ſolſtitiũ æſtiuum ad inferiora & auſtralia curſu ſolis, luna quoq; illis nata mẽſibus, ad inferiora curſum tendat neceſſe eſt: Vnde fit, vt quę ad auſtralem partem ſolis, qui occiderat occaſura eſt, abſq; vlla dubietate cum primo poſt occaſum ſolis apparet, non iam ſupra illum, ſed iuxta illum ad meridiem poſita videtur. Atq; ideo aquilonalia eius latera ſole aſpectante cernitur erecta progredi: ſemper enim luna aduerſis à ſole cornibus, rotundam ſui partem pandit ad illum, cuius rationis ordine agitur, vt quo dies longior, eo ſit noua luna excelſior: & quo breuior atque ad meridiem decliuior eſt dies, eo deiectior noua luna cernatur. Et inde vulgi creuit opinio, lunam cum ſupina & celſior incedit, turbines tempeſtatum: cum vero erecta, & in auſtros deiectior, tranquillitatem deſignare: quia is nimirũ ſtatus eſt anni vertentes, vt ſex menſibus, quibus decreſcit dies, multo clemẽtior ſit aëris motus, quàm reliquis ſex. Eadem ratio eſt etiam lunæ decreſcentis, quare matutino in exortu nunc erecta, nunc ſupina appareat, eadem cur interdiu ſępe prona procedat: nimirum ſolis eam radiis ſuperiore ex loco tangentibus. Non ergo lunæ conuerſio, quæ naturalis eſt & fixa, poteſt futuri menſis portendere ſtatum. Sed qui curioſi ſunt, huiuſmodi rerum coloris, vel eius, vel ſolis, vel cæli ipſius, aut ſtellarum, ſiue nubium mutatiõe, vel aliis quibuſlibet indiciis ſæpe ſtatum aëris, qui ſit futurus explorant. Denique lunam quartam, ſi pura fuerit, neque obtuſis cornibus, dare reliquis diebus vſq; ad exactum menſem indicium ſerenitatis exiſtimant, & cætera talia.

SCHOLIA IN CAPVT XXV. D

SVnt qui auras explorare conati.] *Reddit Beda hoc capite rationem, quare lunæ creſcentis cornua aliquando ſupina cælum ſpectent, aliàs prona ad terram deiecta ſint: tum quod ea res tempeſtatum inditium non ſit niſi ex accidente: fit enim ratione ſtabili ex diuerſitate loci, unde lumen haurit. Primum conſtat lunam non lucere ſuo, ſed alieno lumine ſ. ſolis qui cunctis aſtris lucem fœnerat, deinde globum qui dimidiata parte ſemper lucet (uel ut Cleomedes probat paulo plus propter ſolis magnitudinem, cuius radij aliquanto amplius quàm hemiſphærium circũfulgent, ut etiam docent optici) neceſſe eſt lunã ea parte lucere qua ſolem ſpectat, atq; hæc ſic poſita ſæpe eſt, ut paululum ab illo diſtat: nequit igitur illa pars quæ contra ſolem eſt poſita terræ eſſe aduerſa. Hinc eſt quòd diuerſis interuallis ſolis & lunæ alia nobis ſchematiſmi apparent. Verũ quod cornua aliquando ſpectent cælum (quod contingit diebus decreſcentibus) cauſa eſt ex ſolis tum etiam ex lunæ ſitu: nam cum ſol poſt conuerſionem dierum ad humiliores ſigniferi partes deſcendat, ſequitur & lunã è ſublimi lucem à ſole haurire, quòd dum fit, ẽ ambitus lucis pronus, extremitates autem quæ cornua dicuntur, ſunt ſupinæ. Dum uero dies rurſus creſcunt, luna ex humiliore loco ſolem ſupra ſe poſitum habet, unde tunc cõtrario modo euenit, quod facile patebit, ſi cui in ſphæra aut aſtrolabio id experiri liceat.*

QVA RATIONE LVNA CVM SIT SITV INFERIOR, SVPERIOR SOLE ALIQVOTIES VIDEATVR. Caput XXVI.

NEc mirari opus eſt, cum lunam per auſtralia ſigna currentem, multo inferius ac vicinius terræ quàm ſolem, cum iiſdem moratur in partibus, circuire viderimus: quia videlicet multo inferius non ſolum Soli, ſed & Veneri, ac Mercurio, quæ infimæ ſtellarum ſunt, luna in confinio aëris huius turbulenti, & puri decurrit ætheris. Denique multi philoſophorum ſolem abeſſe à luna vndeuiginti partes, quantas lunam ipſam à terra prodiderunt. Pythagoras vero vir ſagacis animi, à terra ad lunam CXXVI. milia ſtadiorum eſſe collegit, ad ſolem ab ea duplum, unde ad

Terra qtũ diſtet à ſole & luna.

A duodecim ſigna triplicatum. Sed merito quærere ac ac mirari ſollicitus quiſque po
teſt, quare luna in ſolſtitiali circulo decurrens, tãto altior æſtiuo ſole currere, quan
to breuiores videatur facere vmbras. Vnde paucis intimandum eſt, quod hunc lu-
næ progreſſum vltra ſolem in vtraque cæli plaga, & auſtrali videlicet & ſeptentri-
onali, Signiferi gignat latitudo. Porro in auſtrali ipſa quoque lunæ eiuſdẽ deiectio
iuuet: ſiquidem Signifer idem CCC. quidem LXV. partibus & quadrante per cæli
ambitum longus, ſed XII. eſt partibus latus: Harum duas tantum medias ſol, lu-
na omnes peruagari conſueuit: quæ cum auſtrales illius deuenit in locos, aliquanto
humilior hyberno ſole apparet, nõ ſolum quia vicinior eſt terræ, ſed etiam quia qn-
que fere partibus aliquoties, ſiue etiã ſex ſolaris curſus terminos in meridiẽ tranſiit,
& quanto amplius interiora auſtri penetrat, tanto deiectior noſtris, qui eam ab aqui
lone ſpeculamur paret obtutibus. At cum ſolſtitiali graditur in circulo, aliquãto ſæ
pe elatior ſole videtur æſtiuo: quia cum propinquior ſit terræ quàm ſol, quinq; et-
iam, vel ſex partibus aliquando ſolis terminos ad aquilonem tranſcendit, & idcirco
noſtris obtutibus, qui in terra poſiti vtrunque ſydus de inferioribus aſpectamus, tã-
to eminentior cæli culmina petere videtur, quãto magis boreales ſeſe recipit in par
tes. Quod hoc probabitur exemplo: Intrabis noctu in aliquam domum prægran-
dem, certe eccleſiam longitudine, latitudine, & altitudine præſtantem, & innumera
lucernarum ardẽtium copia, pro illius cuius natalis eſt martyris honore repletam:
inter quas duæ maximæ ac mirandi operis pharis ſuis quæq; ſuſpenſæ ad laquearia
catenis, ſed quæ tibi ex ijs intranti vicinior, ipſa quoq; eſt ſubiacenti pauimento vi-
cinior, tanta autem vaſtitas domus, tãta eſt longe diſtantium celſitudo pharorum,
vt magis nocturno viſu lucem comasq́; flammarum, quàm ipſa ignium valeas va-
ſa dinoſcere: nimirum vbi pharis appropinquare incipiens, recto intuitu oculos ad
B pharos, & per pharos ad contrapoſita laqueariorum vel parietes loca ſuſtuleris, il
la tibi altior, quæ vicinior eſt pharus apparebit: & quanto acceſſeris, tanto tibi quæ
ſubmerſior eſt videbitur eſſe ſuſpenſior, donec perſpecta certius veritate, cũcta vt
ſunt poſita cognoſcas. Ita ergo & nos infra duo magna cæli luminaria ſiti, qa vtrũ-
que habemus ad meridiem, quo hoc quod inferius eſt in ſeptentrionem ſe ſubrigẽ-
do magis magisq́; nobis appropiat, eo nobis oculos ad illa & per illa dirigentibus,
ad cælum videtur eſſe illo ſublimius, quo deiectius incedere manifeſta ratione pa-
tebit.

SCHOLIA IN CAPVT. XXVI.

NEc mirari opus eſt.] *Docet hoc capite Beda ex ratione optica lunam (qua longe terris eſt uicinior atq; ſol) aliquando uideri ſole altiorem à terris: quod cũ nõ ſit reuera, facit tamen loci qualitas & uidendi ratio, ut ſic neceſſe ſit uideri, quemadmodum ex ipſis diſciplinæ penetralibus docebimus paulopoſt.*

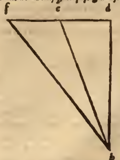
¶Denique multi philoſophorum.] *Hæc ad uerbum ſumpta ex ſecundo libro Plinij naturalis hiſtoriæ capite 21. integro. Aduertendum autem eſt ex duabus his opinionibus de ſyderum interuallis ueriorem eſſe pythagoricã, cum qua etſi plus quadrat recẽtior aſtrologia, multum tamen ab hac pythagorica ſententia abeſt. Scribit enim Alphraganus, quem nunc plurimum ſeſequuntur, lunam eſſe à terra C.IX, M XXXVII. M. Paſſ. Quod eſt hinc uſq; ad ſolem, complectitur III, M.DXXX M.IX C.LXIII M. paſſ. id eſt, decies ter centena octingenta millia noningenta ſexaginta tria milia paſſ. quod nec ad Pythagoram nec ad aliam illam opinionem quadrat: nam interuallum lunæ & ſolis tricies amplius eſt, quàm à terra uſq; ad lunam.*

¶Siquidem ſignifer idem CCC. quidem LXV. partibus & quadrante per cæli ambitum longus.] *Partes hoc loco intelliges non ut uulgo nunc gradus, ſed quantum ſpatij ſol quotidie in ſignifero peragit, alioq ſemp partes intelligimus triceſimã ſigni dodecamorij portionẽ.*

¶Harum duas tanm medias ſol.] *Ex Plinio hæc quoq; ſumpta ſunt de catholicis ſyderũ, ſed iſtic legitur Martis ſtellæ quatuor medias, Iouis mediã & ſuper eam duas, Saturni duas ut ſol. Verum tam ſatis conſtat ſolem per mediam ſigni feri partem incedere, quam eclypticam uocant, ſine aliqua inclinatione ad ſeptentriones uel ad meridiem: legendum igitur eſt ſecus forte ad hunc*

modi: At Sol nullas, ſeu alia quædam ſolis euagatio intelligenda eſt, quæ fit per abſides ſurſum & deorſum: utcunq; res habet, Beda non recte hunc locum ſuo themati accommodat.

¶ Pharis ſuis quæq; ſuſpenſæ.] *Pharos uocat Coronides illas in quibus lucernarum am bitus ab imo uſq; ad faſtigium ſic ſunt diſpoſiti, ut cōtinuo ſuperiores anguſtiores inferioribus Pyramidis ſeu turris formā oſtendant, quales ſuſpenduntur ex laquearibus ſacrarum ædiū, ſeu quales ſuccenduntur in ſacris funebribus: probat autem ex uidendi ratione, quod magnitudinū, quæque ſublimes ſunt, hæ quæ propiores ſunt faſtigio appareant altiores, ueluti in ædificiorum contignationibus, quæ pars remotior eſt ab aſpectu humilior ea eſſe uidetur, quæ propior, ſublimior: quemadmodum Euclides quoq; docet in opticis. Sit uerbi gratia in ſubiecto ſchemate oculus B. ſub ipſo F D. plano poſitus, à quo exeuntes radij, unus quidem B D. alter B C. tertius B F. humillima omnium quæ ex puncto B. ad ipſum planum eminens ſcilicet D F. eſt linea B F. atq; etiam linea B C. humilior eſt linea, B D. linea enim D C. ſpectatur per geminos radios q ſunt B D. & B C. atq; ipſum C F. ſpectatur per radios B C. & B F. quare DC. neceſſe eſt humilius ſpectari quam C F.*

DE MAGNITVDINE, VEL DEFECTV SOLIS ET LVNAE. Caput XXVII.

DE magnitudine, vel defectu ſolis, ſiue lunæ, Plinius ſecūdus in opere pulcherrimo naturalis hiſtoriæ ita deſcribit: Manifeſtum eſt ſolem interuentu lunæ occultari, lunamq́; terræ obiectu, ac vices reddi, eoſdem ſolis radios luna interpoſitu ſuo auferente terræ, terraq́; lunæ. Hac ſubeunte repentinas obduci tenebras, rurſumq́; illius vmbra ſydus hebetari: Neque enim aliud eſſe noctem, quàm terræ vmbram. Stati autem, atque non menſtrui ſunt vtriq; defectus, propter obliquitatem Signiferi, lunæq; multiuagos, vt dictum eſt, flexus, non ſemper in ſcrupulis partium congruente ſyderum motu. Hæc ratio mortales animos ſubducit in cœlum, ac velut inde contemplantibus, trium maximarum rerum naturæ partium magnitudinem detegit: Non poſſet quippe totus ſol adimi terris intercedente luna, ſi terra maior eſſet quàm luna. Certior ex vtroque vaſtitas ſolis aperitur, non ſit vt neceſſe amplitudinem eius oculorum argumentis, atque coniectura animi ſcrutari immēſum eſſe, qui arborum in limitibus porrectarum in quodlibet paſſuū milia vmbras paribus iaciat interuallis, tanquam toto ſpatio medius. Et paulo poſt: Certum eſt, inquit, ſolis defectum, non niſi nouiſſima, primave fieri luna, quod vocant coitum, lunæ autem non niſi plena ſemperq́; citrà quàm proxime fuerit: Omnibus autem annis fieri vtriuſque ſyderis defectus, ſtatutis diebus horiſq́; ſub terra: nec tamen cum ſuperne fiant vbique cerni, aliquando propter nebulam, ſæpius globo terræ obſtante conuexitatibus mundi intra ducentos annos Hipparchi ſagacitate compertū eſt. D Sed ne gentilis tantum viri dictis videamur conſummare capitulum, etiam eccleſiæ doctores quid de hoc ſenſerint quæramus. Beatus Hieronymus interpretans euangelij ſententiam, qua dictum eſt in domini paſſione tenebras factas ſuper terram: Qui ſcripſerunt, inquit, contra euangelia, ſuſpicantur deliquium ſolis, quod veris æſtatisq́; temporibus accidere ſolet, diſcipulos Chriſti ob imperitiam ſuper reſurrectione domini interpretatos, cum defectus ſolis nunquam niſi ortu lunæ fieri ſoleat: Nulli autem dubium eſt, paſchæ tempore lunam fuiſſe pleniſſimam.

SCHOLIA IN CAPVT XXVII.

DE magnitudine vel defectu ſolis.] *Quoniam huius capitis omnia fere deſumpta ſunt ex libro ſecundo Plinij hiſtoriæ naturalis capite X. & XI. explicare hæc, puto nō magis ad Bedam pertinere quàm ad Plinium: ob id ſi dominus uitam dederit, aliàs per comodiorem occaſionem hæc tractabimus exactius.*

A ¶ Non poſſet quippe totus ſol.] *Si hæc germana lectio eſt apud Plinium, quemadmodum codices paßim habent, eſt in magno errore (à quo tamen alij eū defendunt) quod terrā lunæ minorē eſſe crediderit, quód ſi pro conditionali particula ſi, niſi legas uerum habebit, ſed aptum propoſito: proinde ſi mutare aliquid nobis cōceßerimus, uide ſic ne legi poſſet, Non poſſet quippe totus orbis lunæ terris adimi intercedēte umbra, ſi maior eſſet luna quàm terra, ſed nihil hic definio, forte aliós ſequitur ſuo iudicio non interpoſito, quò authori quem uenerātur habeatur maior authoritas.*

¶ Niſi ortu lunæ.] *Ortum lunæ intellige lunæ ſilentium ſeu coitum, alioqui ſenſus non conſtat.*

DE EFFECTIVA LVNAE POTENTIA. CAPVT XXVIII.

De effectiua lunæ potentia, beatus antiſtes Ambroſius in libro quarto Hexameron ita commemorat: Similia de lunæ ratione conueniunt, quæ de conſorte eius ac fratre memorauimus: Siquidem in id ſe induit miniſterium in quod & frater, vt illuminet tenebras, foueat ſemina, augeat fructus. Habet etiam pleraq; à fratre diſtincta, vt quem tota die calor humorem terræ ſiccauerit, eundem exiguæ noctis tempore ros reponat: Nam & ipſa luna larga roris adſeritur. Deniq; cum ſerenior nox eſt, & luna pernox, tunc largior ros fertur arua perfundere, & pleriq; ſub aëre quieſcentes, quo magis ſub lumine fuiſſent lunæ, eo plus humoris ſe capite collegiſſe ſenſerunt. Vnde & in Canticis dicit Christus ad eccleſiam: Quoniam caput meum repletum eſt rore, & crines mei guttis noctis. Tum deinde minuitur & augetur, vt minor ſit cum reſurgit noua, & cum ſit imminuta cumuletur. In quo grande Cant. 5.
B myſterium eſt: Nam & defectui eius compatiuntur elementa, & proceſſu eius quæ fuerint exinanita cumulantur, vt animantium cerebra maritimorum humida: Siquidem pleniores Oſtreę reperiri ferantur, multaq; alia, cum globus lunaris adoleſcit. De arborum quoq; internis idem allegant, qui hoc vſu proprio compererunt. Hæc beati Ambroſii verba etiam architectorum omnium ars, & quotidianus vſus adfirmat, qui obſeruandum præcipue docent, vt à quintadecima luna vſq; ad viceſimam & ſecundam arbores præcidantur, ex quibus vel liburnæ texendæ, vel publica quæque ſunt opera facienda: His enim octo diebus cæſa materies immunis ſeruatur à carie, reliquis autem diebus præciſa, etiam in eodem anno, interna vermium labe exeſa in puluerem vertitur. Qui hoc quoque obſeruant, vt poſt ſolſtitium æſtiuum, id Pli. lib. 37.
eſt, poſt menſem Iulium, & Auguſtum, vſque ad Calendas Ianuarias materias cædant: capite 10.
His nanque menſibus areſcente humore, ſicciora, & ideo fortiora ſunt ligna. Sed & lapis Selenites in Perſide potentiæ lunaris effectum mirifice demōſtrat, qui lunæ continens imaginem, fulgore candido niueoq; trāſlucet, atque iuxta curſum aſtri ipſius vel augeri diebus ſingulis perhibetur, vel minui. His conſentanea Baſilius Cæſareæ Cappadociæ reuerendiſſimus Antiſtes in ſexto Hexameron libro ſcribit, dicens: Opinor autem quod & animalibus creandis, cæteriſq; omnibus quæ terra producit non parua confertur ex lunæ mutatione formatio: modo autem laxiora eorum corpora videntur & vacua, cum ſeneſcit: modo integra & repleta, cū creſcit: quoniam humorem quendam cum calore permixtum interius his latenter infundit: Quod ita eſſe demonſtrant hi, qui ſub dio dormientes lucente luna, poſtquam ſurrexerint inueniunt capita ſua largiſſimo rore madentia. Sed & recentes carnes ſi ſub luna iacuerint, fluida mox putredine corrumpuntur. Idemq; ſignificat pecorinum cerebrum, vel etiam viſcera marinorum animalium, quæ ſunt humectiora, nec non arborum medullæ. Et pauló poſt: Sed aëris motus ijſdem ipſis commutationibus continetur, ſicut lunæ nouitas atteſtatur, quæ ex longa plerunque ſerenitate ſubito nubium glomerationes & perturbationes exuſcitat. Euriporum quoque meatus refluus hoc indicat, vel etiam reciprocatio Syrtium, quæ vicinæ habentur oceano, quas pro lunæ ſchematibus concitari Euripus.

A ni,ita vt non tardior ſolum quàm pridie, uerum etiam maior minorve quotidie re
deat æſtus,& creſcentes quidem Malinas,decreſcentes autem placuit appellare Le- *Malina.*
dones: qui alternante per ſeptenos octonosve dies ſucceſſu, menſem inter ſe quen- *Ledones.*
que quadriformi ſuæ mutationis varietate diſpertiunt. Sæpe quidem æqua vterque
ſorte ſeptenis diebus ac dimidio curſum conſummantes: ſæpe vel ventis impellenti
bus,aut repellentibus, vel alia qualibet accedente ſiue naturali vi cogente tardius ci
tiusve venientes,aut minus ampliusve ſolito feruentes,ita vt aliquoties ordine tur-
bato Malina plures ſibi æſtus hoc menſe,pauciores vindicet in alio: vnde vterque
motus nunc veſpertino naſci,nunc matutino conſueuit in æſtu. Et ſiquidem æſtu ve
ſpertino vel nouilunio,vel plenilunio inſtāte Malinam naſci contigerit,idem æſtus
quotidie per VII. Malinæ dies ſubſequentes fit maior & violentior æſtu matutino.
Similiter matutino ſi fuerit Malina orta ſub æſtu,matutinus iam maiori per dies cō
tegit æquore terras. Porro veſpertinis finibus quos matutinus æſtus cœperat con-
tentus, vlterius curſum extendere negligit: quamuis quibuſdam in menſibus vter-
que æſtus in diſſimili per omnia cremento proficit. Quanto autem plus æſtus ma
ior littora terrasq́ʒ contexerit, & fluuios ac freta compleuerit, tanto latius recedens
eadem littora maris exhaurire atqʒ enudare cōſueuit. Vnde videat qui poteſt,an ve
rum ſit quod Philippo teſte ferunt quidam atqʒ confirmant,illam immenſam maris
oceani effuſionem per omnium regionum ac patriarum fluuios ituram, vno pun-
cto temporis fieri: Scimus eñ nos qui diuerſum Britannici maris littus incolimus, *Bede pa-*
quod vbi hoc æquor æſtuare cœperit, ipſa hora aliud incipiat ab æſtu deferuere: Et *tria.*
hinc videtur quibuſdā, quia recedens aliunde aliorſum vnda recurrat, iterumqʒ reli
ctis quos adierat finibus,priores feſtina repetat. Ideoq́ʒ ſe ad tempus maior Mali-
na his littoribus abiens amplius abducat, vt alibi adueniens amplius exundare ſuf-
B ficiat: quod ex lunæ curſu poteſt facilime deprehendi. Verbi gratia: hoc mare,poſi
ta circa brumalem ſolis ortum, vel ſolſtitialem eius occaſum luna, cuiuſcunqʒ æta-
tis,ſiue ſuper terram, ſeu ſub terra ſit, æſtum ſolet attollere: at poſita circa bruma-
lem ſolis accubitum,vel ſolſtitialis eius exortum,reflectere. Porro alijs in partibus
ab ea cæli plaga receſſum maris luna, qua hic ſignat acceſſum: non ſolum autem,ſed
& in vno eodemq́ʒ littore quo ad Boream mei habitant, multo me citius ęſtum ma
ris omnem: qui vero ad aſtrum,multo ſerius accipere pariter & refundere ſolēt, ſer
uante quibuſqʒ in regionibus luna ſemper regulam, ſocietates ad mare quamcunqʒ
ſemel acceperit, ergo Malinam quinqʒ ferè ante nouam ſiue plenam lunam diebus,
Ledonem totidem ante diuiduam ſæpius incipere comperimus, & circa æquino-
ctia duo maiores ſolito æſtus adſurgere,inanes vero bruma,& magis ſolſtitio, ſem
perq́ʒ luna in Aquilonia,& à terris longius recedente mitiores, quàm cum in Au-
ſtro digreſſa proprie niſu vim ſuā exercet,æſtus adfluere naturalis ratio cogit. Per
denos autem & nouenos annos iuxta lunaris circuli ordinem, etiam maris curſus
ad principia motus,& paria incrementa recurrit.

SCHOLIA IN Caput. XXIX.

MAximæ autem præ omnibus admiranda natura Oceani.] *Sunt & horum ple raqʒ ex Plin'j capite XCVII. lib.II. Diſtinguit autem Beda æſtum maris in duas ſpecies, quarum una Malinam uocat à maiore luna, corruptis uocibus: tunc enim accidit, aliam Ledonem ſeu Ledonam: nam utrunqʒ inuenio apud Bedam, quaſi leſam undam. Verum hæc uocabula alibi nō legi. Deſcripſimus præcedenti libro figuram de maris & lunæ affinitate, eam refer huc.*

DE AEQVINOCTIIS ET SOLSTITIIS.

Caput XXX.

A cat, aut ante ſeptimum Calendarũ Aprilium diem Paſcha celebrari licitum neget. Ipſum quoq; Paſcha, quod Dominus pridie quàm pateretur cum diſcipulis fecit aut IX. Calendarum Aprilium die non fuiſſe, aut ante æquinoctium fuiſſe cõfirmet: non enim noſtri tantum temporis, ſed etiam legalis & Moſaica decernit inſtitutio, non ante tranſcenſum huius æquinoctij diem feſti paſchalis eſſe celebrandum, ſicut atteſtante Anatholio euidenter docet Philo & Ioſephus, ſicut eorum antiquiores AGATHOBOLVS, & ab eo eruditus ARISTOBOLVS ex Paneade, qui vnus ex illis LXX. Senioribus fuit, qui miſſi fuerunt à Pontificibus ad Ptolemæum regem, Hebræorũ libros interpretari in græcũ ſermonẽ: quiq; multa ex traditionibus Moſi proponenti Regi percunctantiq; reſponderunt. Ipſi ergo cum quæſtiones Exodi exponerent, dixerunt Paſcha non prius eſſe immolandum, quàm æquinoctium vernale tranſiret. Vnde nos neceſſe eſt ob conſeruandam veritatis regulam, dicamus aperte, & Paſcha ante æquinoctium tenebraſq; deuictas non immolandum, & hoc æquinoctium duodecimo Calendarum Aprilium diei veraciter adſcribendum, ſicut non ſolũ autoritate paterna, ſed & horologica conſideratione docemur: Sed & cætera tria temporum huiuſmodi confinia ſimili ratione aliquot diebus ante octauum Calendarum ſequentium eſſe notanda.

SCHOLIA IN CAPVT XXX.

DE æquinoctij quod octauo Calendarum Aprilium.⌋ *Hactenus de menſibus & lunæ effectibus circunſtantijſq; reliquis dictum eſt, deinceps Beda proſequitur tempora quæ ex ſolis curſu colliguntur, quæ primum ſunt quatuor illa temporum diſcrimina, uer, æſtas, autumnus & hyems, quæ apud gentes aliquot anni fuerunt: ut enim luna menſem efficit, ita ſol annum*
B *uertentem curſu ſuo definit ac præcipuas anni partes. Eſt autem, ut hoc obiter annotem, uaria horum temporum diſcretio, ueris inquam, æſtatis & reliquorum. Nam uulgus & medici aliter uer definiunt, ac alio numero dierum, atque Mathematici uel phyſici. Vulgus menſibus ternis diſtinguit, ut Martius, Aprilis, Maius, uer conſtituant. ſequentes tres æſtatem, & ſic reliqui, cum iuxta ſolis curſum ſerius hæc tempora habeant initia q̃ menſes. nam naturale initium ac uerũ eſt ueris ab ingreſſu ſolis in arietis primam partem: æſtus à principio cancri uſque ad initium libræ, & hinc ad primam Capricorni partem autumnus eſt, poſtremo hyems eſt per reliqua ſigniferi. Harum partiũ quæque dierum eſt XCI. & horarum VII. Initia horum temporum & fines, cognoſces ſupra ex tabella de uero motu ſolis. Alij partes has faciunt inæquales, reſpicientes ſolis motum per circulũ eccentrum, qui uelocior eſt per ima abſidis quadrantes, quemadmodum in ſcholijs ſuper primum librum docuimus, utunturq; hac diuiſione & ueteres alij, & M. Cato de re ruſtica, item Varro, ut uidelicet à bruma uſq; equinoctium dies ſint 94. hinc uſq; ad ſolſtitium dies totidem & ſemis, à ſolſtitio uſq; ad æquinoctium uernum XCII. & ſemis, deinde ad brumam non amplius LXXXVIII. ſole ſcilicet currẽte per anguſtiorem eccentri ſui quadrantem, ueluti figura docet, quam poſuimus libro primo. Eadem diuiſione uideo ueteres medicos etiam uti.*

¶Sed & Hippocrates &c. Antigono regi ſcribens.⌋ *Memoria Beda lapſus eſt, quòd hanc epiſtolam Hippocrati tribuat, cuius nihil putatur extare ad Antigonum, ſed tribuunt eam epiſtolam Paulo Aeginetæ, quæ eſt apud eum li. primo medicinæ cap. C. Vnde hoc loco uerba ſubijcere placuit, quæ à Beda incurioſe admodum citantur: ſunt autem hæc interprete Iohanne Andernaco. Cæterum anni ſolſtitia in quibus hæc ſolent ingruere, ſilentio prætermittenda nõ ſunt, ſed quæ in ſingulis alimenta conueniant paucis exequemur, auſpicati ab hyemali.*

Solſtitium hyemale.

Solſtitium itaq; hyemale uſque ad uernum æquinoctium, auget in hominibus diſtillationes humiditateſq;, ac propterea calidioribus uti cibis, pleniori potu ac meraciore, atque ex origano bibere oportet, necnon ueneri indulgere. Numerantur dies ad æquinoctium, nonaginta.

Aequinoctium vernum.

Hoc tempore pituita in hominibus creſcit, & dulcis ſanies ſanguinis uſq; ad uergiliarũ ortũ, eoq;

tunc maxime ſuccoſa aeriáq; aſſumi debent: corpus exerceri, uenus tutiſſima eſt. Sunt autem ad uſ- C
que uergiliarum ortum dies ſex & quadraginta.

Vergiliarum exortus.

Hoc tempore bilis atra augetur, amaráq; ſanies, uſq; ad æſtiuum ſolſtitium, dulcia tunc quæ aluum moueãt, cõueniunt, Venus utilis eſt: hinc ad ſolſtitiũ æſtiuum dies quinq; & quadraginta exiſtũt.

Solſtitium æſtiuum.

Hoc anni tempus atram bilem ad uſq; æquinoctium autumnale promouet, quapropter aqua frigida atque odoratis omnibus utendum eſt, Venus pernicioſa, aut innocentius ſaltem quæ de ea præſcripſimus, adhibeto. Porro ſunt ad æquinoctium autumnale, dies tres & nonaginta.

Aequinoctium autumnale.

Hæc anni pars pituitæ copiam generat, tenueſq; defluxiones, donec uergiliæ occidãt. Cõuenit enim tunc humores ex capite elicere, atq; acerrima, maxime ſuccoſa aſſumere, uomitu non ſolicitari, exerceri atque cõcubitum uitare. Numerantur ad uergiliarum occaſum dies ſex & quadraginta.

Vergiliarum occaſus.

Hoc tempore pituita ad uſq; brumam in hominibus redundat, quamobrem acerbiſſima quæq;, uinum ſuauiſſimum, aſſumere oportet, pinguibus uti & exercitari. Sunt autem ad ſolſtitium hyemale dies quinque & quadraginta.

¶In occaſum Pleiadum.] *Pleiades ſtellæ ſunt ſeptem ſuper tauri ceruices, at ſex tantum uidentur, cuius rei cauſa ab Arato eſt reddita in Phænomenis: dicuntur autem græcè à pluralitate pleiades, latine à uere uergiliæ, quod tunc exoriantur cum ſole, id eſt, ut aſtronomi loquuntur & poetæ, occidunt. Fit autẽ illud quando ſol tauro uicinus redditur. Sed plura quæ ad huius capitis apertiorem intelligentiam faciunt, require ex ſcholijs & ſchematibus libri de natura rerum.*

DE DISPARI LONGITVDINE DIERVM ET VARIO STATV VMBRARVM, CAPVT XXXI.

D

EQuidem æquinoctialis dies omni mundo æqualis & una eſt: uerum ſolſtitia-
lis & cæteri omnes diuerſæ longitudinis pro ratione climatum diſparium ſunt
& vmbrarum: quod & libri uel Chriſtianorum, vel gentilium induſtria editi, & te-
ſtes idonei, qui de vtriſq; partibus, & borealibus ſcilicet & meridianis aduenere, lu-
ce clarius pandunt. Deinque beatus Ambroſius in libro quarto Hexameron de tẽ-
poribus & diſcurſu ſolis diſputans, ait inter cætera: Medio quoq; die minor vmbra,
quàm vel in principio eſt diei, vel fine, & hoc apud nos in parte occidentis. Cæterũ
ſunt qui per duos totius anni dies ſine vmbra fuerint in partibus meridianis, eò ꝙ
ſolem habentes ſuper verticem ſuum, vndiq; per circuitum illuminentur, vnde &
ἄσκιοι dicuntur græce. Plerique etiam ferunt ſic è regione ex alto ferri ſolem, vt per an-
guſtiam puteorum aquam, quæ in profundo eſt, uiderint refulgere: Eſſe autem di-
cuntur in meridiano, qui ἀμφίσκιοι vocantur, eo quod vmbram ex vtroque latere
tranſmittant. Et paulo poſt: Sunt enim in hoc quem nos incolimus orbe terrarum,
circa meridiem poſiti, qui in auſtralem plagam videãtur vmbram tranſmittere: hoc
autem fieri dicitur ſummo æſtu, cum in Aquilonem ſol dirigitur. Cui paria ſcribit
Baſilius, & ipſe in expoſitione Geneſeos. Sed & Plinius ſecularibus literis, ſed non
contemnendis, hæc ipſa latius exequens ita ſcribit: Vaſáq; horoſcopij non eadem
ſunt vſui in trecentis ſtadijs, aut vt longiſſime in quingentis, mutantibus ſemet vm
bris ſolis: Itaq; vmbilici, quem gnomonem appellant, vmbra in Aegypto meridia
uo tempore. æquinoctij die, paulo plus quàm dimidiam gnomonis menſuram effi-
cit. In vrbe Roma nona pars gnomonis deeſt vmbræ. In oppido Ancona ſupereſt
quinta triceſima. In parte Italiæ, quæ Venetia appellatur, iiſdem horis vmbra gno-
mõni par fit. Simili modo in Syene, quod eſt ſuper Alexandriam V. milibus ſtadi-
orum ſolſtitij die medio nullam vmbram iaci, puteumq; eius experimenti gratia fa
ctum, totum inluminari. Ex quo apparere tum ſolem illi loco ſupra verticem eſſe:

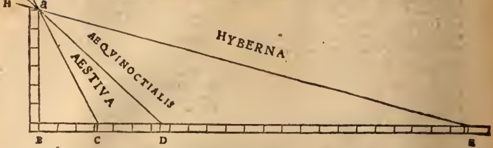
A quod & in India ſupra flumen Hypaſim fieri tempore eodem Oneſicritus ſcripſit:
Conſtatq́ in Berenice vrbe Troglodytarum, vnde ſtadijs IIII. MDCCCXX. in eadē
Ptolemaide oppido, quod in margine rubri maris ad primos elephantorum vena-
tus conditum eſt, hoc idem ante ſolſtitiū quadragenis quinis diebus, totidemq́ po-
ſtea fieri, & poſt eos XC. dies in meridiē vmbras iaci. Rurſus in Meroë inſula, quæ
caput eſt gētis Aethiopum, V. milibus ſtadiorum à Syene, in amne Nilo habitatur,
bis anno abſumi vmbras, ſole duodeuiceſimam Tauri partem, & quartamdecimā
Leonis obtinente. In India gente Oretum, mons eſt Malæus noīe, iuxta quem vm-
bræ æſtate in auſtrum, hyeme ad ſeptentrionem iaciuntur, XV. tantum noctibus ibi
apparet Septentrio. In India Patalis celeberrimo portu ſol dexter oritur, vmbræ in
meridiem cadunt: Septentrionem ibi Alexandro morante adnotatum, prima tantū
pte noctis aſpici. Oneſicritus dux eius ſcripſit, qbus in locis Indiæ vmbræ non ſint,
ſeptentrionē non conſpici, & ea loca appellari Aſcia, nec horas dinumerari ibi. Et
tota Troglodytice, vmbras bis XLV. diebus in anno Eratoſthenes in contrariū ca-
dere prodidit. Sic fit, vt vario lucis incremēto in Meroë longiſſimus dies XII. horas
æquinoctiales, & VIII. partes vnius horæ colligat. Alexandriæ vero XIIII. horas: in
Italia XV. in Britannia XVII, vbi æſtate lucidæ noctes haud dubie repromittunt, id
q̄d cogit rō credi, ſolſtitij diebus accedente ſole propius verticem mundi, anguſto
lucis ambitu ſubiecta terræ continuos dies haberi ſenis menſibus, noctesq́ è diuer-
ſo ad brumam remoto. Quod fieri in inſula Thyle Pythias Maſſilienſis ſcribit, VI.
dierum nauigatione in ſeptentrionem à Britannia diſtante. Hæc de longitudine diſ
pari ſolſtitialium dierum Plinius intexendo, etiam brumalium dierũ, quæ ſit in par
tibus longitudo ſubintelligendū reliquit. Sed & noctis vtroq; tempore quæ ſit men
ſura, æque clarum reddidit, quia neceſſe eſt cuiuſcunq; ſint longitudinis dies, ſimul
& nox XXIIII. horarũ ſpatium compleant. Sed notandum quod de Thyle aliter ſcri
B pſit Solinus: Thyle, inquit, vltima, in qua æſtiuo ſolſtitio, ſole de cancri ſydere faci-
ente tranſitum, nox nulla: brumali ſolſtitio perinde nullus dies. Quod Plinius quo
q; in libro ſeptimo non prætermiſit: Vltima, inquiens, omnium quæ memorantur
Thyle, in qua ſolſtitio nullas eſſe noctes indicauimus, Cancri ſignū ſole tranſeunte,
nullosq́ contrà per brumam dies: Hoc quidam ſenis menſibus fieri arbitrantur.

SCHOLIA IN CAPVT XXXI.

EQuidem æquinoctialis dies.] *Aequinoctialis dies quem ſol facit ſub æquinoctiali circu
lo currens, qui ex eo nomen habet, quòd noctes diebus æquat: quemadmodum & æquidialis
eadem ratiōe, quod dies faciat noctibus pares, quēadmodū & apud græcos ἰσημερινὸς & ἰσονύκτιος
dicitur, dicitur & æquator, propterea quòd hic circulus in ſphæra ſic ordinatur, ut à polis æqui-
diſtans, uniuerſam diuidat in partes duas æquales, Hic cum medio ſpatio ſit inter ſeptentriones &
auſtros, neceſſe eſt omnibus gentibus tantūdē lucis fieri, ſole exiſtente ſub hoc circulo: ut cōſtat ex
ſphæræ conuerſionibus apud* Euclidem. *Cum uero ſol eſt in partibus ſigniferi quæ ad auſtrum uer-
gunt, lux nobis eſt breuior, longior uero nox: quemadmodum contrà fit, quando idem ſydus eſt in
his partibus cœli, quæ citra æquinoctialem, iuxta uerticem noſtrum ſunt.* Ex *hac diuerſa ſolis ſubli
mitate, ſequitur & umbrarum diuerſitas:* Nam *humili ſole, quemadmodum fit dum terris uicinior
eſt, prolixæ ſunt corporum umbræ, & ſublimi breues, ueluti in meridie: quæ res probationis non
eget.* Verum *ſciendum eſt, ſcriptores quando de umbrarum ratione loquuntur, ſemper intelligen-
das eſſe umbras meridianas, reliquæ enim negliguntur, niſi umbrarum incrementa tradantur per
ſingulas diei horas, ut fit apud ſcriptores rerum ruſticarum. & nos quoq; in hoc loco tale ſchema
ſubijciemus, quod repperimus in exemplari ſcripto* Verum *umbrarum ratio, quæ gno-
monica dicitur, in coſmographia meridianas umbras intelligit: ut* Germania *ſemp habet umbras
dextras, id eſt, uerſus ſeptentriones iacentes.* Septentrio *nāq; apud poëtas dextra pars mundi eſt,
uertunt enim faciem ad occaſum: Atque in ipſo meridie ſol exiſtens, non ſemper eandem habet ſub
limitatē, nam hyberno tēpore humilis eſt etiam in meridie, æſtate uero ſublimis, & ſingulis diebus
aliam habet meridianæ lucis altitudinem. hinc igitur umbrarum uarietas oritur: atqui eruditi ho-*

mines toto anno tres duntaxat umbras obſeruãt, brumalem, æquinoctialem, & æſtiuam, idq; diuerſis in regionibus: nam cum die quolibet ſol meridianus altior ſit Romæ, quam eodem die Coloniæ, aut in Britannia, efficitur, ut eodem tempore umbra gnomonis, id eſt, magnitudinis, uerbi gratia, decem pedum ad perpendiculum erectæ, breuiores ſint umbræ, quàm Coloniæ, Coloniæ breuiores, quàm in Britannia. Hanc gnomonicam rationem Coſmographi tradunt, ut iſtinc regionum ad cæli partes poßimus ſitus deprehendere. Alia eſt umbrarum ratio per ſingulos dies & horas, unde in agris homines, tempora & momenta deprehendunt: eam tradunt qui ſcripſerunt de re ruſtica: Subieci ſchema unde deprehendere facile poßis umbrarum rationem. Eſt autem accommodatum ad ſitum Coloniæ Agrip.

VMBRAE GNOMONVM QVALES SVNT COLONIAE AGRIP.

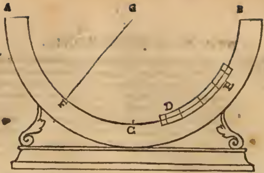
Gnomon eſt A B. diuiſus per pedes LX. ſol æſtiuus H. umbra à contactu gnomonis æſtiua B C. pedum XXXI. cum triente. Sol æquinoctialis G. umbra gnomonis B D. pedum LXXV & ſemis, hybernus ſol F. umbra gnomonis B E. pedum CCXXIX. cũ beſſe. In alijs diuerſa ratio eſt: nam ſi propius ad meridiem inclinant, quia ibi ſol ſublimior eſt meridianus, umbræ ſunt breuiores, ſi ad ſeptentriones relicto ſole creſcunt ſtatim.

¶Vnde & [illegible] dicuntur græce.] *Vmbrarũ uarietas quatuor facit locorũ diſcrimina. [illegible] enim loca ſunt quibus ſol aliquãdo fit in uertice. i. ubi ſol ſupra ambulantiũ capita directe ex perpendiculo pendet, quod dum fit, umbras manifeſtũ eſt abſumi, & magnitudines erectas circumquaq; colluſtrari ſole. Horum locorũ in Europa eſt nihil, in Aſia tantũ Indiæ maritima, in Aphrica oĩa interiora. Eſt aũt taliũ locorũ initiũ ubi circulus ſolſtitialis ẽ in uertice, finis ubi circulus brumalis. Inter hos fines media loca bis ſingulis annis ſolem habent in uertice, in partibus ſcilicet antiſtiis (ſic enim græci uocant, quæ habẽt eandẽ ſublimitatẽ ſuper locorũ faſtigia) extrema ſemel tantũ, alia ſolſtitio ut Syene, alia die brumali, ut ultima Aphricæ. Secunda ſunt amphiſcia quæ umbras habent dextras & ſiniſtras, ut Arabia cognomento felix, & omnia quæ iam diximus ſubeſſe torridæ zonæ: eadem enim loca & aſcia ſunt, & amphiſcia, ſed diuerſa ratione. Tertia ſunt heteroſcia quæ dextras habent, aut ſiniſtras tantum: ut omnia, quorum uerticem ſol non ſuperat: tale eſt, quicquid inter æſtus & frigora medijs ſpatijs commode habitatur. Periſcia ſunt, qui ſolem habent diebus aliquot ſeu etiã mẽſibus, noctibus nullis interpoſitis, ſuper finitorẽ, i. oẽm cæli regionẽ ambientẽ: quẽadmodũ loca ad extremũ ſeptẽtrionẽ poſita, q̃ propter frigoris magnitudinẽ ægrè habitantur.*

¶Vaſaq; horoſcopij.] *Apud Plinium non horoſcopij, ſed appoſitiue legitur uaſa horoſcopa. Sunt autem uaſa horoſcopa, quæ ad formam hemiſphærij excauata, iuxta circinationem intus ſphæræ imaginem continent, accommodata ad temporum ac cæleſtiũ curſuum obſeruationem: Cuius inuentionem Vitruuius refert acceptam Ariſtarcho Samio, uocans Scaphen & hemiſphærium. Huiuſmodi fuit quod memor ſum me annis aliquot ab hinc (cum primum operam huius à me requireret) magnifico ac integerrimo uiro D. Rheinardo Comiti à VVeſtenburch, maiori eccleſiæ Colonienſis Decano, inſtauraſſe: habet enim harum rerum ut ſingularem intelligentiam, ita & magnam uoluptatem. Ego formam (ut potui) eius in plano deſcripſi.*

A

VAS HO-ROSCOPVM.

Intelligendum eſt A b eſſe labrum ſeu orificium planum ſuperius materiæ exeauatæ, f g ſtilum erectum, cuius extremitas g, oſtendit polum arcticum, f antarcticum, c centrum interioris cauati, cui reſpondet punctus ſubterraneus quod nadir uocant, d e ſigniferum, per parallela ſignorum in interiora cauatura deſcriptum adhibito ad id quadrante indicis uice.

¶In Syene.⌋Eſt enim ſita ſub tropico Cap. in ingreſſu torridæ zonæ. Vide Pli. Mel. Strab. & So.

¶Rurſus in Meroë inſula, quæ caput eſt &c.⌋Sunt iſthaec omnia ex Plinio libro ſecundo capite ſeptuageſimoprimo, ſecundo & tertio: quid autem ſit abſumi umbras, quibusq; locis accidat id, & quare, ſuperius aperuimus. Verum quod ait umbras abſumi ſole exiſtente in duodeuiceſima parte tauri, deinde rurſus in quartadecima parte leonis, intelligendæ ſunt iam, non ut ſupra, imaginū partes dodecamorij. antiſios enim eſt pars decimaoctaua tauri, decimæquartæ leonis, quod cuiuſmodi ſit, non grauabor explicare. Intelligendum eſt itaq; ex aſtrologia, eſſe ſigna & partes ſibi mutuo reſpondentia, quemadmodum & menſes pari ratione ſunt antiſii, in umbrarum & dierū ratiōe, ut gemini. cancer, ſunt antiſia ſeu æqualia ſigna: nā quantū dies poſt primā cancri partē decreſcunt, tantundē in duodeuiceſima creuerunt. ſunt itaq; (ut cœpi) antiſia, gemini cancer, taurus leo, item aries & uirgo, item piſces & libra, deinde aquarius & ſcorpio, poſtremo capricornus & ſagittarius. Hæc ſigna habēt lucis & umbrarū eundē modū, hoc pacto tamē, ut prioris finis cum ſequentis principio cōferendus ſit, & media ſignorū inter ſe cōueniant. Verbi gratia: taurus & leo, ut diximus, antiſii ſunt hoc modo, ut ultima tauri, & ſecunda leonis æquales ſint: proinde cum ſol in duodeuiceſima parte umbras abſumit ſemel, facit id ſecundo in parte antiſia, atq; illa erit, quēadmodū cōſtat ex his quæ iam diximus, leonis decimaquartapars, hæ enim in ſphæra ſunt æque ſublimes: quæ res ut clarius intelligi queat, figurā ſubieci, in q̄ ſpectabitur q̄ partes q̄bus erunt antiſiæ.

B

¶In India gente Oretũ mons eſt &c.] *Adhuc ex Plinio citantur, ſed confuſè ſatis, opus igitur fuerit ex ipſo fonte hæc cognoſcere. Quod aũt ſtatim ſequitur. Septentrionẽ ibi tantum quindecim diebus cerni, ex ijs quoque locis unus eſt, qui non ad Plinij ſententiam referendi ſunt, ſed eorum, quorum authoritatem magis quàm fidem ſequitur: nec enim adduci poſſum, ut exiſtimem Plinium tam deliraſſe, qui id ex cõuerſione ſpheræ nõ uiderit eſſe falſum. Proinde exſtimo rectius legẽdum eſſe, appoſita negatione non, expũcta particula tantum: nam reliquis nationibus ſeptentriones ſemper ſuper horizontem perdurant, nec ullus eſt dies, quin aliqua parte noctis cernãtur, præterquam in torrida zona, ubi oriuntur cum ſole menſe Auguſto, quibus diebus uideri nequeũt. Verum huius generis plurima loca deprehendunt paßim ſtudioſi, quæ ſi mutare liceret pro arbitrio legentium, non eſſet unquam in hoc authore caſtigandi finis.*

¶Septentrionem ibi Alexandro morante adnotatum prima tantum noctis parte aſpici.] *Vide in hunc locum commentarios Zigleri ſuper ſecundum Plinij capite LXXIII. Sequentia uſq; ad finem capitis ſunt ex eodem Plinij loco.*

¶Quod fieri in inſula Thyle Pythias Maſſilienſis ſcribit.] *Verior eſt Strabonis ſententia & Plinij alibi ſeptimo uidelicet libro, de Thyle: non enim polum in uertice habet, quod neceſſarium foret, ſi aut nox aut dies ſemeſtris eſſet. Eſt locus apud Strabonem capite XXXV.*

CAVSA INAEQVALITATIS DIERVM EORVNDEM. CAPVT XXXII.

CAuſa autem inæqualitatis eorundem dierum terræ rotunditas eſt: neq; enĩ fruſtra & in ſcripturæ diuinæ, & in communium literarũ paginis orbis terræ vocatur: Eſt enim reuera orbis idem in medio totius mundi poſuus, non in latitudinis D ſolum gyro, quaſi inſtar ſcuti rotundus, ſed inſtar potius pilæ vndiq; verſum æquali rotunditate perſimilis: Neque autem in tantæ mole magnitudinis, quamuis enormem montium valliumq; diſtantiam, quæ quantum in pila ludrica vnum digitum, tantum addere vel demere crediderim. Talis ergo ſchematis terra mortalibus ad inhabitandum data, ſolis circuitus in hoc mundo lucentis certa ratione cõſtitutionis dei, alibi diem exhibet, alibi noctem relinquit. Et quia ſicut Eccleſiaſtes ait: Oritur ſol, & occidit, & in locum ſuum reuertitur, ibiq; renaſcẽs gyrat per meridiem, & flectitur ad aquilonem, neceſſe eſt circumiens orientalibus quibuſque prius quàm occidentalibus ſub eadem linea poſitis mane meridiem veſperam adducat, eiuſdem tamen lõgitudinis dies vtriſque toto anno, ſicut & noctes faciat. Item neceſſe eſt omnibus ſub aquilonis & auſtri plaga cõtra inuicem & eadem linea poſitis, per totum annum vertentis circuitum, vno eodemq; temporis puncto

Sol medium cæli conſcendat igneus orbem.

Nec tamen eodem vtriſque puncto vel hora oriatur, aut occidat, ſed cum plagã auſtri circumiens hyberno tempore peruehitur, eos qui meridianum terræ latus inhabitant, ante oriens adit, ſed ſerius dimittit occidens, quàm nos, qui ad ſeptentrionẽ poſiti, globo terrarum obſtante, tardius eius ortũ, ſed citius ſortimur occaſum: At contrà idem in æſtiuo degens circulo multo nobis qui ſub eodem habitamus ante ortus apparet: multo diutius videtur occaſurus, quàm eis qui in meridiano terræ ſinu conuerſati, & prius illum eiuſdem terræ obtectu cernere vetantur, & poſt ocyus amittere coguntur. Ideoq; illi breuiores nobis dies æſtate, longiores habẽt in hyeme, quod non de ſolari gyro tantummodo, ſed de ſtellarum quoque omnium, ſub diuerſis poli plagis currentium poteſt ſitu cognoſci: eadem quippe facit terræ rotũditas, vt nonnulla etiam clariſſima auſtralis ſydera climatis, nobis nunquam pareant, contrà noſtra ſeptentrionalia illis non parua ex parte celentur. Denique ipſos Septentriones, qui nobis ſupra verticem aſcendunt, neque occidunt vnquam, non cernit Troglodytice, & confinis Aegyptus. Porro ipſorum ſydus per maximum, & dei quondam nomine cultum: non ſolum nos Britanni, ſed nec Italia quidem poteſt videre Canopum: non quia lux ſtellarum longinquioribus paulatim minoran-

A do ſubtrahitur & deficit, ſed quia terræ moles oppoſita ſpatium præcludit aſpectandi. Quæ cuncta de monte quolibet pergrandi vndique circumhabitato valent facillime probari.

SCHOLIA IN CAPVT XXXII.

CAuſa autem inæqualitatis.] *Adhibita ſphæra facilis eſt huius intellectus: demonſtratur enim ex terræ rotunditate fieri (iam enim conſtat eſſe globum) & quod ſol gentibus ad orientem poſitis, citius oriatur, tardius ad occidentem. quemadmodum Iudæis ante fit dies, quàm nobis, nobis citius quàm Hiſpanis, tum etiam quod pro climatum diuerſitate, dies hyberni & æſtiui, alibi ſint breuiores & longiores, quorum prius illud, uulgo etiam notum eſt, poſterius uero docetur ex mundi inclinatione: nam proficiſcentibus ad meridiem, continuo ſydera quædam uidentur uerſus auſtrum oriri, quemadmodum Canopus inſignis ſtella in temone Argonauis, nuſquam in Italia conſpicitur, Rhodi tantum emicat ex inferiore parte mundi ſuper horizontem, Alexandriæ iuſto tempore perdurat ſupra finitorẽ: ex eo fit ut hybernos dies, gens meridionalis habeat quàm nos longiores, Nam & illis ſydera quædam 10. horis ſuper terram ferũtur, quæ nobis uixdum 8. Aeſtiuos autem illi habent breuiores: quod enim citra æquatorem eſt arctois, diutius ſuper horizontem manet, quemadmodum docetur apud Euclidem in ſphæræ conuerſionibus, ſeu phænomena inſcriptis. Ad hanc rem Coſmographi indicandam excogitarunt duo genera circulorum, alios qui per polos ducti dicuntur meridiani, à ſeptentrione uerſus auſtrum, quorum officiũ eſt diſtinguere horarũ diſcrimina ac orientales ab occidentalibus: alij ſunt in ſphæra circuli παράλληλοι, qui diuidunt meridianos prædictos, diſtinguuntq́; climata ac dierum temporumq́; inæqualitatem de quibus dicetur capite ſequenti.*

¶Sed nec Italia quidem.] *De Canopo uide caput LXX. ſecũdi libri C. Plinij, unde hæc deſumpta ſunt, qui locus tamen iſtic non caret menda.*

QVIBVS IN LOCIS PARES SINT VMBRAE VEL DIES. Capur XXXIII.

B ET quia ſupra diſtantiam dierum ſolſtialium inter eos, qui ad meridiem & ſeptentrionem ab inuicem ſunt remoti, Plinij Secundi dictis oſtendimus, videtur oportunum & eadem nunc latius, & conſonantiam quoque dierum inter eos, qui in quacunq; mũdi parte ſub eadem ab oriente in occidẽtem ducente linea commorantur, eiuſdem declarare ſermonibus. Igitur in ſexto Naturalis hiſtoriæ libro de his ſcribens: Plura ſunt, inquit, ſegmenta mundi, quę noſtri circulos appellauere, Græci παραλλήλους: Principium habet Indiæ pars verſa ad auſtrum, patet vſque Arabiam, & rubri maris accolas continentur Gedroſi, Carmani, Perſæ, Elymæi, Parthyæne, Aria, Suſiane, Meſopotamia, Seleucia, cognominata Babylonia, Arabia ad petras vſque, Syriacœle, Peluſium Aegypti: inferiorq́; ora quæ vocatur Alexandriæ, Africæ maritima, Cyrenaica oppida omnia, Tapſus, Hadrumetum, Clupea, Carthago, Vtica, vtraq; Hippo. Numidia, Mauritania vtraque, Atlantiacum mare, columnæ Herculis. In hoc cęli circũplexu æquinoctij die media vmbilicus, quem gnomonem vocant, VII. pedes longus, vmbrum non amplius IIII. pedes longam reddit. Noctes vero dieſq́; longiſſima ſpatia XIIII. horas æquinoctiales habent, breuiſſima è contrario. X. Sequens circulus incipit ab India vergẽte ad occaſum, vadit per medios Parthos, Perſepolin, citima Perſidis, Arabiam, citeriorem Iudæam, Libani montis accolas. Amplectitur Babylonem, Idumæam, Samariam, Hieroſolymam, Aſcalonem, Ioppen, Cęſaream, Phœnicen, Ptolemaidem, Sydonẽ, Tyrum, Berytum, Botrin, Tripolin, Byblum, Antiochiam, Laodiceam, Seleuciam, Ciliciæ maritima, Cyprum, auſtrinam Cretam, Lilybæum in Sicilia, ſeptentrionale Africæ & Numidiæ. Vmbilicus æquinoctio XXXV. pedum, vmbram XXIIII. pedes longam facit. Dies autem noxq́; maxima XIIII. horarum æquinoctialium eſt, accedente bis quinta parte vnius horæ: Tertius circulus ab Indis Imao proximis oritur. Tendit per Caſpias portas Mediæ proximas, Cataoniam, Cappadociam, Taurum, Amanum, Iſſum, Cilicias portas, Solos, Tarſum, Cyprum, Pi-

ſidiam,Pamphiliæ Siden,Lycaoniam,Lycię Patarum,Xanthum,Caunum,Rhodũ, C
Coum,Halicarnaſum,Gnidum,Dorida,Chium,Delum,Cycladas medias,Gythi-
um,Maleam,Argos,Laconiam,Elin,Olympiam,Meſſeniã Peloponneſi, Syracu-
ſas,Catinam,Siciliam mediam,Sardiniæ auſtrina, Cartegiam, Gades. Gnomonis
cunctæ vmbram LXVII. vnciarum faciunt. Longiſſimus dies eſt æquinoctialium
horarum XIIII,atque dimidiæ cum triceſima vnius horæ. Quarto ſubiacẽt circulo,
quæ ſunt ab altero latere Imai.Cappadociæ auſtrina,Galatia,Myſia,Sardis,Smyr-
na,Sipylus,Tmolus mons Lydiæ,Caria,Ionia,Trallis,Colophon,Epheſus,Mile-
tus,Chios,Samos,Icareum mare,Cyclades ſeptentrionales,Athenæ,Megara,Co-
rinthus,Sycion,Achaia,Patræ,Iſthmus,Epirus,ſeptentrionalia Siciliæ,Narbonen
ſis Galliæ exortiua,Hiſpanię maritima à Carthagine noua,& inde ad occaſum gno
moni XXI.pedum,reſpondent vmbræ XVII.pedum.Longiſſimus dies habet æqui-
noctiales horas XIIII, & tertias duas vnius horæ.Quinto continentur ſegmento ab
introitu Caſpíj maris,Bactria,Iberia,Armenia,Myſia,Phrygia,Helleſpontus, Tro
as,Tenedos,Abydos,Scepſis,Ilium,Ida mons,Cyricũ,Lampſacum,Sinope,Ami-
ſum,Heraclea in Ponto,Paphlagonia,Lemnus,Imbrus,Thaſſus,Caſſandria, Theſ
ſalia,Macedonia,Lariſſa,Amphipolis,Theſſalonice,Pella,Edeſus,Berœa, Pharſa-
lia,Cariſtum,Eubœa,Bœotum,Chalcis,Delphi, Acarnania, Aetolia, Apollonia,
Brunduſium,Tarentum,Thuríj,Locri,Rhegium,Lucani,Neapolis,Puteoli, Thuſ
cum mare,Corſica,Baleares,Hiſpania media. Gnomoni VII.pedes,vmbræ VI.Ma-
gnitudo diei ſumma,horarum æquinoctialium XV.Sexta comprehenſio,quaꝗ conti
netur vrbs Roma,amplectitur Caſpias gentes,Caucaſum,ſeptẽtrionalia Armeniæ,
Apolloniam ſupra Rhyndacum,Micomediam,Nicæam, Chalcedonem, Byzantiũ,
Lyſimachiam,Cherroneſum,Melanenſinum,Abderam,Samothraciam,Maroneã,
Oenum,Beſſicam,Thraciam,Mediam,Pœoniam,Illyrios,Dyrrachium,Canuſiũ, D
Apuliæ extima,Campaniam,Hetruriam,Piſas,Lunam,Lucam,Genuam, Liguriã,
Autipolin,Maſſiliam,Narbonem,Tarraconem,Hiſpaniam,Tarraconenſem medi
am,& inde per Luſitaniam.Gnomoni pedes IX,vmbræ VIII. Longiſſima diei ſpa-
ria, horarum æquinoctialium XV. addita nona parte vnius horæ, aut vt Nigidio
placuit quinta.Septima diuiſio ab altera Caſpíj maris ora incipit, vadit ſuper Cal-
latim,Boſphorum,Boryſthenem,Tomos,Thraciæ auerſa, Triballos, Illyrici reli-
qua,Adriaticum mare,Aquileiam,Altinum,Venetiam,Vicenriam,Patauium,Ve-
ronam, Cremonam, Raueunam,Anconam,Picenum,Marſos,Pelignos, Sabinos,
Vmbriam,Ariminum,Bononiam,Placentiam,Mediolanum,omniaq́ꝫ ab Apenni-
no,transq́ꝫ alpes, Galliam Aquitaniam,Viennam,Piræneum,Celtiberiam. Vmbili
co XXXV.pedum, vmbræ XXXVI: Vt tamen in partem Venetiæ exæquetur vm-
bra gnomoni, ampliſſima dies horarum æquinoctialium XV, & quintarum partiũ
horarum trium.Hactenus antiquorum exacta celebrauimus.Sequentium diligen-
tiſſimi quod ſupereſt terrarum tribus aſſignauere ſegmentis. A Tanai per Mæotin
lacum,& Sarmatas vſque Boryſthenem,atque ita per Dacos partemq́ꝫ Germaniæ,
Gallias oceani littora amplexi,quod eſſet horarum XVI. Alterum per Hyperbore
os & Britanniam, horarum XVII. Poſtremũ Scythicum à Riphæis iugis in Thy
len,in quo dies continuarentur,vt diximus,nocteſq́ꝫ per vices.Iidem & ante princi
pia quæ fecimus,poſuere circulos duos.Primum per inſulam Meroën,& Ptolemai
dem,in rubro mari ad elephantorum venatus conditam, vbi longiſſimus dies XII.
horarum eſſet,dimidia hora amplior.Secundum per Syenen Aegypti euntem, qui
eſſet horarũ XIII. Hæc de Plinij Secundi ſcriptis excepta, hunc in noſtris opuſculis
habeant locum.

SCHOLIA IN CAPVT XXXIII.

ET quia ſupra diſtantiam dierum &c.] *Agitur hoc capite de regionũ latitudine,quã diſtinguunt lineæ parallelæ,quas æquidiſtantes uocamus. Latitudo autem eſt regionum di-*

A *ſtantis uerſus meridiem & ſeptentrionē , cuius initium ſumitur à medio torridæ zonæ, ſeu quod eſt idem ab æquinoctiali: ut ciuitas ſub æquatore poſita, quēadmodū Iulia Aphricanum oppidū , nullam habet latitudinem: quod iam hinc uerſus aquilonem uergit , incipit habere aliquot latitudinis partes. Hanc diſtinguunt circuli qui in polis pinguntur, ambientes polum ex quo circino ducuntur, diſtantes plerunq; ſpatio decem partium: in mappis autem (ſic enim uocant uulgo tabulas in quibus orbis eſt deſcriptus) diſtant quadrantibus horarum, id ubi dies maximus à proxima regione quadrante creuit, iſtic eſt alius parallelus: ſed poſt Britanniam propter nimis præcipitem inclinationē & ſphere, non amplius per quadrantes horarum computatur. quā uniuerſam αὐτολεξεὶ libuit hoc loco ſubijcere ex ſecundo libro Ptolemæi μεγάλης πραγματείας. Prius tamen eam ponemus quam in ipſo Beda inuenimus de umbris.*

CONCORDIA DVODECIM MENSIVM PER VMBRAM, CVIVS GNOMON ERIT HVMANI CORPORIS LONGITVDO.

Ianuarius & December.

Hora I.	& IX.	pedes XXIX.
hora II.	& X.	pedes XIX.
hora III.	& IX.	pedes XVII.
hora IIII.	& VIII.	pedes XV.
hora V.	& VII.	pedes XIII.
hora VI.		pedes XI.

Aprilis & September.

Hora I.	& XX.	pedes XXIII.
hora II.	& X.	pedes XIII.
hora III.	& IX.	pedes XI.
hora IIII.	& VIII.	pedes IX.
hora V.	& VI.	pedes VII.
hora VI.		pedes V.

B

Februarius & Nouember.

hora I.	& XXI.	pedes XXVII.
hora II.	& X.	pedes XVIII.
hora III.	& IX.	pedes XV.
hora IIII.	& VIII.	pedes XIII.
hora V.	& VII.	pedes XI.
hora VI.		pedes IX.

Maius & Auguſtus.

hora I.	& XI.	pedes XXI.
hora II.	& X.	pedes XI.
hora III.	& IX.	pedes IX.
hora IIII.	& VIII.	pedes VII.
hora V.	& VII.	pedes V.
hora VI.		pedes III.

Martius & October.

hora I.	& XI.	pedes XXVII.
hora II.	& X.	pedes XVII.
hora III.	& IX.	pedes XIII.
hora IIII.	& VIII.	pedes XI.
hora V.	& VII.	pedes IX.
hora VI.		pedes VII.

Iunius & Iulius.

hora I.	& XI.	pedes XIX.
hora II.	& X.	pedes IX.
hora III.	& IX.	pedes VII.
hora IIII.	& VIII.	pedes V.
hora V.	& VII.	pedes III.
hora VI.		pedes I.S.

A DE QVINQVE CIRCVLIS MVNDI, ET SVBTERRANEO SYDERVM MEATV. Cap. XXXIIII.

SAne quoniam de temporibus loquentes, neceſſe habuimus aliquoties æquino
ctialis, vel ſolſtitialis, vel brumalis meminiſſe circuli, vel zonæ, & de ijs paulo
latius dicendum putauimus: Solent enim philoſophi inæqualitates temporum, vel
curſuum ſolis annuorum ijs diſtinguere vocabulis, vt ęquinoctialem vocent zonã,
vel circulum, illam cæli regionem, qua ſol circa æquinoctia: ſolſtitialem, qua circa
ſolſtitium: brumalem, qua in hyeme mundum cõſueuit ambire. Circuli autem, vel
zonæ vocantur ex eo, quod circuitu ſolis efficiuntur, è quibus æquinoctialis, quæ
media eſt zona, æquali ſpatio terras ſuper ſubtusq́; circũflectitur: at ſolſtitialis tam
parum ſpatij ſub terris, quàm brumalis agit ſuper terras. Itemq́; brumalis, qui ſup
terras anguſtus eſt, tantam habet amplitudinem circuitus ſub terra, quantam ſolſti
tialis ſupra terram: quia nimirum ſol in æquinoctio tãtum ſpatij noctu ſub terris,
quantum interdiu ſuper terras exigit, tanto vtiq; diſcrimine ſub Boreas partes oc-
cultus, quanto viſus iter ſuum deflectens ad auſtros. Porro in bruma tantũ ſub ter-
ræ inferiora longe lateq́; circumfertur, quantum in ſolſtitio ſupra terram edita, lon
go latoq́; circumlabitur flexu: Similiter ęſtiuo, id eſt, ſolſtitiali decurrens in circulo,
tam breuem ſub aquilonia terræ loca noctu facit digreſſum, quàm ſuper meridiana
eius loca diebus hybernis breuem facit aſcenſum: Sicut enim quælibet anni verten
tis nox illam habet longitudinem, quam ante VI. menſes habuit, & poſt VI. menſes
habitura eſt dies: ita omni nocte ſol tantum agit iter ſub terra, quantum ante VI. mẽ
ſes egit, & poſt VI. menſes acturus eſt ſuper terram: Tantum nunc noctu ad aqui-
lonem, quantum tunc interdiu gyrãs ad meridiem. Sed & ſtellæ omnes expleto VI.
B menſium curriculo, illam cæli plagam interdiu, quam noctu antea luſtrando circũe
unt, eandem replicato totidem menſium tempore repetẽtes, ſolitis noctu tranſigũt
excubijs, tanto latiorem quæquæ ſub terris, quanto anguſtiorem ſupra: itemq́; tan-
to breuiorem ſubtus, quanto productiorem ſupra terras curſum peragentes. Vnde
fit, vt in anno ſolari, Arcturus, Orion, & canis, ſed & lacteus circulus, cæteraq́; mi-
litia cæli vna vice plus terræ orbem, quàm ſol ipſe circumeat. Extra hos ſane circu-
los ſolis tres, duos vtrobique circulos, ſeptentrionalem ponunt & auſtralem: quo-
rum ſeptentrionalis ſemper noſtris viſibus apparens, non ſolis, ſed Arcturi, & quæ
circa eum ſunt ſtellarum ambitu conficitur: & quia vicinitate caret ſolis, frigidus eſ
ſe non ceſſat. Cui ſimilis eſt auſtralis, & ipſe ob longinquitatẽ ſolis gelidus, obq́; ter-
ræ obiectum nobis ſemper abſconſus: De quo vtroq; in dei laude dicitur: Qui facit
arcturum & Oriona, & Hyadas, & interiora Auſtri. Et alibi: Qui extendit aquilonẽ
ſuper vacuum. Meminit horum & Poëta:

> Quinq; tenent cælum zonæ, quarum vna coruſco
> Semper ſole rubens, & torrida ſemper ab igni.

Ipſa eſt æquinoctialis, quam quia ſemper ſol aut præſens, aut hinc vel inde vicinus
illuſtrat, nimirum ſubiecta terrarum exuſta flammis & cremata, cominus vapore
torrentur.

> Quam circum extremæ dextra læuaq́; trahuntur
> Ceruleæ glacies concretæ, atq; imbribus atris.

Septẽtrionalem dicit & auſtralem, quibus ſubiecta omnia ob ſolis, molliorumq́; ſy-
derum abſentiam, infeſta rigore, & gelu premuntur æterno, teſte ipſo mari conge-
lato, quod ab inſula Thyle diei vnius nauigatione diſtat ad Boream.

> Has inter mediamq́; duæ mortalibus ægris
> Munere conceſſæ Diuum.

Solſtitialem & brumalem ſignificat, quæ vicina vtrinque feruentis & gelidarum
ſunt vi temperatæ: ideoq́; ambas dicũt habitabiles, id eſt, habitationi habiles, & nec
frigoris immanitate, nec caloris mortalium à ſe repellentes acceſſum: quamuis vnã
ſolummodo probare poſſunt habitatam: Neque enim vel Antipodarum vllatenus

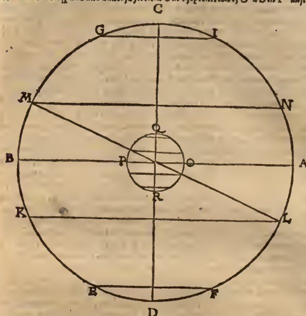
 C

eſt fabulis accommodandus aſſenſus, vel aliquis refert Hiſtoricus vidiſſe, vel audiſſe, vel legiſſe ſe, qui meridianas in partes ſolem tranſierũt hybernum, ita vt eo poſt tergum relicto tranſgreſſis Aethiopum feruoribus, temperatas vltra eos hinc calore, illinc rigore, atq; habitabiles mortalium repererint ſedes. Denique ſolertiſſimus naturalium inquiſitor Plinius, qui non negat terram, etſi ſit figuræ pineæ nucis, nihilominus vndique incoli, vide quid de ĳs ſcribens zonis dicat: Circa, inquit, duæ tantum inter exuſtam & rigentes temperantur, eæq; ipſæ inter ſe non peruiæ propter incendium ſyderis. Facillimum ſane harum zonarum dant exemplum, qui gelidiſſimo hyemis rigore ad focum ob longo ſchemate factum ſeſe calefaciũt, vbi ignis ipſe, quaſi media zona & proxima, quæq; illi prorſus intãgibilia ſunt ob ardorem: quæ vero ſunt longius à flammis hinc vel inde remota, communi frigore torpent. Porro quæ inter hæc vtrinq; temperata ſunt, & ad calefaciendum accommoda, ſiue ex vna, ſiue ex vtraq; ignis parte ſtare voluerint, qui hunc ſibi algidæ noctis in tenebris ſub diuo ad lucem focumq́; pararunt, qui ſi circumire ignis in modum ſolis poſſet, quinq; nimirum circulos redderet: quia vero ſtat, lineas quinque facit, vnam in medio feruidam, duas circum gelidas, totidem inter has temperatas.

SCHOLIA IN CAPVT XXXIIII.

SAne quoniam de temporibus loquentes.] *Sunt quinq; circuli in ſphæra σφαιρικῇ ſeu (ut recentiores uocant) materiali κρικωτῇ, de quibus, tametſi apud alios paſſim ſit obuium, uolui tamen iſto loco, ut Beda uel à quolibet intelligatur, hos paucis exponere. Quinq; igitur pinguntur, non quidem quod non plures ſint, ſed quod plures ponere ſuperuacaneum eſt, horum à ſole deſcribuntur tres, duo reliqui à ſtellis: Intelligendum eſt enim, circumacta ſphæra, omnem notã deſcribere circulũ: qui à ſole deſcribuntur ſunt æquator, circulus brumalis, & circulus ſolſtitialis: facit enim ſol in tribus cæli partibus quatuor diſcrimina, diligenter ſtudioſis annotanda. Nã cum eſt à nobis uerſus auſtrum remotiſſimus, quod fit circa nonas Decembres: nec enim difficile eſt animaduertere, quam ſit tũc ſol procul (in meridie ſemper intelligo) à noſtro uertice digreſſus, eo inquam die circulum deſcribit ex mundi circumactu, à quo poſtridie iterum incepit aſcendere, ac uertere ſeſe ad nos: propterea circulus ille tropicus dicitur, quod ab eo loco ſol ſemper reuertitur. Græcis τροπὴ χειμερινὴ dicitur, id eſt, uerſio hyberna: eum diem uocant latini brumam, quaſi ut Nonius annotauit βραχὺ ἦμαρ, id eſt, breuem diem: propterea à noſtris circulus brumalis uocatur, & fit exiſtente ſole in prima parte capricorni, unde & circulus capricorni dicitur. Deinde poſt dies nonaginta, medium mundi obtinet, ubi deſcribit circulum æquinoctialem: quo die in qualibet regione dies & noctes ſunt pares. Poſt hanc metam quotidie ſol uicinior ſeptentrionibus redditur, uſq; ad ſolſtitium, quo die deſcribitur tertius parallelus, qui ſolſtitialis dicitur, græce τροπὴ θερινὴ, id eſt, uerſio æſtiua ſignificantius dicitur, Germanice quoq; eadem ratione des ſomerſche ſon vueindte: fit quoq; in prima cancri parte, unde & tropicus cancri ſeu circulus cancri dicitur. Vniuerſum id quod extremis circulis & medio continetur, torrida zona apud ſcriptores dicitur, regiones enim his cæli locis ſubiecta perpetuo æſtu uexantur. Reſtant duo alĳ circuli paralleli circa polos mundi ducti, intra quos ſtellæ quæ continentur, nunquam occidunt, q deſcribuntur non omnibus eodẽ modo: nam in græcia deſcribitur à poſteriore pede urſæ maioris. Coloniæ à lyra ſeu fidicula: ſed alĳ hos circulos nõ à ſtellis, ſed à polis ſigniferi ducunt qui in quolibet tractu ſunt pares, ſed hi qui deſcribuntur à ſtellis nunquam occidentibus, pro climatum diuerſitate euariant: abeuntibus enim ad auſtrum, fiunt anguſtiores, ad ſeptentrionem ampliores: dicũtur ab Ariſtotele hi circuli ſemper apparentes. Horum unus circa polum arcticum, ſeptentrionalis dicitur uel arcticus, alter qui huic ſub terra ad auſtrum reſpondet, antarcticus: tractus qui inter hos circulos & torridam zonam ſunt, dicuntur zonæ temperatæ, quarum una noſtra eſt, altera antichthonum: quæ ſub circulis polaribus iacent, ſunt intemperatæ frigidæ. Docet autem hoc ſubiecta figura.* D

A *Diuiſio eſt mundi per zonas cui hoc loco adſcriptæ ſunt literæ A B C D. Quō uero ducãtur lineæ inter literas uides: nam ſpatia duo aduerſa ſibi.i. à C in I ſeptentrionẽ, & à D in F auſtraliũ intelligũtur prima obriguiſſe perpetua ſiquidẽ id oſtendunt lineæ ab I in G et ab F in E, inter hos extremos cingulos & mediũ ſunt duæ mortalibus cõceſſæ ab I ſ. in N, & ab F in L, ab his quoq; ducũtur lineæ oſtendẽtes zonas ab N in M, & ab L in K. Nã inter I & N æſtiua, inter L & F hyemalis cõſtat, quæ utraq; altrinſecus & frigoris & caloris tẽperie gaudẽt: quoniã ab N in L, ſemper ſole rubet & in altera quoq; minore q maiore cõtinẽtur qnq; zonis terræ ſuperiacẽt qnq; zone cæli q̃ diſtinguuntur literis O P Q R qbus ſic diuiditur atq; magnis orbis literis A B C D. Ex his igitur conſtat ſingulas terræ partes à ſingulis cæli partibus ſuper uerticẽ ſuum poſitis qualitatem mutuari.*

B

¶Vnde fit vt in anno ſolari arcturus Orion &c.] *Singuli planetarum orbes cõtra cælum ab occaſu in exortum mouentur, unde dum ipſi integrum cæli circulum abſoluũt, ſemel minus quam ipſum firmamẽtum terram circumiuerunt. itaq; Saturnus tricenis unum circuitũ perdiderit, ſol ſingulis annis, quotidie enim it contra cælum unam partem, luna uigintiſeptem diebus & triente ſemel minus quam ipſum firmamentũ circa mundum uerſa eſt: quod niſi eſſet in ſole, toto anno eiſdem horis, eadem nobis orirẽtur ſydera: ſed diuerſum obſeruamus, nã Orion aliquando media nocte, aliquando ueſperi, aliquãdo diluculo exoritur.*

¶Arcturus.] *Arcturus ſtella eſt primæ claritatis intra pedes Bootæ. Oriõ magnitudine (inqt Ariſtoteles) & multitudine ſtellarum ſydus maximũ eſt, uulgo quoq; notũ, propter aſteriſmi claritatẽ. Canis inter Galaxiã & Orionis pedes eſt collocatus, cuius ea quæ in ore ponitur, canicula uocatur, ſirius autẽ à græcis propter ſiccitatem, quæ eſt dum hoc aſtrũ cum ſole exoritur.*

¶Neq; enim Antipodaꝝ.] *Antipodæ ſeu Antipodes (utroq; enim mõ latini poſſunt inflectere, teſte Priſciano) à Lactantio & Auguſtino negantur: Verum his à recentioribus ſatis eſt reſpõſum. Si enim propterea putarint nõ eſſe, quod ex aduerſo in altera parte cæli eadẽ nõ ſit mundi figura, quæ apud nos, mundũ negant eſſe rotundũ, atqui hoc iam à multis ſatis eſt demonſtratũ: ſi ob id, quod in ea parte orbis crediderint nõ eſſe hoĩes, ſed maria, aut inculta loca, nauigationibus id nunc deprehenſum eſt.*

DE QVATVOR TEMPORIBVS, ELEMENTIS, HVMORIBVS. Caput XXXV.

TEmpora ſunt anni quatuor, quibus ſol per diuerſa cæli ſpatia diſcurrendo ſubiectum temperat orbem: diuina vtique procurante ſapientia, vt non ſemper eiſdem commoratus in locis, feruoris ariditate mundanum depopuletur ornatum, ſed paulatim per diuerſa commigrans, terrenis fructibus naſcendis maturandiſq; temperamenta cuſtodiat. A q̃ temperamento videtur temporibus inditũ nomen, vel certe quia quadam ſuæ ſimilitudine q̃litatis adinuicẽ cõtẽperata voluũtur, tẽpora recte vocant: Hyems enim, vtpote lõgius ſole remoto, frigida ẽ, & hũida: Ver, illo ſup terras redeũte, hũidũ & calidũ: Aeſtas, illo ſupſeruẽte, calida & ſicca: Autũnus, illo ad inferiora decedẽte, ſiccus & frigidus: ſicq; fit, vt amplexãti-

A

SCHOLIA IN CAPVT XXXV.

HOrum autem temporum principia.⌋ Iam ſupra meminimus, autores uariare in ratione horum temporum, plerique reſpiciunt eorum qualitates, quæ ſunt ex calido, frigido, humido, & ſicco: quæ ubi natura primum mouet atque excitat, manifeſtis operationibus inde ſubſequentibus: ſtatuuntur ex eo temporum diſcrimina: ſed quia omnibus annis pari ratione non accidit, diſtincta ſunt tempora exortibus ſtellarum fixarum. Habent autem ſingulæ partes qualitates elementares: ut uer humidum & calidum, aeris naturam ſortitum eſt: æſtas ſicca eſt & calida uelut ignis, autumnus frigidus & ſiccus, hyems frigida & humida, qualis & natura humoris eſt. Nam & hyems ab ὕω dicitur, quod eſt pluere.

¶Media inter illos hyeme Eteſiarum flatu.⌋ Eteſiæ uenti ſunt quos anniuerſarios quidam uocant, qui flant poſt exortum canis ſpatio quadraginta dierum ex ſeptentrionibus, quorum flatus ualidiores ſunt in auſtrinis quàm in arctois regionibus. Vide libro ſecundo μετεώρων.

Figuras quas hic ſubieci ſic pictas inueni in exemplari ſcripto quæ, quia nonnihil ad hoc caput faciebant, uidebantur non eſſe omittendæ. Priori figuræ ſic fuit adſcriptum.

DE TEMPORIBVS AC PARTIBVS EIVS ET QVALITATIBVS ANNI, SCHEMA.

B

S. ſignum ſemis ſignificat, quælibet enim dictio menſuræ ſeu in partibus aßis ſuum quendã characterem, de quibus & apud Bedam de partibus aſſis & pleroſq; alios uetuſtiores grammaticos: ſed deſcriptorum inſcitia uel negligentia corruptæ ſunt, neq; enim euiuſmodi apud Bedam ponuntur, reſpondent antiquitatibus ſculptis aut pictis.

Subieci hic alteram figuram quam in codice uetuſtiſſimo ſic ad literam inueni, cui hoc adſcriptum fuit. C

DE CONVENIENTIA COSMI, MICROCOSMI ET ANNI.

D

DE ANNIS NATVRALIBVS.

Caput XXXVI.

Annus Am Annus vel ab innouando cuncta quæ naturali ordine tranſierant, vel à circuitu temporis nomen accepit, quia veteres am pro circum ponere ſolebant, vt Cato dicit in Originibus Oratorum, amterminum, id eſt, circumterminum: & ambire dicitur, pro circumire: Eſt autem annus lunaris, eſt & ſolaris, eſt & errãtium diſcretus ſtellarum, eſt & omnium Planetarum vnus, quem Magnum ſpecialiter nun- *Magnus annus.* cupãt. Sed lunaris annus quadrifarie accipitur: primus eſt nanq;, cum luna XXVII. diebus, & VIII. horis Zodiacum percurrens, ad id ſignum ex quo egreſſa eſt reuertitur. Secundus duobus diebus, & quatuor horis prolixior, qui conſuete menſis appellatur, cum ſolem, à quo noua digreſſa eſt, XXIX. diebus, & XII. horis exactis iam defecta repetit. Tertius, qui XII. menſibus huiuſmodi, id eſt, diebus CCCLIIII. expletur, & vocatur communis, eo quod duo ſæpiſſime tales pariter currant. *Annus cõmunis.* Quartus q [illegible] græce dicitur, id eſt, ſuperaugmentum, & habet XIII. menſes, id eſt, dies CCCLXXXIIII. qui vterq; apud Hebræos à principio menſis paſchalis incipit, ibidemq; finitur. *Annus ſolaris.* Apud Romanos vero ab incipiente luna menſis Ianuarij ſumit initium, ibiq; terminatur. Item ſolis eſt annus, cum ad eadem loca ſyderum redijt, peractis CCCLXV diebus, & VI. horis, id eſt, quadrante totius diei, quæ pars quater ducta cogit interponi diem vnum, quod Romani biſſextum vocant, vt ad eundem circuitum redeatur. Quartus ſolaris gyri annus biſſextilis eſt, cæteris tribus vno die prolixior, quo confecto ſol ad cuncta ſignorum loca eiſdem dierum noctiumq;,

A quibus ante quadriennium reuertitur horis. Annus errantium ſtellarum eſt, quo illarum quæq; Zodiaci ambitum perluſtrat, de quo ſupra diximus. Annus magnus eſt, cum omnia ſimul errantia ſydera ad ſua quæque loca, quæ ſimul habuere, recurrunt: De quo Ioſephus in primo Antiquitatum libro, cum longæuitatem primorũ hominum deſcriberet, ita meminit: nullus autem ad vitam modernam, & annorũ breuitatem, quibus nunc viuimus, vitam comparans antiquorum, putet falſa quæ de illis ſunt dicta, & eo quod nunc vita tanto non ducatur tempore, credat neque illos ad vitæ illius longitudinem perueniſſe. Illi nanq; cum eſſent religioſi, & ab ipſo deo facti: cumq; eis pabula oportuniora ad maius tempus exiſterent præparata, tãtorum annorum curriculis rite viuebant: deinde propter virtutes & glorioſas vtilitates, quas iugiter perſcrutabantur, id eſt, Aſtrologiam, & Geometriam, deus eis amplius viuendi ſpatia condonauit, quæ nunc haud ediſcere potuiſſent, niſi ſexcentis viuerent annis: per tot enim annorum curricula magnus annus impletur. Annũ autem ciuilem, id eſt, ſolarem, Hebræi ab æquinoctio verno, à ſolſtitio Græci. Aegyptij ab autumno, à bruma incipiunt Romani.

Annus Planetarum.

SCHOLIA IN CAPVT XXXVI.

ANnus ab innouando.] *Haſtenus Beda per quandam præparationem ad anni temporis deſcriptionem, explicauit ſolis effecta quædam, ac alias circunſtantias: ab hoc autem capite uſq; ad principium annaliũ, congeſſit quædam de annorũ uarietate. Annus enim poſtrema tẽporis erat pars ex his quas in principio libri propoſuimus. Et ordo requirebat, ut priuſquã annales exponeret, redderet rationem annorũ: Eſt autem annus ut generaliter definiamus, certũ temporis interuallum, quod fit dum ſydus aliquod errans, ſigniferũ orbem ſuo motu per ſignorũ ordinẽ integre abſoluit: Vnde & annorũ epitheton apud ueteres quoq; ſumptũ ex Aſtrologia uertens annus, quod fiat planetæ cuiuſlibet per zodiacum conuerſione, quo epitheto aliquod utuntur ſcriptores, ad exprimendã naturam anni, aliquando ad differentiam annorũ, qui non ſtellarum motibus cõputantur, ſed arbitrio hominum, ut uere uertens annus ſolis, conſtat diebus CCCLXV. & quadrãte: at uulgaris eſt quadrante minor, biſſextilis eſt ſemiſſe & quadrante maior, ſic & lunæ anni, aut ſunt uertentes, aut uulgares. i. quibus nos propter faciliorum cõputationem aut detraximus, aut addidimus aliquid.*

B

¶Quia veteris am pro circum.] *Sic & F. Pompeius: Am, inquit, præpoſitio loquelaris ſignificat circũ, unde ſeruus ambactus, id eſt, circũactus. Quin & Græci eodem reſpicientes annum uocant ἐνιαυτόν, quod in ſeſe redeat, quæ natura eſt ambitus & circuli.*

¶Quem magnum ſpecialiter nuncupant.] *Magnum annum uocant dum oẽs ſyderũ motus etiam tardiſſimi ſemel ſuos curſus deficiunt. Hic uere uertens à Cicerone dicitur in extenuatione humanæ uitæ, libro ſexto de Repub. in quo multa milia annorũ uertentium cõtinentur, ſed de eo numero nondũ ſatis conſtat: recentiores terminant LXIXM. annorum ſolarium: qua de re ſi pluſcula cognoſcere libet, uide Macrobium in ſomnium Scipionis. Dicuntur & ſolares anni magni reſpectu lunariũ, ut apud poëtam: Interea magnũ ſol circumuertitur annũ ex quo uerſu & ratio uertentis anni conſtat.*

¶Emboliſmus.] *i. adiectitius: uide Macrobium, ſed ille menſes ἐμβολίμους nõ annum uocat.*

¶Annus magnus eſt.] *Vocant & hunc annum Platonicum, mira enim fuerunt eius de hoc anno placita.*

DE DISPARIBVS ANTIQVORVM ANNIS. Ca. XXXVII.

HAec de annis ſint dicta naturalibus, cæterum antiquos diuerſarum gentium populos diuerſe in obſeruatione annali à vero deuiaſſe etiam beatus Auguſtinus edocet: qui cum in duodecimo de ciuitate dei libro contra eos ageret, q etiam ſanctam ſcripturam putabant aliter primis ſeculi temporibus annos cõputaſſe, id eſt, tantæ breuitatis, vt vnus annus noſter decem illos habuiſſe credatur, dicentes: Cum audierit quiſq;, vel legerit nongentos annos quenq; vixiſſe, debet intelligere nonaginta: decem quippe illi anni vnus eſt noſter, & decem noſtri, centum illi fuerint: Dicit inter alia. Vt autem aliter annum tunc fuiſſe computatum non ſit

incredibile, adijciunt quod apud pleroſq; ſcriptores hiſtoriæ reperitur, Aegyptios habuiſſe annum IIII. menſium, Acarnanas VI. menſium, Lauinios XIII. menſiū. Plinius ſecundus cum commemoraſſet relatum fuiſſe in literas, quendam vixiſſe CLII. alium, decem amplius, alios ducentorum annorum habuiſſe vitam, alios trecentorum annorum, quoſdam ad quingentos, alios ad ſexcentos, nonnullos ad octingẽtos etiam perueniſſe, hæc omnia inſcitia temporum accidiſſe arbitratus eſt: Alij q̃ppe, inquit, æſtate determinabant annum, & alterum hyeme: alij quadripartitis temporibus, ſicut Arcades inquit, quorum anni trimeſtres fuerunt. Adiecit etiam aliq̃ñ Aegyptios, quorum paruos annos quaternorum menſium fuiſſe ſupradiximus, lunæ fine limitaſſe annum. Itaque apud eos, inquit, & ſingula milia annorum vixiſſe produntur. C

Annalis ratio uarie habita.

SCHOLIA IN CAPVT XXXVII.

PLinius ſecundus cum commemoraſſet &c.⌋ *Locus eſt apud Plinium de ſpatijs uitæ longiſſimis, libro VII. capite XLVIII.*

¶ Arcades inquit, quorum anni trimeſtres faciunt.⌋ *Arcades primi mortalium putantur, primumq́; obſeruaſſe tempora ex lunæ curſu, unde fabula uulgatum eſt eos fuiſſe luna antiquiores. Eſt & lunæ ſpecies creſcentis (quæ meno[illegible] dicitur) etiam num inſigne & Arcadiæ & Græciæ, quod ſibi uſurpat natio Turcarum.*

DE RATIONE BISSEXTI. Cap. XXXVIII.

DE ratione biſſexti non noua nunc cudere, ſed quæ in epiſtola roganti amico quondam dixi, etiam ijs inſerere opuſculis placuit, vbi poſt præfationem congruam ita ſubiecit: Sicut, inquam, ſaltum lunæ quem dicunt, locus & hora citior incenſionis eius per X. & IX. annos efficit: ita econtrario biſſextum non alia cauſa, q̃ tarditas ſolaris curſus generat. Sunt enim nonnulli qui facilitate computandi abſq; labore comprehendant, quanta biſſexti creſcentis particula per ſingulos annos, vel menſes, vel etiam ſeptimanas, & dies inceſſantes adimpleatur: Nec tamẽ dicere nouerint, qualiter eadem particula creſcat, vel quæ ſit cauſa, quæve ratio cremẽti ipſius, quidve naſceretur erroris infeſti, ſi non ipſe dies biſſexti ſuo iuxta morem neceſſarium intercaletur in ordine. Biſſextus igitur ex quadrantis ratione per quadriennium cõficitur: Quadrantem nanq; ſolent appellare quartam partem cuiuſlibet rei, verbi gratia, pecuniæ, temporis, loci: & ideo quarta pars diei, qui XXIIII. horis cũ ſua nocte completur, id eſt, horę VI. quadrans conſuete vocatur. Quadrantis autem huiuſce per quadriennium in diem integrum colligendi, & in loco ſuo intercalandi hæc eſt ratio, quia ſol annuũ cæli ambitum, id eſt, XII. ſigna circuli Zodiaci notiſſima, non in CCCLXV diebus, ſed ſuperadditis VI. horis adimplere cognoſcitur: vnde fit, vt ſi verbi gratia, nunc ęquinoctialem cæli locum mane oriens intrauerit, in hunc anno ſequente meridie, tertio veſpere, quarto media nocte, quinto rurſus in exortu diei, vtpote cõpleto diei totius circuitu recurrat, ſicq; neceſſario diem ſuperfluum admoneat vbilibet interponendum, anniq́; quarti plenitudini eſſe copulandum. Quem Aegyptij anno ſuo ſolenniter explero, id eſt, IIII. Calendarum Septembrium, Romani autem VI. Calendarum Martiarum die, vnde & biſſextum vocant, intercalare conſuerunt. Quod ſi quis calculatorum facere negligens CCC. ſolum ac LXV. diebus omnes ſe annos agere debere putauerit, magnum ſibi mox inueniet annui circuitus occurriſſe diſpendium, ita vt poſt aliquot annorum vertentium curricula, æſtiuis menſibus vernum tempus, vernis brumale, brumalibus autumnale, autumnalibus æſtiuum ſe offendiſſe peruerſus computator, horreſcat. Si cui ſane quæ de Signifero & cæli ambitu paucis diximus, forte habẽtur incognita, huic vulgari, & fortaſſis compendioſiori, ac manifeſtiori ratione ſatisfacere curauimus, vt qui cæli ſignis intendere puerili in ſchola non didicit, ſaltem horologij lineis in terra, quæ neceſſaria quærit apprehẽdat. Et hic ergo ſciat, ſolem morulis ſuis & tar- D

A ditate quotidiana quadrantis huius annui diſponente opere Creatoris eſſe miniſtrũ, quem diligentior inquiſitio declarat, non ad eãdem horologij lineam p̃ CCCLXV. dies poſt ſe plene redaci, ſed ſi, uerbi gratia, præſenti anno in æquinoctio vernali, quod iuxta Aegyptios, qui calculatorum palmam tenent, XII. Calendarum Aprilium die ſolet venire, à medio orientis ſurrexerit, eadem die poſt annum aliquanto inferius oriri, & tertio, quarto, quintoq; anno eandem diminutionem in tantum naturali ſui curſus augere temperãtia, vt niſi dies biſſextilis antea iuxta morem intercaletur, iam XI. Calendarum Aprilium die facturus æquinoctium à medio ſurgat orientis, eãdem nihilominus tarditatis ſuæ cõſtantiam in cæteris quoq; per totum annum ſeruaturus exortibus ſimul & occaſibus.

SCHOLIA IN CAPVT XXXVIII.

SVnt enim nonnulli qui facilitate computandi.] *Non eſt difficilis computandi hic modus, fit enim ſectione partiũ dodecamorij, prateres diſtributione minutorum in ſingulos dies, quibus annus ſolaris conſtat, quot minutis uidelicet ſol quotidie minus promoueat in ſignifero, quã integram partem triceſimi dodecamorij portionem, de qua & ſupra cõmeminimus: ſed hoc loco indicem ſubijcere libuit motuum ſolis ac lunæ, quantũ ſcilicet ſingulis temporũ momentis in ſignifero ſpatij conficiant.*

	Sig.	P.	MP.	MS.	Ter.	Quar.	Quin.	Sex.	Sept.
Sol qualibet hora	0.	0.	2.	27.	50.	49.	3.	10.	4.
Sol quolibet die	0.	0.	59.	8.	19.	37.	19.	13.	56.
Sol quolibet anno	11.	29.	45.	39.	22.	1.	59.	45.	40.
Sol anno & horis VI.	12.	0.	0.	26.	26.	56.	19.	34.	4.
Luna qualibet hora	0.	0.	32.	56.	27.	33.	7.	57.	41.
Luna quolibet die	0.	13.	10.	35.	1.	15.	11.	4.	35.
B Luna dieb. 27. & 8. horis	12.	0.	9.	17.	14.	15.	2.	45.	13.

In hac figura primus ordo oſtendit quot ſigna ſidus per id tẽpus in cælo trãſeat, ſecundus partes triceſimas dodecamorij, tertius quot minuta prima: dicuntur autẽ minuta prima ſexageſimæ partes vniuſcuiuſq; partis triceſimæ ſeu gradus, quartus minuta ſecunda, quintus minuta tertia. Progrediuntur enim Mathematici in infinitum hac ſectione quæ fit per minuti antegreſſi ſexagenariam diuiſionem.

¶ *Conſtat ex hoc indice per computationem additionis aliquanto plus intercalari, quàm uerus ſolis motus exigat: ob id contingit ſolſtitium & brumam & æquinoctia citius uenire, (quod ad computationẽ mẽſium attinet) ætate noſtra, quàm Ciceronis, aut Plinij, de qua re ſuperius plura ſunt dicta.*

¶ Quem Aegyptij anno ſuo ſolenniter expleto.] *Tametſi Aegyptij aliter intercalent quam Romani, eadẽ tamen utrobiq; ratio. Vterq; enim diem intercalarẽ ultimo mẽſi apponũt, quia adiectione creſcere debent extremæ magnitudinũ partes. Romanis autem fuit primus Martius, antequã intercalabant. Sic Aegyptij circa autumnũ exeunt anno.*

¶ Saltem horologij lineis in terris.] *Horologiũ intelligendũ eſt quale ſuperius deſcripſi, uas ſ. horoſcopũ, quã ſcaphen Vitruuius uocat: in alijs nanq; neſcio, quo pacto id deprehendi poßit.*

DE MENSVRA CREMENTI ET BISSEXTILIS. Caput XXXIX.

SEd & de menſura crementi biſſextilis ne te noſtra lateat ſententia, dicimus quadrantem eius diei, id eſt, VI. horas per annum adcreſcere, horam autem per duos menſes, dimidium vero horæ per vnum menſem, ſolis dico naturalem. Porro quartam partem horæ, id eſt, punctum per medium mẽſis, quia ſolem nouimus Zodiacum circulum, id eſt, duodecim ſigna horoſcopi per CCCLXV. dies, & VI. horas ambire. Singula aũt ſigna eiuſdem Zodiaci per XXX. dies, & X. horas, ac ſemiſſem

naturali curſu peragere:dimidium vero ſigni cuiuſq; per XV.dies V. horas & qua- C
drantem vnius horæ percurrere : Nec omnino putamus eorum ſuſcipiendam eſſe
ſententiam,qui quaſi nocti nihil tribuentes , tres tantum horas per annum biſſexto
adcreſcere confirmant. Quod ſi ita eſſet,non ante annorum VIII.circuitum dies,qui
creuerat totus compleretur:diem nanque totum,id eſt, cũ ſua nocte XXIIII. habere
horas,etiam vulgus ignobile nouit. Qui dum totus per quadriennium non nege-
tur impleri,qua ratione quarta pars eius per ſingulos IIII.annorum negatur imple-
ri? Verum ſi quis noſtram in hoc ſpernendam putat aſſertionem, legat beati Aure-
lij Auguſtini quartum de ſancta trinitate libellũ, vbi de ſenarij numeri, in quo mũ
dus factus eſt,perfectione diſſerens,etiam huius quadrantis mentionem facere,imo
& eum certi myſterij gratia per omnipotentem conditoris ſapientiam prouiſum fa
ctumq; docere non omiſit. Vnum enim,inquit,& duo & tria,ſex fiunt , qui nume-
rus propterea perfectus dicitur,quia partibus ſuis completur: Habet enim eas tres,
ſextam tertiam & dimidiam,nec vlla pars alia,quæ dici poſſit quota ſit inuenitur in
eo:Sexta ergo eius vnum eſt,tertia duo,dimidia tria. Vna autem & duo & tria con
ſummant eundem ſenarium, cuius perfectionem nobis ſcriptura ſancta commen-
dat in eo maxime,quod deus VI.diebus fecit opera ſua , & ſexto die factus eſt ho-
mo ad imaginem dei,& ſexta ætate generis humani,filius dei venit , & factus eſt fi-
lius hominis,vt nos reformaret ad imaginem dei. Annus etiam vnus, ſi XII. mẽſes
integri conſiderentur,quos triceni dies cõplent,talem quippe menſem veteres ob-
ſeruauerunt,quem circuitus lunaris oſtendit,ſenario numero pollet ; Quod enim
valent ſex in primo ordine numerorum , qui conſtat ex vnis vt perueniatur ad X.
hoc valent LX.in ſecundo ordine,qui conſtat ex denis,vt pueniatur ad centũ: Sexa-
genarius ergo numerus dierum,ſexta pars anni eſt. Et paulo poſt: Proinde,inquit,
per ſenarium primi verſus multiplicatur,tanquam ſenarius ſecundi verſus , & fiunt
ſexies ſexageni triceni & ſexaginta dies, qui ſunt integri XII. menſes. Sed quoniam D
ſicut menſem circuitus lunæ oſtendit hominibus, ſic annus circuitu ſolis animad-
uerſus eſt:reſtant autem V. dies,& quadrãs diei, vt ſol impleat curſum ſuum , an-
numq; concludat: quatuor enim quadrantes faciunt vnum diem, quem neceſſe eſt
intercalare ex curſu quadriennio,quod biſſextum vocant,ne temporum ordo tur-
betur. Etiam ipſos V. dies & quadrantem ſi conſideremus ſenarius numerus in eis
plurimum valet: primo,quia ſicut fieri ſolet,vt à parte totum computetur, nõ ſunt
iam dies quinq;,ſed potius ſex,vt quadrãs ille accipiatur pro die. Inde quia in ipſis
quinq; diebus ſexta pars menſis eſt, ipſe autem quadrans VI.horas habet: totus eñ
dies,id eſt,cum ſua nocte XXIIII.horæ ſunt,quarum pars quarta, qui eſt quadrans
diei, VI.horæ inueniuntur,ita in anni curſu ſenarius numerus plurimum ualet. Hęc
de tanti autoris excerpere dictis libuit,vt de natura biſſexti meæ puſillitatis ſenſum
relegens,non ſolum hunc per ſenas horas annuatim creſcere , ſed & multiplicem
eiuſdem ſenarij numeri perfectionem , qua & annus ipſe conſtat ex ore doctiſſimi
Tractatoris intelligas.

QVARE SEXTO CALENDAS MARTIAS INTERCALETVR. Caput XL.

OB hoc autem biſſexti diem in menſe Februario placuit intercalare Romanis,
quia hic breuior cæteris,& extremus anni menſis erat. Verum ideo nõdum
expleto eo,quemadmodum Aegyptij & Græci de curſu totius anni ſui curriculo fa
cere volebant,ne omnino diſciſſa lege ſua veteri,initium Martij menſis à Februarij
fine ſeiungerent: ideo non ante ſextum Calendarum Martiarum diem , quia deum
Terminum colentes, Terminalia ſacra, quæ viceſimotertio menſis eiuſdem die ſe-
mel inſtituerant,in alium diem mutare prorſus non audebant: Sed ijs rite celebra-
tis,ſic tandem neceſſario aliquandiu per plures,creſcente autẽ per ætates ſeculi pe-
ritia, vnũ quadrãtis interponebãt diẽ. Heu miſeri deſipientes,q neſcientes eũ, cuius
regni nõ erit finis,q dixit: Ego ſum principiũ, quod & loqr vobis, Terminũ diuino

A cultu honorandum, & ei ſacra ac ſacrificia credebant agenda. Sed multo miſerius de mentes, qui habentes promiſſionem regni cæleſtis, his potius, quæ termino ſunt obnoxia adnærere perituri, quàm ad æterna volunt properare, ſine fine victuri.

QVOD ET LVNA QVADRANTEM HABEAT. Caput XLI.

INter hæc autẽ meminiſſe debet calculator, vt lunam menſis Februarij cæteris annis XXIX. dierum, anno autem biſſextili computet XXX. ſiue illam ante intercalatum quadrantem, ſeu poſtmodum terminari contingat. Cuius adiectio diei efficit lunarem tunc annum, ſi cõis ſit, CCCLV. ſi emboliſmus, CCCLXXXV. diebus compleri: Palàm nanque apparet quadrantem, de quo ſermo eſt, non ad ſolis tantummodo, ſed ad lunæ curſum æque pertinere: quia ſi lunæ quoq; quadrãtem accommodare negaueris, ſed biſſextili anno eiuſdem quantitatis menſem lunarem Februario, cuius & antea ſolebas aptaueris, fit profecto ut & quartadecima luna paſchalis eiuſdẽ anni, pridie quàm debuerat adueniat: Ideoq; paſchalis ratio vacillet, & totus mox anni curſus titubet, ſtatusq; ille ſemper inuiolabilis circuli decẽnouenalis magis magiſq; turbatus euertatur. Quare oportet, vt ſicut dictante quadrantis ratione, quarto anno, quem biſſextilem dicimus, in vna eademq; ſexta Calendarũ Martiarum linea, verbi gratia, tertiam quartamq; ſolemus ponere feriam, ita etiam tunc ibidem lunam, verbi gratia, tertiam ſimul ac quartam computare meminerimus. Hac ſemper induſtria peruigiles, vt cum lunam menſis Februarij tunc vno die plus quàm ſolebat habere fecerimus, in diebus tamen Calendarum Martiarum, excepto ſolum vndecimo circuli decennouenalis anno, ipſam quam & ante cõſueuerat luna ſeruet ætatem: Nam & ideo maxime lunæ quadrantem dandum monemus, ne maior ſolito in Calendas Martias exiſtẽdo, ratum paſchalis obſeruantiæ curſum recto à tramite deflectat: Quibus autem quantisve temporũ particulis idẽ lunæ quadrans adcreſcat, maiore quæſitu indiget: nanque cũ ipſo quadrante etiam
B crebra emboliſmorum interruptio, & ſaltus quoque ratio, ne tota diſcurſus lunaris menſura ad purum dinoſci queat, obſiſtit.

DE SALTV LVNAE. Caput XLII.

DE quo tamen ſaltu veriſimile apparet, quod eum citior quàm vulgo putatur lunaris inſcẽſionis locus & hora procreet: Nam quomodo fieri poſſet, vt per annos denos & nouenos vnum neceſſe eſſet ſolito dierum lunæ numero auferri, ſi non hoc velocitas aliqua lunaris gyri paulatim toto circuli decennouenalis tempore procuraret? Quomodo ecõtra tarditate curſus ſolaris agi probatum eſt, vt vnus per quadriennium eius curſui dies augeat. Huius autem velocitatis, &, vt ita dicam, anticipationis, tametſi ordo non facile patet, menſura nequaquam latet: Conſtat eñ quia diminutio illa, atq; ablatio diei vnius, quæ quoquo modo agitur, per denos & nouenos annos tota conficitur, hora per annos ſingulos, & vno puncto, & nonadecima parte vnius puncti augetur. Dies nanq; XXIIII. habet horas, è quibus cũ XIX. totidem annis circuli decennouenalis diſtribueris, remanent V. hos per IIII. multiplica, quia videlicet hora quatuor punctis conſtat, fiunt XX. da ſingulos annis ſingulis, & remanet vnus: hunc diuide per XIX. & videbis quod ad ſaltum lunæ complendum, vt diximus, annuatim, hora & punctus, & nonadecima pars puncti vnius adcreſcit. Non ergo vnis ijſdemq; vel articulis temporum, vel cæli climatibus lunæ celebratur aſcenſio, ſed ſemper aliquanto citius quàm præcedenti menſe prouenerat, vt ſit vnde vnus anno nonodecimo tranſiliatur dies. Diuerſis autẽ locis circuli decennouenalis, diuerſi quique calculatores hunc eũdem lunæ ſaltum interponendũ, id eſt, menſem lunarem, qui cæteris annis tricenos dies habere conſueuerat, vnde triginta dierum eſſe faciendum putauere: & ratio quidem naturalis in promptu eſt, cuncta huiuſmodi crementa, vel detrimenta ſolis & lunæ in partibus æquinoctiorum, vbi primo creata ſunt, initium finemq; ſortiri: ſolis quidem in verni, lunæ ve-

C

Initium mēſiū in æquinoctio uerno.

ro in autumnalis loco æquinoctij. Denique Anatholius, qui veriſſime in æquinoctio verno initium menſium, & caput circuli totius, terminumq́ decernit, non ipſe hâc in capite vel fine ſui circuli decēnouenalis, ſed decimoquarto eius anno, q eſt vltimus ogdoadis, mutationem lunæ poſuit, faciens illam aſcendere in æquinoctio de octaua in viceſimam. At contra Victorius tertio ad finem ogdoadis anno, hanc interſerēdam cenſuit lunam Calendarum Ianuariarum, de quarta in ſextamdecimam conuertens. Porro Aegyptij, in quorũ ſententiam catholica nunc conſentit eccleſia, eandem mutationem primo anno circuli decennouenalis adſigunt, faciētes epactas lunæ annuas, quarum locus eſt in XI. Calendas Aprilis, de octaua decima in nullam facere ſaltum. Ideoq́ annum eundem, ſi non biſextus adſit, diebus trecentis quinquaginta tribus conſummantes, quod etiam Dionyſius in epiſtola tangere videtur, cũ ait: A decimaquinta luna paſchalis feſti, anni, verbi gratia, præcedentis, vſq; ad decimam quartam ſequentis, ſi cōis annus eſt CCCLIIII. dies habebit: ſi emboliſmus, CCCLXXXIIII. Quod ſi vnus dies plus minusve contigerit, euidens error eſt: excepto videlicet anno primo ſæpe dicti decennouenalis cycli, quem à decimaquarta luna paſchæ vltimi, id eſt, nonidecimi anni vſq; ad quartamdecimam lunam eiuſdem primi numerare curamus. Propter quod idem vltimus Epactas, id eſt, adiectiones lunares XVIII. tunc retinet: Primo anno non XI. vt in cæteris annis fieri ſolet, ſed XII. dies accomodat. Et quia XXX. dierum fine voluuntur, nulla epacta in principio ipſius cycli ponuntur. Secundus autem annus epactas XI ſuſcipit. Et ideo ſicut diximus, à quintadecima luna paſchæ primi cycli, vſq; ad finem eius in communibus & emboliſmis annis præfixos dies nos inuenire non dubium eſt. Huiuſmodi ergo cogit diuerſitas, ſex ſolum primos circuli decennouenalis annos æquali nobiſcum ætate lunam putare Victorium. Nam deinceps inſerta mutatione ſaltus, vna ſemper die maiorem nobis eam vſque dum etiam nos finito eam circulo toto inferimus habere non ceſſat: qui profecto ſaltus non alibi aptius quàm XII. Calendarũ Aprilium die videtur anno reddendus, propter originem videlicet quam præfati ſumus conditionis ſyderũ, vt luna menſis Martij, quæ eo fit die viceſimanona, de hinc vertatur in nonam. Sed ſunt qui hoc nobis in luna Nouembris menſis agendum magis autument: quatenus huiuſmodi impedimentis cum præcedentis anni fine abſolutis, nouum de cætero annum libero poſſint computu ingredi, iuxta exemplum videlicet Aegyptiorum, qui hoc in penultimo anni ſui menſe, qui eſt noſter Iulius facere perhibentur. Sed ſiue hic, ſiue illic, ſiue alibi feceris, neceſſe eſt ibidem ni fallor tres pariter menſes vndetricenorum computare dierum. D

SCHOLIA IN CAPVT. LXII.

Lunæ ſaltus hæc ratio eſt, quod plus temporis per emboliſmos, intercalatur in lunaribus temporibus, quam ipſa requirit: uelocior enim eſt paulo, quàm computatur. Exiguum, nanq; id quo citius ad ſolem redit propter minutã ſectionem, non poteſt facile animaduerti quæ temporis ſuperfluitas tollitur anno decimonono, à prima detractione. Eodem modo ut ſupra docuimus, plus intercalari in annis biſextilibus quàm omnino ſol requirit: unde fit ut bruma noſtra ætate ante idus Decembres proueniat, quæ fiebat Ciceronis temporibus iuxta Calendas Ianuarij: ſed hic temporis redundantia, ſaltu non tollitur propter tarditatem.

QVARE LVNA ALIQVOTIES MAIOR QVAM COMPVTATVR APPAREAT. Caput XLIII.

NOtandum ſane, quod huius ratio ſaltus lunaris, longa ſui facit exundantia crementi lunam aliquoties maiorem quàm putatur videri, adeo vt etiam die triceſima veſpere aſcendente illam non gracilem in cælo apparere contingat, & quanto circuli decēnouenalis terminus amplius inſtat, tãto hoc crebrius patiaſ, cauſa exiſtente perſpicua, quod ſaltus ille, de quo loquimur iam, maxime tunc ſit ex parte perfectus. Sed in naturalis aſſertione veritatis, q̃ & Niceno Concilio probata firmaſ, hæc eſt ſpecialiter regula tenēda, vt lunæ ætatē nō iuxta quoſdã à meridiana vel dimidia poſt meridiem, ſed à veſpertina potius hora mutare nouerimus: quia nimirum luna quæ veſpere primum mundo exorta eſt, veſpertinis ex eo ſemper horis neceſſe eſt

A aliam aliamq́ ſumat ætatem,ſingulas quaſque vicenis & quaternis explicans horis,
ſicut è contrario ſol qui mane primo ortus eſt, teſte Geneſis ſcriptura, à mane vſq;
ad mane diem compleuit vnum. Quid enim rationis eſt,lunæ mutationem meridi-
anis computari ab horis,cum nec impoſita tunc in cælo,nec ſit regreſſa ſuper terrã,
ſed nec vlla legis ſolennia meridianis vel pomeridianis,ſed omnia veſpertinis inci-
piant ſimul & conſummantur in horis? Niſi forte quia Adam peccans ad aurã poſt
meridiem increpatus à Domino, & de paradiſi gaudijs eſt pulſus, ad remorationẽ
cæleſtis vitæ,quàm ſeculi huius erumna mutauimus,mutatio lunaris,quæ cremen-
tis decrementisq́ perennibus labores noſtros imitatur, in ea ſpecialiter qua exula-
re cœpimus debuit hora notari:vt ex ipſa lunaris hora mutationis quotidie verſicu
li illius admoneremur: quia ſtultus vt luna mutatur: nam ſapiens cum ſole perma-
nebit, ſuſpiraremusq́ ad illam ardentius vitam pace æterna beatiſſimam, quando
erit lux lunæ ſicut lux ſolis,& lux ſolis ſeptempliciter ſicut lux VII. dierum. Ve-
rum quia ſicut ſcriptum eſt,à luna ſignum diei feſti, & quo modo prima lunæ lux à
veſpera mundum inradiauit,ita omnis dies feſtus in lege à veſpera initiari,in veſpe
ram perfici debere præcipitur,cõgruentius ætas lunaris à veſpertina hora quàm ali
unde noua computabitur:eandemq́ ætatem quam veſpere inchoat,ſequentem vſ-
que ſeruabit ad veſperam. Et ſiquidem eam paulo ante veſperam accendi à ſole con
tigerit,mox ſole occidente primam computari & eſſe neceſſe eſt: quia videlicet illã
temporis horam, qua primum terris fulgere cœpit, adijt. Sin autem poſt occubitũ
ſolis accendatur,non tamen prima priuſquam veſperam viderit,ſed triceſimam po
tius oportet æſtimare,etiamſi XXIII. horas poſt occaſum ſolis accenſa suppleue
rit, illam tamen quam occidente ſole habuerat, ne primæ conditionis ordo turbe-
tur, vſque ad alium eius occaſum retinere debebit ætatem. Nec mirum lunam cum
tot horas noua tranſegerit manifeſtam in cælo monſtrari, cum aliquoties etiam ſe-
B xta vel ſeptima poſt accenſionem appareat hora. Sæpe nanque euenit,maxime poſi
ta ea in Ariete, vna eademq́ die illa mane ſimul & veſpere cerni, motu videlicet ac
aſcenſionis circa meridiẽ facto. Quod ſi qui grauius huic inſiſtens quæſtioni,dixe-
rit ſe nouam lunam eo anno quo ſaltus inſerendus eſt,hoc eſt,ultimo circuli decen
nouenalis biduo priuſquã prima caueretur multis cum teſtibus vidiſſe,id eſt, quar
to Nonarum Aprilium die,cũ eiuſdem anni XIIII. luna paſchalis in circulo me-
morato XV. Calendarum Maiarum ſit adnotata, ideoq́ non niſi pridie Nonas
Apriles eſſe prima valeat,rationemq́ à nobis huius cauſę exegerit,hic noſtra puſil-
litas,ne ſui fragilitate deficiat,ad paternæ, imo diuinæ autoritatis auxilium concur-
rat. Paternæ etenim autoritatis ſubſidio fulcimur,dum Nicænæ Synodi ſcita ſecta-
mur,quæ quatuor decimas feſti paſchalis lunas tam firma ſtabilitate præfixit, vt de
cennouenalis eorum circuitus nuſquam vacillare, nunquam fallere poſſit. In quo
videlicet circuitu,lunam paſchalem anni de quo agitur II. Nonas Aprilis fieri pri
mam nulli calculantium in dubio eſt. Ideoq́ hanc aliter definire nulli fidelium fas
eſt. Quid enim?nunquid credendum eſt quia illam quam nos IIII. Nonas Apri
lis nouam vidimus lunam, nemo viderit de illis CCCXVIII. Pontificibus qui
in Nicæno Concilio reſidebant? Nemo de minorum cœtu graduum, qui illorum
cõſilijs aderãt & ſtatutis? Et nõ potius intelligendũ,quia cũ lunã anni illius paſcha-
lẽ à pridie Nonas Aprilis incipere ſignabant,aliud maius periculũ per hoc declina
uerint,ne videlicet ſi aliter decernerẽt,indiſſolubilis ille cõim annorũ & emboliſmo
rũ ſtatus ſolueretur,quem inuiolabiliter obſeruandũ diuinæ legis autoritate Hebræ
is tradentibus agnouerant. Sed & ſpecialibus diuinę autoritatis indicijs obſeruantiã
lunarẽ quã tenemus defendim⁹. Legimus nãq; ſcribẽte B. Cyrillo Alexandriæ Epi
ſcopo, quia Bachomius monachus inſignis apoſtolicæ gratiæ, fundatorq́ Aegypti *Bachomij*
cœnobiorum ediderit ad monaſteria quæ regebat literas,quas angelo dictante per *literæ de*
ceperat, vt non errorẽ incurrerent in ſolennitatis paſchalis ratione,ſcirentq́ lunam *Paſcha.*
primi menſis in anno communi & emboliſmo. Legimus eodem referente Cyrillo,
quia ſi non ſcripſiſſet Synodus Nicæna cyclũ lunarẽ primi menſis,ſufficeret cyclus

lapidis Silenitis in Perſide ad exemplum rationis paſchalis, cuius cãdor interior cũ C
luna primi menſis creſcit & decreſcit. Legimus item ſcribẽte ſancto Paſchaſino Ly
libęo Antiſtite ad beatiſſimũ Papam Leonem, quia tempore Zoſimi Papæ cũ eſſet
vltimus circuli decennouenalis annus, & declinarẽt quidam decimo Calendarum
Maiarum die Paſcha tenere, celebrantes octauo die Calendarum Aprilium, id eſt, ꝑ
emboliſmo cõmunem tenentes annum, quæ eſſet paſchalis obſeruantię veritas mul
tiplici miraculo ſupernæ virtutis claruerit. Quædam, inquit, viliſſima poſſeſſio Mel
thinas appellatur, in montibus arduis ac ſyluis denſiſſimis conſtituta, illic perparua
atq; vili opere conſtructa eccleſia eſt, in cuius baptiſterio nocte ſacroſancta paſcha
li baptizandi, hora cũ nullus canalis, nulla ſit fiſtula, nec aqua omnino vicina, fons
ex ſeſe repletur, paucisq́; qui fuerint conſecratis, cum deductorium nullum habeat,
vt venerit aqua ex ſeſe diſcedit. Tunc ergo ſub ſanctæ memoriæ Papa Zoſimo uſ-
que ad lucem aqua non veniente, non conſecrati qui baptizandi fuerant receſſerũt.
Illa vero nocte quæ luceſcebat in diem dominicam decimo die Calendarum Maia-
rum, fons ſacer hora competenti repletus eſt, euidenti ergo miraculo claruit, occi-
dentalium partium fuiſſe errorem. Liquet itaque quia vetus hæc de hac ætate luna-
ri quæſtio eſt, etiam olim beati Papæ Leonis induſtria diligenter exquiſita, ipſa eſt
quæ longam inter orientis & occidentis eccleſias grauemq́; cõtrouerſiam fecit. Hæc
& Hilarum Papam poſt tot Nicæni Concilij tempora nouum petere, & Victoriũ
paſchalem nouum condere perſuaſit. In huius certamine præfatus papa Leo, adiu-
tente Proſpero viro doctiſſimo ac diſertiſſimo vincere ſedulus, inſtans tandẽ vna-
Proſper. nimitate eorum qui Nicænæ Synodi decretis inuincibiliter adhærebant, laudabili-
ter vinci gaudebat. Vnde mihi meisq́; in eadem quæſtione nil melius agendum, nil
dicendum reperio, quàm quod illum feciſſe cõperio, qui nobis in tantũ ſcientia, me
rito, autoritate præcellit, certam videlicet patrum reuerendiſſimorum ſententiam in D
eis quæ nobis dubia ſunt & incerta ſectari. Neque enim putandum eſt, nos vel acu-
tius antiquis diuerſitatem lunaris diſcurſus deprehendere, vel ſalubrius poſſe dino-
ſcere, quæ in eadem diuerſitate potiſſimum ſit via ſequenda.

SCHOLIA IN CAPVT XLIII.

NOtandum ſane.] *Facile hoc liquet ex ſuperiori capite, uni nãq; menſi detrahitur quod ſingulis (ſi fieri poſſet) oportuit. Subita igitur detractio facit ut luna fulxio maiorẽ oſtẽdat ætatem, quàm computatur, facta unius diei detractione.*

¶ Bachomius monachus inſignis.] *Huius Bachomij, ſeu ut alij ſcribunt, Pachubij libellum nuper nactus ſum à ſtudioſo quodam, qui dum mihi copiam faceret, propter antiquitatem & pietatem iudicaui dignum eſſe editione.*

DE CIRCVLO DECENNOVENALI. Cap. XLIIII.

Euſebius inuentor circulorũ decennouenalium.

DEcẽnouenalis circuli ordinem primus Euſebius Cæſariæ Palæſtinæ Epiſco
pus, ob quartas decimas lunas feſti paſchalis, ipſumq́; diem Paſchæ inuenien
dum compoſuit, eò quod luna cuiuſlibet ætatis poſt tantum temporis ad eundẽ re-
deat anni ſolaris diem: non quod Aegyptus, vel cætera per orientem Chriſti eccle-
ſia verum eatenus lunæ curſum, vel diem neſcierit rite inuenire paſchalem, ſed quia
ea quæ ipſis temporibus annuatim cum labore inueſtigata, & per orbem mandata
ſæpius in quæſtionem venire ſolebant, facilius præfixa ſemel regula circulari ſem-
per obſeruari, & ſine ſcrupulo ambigendi poterunt ediſci. Denique fertur antiqui-
tus Alexandrinæ eccleſię delegatum, vt officioſe operam curamq́; inueſtigationi cõ
puti paſchalis impenderet, quatenus Pontifici apoſtolicæ ſedis adnuncians, per eam
diem Paſchæ ſolennem cæteros eccleſiarum principes agnoſcere faceret. Vnde bea
Theophili liber paſchalis. tiſſimus Papa Leo Martianum principem poſtulans, vt Alexandrino Antiſtiti dele
garet, quatenus Paſchale ſancti Theophili, in quo VIII. Calendarum Maiarum
die Paſcha videtur affixum, diligenti perſcrutaretur examine, arbitratus ab eo non

recte memoratum diem fuiſſe conſcriptum, inter alia hæc dicit: Studuerunt quidem ſancti patres occaſionem huius auferre, omnem hanc curam Alexandrino Antiſtiti delegantes, quoniam apud Aegyptios huius ſupputationis antiquitus tradita videbatur eſſe peritia, per quem quotannis dies prædictæ ſolennitatis ſedi apoſtolicæ indicaretur, cuius ſcripti ad lõginquiores eccleſias indicium generare percurreret. Verum vt huiuſmodi labor aliquando quieſceret, compoſuit memoratus vir circulum nunc longe lateq; notiſſimum, quo decimasquartas lunas primi menſis ex ordine comprehendendo, diem Paſchæ, qui mox ſequenti dominica futurus erat, facillime cuilibet inueniendum relinqueret. Cuius circuli Proterius Alexandrinæ vrbis Antiſtes, ad inquiſitionem ſancti Papæ, Leonis luculentiſſimam reddens rationem, talis reſcripti ab eo meruit tenor prædicari: Lætificauerunt me literæ Dilectionis tuæ, quas frater & coëpiſcopus noſter Nectarius pio adportauit officio. Oportebat enim vt ab Alexandrinæ eccleſiæ Præſule talia ſcripta ad ſedem apoſtolicam mitterentur, quę oſtenderent magiſterio beatiſſimi Petri apoſtoli hoc ab initio per beatũ Marcum eius diſcipulum didiciſſe Aegyptios, quod conſtat credidiſſe Romanos.

Alexandrini epiſcopi officium.

Aegyptij hauſerunt multa ex Marco.

SCHOLIA IN CAPVT XLIIII.

DEcennouenalis circuli Euſebius.] *Decẽnouenalis circulus ad lunæ computationem factus eſt, conſtans nouem numerorum ordinibus, quorum primus continet annos Domini: ſecundus indictiones: tertius epactas: quartus concurrentes: quintus cyclos lunares: ſextus decimas quartas lunas: ſeptimus dies dominicos paſchæ: octauus lunæ ætatem eiuſdem diei: nonus ogdoadas & hendecadas, quorum deinceps Beda rationem reddet.*

DE EMBOLISMIS ET COMMVNIBVS ANNIS. Caput XLV.

B

DIuiditur autem circulus idem in emboliſmos, annosq; communes, quos Hebræorum quoq; priſcorum autoritate cõſtat obſeruatos: communes quidem annos, id eſt, CCCLIIII. dierum XII. emboliſmus autem, id eſt, CCCLXXXIIII. dierum, continens VII. Primus nanque & ſecundus communes, tertius eſt emboliſmus: quartus & quintus communes, ſextus emboliſmus: ſeptimus communis, octauus emboliſmus: nonus & decimus communes, vndecimus emboliſmus, duodecimus & tertiuſdecimus communes, quartuſdecimut emboliſmus: quintuſdecimus & ſextuſdecimus communes, ſeptimuſdecimus emboliſmus: octauuſdecimus communis, nonuſdecimus emboliſmus. Qui vtriq; ſicut & ſupra dictum eſt, ab exordio primi menſis, quem Hebræi Niſan vocant, hoc eſt, ab acceſſione lunę paſchalis initium ſumunt, cuius exordium menſis hac regula debet obſeruari, vt nũquam lunæ paſchæ XIIII. vernũ præcedat æquinoctium, ſed vel in ipſo æquinoctio, hoc eſt, XII. Calendarum Aprilium die, vel eo tranſgreſſo legitima procedat. Vnde fit, vt ab octauo Iduum Martiarũ, vſq; in Nonarũ Aprilium diem lunaris anni ſint quærenda primordia. Ipſa autem luna decimaquarta, cum primum XII. Calendas Aprilis cum nouiſſime XIIII. Calendas Maias, occurrendo diem feſti paſchalis ab XI. Calendas Aprilis, vſq; in VII. Calendas Maias faciat inquirendum. Emboliſmorum autem, ſicut Dionyſius ait, iſta ratio probatur exiſtere, quod annorum communiũ videtur damna ſupplere, quatenus ad ſolare tempus lunaris exęquetur excurſio. Quãuis enim ſolis annuum cyclum per ſingulos menſes luna circumeat, tamen eius perfectionem XII. ſuis menſibus implere non præualet. Deniq; in annis communibus ad rationem ſolaris anni XI. dies lunæ deeſſe cernitur: In emboliſmis vero X. & IX. diebus eundem annum videtur ſolarem luna tranſcendere. Et Hebræi quidem, qui ſolos lunares in lege nouerant & obſeruabant menſes, iuxta naturalẽ lunæ curſum tricenis, vndetricenisq; diebus communium annorum menſes duodenos explicabant, & tertio vel ſecundo vbi decebat anno, tertiumdecimum in fine anni menſem XXX. dierum adponebant emboliſmum. Porro Romani qui diſpares habent menſes, non vnoquolibet in loco emboliſmos computando interponere voluerunt, ſed

Anni cõs.

Emboliſmi.

Hebræi lunares tantũ menſes obſeruant.

potius vbilibet medijs anni temporibus vacuum congruumq́; inter Calendas locū inuenire potuiſſent. Primam igitur emboliſmorum lunam IIII. Nonas Decembris, ſecundā IIII. Nonas Septēbris, tertiā pridie Nonas Martias, quartam pridie Nonas Decēbris, quintā IIII. Nonas Nouēbris, ſextā IIII. Nonas Auguſti, ſeptimā III. Nonas Martias, naſci dixerūt, ſolertiſſime quātū potuerūt curātes, vt cuiuſcunq; ætatis luna in Calēdas occurriſſet, ipſa eiuſdē mēſis luna diceref eſſe putāda. Qđ tñ nō vſquequaq; valuerūt obtinere propter præfixum paſchalis lunæ curſum, cuius cū extrema nōnunq̄ in Calēdas Maias incurrāt, & ſecundū q̄q; vel etiā tertiū poſt Calendas diē teneāt, nō tñ Maij mēſis, ſed potius Aprilis lunę ſicut ſemp eſſe dicēda eſt. C

SCHOLIA IN CAPVT XLV.

DIuiditur autem circulus.] *Caput hoc digeſtum eſt per rotundas quaſdam figuras quas præpoſuimus libro ſecundo.*

DE OGDOADE ET HENDECADE. CAP. XLVI.

EST & alia præfati circuli diuiſio, qua in ogdoadem & hendecadem, id eſt, in VIII. & in XI. diſtinguitur annos, eò quod octauo & vndecimo anno luna paſchalis ſupremas ſuæ natiuitatis metas ſubeat, & vtrunq; eorum inſolito emboliſmis more vnus communis præcedat annus: vel certe quia antiquis viſum eſt VIII. annos ſolares totidem lunaribus annis dierum numero æquari, quod ab eruditioribus æuo ſequente doctoribus expertum eſt, niſi annis XI. adiectis, nequaquam fieri poſſe, ad indicium vtriuſq; obſeruationis ogdoadibus eſt & hendecadibus tota lunæ digeſta conuerſio. Nam & Græci quondam, quos & antiquiſſimi Romanorū perhibentur imitati, cum ad lunæ curſum adhuc annos computarent, VIII. annis cōmunibus pari ratione confectis, emboliſmos trium menſium pariter intercalabant: D Si enim octies vndecim, & quartam partem volueris ſupputare, XC. dies, hoc eſt, tres menſes efficies. Verumetiam nunc ſunt qui ſolis octo annos totidem annis lunaribus, itemq́; ſolis XI. totidem putant annis lunaribus dierum æqualitate componi. Vbi primo dicendum, quod abſq; vlla contradictione eſt: Si octoni anni vtriuſq; ſideris aliquando longitudine concordant, ſemper idem facere habebunt, neque vllum vndenorum annorum æqualitas locū inueniet. Si autem vel ſemel XI. anni amborum ſimul incipiunt, ſimulq́; terminantur, ſemper ipſum facturi ſunt, nec erit qñ octonorum concordia redire poſſit annorum. Deinde numerus ipſe pulſandus, videndumq́; quia octo anni ſolares habēt dies, exceptis biſſextis, II M DCCCCXX. octies enim trecenteni ſexagene & quini, faciunt II M DCCCCXX. At lunares anni totidem, vide quot habeant dies, octies trecenteni quinquageni & quaterni, faciunt II M DCCCXXXII. adde XC. trium menſium emboliſmorum dies, fiunt II M DCCCCXXII. Sed duo qui minus habentur in ogdoade ſolari duorum biſſextorum ſperant adiectione ſupplenda. Videamus & hendecadem vtriuſq; ſideris, ſi forte ibi ſol biſſextile quærat auxilium: Vtrunq; enim tempus neceſſe eſt vna regula complectatur, vndecies treceni ſexageni & quini, fiunt IIII M XXV. Item vndecies trecenteni quinquageni & quaterni, fiunt III M DCCCXCIIII. Adde emboliſmorum menſium dies CXX. fiunt IIII M XIIII. Tolle vnum ſaltus diem, remanent IIII M XIII. Vide igitur ſi hic ſcopus habeat hendecas ſolis ſubſidio biſſextili, vt additis videlicet duobus vel tribus diebus, lunarem compenſare ſufficiat hendecadem. Non vtiq; eget quadrantili iuuamine an æquiparandam lunæ hendecadem, quam duobus inſuper diebus exuperare probatur, ſed ſuis potius quibus ſuperabundat diebus, quod minus eſt in ogdoade ſolis adimplet: Liquidoq́; patet in hac concordatione temporum nihil præiudicari biſſextis, ſed quotquot in circulo decennouenali incurrerint, oēs vtroq; ſideri, iuxta quod ſupra docuimus, æqualiter eſſe proficuos. Deniq; vt rei ipſius euiſceremus interna, primo anno circulo decennouenalis nullæ ſunt epactæ, quia in XI. Calendas Apriles lunæ finitus eſt curſus. Item nono eiuſdē circuli anno, id eſt, poſt dies II M DCCCCXXII. nono Ca

A lendaꝝ Aprilium die trigeſima eſt luna, quod etiam epactaꝝ, quæ tūc XXVIII ſunt, ordo maniſeſte teſtatur. Quid ergo opus erit ad cōpletionē lunaris ogdoadis duos ſolaris curſus ſupadijcere dies. i. decimū & nonū Calēdaꝝ Apriliū, ſi hoc duo biſſextiles poterāt ꝑficere dies? Nō ergo duos dies, ꝗ in ogdoade ſolis à lunari ogdoade minus ſunt, duorū intercalatiōe biſſextoꝝ, ſed duoꝝ magis ꝗ in hēdecade eius à lunari plus ſunt adiectiōe ſupplēt. Nec nocet qđ ſaltū lunæ, quē qdā in ogdoadis initio ponūt, in hēdecade ponendū memorauimus. Vbicunqꝫ eñ interpoſueris, eodē propoſita quæſtio fine ſoluetur, & habet circulus decennouenalis menſes ſolares CCXXVIII. lunares CCXXXV. dies, exceptis biſſextis VIMDCCCCXXXV. decies nouies enim duodeni CCXXVIII. adde VII. fiunt CCXXXV. Item decies nouies trecenteni ſexageni & quini VIMDCCCCXXXV: Decies nouies trecenteni quinquageni & quaterni VIMDCCXXVI, adde emboliſmos VII. menſium dies CCX. fiunt VIMDCCCCXXXVI. ſubtrahe vnum ſaltus lunaris diem, & vno eodemqꝫ dieꝝ numero ſolis & lunæ curſum decennouenalem cyclū includere probabis. Item ogdoas ſolis habet menſes XCVI. lunæ autem XCIX. hendecas vero ſolis menſes habet CXXXII. lunæ autem CXXXVI. De numero dierum ſupra dictum eſt.

DE ANNIS DOMINICAE INCARNATIONIS. Caput XLVII.

PRimo decennouenalis circuli verſu temporum ordo præfigitur, quem Græci calculatores à Diocletiani principis annis obſeruauere. Sed Dionyſi⁹ venerabilis abbas Romanæ vrbis, & vtriuſqꝫ linguæ, græcæ videlicet ac latinę nō ignobili ꝑditus ſciētia paſchales ſcribens circulos, noluit eis, ſicut ipſe teſtat, memoriā impij & ꝑſecutoris innectere, ſed magis elegit ab incarnatione dñi nři Ieſu Chriſti annorū tēpa prænotare, q̄tenus exordiū ſpei noſtræ notius nobis exiſteret, & cauſa reparationis humanæ. i. paſſio redēptoris noſtri euidētius eluceret. Qui in primo ſuo circulo quingenteſimū triceſim ū ſecundū dñicæ incarnatiōis annū in capite ponēdo, maniſeſte docuit ſecundū ſui circuli annū ipſum eſſe, ꝗ eiuſdē ſacroſanctæ incarnationis myſteriū cœpit. Quia eñ lunaris circulus decennouenalis eſt, ſolaris aūt XX. & VIII. cōficitur annis, multiplicatis ꝑ ſe inuicē ambobus, ſumma DXXX. & II. colligit annoꝝ. Qua tandē replicata, totus ſolaris lunariſqꝫ recurſus ordo in ſe ſua ꝑ veſtigia reuoluit, eundēqꝫ decēnouenalis lunariſqꝫ cycli annū, eaſdem epactas lunæ, ſolis quoqꝫ dies cōcurrentes, eandem quartamdecimā lunā, eundem dñicæ Paſchæ diē ac lunā ipſius ex ordine reſtituens. Quod etiā Victorius, quāuis alterius inſtitutionis paſchalē cōdens, deſcripto tot annoꝝ circulo maniſeſte ꝓbauit. Quia ergo ſecūdo anno circuli quē primū Dionyſius ſcripſit, quingenteſimus triceſimuſtertius ab incarnatiōe Dñi cōpletus eſt annus, ipſe eſt nimirum iuxta concurſus ſiderum ille, in quo incarnari dignatus eſt: qa hic ſecūdus annus decennouenalis octauusdecim⁹ eſt cycli lunaris, XI habēs epactas, V. cōcurrentes ſeptimanæ dies, lunā paſchæ decimāquartā VIII. Calēdas Apriles, oīa tūc fuere ſimilima, & ſi eſſet ꝗ tūc Paſcha more nunc eccleſiis vſitato die dñica faceret, ipſa nimiꝝ dies quo modo hic adnotatū eſt VI. Calendas Apriles veniret, ac lunā haberet decimāſextā. Deniqꝫ Dionyſius ipſe nobis quodammō tacite quæ Dñs in paſchalibus, q̄ ſcripſit argumētis oſtendit, vbi ad inueniendū quotus ſit annus circuli decennouenalis, ſumere annos Dñi, & priuſꝗ hos ꝑ X. & IX. partiamur vnū præcipit adijcere, ſignificans illo incarnato vnū circuli decennouenalis annū iam fuiſſe cōpletum. Item ad ſciendū quotus ſit annus cycli lunaris, ſumere monet annos Dñi, & ſubtrahere ſemꝑ duo, ac ſic per X. & IX. partiri, vt videlicet duobus ꝗ reliqui tunc erant, annis ſublatis, cæteros calculatos ꝑ nonamdecimā partē diuidēs, quod reliquū foret teneret. Porro ad inueſtigandū quot ſint epactæ lunares, annos Dñi rite ſumere, diuidere, multiplicare. Itē diuidere, ſed nullo dempto vel addito iubet: quia nimiꝝ ſecundo decennouenalis cycli anno, incipientes epactæ ad inueniendū ſuū ſtatū, addi quid vel demi de annis Dñi qui ſecū inchoauerant minime poſcebant. Item ſi velimus ſcire adiectiones ſolis. i. cōcurrentes ſeptimanæ dies, ſumere annos Dñi iubet, & addita quarta parte, IIII. inſuper re-

Diocletianus.

B

C

gulares ſemper adijcere docet, ac ſic tandem per VII. partiri: quia nimirum V. erant concurrentes anno quo natus eſt Dominus, vt & computandi fixa ſeries procurrere poſſet, neceſſe habebat cõputator IIII. quæ præceſſerunt annectere. His igitur ita ſe habentibus, annum paſſionis dominicæ diligenter inquirere nec ignota quærendi via eſt, ſi non computus errat alicubi: Habet enim, ni fallor, eccleſiæ fides, Dominum in carne paulo plus q̃ XXXIII. annis vſq; ad ſua tempora paſſionis vixiſſe, quia videlicet XXX. annorum fuerat baptizatus, ſicut Euangeliſta Lucas teſtatur, & tres ſemis annos poſt baptiſma prædicauerit, ſicut Iohannes in Euangelio ſuo non ſolũ commemorato redeuntis Paſchæ tempore perdocet, ſed & idem in Apocalypſi ſua. Daniel quoque in ſuis viſionibus prophetice deſignat. Sancta ſiquidem Romana & Apoſtolica eccleſia hanc ſe fidem tenere & ipſis teſtatur indiculis, quæ ſuis in cereis annuatim ſcribere ſolet, vbi tempus dominicæ paſſionis in memoriam populis reuocãs, numerum annorum triginta ſemper & tribus annis minorem quàm ab eius incarnatione Dionyſius ponat, adnotat. Deniq; anno ab eius incarnatione iuxta Dionyſium ſeptingenteſimo primo, Indictione quartadecima, fratres noſtri qui tunc fuere Romæ, hoc modo ſe in natali Domini in cereis ſanctæ Mariæ ſcriptum vidiſſe, & inde deſcripſiſſe referebant: A paſſione Domini noſtri Ieſu Chriſti anni ſunt DCLXVIII. Quomodo igitur, vt ſupra memorauimus, DXXXII. annis circulus paſchalis circumagitur? His adde XXXIII. vel potius XXXIIII. vt illum ipſum quo paſſus eſt Dominus attingere poſſis annum, fiunt DLXVI. Ipſe eſt ergo annus dominicæ paſſionis & reſurrectionis à mortuis. Quia ſicut quingenteſimus triceſimustertius primo, ita quingenteſimus ſexageſimusſextus triceſimoquarto per vniuerſos ſolis & lunæ concordat diſcurſus. Et ideo circulus beati Dionyſii apertiſſime quingẽteſimum ſexageſimumſextũ ab incarnatione Domini contingens annum, quartamdecimam lunam in eo IX. Calendarum Aprilium quinta feria reperies, & diem Paſchæ dominicum VI. Calẽdarum Aprilium luna decimaſeptima. Age deo gratias, quia quod quærebas, ſicuti ipſe promiſit, te inuenire donauit. Nam quod Dominus XV. luna feria ſexta crucem aſcẽderit, & vna ſabbatorum, id eſt, die dominica reſurrexerit à mortuis, nulli licet dubitare catholico, ne Legi, quæ per agnum Paſchalem decimaquarta die primi menſis ad veſperam immolari præcipit, pariter & Euangelio, quod Dominum eadem veſpera tentum à Iudæis, & mane ſexta feria crucifixum ac ſepultum. prima ſabbati reſurrexiſſe perhibet, videatur incredulus. Quod autem VIII. Calendarum Aprilium crucifixus, VI. Calendarum earundem die reſurrexerit, multorum late Doctorum eccleſiaſticorum conſtat ſententia vulgatum. Quamuis Theophilus Cæſarienſis, antiquus videlicet vicinusq; apoſtolicorum tempo℞ Doctor, in epiſtola ſynodica, quam aduerſus eos qui decimaquarta luna cum Iudæis Paſcha celebrabãt, vnà cũ cæteris Palæſtinæ epiſcopis ſcripſit, ita dicit: Et impiũ nõ eſt, vt paſſio dñica tanti ſacramenti myſterii foras limitem excludatur: Paſſus namque dominus ab XI. Calendas Apriles, q̃ nocte à Iudæis eſt traditus, & ab VIII. Calendas Apriles reſurrexit. Quomodo tres dies foras terminum excludentur? Conſtitutumq; eſt in illa ſynodo, vt ab XI. Calendas Apriles vſq; in XI. Calendas Maias Paſcha debeat obſeruari. Et in eodem libro ſuperius ſcriptum eſt: Nam Galli quacũque die VIII. Cal. Aprilis fuiſſet, qñ Chriſti reſurrectio fuiſſe tradebat, Paſcha ſemp̱ celebrabant. Sin vero annum qualem quærebas, in loco quem putabas inuenire nõ poteris, vel Chronographorum incuriæ, vel tuæ potius tarditati culpam adſcribe, tantum diligentiſſime cauens, ne Chronicorum ſcripta defenſando intemerabile legis vel Euangelij teſtimonium videaris impugnare, dicendo dominum ſaluatorem vel XV. vel XVI. imperij Tiberij Cæſaris, vel XXIX. aut XXX. ſuæ ætatis anno ſacroſanctum crucis ſubiiſſe myſterium, cũ Euangelia manifeſte ſignificent, XV. anno Tyberij Præcurſorem Domini prædicare cœpiſſe, ipſumq; mox inter alios baptizaſſe Ieſum, incipientem iam fieri quaſi XXX. annorum.

D

Cereis antiquitus annos dominicæ natiuitatis inſcalpebant.

Dionyſius h.c eſt Romanus, cognomento exiguus, cuius quidem ſunt penes nos libri de Paſchæ ratione & ciclis paſchalibus.

Theophil⁹ Cæſarienſis

DE INDICTIONIBVS. Caput XLVIII.

SEcundus ordo circuli decennouenalis complectitur Indictiones XV. annorum circuitu in ſua ſemper veſtigia reduces, quas antiqua Romanorum induſtria cõ

A perimus ad cauendum errorem, qui de temporibus forte oboriri poterat inſtitutas: Dum enim, verbi gratia, quilibet Imperator medio anni tempore vita vel regno decederet, poterat euenire vt eundem annum vnus hiſtoricus eiuſdem regis adſcriberet temporibus, eo quod eius partem regnaret. alter vero hiſtoricus eundem ſucceſſori illius potius attitulandum putaret, eo quod & hic partem æque eius haberet in regno. Verum ne per huiuſcemodi diſſonantiam error temporibus inoleſceret, ſtatuerunt Indictiones, quibus vterq; ſcriptor, imo etiam vulgus omne, tempoꝝ curſum facilime ſeruaret, quas pro facilitate quoq; calculandi quindecim eſſe voluerũt, vt planiſſimo numero, & ad multiplicandum promptiſſimo compẽdioſius tranſacti temporis ſtatus in memoriam poſſit reduci. Quidam autem putant, quia quondam in republica poſt cenſum quinto anno peractum Vrbs Roma luſtrabatur, ad indicium ternæ luſtrationis & cenſus Indictiones eſſe conditas. Incipiunt autem Indictiones ab VIII. Calendas Octobris, ibidemq; terminantur.

XV. Indictiones. *Luſtratio quinto quoque anno.*

ARGVMENTVM INVENIENDI QVOTA SIT INDICTIO. Caput XLIX.

HOc autem argumento quota ſit anno quocũq; computare volueris Indictio reperies: ſume annos ab incarnatione Domini quotquot fuerint in pręſenti: verb. gratia, DCCXXV. adde ſemper tria, quia quarta Indictione ſecundum Dionyſium natus eſt Dominus, fiunt DCCXXVIII. hæc partire per XV. quindecies quadrageni, ſexcenti, quindecies octoni centies, remanent octo: octaua eſt Indictio. Si vero nihil remanſerit, decimaquinta eſt.

DE EPACTIS LVNARIBVS. Caput L.

TErtia præfati circuli linea continet epactas lunares, quæ ad curſum ſolis annuatim vndenis diebus accreſcere ſolent, inde epactæ græco vocabulo, id eſt, adiectiones dictæ, quod per annos ſingulos XI. dierum, vt diximus, accumulentur augmento. Vel certe quia ad inueniendas quotæ ſint lunas Calendarum, XI per totum adijciuntur annum, ut ſupra docuimus: epactæ iure, id eſt, adiectiones vocantur, & quidem per totum anni vertentis orbẽ ſuos quæq; dies habet adiectiones lunares, XI. Nam, verbi gratia, ſi hodie cum ſcribo quinta eſt luna, iſto ipſo die poſt annũ decimaſexta erit luna, poſt duos annos vigeſimaſeptima: poſt tres, octaua: nec eadem huc quæ nunc eſt priuſquam XXIX. annoꝝ peracto circulo redit. Sed proprie quæ in circulo decẽnouenali annotatæ ſunt epactæ, lunã quota ſit in XI. Calendas Apriles, vbi paſchalis eſt feſti principium ſignant: hãc præfixam ſui curſus regulam ſemper obſeruantes, vt quoties minorem XVI. numerum habent, paſchalem lunam prę ferant: quoties autem maiorem, inſequentem lunam paſcha quærendum præmonſtrent: quia nimirum lunæ paſchalis plenitudo non æquinoctium præire, ſed ſicut in principio creaturarum ordinatum eſt, ſequi potius debet, quando primum ortus eſt ſol in inchoatione diei vernum tenens æquinoctium: Deinde orta eſt luna in inchoatione noctis autumnalis æquinoctij tenens ipſa particulam. Vnde multum errare conſtat eos, qui lunæ paſchalis initium à tertio Nonarum Martiarum die quærendum definiunt: quia videlicet ibi nata luna ante tempus æquinoctij plenilunium oſtendit. Ideoq; ſolennitati paſchali inhabilis eſt, in qua, ſicut diximus, primũ ſolem primitiuæ creationis ſtatum, ac deinde lunam neceſſe eſt conſcendere, vt & hic per æquinoctij tranſgreſſum longitudinem noctis ſuperet, & illa per pleniluniũ totam eius quantulacunq; eſt longitudinẽ illuſtret. Quod ad Chriſti & eccleſiæ ſacramentum reſpicere nemo eſt fere qui ambigat: de quo & in primordijs huiuſce opuſculi aliqua perſtrinximus, & nunc paucis replicemus: Quia ſicut luna & ſtellæ non à ſe ipſis, vt perhibent, ſed à ſole habent vt luceant, ſic & eccleſia, ſanctiq; omnes nõ ſuę merito virtutis, ſed gratia largitoris habeant bonum quo viuunt. Et ſicut nõ noſtri vigore arbitrij fortitudinem noſtram, ſed illo nos ſuſcipiente, illius miſericordia ꝓueniente cuſtodimus, nec ſufficientes ſumus cogitare aliquid à nobis, quaſi ex no-

Epactæ unde dicãtur — B

bis,ſed ſufficientia noſtra ex deo eſt, ita etiam in tempore quo noſtræ redemptio- C
nis inſignia celebramus,ſolaris perfectio ſplendoris quæ illuminat, lunarem quæ il
luminatur antecedere debet.

QVOMODO ERRENT QVIDAM IN PRIMO MENSIS INITIO. Caput LI.

SEd error eorum qui aliter ſapiunt, vide an ipſis ſaltem qui huiuſmodi condunt
leges iniquas,& ſcribentes iniuſtitiam ſcribunt, ſatis hac veritate videatur eſſe
lunulius. Victorius qui illorũ circulos ſcripſit, dicit in prologo eiuſdem operis in-
ter alia .:c:Latini nanq; à III. Nonarum Martiarum vſq; ad IIII. Nonas Aprilis, die
bus ſcilicet XXIX. obſeruandum maxime cenſuerunt, vt quocunq; eorum die luna
fuerit nata efficiat primi menſis initium, cuius luna decimaquarta ſi feria ſexta proue
nerit, ſubſequens dominicus, id eſt, luna decimaſexta feſtiuitati paſchali ſine ambi-
guo deputetur. Sin autem die ſabbati plenilunium eſſe contigerit,& conſequenti do
minico luna decimaquinta reperiri, eadem hebdomada tranſmiſſa, in alterum diem
dñicũ, id eſt, lunã vigeſimam ſecundam transferri debere Paſcha dixerunt: ne mi
nus eiuſdem dominici peragendo myſterio deſtinarẽt quàm ſextamdecimam, nec
amplius quàm vigeſimamſecundam lunam aliquando recipiunt, eligentes potius in
lunam vigeſimamſecundam diem feſti paſchalis extendi, q̃ dominicam ante lunam
quartamdecimam vllatenus inchoari. Quartasdecimas porro lunas menſis eiuſdẽ
à XV. Calendarum Aprilium, vſq; in XVI. Calendas Maias aſſerũt eſſe ſeruandas.
Item in fine eiuſdem prologi: Cum vero contigerit, inquit, lunam vicesimamſepti-
mam ſabbato, vel maxime die Calendarum Ianuariarũ prouenire abſq; biſſexto, no
uerit Sanctitas veſtra, quod Paſcha XIII. Calẽdas Apriles ſecundum Latinos haud
vnquam celebrandum, etiamſi luna conueniat, penitus inuenitur: Aut VIII. Calen- D
das Maias ſecundum Aegyptios, quod aliquoties obſeruandum eſt, reperiri nõ poſ
ſe. Videamus ergo Latinos ſuos quomodo commendet Victorius: Dicit eos maxi
me cenſuiſſe à III. Nonas Martias natam lunam efficere primi menſis initium,& de
cimaſexta luna die dominico Paſcha celebrandum. Et iterum dicit, nunq̃ XIII. Calẽ
das Apriles, etiamſi luna conueniat, Paſcha celebrandum ſecũdum Latinos, ſed ma
gis ſecundum Aegyptios VIII. Calendas Maias. Conſtat autem lunam III. Nonas
Martias natam, XIII. Calendas Apriles eſſe ſextamdecimam. Obſecro te ſancte fra
ter Victori, ſi III Nonas Martias nata luna facit primi menſis initium, quid rationis
eſt, vt non in eo Paſcha celebremus, ſed potius alium differamus in menſem? cũ lex
toties imperet, vt omnes qui poſſint in primo menſe Paſcha faciant. Soli autem qui
in via fuerint & immundi ſecundo hoc menſe celebrent. Quid eſt, rogo, quod ad-
dis, abſque biſſexto? An forte quia quando Calendæ Ianuariæ ſabbato ſunt, tertia-
decima Calendarum Aprilium dies in dominicum occurrit, ſi biſſextilis annus nõ
eſt? Si autem biſſextus interceſſerit, eadem dies ſecunda feria prouenit, docere vis cũ
ſecunda feria fuerit XIII. Calendas Aprilis in luna decimaſexta, ſequenti dominica
VI. Calendas Apriles luna vigeſimaſecunda Paſcha rite celebrari? Cum vero eadẽ
dies XIII. Calendas Aprilis lunam decimamſextam dominica die habuerit, non
poſſe in ea Paſcha celebrari: quia necdum æquinoctium tranſierit? Sed nec in ſequẽ
ti dominica, quia luna ſuperadulta, hoc eſt, vigeſima tertia illam incidat in diẽ, at-
que hac cogente neceſſitate in ſecundi tempora menſis Paſchæ differenda ſolen-
nia? Mirus calculandi præceptor, qui principaliter doceas, lunam III. Nonas
Martias natam efficere primi menſis initium. Et rurſum ratione ipſa ſuperatus cõ-
pelleris fateri, niſi interueniente biſſexto nullatenus lunam hac die natam, ſed po-
tius eam quæ poſt XXIX. dies fuerit accenſa, paſchalibus feſtis congruam. Si
vero adfuerit biſſextus, tunc effici lunam] ſequentis anni primam, quæ abſque il-
lo fieri poterat extrema tranſacti. Et quid eſt quod ais: etiamſi luna conueniat, XIII.
Calendas Aprilis nunquam Paſcha celebrandum penitus inueniri? Quomodo enĩ
poteſt luna conuenire paſchalibus ſolennijs, vbi nunquam paſchalia ſunt cele-

A branda ſolennia? Et ſi nunquam XIII. Calendarum Aprilium Paſcha celebrandum, etiamſi ſextadecima prouenerit, errant profectò Latini, qui lunam paſchalem à III. Nonas Martias inchoare decernunt: in qua XVI. & XVII. eo quod æquinoctium nõ tranſierint, non licet paſcha fieri. Et meritò illorum cõtempta obſeruatione, cũ Aegyptijs potius eo anno in VIII. Calendas Maij Paſcha differendum ſuades: Si autẽ magis obſeruandum quod Aegyptij docẽt autumas, quare non illorum per omnia ſcientiam ſectaris? Verum quia hoc facere non vis, ſed inter vtroſq; medius incedens, magis Latinorum quos vituperas, quàm Aegyptiorum quos præfers, calculum tuis legendum ſequendumq; contradis, nos Aegyptiam calculandi diſciplinam, quæ & tuo iudicio, & vniuerſalis eccleſiæ conſenſu verior apparet, omnibus ſequendam nouimus, initium videlicet primi menſis ab VIII. Iduum Martiarum vſq; in Nonarum Aprilium diem. Quartas decimas vero lunas Paſchæ, à XII. Calendarum Aprilium vſque in XIIII. Calendas Maias. Porro diem Paſchæ dominicum ab XI. Calendarum Aprilium vſque in VII. Calendarum Maiarum: & hoc in luna decimaquinta vſq; ad vigeſimamprimam eſſe quærendum. Verum ne nos amatores Victorij temere illum aggreſſos eſſe lacerent, legant librum doctiſſimi & ſanctiſſimi viri, Victoris videlicet Capuani Epiſcopi de Paſcha, quod XV. Calendas Maias putabatur celebrari debere, Indictione autem decimatertia decies Proconſulo Baſilio, & quanti à prudentibus, & catholicis eccleſiæ Doctoribus æſtimatus ſit ſuus magiſter inuenient, cuius principium libri eſt: Cum paſchalis veneranda ſolennitas, qua nam die potiſſimum proueniret per anni præſentis Indictionẽ tertiamdecimam à nobis ſolicite quæreretur, & iuxta patrum venerabilium conſtituta VIII. Calendarum Maiarũ diceremus reſurrectionem Domini proculdubio celebrandam. Aliquibus minime rationabilis viſa eſt noſtra reſpõſio, eo quod Victorius quidam in circulo Paſchali quem edidit aliter diem dñicæ reſurrectionis adfixerit, licet & hunc deſignauerit quem nos celebrandum pariter profitemur & in proceſſu operis. Sed nũc, inquam, ordo expetit, vt cyclorum quos Victorius edidit patefaciam euidenter erro-
B res, dum neſcit legitimum diem definire Paſchalem, vt cum in præteritis oſtenſus hoc modo fuerit deliquiſſe, in præſentibus ac futuris & autoritate careat, & occaſionem prauæ perſuaſionis amittat. Victorij error.

ARGVMENTVM QVOT SINT EPACTAE LVNARES. Caput LII.

SI autem vis cognoſcere per annos ſingulos quot ſint epactæ, ſume annos Domini quot fuerint, vtputa in præſenti octaua Indictione DCCXXV, hos partire per XIX. decies nouies triceni. DLXX. decies nouies octoni, cenquiuquais dipondius, remanent III, hos item multiplica per XI. fiunt XXXIII. tolle XXX. remanent III: Tres ſunt epactæ, id eſt, adiectiones lunares.

DE EPACTIS SOLIS. Caput LIII.

QVarto decennouenalis circuli tramite deſignantur epactæ ſolis, id eſt, concurrẽtes ſeptimanæ dies vnius ſemper ternos per annos, duorum autem per annum biſſextilem vſq; ad ſeptimũ numerum adiectione creſcentes, quarum circulus habet annos quater ſeptenos. i. XXVIII, quia nimirum nõ ante poteſt cõſummari, ꝙ biſſextus qui quarto redire ſolet anno cunctos ſeptimanæ dies contingat, dñicam videlicet, ſextam feriam, quartam feriam, ſecundam feriam, ſabbatum, quintam feriam. tertiam feriam: hoc etenim illos ordine percurrit. Cumq; ſuas quæq; anni dies habeat concurrentes, hæ quæ in circulo adfixæ concurrentes ſunt, ſpecialiter quæ ſit nono Calendarum Aprilium feria deſignant, videlicet vt propius feſtiuitatis Paſchalis exordio poſitæ, facilime diẽ epactarum, vel decimæquartæ lunæ quota ſit feria pandant, ac per hoc ad Paſchalis inuentionem diei dominici planum faciant iter. Contingit aũt eadem concurrentium annua dies, quod calculatorẽ meminiſſe iuuat, etiã II. Calendas Aprilis, VII. Idus Aprilis, XVIII. Calendarum Maiarum, & XI. Calenda-

rum earundem. Cuius circuli talis eſt curſus, vt quæcunq; biſſextili anno ſunt con- C
currentes, ipſæ & ante quinquennium fuerint, & poſt annos VI. futuræ ſint: Quæ
primo poſt biſſextum anno ſunt, eadem & ante annos XI. tranſierint, & poſt VI. re
deant: Quæ ſecundo poſt biſſextum, eadem & ante annos VI ierint, & poſt XI. reme
ent: Quæ tertio poſt biſſextum, ipſæ & ante VI. annos præterierint, & poſt V. re-
uertantur. Et huius ordo diſcretionis cunctos annorum vertentium complectitur
dies. Notandum ſanæ quod huius gyri ſolaris, qui XXVIII. annis peragitur, cauſa fa
cit decennouenales circulos XXVIII. debere compleri, priuſquam idem per omnia
paſchalis obſeruantiæ curſus in ſeipſum redeat, vt omnis nimirum huius circuli an
nus caput circuli decennouenalis inſtituat. Itemq́; annus quiſq; circuli decennoue-
nalis huius caput adſequatur, ac per hoc tota paſchalis obſeruantiæ ſeries non mi-
nus quingentis trigintaduobus annis explicetur.

ARGVMENTVM QVOT SINT EPACTAE SOLIS, ET QVANDO BISSEXTI ANNVS. Caput LIIII.

QVoniam vero communis atq; indiſcretus epactarum, id eſt, adiectionum ſo-
lis, cum biſſexto curſus eſt, amborum pariter qui ſit ſtatus argumento condi
ſce. Si ergo vis ſcire quando biſſextus dies ſit, ſume annos domini DCCXXV. parti
re hos per IIII. & ſi nil remanſerit biſſextus eſt: ſi vero vnum, aut duo, vel tria rema-
nent, primus, aut ſecundus, aut tertius eſt annus à biſſexto, vtputa quater centeni,
CCCC. quater octogeni, CCCXX. quater eſſe quarta, remanet vnum, quia primus eſt
annus à biſſexto. Si vis noſſe adiectiones ſolis, id eſt, concurrentes ſeptimanæ dies,
ſume annos ab incarnatione domini quot fuerint, vtputa DCCXXV. per indictionē
octauam, & annorum qui fuerint quartam partem ſemper adijce. i. nunc CLXXXI. D
qui fiunt ſimul DCCCCVI. his adde IIII. fiunt DCCCCX. Hos partire per VII. ſepties
centeni DCC. ſepties triceni CCX. & non remanet aliquid, quia VII. ſunt epactę ſolis,
id eſt, concurrentes ſeptimanæ dies.

DE REDITV ET COMPVTV ARTICVLARI VTRARVNQVE EPACTARVM Caput LV.

VErum quia facilime diem Paſchæ, vel cæteros temporum recurſus comprehē
dit, qui ſolis & lunæ circulum memoriter tenet, excepto eo quod eoſdem cir-
culos per X. & IX. & per XXVIII. multiplicandos partiendosq́; nouit, omnis calcu-
lator meminiſſe debet, eaſdem concurrentes ſolis triceſimo ab hinc anno quas & ꝓ
ximo ſecuturas, eaſdem ſexageſimo quas & quarto, eaſdem nonageſimo quas & ſe-
xto, eaſdem centeſimo vigeſimo quas & octauo, eaſdem centeſimo quinquageſimo
quas & decimo: & cæteras in hunc modum eſſe redituras. Quocunq; enim nume-
ro annorum tranſacto concurrentes ſcire deſideras, eundem numerum vide quot
es habeat XXX. & triceſima parte geminata concordiam vertentium cognoſcis an-
noꝝ. Verbi gratia, treçenti decies habent XXX. & ꝓpterea eædem concurrentes tre
centeſimo anno quæ viceſimo ſunt futuræ, ſi quid reſidui fuerit & hoc adijcies. Eo-
dem mō etiam in præterita tpa concurrentium ordo reſpicit. Item quia circulus lu
naris decennouenalis eſt præſentis anni, epactæ viceſimo anno redeut, ſequentis ab
hinc quadrageſimo tertij, ſexageſimo quarti, octuageſimo quinti, cēteſimo ſexti, cē-
teſimo vigeſimo ſeptimi, centeſimo quadrageſimooctaui, centeſimo ſexageſimo no
ni, cēteſimo octuageſimo decimi, ducēteſimo&c. Similiter q̄d & de luna decimaq̄rta
Paſchæ, cæteriſq; quæ decennouenali circulo includunť æque ſentiendū eſt, poterit
diligens calculator hoc modo etiā ꝓlixiores ſibi tempoꝝ ſequentiū annotare recur
ſus, quibus ſemp meminerit etiā præteriti æui cōgruere ſtatū. Memoratu autem di-
gnum videtur, quia quidā ob cōpendiū calculandi vtriuſq; ordinē circuli, & ſolaris
videlicet & lunaris transferūt in articulos: nā qa manus humana articulos habet ad
iūctis vnguibus X. & IX. ſingulis his ſingulos aptātes annos, lunarē curſum in læua

A manu, intrinſecus à radice pollicis incipiunt, & in vngue minimi digiti intrinſecus eundē conſummāt. Item quia manus binæ articulos, exceptis vnguibus, habēt XXVIII. ijs ſingulos annos ſingulis aptant, inchoantes à minimo læuæ digito, & in dexteræ pollice complentes, non vt in lunari cyclo ſingulos ex ordine digitos expedientes ad numerum, ſed ob rationem quadrantis per quaternos tranſuerſim digitos quadriennium omne ſignantes, ita vt minimorum bis terni articuli digitorum totidem biſſextiles contineant annos. Item proximorum à minimis bis terni articuli digitorum proximos à bis ternis biſſextis annos totidem explicent, ſecundi ſimiliter ſecundos, & tertij digiti tertios totidem annos æqua ratione cōplectantur. Porro ſeptimus biſſextilis cum tribus ſe ſequentibus annis bis binos ſibi pollicum vindicet articulos. Hæc ſiue alia quiſque ſibi calculator ordinare voluerit, modo nihilominus circulum vtriuſque ſideris libēter capient manus. Sed innumera huiuſcæ diſciplinæ, ſicut & cæterarū artium, melius viuæ vocis alloquio quàm ſtili ſignantis traduntur officio.

DE CYCLO LVNARI. Cap. LVI.

QVinta circuli decennouenalis regione lunaris cyclus includitur, à quarto eius incipiens, & tertio completur in anno, qui proprie Romanorum eſt: & ad mēſem Ianuarium pertinens: nam ſicut annus quiſque decēnouenalis circuli propter legalem Hebræorū obſeruationem à paſchali mēſe inchoat, ibidemque finitur: ita & hic Romanorum inſtitutione à luna Ianuarij mēſis inchoat, atque ibi deſinit, ſicut ille, ſic & iſte, primum & ſecundū communes annos tertium habet embobolismū, quartū & quintum communes, ſextum emboliſmum, ſeptimum communem, octauum emboliſmum. Hendecas quoque cycli lunaris instar decēnouenalis circuli VII. annos cōmunes. & IIII. habet emboliſmos. Et habēt communes anni mēſes lunares XII. i. dies CCCLIII. Emboliſmi autem mēſes XIII. dies videlicet CCCLXXXIIII, præter vnū duntaxat ſeptimumdecimum cycli huius annum, qui eſt decēnouenalis primus, in quo vnus dies ratione ſaltus lunaris intercipitur. Quod vt manifeſtius fiat, ſingulorum ex ordine curſum videamus annorum, & quod Dionyſius in mēſe paſchali, nos in Ianuario facere curemus: Anno lunari primo, decēnouenali quarto, à Cal. Ian. vſque in XII. Calendas Ianuarias, quia communis eſt, fiūt dies CCCLIII. Anno lunari II. decēnouenali V. à XII. Cal. Ian. vſque V. Idus Decemb. quia communis eſt, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari III. decēnouenali VI. à IIII. Idus Decemb. vſque in V. Cal. Ian. quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari IIII. decēnouenali VII. à IIII. Cal. Ian. vſque in XVI. Cal. Ian. quia communis eſt, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari V. decēnouenali VIII. à XV. Calendas Ian. vſque in VIII. Idus Decembris, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari VI. decēnouenali IX. à VII. Idus Decemb. vſque in VIII. Calend. Ian. quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari IX. decēnouenali X. à VII. Cal. Ian. vſque in XIX. Cal. Ian. quia communis eſt, fiūt dies CCCLIIII. Anno lunari VIII. decēnouenali XI. CCXVIII. Calend. Ian. vſque in IIII. Nonas Ian. quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari IX. decēnouenali XII. à III. Nonas Ian. vſque in XI. Cal. Ian. quia communis, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari X. decēnouenali XIII. à X. Cal. Ian. vſque in III. Idus Decemb. quia communis eſt, fiūt dies CCCLIIII. Anno lunari XI. decēnouenali XIIII. à II. Idus Decemb. vſque in III. Cal. Ian. quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari XII. decennouenali XV, à II. Cal. Ian. vſque in XIIII. Cal. Ian. quia communis eſt, fiunt dies CCCLIII. Anno lunari XIII, decennouenali XVI. à XIII. Cal. Ian. vſque in VI. Idus Decemb. quia communis eſt, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari XIIII. decennouenali XVII. à V. Idus Decemb. vſque in VI. Calend. Ian. quia emboliſmus eſt, fiūt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari XV. decennouenali XVIII. à V. Calend. Ian. vſque in XVII. Cal. Ian. quia communis eſt, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari XVI. decēnouenali XIX. à XVI. Cal. Ian. vſque in Nonas Decēb. quia cōmunis eſt, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari XVII. decēnouenali I. à Nonis Decemb. vſque in X. Cal. Ian. quia em-

Romanorū cyclus.

boliſmus eſt,fiũt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari XVIII.decẽnouenali II. à IX.Cal. C
Ian.vſque in II.Idus Decemb.quia communis eſt,fiunt dies CCCLIIII.Anno lunari
XIX.decennouenali III.ab Idibus Decẽb.vſque in II.Cal.Ian.quia emboliſmus,fiũt
dies CCCLXXXIIII. Idcirco autem ſeptimidecimi lunaris anni cõputus ab ipſo quo
prior explicitus eſt annus die incipit, & nõ à ſe ſequente vt cæterorum, ne propter
ſaltum lunæ,quem dicũt,vnus eidem anno dies deeſſe videatur. Quod ipſum Dio-
nyſius decẽnouenalem cyclum huiuſmodi ordine percurrens edocuit, ab eodẽ die
quo vltimi cõcluſit anni metas primi inchoando principium.

ARGVMENTVM DE EO, QVOTA SIT LVNA IN CALENDIS IANVARIIS. Caput LVII.

POteſt qui vult à cyclo lunari facere argumẽtum, ad inueniendum quota ſit lu-
na Calendarum Ianuariarum. Sume enĩ cyclum lunæ quemlibet, vtputa quin-
tum, multiplica per XI. fiunt LV. adde vnum ſemper regularem, fiunt LVI. partire ꝑ
XXX. remanent XXVI. viceſimaſexta eſt luna in Cal.Ian.anno quinto cycli lunaris.
Item ſume octo, multiplica per XI. fiunt LXXXVIII. adde vnũ regularem & partire
per XXX. remanẽt XXIX. viceſimanona eſt luna in Calendas ſupraſcriptas anno cy
cli lunaris octauo. Tantum memor eſto, ſeptimodecimo, octauodecimo, & nono-
decimo cycli memorati anno nõ vnum, vt in reliquis, ſed duos adijcere regulares,
& lunam Cal.Ian. ſine errore reperies.

ARGVMENTVM QVOTVS SIT ANNVS CYCLI LVNARIS, VEL DECENNOVENALIS. Cap. LVIII.

IPſe autem cyclus lunæ ſi vis noſſe quotum agat annum, ſume annos domini, vt- D
puta DCCXXV. & ſubtrahe ſemꝑ duo, remanẽt DCCXXIII. hos partire per X. &
IX. remanet vnum, primus annus eſt cycli lunaris. Quoties autem nihil remanet, no
nusdecimus eſt. Et quia decẽnouenalis circulus communem cum lunari viam quã-
uis ocyor currit, ſi vis ſcire & eius q̃tus ſit annus, ſume annos dñi, vtputa DCCXXV.
& vnũ ſemper adijce, fiunt DCCXXVI. hos partire per X. & IX. remanẽt IIII. quartus
eſt annus cycli decẽnouenalis. Quod ſi nihil remãſerit, vltimus eſt.

DE XIIII. LVNA PASCHAE. Caput LIX.

SExtus ſæpe dicti circuli locus, amplectitur lunas XIIII. primi mẽſis, quæ paſcha
lis dominicæ diem ſingulis annis abſque omni ambiguitate demonſtrent: nam
quæ poſt XIIII. lunam dominica dies occurrit, ipſa eſt paſchalis dominicæ reſurre-
ctionis dies. Quæ quidem decimaquarta luna primum in æquinoctio, id eſt, duode
cimo Calendarum Aprilium, vltimo viceſimonono ab hinc die. i. XIIII. Cal. Maia-
rum ſuum veſpere proceſſum terris oſtendit, quibus terminis per annos denos &
nouenos legali tempore paſchalis obſeruantiæ diſcurſus cõſtat eſſe comprehẽſos:
& ſi fieri poſſet, vt eadem omnibus annis ſabbati die luna decimaquarta cõtigiſſet,
nil noſtræ paſchalis obſeruãtiæ tempus à legali diſcreparet: Nam & ipſi iuxta legis
edicta ſemper decimaquarta luna primi mẽſis ad veſperam immolãtes, & comedẽ-
tes agni immaculati carnem, ſanguinemq́ illius ad repellendum exterminatorem
noſtris poſtibus aſpergẽtes, id eſt, baptiſmi & paſchalium celebrãtes ſolennia miſ-
ſarum, ſpiritalem ſuperaremus Aegyptum, atq; illuceſcẽte mane in luna decimaqua-
ta eiuſdem mẽſis primum azymorum diem intraremus, ſeptemq́ dies eiuſdem cele
britatis legitimos à mane quintidecimi diei vſque in veſperum viceſimi primi mẽſis,
ipſius, id eſt, à dominico paſchæ vſque in dominicum octauarum paſchæ debita cũ
veneratione compleremus. Sed qm̃ lunæ dies eadem diuerſas ſeptimanæ deuoluit
inferias, inde fit, vt q̃ propter reſurrectionẽ noſtri redẽptoris in dñicũ diem paſchæ
initium reſeruare docemur, aliquoties noſtra feſtiuitas ſeptimo poſt legalium azy-
morũ exordiũ die ſumat ingreſſum: nõ tñ vnq̃ cõtingat, vt nõ noſtra ſolennitas pa-
ſchalis aliquẽ legalium paſchæ dierũ, ſæpe aũt oẽs intra ſe complectatur. At cõtrahĩ

A qui dominicum paſchæ diem à decimaſexta luna, vſq; ad vigeſimamſecundam cele
brandum æſtimāt, duplici miſeria laborant, quia & legitimum paſchæ principium
nunq̃ habent, & crebro euenit, vt nullum dierum, qui in lege præſcripti ſunt, in ſua
paſchali obſeruatione conſequantur: dum & veſperam quartidecimi diei, quo pa-
ſcha initiari ſtatutum eſt, & mane quintidecimi, quo ſeptima azymoꝝ dierum ſolē-
nitas inchoari præcepta, à ſua prorſus feſtiuitate repudiant: Atque inſuper in huius
pœnā peccati viceſimumſecundū diem, qui in tota paſchali inſtitutione per Moy-
ſen nec ſemel appellatus inuenitur, frequēter in ſui paſchæ principium ſanciri præci
piunt. Sunt qui in alteram partē à via veritatis, ſed nō minore labantur errore, cum
ſcriptura præcipiat via regia gradiendū, & neque ad dexterā, neque ad ſiniſtrā ab ea
diuertendum. Qui à decimaquarta luna vſque vigeſimam dñicum paſchæ obſeruā
dum decernēdo, præoccupant ſæpius initium paſchæ legalis, dum quod ipſa in deci
maquarta luna fieri ſtatuit, illi in decimātertiam conuertūt: & quod de vigeſima ſta
tuit, ſanctam eā & celeberrimā conſecrans, quaſi hæc ad paſcha minime pertineat,
funditus contemnūt. Quos inter alios fidei & actionis catholicæ defenſores, etiā be
atus Theophilus Alexandrinæ antiſtes eccleſiæ manifeſta ratione deuincit, ſcribēs
imperatori Theodoſio maiori: Sed quia accidere, inquit, interdum ſolet, vt occaſio-
ne decimæquartæ lunæ menſis primi nonnulli in errorem cadant, ſi decimaquarta
ipſa luna in dñicum diem veniat: quo facto, neceſſe eſt iam ieiuniū ſolui ſabbati die,
qñ decimatertia luna venire monſtratur, & incipimus legi contraria facere. Conue
nit itaque diligenter aduertere, vt quoties decimaquarta luna in dominicum incur-
rit diem, in ſequentē ſeptimanā paſchalem diem potius differamus, duplici hoc mo
do: Primum quidem, ne decimatertia luna inuenta in ſabbati die ſoluamus ieiuniū,
quod cōſequens nō eſt, quod nec ipſa lex præcipit, maxime cum & lumen ipſius lu-
næ imperfectum adhuc in proprio globo eſſe videatur. Deinde, ne dñica die luna
B decimaquarta conſtituta ieiunare cogamur, indecentem rem illicitamq́; facientes:
hoc enim Manichæoꝝ ſectæ conſuetudo poſſedit: Qm̃ igitur nec decimaquarta lu
na veniente in dominicū diem ieiunare debemus, neque conſequens eſt, vt ſi in ſab
bati die decimatertia eueniat ſoluamus ieiunium, neceſſario aſſerimus hoc in ſepti-
manam ſequentem deberi differri, ſicuti paulo ſuperius comprehendi: nō tamen ex
hac dilatione præuaricatione aliqua circa paſchalem calculum perpetrata: quemad-
modum enim decimus numerus complectitur nonum, ſic & quoties decimaquarta
luna in dominicum incurrerit diem, eo quod in eo ieiunare nō liceat, in proximam
ſeptimanam differri neceſſe eſt diem Paſchæ: nulla enim ex hoc imminutio fieri pa
ſchæ videtur, quia ipſi ſequentes dies complectuntur & reliquos.

Theophilus ad Theodoſium maiorem.

ARGVMENTVM INVENIENDI EAM. Cap. LX.

OPortet autem calculatorem quenq; peritum decimasquartas lunas primi mē
ſis, ſicut & epactas lunæ annuas retinere memoriter. Sed & ſi quis has quoq;
argumento inuenire deſiderat, videat quot ſint epactæ lunares anni cuiuſcunque cō
putare voluerit, & ſiquidem XIIII. aut XV. ſunt, XI. Calendarum Aprilium vel
XII. Calendarum earundem die decimamquartam lunam venire cognoſcat: quia
nimirum XI. Calendarum ſupraſcriptarum, ſicut ſæpe dictum eſt, proprius eſt oī-
um locus epactarum. Sin autem pauciores ſunt epactæ, dimittat eas creſcere per di-
es vſq; dum quartumdecimum impleant numerum, & ibi ſemper lunā paſchæ de-
cimamquartam habere non dubitet. Porro plures quindenario numero ſi habuerit
epactas, & has vſq; ad triceſimum numerum, id eſt, ipſius terminum menſis per di-
es creſcere ſinat, & ſic à noua luna inchoans, atq; vſq; ad decimamquartam ex or-
dine percurrens, diem votis paſchalibus aptum rite reperiet. Sed & hoc notandum
quia decimaquarta luna ſi cōmunis eſt annus XI. diebus prius: ſi vero emboliſmus,
XIX. tardius quàm præcedente anno tranſierat ſemper redire conſueuit, excepto
vno duntaxat primo circuli decennouenalis anno, in quo propter rationem ſaltus
lunaris XII. diebus anno vnum curſum præcurrere ſolet.

DE DIE DOMINICO PASCHAE Cap. LXI. C

SEptimo decēnouenalis circuli titulo dies Paſchæ dominicus comprehenditur, qui de dominica noſtri Saluatoris reſurrectione à mortuis exordium cœpit: Nam cum in veteri teſtamento tribus argumentorum indicijs paſchale tempus ſit obſeruari præceptum, videlicet vt poſt æquinoctium, vt mēſe primo, vt tertia eius ſeptimana.i. à veſpera decimæ quartæ lunæ, quod eſt initium decimæquintæ, vſq; in veſperum, id eſt, terminum vigeſimæprimæ celebretur, quarta in eiuſdem obſeruatione regula eſt nobis à tempore dominicæ reſurrectionis impoſita, vt cum æquinoctio tranſcenſo lunam primi menſis decimamquartam veſpere ortum facere viderimus, non ſtatim ad faciendum Paſcha proſiliamus, ſed dominicum diem quo ipſe Paſcha, id eſt, trāſitum de morte ad vitam, de corruptione ad incorruptionem, de pœna ad gloriam reſurgendo facere dignatus eſt, expectantes, in ipſo tandem congrua Paſchæ ſolennia celebremus. Quod ſi quis obiecerit, non æquinoctij memoriam, ſed tantum primi menſis & tertiæ in eo ſeptimanæ poſuiſſe legiferum. Sciat, quia etſi æquinoctium nominatim non exprimit, in hoc tamen ipſo quod à plenilunio primi menſis Paſcha faciendum præcipit, æquinoctium tranſcenſum plenaria ratione depromit: quoniam abſq; vlla dubietate conſtat, eam quæ prima trāſito æquinoctio plenum ſuum globum oſtenderit, primi menſis exiſtere lunam. Quoties ergo diem dominicum mox aduentante decimaquinta luna habemus, nil noſtrū tempus paſchale à legali diſſonat, quamuis alijs ſacramētorum generibus eiuſdem paſchæ ſolennia colimus. Quoties vero ſecundo, vel tertio, vel quarto, vel quinto, vel ſexto, vel ſeptimo, ab hinc die idem dominicus occurrerit, ne ſic quidem legem aut prophetas ſoluimus, ſed euangelicæ potius gratiæ ſacramentis adimplemus: qa

Theophilus. enim & ſaluator noſter, ſicut Theophilus cuius ſupra memini, venerabilis Alexandriæ epiſcopus ſcribit, decimaquarta quidem eſt traditus luna, hoc eſt, quinta poſt D ſabbatum: decimaquinta autem crucifixus die tertia reſurrexit, hoc eſt, decimaſeptima luna, quæ tunc in dominica die videtur inuenta, ſicuti & ex euangeliorum obſeruatiōe comperimus. Habemus ergo ſolatium quo recte facere Paſcha poſſimus, etiam ſi dilatio fuerit conſecuta propter incurrentem neceſſitatem, vt ſi decimaquarta primi menſis in ſabbato euenerit luna, aut ſi in alijs ante ſabbatum diebus ſeptimanæ ſequentis acciderit, ſine dubitatione paſcha celebremus. Si vero in dominicum inciderit, omni modo in ſeptimanam ſequentem, vt ſæpius dictum eſt, differamus, propter eas quas præfati ſumus cauſas. Hijs ergo demonſtratis atque patefactis, hoc etiam conſiderandum eſt, quod & lex frequenter cauſa neceſſitatis eos q conſtrictione temporis quadam non potuerunt in primo menſe paſcha celebrare, ſecundo idem facere præcipit: melius enim eſt in neceſſitate poſitos ſuperiora quàm inferiora ſectari: quoniam inferiora à ſuperioribus continentur, ſuperiora autem ab inferiori numero non includuntur. Illud iterum quod iam poſuimus declarantes, quod decimus numerus nonum intra ſe contineat, nonus autem decimum continere non poſſit. Quod ſi lex ad ſecundum menſem tranſire nos præcipit, ſi non poſſimus ſanctum paſcha primo menſe celebrare propter quaſdam neceſſitates, nō intelligo cur non ſi decimaquarta in dominicum diem incurrerit luna, in ſeptimanam ſequentem rationabiliter dilationem Paſchæ facere debeamus, manente & primo menſe & decimaquinta luna in qua Saluator crucifixus eſt, manēte etiam & ſeptimadecima quando poſt triduum reſurrexit. Vbi autem primum dominicus reſurrectionis Chriſti dies fuerit, varie refertur: & quidem, vt ſupra memorauimus, quidam VIII. Calendarum Aprilium, ſed alij VI, nonnulli V. Calendarum earūdem die fuiſſe adſeuerant. Vbi notandum, quia ſi octaua Calendarum memoratarum, vt antiquiores ſcripſere, reſurrectio domini facta eſt, quintus profecto circuli decennouenalis tunc agebatur annus, habens concurrentes VII. & lunam decimamquartam, ſicut ſemper XI. Calendarū Aprilium. Si autem VI. Calendarum Aprilium dominus reſurrexit, tertiusdecimus circuli præfati annus extitit, V. habens concurren

A tes,& lunam decimamquartam, vt ſemper† VIII. Calendarum Aprilium. Porro ſi † IX.
V. Calendarum ſuprascriptarum reſurrectio celebrata eſt Chriſti, ſecundus circuli
decẽnouenalis exiſtens annus cõcurrentes habebat IIII. & lunam decimamquar-
tam: ſicut ſemper VIII. Calendarum Aprilium, quæ cũctæ decimæſeptimæ lunæ,
in qua die dominica prima ſacroſanctæ reſurrectionis ſunt acta myſteria, curſu pan
duntur, indubio tantum diligentiſſime cauendum, ne hãc decimaſexta luna, vt qui-
dam patratam cõfirmando, non ſolum ineuitabile noſtrę calculationis diſpendium,
ſed & grauiſſimum catholicæ fidei incurramus periculum.

DE LVNA IPSIVS DIEI. Cap. LXII.

VLtima ſæpe memorati circuli meta pãduntur lunæ dominici paſchæ propter
variantem eiuſdem dominici occurſum ſeptem dierum ambitu incluſę, id eſt,
à XV. vſq; ad XXI. qui pro certo dies creberrima legis ſunt adnotatione præfixi, di
cente domino: Primo menſe XIIII. die mẽſe comedetis azyma, vſque ad diem XXI.
eiuſdem menſis ad veſperam: VII. diebus fermentatum non inuenietur in domibus
veſtris. Cuius primi menſis ſeptem'q; eius dierum azymorum nũc regula talis eſt,
vt quæ poſt ęquinoctium decimaquinta luna occurrerit, primi menſis intelligatur,
& hęc quemcunq; VII. dierum vſque ad viceſimumprimum dominicum acceperit,
paſchalis feſti gaudijs aptum porrigat. Quod ideo toties repeto, quia fuere quidam
qui dominicum paſchæ diem, verbi gratia, à VII. Calendarum Aprilium die luna vi
ceſima notantes, dicerẽt: & quid peccare nos oſtenditis in conſtituendo tẽpore pa-
ſchæ, cum nullus vnquam calculator vetuerit VII. Calendas Apriles paſcha cele-
brari? omnibus æque confitentibus tunc æquinoctium eſſe tranſcenſum, nullus ne-
gauerit lunam viceſimam dominico paſchali aptam? Quibus reſpondendum, quia
& VII. Calendas Apriles, vbi luna congruerit, & luna vigeſima, vbi dies oportunus
arriſerit, dominicum paſcha rite actitabitur. Sed quia luna, quæ VII. Calendas Apri-
les die XX. eſt, plenilunium ante æquinoctium habuit, non licet luna exiſtente vice
B ſimaſeptima Calendas Apriles dominicum paſchæ diem celebrari. Quæ vero in
æquinoctio, vel poſt æquinoctium plena eſt, mox vbi dominicus aderit dies, paſcha
legitimum dabit. Idem error, eadem eſt reſponſio, cum memorati calculatores XI.
Calendas Apriles, luna decimaſexta: X. Calendas Apriles, luna decimaſeptima: IX.
Calendas Apriles, luna decimaoctaua: VIII. Calẽdas Apriles, luna decimanona: VI.
Calendas Apriles, luna vigeſimaprima: V. Calendas Apriles, luna vigeſimaſecun-
da paſcha faciendum decernunt. Quod eo ſæpius anno faciunt, cum in Calendas Ia
nuarias XXV. habuerint lunam. Cum vero hãc ibi vigeſimamſeptimam habuerint,
tunc longius à veritate deuiant: quia nimirum primo menſis deputant lunam, quæ
III. Nonas Martias nata, triduo fere ante æquinoctium plena exiſtere mõſtratur. Et
quia decimaquinta, decimaſexta, & decimaſeptima diem paſchæ dominicum facere
nõ valet, eo quod has ætates XIIII. XIII. & XII. Calendarum Aprilium die tenuerit,
profecto nec reliquas ſuas ætates quamuis æquinoctium ſequentes, eiuſdem domi-
nicæ reſurrectionis conuenientes poteſt habere ſolennijs,

QVID INTER PASCHA ET AZYMA DISTET. Caput LXIII.

ET quoniam de paſchæ obſeruatione aliquanta perſtrinximus, etiam hoc inti-
mare placuit, quod iuxta legis ſcripturam alia paſchæ, alia ſolennitas eſt azy-
morum: Vna quippe dies paſchæ, id eſt, tranſitus, eſt quartadecima videlicet primi *Paſcha dies.*
menſis, in quo veſperaſcente agnus immolari iuſſus eſt: & mox ſequenti nocte trãſi-
uit dominus Aegyptiorum primogenita percutiens, & ſignatas agni ſanguine do-
mus filiorum Iſrael liberans: ſequentes vero dies ſeptem, id eſt, à XV. vſque ad XXI.
menſis eiuſdem, azymorum proprie vocantur: ſcriptum nanque eſt in Exodo, vbi *Azymorũ dies.*
agnus immolari decimoquarto die primi mẽſis ad veſperã mandatur: Et comede-
tis feſtinantes, eſt enim paſcha, id eſt, tranſitus domini. Et: Tranſibo per terram Ae-

C

gypti nocte illa, percutiamq́ꝫ om̃e primogenitum in terra Aegypti. Et paulo poſt: Et cum dixerint vobis filij veſtri: Quæ eſt iſta religio? dicetis: Victima tranſitus domini eſt, quãdo tranſiuit ſuper domos filiorum Iſrael in Aegypto, percutiens Aegyptios & domus noſtras liberãs. Item in Leuitico: Menſe primo, inquit, XIIII. die menſis ad veſperam phaſe domini eſt, & XV. die mẽſis huius ſolennitas eſt azymorum domini: VII. diebus azyma comedetis, dies primus erit vobis celeberrimus ſanctusq́ꝫ. Omne opus ſeruile nõ facietis in eo, ſed offeretis ſacrificium in igne dño VII. diebus. Et ne nos quiſpiam verba legis aliter quàm veritas habet intellexiſſe autumet, videat doctiſſimus legalium literarũ & ſacerdos quid de ijs ſentiat. Ioſephus ſcribit in libro Antiquitatum in hunc modũ decimaquarta luna primi mẽſis agnus immolatur, decimaquinta autem ſuccedit feſtiuitas azymorum, quæ VII. diebus celebratur. Secũda vero azymorum die, quæ eſt ſextadecima, frugum primitias quas metunt offerunt. Quem legalium morem ſacrorum etiam nũc eccleſiæ conſuetudo nõ ignobiliter imitatur, vnam videlicet noctem trãſitus dominici, id eſt, reſurrectionis eius à mortuis, †quam pius triumphãdo fideles ſaluare dignatus eſt, principaliter obſeruans, in cuius exortum ſanguis ipſius, videlicet agni immaculati, populum eius fonte regenerationis ablutum mũdat ab omni peccato. Ac deinde alios ſeptem dies in memoriam eiuſdem dominicæ reſurrectionis cõgrua feſtiuitate ſubiungẽs.

†quam impios.

Verum quia ipſa quoq; dies paſchæ à fermẽto caſtigari præcipitur, hãc euãgelij ſcriptura aliquãdo primam azymorum cognominat: Et primo, inquiens, die azymorum quãdo paſcha immolabant dicunt ei diſcipuli: Quo vis eamus & paremus tibi vt manduces Paſcha? Item die XV. menſis primi, à qua VII. dies azymorum inchoant, propter viciniam paſchæ nomine vocat illius cum dicit: Et ipſi non introierunt in prætorium, vt non cõtaminarentur, ſed manducarent paſcha: non quia legi contraria eſt euangelica ſcriptura, ſed quia ſacramentum quod decebat hac nobis ſocietate vocabulorum viuacius inculcare curauit. Salua enim ſubtiliore diſcuſſiõe, poſſumus intellelligere quod myſtica paſchæ ſolennia ſinguli noſtrum in die baptiſmatis egerint: ſpiritalem videlicet exterminatorem ſigno pretioſi ſanguinis euadẽdo, ſpiritales tranſeundo tenebras, toto autem vitæ proficientes tempore, quod deinceps in hac peregrinatione gerimus, ſeptem dies azymorum celebremus: quibus ſicut Apoſtolus edocet, nõ in fermento malitiæ & nequitiæ, ſed in azymis ſynceritatis & veritatis epulari debemus. Et quia nos in baptiſmo, vt de poteſtate ſatanę, in partem ſortis ſanctorum trãſire queamus, ſynceritatem ac veritatem neceſſe eſt tenere, itemq́ꝫ toto noſtræ peregrinationis tempore, quod ſeptenario dierum numero voluitur, quotidiano profectu ad meliora tranſire præcipimur, quaſi & in paſcha azymis veſci, & in diebus azymorum paſcha ſpiritaliter agere cognoſcimur. D

TYPICA PASCHAE INTERPRETATIO.
Caput LXIIII.

NAm ſicut tota paſchalium obſeruantia ceremoniarum, ita etiam tempus quo agi præcepta eſt totum myſterio ſacro redolet. In primis nãque, æquinoctium tranſgredi in dominicæ paſchæ celebratione iuxta legis decreta curamus, vt videlicet ſolẽnitas, in qua mediator dei & hominum deſtructa poteſtate tenebrarum mundo lucis iter aperuit, etiam temporis ordine foris quid intus habeat oſtendat. Et quæ nobis æternæ beatitudinis lumen promittit, tunc maxime celebretur, cum ſolis lumen annuo proficiens incremento, primam ſumit de noctis vmbra victoriam: Deinde menſem primum anni, qui & Nouorũ vocatur, in quo paſcha celebremus attendimus. Ipſe autem eſt menſis, in quo mundus iſte formatus, & homo eſt primus in paradiſi ſede locatus. Quia per huius myſteria ſolennitatis primam nos ſtolam recepturos, primum ſupernæ beatitudinis regnum, à quo in longinquã regionem diſceſſimus, nos repetituros eſſe ſperamus. De cuius gloria regni beatus apoſtolus Petrus: Cælos autem nouos, inquit, & terram nouam, & promiſſa ipſius expectamus, in quibus iuſtitia habitat. Sed & Iohannes in Apocalypſi ſua: Et dixit

A qui ſedebat in throno: Ecce noua facio omnia. Deinde etiam tertiam mẽſis eiuſdem
ſeptimanam in paſcha obſeruamus, quod reſurrectionis dominicæ gaudijs aptiſſi-
me congruit. Quia & eadem ſacroſancta eius reſurrectio tertia die facta eſt, & ter-
tio tempore ſeculi.i.cum gratiæ cęleſtis aduentu tota eius in carne diſpenſatio, quę
per reſurrectionis conſummata eſt gloriam, mundo apparuit. Prima ſeculi nanque
tempora lege naturali per patres, media lege literali per prophetas, extrema chari-
ſmate ſpiritali per ſeipſum veniens illuſtrare dignatus eſt. Sed & ipſa tunc lunæ cõ
uerſio pulcherrimum nobis ſacramenti cæleſtis ſpectaculum præbet: nanq; luna, q̃
rotundi facta ſchematis, à ſole lumen, vt ſupra diximus accipit, ideoq; ſemper ex di
midio orbe, quem ad ſolem habet. lucida eſt: ex altero autem dimidio ſemper ob-
ſcura, à prima vſq; ad X V. lucis crementum ad terras, defectum vero habet ad cæ-
los. A X V. autem vſq; ad nouiſſimam crementum eiuſdem ſuæ lucis à terrenis auer
ſum, paulatim ad cæleſtia reuertitur: Quæ nimirum eius conuerſio recte paſchalis
gaudij myſteria ſignat, quibus omnem mentis noſtræ gloriam à viſibilibus auerte-
re delicijs, caducisq; fauoribus, atq; ad ſolam cæleſtis gratiæ lucem ſuſpendere con
templando docemur: Vel ſi vtranq; eius conuerſionem in bonum delectat inter-
pretari, poſſumus intelligere, ꝙ creſcens ad oculos humanos lumen lunæ virtutũ
gratiam, quibus apparens in carne dominus mundo illuxit, inſinuet, de quibus di-
citur: Et Ieſus proficiebat ſapientia & ætate, & gratia apud deum & homines. Re-
creſcens vero ad cælos, reſurrectionis aſcenſionisq; illius gloriam deſignet, quæ in
ſe quidem ipſa mox perfecta prouenit, ſed in animo fidelium quibuſdam lucis ſuæ
profectibus vſq; ad finem ſeculi creſcere non deſinit. Reſurgens enim dñs à mortu
is primo ſingulis ac binis, ac deinde pluribus, modo ſeptem, modo vndecim, modo
duodecim, modo plus q̃ quingentis fratribus ſimul, ad vltimum diſcipulis omni-
B bus apparuit: quibus videntibus aſcenſurus in cælum præcepit eos ſuæ diſpenſatio-
nis eſſe teſtes in Hieruſalem, & in om̃i Iudæa, & Samaria, & vſq; ad vltimum terræ.
Et bene luna cum noſtros creſcit ad oculos paulatim à ſole recedit: cum vero ad cæ
los, paribus ad eum ſpatijs redit. Hoc enim eſt quod ipſe dixit: Exiui à patre & veni
in mundum, iterum relinquo mundũ & vado ad patrem. Et quod de ipſo pſalmus:
A ſummo cælo egreſſio eius, & occurſus eius vſq; ad ſummum eius. Quia ergo lu-
na eo ſuæ lucis incremento, quod exiens à ſole ad noſtros euoluitur obtutus, domi
ni ſaluatoris in carne, vſq; ad tempora paſſionis doctrinam virtutesq; ſignificat, eo
autem quod ad ſolem rediens paulatim ad inuiſibilem nobis cæli faciem recolligit,
reſurrectionis illius ac poſterioris gloriæ miracula demonſtrat, merito à decima-
quinta paſchalis voti gaudijs apta prædicatur, Hijs quidem paſchalis temporis à le
gis obſeruatione ſumptis indicijs, hæredes noui teſtamẽti etiam diem dominicam,
quam ſcriptura vnam ſiue primam ſabbati cognominat, adnectimus: nec immeri-
to, quæ & conditione primitiuæ lucis excellens, & triumpho dominicæ reſurrecti-
onis inſignis, & noſtra quoque nobis reſurrectione manet ſemper exoptabilis. Se-
ptem quoq; dies lunæ.i.à XV. vſq; ad XXI. per quos eadem dominica naturali ordi
ne diſcurrit, vniuerſitatem eccleſiæ, quæ per totum mundum paſchalibus eſt redẽ-
pta myſterijs, aperte denuntiant: Nam & ſeptenario ſæpe numero vniuerſitatẽ deſi
gnare ſcriptura conſueuit, Vnde quod ait Propheta: ſepties in die laudem dixi tibi, *Septenari-*
nil melius intelligitur, q̃ quod alibi ait: Semper laus eius in ore meo. Et ſpecialiter *us numer⁹*
totiꝰ catholicæ eccleſiæ perfectionem eo figurari Iohannes teſtatur, qui ad ſeptem
Aſiæ ſcribens eccleſias, vniuerſalis per orbem eccleſiæ myſteria patefecit. Vnde &
per oĩa quæ ſingulis ſeptem ſcribit hortamenta, hunc verſiculum intexere curauit:
Qui habet aures audiat qd ſpiritus dicat eccleſijs: quod vnicuilibet dixerat hoc oĩ-
bus ſe dixiſſe palam probans eccleſiis. Nec minus etiam moralem nobis commen- *Paſcha my*
dant paſchalia tempora ſenſum, in nomine quidem paſcha, vt de vitijs ad virtutes *ſticum.*
tranſitum quotidie faciamus ſpiritalem. In menſa aũt nouorum. in quo adulti fructus *Menſis no*
aduentu ſuo pronunciant veterum ceſſationem, vt exuentes veterem hominẽ cũ acti- *uorũ quid*
bus eius, renouemur ſpiritu mentis noſtræ, & induamus nouũ hoiem qui ſecũdum *ſignificet.*

C

Et vt vegetati diuerſarum varietate virtutum, earumq́ꝫ folijs veluti amœnæ arboris adumbratione velati, tanq̃ lætæ atq; fructiferæ ſegetes pullulemus in plenilunio, vt perfectũ ſplendorẽ fidei & ſenſus gerentes, à peccati tenebris ſegregemur, inreuerſa eadem luce lunari ad cælos, q̃d à quintadecima luna fieri incipit, vt quãto magni ſumus humiliemur in om̃ibus, dicẽtes cũ Apoſtolo ſinguli: Gratia aũt dei ſum id quod ſum. Quæ profectò gratia muneris ſuperni, quæ tertio tẽpore ſeculi manifeſtius effuſa eſt, pulcherrima figurarum conſequentia tertia lunæ hebdomade, lumẽ ipſius quod eatenus ad terras creuerat, ad cæleſtia iam creſcere inchoat, pulchre hanc in paſcha obſeruare præcipimur, vt gratiæ quã accipimus nunq̃ obliti, per ſingulos gradus ſpiritalis tranſitus largitori illius obediendo vicem rependere meminerimus: vel certe increſcente ad homines luna, vitæ nobis actiuæ, inreuerſa vero ad cælos ſpeculatiuæ typus oſtenditur: Vel in hac nobis conuerſione dilectio proximi, in illa noſtri ſignatur autoris: Aut huc conuerſus lucis eius profectus, vt bona foris operemur admonet, porro illuc, vt eadem bona opera ſolo ſupernæ mercedis intuitu geramus: Huc, vt luceat lux noſtra coram hominibus, & videãt bona noſtra opera, illuc, vt glorificent patrẽ noſtrũ qui in cælis eſt. In vna ſabbati, q̃ noui teſtamenti propria ſolennitas eſt, inſtruimur, vt ſpe futuræ noſtræ in Chriſto reſurrectionis patienter in præſenti om̃ia aduerſa pro Chriſto, & ipſam mortis toleremus iniuriam, audientes ab Apoſtolo: Quia ſi ſpiritus eius qui ſuſcitauit Ieſum à mortuis habitat in nobis, q ſuſcitauit Ieſum à mortuis viuificabit & mortalia corpora noſtra, ꝑ inhabitantẽ ſpiritũ eius in nobis. Cuius ſpũs quia ſeptiformis eſt gratia, põt eadem VII. dierꝫ lunarium numero, quo præfata vna ſabbati .i. dies dñica circunferẽ intimata, nõ incõuenienter intelligi. Verꝫ de myſterio tẽporis paſchæ, ſi qs plenius ſcire vult, legat beati Aurelij Auguſtini ad Ianuarium epiſtolã de ratione paſchali.

Vna ſabbati.

DE CIRCVLO MAGNO PASCHAE. Cap. LXV.

D

Magnus circulus paſchæ.

Circulus paſchæ magnus eſt, qui multiplicato per inuicẽ ſolari ac lunari cyclo, DXXXII. conficitur annis. Siue enĩ decies nouies viceni & octoni, ſeu vicies & octies deni ac noueni multiplicentur, DXXXII. numerꝫ complent. Vnde fit, vt idem circulus magnus decennouenalis, lunæ circulos XXVIII. Solis aũt, qui vicenis octoniſq; cõſummari ſolẽt annis, X. & IX. habeat circulos: biſſextus decies nouies ſeptenos .i. CXXXIII. menſes ſolares, vicies octies, CCXXVIII. i. VI M. CCCLXXXIIII. Mẽſes aũt lunares, vicies octies CCXXXV. id eſt, VI M. DLXXX. dies, exceptis biſſextis, vicies octies VI M. DCCCCXXXV. id eſt, CXCIIII M. CLXXX. appoſitis aũt biſſextis CXCIIII M. CCCXIII. Qui vbi memoratam ex ordine menſium dierumq́ꝫ ſummam compleuerit, mox in ſeipſum reuolutus, cuncta quæ ad ſolis vel lunæ curſum pertinent, eodem quo præterierant ſemper tenore reſtaurat: tantum anni dñicæ incarnationis ſuo certo tramite proficiunt in maius, & Indictiones quoquo ferantur in ordine, nil ſiderum curſum, atq; ideo nihil paſchalis calculi ordinẽ mouent. Quod vt apertius clareſcat, placuit eundem plenario ordine circulum præſenti opuſculo præponere, ſumpto exordio à quingenteſimo triceſimoſecundo dominicæ incarnationis anno, vbi primum Dionyſius circulum cœpit, & perducto opere vſq; ad milleſimum ſexageſimumtertium eiuſdem ſacroſanctæ incarnationis annum: quatenus legentes quiq; non ſolum præſentem vel futurum proſpicere, ſed & præteritũ oẽm paſchalis ſtatum temporis inenarrabili poſſent intuitu reſpicere, atq; ad dilucidationem priſcæ lectionis annos omnes, qui aliquãdo in quæſtionem venerant, quãdo vel quales fuerint euidentius agnoſcant.

SCHOLIA IN CAPVT LXV.

Placuit eundem.⌋ *Hos circulos quotquot ex Bedã & Dionyſio reliquos inuenimus, ſubiecimus libro huic ad finem: perfecimus autem ut eſſent ab initio incarnationis dominicæ, uſq; ad annum* DC. *quo exacto non deerunt & alij ſtudioſi, qui eundem ad ſuam quoq; ætatem & longiorem producent.*

SAXONIS DE TEMPORVM RATIONE.

Caput LXVI.

DE ſex huius mundi ætatibus, ac ſeptima vel octaua quietis, vitæq́ cæleſtis, & ſupra in comparatione primæ hebdomadis, in qua mundus ornatus eſt, aliquanta perſtrinximus, & nūc in comparatione æui vnius hominis, μικρόκοσμος græce à philoſophis, hoc eſt, minor mundus ſolet nuncupari, de eiſdem aliquanto latius exponemus. *Homo minor mūdus*

¶Prima eſt ergo mundi huius ætas, ab Adam vſq; ad Noë, cōtinens annos iuxta hebraicam veritatem, I M. DCLVI. iuxta LXX. Interpretes II M. CCXLII. generationes iuxta vtranq; editionem numero X. quæ vniuerſali eſt deleta diluuio: ſicut primam cuiuſque hominis obliuio demergere conſueuit ætatem: Quotus enī quiſque eſt qui ſuam recordetur infantiam.

¶Secunda ætas à Noë vſque ad Abraham generationes iuxta hæbraicam autoritatem complexa X. annos autem CCXCII. Porro iuxta LXX. Interpretes annos I M. LXXII. generationes vero XI. Hæc quaſi pueritia fuit generis populi dei, & ideo in lingua inuenta eſt, id eſt, hebræa. A pueritia nanq; incipit homo noſſe loqui poſt infantiam, quæ hinc appellata eſt ꝙ fari non poteſt. *Secunda ætas.*

¶Tertia ab Abraham vſque ad Dauid generationes iuxta vtranq; autoritatem XIIII. annos vero DCCCCXLII. complectens. Hæc velut quædam adoleſcētia fuit populi dei, à qua ætate quia incipit homo poſſe generare, propterea Matthæus euangeliſta generationum ex Abraham ſumpſit exordium, qui etiam pater gentium conſtitutus eſt, quando mutatum nomen accepit. *Tertia ætas.*

B ¶Quarta à Dauid vſque ad tranſmigrationem Babylonis, annos habens iuxta hebraicam veritatem CCCCLXIII. iuxta LXX. tranſlationem XII. amplius: generationes iuxta vtroſque codices XVII. Quas tamen euangeliſta Matthæus certi myſterij gratia XIIII. ponit. A qua velut iuuenili ætate in populo dei regum tēpora cœperunt: Hæc nanq; in hoībus ætas apta gubernādo ſolet exiſtere regno. *Quarta ætas.*

¶Quinta quaſi ſenilis ætas, à tranſmigratione Babylonis vſq; in aduentum dñi ſaluatoris in carnem, generationes & ipſa XIIII. Porro annis DLXXXCX. extēta, in qua vt graui ſenectute feſſa malis crebrioribus plebs hebræa quaſſatur. *Quinta ætas.*

¶Sexta, quæ nūc agitur ætas, nulla generationum vel temporum ſerie certa eſt, ſed vt ætas decrepita ipſa totius ſeculi morte conſummanda. Has ærumnoſas, plenasq́ laboribus mundi ætates quiq; felici morte vicerunt, ſeptima iam ſabbati perennis ætate ſuſcepti, octauam beatæ reſurrectionis ætatem, in qua ſemper cum domino regnent, expectant. *Sexta ætas*

DE CVRSV AETATVM EARVNDEM.

Caput LXVII.

PRima igitur ætate ſeculi naſcentis, prima huius die, fecit deus lucem quam appellauit diem: Secunda firmamentum cæli in medio librauit aquarum, ipſis aquis ac terra, cum cælo ſuperiore, ac virtutibus quæ in eo Conditorem laudarent, ante horum ſex dierum exordium creatis. Tertia die congregatis in ſuum locum aquis, quæ cuncta contexerant, aridam iuſſit apparere. Quarta ſidera in firmamento cæli poſuit, quæ nunc, quantum æquinoctij coniectura colligimus, XII. Calendarum Aprilium vocatur. Quinta natatilia & volatilia creauit animantia. Sexta animalia terreſtria, & ipſum hominem formauit Adam, de cuius latere dormiētis matrem omnium viuentium produxit Euam, quæ nunc quātum mihi videtur eſſe credibile, decima Cal. Aprilium dies appellatur. Vnde merito creditur, ſi non verior ſententia vincit, quod beatus Theophilus cum cæteris, non ſolum Palæſtinæ, ſed & permultis aliarum regionū epiſcopis de paſcha diſputans ſcripſit, eodem X. Calen-

Quoto die darum Aprilium die dominum fuiſſe crucifixum. Decebat enim vna eademq́ hon C
crucifixus ſolum hebdomadis,ſed & menſis die,ſecundum Adam pro generis humani ſalute
ſit Chri- viuifica morte ſopitum,de productis è latere ſuo ſacramentis cœleſtibus ſponſam
ſtus. ſibi ſanctificare eccleſiam:qua videlicet die primum Adam,patrem videlicet huma
ni generis ipſe creauerat,eiq; de latere coſtam tollēs ædificauit mulierem,cuius ad-
iutorio genus propagaret humanum.

Anno mū- ¶ Adam annorum CXXX.genuit Seth,cui ſuperuixit annis DCCC. Verum LXX
di CXXX. Interpretes ante natum Seth poſuere annos CCXXX.poſtea DCC. Seth interpreta-
Seth. tur reſurrectio,ſignificās reſurrectionem Chriſti à mortuis, cuius mortem illatam
Abel. à Iudæis ſignificat Abel,qui dicitur luctus,à fratre Cain occiſus.

CCXXXV ¶ Seth annorum CV genuit Enos,cui ſuperuixit annis DCCC VII.Porro LXX.
†DCCVII. ante natū Enos annos CCLV.poſtea poſuere † DCCVI. Enos interpretatur homo,
Enos. de quo benedicitur.Iſte cœpit inuocare nomē domini: Quia hominum eſt propri
um,vt ſuæ fragilitatis memores inuocent conditoris auxilium, eorum duntaxat q
in fide Chriſti viuentes filij reſurrectionis eſſe lætantur.

CCCXXV ¶ Enos annorum XC.genuit Cainan,cui ſuperuixit annis DCCCXV. Sed LXX.
ante natum Cainan CXC annos,poſtea DCCXV.poſuere.

CCCXCV ¶ Cainan annorum LXX.genuit Malaleel,poſt cuius ortū vixit annis DCCCXL.
LXX. ante natum Malaleel CLXX. poſtea dixere DCCXL.

CCCCLX ¶ Malaleel annorum LXV.genuit Iareth,cui ſuperuixit annis DCCCXXX.LXX.
ante natum Iareth CLXV. poſtea poſuere DCCXXX.

DCXXII. ¶ Iareth annorum CLXII.genuit Enoch, cui ſuperuixit annis DCCC. In hac ge-
Enoch q̄- neratione nuſquam vtriq; codices diſcrepant.Hunc Enoch nonnulla diuine ſcripſiſ
dā diuinæ ſe,Iuda Apoſtolo atteſtante cōperimus.Sed vt beatus Auguſtinus dicit: Non fru-
ſcripſerat ſtra non ſunt in eo canone ſcripturarum, qui ſeruabatur in templo Hebræi populi D
ſuccedentium diligentia ſacerdotum,niſi quia ob antiquitatem ſuſpectæ fidei iudica
ta ſunt,nec vtrum hæc eſſent,quæ ille ſcripſiſſet poterat inueniri. Vnde illa quę ſub
eius nomine proferuntur,& continent illas de gigantibus fabulas,quod non habu-
erint homines patres,recte à prudentibus iudicantur non ipſius eſſe credenda.

DCLXX ¶ Enoch annorum LXV.genuit Mathuſalam, poſt cuius ortum ambulauit cum
XVII. deo CCC.annis LXX. Ante natum Mathuſalam poſuere CLXV. annos, poſtea CC.
Et bene in ſeptima generatione Enoch,qui interpretatur dedicatio,tulit à mortali-
bus deus,quia ciuitas electorum in ſex huius ſeculi pro deo laborās ætatibus,in ſe-
ptima ſabbati futuri gloriam dedicationis expectat, atq; reprobi ſola præſenti ſunt
felicitate contenti.Cain ciuitatem quam ſtatuit non in ſeptimana generatione,ſed
in primogenito Enoch filio conſecrat.

DCCCL ¶ Mathuſalā annorū CLXXXVII.genuit Lamech,cui ſupuixit annis DCCLXXXII
XXIIII. id eſt,vſque ad diluuium. LXX. ante natum Lamech CLXVII.ponunt annos,poſtea
DCCC.& II.Qui numerus,vt lector facilime videbit,iuxta Hebraicam veritatē XX.
annis,iuxta ipſorum vero autoritatem XIIII. annis diluuij tempora tranſit. De qua
famoſiſſima quæſtione doctiſſimi patres,Hieronymus in libro quæſtionum Hebra-
icarum,Auguſtinus in libro de ciuitate dei quintodecimo pleniſſime diſputant.

MLVI. ¶ Lamech annorum CLXXXII. genuit Noë,cui ſuperuixit annis DXCV. LXX.
† IX. ante natum Noë ponunt annos CLXXX† VIII. & poſtea DLXV. In hac ſola genera-
tione ſumma vniuerſitatis diſcrepat,quia XXIIII. annis plus vixiſſe Lamech in He
bræis,quàm in LXX. tranſlatorum codicibus inuenitur.

MDCLVI ¶ Noë anno DC.venit diluuium menſe ſecundo,XVII.die menſis.Sane de diffe-
rentia annorum inter Hebræam & LXX. interpretum autoritatem, ne quis nos la-
ceret nouas mouiſſe quæſtionis, legat præfatorum patrum memorata opuſcula, &
intelliget hanc iam olim notiſſimam fuiſſe diſtantiam,cuius originem diſtātiæ cum
beatus Auguſtinus ſolertiſſime quæſiſſet,dixit in libro ſupraſcripto capitulo XIII.
inter alia ſic:Credibilius ergo quis dixerit,cum primo de biblioteca Ptolæmei de-
ſcribi iſta cœperunt,tunc aliquid tale fieri potuiſſe in codice vno, ſed primitus inde

A deſcripto, vnde iam latius emanaret, vbi potuit quidem accidere etiam ſcriptoris er
ror. Et hoc in illa quæſtione de vita Mathuſalæ non abſurdum eſt ſuſpicari. Et poſt
aliquanta: Recte fieri, inquit, nullo modo dubitauerim, vt cum diuerſum a iquid in
vtriſque codicibus inuenitur, quandoquidem ad fidem rerum geſtarum vtrunque
eſſe non poteſt, verum ei linguæ potius credatur, vnde eſt in aliam per interpretes
facta tranſlatio.

¶Secunda ſeculi ætate prima huius diei, quæ eſt viceſimaſeptima menſis ſecun-
di, egreſſus eſt Noë de arca, in qua pauci, id eſt, VIII. animæ ſaluæfactæ ſunt per
aquam. Quod commemorans in epiſtola beatus apoſtolus Petrus mirifice ſtatim
exponere curauit, cum ſubiunxit, quod & nos nunc ſimilis formæ ſaluos fecit ba-
ptiſma, non carnis depoſitio ſordium, ſed conſcientiæ bonæ interrogatio in deum,
per reſurrectiōem Ieſu Chriſti qui eſt in dextera dei. In aqua diluuij baptiſmum, in
arca & ijs quæ continebat, eccleſiam & fideles illius, in octonario animarum nume-
ro, myſterium dñicæ reſurrectionis in cuius fide baptizamur, docens eſſe figuratū.

¶Sem C. annorum genuit Arphaxad biennium poſt diluuium. Ab Arphaxad MDCLV
Chaldæos originem duxiſſe Hieronymus ſcribit. Superuixit autem Sem nato Ar- III.
phaxad D. annis. i. vſq; ad quinquageſimum annum natiuitatis Iacob.

¶Arphaxad annorum XXXV genuit Sale. Hic LXX. interpretes vna generatio- MDXCIII
one plus q̃ Hebraica veritas poſuere, dicentes quod Aphraxad cum eſſet annorum
CXXXV. genuerit Cainan. Qui cum CXXX. annorū fuerit, ipſe genuerit Sale. Quo-
rum tranſlationem euangeliſta Lucas hoc in loco videtur eſſe ſecutus. Verū Chro *Græci*
nographi Græcorum eum generationem ſeriem ad autoritatem hebraicam caſti- *Chrono-*
gaſſent, ablata vna generatione Cainan, nec tamen numerum annorum in genera- *graphi.*
tionibus, quas cum eis habuere communes, ad eorum autoritatem caſtigare curaſ-
ſent, propriam ſecuti autoritatem dederunt huic ætati annorum ſummam minorē
quidem a LXX. tranſlatorum editione annis CXXX. ſed hebraica veritate annis DC.
& L. maiorem, id eſt, annis DCCCC. & XLII. Vixit autem Arphaxad poſt natum Sa
B le annos CCC. & III. cui tamen LXX. poſt natū Cainan ſcribunt annos † CCCXXX. †CCCC
& Cainan poſt natum Sale CCCCXXXVIII. XXX.

¶Sale annorum XXX. genuit Heber, cui ſuperuixit annis CCCCIII. LXX. ante MDCC
natum Heber poſuere annos CXXX. poſtea CCCXXX. Ab hoc Heber Hebræorum XXIII.
nomen & genus oritur.

¶Heber annorū XXXIIII. genuit Phaleeh, cui ſuperuixit annis CCCXXX. LXX. MDCC
ante natum Phalech annos poſuere CXXXIIII, poſtea CCLX. Phaleeh interpretatur LVII.
diuiſio, cui propterea tale nomen impoſuere parentes, quia tempore natiuitatis ipſi- *Phalech.*
us terra per linguarum confuſionem diuiſa eſt. Cuius diuiſionis Arnobius rhetor
in expoſitione pſalmi CIIII. ita meminit: Sem primogenito Noë pars facta eſt à Per
ſida & Bactris vſq; in Indiam longe & vſq; Rhinocoruras. Quę ſpatia terrarum ha
bent linguas ſermone barbarico XX & VII. In quibus linguis Gentes ſunt patria-
rum CCCC. & VI. non diuerſarum linguarum, ſed vt dixi, diuerſarum patriarum.
Verbi gratia, cum vna lingua latina ſit, ſub vna lingua diuerſæ ſunt patriæ; Brutio-
rum, Lucanorum, Apulorum, Calabrorum, Picentum, Thuſcorum. Et ijs atq; hu-
iuſmodi ſimilia ſi dicamus.

¶Cham vero ſecundus filius Noë à Rhinocoruris vſq; Gadira habens linguas
ſermone Punico à parte Garamantum, latino à parte Boreæ, Barbarico à parte Me
ridiani Aethiopum & Aegyptiorum, ac barbaris interioribus vario ſermone XX.
duabus linguis in patrijs CCCXC. & IIII. Iapheth autem tertius, à Media vſq; Gadi
ra ad Boream. Habet autem Iapheth flumen Tigridem, qui diuidit Mediam & Ba-
byloniam in patrijs ducentis, ſermone vario, in linguis XX. & III. Fiunt ergo om̃es
ſimul linguæ LXXII. patriæ autem generationum M. quę in tripartito ſeculo hoc or
dine ſitæ ſunt. Habet, vt diximus, Iapheth flumen Tigridem, qui diuidit Mediā & Ba
byloniam. Sem autem Euphraten, Cham vero Geon, qui vocatur Nilus. MDCCL

¶Phalech annorum XXX. genuit Reu, cui ſuperuixit annis CCIX. LXX. ante na XXXVII.

tum Reu CXXX annos ponunt, poſtea CCIX. Hijs temporibus primum templa con C
ſtructa, & quidam principes gentium tanquam dij ſunt adorati.
MDCCC ¶ Reu annorum XXXII. genuit Seruch, cui ſuperuixit annis CCIX. LXX. ante na
LX. tum Seruch CXXXII. annos ponunt, poſtea CCVII. Scytharum regnum dicitur ex-
aliâs 1819. ortum, vbi primus regnauit † Taurus.
† Tanaus ¶ Seruch annorum XXX. genuit Nachor, cui ſuperuixit annis CC. LXX. ante na
MCCCC tum Nachor ponũt annos CXXX. poſtea CC. Aegyptiorum imperium dicitur in-
XLIX. choare, primo eis regnante.† Zoues.
† Vizoues ¶ Nachor annorum XXIX. genuit Thare, cui ſuperuixit annis CXIX. LXX. an-
MDCCC te natum Thare ponũt annos LXXIX. poſtea CXXIX. Aſſyriorum Sicyoniorumq;
LXXVIII regnum naſcitur: hijs primum Belo, illis Aegialo regnante.
MDCCCC ¶ Thare annorum LXX. genuit Abraham, cui ſuperuixit annis CXXXV. Hacte-
XLVIII. nus ſecunda ſeculi ætas protenditur, cuius tota ſerie recenſita beatus Auguſtinus in
libro de ciuitate dei XVI. capitulo decimo, hoc modo concluſit: Fiunt itaq; anni à di
luuio vſq; ad Abraham MLXXII. ſecundum vulgatam editionem, hoc eſt, interpre-
tum LXX. In hebræis autem codicibus longe pauciores annos perhibent inueniri,
de quibus rationem aut nullam aut difficillimam reddunt.
IIMXXIII ¶ Tertia mundi ætas à natiuitate cœpit Abraham patriarchæ, qui LXXV. anno-
rum cum eſſet, relicta gente patria, ad imperium dei venit in terram Chanaan, acci-
piens promiſſionem naſcituri de ſuo ſemine Saluatoris, in quo benedicerentur oẽs
gentes, ſimul & ſeipſum in gentem magnam eſſe futurum, quarum vna ſpiritalis, al
tera eſt promiſſio carnalis. Hijs temporibus Ninus & Semiramis Aſſyrijs regnãt.
IIM.XX ¶ Abraham annorum LXXXVI. genuit Iſmaël, à quo Iſmaëlitæ: genuit autem
XIIII. Iſmaël XII. duces, & vixit annos CXXXVII.
IIM.XLV ¶ Idem Abraham annorum C. genuit Iſaac, qui primus & ſolus in toto teſtamẽ- D
III. ti veteris ſerie legitur octaua die circuncisus. Quod non ſine magno myſterio pri-
uilegium eſt filio promiſſionis donatum.
¶ Iſaac annorum LX. genuit Eſau & Iacob Patriarchas Idumeæ & Iſraëliticæ
IIMCVIII gentis, poſt quorum ortum vixit annos CXX. Hijs temporibus primus apud Ar-
gos regnauit Inachus annis L. cuius filia Io, quam Aegyptij mutato nomine Iſi-
dem colunt.
¶ Iacob annorum CXXX. deſcendit in Aegyptum in animabus LXX. Huius tẽ-
IIM CCX poribus Memphis in Aegypto ab Ape Argiuorum rege condita. Sparta quoque à
XXVIII. Sparto filio Phoronæi regis Argiuorum conditur.
IIM.CCC ¶ Habitatio filiorum Iſraël qua manſerunt in Aegypto fuit CCCCXXX. annorũ,
CLIII. quibus expletis eadẽ die egreſſus eſt omnis exercitus domini de terra Aegypti, vt
ſcriptura teſtatur Exodi: quorum tamen ſummam annorum chronographi à ſeptu
ageſimoquinto anno natiuitatis Abraham, quando terram repromiſſionis intrauit
computant, ſequentes editionem LXX. interpretum, quæ dicit: habitatio autem fili-
orum Iſraël qua habitauerunt in Aegypto & in terra Chanaan, ipſi & patres eorũ,
anni CCCCXXX. Quam neceſſario ſequendam & ipſa hebraica veritas oſtendit, q̃
narrat Chaath filium Leui, quem natum eſſe cõſtat in terra Chanaan, vixiſſe annos
CXXXIII. & filium eius Amram patrem Moſis annos CXXXVII. & ipſum Moſen
LXXX. fuiſſe annorum tempore egreſſionis de Aegypto. Quia nimirum horũ ſum
mam annorum cõſtat CCCC. & XXX. implere nõ poſſe. Annuit autem huic trãſla
tioni & Apoſtolus cum ait: Abrahæ dictæ ſunt promiſſiones & ſemini eius, non di
cit, & ſeminibus, quaſi in multis, ſed quaſi in vno, & ſemini tuo q eſt Chriſtus. Hoc
autem dico teſtamentum confirmatum à deo, quæ poſt CCCC. & XXX. annos facta
eſt lex, non irritum facit ad euacuandas promiſſiones patrum.
IIM.CCC ¶ Moſes annis XL. eductum ex Aegypto regit populum Iſraël in deſerto, quo-
XCIII. rum primo anno tabernaculum domino conſtruit, & VII. menſibus opus perfici-
ens, menſe primo anni ſecundi prima die menſis erexit. Hucuſq; vt Euſebius com-
memorat, quinq; libri Moſis cõtinent geſta annorum III M.DCCXXX. ſecundũ LXX.

Seniorum interpretationem. Quod vero annos huius temporis hebraica veritas cõ
tineat, Ioſephus in primo contra Appionem grammaticum libro ita commemorat
Neq; igitur innumera apud nos habentur volumina inter ſe inuicem diſcordantia,
ſed II. tantum & XX. ſunt libri, qui omnium temporum ſeriem continent, qui & iu-
ſte creduntur diuinitus inſpirati. Ex quibus quinq; ſunt Moſi, continẽtes leges vitę,
& ſucceſſionis humanæ proſapiam, vſque ad ipſius Moſi terminum pertendentes.
Qui paulo minus ad tria millia annorum continentiam gerunt.

¶ Ioſuæ annis XXVI. regit populum Iſrael, vt Ioſephus docet: nam ſcriptura ſan
cta quot fuerint anni ducat⁹ illius tacet. Quare vero Euſebius in Chronicis XXVII. IIMDIX.
poſuerit, infra dicemus. Primo autem ſui ducatus anno, Ioſue primo menſe decima
die mẽſis populum patefacto Iordanis alueo in terram repromiſſionis induxit, quo
videlicet anno, vt in Chronicis præfati Euſebij reperimus, principium erat quinq̃-
geſimi primi Iubilei ſecundum Hebræos, id eſt, IIMD. anni erant ab initio mundi cõ
pleti, ſingulis Iubileorum ordinibus per quinquagenos annos deputatis. At vero
hanc temporis huius eſſe ſummam noſtra inquiſitio nequaquã inuenire valuit, con
ſtat enim quia MDCLVI. ad diluuium vſq; fuere anni. Inde ad Abraham CCXCII. q
LXXV. erat annorum quando promiſſionem dei accepit. Promiſſionis anni CCCC
XXX. ducatus Moſi anni XL. qui profecto numerus non IIMD. ſed VII. minus, id ẽ,
IIMCCCCXCIII. vt prænotauimus, annos implet.

¶ Othoniel annis XL. de tribu Iuda primus Iſraeli Iudex Domino iubente con- IIMDLIX
ſtituitur. Huius temporibus primis filij Iſrael ſeruiere Chuſan Raſathaim regi Me-
ſopotamiæ VIII. annis.

¶ Aoth annis LXXX. filius Gera, filij Gemini, qui vtraque manu vtebatur pro de IIMDCX
xtera, cuius in principijs ſeruiuit Iſrael Eglon regi Moab annis XVIII. donec cum XXIX.
B ipſe percuſſo Eglon liberauit. Hoc tempore Cyrene ciuitas condita eſt in Libya.

¶ Debbora annis XL. propheti ſſa de tribu Ephraim, cum Barach de tribu Ne- IIMDCL
ptalim, cuius in initio ducatus oppreſſit filios Iſrael Iabin rex Chanaã XX. annis, qui XXIX.
regnauit in Aſor. Sed occiſo ab Iſrael principe militiæ eius Siſara, humiliatus tan-
dem ac deletus eſt. Hoc tempore Miletus condita.

¶ Gedeon annis XL. ex tribu Manaſſe. Sub quo ſeruiuit Iſrael Madianitis & A- IIMDCC
malechitis VII. annis, ſed Gedeon pugnante liberatus eſt. Tyrus condita eſt ante tẽ IX.
plum Hieroſolymorum annis CCXL. vt ſcribit Ioſephus.

¶ Abimelech annis tribus, filius Gedeonis, qui regnabat in Sichem. Hercules Ili IIMDCC
um vaſtat. XXII.

¶ Thola annis †XXIII. filius Phoa patrui Abimelech, vir de Iſſachar, qui habita IIMDCC
bat in Sanir montis Ephraim. Bellum Laphitarum & Centaurorum, quos ſcribit XLII.
Palephatus primo de incredibilibus libro nobiles fuiſſe equites Theſſalorum. In †XXXIII.
Troia poſt Laomedontem regnauit Priamus.

¶ Iair annis XXII. ex tribu Manaſſe. Hercules agonem olympiacum conſtituit, IIMDCC
à quo vſque ad primam Olympiadem ſupputantur anni CCCCXXX. LXVII.

¶ Iepte Galathites annis VI. Philiſthini & Ammonitæ deprimunt Iſrael, ex qui- IIMDCC
bus Ammonitæ debellantur ab Iepte, qui in libro Iudicum ab ætate Moſis vſq; ad LXXIII.
ſemetipſum ait ſupputari annos CCC.

¶ Abeſan de Bethleem annis VII. Agamemnon imperat Mycenis annis XXXV. IMDCCL
cuius anno XV. Troia capitur. XXX.

¶ Achialon Zabulonites annis X. Hic cum annis decem ſuis in LXX. Interpreti- Agamẽnon
bus non habetur, pro quorum damno ſupplendo Euſebius Ioſue filio Nun, Samue IIMDCC
li & Sauli, quorum annos ſcriptura non dicit, plures annos quàm in Ioſepho lege- XC.
bat adnotauit, quatenus ab egreſſu Iſrael ex Aegypto vſq; ad ædificationem templi
CCCLXXX. annorum ſummam quam ſcriptura prædicat haberet.

¶ Labdon de tribu Ephraim annis VIII. Huius anno tertio Troia capta eſt, cõ- IIMDCC
plens à primo anno Cecropis, qui prim⁹ apud Atticã regnauit, annis CCCLXXV. XCVIII.
A quadrageſimo autem & tertio regni Nini Aſſyriorũ regis annis DCCCX †XXVI. †XXV.

C

Mortuo Labdon ſeruiuit Iſrael Philiſtæis annis XL.

IIMDCCCXVIII. ¶Samſon de tribu Dan annis XX. Hactenus liber Iudicum tempora ſignat, habens annos CCXCIX. Iudices autem XII. Latinis, qui poſtea Romani nuncupati ſunt, poſt tertium annum captiuitatis Troiæ, ſiue vt quidam volunt octauum, *Reges Latin.* regnauit Aeneas annis tribus, poſt quem Aſcanius annis XXXVIII. Ante Aeneam Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus in Italia regnarunt annis circiter CL. Aſcanius Aeneæ filius Albam vrbem condidit.

IIMDCCCLVIII. ¶Heli ſacerdos annis XL. In Hebræorum libro XL. anni inueniuntur: In LXX. autem interpretatione XX. Hectoris filij Ilium receperunt, expulſis Antenoris poſteris Heleno ſibi ſubſidiũ ferẽte. Latinorũ tertius Syluius Aeneę filius regnat annis XXIX. qui quodpoſt mortem patris editus, ruri fuerat educatus, & Syluij, & Poſthumi nomen accepit, A quo omnes Albanorum reges Syluij vocati ſunt. *Reges Sycioniorum.* Reges Sicyonijs defecerũt, qui ab Aegealeo vſq; ad Zeuxippum regnauerũt annis DCCCCLXII. Poſt quos ſacerdotes carni conſtituti ſunt.

IIMDCCCLXX. ¶Samuel annis XII. vt docet Ioſephus. In ſcriptura enim ſacra quàm diu præfuerit minime patet: Ab hoc tempora Prophetarum incipiunt. Latinorum quartus Aeneas Syluius regnauit annis XXXI.

IIMDCCCXC. ¶Saul primus Hebræorum rex annis XX. Et huius quia in Canonica ſcriptura non habetur de antiquitatum Ioſephi tempus regni notauimus. In Lacedæmone re*Corinthiorũ imperiũ*gnauit primus Euriſtheus annis XLII. Corinthi primus Alethis annis XXXV.

¶Quarta mundi ætas non ſolum cum inchoato Iudææ gentis imperio, ſed & cũ innouata promiſſione, quę patribus olim data eſt, imperij Chriſtiani ſumit exordiũ, iurante domino Dauid veritate, de fructu ventris eius ſedere ſuper ſedem eius.

IIMDCCCCXX. ¶Dauid primus ex tribu Iuda rex annis XL. Latinorum Quintus Latinus Syluius annis L. *Epheſus. Carthago.* Epheſus condita ab Andronico. Carthago condita eſt, vt quidam volunt, à Charcedone Tyrio: vt vero alij, à Didone filia eius anno CXLIII. poſt Troianum excidium. D

IIMDCCCCLXX. ¶Solomon filius Dauid annis XL. Qui quarto regni ſui anno menſe ſecundo tẽplum domino ædificare cœpit in Hieruſalem, collectis ab egreſſu Iſraelis ex Aegypto annis CCCCLXXX. vt Regum quoque liber teſtimonio eſt: quod in figurã vniuerſi temporis, quo in hoc ſeculo Chriſti ædificatur eccleſia, quæ in futuro perficitur, ſeptem annis perfecit, & ſeptimo octaui anni menſe dedicauit. Latinorũ ſextus Alba Syluius, Syluij Aeneæ filius regnauit annis XXXIX. Regina Saba venit audire ſapientiam Salomonis.

IIMDCCCCLXXXVII. ¶Roboam filius Solomonis annis XVII. Hieroboam de tribu Ephraim, ſeparauit decem tribus à domo Dauid & à domino, in figuram Hereticorum, qui ſuos ſequaces † à Chriſti eccleſia ſegregant. *† à Chriſto & eccleſia* Huius quinto anno Seſac rex Aegypti veniens Hieroſolymam templum ſpoliauit. Latinorũ ſeptimus Aegyptus Syluius, Albæ ſuperioris regis filius regnat annis XXIIII. Samus condita, & Smirna in vrbis modum ampliata.

IIMDCCCCXC. ¶Abiam filius Roboam annis III. Hic pugnantem contra ſe Hieroboam ſuperauit, occiſis de exercitu eius millibus quingentis, eo quod ſperaſſet in domino.

IIIMXXXI. ¶Aſa filius Abiam annis XLI. Ab hoc conductus Benedab rex Syriæ Damaſci contra Iſrael, percuſſit omnem terram Neptalim. Latinorum octauus Capys Syluius Aegypti ſuperioris regis filius regnat annis XXVIII. Aſa idola deſtruit, templum mundat, egrediente contra ſe Zara Aethiopem cum ſuo ſternit exercitu. Am*3. Reg. 16.*bri rex Iſrael emit montes Samariæ à Somer duobus talentis argenti, & ędificat eã. Achiel de Bethel Hiericho inſtaurat.

IIIMLVI. ¶Ioſaphat filius Aſa annis XXV. Helias Thesbites treſſemis annos pluuiam continuit propter peccata Achab & populi Iſrael, & inter cætera magnalia Heliſæum filium Sophath, qui erat de Abel in aula pro ſe vnxit Prophetam. Latinorum, *† Capetus.* Nonus † Carpentus Syluius ſuperioris regis Capys filius regnauit annis XIII. Poſt quem filius eius Tiberinus Syluius annis VIII. à quo & fluuius appellatus eſt

A Tiberis, qui prius Albula dicebatur. Poſt quem Agrippa Syluius filius eius annis
XL. Ioſaphat fecit rectum coram Domino.

Ioram filius Ioſaphat annis VIII. Helias curru igneo rapitur, q̃ſi vſq; in cœlũ, IIIMLXII
& Heliſæus hæres propheti ę derelictus primo miraculo aquas Hiericho ſanat. In di II.
ebus Ioram receſſit Edom, ne eſſet ſub Iuda, & conſtituit regem. Ambulauit autem
Ioram in vijs domus Achab, filia quippe Achab vxor erat eius.

Azarias filius Ioram anno vno. Ionadab filius Rechab clarus habetur. Azari- IIIMLXV
am cum filio ſuo Ioas & nepote Amaſia ob enormitatem ſcelerum, & quia nec pa-
trem filiumve quiſpiam eorum bonum habebat, Euangeliſta Matthæus à domini
Saluatoris genealogia ſecludit.

Athalia mater Azariæ annis VI. quæ uidens interfectum ab Hieu rege Iſrael IIIMLXX
filium ſuum Azariam, interfecit omnem ſtirpem regiam domus Ioram, præter ſo- I.
lum Ioas filium Azariæ, quem Ioſabeth ſoror Azariæ vxor Ioadæ Pontificis fura-
ta eſt de medio filiorum regis, cum interficerentur. In LXX. interpretibus VII. an-
nis regnaſſe Athalia narratur.

Ioas filius Azariæ annis XL. Iſte bono principio, & fine vſus peſſimo, in princi IIIMCXL.
pijs ſui regni templum innouat, in extremis inter cætera facinora Zachariam quo-
que filium Ioadæ, tutoris quondam ac regnificatoris ſui, inter templum & altare la-
pidari præcepit: Quem ob meritorum gratiam Dominus in Euangelio filium Bara
chiæ, id eſt, benedicti Dñi cognominat. Latinorum XII. Aremulus Syluius Agrip-
pæ ſuperioris regis filius regnauit annis XXIX. qui præſidium Albanorum inter mon
tes, ubi nũc Roma eſt poſuit. Huius filius fuit Iulius, proauus Iulij Proculi, qui cum
Romulo Romam commigrans fundauit Iuliam gentem.

Amaſias filius Ioas annis XXIX. Heliſæus Propheta defunctus ſepelitur in Sa- IIIMCXL
maria. Azahel rex Syriæ adflixit Iſraël. Latinorum XIII. Auantinus Syluius Are-
muli ſuperioris regis maior filius regnauit annis XXXVII. atque in eo monte q nũc
B pars vrbis eſt mortuus & ſepultus, æternum loco vocabulum dedit.

Azarias qui & Ozias, filius Amaſiæ annis LII. Aſſyriorum XXXVI. Thonos cõ IIIMCXG
coleros, qui vocatur græce Sardanapalus, Tharſum atque Anchialem condidit, & II.
in prælio victus ab Arbace Medo ſemet incendio concremauit. Vſque ad id tem-
pus reges fuiſſe Aſſyriorum hiſtoria refert, & fiunt ſimul anni MCXCVII. Omnes
autem anni Aſſyriorum à primo anno Nini ſupputãtur. MCCXL. Latinorum XIIII.
Procas Syluius Auentini ſuperioris regis filius regnauit annis XXIII. Poſt quem
XV. Amulius Syluius annis XLIIII. Arbaces Medus Aſſyriorum imperio
deſtructo regnum in Medos tranſtulit, vbi primus ipſe regnauit annis XXVIII.
Macedonum regnum inchoat, primum habens regem Caranum annis XXVIII.
Lacedæmoniorum reges deficiunt, Lydorum incipiunt.

Ioatham filius Oziæ annis XVI. Olympias prima ab Elienſibus conſtituitur IIIMCCV
poſt annos Troianæ captiuitatis CCCCV. Remus & Romulus generantur Mar- III.
te & Ilia. Ioathan inter cætera virtutum bonarum opera portam domus Domini
ſublimiſſimam ædificauit, quæ in Actibus Apoſtolorum Speciosa vocatur. Omnes
ſiquidẽ portæ templi in terra fuerunt, excepta Specioſa quæ pendebat, quæ ab He-
bræis porta vocabatur Ioathan.

IIIMCCX
Achazi filius Ioathan annis XVI. Ab hoc conductus Theglath Phalaſar XIIII.
rex Aſſyriorum Raſin regem Syriæ interfecit, & habitatores Damaſci tranſtulit
Cyrenen. Roma condita in monte Palatino XI. Calendas Maij à geminis Re-
mo & Romulo filijs Rheæ Syluiæ, quæ erat filia Numitoris fratris regis Amulij, vir
go veſtalis ſed conſtuprata. Conſualibus ludis Sabinæ raptæ anno ab vrbe condi IIIMCCL
ta tertio. Remus raſtro paſtorali à Fabio Romuli duce occiſus eſt. III.

Ezechias filius Achaz annis XXIX. Huius anno VI. Salmanaſar rex Aſſyriorũ
capta Samaria tranſtulit Iſrael in Aſſyrios, cuius regnũ à primo Hieroboã ſteterat

A uum meum,& adducam eos ſuper terram iſtam,& ſuper habitatores eius,& ſuper
omnes nationes,quæ in circuitu illius ſunt,& interficiam eos, & ponam eos in ſtu-
porem,& in ſibulum,& in ſolitudines ſempiternas, & ſeruiēt omnes gentes iſtæ re
gi Babylonis LXX. annis. Cumq́; impleti fuerint anni LXX. viſitabo ſuper re
gem Babylonis, & ſuper gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum, & ſu-
per terram Chaldæorum, & ponam illam in ſolitudines ſempiternas. Et alibi ſcri
bens ad tranſmigrationem, quam tranſduxerat Nabuchodonoſor de Hieruſalem
in Babylonem cum Iechonia rege: Cum cœperint, inquit, impleri in Babylone
LXX. anni, viſitabo vos,& ſuſcitabo ſuper vos verbum meum bonum, & redu-
cam vos ad locum iſtum, ait Dominus. Rurſus eiuſdem temporis iam præteriti
verba dierum ita recordantur:Si quis euaſerat gladium,ductus in Babylonem ſer-
uiuit regi & filiȷs eius donec imperaret rex Perſarum,& compleretur ſermo Domi
ni ex ore Hieremiæ,& celebraret terra ſabbata ſua: Cunctis enim diebus deſolati-
onis egit ſabbatum, vſque dum complerentur LXX. anni. Anno autem primo Cy-
ri regis Perſarum, ad complendum ſermonem Domini,quem locutus fuerat per
os Hieremiæ, ſuſcitauit Dominns ſpiritum Cyri regis Perſarum, & cætera. Qui-
bus verbis oſtenditur, quia vaſtata Chaldæi Iudęa,nō vt Aſſyrȷ in Samariam ali-
os miſere colonos, ſed deſertam reliquere terram, donec ipſi poſt annos LXX.
in eam rediere Iudæi. Conſentit his Ioſephus in decimo Antiquitatum libro, ſcri-
bens templum & Hieruſalem, & omnem Iudæam LXX. annis permanſiſſe deſo
latam: qui rurſum enumerando reges Babylonis (ſi tamen ipſe ſic ſcripſit, & non
codex fallit mendoſus) C. fere annos ab euerſa Hieruſalem vſque ad euerſionem
regni Chaldæorum facit colligi. Scribit enim, poſt Nabuchodonoſor, qui teſte
ſcriptura ſacra, XXV. poſt euerſam Hieruſalem vixit annis, Euilmerodach filium
eius regnaſſe annis XVIII. Poſt quem Egeſar filium eius XL. cui ſucceſſiſſe † fili
B um eius Laboſordiach menſibus IX. Hoc defuncto ad Balthaſar, qui Naboan nū- † fratrem.
cupatur, tranſiſſe imperium. Qui cum iam XVIII. regnauerit annis captam, à Cy
ro Perſarum, & Dario Medorum rege Babyloniam exequitur. Darius autem Aſty
agis filius, qui Babyloniorum deſtruxit imperium,cum Cyro cognato ſuo agebat
annum ſexageſimum & ſecundum,cum Babylon fuiſſet inuaſa, qui tamen alio no-
mine vocabatur à Græcis,quiq́; Danielem Prophetam ſumens ad ſe in Mediam du
xit, & omni eum honore celebrauit. Huius Darȷ Daniel ipſe ita meminit:In an-
no primo Darȷ filȷ Aſueri de ſemine Medorum, qui imperauit ſuper regnū Chal
dæorum. Ego Daniel intellexi in libris numerum annorum,de quo factus eſt ſer-
mo Domini ad Hieremiam prophetam, vt complerentur deſolationis Hieruſalem
LXX. anni EVSEBIVS in temporum libro, XXX. annos ab euerſione Hieru
ſalem vſque ad initium Cyri regis Perſarum, Iulius autem Africanus LXX.com-
putat. Porro Hieronymus in expoſitione Prophetæ Danielis ita dicit: Tradunt He
bræi huiuſcemodi fabulam vſque ad ſeptuageſimum annum, quo Hieremias capti-
uitatem populi Iudæorum dixerat eſſe ſoluendam. De quo & Zacharias in prin-
cipio voluminis ſui loquitur: Irritam putans dei pollicitationē Balthaſar, falſumq́;
promiſſum, verſus in gaudium fecit grande cōuiuium, inſultans quodammodo ſpei
Iudæorum, & vaſis templi dei. Sed ſtatim vltio conſecuta eſt.

Perſarum primus Cyrus regnauit annis XXX. Hic vt impleretur verbum
Domini ex ore Hieremiæ, primo ſui regni anno laxata Hebræorum captiuitate, IIIMCCC
quinquaginta ferme hominum millia regredi fecit in Iudæam, reſtituens eis va- CXXIII.
ſa templi Domini aurea & argentea VMCCCC. Qui congregati in Hieruſa-
lem menſe ſeptimo ædificauerunt altare, & à primo die menſis eiuſdem cœperunt
offerre holocauſtum Domino. Anno autem ſecundo aduentus ſui menſe ſecun-
do templi fundamenta iecerunt, anno incenſionis eius iuxta Africanum LXXII.
iuxta autem Chronica EVSEBII XXXII. Sed impedientibus Samaritis, inter-
miſſum eſt opus vſque ad annum Darȷ ſecundum, qui etiam in regno Aſueri &
Artaxerxis ſcripſerunt accuſationem aduerſum Iudæos. Et reſcripſit Ar-

A hebdomadas vſque ad Chriſtum poteris inuenire. Xerxes menſes II. Poſt quē So-
gdianus menſes VII. Plato naſcitur. Hippocrates medicus inſignis habetur.

¶ Darius cognomento Nothus annis XIX. Aegyptus receſſit à Perſis. Reuerſis
de captiuitate Iudæis, non reges ſed Pontifices præfuerunt vſque ad Ariſtobolum, IIIMDXL
qui cum dignitate Pontificis etiam regale ſibi cœpit vſurpare vocabulum. VIII.

¶ Artaxerxes, qui cognominatus eſt Memnon, Darij & Pariſatidis filius, annis IIIMDLX
XL. Sub hoc rege videtur Heſter hiſtoria completa. Ipſe quippe eſt qui ab Hebræis XXVIII.
Aſuerus, & à LXX, Interpretibus Artaxerxes vocatur. Athenienſes XXIIII. literis
vti cœperunt, cum antea XVI. tantum literas haberent. Carthaginēſium bellum fa
moſum. Galli Senones duce Brenno Romam inuaſerunt, excepto Capitolio, & in-
cenſam VI. monſibus vaſtauerunt. Tribuni militares pro Conſulibus eſſe cœperūt.
Ariſtoteles auditor eſt Platonis, octauumdecimum ætatis annum gerens.

¶ Artaxerxes. qui & Ochus, annis XXVI. Iſte Aegyptū ſuo iunxit imperio, Ne-
ctanebo rege in Aethiopiam pulſo, in quo Aegyptiorum regnum deſtructum eſt. IIIMDCX
Demoſthenes orator omnium rumore celebratur. Romani Gallos ſuperant. Plato III.
moritur. Poſt quem academiam Speuſippus tenuit. *Demoſthe-*

¶ Arſes Ochi filius annis IIII. Iudæorum Pontifex maximus Iaddus clarus ha- *nes.*
betur, cuius frater Manaſſes templum in monte Gaziri conſtruit. Speuſippus mo- *Plato.*
ritur: Cui ſuccedit Xenocrates IIII. Ochi anno. Alexander Philippi & Olympiadis *Speuſippus*
filius, viceſimum ætatis annum gerens Macedonibus regnare incipit. IIIMDCX

¶ Darius Arſami filius annis VI. Alexander aduerſum Illyrios & Thracas feli VI.
citer Dimicans, ſubuerſis Thebis in Perſas arma corripuit, & apud Granicum flu- *Xenocra-*
men regijs ducibus oppreſſis, vrbem Sardis capit. Idem capta Tyro Iudæam inua- *tes.*
dit, à qua fauorabiliter exceptus deo victimas immolat, & pontificem templi Iaddū IIIMDCX
honoribus plurimis proſequitur, Andromacho locorum cuſtode dimiſſo. Septimo XIII.
regni ſui anno Alexandriam in Aegypto condidit. Nec mora Babylonem obtinu-
it, interfecto Dario, in quo Perſarum regnum deſtructum eſt, quod ſteterat annis
B CCXXXI. Quo tempore etiam Latini à Romanis perdomiti ſunt.

¶ Alexander poſt mortem Darij annis V. regnauit: nam antea VII. Alexander IIIMDCX
Hircanos & Mardos capit, reuertensq́ in Hammone condidit Paretonium. Idem XVIII.
Indicum vſque Oceanum victorijs potius quàm bellis peruenit, ac Babylonem re-
uerſus XXXII. vitæ, regni autem ſui XII. anno veneni hauſtu perijt. Poſt quē tranſ-
lato in multos imperio, Aegyptum Ptolemæus Lagi filius tenuit. Macedonas Phi
lippus, qui & Arideus, frater Alexandri. Siriam & Babylonem, & omnia regna ori
entis Seleucus Nicanor. Aſiæ regnauit Antigonus, qui apud Danielem per quatu- *Antigonus*
or hirci, qui Arietem contereret, cornua deſignatur.

¶ Aegypto primus regnauit Ptolemæus Lagi filius annis XL. Appius Claudius IIIMDCL
Cæcus Romæ clarus habetur, qui aquam Claudiam induxit, & viam Appiam ſtra- XVI.
uit. Ptolemæus Hieroſolymis & Iudæa in ditionem ſuam dolo redactis, plurimos ca
ptiuorum in Aegyptum tranſtulit. Iudæorum pontifex maximus Onias Iaddi fili-
us clarus habetur. Tertiodecimo Ptolemæi anno Syriæ & Babyloni, & ſuperiori-
bus locis regnare incipit Seleucus Nicanor, à quo tempore Machabæorum Hebręa
hiſtoria Græcorum ſupputat regnum, à quo & Edeſſeni ſua tempora computant.
Seleucus Seleuciam, Laodiciā, Antiochiam, Apamiam, Edeſſam, † Beroēam & Pel † *Beroen.*
lam vrbes condidit. Iudæorum pontifex maximus religioſiſſimus ac pijſſimus Si-
mon Oniæ filius clarus habetur. Poſt quem Eleazarus frater eius ſuſcepit templi mi
niſterium, filio eius Onia paruo admodum derelicto. Seleucus in eas vrbes quas ex
truxerat Iudæos transfert, ius eius ciuium, & municipalem ordinem cum Græcis
æquali honore concedens.

¶ Ptolemæus Philadelphus annis XXXVIII. Soſtratus Cnidius Pharum in Ale
xandria conſtruxit. Ptolemæus Iudæos qui in Aegypto erant liberos eſſe permi- IIIMDCC
ſit, & Eleazaro pontifici multa Hieroſolymā & in templi donaria vaſa tranſmittens, VI.
LXX. Interpretes petit, qui ſcripturam ſanctam in græcum verterēt eloquium. Ara *Pharos.*

tus agnoſcitur. Iudæorum pontificatum poſt Eleazarum auunculus eius Manaſſes C
† enim accepit. Tantæ autem potentiæ fuiſſe narratur Ptolemæus iſte Philadelphus, vt Pto
lemæum patrem vinceret. Narrant † autem hiſtoriç, habuiſſe eum peditum CC. mil
lia, equitum XX. millia, curruum duo millia, elephãtos, quos primus adduxit ex Ae-
thiopia, quadringẽtos, & cætera his ſimilia.

IIIMDCC XXXII. ¶Ptolemæus Euergetes frater ſuperioris regis annis XXVI. Qui inde Euerge-
tes ab Aegyptijs eſt vocatus, quia capta Syria & Cilicia, & propemodum vniuerſa
Aſia, inter innumera argenti pondera ac vaſa præcioſa quç cepit, etiam deos eorum
quos Cambyſes capta Aegypto in Perſas portauerat, retulit. Iudæorum pontifex
Onias Simonis Iuſti filius clarus habetur, cuius item filius Simón non minore glo-
ria fulget, ſub quo Ieſus filius Syrach ſapientiæ librum componens, quem vocãt Pa
naretou, etiam Simonis in eo fecit mentionem.

IIIMDCC L. ¶Ptolemæus Philopator filius Euergetis annis XVII. Anthiochus rex Syriæ vi-
cto Philopatore Iudæam ſibi ſociat. Iudæorum pontifex maximus Onias filius Si-
monis inſignis habetur, ad quem Lacedæmoniorum rex Arius legatos mittit.

IIIMDCC LXXIIII. ¶Ptolemæus Epiphanes filius Philopatoris annis XXIIII. Secũdus liber Macha
bæorum apud Iudæos huius temporis geſta continet. Onias ſacerdos adſumptis Iu
dæorum plurimis fugit in Aegyptum, & à Ptolemæo honorifice ſuſceptus, accepit
eam regionem quæ Heliopoleos vocabatur, & concedente rege templum extruxit
in Aegypto ſimile templi Iudæorum, quod permanſit vſq; ad imperium Veſpaſia-
ni annis CCL. Sub occaſione igitur Oniæ pontificis infinita examina Iudæorum in
Aegyptum confugerunt, eo tempore & Cyreneorum multitudine repleta eſt. Hæc
autem vel Oniç vel cæteris fuit cauſa Aegyptum petendi, quia pugnantibus contra
ſe magno Antiocho & ducibus Ptolemæi, poſita in medio Iudæa in cõtraria ſtudia
ſcindebatur, alijs Anthiocho, alijs Ptolemæo fauentibus. D

IIIMDCC CIX. ¶Ptolemæus Philometor annis XXV. Ariſtobolus natione Iudæus, Peripateti
cus philoſophus agnoſcitur, qui ad Philometorem Ptolemæum explanationum in
Moſen commentarios ſcripſit. Anthiochus Epiphanes, qui poſt Seleucum cogno-
mento Philopatorem annis XI. regnauit in Syria, Iudæorum legem impugnans,
omniaq; ſordibus idolorum complens, in templo Iouis olympij ſimulacrum ponit.
Iupiter Peregrinus. Sed & in Samaria ſuper verticem montis Garizi Iouis Peregrini delubrum ædifi-
cat, ipſis Samaritanis vt id faceret precantibus: Verum Mathathias ſacerdos leges
patrias vindicat, aduerſus Anthiochi ducis arma corripiens, quo mortuo ducatum
Iudæorum ſuſcepit filius eius Iuda Machabæus, anno CXLVI. regni Græcorum, vi-
ceſimo autem Ptolemæi, Olympiade CLV. Qui mox Antiochi duces de Iudæa ex-
pellens, & templum ab idolorum imaginibus emundans, patrias leges poſt trienni-
um ſuis ciuibus reddidit. Vnde poſt ſeceſſum Oniæ ſacerdotis in Aegyptũ, de quo
ſupra diximus, & mortem Alchimi, qui effugato Onia Pontificatum indignus eua-
dere tẽtabat, omnium fauore Iudæorum Machabæo ſacerdotium decernitur, quod
poſt mortẽ eius frater Ionathas ſortitus, XVIII. annos ſumma miniſtrauit induſtria.

IIIMDCC CXXXIX ¶Ptolemæus Euergetes annis XXIX. Ionathas dux Iudæorum & pontifex cum
Romanis & Spartiatis amicitias facit, quo à Triphone interfecto, in ſacerdotiũ fra-
ter Simon aſſumitur, anno regni Euergetis VII. quod VIII. annis ſtrenuiſſe gerens
filio Iohanni reliquit. Hic aduerſus Hircanos bellum gerẽs Hircani nomen accepit,
& à Romanis ius amicitiæ poſtulans, decreto Senatus inter amicos relatus eſt. Sa-
mariam, quæ noſtro tempore Sebaſte vocatur, obſidione captam ſolo coæquauit,
quam poſtea Herodes inſtaurans Sebaſten in honorem Auguſti appellari voluit.

¶Ptolemæus Phyſcon, qui & Soter, annis XVII. Cicero Arpini naſcitur matre
IIIMDCC CLV. Heluia, patre equeſtris ordinis ex regio Voſcorum genere. Hircano in pontificatum
quod ipſe XXVI. annis tenuit, Ariſtobolus annum vnum ſuccedit, qui rex pariter &
M. Cicero. pontifex primus apud Iudæos diadematis ſumpſit inſigne poſt CCCCLXXXIIII.

A annis Babylonię captiuitatis. Poſt quē regnauit † Ionaëus, cognomēto Alexander, † Ianæus
annis XXVII. qui pontificatum quoq; adminiſtrans crudeliſſime ciuibus præfuit. alibi legi-
¶ Ptolemæus qui & Alexander annis X. Huius anno ſeptimo Syria in Romanā tur, & Ia-
ditionem ceſſit, capto Philipo & Gabino. Expulſus de regno Ptolemæus Phiſcon p̄ neus.
matrem Cleopatram in Cyprum ſecedit. IIIMDCC
¶ Ptolemæus, qui à matre fuerat eiectus annis VIII. regreſſus de fuga regnum ob CLXV.
tinuit, quia Alexandrum qui ante eum fuerat, ob interſectionem matris ciues pepu IIIMDCC
lerant. Sylla Athenienſes vaſtat. CLXXIII.
¶ Ptolemæus Dionyſius annis XXX. Ab huius anno quinto Alexandra vxor IIIMDCC
Alexandri pontificis poſt mortem eius regnauit Iudæis annis IX. ex quo tempore CCIII.
Iudæos rerum confuſio & variæ clades oppreſſerunt. Poſt cuius mortem Ariſto-
bolus & Hyrcanus filij eius contra ſe de imperio dimicantes, occaſionem præbue-
re Romanis vt Iudæam inuaderent. Itaque Pompeius Hieroſolymam veniens, ca-
pta vrbe, & templo reſerato vſque ad Sancta ſanctorum accedit, Ariſtobolum vin
ctum ſecum abducit, pontificatum confirmat Hyrcano, deinde Antipatrum Hero-
dis Aſcalonitæ filium procuratorem Palæſtinæ facit, manſitq; in Pontificatu Hyrca
nus annis XXXIIII. Virgilius Maro in pago qui Ander dicitur, haud procul à Man
tua naſcitur, Pompeio & Craſſo Conſulibus. Pompeius captis Hieroſolymis tribu
tarios Iudeos facit. Virgilius Cremonæ ſtudijs eruditur. Cæſar Germanos & Gal- Virgilius.
los capit. & Britannos quoque, quibus ante eum ne nomē quidem Romanorum co
gnitum fuerat, victos obſidibus acceptis ſtipendiarios fecit.
¶ Cleopatra ſoror Ptolemæi annis XXII. Orto enim bello ciuili inter Cæſarem IIIMDCC
& Pompeium, victus Pompeius Alexandriam petit, ibiq; ab ipſo à quo ſperabat au CCV.
xilia Ptolemæo percuſſus interijt: mox Cæſari vbi Alexandriam venit, ipſe quoque
Ptolemæus parare voluit inſidias, vnde bello ei illato, victus in illo perijt. Cæſar
Alexandria potitus regnum Cleopatræ dedit, cum qua conſuetudinem ſtupri habu
B erat cuius tertio regni anno ipſe primus Romanorum ſingulare obtinuit imperiū,
à quo Cæſares Romanorum principes appellati. Cleopatra regio comitatu vrbem
ingreſſa.
¶ Cæſar ob inſolentiam morum coniurantibus in eum LX. vel amplius Senatori IIIMDCC
bus equitibusq; Romanis in Curia confoſſus interijt, poſt annos † V. & VI. menſes CCX.
quam regnare cœperat. Caſſius Iudæa capta templum ſpoliat. † IIII.
¶ Octauianus Cæſar Auguſtus Romanorum ſecundus, regnauit annis LVI. & IIIMDCC
menſibus VI. à quo Auguſti appellati reges Romanorum, quorum XV. viuente Cle CCLXVI.
opatra, XL. & vnum poſtea vixit annos. Vndecimo Auguſti anno deficiente in Iu-
dæa pontificatuum principatu, Herodes nil ad eum pertinens, vtpote Antipatri Aſca Herodes.
lonitæ & matris Cypridis Arabicæ filius, à Romanis Iudæorum ſuſcepit principa-
tū, quod tenet annos XXXVI. qui ne ignobilis forte & à Iudæorum ſemine argue
retur extraneus, combuſſit libros omnes, quibus nobilitas gentis Iudææ in templo
ſeruabatur adſcripta, vt deficientibus probamentis, & ipſe ad hanc pertinere puta-
retur. Inſuper etiam vt ſuam ſobolem regio illorum generi commiſceret, proiecta
Doſide fœmina Hieroſolymitana, quam priuatus acceperat vxorem, & nato ex eo
filio Antipatro, ſociat ſibi Mariamnem filiam Alexandri, neptem Ariſtoboli fratris
Hyrcani, qui ante eum rex erat Iudæorum. Hæc quinq; ei genuit filios, quorum du
os Alexandrum & Ariſtobolum ipſe necauit in Samaria: nec mora, poſt etiam ma-
trem illorum, qua nil charius nouerat, ſimili ſcelere peremit. E quibus Ariſtobolus
Herodem ex Beronice ſuſceperat filium, quem in Actibus Apoſtolorum ab angelo
percuſſum legimus. Tertio inter Auguſtum & Antonium orto bello, quod Anto-
nius, qui Aſiam & Orientem tenebat, repudiata ſorore Auguſti, Cleopatram du-
xiſſet vxorem. Antonius & Cleopatra victi, ſemet interficiunt. A quo tempore qui-
dam primum annum Auguſti monarchiæ ſupputant. Hactenus qui vocabantur La
gidæ in Aegypto regnauerunt, annis CCXCV.
¶ Anno Cæſaris Auguſti XLII. à morte vero Cleopatræ & Antonij, quando &

Aegyptus in prouinciam verſa eſt anno XXVII. Olympiadis CXCIII. anno ter- C
tio: ab vrbe autem condita anno DCCLII. id eſt, eo anno, quo compreſſis cunctarũ
per orbem terræ gentium motibus, firmiſſimam veriſſimamq́ pacem ordinatione
dei Cæſar compoſuit, Ieſus Chriſtus filius dei ſextam mundi ætatem ſuo conſecra
uit aduentu, anno imperij Auguſti XLVII. Herodes morbo intercutis aquæ, &
ſcatentibus toto corpore vermibus miſerabiliter & digne moritur, pro quo ſubſti-
tutus ab Auguſto filius eius Archelaus regnauit annis IX. id eſt, vſque ad ipſius Au
guſti finem. Tunc enim non ferentibus vltra, ſed accuſantibus apud Auguſtum fe-
rocitatem eius Iudæis, in Viennam vrbem Galliæ relegatur, & ad minuendam Iu-
daici regni potentiam, inſolentiamq́ domandam, quatuor fratres eius pro eo ſunt
Tetrachæ creati, Herodes, Antipater, Lyſias & Philippus: quorũ Philippus & He-
rodes, qui Antipas prius nũcupabatur, etiam viuente Archelao Tetrarcha fuerant
ordinati.

IIIMDCC ¶Tiberius priuignus Auguſti, hoc eſt, Liuiæ vxoris eius filius ex ſuperiore ge-
CCLXXX nitus coniuge, regnauit annis XXIII. Huius anno XII. Pilatus Iudææ procurator ab
IX. eodem dirigitur. Herodes Tetrarcha, qui Iudæorum principatũ tenet annis XXIIII.
in honorem Tiberij & matris eius Liuiæ Tiberiadem condidit & Libiadem.

¶Anno XV. imperij Tiberij Dominus poſt baptiſmum, quod prædicauit Iohan
IIIMDCC nes, mundo regnum cælorum adnunciat, peractis à principio mundi ſecundum He
CCLXXX bræos annis, vt Euſebius in Chronicis ſuis ſignat, quatuor millibus, adnotando q̃d
I. XVI. Tiberij anno principium fuerit LXXXI. Iubilei, ſecundum Hebræos. Quare au
tem noſtra ſupputatio vndeuiginti minus ponendos æſtimauerit annos, facile qui
ſuperiora libelli huius legerit inueniet. Iuxta vero Chronica eadem quæ ipſe Euſe
bius de vtraq; editione, vt ſibi videbatur compoſuit, anni ſunt VMCCXXVIII.

IIIMDCC ¶Anno XVIII. imperij Tiberij Dominus ſua paſſione mundum redemit, & præ D
CCLXXX dicaturi per Iudææ regiones Apoſtoli, Iacobum fratrem Domini Hieroſolymis or
IIII. dinant Epiſcopum, ordinant & ſeptem Diaconos, & lapidato Stephano eccleſiæ per
regiones Iudææ & Samariæ diſperguntur. Agrippa cognomento Herodes filius Ari-
ſtoboli filij Herodis regis, accuſator Herodis Tetrarchæ Romam profectus à Ti-
berio in vincula conijcitur, vbi plurimos ſibi adſciuit ad amicitiam, & maxime Ger
manici filium Caium.

IIIMDCC ¶Caius cognomento Caligula, regnauit annos IIII. & menſes X. dies VIII. Hic
CCXCIII. Herodem Agrippam amicum ſuum vinculis liberatum regem Iudææ facit, qui per
manet in regno annis VII. id eſt, vſq; ad quartum Claudij annum: quo ab angelo p
cuſſo ſucceſſit in regnum filius eius Agrippa, & vſq; ad exterminium Iudæorum
XXVI. annis perſeuerat. Herodes Tetrarcha & ipſe Caij amicitiam petens, cogente
Herodiade Romam venit, ſed accuſatus ab Agrippa etiam Tetrarchiam perdidit, fu
giensq́ in Hiſpaniam cum Herodiade, mœrore perijt. Pilatus qui ſententiã damna
tionis in Chriſtum dixerat, tantis irrogante Caio angoribus coartatus eſt, vt ſua ſe
manu peremerit. Caius in deos ſe referens Iudæorum loca ſancta ſordibus idolorũ
prophanat. Matthæus in Iudæa prædicans Euangelium ſcripſit.

IIIIMVII. ¶Claudius annos XIIII. menſes VII. dies XXVIII. Petrus Apoſtolus cum primus
Antiochenam fundaſſet eccleſiam, Romam pergit, ibiq́ XXV. annis cathredram te-
net Epiſcopalem, id eſt, vſque ad vltimum Neronis annum. Marcus Euangelium
quod Romæ ſcripſerat, Aegypto Petro mittente prædicat. Quarto Claudij anno fa-
mes grauiſſima, cuius Lucas meminit facta eſt. Eodem anno ipſe Britanniam adiẽs
Britanni. quam neque ante Iulium Cæſarem, neque poſt eum quiſquam adtingere auſus fue-
rat, ſine vllo prælio ac ſanguine intra pauciſſimos dies plurimam Inſulæ partem in
ditionem recepit. Orcadas etiam Inſulas Romano adiecit imperio, ac ſexto quàm p
fectus erat mẽſe Romam redijt. Nono regni ſui anno Iudæos tumultuantes Roma
expulit, quod & Lucas refert. Sequenti anno fames maxima Romam corripit.

IIIIMXXI ¶Nero annos XIIII. menſes VII. dies XXVII. Huius ſecundo anno Feſtus Iudææ

A procurator ſucceſſit Felici, à quo Paulus Romam vinctus mittitur, & biennium in li
bera manẽt cuſtodia, poſt hæc ad prædicandum dimittitur, necdum Nerone in tan
ta erumpente ſcelera, quanta de eo narrant hiſtoriæ. Iacobus frater Domini cum
XXX. annis Hieroſolymorum rexiſſet eccleſiam, ſeptimo Neronis anno lapidatur à
Iudæis, vindicantibus in illo quod Paulum interficere nequiuerunt. Feſto magiſtra
tui Iudææ ſuccedit Albinus, Albino Florus, cuius luxuriam & auaritiam, cæteraq́
flagitia non ferentes Iudæi, contra Romanos rebellauerunt, aduerſum quos Veſpa
ſianus magiſter militiæ tranſmiſſus plurimas vrbes Iudææ cepit. Primus Nero ſu-
per omnia ſcelera ſua etiam Chriſtianos perſequitur, quorum eximios Romæ Pe-
trum cruce, Paulum occidit gladio. Hic iure militari nihil omnino auſus, Britanniã
pene amiſit: nam duo ſub eo nobiliſſima oppida illic capta atque euerſa ſunt.

¶Veſpaſianus annos IX. menſes XI. dies XXII. Hic apud Iudæam Imperator IIIIMXX
ab exercitu appellatus, & bellum Tito filio commẽdans Romam per Alexandriam X.
proficiſcitur: qui ſecundo anno Iudææ regnum ſubuertit, templumq́ ſolo ſtrauit, *Iudæorũ re*
poſt annos primæ ædificationis eius MLXXXIX. Conſummatum eſt hoc bellum an *gnum ſub-*
nis IIII. duobus quidem Nerone viuente, & duobus alijs poſtea. Veſpaſianus inter *uerſum.*
alia magnorum operum in priuata adhuc vita in Germaniam, ac deinde in Britan-
niam à Claudio miſſus, tricies & bis cum hoſte conflixit: duas validiſſimas gentes,
XX. oppida, Inſulam Vectam Britanniæ proximam imperio Romano adiecit. Co-
loſſus erigitur, habens altitudinis pedes CVII.

¶Titus annos II. menſes II. vir omnium virtutum gñe mirabilis, adeo vt amor IIIIMXX
& delitiꝛ humani generis diceretur. Hic Amphitheatrum Romæ ædificat, & in de- XII.
dicatione eius V. ferarum millia occidit.

¶Domitianus frater Titi iunior annos † XVI. menſes V. Hic ſecundus poſt Ne- IIIIMXL.
ronem Chriſtianos perſequitur: ſub quo Apoſtolus Iohannes in Pathmum Inſulã VIII.
relegatus eſt. Et Flauia Domicilla Flaui Clemẽtis Cõſulis ex ſorore neptis, in Inſu †XV.
B lã Pontianã ob fidei teſtimoniũ exulat. Qui & ipſum Iohannem fertur in feruentis *Flauia Do-*
olei dolium miſiſſe, ſed Iohannem tam immunem rediſſe à pœnis, quàm à corrupti *micilla.*
one carnis manebat ſemper immunis.

¶Nerua annum I. menſes IIII. dies VIII. Hic primo edicto ſuo cunctos exules re IIIIMXL
uocauit, vnde & Iohannes Apoſtolus hac generali indulgentia liberatus, Epheſum IX.
redijt. Et quia concuſſam ſe abſente per hæreticos vidit eccleſiæ fidẽ, confeſtim hãc *Iohannes.*
deſcripta in Euangelio ſuo verbo dei æternitate ſtabiliuit. *Euãge.iſta.*

¶Traianus annos XIX. menſes VI. dies XV. Iohannes apoſtolus ſexageſimoocta IIIIMLX
uo anno poſt paſſionem Domini, ætatis autem ſuꝛ nonageſimo octauo Epheſo pla- VIII.
cita morte quieuit. Traiano aduerſum Chriſtianos perſecutionem mouente, Sime-
on qui & Simon filius Cleophæ, Hieroſolymorum Epiſcopus crucifigitur: & Igna *Simeon.*
tius Antiochiæ Epiſcopus Romam perductus, beſtijs traditur. Alexander quoque *Ignatius.*
Romanæ vrbis Epiſcopus martyrio coronat, & ſeptimo ab vrbe miliario via Nu- *Alexander*
mentana vbi decollatus eſt ſepelitur. Plinius Secundus Nouocomenſis orator & hi *Romanus.*
ſtoricus inſignis habetur, cuius plurima ingenij opera extant. Pantheum Romæ q̃d *Epiſcopus.*
Domitianus fecerat fulmine concrematum: cui nomen inde datum eſt, quod omni *Plinius.*
um deorum ſit ipſa domus habitaculum. Iudæi per diuerſas terrarum partes ſediti- *Pantheum.*
onem mouentes digna cæde ſternuntur. Traianus Romani imperij, quod poſt Au-
guſtum defenſum magis fuerat q̃ nobiliter ampliatum, fines longe lateq́ diffudit.

¶Adrianus conſobrinæ Traiani filius annos XXI. Hic per Quadratum diſcipulũ IIIIMLX
Apoſtolorum, & Ariſtidem Athenienſem, virum fide ſapientiaq́ plenũ, & per Se- XXIX.
reniũ Granium legatum, libris de Chriſtiana religione compoſitis inſtructus, præce *Quadrat⁹.*
pit per epiſtolam Chriſtianos ſine obiectu criminum non damnari. Idem Iudæos *Ariſtides.*
ſecundo rebelles vltima cæde perdomuit, etiam introẽundi eis Hieroſolymã licen-
tia ablata, quam ipſe in optimum ſtatum murorum extructione reparauit, & Aeli-
am vocari de nomine ſuo præcepit. Idem eruditiſſimus in vtraque lingua bibliothe
cam Athenis, miri operis extruxit. Hieroſolymæ primus ex gentibus conſtituitur

Marcus Epiſcopus Marcus, ceſſantibus his qui fuerant ex Iudæis, qui ſunt numero XV. &
primus epi præfuerunt à paſſione Domini per annos fere C. & VII.
ſcopus Hi- ¶ Antonius cognomento Pius, cum filijs ſuis Aurelio & Lucio annos XXII. mē
ero ſoly. ſes III. Iuſtinus philoſophus librum pro Chriſtiana religione cōpoſitum Antonio
IIIIM.C tradidit, benignumq́; eum erga Chriſtianos homines fecit. Qui non longe poſt ſu-
XII. ſcitāte perſecutionem Creſcente Cynico pro Chriſto ſanguinem fudit ſub Pio Ro-
Iuſtinus mæ Epiſcopo. Hermes ſcripſit librum qui dicitur Paſtoris, in quo præceptum ange
philoſoph' li continet, vt Paſcha die dominico celebraretur. Polycarpus Romam veniens, mul
Creſcens. tos ab hæretica labe caſtigauit, q Valētini & Cerdōis fuerāt nup doctrina corrupti.
Cynicus. ¶ M. Antonius Verus cum fratre Lucio Aurelio Commodo annos XVIII. men
Paſtoris li ſem vnum. Hi primum æquo iure imperium adminiſtrauerunt, cum vſque ad hoc
ber. tempus ſinguli Auguſti fuerint: bellum deinde contra Parthos admirabili virtute
Polycarp' & felicitate geſſerunt. Perſecutione orta in Aſia Policarpus & Pionius fecere marty
IIIIM.C rium: in Gallia quoque plurimi glorioſe pro Chriſto ſanguinem fudere. Nec mul-
XXXI. to poſt vindex ſcelerū lues multas late prouincias, Italiam maxime Romamq́; va-
Polycarp' ſtauit. Defuncto Commodo fratre, Antoninus Commodum filium ſuum conſor-
Melitos. tem regni facit. Antonino Imperatori Melito Aſianus Sardenſis Epiſcopus Apo-
Apollina- logeticum pro Chriſtianis tradidit. Lucius Britanniæ rex miſſa ad Eleutherium Ro
ris. mæ Epiſcopū epiſtola, vt Chriſtianus efficiatur impetrat: Apollinaris Aſianus Hie
rapoli, & Dionyſius Corinthi clari habentur Epiſcopi.
IIIIM.C ¶ L. Antoninus Commodus poſt mortem patris regnauit annos XIII. Hic ad-
XLIIII. uerſum Germanos bellum feliciter geſſit, cæterum ipſe per omnia luxuriæ & ob-
ſcœnitati mancipatus nihil paternæ virtutis & pietatis ſimile geſſit. Irenæus Epiſco-
Irenæus. pus Lugdunenſis inſignis habetur. Commodus Imperator Coloſſi capite ſublato
ſuæ imaginis caput ei iuſſit imponi.
IIIIM.C ¶ Aelius Pertinax menſes VI. Hic Iuliani iuriſperiti ſcelere occiditur in palatio, D
XLV. quem mēſe ſeptimo poſtquam cœperat imperare Seuerus apud pontem Miluium
Iulianus. bello victum interfecit. Victor decimus tertius Romæ Epiſcopus datis late libellis
Victor epi cōſtituit Paſcha die dominico celebrari, ſicut & prędeceſſor eius Eleutherius à XV.
ſcopus Ro luna primi menſis, vſq; in XXI: Cuius decretis fauens Theophilus Cæſareæ Palæ
manus. ſtinæ Epiſcopus, ſcripſit aduerſus eos qui decima quarta luna cū Iudæis Paſcha cele
Theophil' brant, cum cæteris qui in eodem Concilio aderant Epiſcopis Synodicam & valde
vtilem epiſtolam.
IIIIM.C ¶ Seuerus Pertinax annos XVIII. Clemens Alexandrinæ eccleſiæ presbyter, &
LXIII. Panthenus Stoicus philoſophus in diſputatione dogmatis noſtri diſertiſſimi haben
Clemens. tur. Narciſſus Hieroſolymorum Epiſcopus, & Theophilus Cæſarienſis, Polycar-
Alexāder. pus quoq; & Bachylus Aſianæ prouinciæ Epiſcopi inſignes habentur. Perſecutio-
Pāthenus. ne in Chriſtianos facta plurimi per diuerſas prouincias, inter quos & Leonides pa
Narciſſus ter Origenis martyrio coronati ſunt. Clodio Albino, qui ſe in Gallia Cæſarem fe-
Leonides. cerat, apud Lugdunum interfecto, Seuerus in Britannias bellum transfert, vbi vt re
Clodius. ceptas prouincias ab incurſione barbarica faceret ſecuriores, magnā foſſam firmiſſi
Albinus. mumq́; vallum, crebris inſuper turribus communitum per CXXXII. millia paſſuū à
mari vſq; ad mare duxit & Eboraci obijt. Perpetua & Felicitas apud Carthaginem
Africæ in caſtris beſtijs deputatæ pro Chriſto Nonis Martijs.
IIIIM.C ¶ Antonius cognomento Caracalla Seueri filius annos VII. Alexander Epiſco-
LXX. pus Cappadociæ, cum deſiderio locorum ſanctorum Hieroſolymam veniſſet, viuē
Alexāder te adhuc Narciſſo eiuſdem vrbis Epiſcopo, per ſenilis ætatis viro, & ipſe ibi ordina-
Cappado. tur Epiſcopus, Domino vt id fieri deberet per reuelationem monente. Tertulianus
Tertullia- Afer Centurionis Proconſularis filius omnium eccleſiarum ſermone celebratur.
nus. ¶ Macrinus annum vnum. Abgarus Vir ſanctus regnauit Edeſſæ, vt vult Afri-
IIIIM.C canus. Macrinus cum filio Diadumeno, cum quo imperium inuaſit, apud Archilai-
LXXI. dem militari tumultu occiditur.
IIIIM.C ¶ M. Aurelius Antoninus annos IIII. In Palæſtina Nicopolis quæ prius Emmas
LXXV.

A us vocabatur vrbs condita eſt,legationis induſtriam pro eo ſuſcipiente Iulio Afri- *Emmaus*
cano ſcriptore temporum.Hæc eſt Emmaus,quam dominus poſt reſurrectionem *Africanus*
ſuo ingreſſu, ſicut Lucas narrat,ſanctificare dignat⁹ eſt.Hippolytus epiſcopus mul *Hippoly-*
torum conditor opuſculorum,temporum canonem quem ſcripſit hucuſq; perdu- *tus.*
xit:Qui etiam ſedecennouenalem Paſchæ circulum reperiens,Euſebio,qui ſup eo-
dem paſcha decennouenalem circulum compoſuit,occaſionem dedit.

¶Aurelius Alexander annis XIII. Hic in Mammeam matrem ſuam vnice pius IIIIM.CL
fuit,& ob id omnibus amabilis. Vrbanus Romæ epiſcopus multos nobiliũ ad fidē XXXVIII
Chriſti & martyriũ pduxit.Origenes Alexādriæ, imo toto orbe clar⁹ habet. De- *Vrbanus.*
niq; Mammea mater Alexādri eum audire curauit,& Antiochiam accitum ſummo *Origenes.*
honore habuit.

¶Maximinus annis III. Hic aduerſus eccleſiarũ ſacerdotes & clericos .i. docto- IIIIM.C
res,pſecutiōem exercet,maxime propter Chriſtianam Alexandri cui ſucceſſerat, & XCI.
Mammeę matris eius familiā: vel præcipue propter Origenē preſ byterū.Pōtianus *Pontianus*
& Antheros Romanę vrbis epiſcopi martyrio coronati,& in cemiterio Calixti ſunt *Antheros.*
ſepulti. ¶Gordianus annis VI.Iulius Africanus inter ſcriptores eccleſiaſticos no IIIIM.C
bilis habet: qui in Chronicis q̄ conſcripſit, refert ſe Alexandriā pperare, Heraclę XCVII.
opiniōe celeberrima puocatū,quē & in diuinis,& in philoſophicis ſtudiis, atq; omni *Iulius Afri*
Græcorum doctrina inſtructiſſimū fama loqueret.Origenes in Cæſarea Palæſtinę *canus.*
Theodorum cognomento Gregorium, & Athenodorum adoleſcentulos fratres *Heraclias.*
Ponti,poſtea nobiliſſimos epiſcopos diuina philoſophia imbuit. *Athenodo*

¶Philippus cum Philippo filio annis VII. Hic primus imperatorum oim Chri *rus.*
ſtianus fuit,ac poſt tertium imperii eius annū milleſimus à conditione Romæ an- IIIIM.CC
nus expletus eſt,ita magnificis ludis auguſtiſſimus oim præteritorũ,hic natalis an- IIII.
C nus à Chriſtiano imperatore celebratus eſt. Origenes aduerſus quendam Celſum *Origenis li*
Epicureū philoſophū,q contra nos libros conſcripſerat, octo voluminibus rñdit: *bri.*
B qui vt breuiter dicā,tm̄ ſcribendi ſedulus fuit,vt Hieronymus quodam loco, V. li-
brorum eius milia ſe legiſſe meminerit.

¶Decius anno I. menſibus III. Hic cum Philippus patrem & filium interfeciſ- IIIIM.CC
ſet,ob odium eorum in Chriſtianos perſecutionem mouet,in qua Fabianus in vr- V.
be Roma martyrio coronatus ſedem ſui epiſcopatus Cornelio dereliqt, qui & ipſe *Fabianus.*
martyrio coronatus eſt. Alexander Hieroſolymorum epiſcopus apud Cæſaream *Cornelius.*
Paleſtinæ & Antiochiæ Babylas interficiuntur. Hæc pſecutio, vt Dionyſius Alexā *Dionyſius*
driæ epiſcopus refert,non ex præcepto imperatoris ſumpſit exordium, ſed anno, *Alexandri*
inquit,integro principalia præuenit edicta miniſter dæmonum,qui dicebatur in ci- *nus.*
uitate noſtra diuinus,ſupſtitioſum contra nos exagitans vulgus.

¶Gallus cum Voluſiano filio annis II. menſibus IIII. Huius imperii Dionyſius IIIIM.CC
Alexandriæ Antiſtes ita meminit: At ne Gallus quidem malum Decii aut videre IIII.
potuit,aut cauere,ſed in eundem lapidem offenſionis impegit: cuius cum regnum
floreret initio, & cuncta ei ex ſententia cederent, ſanctos viros qui pro pace regni
eius deo ſummo ſupplicabant perſecutus eſt,cum quibus & proſperitatem ſuam fu
gauit & pacem. Origenes LXX. ætatis anno non ad integrum impleto defunctus, *Origenes*
& in vrbe Tyri ſepultus eſt.Cornelius Romæ epiſcopus rogatus à quadam matro *moritur.*
na Lucina,corpora apoſtolorum de catacumbis leuauit noctu,& poſuit Pauli qui-
dem via Hoſtienſi, vbi decollatus eſt: Petri autem iuxta locum vbi crucifixus eſt,
inter corpora ſanctorum epiſcoporum in templum Apollinis,in monte † Aurelio, †aureo
in Vaticano Palatii Neroniani,III. Calendas Iulias.

¶Valerius cum filio Gallieno annis XV. Hic in Chriſtianos pſecutione com- IIIIM,CC
mota ſtatim à Sapore Perſarum rege capitur,ibiq; luminibus orbatus ſeruitute mi XXII.
ſerabili cōſeneſcit. Vnde Gallienus tam claro dei iudicio territus pacē noſtris red-
didit, ſed ob meritū tū vel proprie libidinis, vel paternæ theomachiæ innumera à
Barbaris adſurgentibus Romani regni detrimēta ſuſtinuit. Hac pſecutione Cypri- *Cyprianus*
anus Carthaginēſis epiſcopus,cuius doctiſſima extāt opuſcula,martyrio coronat;

C.

Theodorus. Gregorius Neocæſarienſis. cuius vitæ & paſſionis volumen egregium reliquit Pontius Diaconus eius, qui vſque ad diem paſſionis eius cum ipſo exilium ſuſtinuit. Theodorus, cuius ſupra meminimus, cognomento Gregorius, Neocæſariæ Ponti epiſcopus, magna virtutum gloria claret. E quibus vnum eſt, quod vt eccleſiæ faciendæ locus ſufficeret, mõtem precibus mouit. Stephanus & Xiſtus Romæ epiſcopus martyrium paſſi.

IIIIM.CC XXIIII. *Marcion. Paulus Samoſatenus.* ¶ Claudius anno I. menſibus IX. Iſte Gothos iam per annos XV. Illyricum Macedoniamq; vaſtantes, ſuperat: Ob quæ in Curia clypeus ei aureus, & in Capitolio ſtatua aurea collocata eſt. Marcion diſertiſſimus Antiochenæ preſbyter eccleſiæ, quippe qui in eadem vrbe rhetoricam docuerat, aduerſus Paulum de Samoſata, qui Antiochiæ epiſcopus, dogmatizabat Chriſtum communis naturæ hominem tantum fuiſſe, accipientibus notarijs diſputauit, qui dialogus vſq; hodie extat.

IIIIM.CC XXIX. *Eutychianus Romanus epiſcopus.* ¶ Aurelianus annis V. menſibus VI. Hic cum aduerſum nos perſecutionem mouiſſet, fulmen ante eum magno pauore circumſtantium ruit, ac non multo poſt à militibus occiſus eſt itinere medio quod inter Conſtantinopolim & Heracleam eſt ſtratæ veteris loco Cenofrurium appellatur. Eutychianus Romæ epiſcopus martyrio coronatus, in cemiterio Calixti ſepelitur, qui & ipſe CCCXIII. martyres manu ſua ſepeliuit.

IIIIM.CC XXX *Anatholius. Manichæi.* ¶ Tacitus menſes VI. Quo apud Pontum occiſo obtinuit Florianus imperium diebus LXXXVIII.. & ſic apud Tarſum interficitur. Anatholius natione Alexandrinus, Laodiciæ Syriæ epiſcopus, philoſophorum diſciplinis eruditus, plurimo ſermone celebratur: cuius ingenij magnitudo de libro quod ſuper paſcha compoſuit, & de decem libris arithmeticæ inſtitutionis poteſt apertiſſime cognoſci. Inſana Manichæorum hæreſis ijs temporibus oritur.

IIIIM.CC XXXVI. †CCCC XXIIII. *Archelaus* ¶ Probus annis VI. menſibus IIII. Hic Gallias iamdudum à Barbaris occupatas, permulta & grauia prælia deletis, tandem hoſtibus ad perfectum liberauit, ſecũdo huius anno, vt in Chronicis Euſebij legimus, iuxta Antiochenos CCCXXV. annos fuit: iuxta Tyrios CCCCII. iuxta Laodicenos † CCCXXIIII. iuxta Edeſſenos DLXXXVIII. iuxta Aſcalonitas CCCLXXX. ſecundum Hebræos initium LXXXVI. Iubilei, quod ſignificat annos IIIIM.CCL. Archelaus Meſopotamiæ epiſcopus, librũ diſputationis ſuæ quam habuit aduerſus Manichæum exeuntem de Perſide, Syro ſermone compoſuit, qui tranſlatus à Græcis habetur à multis. D

IIIIM.CC XXXVIII *Phierius iunior Origenes.* ¶ Carus cum filijs Carino & Numeriano annis II. Caius Romanæ eccleſiæ fulget epiſcopus, qui à Diocletiano martyrium paſſus eſt. Phierius preſbyter Alexandriæ ſub Theone epiſcopo florentiſſime populos docuit, & tantam ſermonis diuerſorumq; tractatuum, qui vſq; hodie extant, inuenit elegantium, vt Origenes iunior vocaretur: Vir miræ parſimoniæ, & voluntariæ paupertatis appetitor, qui poſt perſecutionem omni tempore vitæ Romæ verſatus eſt.

IIIIM.CC LVII. ¶ Diocletianus cum Herculio Maximiano annis XX. Carauſius ſumpta purpura Britannias occupauit. Narſeus rex Perſarum Orienti bellum intulit. Quinquegentiani Africam vaſtauerunt. Aegyptum Achilleus obtinuit: ob quod Conſtantius & Galerius Maximinus Cæſares aſſumuntur in regnum. Conſtantius priuignam Herculij Theodoram accepit, ex qua poſtea VI. liberos Conſtantini fratris habuit. Galerius filiam Diocletiani Valeriam. Poſt X. annos per Aſclepiodotum Præfectũ prætorio Britanniæ receptæ. XIX. anno Diocletiani ipſe in oriente Maximianus, Herculius in occidente vaſtari eccleſias, affligi, interficiq; Chriſtianos præcipiunt. Secundo autem perſecutionis anno Diocletianus Nicomediæ, Maximianus Mediolani purpuram depoſuerunt. Attamen cœpta ſemel perſecutio vſq; ad ſeptimum Conſtantini annũ feruere non ceſſat. Conſtantius XVI. imperij anno, ſummæ manſuetudinis & ciuilitatis vir, in Britannia diem obijt Eboraci. Hæc perſecutio tam crudelis & crebra flagrabat, vt intra vnum menſem XVII. millia martyrum pro Chriſto paſſa inueniantur: Nam & oceani limbum tranſgreſſa, Albanum, Aaron, & Iulium Britanniæ, cum alijs pluribus viris ac fœminis felici cruore damnauit. Paſſus eſt hac Pamphilus preſbyter, Euſebij Cæſarienſis epiſcopi neceſſarius, cuius vitam

A ipſe tribus libris comprehendit.

¶Tertio anno perſecutionis,quo & Conſtantius obijt, Maximinus & Seuerus IIIM.CC
à Galerio Maximiano Cæſares facti, e quibus Maximinus maleficia & ſtupra ſua LIX.
Chriſtianorum perſecutionibus accumulat. Paſſus eſt ea tempeſtate Petrus Alexã
driæ epiſcopus,cum pluribus Aegypti epiſcopis. Lucianus quoq; vir moribus,&
continentia,& eruditione præcipuus, Antiochenus pveſbyter,paſſus eſt,& Timo
theus Romæ X. Calendas Iulias.

¶Conſtantinus Conſtantij ex concubina Helena filius, in Britannia creatus Im IIIIM.CC
perator regnauit annis XXXI.& menſibus X. Ab anno perſecutionis quarto Maxẽ LXXX
tius Herculij Maximiani filius Romæ Auguſtus appellatur. Licinius Conſtantię ſo VIII.
roris Conſtantini vir, Carnunti Imperator creat. Conſtantinus de pſecutore Chri
ſtianus efficitur. In Nicæno Concilio fides catholica exponitur,anno poſt Alexan-
drum DCXXXVI.die menſis ſecundum græcos Deſii nonodecimo,quod eſt X. Ca
lendarum Iuliarum,Conſulatu Paulini & Iuliani VV CC. Conſtantinus fecit Ro-
mæ,vbi baptizatus eſt, baſilicam beati Iohannis Baptiſtæ,quæ appellata eſt Conſtã
tiniana. Item baſilicam beato Petro in templo Apollinis: necnõ & beato Paulo cor
pus vtriuſq; ære Cyprio circundans quinq; pedes groſſo. Item baſilicam in palatio
Soroniano,quę cognominatur Hieruſalem, vbi de ligno crucis domini poſuit. Item
baſilicam ſanctæ martyris Agnæ,ex rogatu filiæ ſuæ: Et baptiſterium in eodem lo
co,vbi & baptizata eſt ſoror eius Conſtantia cum filia Auguſta. Item baſilicam be-
ato Laurentio martyri, via Tiburtina in agro Verano. Item baſilicã via Labicana
inter duas lauros beato Petro & Marcellino martyribus: Et Mauſoleum, vbi ma-
trem ſua poſuit In ſarcophago purpureo. Item Baſilicã in ciuitate Hoſtia iuxta por-
tam vrbis Romæ,beatorum apoſtolorum Petri & Pauli,& Iohãnis Baptiſtæ. Item
baſilicam in ciuitate Albanenſi ſancti Iohãnis Baptiſtæ. Item baſilicã in vrbe Nea-
B poli. Idem Conſtantinus Depranam Bithyniæ ciuitatem in honorem martyris Lu
ciani ibi conditi inſtaurãs,ex vocabulo matris ſuæ Helenopolim nuncupauit. Idem
vrbem nominis ſui ſtatuens in Thracia ſedem Romani imperij,& totius caput ori-
entis eſſe voluit. Idem ſtatuit citra vllam hominẽ cædem Paganorũ templa claudi.

¶Conſtantius cum Conſtantino & Conſtante fratribus, annos XXIIII. menſes
V. dies XIII. Iacobus Niſibenus epiſcopus agnoſcitur, ad cuius preces ſæpe vrbs IIIIM.CC
diſcrimine liberata eſt. Impietas Ariana Conſtantij regis fulta præſidio, exilijs,car CXIII.
ceribus,& varijs adflictionum modis primum Athanaſium, deinde omnes nõ ſuæ
partis epiſcopos perſecuta eſt. Maximinus Treuirorum epiſcopus clarus habetur,
à quo Athanaſius Alexandriæ epiſcopus cum à Conſtantio quæreretur ad pœnã,
honorifice ſuſceptus eſt. Antonius monachus CV. ætatis anno in eremo moritur.
Reliquiæ apoſtoli Timothei Conſtantinopolim inuectæ. Conſtantio Romam in-
greſſo,oſſa Andrææ apoſtoli & Lucæ euangeliſtæ à Conſtantinopolitanis miro fa
uore ſuſcepta. Hilarius Pictauiẽſis epiſcopus,qui pulſus ab Arianis in Phrygia exu *Hilarius.*
lauerat, cum apud Conſtantinopolim librum pro ſe Conſtantio porrexiſſet,ad Gal
lias redijt.

¶Iulianus annis II. menſibus VIII. Iulianus ad Idolorũ cultum cõuerſus Chri- IIIIM.CC
ſtianos pſequitur. Pagani apud Sebaſten Palæſtinæ vrbem ſepulchrum Iohannis CXV.
Baptiſtæ inuadunt,oſſa diſpergunt,eadem rurſus collecta & cremata latius diſper-
gũt: Sed dei prouidentia adfuere quidam ex Hieroſolymis monachi,qui mixti col-
ligentibus,quæcunq; Ipſi poterant ablata ad patrem ſuum Philippum pertulere. Il-
le confeſtim hęc,ſupra ſe enim ducebat tantum theſaurum proprijs ſeruare vigilijs,
ad Pontificem maximum tunc Athanaſium,per Iulianum Diaconum ſuum mittit.
Quæ ille ſuſcepta paucis arbitris,ſub cauato ſacrarij pariete incluſa prophetico ſpi-
ritu profutura generationi poſteræ conſeruauit: Cuius præſagium ſub Theodoſio
principe p Theophilum eiuſdem vrbis epiſcopum completur, qui deſtructo Sera
pis ſepulchro,ſancti Iohannis ibidem conſecrauit eccleſiam. IIIIM.CC
Iouinian⁹ mẽſibus VIII. Synod⁹ Antiochię à Melitio & ſuis facta,in q̃ [illegible] CXVI.

reiecto,medium inter hæc ὁμοιούσιον Macedonum dogma vindicauerunt.Iouinianus C
lapſu Conſtantij prædeceſſoris admonitus, honorificis & officioſiſſimis literis A-
thanaſium requirit,ab ipſo formam fidei & eccleſiarũ diſponendarum ſuſcepit mo
dum.Sed eius pia lætaq́ principia mors immatura corrupit.

IIIIM.CC ¶Valentinianus cum fratre Valente annis XI. Apollinaris Laodicenus epiſco-
CXXVII. pus multimoda noſtræ religionis ſcripta componit,qui poſtea à fide deuians hære
Damaſus. ſim ſui nominis inſtituit.Damaſus Romæ epiſcopus fecit Baſilicam iuxta theatrum
ſancto Laurentio, & aliam in Catacumbas, vbi iacuerunt corpora ſancta apoſtolo
rũ Petri & Pauli.In quo loco platomã ipſam vbi iacuerunt corpora ſancta,verſibus
Eudoxius. adornauit. Valens ab Eudoxio Arianorum epiſcopo baptizatus,noſtros perſequi-
tur.Gratianus Valentiniani filius tertio eius anno Ambianis imperator factus eſt.
Conſtantinopoli apoſtolorum martyrium dedicatur. Poſt Auxentij ſeram mortẽ
Ambroſi⁹. Mediolani Ambroſio epiſcopo conſtituto,omnis ad fidem rectam Italia conuerti-
tur.Hilarius epiſcopus Pictauis moritur.

IIIIM.CC ¶Valens,cũ Gratiano & Valentiniano, Valentiniani fratris ſui filijs, annis IIII.
CXXXI. Valens lege data,vt monachi militarent,nolentes fuſtibus iuſſit interfici.Gens Hu
norum diu inacceſſis recuſa montibus, repentina rabie percita, exarſit in Gothos,
eosq́ ſparſim conturbatos ab antiquis ſedibus expulit. Gothi tranſito Danubio,fu
gientes à Valente ſine armorum depoſitione ſuſcepti, mox per auaritiam Maximi
ducis fame ad rebellandum coacti ſunt, victoq́ Valentis exercitu per Thraciam
ſeſe miſcentes ſimul omnia cædibus,incendijs,rapinisq́ fuderunt.

IIIIM.CC Gratianus cum fratre Valentiniano annis VI. Theodoſius à Gratiano impera-
CXXX tor creatus,maximas illas Scythicas gentes,hoc eſt, Alanos, Hunos & Gothos ma
VII. gnis multisq́ prælijs vincit: cuius concordiam non ferentes Ariani, poſt XL.an-
nos eccleſias quas vi tenuere,reliquerunt.Synodus CL. Patrum congregatur vrbe D
Auguſta aduerſus Macedonium ſub Damaſo Romę epiſcopo. Theodoſius Arcadi
um filium ſuum conſortẽ facit imperij, à ſecundo Gratiani anno ipſo ſexies & The
Theophi- odoſio COSS. Theophilus paſchalem computum ſcribit. Maximus,vir quidem
lus. ſtrenuus & probus,atq́ Auguſto dignus, niſi contra ſacramenti fidem per tyran-
nidem emerſiſſet in Britanniam,inuitus propemodum ab exercitu imperator crea-
tus,in Galliam tranſiit,ibiq́ Gratianum Auguſtum dolis circumuentum apud Lug
dunum occidit,fratremq́ eius Valentinianum Italia expulit:qui tamen iuſtiſſimam
cum matre eius Iuſtina pœnam luit exilij, quia & ipſum Ariana polluit hæreſis, &
eminentiſſimam catholicæ fidei arcem Ambroſium perfida obſidione vexauit, nec
prius quàm prolatis beatorum Geruaſij & Protaſij martyrum deo reuelante reli-
quijs incorruptis,nefanda cœpta deſeruit.

IIIIM.CC ¶Theodoſius,qui Gratiano viuente VI. annis iam orientem regebat, poſt mor
CXLVIII tẽ eius regnat annis XI. ipſe & Valentinianus,quem Italia expulſum benigne ſuſce
perat.Maximum tyrannum tertio ab Aquileia lapide interficiunt: Qui quoniam
Britanniam omni penè armata iuuentute copijsq́ militaribus ſpoliauerat, quæ ty-
rannidis eius veſtigia ſecuta in Gallias,nunquam vltra domum rediere. Videntes
tranſmarinæ gentes ſæuiſſimæ Scotorum à Circio, Pictorum ab Aquilone deſtitu-
tam milite ac defenſore inſulam,adueniunt, & vaſtatam direptamq́; eam multos p
Hierony- annos opprimunt. Hieronymus ſacræ interpres hiſtoriæ librum,quem de illuſtri
mus. bus eccleſiæ viris ſcribit, vſque ad decimumquartum totius imperij Theodoſij an-
num perduxit.

IIIIM.CC ¶Arcaddius filius Theodoſii cum fratre Honorio annis XIII. Corpora ſancto-
CLXI. rum† Ambacij & Michææ prophetarum diuina reuelatione produntur. Gothi Ita-
†Abacij liam, Vandali atq́ Alani Gallias aggrediuntur. Innocentius Romæ epiſcopus dedi
cauit Baſilicam Geruaſii & Protaſii martyrum beatiſſimorum, ex deuotione teſtamẽti
cuiuſdam illuſtris fœminæ Veſtinæ.Pelagius Brito dei gratiam impugnat.

IIIIM.CC ¶Honorius cum Theoſio minore,fratris ſui filio, annis XV.Halaricus rex Go-
CLXXVI thorum Romã inuaſit,partemq́ eius cremauit incendio,IX.Cal.Septembres,anno

conditionis eius milleſimo centeſimo ſexageſimoquarto, ac † ſexto die quàm ingreſ † ſic tertio
ſus fuerat, depredata vrbe egreſſus eſt. Lucianus preſbyter, cui reuelat deus ſepti- *Lucianus.*
mo Honorij principis anno, locum ſepulchri & reliquiarum beati protomartyris
Stephani, & Gamalielis ac Nicodemi, qui in euangelio & in Actibus apoſtolorum
leguntur. Scripſit ipſam reuelationem græco ſermone ad omnium eccleſiarum p-
ſonam. Quam reuelationem Auitus preſbyter, homo Hiſpanus genere, in latinum *Auitus.*
vertit eloquium, & adiecta epiſtola ſua per Oroſium preſbyterum occidentalibus
dedit. Qui etiam Oroſius ad loca ſancta perueniens, quo eum Auguſtinus ad Hie-
ronymum pro diſcenda animæ ratione miſerat, reliquias beati Stephani accepit, &
patriam reuerſus primus intulit occidenti. Britanni Scotorum pictorumq; infeſta-
tionem non ferentes Romam mittunt, & ſui ſubiectione promiſſa cõtra hoſtem au-
xilia flagitant, quibus ſtatim miſſa legio magnam barbarorum multitudinem ſter-
nit, cæteros Britanniæ finibus pellit, ac domum reuerſura præcepit ſocijs † ad arcẽ- † ob
dos hoſtes murum trans inſulam Inter duo maria ſtatuere, qui abſque artifice ma-
giſtro magis ceſpite quàm lapide factus nil operãtibus profuit. Nam mox vt diſceſ
ſere Romani, aduectus nauibus prior hoſtis, quaſi maturam ſegetem obuia quæq;
ſibi cædit, calcat, deuorat. Iterum petiti auxilia Romani aduolant, & cæſum hoſtem
trans maria fugant, coniunctiſq; ſibi Britannis murum non terra vt ante † puluere- † puluere
um, ſed ſaxo ſolidum inter ciuitates quæ ibidem ob metum hoſtium fuerant factæ,
à mari vſque ad mare collocant. Sed & in littore meridiano maris, quia & inde ho-
ſtis timebatur, turres per interualla ad proſpectum maris ſtatuunt, ſic valedicũt ſo
cijs tanquam vltra non reuerſuri.

¶ Bonifacius Romæ epiſcopus fecit oratorium in cemiterio ſanctæ Felicitatis, &
ornauit ſepulchrum eius, & ſancti Syluanij. Hieronymus preſbyter obijt XII. Ho-
B norij anno, pridie Calendas Octobres, anno ætatis ſuæ XCI.

¶ Theodoſius minor Arcadij filius annis XXVI. Valentinianus iunior Conſtan IIIM.CC
tij filius Rauennæ imperator creatur. Placidia mater eius Auguſta nuncupatur. Ef CCII.
fera gens Vandalorum, Alanorum, & Gothorum ab Hiſpanis ad Africam tranſiẽs
omnia ferro, flamma, rapinis, ſimul & Ariana impietate fœdauit. Sed beatus Augu
ſtinus Hiponenſis epiſcopus, & omnium doctor eximius eccleſiarum, ne ciuitatis
ſuæ ruinam videret, tertio obſidionis eius menſe migrauit ad dominum V. Calen-
das Septembres, cum vixiſſet annis LXXVI. in clericatu autem vel epiſcopatu an-
nos ferme XL. compleſſet, quo tempore Vandali capta Carthagine Siciliam quoq;
deleuerunt. Cuius captiuitatis Paſchaſinus Lilybitanus Antiſtes in epiſtola, quam
de ratione paſchali papæ Leoni ſcripſit, meminit. Ad Scotos in Chriſtum creden-
tes ordinatus à papa Celeſtino Palladius primus epiſcopus mittitur, anno Theo- *Palladius.*
doſii VIII. Recedente à Britannia Romano exercitu, cognita Scoti & Picti reditus
denegatione, redeunt ipſi, & totam ab Aquilone inſulam pro indigenis murotenus
capeſſunt. Nec mora, cæſis, captis, fugatis cuſtodibus muri, & ipſo interrupto et-
iam intra illum crudelis prædo graſſatur. Mittitur epiſtola lachrymis ærumniſq;
referta ad Romanæ poteſtatis virum, Accium † ter Conſulem, viceſimotertio Vheo † Intercõ
doſii principis anno, petens auxilium, nec impetrat. Interea fames dira ac famoſiſſi- ſulem
ma profugos infeſtat: qua coacti quidam hoſtibus dedere manus. Alij de monti-
bus, ſpeluncis ac ſaltibus ſtrenue repugnabant, ac ſtrages hoſtibus dabant. Reuer-
tuntur Scoti domum, poſt non multum tempus reuerſuri. Picti extremam inſulæ
partem tum primum & deinceps inhabituri detinent: Famem præfatam magna fru
gum opulentia, opulentiam luxuria & negligentia, negligentiam lues acerrima, &
acrior mox hoſtium nouorum, id eſt, Anglorum, plaga ſecuta eſt: quos illi vnani-
mo cõſilio cũ rege ſuo Vertigerno q̃ſi defenſores patriæ ad ſe inuitandos elegerũt:
ſed exceptos mox impugnatores atq; expugnatores ſenſerũt. Xiſtus Romæ, epiſco
pus fecit baſilicã ſanctæ Mariæ matris dñi, q̃ ab antiqs Liberi cognominabatur. Eu
doxia vxor Theodoſii principis ab Hieroſolymis remeauit, beatiſſimi Stephani
primi martyris reliqas, q̃ in baſilica ſancti Laurẽtij poſitę venerant, ſecum deferẽs.

Bletla & Attila fratres,multarumq́ gentium reges Illyricum Thraciamq́ depopu- C
lati ſunt.

IIIIM.CC ¶Martianus & Valentinianus annis VII. Gens Anglorum ſiue Saxonum Bri-
CCIX. tanniam tribus longis nauibus aduehitur,quibus dum iter proſperatum domi fama
†iunctis referret,mittitur exercitus fortior,qui † iunctus prioribus,primo hoſtes quos pete
bat abegit,deinde in ſocios arma vertens totam prope inſulam ab orientali eiuspla
ga vſq; ad occidentalem igni vel enſe ſubegit,conficta occaſione,quod pro ſe mili-
tantibus Britones minus ſufficienter ſtipendia darent.Iohannes Baptiſta caput ſu-
um duobus monachis orientalibus,qui ob orationem venerant Hieroſolymam,iu
xta Herodis quondam regis habitaculũ reuelat,quod deinceps Emiſam Phœniciæ
vrbem perlatum,& digno honore cultum eſt.Hæreſis Pelagiana Britãnorum tur-
Germanus bat fidem,qui à Gallicanis epiſcopis auxilium quærentes,Germanum Altiodoren
Epiſcopus. ſis eccleſiæ epiſcopum , & Lupum Trecaſenum æque apoſtolicæ gratiæ antiſtitem
Lupus. fidei defenſores accipiunt:confirmant Antiſtites fidem verbo veritatis ſimul & mi
raculorum ſignis.Sed & bellum Saxonum pictorumq́ aduerſus Britones eo tem-
pore iunctis viribus ſuſceptum diuina virtute retundunt:Cum Germanus ipſe dux
belli factus,non tubæ clangore alleluiæ totius exercitus voce ad ſidera leuato , ho-
ſtes in fugam vertit immanes:qui deinceps ad Rauennam perueniens,&ſumma re-
uerentia à Valentiniano & Placida ſuſceptus migrauit ad Chriſtum: Corpus hono
rifico agmine comitantibus virtutum operibus Altiodorum defertur. Aëtius Patri-
cius magna occidentalis reipublicæ ſalus,& regi quondam Attilæ terror,a Valen-
tiniano occiditur,cum quo Heſperium cecidit regnũ, neq; hactenus valuit releuari.

IIIIM.CC ¶Leo annos XVII. Hic pro Tomo Chalcedonenſe per vniuerſum orbem ſingu
CCXXVI lis orthodoxorum epiſcopis ſingulas conſonantesq́ miſit epiſtolas , quid de eodẽ
Tomo ſentirent reſcribi ſibi poſtulans. Quorum adeo conſonantia de vera Chriſti D
incarnatione ſuſcepit omnium reſcripta, ac ſi vno tempore vnoq́ dictante fuiſſent
vniuerſa conſcripta.Theodoretus epiſcopus ciuitatis,quæ à Cyro Perſarum rege
Theodore condita Cyriæ nomen habuit,ſcribit de vera incarnatione domini ſaluatoris aduer
tus Eccle- ſus Eutychen & Dioſcorum Alexandriæ epiſcopum,qui humanam in Chriſto car
ſiaſticam nem negant.Scripſit & hiſtoriam eccleſiaſticã à fine librorum Euſebij vſq; ad ſuũ
hiſtoriam tempus.i.vſq; ad imperium Leonis huius,ſub quo & mortuus eſt. Victorius iubẽ-
ſcribit. te papa Hilario ſcripſit paſchalem circulum DXXXII.annorum.

IIIIM.CC ¶Zenon annos XVII. Corpus Barnabæ apoſtoli, & euangelium Matthæi eius
CCXL. ſtylo ſcriptum ipſo reuelante reperitur, † Odoacer rex Gothorum Romam obti-
† Odoua- nuit,quam ex eo tempore diutius eorum reges tenuere.Mortuo Theodorico Tri-
cer legit arij filio alius Theodoricus cognomento Valamer Gothorum ſuſcepit regnum,&
Caſſiodo- vtranq; Macedoniam Theſſaliamq́ depopulatus eſt,& plurima regiæ ciuitatis lo-
rus ſena- ca igne ſuccendens,Italiam quoq; infeſtus occupauit. Honoricus rex Vandalorum
tor. Arianus in Africa exulatis diffugatisq́,plus quàm CCCXXXIIII. Epiſcopis catho-
licis eccleſias eorũ clauſit,plebem varijs affecit ſupplicijs,& quidem innumeris,ma
nus abſcindens linguas præcidit,nec tamen loquelam catholicæ confeſſionis eripe
Ambroſi⁹. re potuit.Britones duce Ambroſio Aureliano viro modeſto , qui ſolus forte Ro-
Aurelian⁹ manæ gentis Saxonum cædi ſuperfuerat,occiſis in eadem parentibus purpura in-
dutis,victricem eorum gentem prouocantes ad prælium, vincunt, & ex eo tempo
re nunc hij,nunc illi palmam habuere,donec aduena potentior tota per longum po
tiretur Inſula.

IIIIM.CC ¶Anaſtaſius annos XXVIII. Thraſamundus Vandalorum rex catholicas eccle-
CCLXIX. ſias clauſit, & CCXX. Epiſcopos exilio Sardiniã miſit. Symmachus papa inter mul
Symma- ta eccleſiarum opera,quæ vel à fundamentis creauit,vel priſca renouauit, ad beatũ
chus. Petrum,& beatum Paulum,&beatum Laurentium pauperibus habitacula conſtru
xit,& omni anno per Africam vel Sardiniam epiſcopis qui in exilio erant pecuni-
as & veſtes miniſtrabat.Anaſtaſius,quia hæreſi fauens Eutychetis catholicos inſe-
cutus eſt,diuino fulmine perijt.

A ¶ Iuſtinus ſenior annos IX. Iohannes Romanæ eccleſiæ pontifex Conſtantino
polim veniens, ad portam quæ vocatur Aurea populorum turbis ei occurrentibus IIIIMCC
in conſpectu omnium roganti cæco lumen reddidit, qui dum rediens Rauennã ve- CCLXXV
niſſet, Theodoricus eum cũ comitibus carceris afflictione peremit, inuidia ductus, III.
quia catholicæ pietatis defenſor Iuſtinus eum honorifice ſuſcepiſſet, quo anno, id
eſt, Conſolatu Probi iunioris & Symmachum Patritium Rauennę occiderat, & ipſe *Symmach⁹ patritius occiſus.*
anno ſequente ibidem ſubita morte perijt, ſuccedente in regnum Athalarico nepote
eius. Heldericus Vandalorum rex, Epiſcopos ab exilio reuerti & eccleſias inſtaura
re præcepit, poſt annos LXXIIII. hæreticæ prophanationis. Benedictus abbas vir- *Athalaric⁹*
tutum gloria claruit, quas beatus papa Gregorius in libro dialorum ſcripſit. *Heldericus*

¶ Iuſtinianus Iuſtini ex ſorore nepos, annos XXXIX. Bilizarius Patritius à Iu- IIIIMDX
ſtiniano in Africam miſſus, Vandalorũ gentem deleuit. Carthago quoque anno VII.
exceſſionis ſuæ XCVII. recepta eſt, pulſis deuictisq; Vãdalis & † Geliſmero rege eo *† Geiſmero*
rum capto Conſtantinopolim miſſo. Corpus ſancti Antonij monachi diuina reue-
latione repertum Alexandriam defertur, & in eccleſia beati Baptiſtæ Iohannis hu-
matur. Dionyſius paſchales ſcribit circulos, incipiens ab anno dominicę incarnati-
onis DXXXII. qui eſt annus Diocletiani CCXLVIII. poſt Conſulatum Lampadij &
Oreſtis, quo anno Codex Iuſtinianus orbi promulgatus eſt. Victor quoque Capu *Codex Iuſtiniani.*
anus epiſcopus librum de paſcha ſcribens, Victorij arguit errores.

¶ Iuſtinus minor, annos XI. Narſis Patritius Totilam Gothorum regem in Ita IIIIMDX
lia ſuperauit & occidit, qui deinde per inuidiam Romanorum, pro quibus multa cõ XX.
tra Gothos laborauerat, accuſatus apud Iuſtinum & coniugem eius Sophiam, † q̃d
ſeruitio premeret Italiam, ſeceſſit Neapolim Campanię, & ſcripſit genti Longobar *† que.*
dorum, vt venirent & poſſiderent Italiam. Iohãnes Romanæ eccleſiæ Pontifex, ec-
cleſiam apoſtolorum Philippi & Iacobi, quam prædeceſſor eius Pelagius cœperat,
fecit & dedicauit.

B ¶ Tiberius Conſtantinus annos VII. Gregorius tunc Apocriſiarius, in Conſtã-
tinopoli, poſt Romanus epiſcopus, libros expoſitionis in Iob condit, & Eutychium IIIIMDX
eiuſdem vrbis epiſcopum in fide noſtræ reſurrectionis erraſſe Tiberio præſente cõ XXIIII.
uicit: Ita vt ipſe Auguſtinus librum eius quem de reſurrectione ſcripſit, ſuis quoque *Eutychij*
catholicis allegationibus deſtruens, deliberaret flammis cremari debuiſſe: Docebat *hereſis de*
enim idem Eutychius corpus noſtrum in illa reſurrectionis gloria impalpabile, & *reſurrectio*
ventis aëreq; ſubtilius eſſe futurum, contra ilud dominicum: Palpate & videte, quia *ne.*
ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere. Gens Longobardorum
comitante fame & mortalitate om̃em inuadit Italiam, ipſamq; Romanam vaſtatrix
obſidet vrbem, quibus tempore illo rex præerat Albuinus.

¶ Mauritius annos XXI. Hirminigildus Leuigildi Gothorum regis filius, ob fi- IIIIMDL
dei catholicæ confeſſionem inexpugnabilem, à patre Ariano regno priuatus, † in fo IIII.
lis & in carcerem ac vincula proiectus, ad extremum nocte ſancta dominicæ reſur- *† inſulis eſt*
rectionis ſecuri in capite percuſſus, regnum cæleſte pro terreno rex & martyr in-
trauit. Cuius frater Richardus mox vt regnum poſt patrem accepit, om̃em Gotho
rum cui præerat gentem inſtante Leandro Hiſpalitano epiſcopo, qui & Hirmigildũ
docuerat, catholicam conuertit ad fidem. Gregorius Romanæ eccleſiæ pontifex & *Leander*
doctor eximius, anno Mauricij imperij decimotertio, indictione decimatertia, Sy- *Hiſpalenſis*
nodum epiſcoporum XXIIII. ad corpus beati apoſtoli Petri congregans, de neceſ- *Gregorius*
ſarijs eccleſiæ decernit. Idem miſſis Britanniam Melito, Auguſtino, & Iohanne, & *Pontifex.*
alijs pluribus cum eis monachis timentibus deum, ad Chriſtum Anglos conuertit.
Et quidem Edilbertus mox ad Chriſti gratiam conuerſus cum gente Canthuario-
rum cui præerat, proximisq; prouincijs, etiam epiſcopum doctoremq; ſuum Augu *Edilbertus*
ſtinum, ſed & cæteros ſacros antiſtites epiſcopali ſede donabat. Porro gentes An- *rex Anglo*
glorum ab aquilone Vmbri fluminis ſub regibus Aelle & Aedilfrido ſitæ nec dum *rum.*
verbum vitæ audierant. Grægorius XVIII. anno Mauricij, indictione IIII. ſcribens
Auguſtino, Londini quoque & Eboraci epiſcopis, accepto à ſede apoſtolica pallio,

 C

Metropolitanos eſſe debere decernit.
IIIIM.D ¶Phocas annos VIII. Huius ſecundo anno, Indictione VIII. Gregorius papa mi
LXII. grauit ad dñm. Hic rogãte papa Bonifacio ſtatuit ſedẽ Romanæ & apoſtolicæ eccle
ſiæ caput eſſe oĩm eccleſiaꝝ, qa eccleſia Conſtãtinopolitana primã ſe oĩm eccleſiaꝝ
ſcribebat. Idẽ alio papa Bonifacio petente, iuſſit in veteri Fano quod Pantheũ voca
batur, ablatis idololatriæ ſordibus eccleſiam beatæ ſemper virginis Mariæ & oĩm
martyꝝ fieri: vt vbi quondã oĩm nõ deoꝝ, ſed dæmonioꝝ cultus agebatur, ibi dein
ceps oĩm fieret memoria ſanctoꝝ. Perſæ aduerſus rempublicã grauiſſima bella ge-
rẽtes, multas Romanorum prouincias & ipſam Hieroſolymam auferunt, & deſtru
† quoq; entes eccleſias, ſancta† quęq; prophanãtes, inter ornamenta locoꝝ vel ſanctoꝝ vel
communium quæ abſtulere, etiam vexillum dominicæ crucis abducunt.
IIIIM.DX ¶Heraclius annos XXX. Anaſtaſius Perſa monachus nobile pro Chriſto mar-
CII. tyrium patitur, qui natus in Perſide magicas à patre puer artes diſcebat, ſed vbi à ca
Anaſtaſius ptiuis Chriſtianis Chriſti nomen acceperat, in eum mox animo toto conuerſus re-
licta Perſide, Chalcedoniam Hierapolimq́; Chriſtum quærens, ac deinde Hieroſo-
lymam petit, vbi accepta baptiſmatis gratia, quarto ab eadem vrbe miliario mona-
ſterium abbatis Anaſtaſii intrauit, vbi † VIII. annos regulariter viuens, dum Cæ-
† VII. ſaream Palæſtinæ orationis gratia veniſſet, captus à Perſis, & multa diu verbera in-
ter carceres & vincula Marzabana iudice perpeſſus eſt: tandem mittitur Perſidem
ad regem eorum Choſronem, à quo tertio per interualla temporis verberatus, ad
extremum vna ſuſpenſus manu per tres horas diei, ſic decollatus cũ aliĳs LXX. mar-
tyrium compleuit. Mox tunica eius indutus quidam dæmoniacus, curatus eſt. In-
terea ſuperueniens cum exercitu Heraclius princeps, ſuperatis Perſis, Chriſtianos q
erant captiuati reduxit gaudentes. Reliquiæ beati martyris Anaſtaſii primo mona-
ſterium ſuum, deinde Romam aduectæ, venerantur in monaſterio beati Pauli apo- D
ſtoli, quod dicitur ad aquas Saluias. Anno Heraclĳ regni XVI, Indictione XV. Ae-
duuius excellentiſſimus rex Anglorum in Britannia tranſumbranæ gentis ad aqui
lonem, prædicante Paulino epiſcopo, quem miſerat de Cantia venerabilis archiepi
ſcopus Iuſtus, verbum ſalutis cum ſua gente ſuſcepit, anno regni ſui XI. aduentus au
tem Anglorum in Britanniam plus minus an: CLXXX. eiq; Paulino ſedem epiſco-
patus Eboraci † donauit, cui profecto rei in auſpitium venturæ fidei & regni cæle-
† tradidit ſtis, poteſtas quoq; terreni creauerat regni, ita vt vniuerſos Britanniæ fines, quod
nemo Anglorum ante eum, qua vel ipſorum vel Britonum gentes habitabant ſub
ditione acciperet. Eo tempore exortum apud Scotos in obſeruatione paſchæ erro-
rem quartadecimanorum Honorius papa per epiſtolam redarguit, ſed & Iohãnes
qui ſucceſſor eius Seuerino ſucceſſit, cum adhuc eſſet electus in Pontificatum, pro
eodem paſcha eis ſimul & pro Pelagiana hęreſi, quæ apud eos reuiuiſcebat, ſcripſit.
IIIIM.DX ¶ Heraclonas cum matre ſua Martina annis II. Cyrus Alexandriæ, Sergius &
CIII. Pyrrhus regiæ vrbis epiſcopi, Acephalorum hæreſim inſtaurantes, vnam operati-
onem in Chriſto diuinitatis & humanitatis, vnam voluntatem dogmatizant. E q-
Pyrrhi fi- bus Pyrrhus ĳs temporibus, id eſt, ſub Theodoro papa Romam veniens ex Afri-
cta pœnitẽ ca, ficta, vt poſt apparuit, pœnitentia obtulit eidem papæ, præſente cuncto clero &
tia. populo, libellum cum ſua ſubſcripſione, in quo condemnarẽtur omnia quæ à ſe vel
à deceſſoribus ſuis ſcripta vel acta ſunt aduerſus catholicam fidem. Vnde & beni-
gne ſuſceptus eſt ab eo quaſi regię Pontifex ciuitatis. Sed quia reuerſus domum re-
petĳt & errorem domeſticum, memoratus papa Theodorus aduocatis cunctis ſa-
cerdotibus & clero in eccleſiam beati Petri apoſtolorum principis, condemnauit
eum ſub vinculo anathematis.
IIIIM.DX ¶Conſtantinus filius Heraclĳ menſibus VI. Pyrrhi ſucceſſor Paulus nõn tan-
CIIII. tum veſana doctrina, ſicut deceſſores eius, ſed & aperta pſecutione catholicos cru-
ciat, Apocriſiarios ſanctæ eccleſiæ Romanæ, qui ad eius correctionem miſſi fuerãt,
partim carceribus, partim exiliĳs, partim verberibus afficiens: Sed & altare eorum
Placidia. in domo Placidiæ ſacratum inuenerabili oraculo ſubuertens diripuit, prohibens

A eos ibidem miſſas celebrare. Vnde & ipſe ſicut præceſſores illius ab apoſtolica ſede iuſta depoſitionis vltione damnatus eſt.

¶Conſtantinus filius Conſtantini annis XXVIII. Hic deceptus à Paulo, ſicut Heraclius auus eius à Sergio eiuſdem regiæ ciuitatis epiſcopo, expoſuit typum aduerſus catholicam fidem, nec vnam nec duas volũtates aut operationes in Chriſto definiens eſſe confitendas, quaſi nihil velle vel operari credendus ſit Chriſtus. Vnde Martinus Papa congregata Romæ Synodo CV. epiſcoporum, damnauit ſub anathemate præfatos Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum hæreticos. Et poſt hæc miſſus ab imperatore Theodorus Hexarchus, tulit Martinum Papam de eccleſia Conſtantiniana, perduxitq́; Conſtantinopolim, qui poſt hæc relegatus Cerſonam ibidem vitam finiuit, multis in eodem loco virtutum ſignis vſq; hodie refulgens. Facta eſt autem Synodus præfata anno IX. imperij Cõſtantini, mẽſe Octobri, Indictione VIII. Conſtantinus princeps Vitaliano Papa nuper ordinato, miſit beato Petro apoſtolo euangelia aurea gemmis albis mire magnitudinis in circuitu ornata, ipſe poſt aliquot annos, id eſt, per indictionem ſextam veniens Romam, obtulit ſuper altare ipſius pallium auro textile, toto exercitu cum cereis eccleſiam intrante. Sequente anno facta eſt eclypſis ſolis quam noſtra ætas meminit, quaſi decima hora diei, V. Nonas Maias. Theodorus Archiepiſcopus, & Hadrianus abbas, vir ęque doctiſſimus, à Vitaliano miſſi Britanniam plurimas eccleſias Anglorum doctrinæ eccleſiaſticæ fruge fœcundauerunt. Conſtantinus poſt plurimas & inauditas deprædationes prouincijs factas occiſus in balneo perijt, indictione XII. Nec longo poſt tempore etiam Vitalianus Papa cæleſtia regna petijt. IIIIMDC XX

Synodus Romæ habita ſub Martino. *Vitalianus Epiſcopus Romanus.* *Theodor⁹. Adrianus.*

¶Conſtantinus filius Conſtantini ſuperioris regis annis XVII. Saraceni Siciliam B inuadunt, & præda nimia ſecum ablata, mox Alexandriam redeunt. Agatho Papa ex rogatu Conſtantini Heraclij & Tiberij principum pijſſimorum, miſit in regiam vrbem legatos ſuos, in quibus erat Iohannes Romanæ eccleſiæ tunc Diaconus, nõ longe poſt epiſcopus, pro adunatione facienda ſanctarum dei eccleſiarum. Qui benigniſſime ſuſcepti à reuerẽdiſſimo fidei catholicę defenſore Conſtantino, iuſſi ſunt remiſſis diſputationibus philoſophicis pacifico colloquio de fide vera perquirere, datis eis de bibliotheca Conſtantinopolitana cunctis antiquorum patrum quos petebant libellis. Adfuerunt autem & Epiſcopi CL. præſidente Georgio Patriarcha regiæ vrbis, & Antiochiæ Macario. Et conuicti ſunt, qui vnam voluntatem & operationem aſtruebant in Chriſto falſaſſe patrum catholicorum dicta pplurima, Finito autem conflictu Georgius correctus eſt. Macarius vero cum ſuis ſequacibus, ſimul & præceſſoribus Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo & Petro anathematizatus, & in locũ eius Theophanius abbas de Sicilia Antiochiæ epiſcopus factus. Tantaq́; gratia legatos catholicæ pacis comitata eſt, vt Iohannes Portuenſis epiſcopus, qui erat vnus ex ipſis, dominica octauarum Paſchæ miſſas publice in ecclſia ſanctæ Sophiæ coram principe & patriarcha latine celebraret. Hæc eſt ſexta Synodus vniuerſalis Conſtantinopoli celebrata, & græco ſermone conſcripta, temporibus papæ Agathonis, exequente ac reſidente pijſſimo principe Conſtantino intra palatium ſuum, ſimulq́; legatis apoſtolicæ ſedis & epiſcopis CL. reſidentibus. Prima enim vniuerſalis Synodus in Nicæa congregata eſt contra Arium, CCCXVIII. patrum, temporibus Iulij papæ ſub Conſtantino principe. Secunda in Conſtantinopoli CL. patrum, contra Macedonium & Eudoxium, temporibus Damaſi Papæ & Gratiani principis, quãdo Nectarius eidem vrbi eſt ordintaus epiſcopus. Tertia in Epheſo CC. patrum, contra Neſtorium Auguſtæ vrbis epiſcopum, ſub Theodoſio magno principe & papa Celeſtino. Quarta in Chalcedone, patrum DCXXX. ſub Leone papa, temporibus Martiani principis, contra Eutychen nefandiſſimorũ præſulem monachorum. Quinta item Conſtantinopoli, temporibus Vigilij papæ, ſub Iuſtiniano principe, contra Theodorum & omnes hæreticos. Sexta hæc de qua in præſenti diximus. Sancta perpetua virgo Chriſti Edilthruda filia annæ regis An- IIIIMDC XXXVII.

Agatho epiſcopus Ro. *Sexta ſynodus.* *Prima ſynodus.* *Secunda ſynodus.* *Tertia ſynodus.* *Quarta ſynodus.* *Quinta ſynodus.*

glorum, & primo alteri viro permagnifico, & poſt Ecfrido regi coniunx data poſtquam duodecim annos thorum incorrupta ſeruauit maritalem, poſt reginam ſumpto velamine ſacro virgo ſanctimonialis efficitur. Nec mora etiam virginum, mater & nutrix pia ſanctarum, accepto in conſtruendum monaſterium loco, quem † Aeilge vocant, cuius merita viuacia teſtatur etiam mortua caro, quæ poſt XVII. annos ſepulturæ cum veſte qua inuoluta eſt, incorrupta reperitur.

†Eylege.

IIII M DC XLVII. ¶ Iuſtinianus minor filius Conſtantini annos X. Hic conſtituit pacem cum Saracenis decennio terra mariq́. Sed & prouincia Africa ſubiugata eſt Romano imperio, quæ fuerat tenta à Saracenis, ipſa quoque Carthagine ab eis capta & deſtructa. Hic beatæ memoriæ Pontificem Romanæ eccleſiæ Sergium, quia erraticæ ſuæ Synodo, quam Conſtantinopoli fecerat, fauere & ſubſcribere noluiſſet, miſſo & Zacharia Protoſpatario ſuo iuſſit Conſtantinopolim deportari. Sed præuenit militia Rauennatæ vrbis, vicinarumq́ partium iuſſa principis nefanda, & eundem Zachariam contumelijs & iniurijs ab vrbe Roma repulit. Idem papa Sergius ordinauit venerabilem virum Vuilibrordum cognomine Clementem Freſonum genti Epiſcopum, in qua vſque hodie pro æterna patria peregrinus, eſt enim de Britannia gentis Anglorum, innumera quotidie diabolo detrimenta & Chriſtianæ fidei facit augmenta. Iuſtinianus ob culpam perfidiæ regni gloria priuatus exul in Pontum ſecedit.

Zacharias Protoſpatarius principis.

IIII M DC L. ¶ Leo annos III. Papa Sergius in ſacrario beati Petri apoſtoli capſam argenteam, quæ in angulo obſcuriſſimo diutiſſime iacuerat, & in ea crucem diuerſis ac precioſis lapidibus adornatam, domino reuelante reperit, de qua tractis IIII. Petallis, quibus gemmæ incluſæ erant miræ magnitudinis, portionem ligni ſalutiferi dominicæ crucis interius repoſitam inſpexit, quæ ex tempore illo annis omnibus in Ba- D ſilica Saluatoris, quæ appellatur Conſtantiniana, die exaltationis eius ab omni oſculatur atque adoratur populo. Reuerendiſſimus eccleſiæ Lindisfarnenſis in Britannia, ex anachorita antiſtes Cuthbertus, totam ab infantia vſque ad ſenium vitam miraculorum ſignis inclytam duxit: Cuius dum XI. annos maneret corpus humatum incorruptum, poſt hæc quaſi eadem hora defuncti ſimul cum veſte qua tegebatur inuentum eſt, ſicut in libro de eius vita ac virtutibus, & proſa nuper & hexametris verſibus ſcripto, ante aliquot annos ipſi ſignauimus.

Cuthbert'

IIII M DC LVII. ¶ Tiberius annos VII. Synodus Aquileiæ facta ob imperitiam fidei, quintum vniuerſale Concilium ſuſcipere diffidit, donec ſalutaribus beati Papæ Sergij monitis inſtructa, & ipſa huic cum cæteris Chriſti eccleſiis adnuere conſentit. Giſulphus dux gentis Longobardorum Beneuenti Campaniam igne, gladio & captiuitate vaſtauit, cumq́ non eſſet qui eius † impetui reſiſteret, apoſtolicus Papa Iohannes qui Sergio ſucceſſerat miſſis ad eum ſacerdotibus, ac donarijs perplurimis, vniuerſos redemit captiuos, atque hoſtes domum redire fecit. Cui ſucceſſit alius Iohannes, qui inter multa operum illuſtrium fecit Oratorium ſanctæ dei genitrici, opere pulcherrimo, intra eccleſiam beati apoſtoli Petri. Hereberchtus rex Longobardorum multas cortas & patrimonia alpium Cottiarum, quæ quondam ad ius pertinebant Apoſtolicæ ſedis, ſed à Longobardis multo tempore fuerant ablata, reſtituit iuri eiuſdem ſedis, & hanc donationem aureis ſcriptam literis Romam direxit.

Synodus Aquileiæ. †imperio. Hereberchtus. Alpos Cottie ad ſedē Romanam pertinerūt'

IIII M DC LXIII. ¶ Iuſtinianus ſecundo cum Tiberio filio annos VI. Hic auxilio Terbellij regis Vulgariorum regnum recipiens, occidit eos qui ſe expulerāt Patritios, & Leonem qui locum eius vſurpauerat, necnon & ſucceſſorem eius Tiberium, qui eum de regno eiectum, toto quo ipſe regnabat tempore in eadem ciuitate in cuſtodia tenuerat. Callinicum vero Patriarcham, erutis oculis miſit Romam, & dedit epiſcopatū Cyro, qui erat abbas in Ponto, eumq́ alebat exulem: Hic Conſtantinum Papam ad ſe venire iubens, honorifice ſuſcepit, ac remiſit, ita vt eū die dominica miſſas ſibi

Callinicus.

A facere iubens;communionem de manu eius acceperit:quem proſtratus in terra pro
ſuis peccatis intercedere rogans, cuncta eccleſiæ priuilegia renouauit. Qui cum ex-
ercitum mitteret in Pontum, multum prohibente Papa Apoſtolico ad comprehen
dendum Philippicum,quem ibi relegauerat,conuerſus omnis exercitus ad partem
Philippici,fecit eum ibidem imperatorem , reuerſuſq́ cum eo Conſtantinopolim,
pugnauit contra Iuſtinianum,ad duodecimum ab vrbe miliarium, & victo atq; oc
ciſo Iuſtiniano regnum ſuſcepit Philippicus.

¶Philippicus annis II. menſibus VI. Hic eiecit Cyrum de pontificatu, eumq́ ad IIIIM.D
gubernandum Abbatis iure monaſterium ſuum Pontũ redire præcepit. Idem Con CLXV.
ſtantino Papæ miſit literas praui dogmatis, quas ille cum Apoſtolicæ ſedis conci-
lio reſpuit:& huius rei cauſa fecit picturas in porticu ſancti Petri, quæ acta ſex ſan-
ctarum Synodorũ vniuerſalium continerent. Nam & huiuſmodi picturas cum ha
berentur in vrbe regia Philippicus iuſſerat auferri, ſtatuitq́ populus Romanus, ne
hæretici imperatoris nomẽ, aut chartas, aut figuram ſolidi ſuſciperẽt, vnde nec eius
effigies in eccleſiam introducta eſt,nec nomen ad miſſarum ſolennia prolatum.

¶Anaſtaſius annis II. Hic Philippicũ captum oculis priuauit, nec occidit. Idem IIIIM.DC
literas Conſtantino Papæ Romam per Scholaſticum patritium & Hexarchum Ita LXVII.
liæ direxit,quibus ſe fautorem catholicæ fidei,& ſancti † ſexti Concilij prædicato- †Xiſti
rem eſſe docuit. Liudbrandus rex Longobardorum donationem patrimonij alpiũ
Cottiarum, quam Herebechtus rex fecerat,& ille repetierat admonitione venerabi
lis Papæ Gregorij confirmauit. Ecberchius vir ſanctus de gente Anglorum,& ſa-
cerdotium monachica vita etiam pro cæleſti patria peregrinus exornans,plurimas
Scoticæ gentis prouincias ad canonicam paſchalis temporis obſeruantiam, à qua
diutius aberrauerant, pia prædicatione conuertit, anno ab incarnatione Domini
DCCXVI.

B ¶Theodoſius anno vno. Hic electus in imperatorem, Anaſtaſium apud Nicæ- IIIIM.DC
am ciuitatem graui prælio vicit, datoq́ ſibi ſacramento clericum fieri ac preſbyte- LXVIII.
rum fecit ordinaria. Ipſe vero vt regnum accepit, cum eſſet catholicus, mox in re-
gia vrbe imaginem illam venerandam,in qua ſanctæ ſex Synodi erant depictæ, &
à Philippico fuerat deiectæ, priſtino in loco erexit. Tiberis fluuius alueum ſuum
egreſſus multa Romanæ fecit exitia ciuitati: ita vt in via lata ad vnam & ſemis ſta- †Miluiũ
turam excreſceret, atq; à porta ſancti Petri vſq; ad pontem † Moluium aquæ deſcẽ
dentes coniungerent. Manſit autem diebus ſeptem, donec agentibus lætanias cre-
bras ciuibus, octauo demum die reuertit. Hijs temporibus multi Anglorum gentis
nobiles & ignobiles, viri & fœminæ, duces & priuati, diuini amoris inſtinctu de
Britannia Romã venire conſueuerant: Inter quos etiam reuerendiſſimus abba meus
Ceolfridus annos natus LXXIIII. cum eſſet preſbyter annis XLVII. Abbas autem
annis XXXV. vbi Lingonas peruenit, ibi defunctus atq; in eccleſia beatorum gemi-
norum martyrum ſepultus eſt, qui inter alia donaria, quæ adferre diſpoſuerat, miſit *Pandectæ*
eccleſiæ ſancti Petri Pandectam à beato Hieronymo in latinum ex hebræo vel græ *Hieronymi*
co fonte tranſlatum.

¶ Leo annis IX. Saraceni cum immenſo exercitu Conſtantinopolim venientes IIIIM.DC
triennio ciuitatem obſident, donec ciuibus multa inſtantia ad deum clamantibus, LXXI.
plurimi eorum fame, frigore, peſtilentia perirent, ac ſic perteſi obſidionis abſcede-
rent, qui inde regreſſi Vulgariorum gentem, quæ eſt ſuper Danubium bello adgre
diuntur: & ab hac quoq; victi refugiunt, ac naues repetunt ſuas. Quibus cum altum
peterent, ingruente ſubita tempeſtate, plurimi etiam merſis ſiue confractis p̄ litto-
ra nauibus ſunt necati. Liudbrandus audiens quod Saraceni depopulata Sardinia et-
iam loca fœdarent illa, vbi oſſa ſancti Auguſtini Epiſcopi propter vaſtationem Bar *Auguſtini*
barorum olim tranſlata, & honorifice fuerant condita, miſit, & dato magno *oſſa.*
prætio accepit, & tranſtulit ea in Ticinis, ibiq́ cum debito tanto patri honore re-

SCHOLIA IN CHRONICON, SEV LIBRVM DE TEMPORIBVS, QVEM BEDA ANGLOSAXO COgnomento venerabilis, Britannus preſbyter ad ſua vſque tempora breuiter eſt complexus, Authore Iohanne Nouiomago. C

EXACTAM temporum rationem, vt fere ſolet rerum à noſtra memoria remotarum, non credo vſquam ad vnguem extare, neque facile eſt de his pronuntiare: præſertim cum plurimi atq; vetuſti ſcriptores ambigent, pauci inter ſe cõueniant: ſeu ex eo quod regum aliorumve magiſtratuum & dignitatum per quas computatum eſt, quorundam obſcurior fama fuerit: ſeu (quod citius crediderim) propter doctorum hominum, qui ſuæ ætatis res obſeruauerēt ordine annorum, indigentiam. Propterea qui longo temporum interuallo præteriti temporis acta reſpexerunt, neceſſe habuerunt coniecturis quiſq; ſuis, hanc rem indagare, vbi dum alias alij ſequuntur, fit vt pro hac varietate non omnes inter ſe conueniant. Sic Euſebius, Oroſius & Beda, ab Adam vſque ad Caroli imperium, ſub quo nos ſumus, qund nunc ad XXXVII. annum tenuit, anno à Chriſto nato MDXXXVI. adiectis annis poſtea actis, fluxerint anni VIM. DCCXXXIIII. ſecundum Hebræos & Iohannem picum VM. XLIII. ſecundum primos eccleſiæ patres VIIM. XXXV. ſecundum Alphonſum regem Hiſpaniæ VIIIM.DXX. Verum recentiores Bedæ opinionem, vt plurimum ſequuntur. Præterea admonendum & illud duximus, quod in ordine imperatorum nonnunqum omittuntur hij, quorum plures ſimul vix annum vnum aut alterum explerunt, nonnunquam quos alij omittunt ex eadem cauſa, hic recen D
ſet. Eſt & nominum varietas pro illa multiplici forma nominum apud grammaticos annotata, quæ lectorem facile turbare poſſet, vt Mereutium apud alios dictum, Beda Conſtantinum vocat & qui apud Bedam Heraclonas alijs Heraclion dictus eſt, pari modo Philippus & Philippicus. Tum & illud ſciendum eſt, quod Leo ille poſtremus imperatorū apud Bedam, hic nouem annos habet intellige dum Beda hæc ſcriberet, nondum expleto imperio. Imperauit enim annos vigintiquatuor.

QVAE SEQVVNTVR DECERPSIMVS EX OPTIMIS QVIBVSQVE SCRIPTORIBVS, NARRATIONE

quantum potuimus, accommodata ad Bedæ breuitatem, ſeruato ordine temporum, vſq; ad Paulum Pontificem maximum & Carolum ſextum imperatorem.
Bene vale & noſtram quantulamcunq; opellam boni conſule.

COnſtantinus huius nominis quintus, Leonis ſuperioris filius annis tribus & triginta imperat, paternæ crudilitatis vtique imitator, ſub quo monarchia Imperij Romani primum ac deinceps continenter inclinari ab orientalibus principibus, & ad occidentales transferri cœpit. Nam poſteaquam Conſtantinus omni ſcelere

A imbutus, tyrannus & ſacrilegus, Chriſtianos paſſim perſequitur, ac diuorum imagines e templis eijci aboleriq́ꝫ iubet, Stephanus Romæ Pontifex Max. omnes titulos ac dignitates Francorum regibus conceſſit, atque Pipinum Caroli patrem (qui poſtea Magni à rebus egregie geſtis cognomen accepit) ſuosq́ꝫ qui ab ea ſtirpe deſcēderet reges authoritate Romanæ eccleſiæ inſtituit, orientalibus vero ac cæteris eā imperij dignitatem abrogauit. Eodem tempore defuncto Stephano Pontifice Maximo, Cōſtantinus Imperator Conſtantinum ex plebe in pontificatum ſuſtulit, Romani & ipſe viciſſim coorta diſcordia Philippum eligunt. Verum paulo poſt rebus compoſitis & ambo ſe pontificatu abdicare ſunt coacti quem iniit Stephanus natione Siculus. Mortuo Pipino circiter XXVI. anni imperij Conſtantini, Carolus filius cognomine Magnus ſucceſſit in regnum Galloꝝ, regnauitq́ꝫ annis XLVII. q ſuperato ac expulſo Himoldo rege Aquitaniæ ac Saxonū gēte, & ea q̄ Vueſtphaliæ nomē habet, ſumma difficultate ac triginta duoꝝ annoꝝ bello ad fidēChriſtianā adducta, feliciter cōtra Hūnos, Hiſpanos, Britannos, & alias q̄ſdā in Italia natiōes pugnauit. Deinde Hadriani Pontificis rogatu in Italia Lōgobardos vicit, totaq́ꝫ Italia expulit, qui eam circa CCIIII. prope annos occuparunt. Hinc bellum aduerſus Saxones redintegrat.

¶Leo Conſtantini filius in oriente annis quinque imperat, qua tempeſtate Imperium continuo id occupantibus Barbaris ad occaſum tendit, ad Gallos maxime Romanis ſpectantibus, Carolus Magnus nobiles aliquot Hiſpaniæ vrbes vaſtat, eo quod fidem Chriſtianam recuſarent.

¶Conſtantinus proximi Leonis filius, cum matre hyrene imperat annis duo de viginti, ſed nihilo maiore gloria quam pater. At Carolus M. ſuperatis Hunnis Panoniam ac reliquas vicinas regiones vaſtātibus, onuſtū magnis ſpolijs exercitum in Italiā reduxit, vt reliquias Hunnoꝝ, q Græcoꝝ præſidio iſtuc redierant, deleret. Ad
B Menapios in Galliam reuertitur, & Aquiſgrani, quo loco propter aquas calidas plurimum eſt vſus, ædem ſacram virgini Matri conſtituit, multisq́ꝫ donarijs Roma Rauennaq́ꝫ aduectis inſigne reddidit. Conſtantinus matre Hyrene per vim eiecta, nobiles aliquot, quaſi cum matre cōſpiraſſent trucidat. Deinde Hyrene Conſtantinū filium captum oculis priuat, ac ſola regnat annis IIII. vſq́ꝫ ad Caroli Imperium. Verum duo proximi Leo & Conſtantinus, inter Imperatores à multis non numerantur: vel propter noīm ſimilitudinem, ſeu quod geſta eorum intra famam nec gloriæ nec opinionis alicuius fuere, ſeu quod à tēporibus Caroli Magni Imperatores orientales in Chronicis prætermiſſi ſunt, imperio tranſlato ad Gallos, non deſierunt tamen continuo poſt Carolum M. Imperatores in oriente. Nam proximo Conſtantino ſucceſſit Nicephorus annis VIII. Hinc Stauratus anno I. cui ſucceſſit Michael annis II. poſt quem Leo Bardi filius annis octo, deinde Michael alter annis IX. deinde Theophilus annis XV. deinde Michael & Theodorus ſimul annis II. Deinde Baſilius XVII. Deinde Leo. XVII. deinde Conſtantinus cum Alexandro. Poſtremo plures, quorum vltimus computatur vſque ad Othonem tertium. Verum hos multi ꝓ termittunt, ꝙ imperij à Carolo M. potior pars & celebrior ad Gallos, deinde vniuerſum ad Germanos translatum ſit. Rectius igitur numeratur poſt Cōſtantinum Hyrenæ filium Carolus, quàm alij. Quod ob id appoſui, ne turbet quenquam, ſi forte plures numerent ab hoc Conſtantino vſque ad Othones quàm nos poſuimus: hic enim ordo ad temporum rationem magis eſt idoneus.

Carolus Magnus poſtquam triginta tres annos à morte Pipini patris Gallos, Hiſpanos, Germanos, Britannos, reliquasq́ꝫ gētes (q̄s partim armis, partim hūanitate, partim virtute ad ſe traxit) imperio tenuiſſet, à Leone Pontifice M. eius noīs tertio. quem ꝑ iniuriā à Romanis eiectū, in priſtinā dignitatē reſtituit, Auguſti nomē acceptū renouauit, ac aſſumpto impio in Italia primus occidētaliū regū impauit Romæ

annis XIIII. Deinde finis belli quod aduerſus Saxones per tres & triginta annos geſ C
ſit, in quo victi tandem fidem Chriſtianam accipiunt. Ab hoc principe primum in-
ſtitutum eſt, vt imperatores à Romano Pontifice Imperij inſignia accipiant. Ipſe tra
dito imperio filio Lodouuico, regno Gallicano Bernhardo ex filio nepoti Aquiſ-
grani moritur. dum vixiſſet ſumma cum laude & gloria annos LXXII.

¶ Ludouuicus Caroli filius cognomine Pius, cum filio imperauit annos XXVII.
Bernhardum ex fratre nepotem affectantem regni Mediolani oppreſſit, filium ve-
ro Lotharium Italiæ imperare iubet, qui patre adhuc viuente & id agente, à Pontifice
Paſchaſio coronatus inſignia Imperatoris accepit. Pater interea Aquitanos & Dal
matas parantes defectionem ſub iugum egit. Deinde à filio Carolo in vincula conie
ctus aliquot annis, ac inde rurſus liberatus, vno anno poſt Moguntiaci moritur.
Eodem anno prodigioſa grando ac glacies è cælo delapſa magna frugum & peco-
rum calamitate fuit. Saraceni Romam diripiunt, omnia profanantes ac hoſtiliter di-
uorum reliquias diſſipantes.

¶ Ludouuicus per fraudem ſuorum imperio pellitur, atque Lothario filio in cu-
ſtodiam traditur. Sed mox concordia facto, reſtituitur Ludouuicus imperio. Lotha
rius ad Italiæ gubernationem redit. Pater moritur, relictis Lothario, Carolo & Lu
douuico filijs, qui de regni ſucceſſione diſſidentes, milia aliquot hominum perdide
runt. Qua de cauſa diminutis vt ſit viribus ac bonis intercedentibus, cōuenit vt Lo
tharius imperium, Carolus Galliam, Ludouuicus Germaniam obtineret.

¶ Lotharius annis aliquot patris ſocius in imperio, deinde ſolus annis decem, de
inde cum filio Ludouuico quinque. Imperij inſigne accepit à Sergio, qui primū no-
men cōmutauit, quod ei ante fuit, os porci. Aphri Italiam ac Romam diripiunt. An-
dulphus Britanniæ rex ſtudioſus eccleſiæ Romanæ, eam inſulam Romano Pontifi-
ci vectigalem reddidit, vt quotannis ſingulæ domus ſingulos nummos argenteos
penderent. D

¶ Lotharius ſenex filijs regnum diuiſit, Ludouuicum imperatorem relinquens,
Prumiæ monaſticam profitetur ac paulo poſt obijt. Quo tempore Iohannes Agli-
cus pontificatum rexit, quem fama eſt fœminam fuiſſe atq; e familiari grauidam pe
periſſe.

¶ Ludouuicus Lotharij filius, annis vno & viginti. Cū Carolo Caluo fratre apud
Heluetios propter imperij ſucceſſionem diſſidet, ſed mox ſublata diſſentione, Ludo
uuico laboranti propter Saracenorum in Italiam eruptionem cum exercitu auxilij
gratia rogatus ſubuenit Lotharius frater, ſed ſtatim improuiſa morte perijt Placētiæ.
Andaliſius dux Beneuentorum iunctis ſibi Campanis, Lucanis & Samnitibus impe
rium oppugnat, ſed tandem victus profugit in Sardiniam. In Vocontiorum agris
tribus diebus ſanguine pluit, annonæ defectu deinde Galli Ciſalpini premuntur.
Beneuentani adiunctis vicinis populis iterum rebellarunt, atque paulo poſt ſupera
ti imperio ſeſe ſubdiderunt.

¶ Carolus Caluus filius Ludouuici Pij imperat annis ſex, qui non ſine largitio-
nis ſuſpitione, qua Romanos & Pontificem Iohannem corruperat, imperium obti-
nuit, pugnat aduerſus nepotes Ludouuici regis Germanorum filios. Sarracenis Si
cilia aufertur, Imperator in Galliam proficiſcens in Alpibus veneno ſublatus, reli-
cto Ludouuico Balbo filio, quem viuus ſibi imperij ſocium acciuerat.

¶ Ludouuicus cognomento Balbus rex Gallorum Caroli Calui filius, à Iohan-
ne Pontifice imperij titulis inſignitur: ſed electione hac facta Romani non acquieue
runt, quin Carolum cognomento Craſſum imperatorem deſignant. Qui ambo
imperij nomen tenuerunt biennium: at ſublato per venenum Ludouuico, alter ſo-
lus regnat annis XII.

¶ Carolus Craſſus, ſeu vt alij Groſſus Loduuici regis Germanorum filius, annis
XII. Cepit eam Galliæ partem, quam Nortmanni habitant, qui vna cū Cimbris vni
uerſam fere Galliam igne & ferro depopulantur, fames ingens per Italiā. Gerit de-
inde bella aliquot in Pannonia, poſt quæ ſic animo & corpore eſt debilitatus, vt im

perio abdicato ac in priuatum ſeſe redigẽs modum, ab Arnulpho patruele Germa-
norum rege aleretur Remigius Antiſidorenſis ſcriptor claret.

¶ Arnulphus filius Caroli Magni II. & nepos Caroli Calui rex Germaniæ re-
gnat poſt Carolum proximum annis XII. Formoſum Romanũ Pontificem ab æmu
lis iniuria magna affectum, ad priſtinam dignitatem reduxit. A quo deinde imperij
titulis inſignitus. Stephanus Pontifex anteceſſori ſuo infenſus contra conceſſiones
eius concilium cõuocat, & coram cadauer Formoſi omni dedecore affectum in Ty
berim proijcitur. Saraceni iterum Siciliam occuparunt. Arnulphus poſtquam Mo
guntiacos debellaſſet, Nortmannos in Aquitania bello aggreditur, in quo interijt
Pthiriaſi. Mortuo Arnulpho imperatore, dolentibus plurimum Romanis atque vni
uerſis Italiæ populis, quod ad Germanos Imperium translatum eſſet, Tranſalpini
Imperatores nulli à Romanis Põtificibus imperij dignitate inſigniũt vſq; ad Otho
nem. Per id tempus Brengarij duo, Rudolphus, Hugo regnum in Italia occuparũt.

¶ Ludouuicus Arnulphi filius à Germanis imperator creatur, qui regnauit an-
nis ſex: quo tempore Brengarius à Longobardis creatus in Italia imperat: itaque
hic finis Imperij Gallicani eſſe cepit, quod circiter annos C. & XX. durauit.

¶ Conradus in Germania imperium tenuit annis VII. Interea aqud Romanos
Berengarius alter. Pannonij vicinas regiones multũ depopulant, & Saraceni Aphri
cani Apuliam occupant. At Pontifex Iohannes auxilio Alberici, qui in agro Pyce-
no dominabatur adiutus, eos iterum Italia exterminat: vltimus hic fuit e progenie
Caroli Magni.

¶ Henricus comes apud Saxones Othonis filius, annis regnauit XVIII. qui ma-
gna diſſidia excitauit regni cupiditate, quæ poſt ſexaginta annos vixdum tolluntur,
à tempore ſcilicet Ludouuici vſque ad Othonem primum. Interea Hugo regnũ oc-
cupat in Italia. hic regnum Francorum initium habet monarchiæ Gallicanæ, quo-
B rum primus fuit Rodolphus dux Burgundionum. Pannonij duce Alberico, Hetru
riam depredantur. Lotharius Hugonis filius imperium accipit poſt patrem, & tenet
annis II. Hac tempeſtate ſol diebus aliquot ſanguine manare eſt viſus, maxima pe-
ſte ac morborum graſſatione ſubſecuta.

¶ Otho primus Henrici ſuperioris filius ex Saxonum ducibus primum Germa-
niæ, deinde & Italiæ regnum tenuit annis XXX. Hic primus fuit ex Germanis Impe
rator agnitus, coronatus Aquiſgrani ab Hildiberto Moguntinenſi Epiſcopo. Hinc
Imperium ad Germanos translatum computatur, Pannones ſeu Hungari Germa-
niæ ſuperiorem regionem occupantes, exterminantur tribus eorum ducibus ex ar
boribus ſuſpenſis. Berengarius tyrannidem in Italia exercens, ab Othone rogatu
Romanorum regno deijcitur. Apud Ticinum vxorem eius captam redimit, ac ſibi
eam coniugem ſociat, nomine Adaliudam. Iohanne Pontifice in omnem luxum diſ-
ſoluto, Otho à Romanæ eccleſiæ patribus euocatus Germania, vt corruptos Ponti
ficis mores emẽdaret, Romam proficiſcitur: in qua vrbe ampliſſimis honoribus ve
neratus Imperij titulos & dignitates ſuſcepit. Pontifex vero ad honeſtam vitam ſæ-
pius exhortatus, cum de eius emendatione tandem eſſet deſperatum, pręſente Otho
ne Pontificatu ſeſe abdicare cogitur. Poſtea diſcordiæ ingentes de Pontifice delegẽ-
do ſunt ortę, alium plebe, alium patribus creantibus Pontificem. Imperator in terra
obijt Viennæ apud Pannones.

¶ Otho alter ſuperioris Othonis filius imperat annis XVI. paternæ virtutis &
ſtemmatis imitator. Iohannem Pontificem captum & in exilium miſſum reſtituit.
Qui reuerſus diuerſæ factionis principes grauiter punit, atque ob remunerationem
collati beneficij Othonem filium Othonis huiuſce Auguſtum appellat: ipſe impera
torem Nicepheram Conſtantinopolitanum à Græcis pulſum reſtituit, vxorem ac-
cipit ſororem Nicephoræ. Mox Græcos magna ſtrage Italiam inuadentes ſuperat.
Moritur deinde Romæ, ac in Baſilica B. Petri ampliſſimo funerali honore ſepelitur.

¶ Otho III. Othonis ſecundi filius imperat annis XIX. & ipſe paternæ gloriæ illu
ſtrator & imitator. Coronatur à Gregorio Pontifice anno imperij ſui XI. Carolo fi

lio Lotharij rege Gallorum mortuo, ſucceſſit Hugo cognomento Caputius ex ge- C
nere comitum Pariſienſium: & finem habuerunt reges Gallorum ex genere Caroli
Magni primi eius nominis. Hugoni ſucceſſit filius Robertus annis XXXIIII. Varia
ſub hac tempeſtate viſa ſunt in cælo prodigia, imbribus quoque miſta grana triti-
ci & minuti aliquot piſciculi miſti ceciderunt. Moritur deinde Imperator in Italia,
corpus Aquiſgranum perlatum ſepelitur.

¶Henricus dux Boariorum per principum Germanorum electionem primus cre
atus imperat annis XIX. ſub quo primum inſtitutum eſt, vt non liberorum ſucceſſi-
one imperium per manus hæreditario iure traderetur, ſed Germaniæ proceres vnà
cum duce Bohemorum imperatores deligendi poteſtatem haberēt, quod etiamnū
obſeruatur. Arduinum Cimbrorum ducem imperium vſurpantem Henricus ſupe-
rat: deinde à Benedicto imperij inſignia accepit. Sub quo Pōtifice maximum fuit in
eccleſia ſchiſma: hinc Saracenas iterum Italia pellit, Dioceſes inſtituit Pabmburchi
Argentorati Machdeburgi Hylleſhemi, & apud Mercomannos vir inprimis reli-
gioſus, cum coniuge Cunegunde continenter eum quidam vixiſſe ſcribunt. Vni-
uerſus propemodum orbis maxima peſtilentia vexatur. Pānones hac tempeſtate pu
blice fidem Chriſtianam recipiunt. Heribertus Archiepiſcopus Colonienſis mori-
tur, cui ſuccedit Peligrinus ſeu Peregrinus. Antegreſſo terræmotu Henricus Pabm
burchi moritur, ſepultus in æde diui Petri à ſe inſtituta. Vacat de hinc imperium an
nis II. quod Zeno Sueuus affectans repudiatur: quare electionem biennio pro-
rogant, quamuis Conradum Henricus ſucceſſorem ſibi reliquiſſet.

¶Conradus e Sueuorum ducibus Imperator electus, imperat annis XV. à Iohā
ne Pontifice inſignia accepit, Romæ Gallorū proceribus ante ſuperatis: qui ſimul,
vt eum impediret coniurarant. Venetos præterea & Longobardos paſſim Italiam
depredantes repreſſit. Francis regnat Henritus Roberti ſuperioris filius Piligrino
Epoſcopo Colonenſi mortuo ſuccedit Herimannus. Bello contra Pannones & Dal D
matas feliciter geſto, Spiræ diem obijt Imperator. Sub hæc tempora maxima in cæ
lo & terra viſa ſunt prodigia, ſubſecuta immani peſte, maximaq́ue fame per Galliam.

¶Henricus Conradi ſuperioris filius magna virtutum laude cumulatus, imperat
annos ſex. Romam profectus imperialium inſignium gratia maximas cōtentiones
ſuſtulit: quæ fuere, vno tempore tribus Pontificibus inter ſe de Pontificatu conten-
dentibus. Concilium deinde Vercillenſe, in quo Berengarius noui cuiuſdam erro-
ris de S. euchariſtia author, reuocare hæreticum dogma cōpellitur. Hinc apud Flo-
rentiam ſynodus celebratur, in qua Epiſcopi aliquot propter Simoniam incontinē-
tiamq́ue damnātur.

¶Henricus alter Henrici ſuperioris filius annis L. imperat varia ac ancipite fortu
na: Qui cū pře defuncto adhuc puer eſſet, ꝓpter patris virtutē à Germaniæ ducibus
Imꝑator deſignatus, ſub mřis tutela adhuc regnare cœpit, pſnę gloriæ & ꝩtutis ne
quaquam imitator: nam ſtatim cum adhuc minor annis XX. matris conſilium ne-
gligeret, flagitioſis aliquot coëtaneis eum ſeducētibus ad omnem luxum laſciuiāq́ue
ac tyrannidē eſt cōuerſus. Hinc Saxones primum aduerſus eū bella mouēt magna,
multis vtriſq́ue & nobiliſſimis quibuſq; viris pereuntibus. Deinde propter alieni iu-
ris vſurpationem tantam in ſe excitat inuidiam, vt Gregorius Pontifex eius nomi-
nis ſeptimus, Henrico Imperatori imperij dignitatem abrogaret, principibusq́ue
Germanis nouum Imperatorem eligendi poteſtatem fecit, qui Rodulphum Saxo-
num ducē Imperatorem elegerunt: aduerſus quem & pontificem longa bella geſſit.
Verum dum Rodulphus à ſuis forte ictus moritur, publice acta pœnitentia Impe-
rator Pontifici ac eccleſiæ reconciliatur. Sed non multo poſt Pontificem denuo op-
pugnat. Poſtremo à filio captus interijt poſt varias fortunas. Fuit hac tempeſtate in
gens fames & peſtis cometæ quoq; in cælo viſi, Cirſterſiēſis religio cœpit. Et Gode
fridus à Billion, magnæ famę dux Hieroſolymam capit, quo mortuo Hieroſolymis
regnat Balduinus frater Godefridi annis XVIII.

¶Henricus proximi Hērici filius capto patre imperiū aſſumpſit, at tenuit annis

A XX. patre nihilo præſtantior. Nam profectus Romam vbi benigne & ſummo hono
re vrbis receptus eſſet, Paſchalem Pontificem & vniuerſos eccleſiæ prælatos ꝑ frau
dem intercepit, ac eorum bona depredatur. Poſtea cum aduerſantibus patribus in-
augurationem imperij obtinere nequiret, Mauritium ſuæ partis Archiepiſcopum e-
ius officij gratia euocauit. In Francia poſt Philippum regnat Ludouuicus annis XX.
Hieroſolymis Balduino ſuccedit Balduinus alter, rex III. ex noſtris. In agro Flamini
ano & Aemiliano mēſe Iunio ſanguine pluit. Secuta eſt hyems aſperrima, in qua &
fruges & plurimæ quadrupedes necnon & homines periere.

¶ Lotharius ſecundus eius nominis filius Gerhardi ducis Saxonū, imperauit an-
nis XI. bonum virum ac Imperatorem agens: quippe qui ſic imperium adminiſtra
uit, vt facile laudem apud omnes inueniret. Innocentium Pontificem propter Ro-
manoꝝ factiones qui Anacleto fauebant, ſua ſpontē in Galliam digreſſum reſtituit.
A quo & imperij authoritatem ſuſcipiens coronatus eſt. Bohemos defectionem mo
liētes coercuit. Hieroſolymis regnat Fulco ſuperioris Balduini Gener annis XI. rex
IIII. Maximus in Gallia æſtus, vñ ſyluæ aliquot & nemora magnis incendijs abſum
pta ſunt. Imperator ex Italia in patriam reuertens Veronæ moritur.

¶ Conradus Henrici Imperatoris V. ex filio nepos Sueuus, electus Confluentiæ
in Germania, imperauit annis XIIII. exercitum duxit Conſtantinopolim exceptus
Emanuelis ſimulata amicitia & fide, vt euentus docuit: Nam cum ad profectionem
quam parabat polliceret̃ ei commeatum ſeſe præſtituꝝ cuncta veneno infecit. Vn-
de exercitus ad ſummam calamitatem eſt adductus. Fulcone mortuo apud Hiero-
ſolymā, ſuccedit Balduinus filius qui regnum tenuit annis XXIIII. Meſopotamij ad
fidem Chriſti conuertuntur magno promiſcui ſexus numero.

¶ Fridericus proximi Conradi frater, cognomēto Barbaroſſa Sueuorum rex, an
B nis imperat XXXVII. Bohemos ad regni formam redegit. Cum Alexandro ponti-
fice grauiſſimas (à cuius anteceſſore inſignia imperij accepit) inimicitias geſſit, à quo
& excōmunicat̃. Mediolanū poſt decēnouenalē obſidionē captū, magna ex ꝑte ſub
uertit, captū poſt ſeptēnalē obſidionē. Turcis Iconiū ac armeniā armis ademit. Quo
bello dū in Syriæ q̃dā flumine lauaret̃, aq̃ ſuffocatus imprudēs interijt. Amaric⁹ frī
Balduini Hieroſolymis regnat annis XII. Corꝑa triū Magoꝝ Mediolanū añ e Per-
ſia aduecta, à Rodolpho Agrippinenſium Archiepiſcopo Coloniam transferuntur.
Anno ſequenti Nonis Septemb. viſi ſunt in cæli regione occidua tres ſoles duabus
horis, & nocte quę ſequentē diem eſt inſecuta, tres lunæ. Terremotus inſecutus eſt,
q̃ ciuitates aliquot in Syria ac Sicilia abſorptæ ſunt multæ labe factatæ. Petrus Lō-
bardus author Sententiarum clarus habetur Parriſienſis epiſcopus, & Petrus Come
ſtor qui ſcripſit hiſtoriam eccleſiaſticam. Amarici ſuperioris filius Balduinus Hie-
roſymis regnat annis VI. rex VII. Hic lepra infectus vxorem non duxit: quare cum
finem vitæ ſuæ intellexiſſet, Sybillam ſororis ſuæ filium puerum adhuc ſub tutela
Tripolitani comitis regnare iuſſit. Sybilla mater, quæ matrimonium repetijt Gui-
donem maritum regnare curauit, inter quem & Tripolitanum pernicioſa diſſentio
exoritur, in qua comes Saladino Aegyptiorum regi adhærens maximum detrimē
tum noſtris comparauit. Ille enim per noſtrorum diſcordias vires adeptus, poſt ma
ximam Chriſtianorum ſtragem Hieroſolymam capit. Quam vrbem poſt Godefri
dum Chriſtiani regis per duodenonaginta annos cum magna gloria poſſederunt.

¶ Henricus Frederici ſuperioris filius, imperat annis X. Coronatus Aquiſgrani.
Siciliam hic cepit, in qua aliquandiu commoratus, moritur. Panormi hac tempeſta-
te pluit imbre lapideo, magnis coortis tempeſtatibus in agro Bononienſi.

¶ Philippus Henrici proximi frater, ab Henrico Imperator deſignatus, electori-
bus creantibus Othonem fratrem ducis Saxonum, quem Innocentius III. confirma
uit. Quod vbi Philippus intellexit, collecto valido exercitu, Othonem bello perſe-
quitur, ac fugientē Coloniā Agrippinā, cū iſtic lōga ac graui obſidione tādē fugat.
Colonia longo bello fatigata Philippum Imperatorem agnoſcit, reliquis princi-
pibus (ꝙ ad eā vim exercitus tūc parati nō eſſent) ꝑmittētibus. Pace itaq; facta, impe

rat annis IX. Poſtremo tñ à Palatino comite oppugnat, ac Bamperge, ſeu vt alij Spi C
ræ, interficitur. Galli vna cum Venetis Conſtantinopolitanũ regnũ occupãt: quorũ
primus Balduuinus imperium arripit, qui eccleſiam Conſtantinopolitanam & Ro-
mam in vnionem redigi curauit. Tartari ſub hac tempeſtate cum vxoribus ac filijs
ab Indiæ montibus ac ſyluis egreſſi per vicinas regiones prædas (quibus aſſueti) a-
gunt. deinde Parthos petunt at pari terrore Mediam, Aſſyriam, Perſiam, Armeni-
amq; vaſtantes. Sarmatas deinde peruadentes apud Meotim paludem circa ſepten
trionalis oceani littora ſedes firmant. Per hæc tempora Innocentius Decretales cõ
poſuit, atque iuſſit per eccleſiã obſeruari. Dñicus Calcagura Hiſpaniæ pago natus,
& Franciſcus in Italia vitę ſanctitate clari habent. Veneti Cretã & Corinthũ capiũt.

¶Otho Saxonum dux ab principibus electoribus deſignatus Imperator, atque
ab Innocentio Pontifice Imperij inſignibus donatus, regnat annis III. Hic ſtatim cũ
Romanis diſſidens vrbe pellitur, atque præter fas plura oppida capit. Siciliam quo-
que ſuæ ditioni ſubiecit: quapropter pontifex Innocentius cõuocato cõcilio Otho-
nem excommunicat, & imperij titulo priuat. Itaque Romani neque hunc neque ſu
periorem inter Imperatores numerant: hoc enim tempus ad interegnum referunt.

¶Fridericus huius nominis ſecundus, ab Honorio III. Imperator confirmatur,
Imperatorum omnium (quos adhuc habuit Germania) potentiſſimus: tamen plus
quàm principem decet elatior ac inſolentior, Pontificibus Romanis ſupra modum
infeſtus, vir ad omnia (niſi nimium ſibi indulſiſſet) egregie idoneus, præſertim in re
militari: in qua dubites, peritior ne fuerit an fortunatior, cum in vtroque genere pa
rem gloriam ſit aſſecutus. Linguã Latinam, Græcam, Gallicam, Germanicam, Per-
ſicam iuxta calluit. Liberalitate ac magnificentia nulli ſecundus. Ex nationibus omi
bus ad res Sueuorum propenſior: ex his enim oriundus fuit. Priuſquam à Pontifice
Romano & Aquiſgrani ex more imperij titulos nactus eſſet, humanior ac melior D
multis viſus eſt. Verũ poſt eam inaugurationẽ, inſanire cœpit aduerſus eccleſiã Ro-
manam. Cum Honorio grauiſſimas geſſit inimicitias, atq; multos Romanæ eccleſiæ
truculenter interfecit. Galliam vniuerſam Ciſalpinam depopulatur, præter Bono-
niam & Parmam. Cum autem diu Pontifices perſecutus, magnis calamitatibus Ro-
manam eccleſiam affeciſſet, tandem ab Innocentio in conſilio Lugdunenſi damna-
tus, atq; imperij titulis priuatus eſt: Quo peracto, imperium vacat annis XXVIII.
Verum ille deiectus ab imperio, aduerſus Pontificis ſtudioſos rabie & crudelitate
inſaniens, per vniuerſam Italiam magnas diſcordias diſſeminat, ac tandem ſub gra-
ui cenſura pontificis Tarenti in Apulia morit. Conrado filio ſuperſtite, alterũ em ſu
ſpectum affectati regni longo carere occidit. His temporibus Germaniæ principes
de Imperatore deſignando contendentes, biſariam ſecantur, dum alia pars aliũ eli-
git: quorum neuter confirmatus, interregnum adhuc annos aliquot prorogatur. Ac
curſius Florẽtinus in Italia, & Albertus cognomẽto Magnus Coloniæ apud Agrip
pinates, paulo poſt Thomas Aquinas ſuæ ætatis primi nominis & peracutus theo-
logus clarẽt. Graue prælium inter Bohemos & Pannones. Ludouuico regi Gallo
lorum in expedione contra Saracenos morienti vna cum filio, ſuccedit in regnum
Philippus filius alter Ludouuici annis XV. Henricus, Conradus, Carolus, à Roma
nis, ꝙ à Pontifice non eſſent confirmati, non numerantur inter Cæſares.

¶Rodulphus comes Hapſburchus annis XIX. Imperator eligitur poſt interre-
gnum, pertæſis iam principibus Germanis multarum diſſentionum: præſertim cum
id maxime cuperent eccleſiæ Romanę proceres magnis calamitatibus affecti, ex hac
decertatione ad obtinendum imperium. His igitur conditionibus Imperator creat,
vt ſine bellico apparatu eodem anno in Italiam ac Romam proficiſcatur, ac imperij
authoritatem à Pontifice iuxta imperij fas ac conſuetudinem accipiat. Id quod ad
hunc modum factum eſt: magnis diſcriminibus ac laboribus imperium retinet. Bo
hemiæ regem atroci prælio ſuperatum captum abducit: verum aliquanto poſt eum
ſibi generũ facit. Synodus Lugdunenſis celebrat, in qua de proceſſione ſpiritus ſan
cti cum Romana eccleſia Græci conuenere, Philippo regi Francorum mortuo ſuc-

A cedit Philippus filius cognomine Pulcher annis XXIX. Fœmina quædam Romana
parit puerum, crinibus & vnguibus ſimilem vrſæ: quidam aiunt hanc fuiſſe Nicolai
pontificis concubinam. Poſt Rodulphum interregnum fuit vno anno.

¶ Adulphus comes à Naſhau principibus Germaniæ Imperator decernitur,
cum magna inuidia Alberti Rodulphi proximi Imperatoris filij: ſeu ꝙ patri per ele
ctionem ſuo non eſſet ſuffectus, ſeu quod inferiori loco natus ac minore populorũ
ac fortunarum frequentia infirmior, contemptior haberetur. Orto bello inter hũc
& Albertum, cũ quo principes alij aliquot egerũt in prælio. Superatus militum in-
digentia occiditur, anno ab electione ſexto apud Vuormaciam.

¶ Albertus filius Rodulphi imperatoris Auſtriæ dux, regnat annis X. hic cũ ſu-
perato Adulpho electus audiret ſe Imperatorem non magna concordia principum
(apud quos eius rei poteſtas eſſet) creatũ, fecit eis poteſtatem iterum eligendi, ne ar
mis magis ꝗ principum conſilio Imperium arripuiſſe diceretur. Poſtea igitur con-
ſentientibus electoribus Imperator fit, vir ad rem militarem gerēdam plane factus.
Bonifacius pontifex primum inſtituit Iubileum. Magna ſeditio in Gallia coorta infi
mæ conditionis hominum: & ſuperiores facti Francorum copias ſuperant & crude
liſſime interficiunt. Franciſcus Petrarcha clarus habetur. Albertus naui deſcendens
à nepote interficitur.

¶ Henricus Francofurdiæ electus imperat annis V. Ad Italiam profectus Medio
lani coronatur. Hinc Romam pergens, per contentionem coronatur. Hinc ad Flo-
rentinos conuerſus, ad ædem Saluianã ſub ipſis pene vrbis mœnibus caſtra ponit.
Deinde Piſis comparato exercitu, Robertum Apuliæ regem bello petit. In qua ex
peditione moritur veneno, vt quidam volunt, quod ei porrigeret (curãtibus Floren
tinis) monachus quidã Dominicanus. Rhodus nobilis inſula in mari Carpathio, in
B Chriſtianorum poteſtatem venit. Apparuerunt hac tempeſtate noctibus, plures lu
næ, fax ardens per cælum ferri viſa eſt. Interregnum factum anno vno, propter con
tẽtionem de Imperatore deligẽdo, in q̃ alij Ludouuicum, alij Fredericum elegerũt:
quamobrem inter eos pugnatum eſt annis VIII. ſed Ludouuicuſs tandem ſuperior
regnauit ſolus annis XXIIII.

¶ Ludouuicus dux Boariorũ ſeu Bauarorũ, in vniuerſum imperat annis XXXII.
ſolus XXIIII. Cũ Frederico in armis annis VIII. Cõtemptor ſedis Romanæ: ob id Io
hãnes Põtifex ei eccleſię cõmunione interdixit, & varijs multiſq; cẽſuris publice cõ
demnauit. Ludouuicus tñ magnis viribus in Italiam ire perrexit, ac Romam veni-
ens contra phas & Pontificis voluntatem, à Scarra Columnenſi ſolennitate aut ce-
remonijs conſuetis obſeruatis coronatur, & ſua ſententia Pontificatum Iohanni ab
rogat, & Petrum Corbanenſem ordinis Minorum Pontificem creat. A quo iterum
ſibi coronam imponi iubet, & ſibi mutuo falſæ dignitatis falſi ſunt authores. Hunc
Corbonenſem pontificem Piſani, apud quos eum Imperator in Germaniam tranſi
ens reliquerat, capiũt: & ad Iohannẽ pontificẽ tũc Auinione agẽtẽ mittũt, apud quẽ
ſeu temeritatem ſeu errorem confeſſus atq; mortẽ deprecatus, donec honeſto car-
cere triennio poſt interijt. Ludouuici Philippi regis filius regnat Francis annis du-
obus & menſibus tribus. Huic ſuccedit Iohannes filius eius puer, diebus XX, poſt
quem Philippus Ludouuici frater annis XV. Deinde regnat Carolus filius Philip-
pi annis VI. Auinione moritur Iohannes pontifex, anno ætatis ſuæ XC. qui reliquit
decies centena XXVM. nec legitur alijs temporibus Romana eccleſia fuiſſe locuple
tior. Chr̃iani Turcas ſupant, & Smirnã capiũt. ¶ Carolus Bohemus Iohãnis Lu-
tzenburchi filius imperat annis XXXII. Imperij competitores ſtrenuos habuit, Ed-
uardum Britannicum & Guntherum Suuartſenburgum, Romæ ſolenni celebratio
ne inunctus ab Innocẽtio X. ſumma tranquilitate Imperij inſignia accipit. Pragam
ciuitatem vnam omniũ maxime coluit ac ſtudijs celebrẽ reddidit, circa Imperij res
indiligentior paulo. Hic author fuit tabularum Imperialium, quam bullam auream
vocant, in qua continentur ceremoniæ, quibus vtuntur principes electores ad regẽ
ac Imperatorem Romanum creandum. Statuit quoq;, ne quiſquam ad electionẽ Im-

peratoris admitteretur, qui non eſſet literarum atq; linguarum peritus, vt quiret le C
gatis amicis ſimul atq; hoſtibus, quemadmodum Mitridates faciebat, ipſe reſpon-
dere. Idem decies centena milia obtulit principibus Germaniæ, vt vnanimiter regẽ
facerent filium ſuum Vinciſlaum, qui regnauit cum patre annis octo. Sub hac tem-
peſtate regio cæli inter occidentem & Septentriones magno incendio arſit, ꝙ cum
magno murmure atq; horribili ſpectaculo longe lateq; per vniuerſum cælum eſt
ſparſum. Eiſdem noctibus ad quatuor menſes flagrante cometa. ſubſecuta peſtis ꝑ
totum orbem longe funeſtiſſima.. Vrbanus pontex vir natura inquietus, ſex ſimul
cardinales Nuceriæ necat. Patribus indigne eam crudelitatem ferentibus, electus fu
it alius Pontifex nomine Clemẽs: Itaq; duobus aſſumptis Pontificibus principium
ſchiſmatis, quod durauit ad nouem & triginta annos.

¶Vincislaus ꝓximi Caroli filius imperiũ tenuit annis XXII. Hic à pſe degenerat
nihil Imperatore dignum egit, niſi quod monachum quendam Bombardarum in-
uentorem capite punit, ad luxum & laſciuiam compoſitus. Qui dum negligẽtia ſua
res Imperij delabi ſinit, primum ab Bohemis carcere cuſtodit, quo ſeſe paucis men
ſibus liberat, paulopoſt iterum à fratre Sigiſmundo Hungarorũ rege captus, Alber
to Auſtriæ duci cuſtodiendus traditur Viennæ in Palatio: ſed & hinc cuſtodum ne
gligentia elapſus, rurſus regnum arripit. Cæterum cum ab innata ſua prauitate non
decedit, electores facta ſibi à Pontifice copia, Imperiũ ei ſolenniter abrogant, atque
Rubertum Palatinum inuitũ regem deligunt, quem ciuitates imperiales præter No
renbergã agnoſcunt: hi enĩ iureiurando obſtricti erant Vincislao, quo tamẽ poſtea
ſoluuntur, datis denis milibus aureorum ſolidorum Vincislao. Hac tempeſtate Huſ
ſitarum rabies modicis initijs ad ſummam inſaniam maxima hoĩm clade peruenit.

¶Rupertus Imperator Vincislao imperio publice abrogato annis decem impe-
rat. Tamburlanus apud Tartaros humili loco & obſcuris parentibus ortus, primũ D
præfectus militibus, deinde dux ſuorũ factus maximis crudeliſſimisq; cedibus nul-
li ætati aut ſexui parcẽs, plurima oppida Sarmatiæ, Aſiæ, Iudææ, Aegypti expugnat,
iram dei in terras eſſe ſe miſſam prædicans. Habuit in caſtris duodecies cẽtena mil-
lia. Turcarum Imperatorem cauea incluſum circumtulit. Pontifices duo eodem
tempore, qui deponuntur Piſis per concilium aſſumpto Iohanne Cretenſi ad Pon-
tificatum Pariſiis necantur per plebis ſeditionem ſtudentes, & clerus ad duo milia.

¶Sigiſmundus Caroli IIII. filius alter, Hungariæ atq; Bohemiæ rex, Francfurdiæ
Imperator deſignat à principibus electoribus: varia fortuna annis imperat XXVII.
Conſtantienſe concilium celebratur per triennium ingenti principum ac prælatorũ
frequentia. Iohannes pontificatu ſeſe abdicauit. Smiliter & Gregorius, qui ante Piſa
num concilium pontifex factus fuerat, Benedictus vero qui ſeſe conſtanter autori-
tate cõcilij pontificem affirmabat, damnatur. Huſſitarum hęreſis per id temporibus
in Germania, furoribus ac cedibus hominũ ſupra quam credi poſſit per vicinas re-
giones acta debachatur, primo authore Iohanne Hus, qui aduerſus decretũ Roma-
næ eccleſiæ Euchariſtiæ ſacramentum populum ſub vtraq; ſpecie ſumere iuſſit, quo
ſublato per concilium, aduerſus clerum ſumma vi armantur Huſſitarum partes: de-
inde in omnes, qui eorum dogma recipere nollent, primum proxima quæq;, deinde
vicinarum regionum oppida plurima cedibus & incendijs crudeliſſime depopulati
ſunt. Aduerſus hos ſemel atq; iterum infeliciter pugnatum: tandem auxilio eorum
qui in Bohemia hæreticum dogma non aſſumpſerant, ſuperantur. In hac hæreſi ex-
tirpanda, multa hoĩm milia vtrinq; ceciderũt. Cometa magnus ſub finem imperij Si
giſmundi apparuit, Leodienſes ciuili diſcordia & magnis ſeditionibus æſtuant.

¶Albertus mortuo Sigiſmũdo qui & Hungariæ regnũ obtinuit, rex primũ eligi
tur, ſic poſcẽte bello Turcarũ, q magnis viribus in Hungaros eripuerant. Paulopoſt
imperator factus, intra bienniũ morbo ex itinere (dũ aduerſus Turcas proficiſcitur)
cõtracto, nõ procul à Vienna morit in pago. Iudæis recuſantibus fidem Chriſti ſuſ-
cipere, vtraq; Pannonia interdicitur. Florentiæ conciliũ factum, in quo Græci, Ar-
menij, Indi Græcorum imperatori de ſancto ſpiritu iterũ cum Romana eccleſia vni

A tatē redintegrarūt, clari in hoc cōcilio habenſ Ambroſius Canraldulenſis,& Nicolaus Euboicus vterq; Latine & Græce pdoctus,& oībus bonis diſciplinis ornatus.

¶Fredericus Auſtriæ dux,poſt Albertū imperat annis LIIII: magna virtute multisq; ingenij dotibus locupletatus,religioſus in primis,& æquus erga oēs,Hieroſolymā religionis cauſa profectus ſacra loca deoſculatus incolumis reuerſus eſt. Coniugem habuit Leonorā regis Portugallorꝫ filiam,forma ac probitate iuxta laudatā, liberos ex ea ſuſtulit Chriſtophorꝫ, morte immatura abſumptum, Maximilianum & Margaretam.Principū cōuentus iu Germania ab eo primū ſunt inſtituti. Multa bella partim ab eo,partim ſub eo geſta ſunt,imperauit eñ diutiſſime. Bellum aduerſus Turcas gerit,in quo ſupra XXXM.Turcarꝫ perierūt,ex nřis rex Hungarorū ipſe Ladiſlaus, Cardinalis Iulius Cæſarinus, & ipſe dux belli à Romano Pontifice emiſſus.Conſtantinopolis Romanæ ſedis ſemper æmula,à Mahometo imperatore Turcarum obſeſſa, & per dies L. ſummis viribus oppugnata, & tandem crudeliſſimis cędibus expugnata.Cōſtantini Imperatoris caput e lōgo ſtipite ſupra mœnia collocatum,extra omnem humanitatē atq; miſericordiam in quoslibet eſt ſæuitum.Heluetij aduerſus gentē peregrinā quandam,quam Delphinas filius Ludouici regis Gallorꝫ eduxit, vario marte pugnatum eſt: bellum renouatur inter Hungaros & Turcas,ingenti numero vtrunq; cadente. Indulgentias primum Germania magna religione ac veneratione accepit. Turca iterꝫ à Rodo magna tamen noſtrorum clade pellitur. Frederico mortuo in Liutz. Maximilianus eius filius ſuccedit q cum patre imperauit ſeptem annis.

¶Maximilianus poſt mortem patris annis imperat XXVI.Mariam filiam Burgūdiorum ducis coniugem habuit,ex qua ſuſtulit binos liberos, Philippū huiuſce noſtri imperatoris Caroli V.patrem,& Margaretam quę ex equo delapſa mortua eſt.

B Vir ingenio admodum placido,ingeniorum bonorꝫ liberalis cultor, prudens ac exquiſiti concilij,parcus humani ſanguinis,ingenio nihil feroci,ſed cunctantiore paulo:bella tamen aduerſus Venetos diu geſſit. Franciſcus à Sickingen genere militari ortus,ciuitates aliquot obſedit,regni(vt creditum fuit)auidus,ſuperatur principe Palatino,Treuirēſi & Heſſo,ictus bombarda iuterijt in caſtro ſuo ab ſuperioribus obſeſſus Nanſtal.In Dalmatiæ & Pannoniæ finibus magna ruſticorꝫ aduerſus principes & magiſtratus eruptio. Eraſmus Roterodamus literarꝫ decus primum in Germania,deinde per vniuerſum orbem clarus habetur,moritur Baſileæ anno domini MDXXXVI. Paulo pontifice Romæ imperante. Martinus Lutherus Saxo monachus Auguſtinenſis aduerſus indulgentias Roma miſſas, pauca quædam mouens, mox liberius Romano pōtifici ſeſe opponit, deinde paulatim plura & maiora ab ecclefia dogmata diu obſeruata reprehendit, nunc per vniuerſam Europam pene non incognitus,magna in eccleſia diſſentione,alijs eum reprehendentibus, alijs cōmendantibus. Velit deus vt per ſpiritum eius concordiæ ac vnitatis largitorem poſt has diſſentiones aliquando in fidei ac religionis vnitatem redigamur.

¶Carolus huius nominis V.Hiſpaniæ ac Siciliæ rex &c.Maximiliani ex filio nepos, Francfurdiæ electus ac hucvſq; (q annus eſt à Chriſto nato mileſimo quingēteſimotrigeſimoſexto) annis imperauit XXVI. à Leone pōtifice Imperator declaratus,poſtea Aquiſgrani ſolenni principum conuentu inunctus:vir magna animi fortitudine ac ingenij dotibus cumulatus, quē deus diu impio ſuo ſeruet. Bellum geſſit in Gallia Ciſalpina maximum ac diuturnum,in quo Franciſcus Gallorum rex(q tum in caſtris habuit decies centena milia hominum)ſuperatus ac captus,dein datis obſidibus filijs rex ipſe dimittitur,ac datis pacis conditionibus, regi ſororem ſuam Imperator ſociat vxorem. Anno MDXII. Turcarum imperator Solimon aduerſus Rodum inſulam bellum redintegrat, in qua ciuitatem eiuſdem nominis poſt grauiſſimam oppugnationem,magna multitudine hoīm vtrinque cadentiū tandē vincit.

¶Ferdinandus rex Bohemorum ac Hungarorum, Archidux Auſtriæ, anno MDXXXI.Coloniæ præſentibus principibus electoribus ac fratre Carolo,rex Romanorum eſt creatus.Bellum geſſit in Pannonia aduerſus Iohannem Comitem à Vueida

qui Turcarum imperatori adhæſit, quo bello oppida atque caſtra munitiſſima aliquot cepit. C

¶ Ruſticorum magna eruptio primum apud Pannoniam ac Dalmatiam, deinde per totam fere Germaniam omnia crudeliſſime concurſu indies maiore facto ex hominum colluuie, multis terror incuſſus, donec principibus mutuo ſibi auxilia præſtantibus immiſſo exercitu valido, obruerentur.

¶ Imperatoris exercitus Italiam obſidens annis aliquot duce Borbonio (quē nuper Franciſcus Gallorum rex à ſe ob diſſentionem dimiſerat) Romam capit, atq; oīa inſolenter deprædatur, cruciatibus, cædibus paſſim inhumaniter graſſans, captus ipſe Pontifex hoc bello, à quo tamen poſtea Carolus imperīj inſignia accepit.

CATALOGVS CAESARVM ATQVE IMPERATORVM

Romani imperīj ex Euſebio, Hieronimo, Proſpero, Plamerio diligenter deſumptus.

	Anni domini.	Numerus imperatorum.	Nomina.	Anni imperīj.	Menſes.
Ante Chriſtum.	48.	1.	Iulius Ceſar	5.	7.
	42.	2.	Octauiā. Auguſt	56.	7.
	16.	3.	Tiberius Aug.	23.	0.
Poſt Chriſtum.	39.	4.	Caius Caligula	3.	10.
	43.	5.	Claudius	13.	9.
	57.	6.	Nero	14.	7.
	71.	7.	Galba	0.	7.
	71.	8.	Otho	0.	3.
	71.	9.	Vitellius	0.	7.
	72.	10.	Veſpaſianus	9.	11.
	82.	11.	Titus	2.	8.
	84.	12.	Domitianus	15.	5.
	100.	13.	Nerua	1.	4.
	101.	14.	Traianus	19.	6.
	120.	15.	Hadrianus	21.	0.
	141.	16.	Antoninus Pius	23.	3.
	164.	17.	M. Antoninus	19.	1.
	183.	18.	Commodus	13.	0.
	155.	19.	Aeli⁹ Pertinax	0.	6.
	195.	20.	Seuerus	18.	0.
	214.	21.	Antonin. Cara.	6.	0.
	220.	22.	Macrinus	1.	0.
	221.	23.	M. Aurel. Ant.	4.	0.
	225.	24.	Alexander	13.	0.
	238.	25.	Maximinus	3.	0.
	241.	26.	Gordianus	6.	0.
	247.	27.	Philippus	7.	0.

D

Anni domini.	Numerus imperatorum.	Nomina.	Anni imperīj.	Menſes.
254.	28.	Decius	1.	3.
255.	29.	Gallus cum fil.	2.	4.
257.	30.	Valer. & Gali.	15.	0.
272.	31.	Claudius II.	1.	9.
274.	32.	Aurelianus	5.	6.
279.	33.	Tacitus	0.	6.
280.	34.	Probus	6.	4.
286.	35.	Caius cum fil.	2.	0.
288.	36.	Diocletianus	20.	0.
308.	37.	Galerius	2.	0.
312.	38.	Conſtantinus	30.	10.
341.	39.	Cōſtātinus II. / Conſtantius / Conſtans	24.	5.
365.	40.	Iulianus	2.	8.
366.	41.	Iouianus	0.	8.
367.	42.	Valentinianus	12.	5.
377.	43.	Valens	4.	0.
382.	44.	Gratianus	6.	0.
388.	45.	Theodoſius	11.	0.
398.	46.	Archadius	13.	0.
411.	47.	Honorius	16.	0.
427.	48.	Theodoſius II.	30.	0.
453.	49.	Martianus	7.	0.
460.	50.	Leo	16.	0.
476.	51.	Zeno	17.	0.
493.	52.	Anaſtaſius	26.	0.

A

Anni domini.	Numerus Imperatorum.	Nomina.	Anni imperij.	Menſes.
718.	69.	Theodoſius II.	1.	0.
719.	70.	Leo III.	24.	0.
743.	71.	Cōſtātinus V.	35.	0.
778.	72.	Leo IIII.	5.	0.
783.	73.	Cōſtātinus VI.	18.	0.
802.	74.	Carolus.M.	14.	0.
816.	75.	Ludouuicus	25.	0.
841.	76.	Lotharius	15.	0.
856.	77.	Ludouicus II.	21.	0.
877.	78.	Carol. II. Cal.	6.	0.
883.	79.	Caro. III. Craſ.	12.	0.
895.	80.	Arnulphus	12.	0.
907.	81.	Ludouuic. III.	6.	0.
913.	82.	Conradus	7.	0.
920.	83.	Henricus	18.	0.
938.	84.	Otho II.	30.	0.
968.	85.	Otho III.	16.	0.
985.	86.	Otho IIII.	19.	0.
1004.	87.	Henricus II.	19.	0.
1023.		Interregnum	2.	0.
1025.	88.	Conradus II.	15.	0.
B 1040.	89.	Henricus III.	18.	6.
1058.	90.	Henricus IIII.	50.	0.
1108.	91.	Henricus V.	20.	0.
1128.	92.	Lotharius II.	11.	0.
1139.	93.	Conradus III.	14.	0.
1153.	94.	Fredericus	37.	0.
1190.	95.	Henricus VI.	10.	0.
1200.	96.	Philippus II.	9.	0.
1209.	97.	Otho V.	3.	0.
1212.	98.	Fredericus II.	33.	0.
1245.		Interregnum	28.	0.
1273.	99.	Rodolphus	19.	0.
1292.		Interregnum	1.	0.
1293.	100.	Adulphus	6.	0.
1299.	101.	Albertus	10.	0.
1309.	102.	Henricus VII.	5.	5.
1314.	0.	Interregnum	1.	0.
1315.	103.	Ludouuic. III.	33.	0.
1348.	104.	Carolus IIII.	32.	0.
1380.	105.	Vinciſlaus	22.	0.
1402.	106.	Robertus	10.	0.
1412.	107.	Sigiſmundus	27.	0.
1440.	108.	Albertus II.	2.	0.
1442.	109.	Fredericus III.	54.	0.
1494.	101.	Maximilianus	26.	0.
1520.	102.	Carolus V. ſol.	11.	0.
1531.	103.	Carolus cū fratre ſuo Ferdinando, donec uolet deus optimus maximus.		

CATALOGVS

OMNIVM SVMMORVM PONTIFICVM EX

Euſebio, Hieronymo, Proſpero, & Palmerio deſumptus, cum annorum ac menſium additione vſque ad Paulum III.

Anni domini.	Numerus Pontificum.	Nomina.	Anni pōtificij.	Menſes.
44.	1.	Petrus	25.	0.
71.	2.	Linus	11.	0.
83.	3.	Anacletus	12.	0.
95.	4.	Clemens	9.	0.
102.	5.	Euariſtus	9.	
103.	6.	Alexander	10.	
122.	7.	Sixtus	10.	
131.	8.	Throphorus	11.	
142.	9.	Hyginus	4.	
147.	10.	Pius.	12.	
159.	11.	Anicetus.	9.	4.
177.	12.	Eleutherius.	21.	6.
198.	13.	Victor.	10.	5.
208.	14.	Zepherinus.	9.	
217.	15.	Calixtus.	5.	2.
222.	16.	Vrbanus.	8.	2.
230.	17.	Pontianus.	9.	5.
290.	18.	Antherus.	3.	1.
242.	19.	Fabianus.	13.	11.
255.	20.	Cornelius.	3.	
258.	21.	Lucius.	3.	2.
261.	22.	Stephanus.	3.	3.
264.	23.	Sixtus II.	2.	9.
266.	24.	Dionyſius.	6.	2.
272.	25.	Felix.	4.	3.
276.	26.	Eutichianus.	8.	10.

Anni domini.	Numerus Pō tificum.	Nomina.	Anni Pōtificij	Menſes.
284.	27.	*Caius*	11.	4.
295.	28.	*Marcellinus*	9.	4.
304.	29.	*Marcellus*	5.	6.
309.	30.	*Euſebius*	0.	2.
309.	31.	*Melchiades*	6.	
315.	32.	*Sylueſter*	21.	
336.	33.	*Marcus*	2.	8.
338.	34.	*Iulius*	16.	4.
354.	35.	*Liberius*	16.	7.
370.	36.	*Felix II.*	1.	4.
371.	37.	*Damaſus*	18.	2.
389.	38.	*Siricius*	16.	0.
405.	39.	*Anaſtaſius*	3.	0.
408.	40.	*Innocentius*	15.	2.
424.	41.	*Zoſimus*	1.	9.
425.	42.	*Bonifacius*	3.	9.
428.	43.	*Celeſtinus*	9.	0.
436.	44.	*Sixtus III.*	8.	0.
444.	45.	*Leo*	21.	1.
465.	46.	*Hilarius*	6.	3.
471.	47.	*Sulpitius.*	15.	
486.	48.	*Felix III.*	9.	
495.	49.	*Gelaſius*	4.	8.
500.	50.	*Anaſtaſius II.*	2.	
502.	51.	*Symmachus*	15.	8.
518.	52.	*Hormiſda*	9.	
527.	53.	*Iohannes*	2.	8.
530.	54.	*Felix IIII.*	4.	3.
534.	55.	*Bonifacius II.*	2.	
536.	56.	*Iohannes II.*	2.	4.
538.	57.	*Agapitus*	1.	
539.	98.	*Liberius II.*	1.	3.
540.	59.	*Vigilius*	18.	6.
558.	60.	*Pelagius*	5.	
563.	61.	*Iohannes III.*	13.	
576.	62.	*Benedictus*	4.	
580.	63.	*Pelagius II.*	11.	
591.	64.	*Gregorius*	14.	
605.	65.	*Sabin⁹ Thuſc⁹*	2.	
607.	66.	*Bonifacius III.*		8.
608.	67.	*Boni. 4. Marſ.*	7.	
615.	68.	*Deuſdedit. Ro.*	3.	
618.	69.	*Bon. V. Camp.*	5.	
625.	70.	*Honorius Cāp.*	13.	
636.	71.	*Seuerinus*	2.	
638.	72.	*Bonifacius VI.*	4.	
642.	73.	*Ioh. 4. Dalma.*	1.	2.
643.	74.	*Theodor⁹ græ.*	6.	0.
649.	75.	*Martin. Luſc⁹.*	6.	0.
655.	76.	*Eugenius Ro.*	3.	0.
658.	77.	*Vitellianus Cā.*	15.	0.
673.	78.	*Adeodatus*	4.	2.
677.	79.	*Donus*	3.	0.
680.	80.	*Agatho*	4.	0.

Anni domini.	Numerus Pō tificum.	Nomina.	Anni Pōtificij	Menſes.	
					C
684.	81.	*Leo II.*	1.	0.	
685.	82.	*Benedictus II.*	1.	0.	
686.	83.	*Iohannes V.*	1.	0.	
687.	84.	*Cono*	0.	2.	
688.	85.	*Sergius*	10.	0.	
698.	86.	*Leo III.*	3.	0.	
701.	87.	*Iohannes VI.*	3.	3.	
704.	88.	*Iohannes VII.*	3.	0.	
707.	89.	*Zoſimus II.*	diebus	20.	
707.	90.	*Conſtantinus.*	7.	0.	
714.	91.	*Gregorius II.*	17.	0.	
731.	92.	*Greg. III. Ro.*	10.	8.	
742.	93.	*Zachari. græ.*	10.	3.	
752.	94.	*Stephanus II.*	5.	0.	
757.	95.	*Paulus Rom.*	10.	0.	
767.	96.	*Cōſtā. II. Rō.*	1.	0.	
768.	97.	*Steph. III. Sic.*	4.	3.	
772.	98.	*Hadrianus*	24.	0.	
796.	99.	*Leo IIII. Rom.*	20.	2.	
816.	100.	*Steph. IIII. Ro.*	0.	9.	
817.	101.	*Paſchalis Ro.*	7.	0.	
824.	102.	*Eugeni⁹ II. Ro.*	3.	0.	D
827.	103.	*Valētinus Ro.*	diebus	4.	
827.	104.	*Greg. IIII. Ro.*	16.	0.	
843.	105.	*Sergius II. Ro.*	3.	0.	
846.	106.	*Leo. V. Roma.*	8.	0.	
854.	107.	*Io. angli fœm.*	2.	3.	
856.	108.	*Benedictus III.*	3.	0.	
859.	105.	*Nicolaus Ro.*	10.	0.	
869.	110.	*Hadria. II. Ro.*	5.	0.	
874.	111.	*Iohānes VIII.*	10.	0.	
884.	112.	*Martinus II.*	2.	0.	
886.	113.	*Hadrianus III.*	1.	3.	
887.	114.	*Stephanus. V.*	6.	0.	
893.	115.	*Formoſus*	6.		
899.	116.	*Bonifacius VI.*	diebus	15.	
899.	117.	*Stephanus VI.*	1.	3.	
900.	118.	*Romanus*		4.	
900.	119.	*Theodoſius II.*	diebus	20.	
900.	120.	*Iohannes IX.*	1.	3.	
902.	121.	*Bened. IIII.*	3.	2.	
905.	122.	*Leo V.*	diebus	40.	
905.	123.	*Chriſtophorus*		7.	
906.	124.	*Serg. III. Rom.*	7.	4.	
914.	125.	*Anaſt. III. Ro.*	2.	2.	
916.	126.	*Lando. Rom.*	0.	7.	
916.	127.	*Iohan. X. Ro.*	13.	3.	
930.	128.	*Leo. VI. Rom.*	0.	7.	
931.	129.	*Steph. VII. Ro.*	2.	2.	
933.	130.	*Iohan. XI. Ro.*	5.	0.	
938.	131.	*Leo VII. Rom.*	3.	0.	
941.	132.	*Ste. VIII. Ger.*	3.	0.	
944.	133.	*Marti. III. Ro.*	3.	0.	
947.	134.	*Agap. II. Rom.*	7.	4.	

A

Anni domini.	Numerus Pō tificij.	Nomina.	Anni pōtificij	Menſes.
954.	135.	*Iohan.XII.Ro.*	8.	7.
963.	136.	*Benedictus V.*	0.	3.
963.	136.	*Leo VIII. Ro.*	1.	5.
965.	138.	*Iohannes XIII.*	8.	0.
973.	139.	*Benedictus VI.*	1.	7.
975.	140.	*Donus II.*	1.	6.
975.	141.	*Bonifacius VII.*	0.	2.
976.	142.	*Benedictus VII.*	8.	0.
984.	143.	*Iohannes XIIII.*	0.	8.
984.	144.	*Iohannes XV.*	0.	4.
985.	145.	*Iohannes XVI.*	10.	5.
995.	146.	*Gregorius V.*	1.	8.
996.	147.	*Iohannes XVI.*	1.	0.
997.	148.	*Sylueſter II.*	4.	0.
1002.	149.	*Iohan. XVIII.*	0.	5.
1002.	150.	*Iohannes XIX.*	5.	8.
1007.	150.	*Sergius IIII.*	3.	
1010.	152.	*Benedictus VIII.*	11.	10.
1022.	153.	*Iohannes XX.*	11.	0.
1033.	154.	*Benedictus IX.*	13.	3.
1046.	155.	*Sylueſter III.*	0.	2.
1046.	156.	*Gregorius VI.*	2.	0.
B 1048.	157.	*Clemens II.*	1.	0.
1049.	159.	*Damaſus II.*	0.	1.
1049.	159.	*Leo IX.*	5.	6.
1054.	160.	*Victor II.*	2.	8.
1059.	161.	*Stephanus IX.*	0.	10.
1059.	162.	*Benedictus X.*	0.	9.
1060.	163.	*Nicolaus II.*	3.	0.
1063.	164.	*Alexander II.*	11.	8.
1074.	165.	*Gregorius VII.*	12.	0.
1086.	166.	*Victor III.*	2.	9.
1089.	167.	*Vrbanus II.*	12.	4.
1100.	168.	*Paſchalis II.*	18.	5.
1118.	169.	*Gelaſinus II.*	1.	
1119.	170.	*Caliſtus II.*	6.	0.
1125.	171.	*Honorius II.*	5.	2.
1130.	171.	*Innocentius II.*	12.	8.
1144.	172.	*Celeſtinus II.*	0.	5.
1144.	173.	*Lucius II.*	0.	11.
1145.	174.	*Eugenius III.*	8.	7.
1153.	175.	*Anaſtaſius IIII.*	1.	5.
1155.	176.	*Hadrianus IIII.*	4.	10.
1160.	177.	*Alexander III.*	22.	0.
1182.	178.	*Lucius III. Thuſ.*	4.	2.
1186.	179.	*Vrba. IIII. Lōgob.*	2.	0.
1188.	180.	*Gregorius VIII.*		2.
1188.	181.	*Clemens III. Ro.*	3.	5.
1192.	182.	*Celeſtinus III.*	6.	8.
1199.	183.	*Innocent. III. Cāp.*	17.	0.
1216.	184.	*Honorius III. Ro.*	10.	2.
1227.	185.	*Gregorius IX.*	14.	0.
1241.	186.	*Celeſtinus IIII.*	dies	17.

Anni domini.	Numerus Pō tificij.	Nomina.	Anni pōtificij	Menſes.
1248.		*Vacat*	1.	9.
1243.	187.	*Innocentius IIII.*	11.	3.
1254.		*Vacat II.*	2.	0.
1256.	188.	*Alexā. IIII. Cāp.*	6.	6.
1262.	189.	*Vrba. IIII. Gal.*	3.	1.
1265.		*Vacat III.*	0.	5.
1266	190.	*Clemens IIII.*	3.	9.
1270.		*Vacat IIII.*	2.	0.
1272.	191.	*Gregorius X.*	4.	0.
1276.	192.	*Innocentius V.*	0.	6.
1276.	193.	*Hadrianus V.*	0.	1.
1276.	194.	*Iohannes XXI.*	0.	8.
1277.		*Vacat V.*	0.	6.
1277.	195.	*Nicolaus III.*	3.	9.
1283.	196.	*Mart. IIII.*	4.	2.
1287.	197.	*Honor. IIII. Ro.*	1.	0.
1288.		*Vacat VI.*	0.	10.
1289.	198.	*Nico. IIII. Lōgo.*	4.	1.
1292.		*Vacat VII.*	2.	3.
1294.	199.	*Celeſtinus V.*	0.	5.
1294.	200	*Bonifa. VIII.*	8.	9.
1304.	201.	*Benedictus XI.*	0.	9.
1305.		*Vacat VIII.*	2.	0.
1306.	202.	*Clemens V.*	8.	5.
1315.		*Vacat IX.*	2.	3.
1317.	203.	*Iohannes XXII.*	18.	4.
1335.	204.	*Benedictus XII.*	7.	0.
1342.	205.	*Clemens VI.*	12.	0.
1354.	206.	*Innocentius IX.*	10.	0.
1364.	207.	*Vrbanus V.*	8.	0.
1372.	208.	*Gregorius XI.*	7.	5.
1380.	209.	*Vrbanus VI.*	11.	8.
1391.	210.	*Bonifacius IX*	14.	9.
1406.	211.	*Innocētius VII.*	2.	0.
1408.	212.	*Gregorius XII.*	2.	7.
1411.	213.	*Alexander V.*		11.
1412.	214.	*Iohannes XXIII.*	5.	10.
1417.		*Vacat X.*	2.	6.
1419.	215.	*Martinus V. Ro.*	13.	3.
1433.	216.	*Eugen. IIII. Ven.*	16.	0.
1448.	217.	*Nicolaus V.*	8.	0.
1456.	218.	*Calixtus III.*	3.	3.
1459.	219.	*Pius II. Senenſis*	6.	0.
1465.	220.	*Paulus II. Venet.*	7.	1.
1472.	221.	*Sixtus IIII. minor.*	13.	0.
1485.	222.	*Innocētius VIII.*	7.	11.
1493.	223.	*Alexand. VI. Hiſp.*	11.	0.
1503.	224.	*Pius III.*	diebus	27.
1503.	225.	*Iulius II. ligur.*	10.	0.
1513.	226.	*Leo X. Flo.*	9.	0.
1522.	227.	*Hadrian. VI. Bata.*	1.	7.
1523.	228.	*Clemens*	11.	0.
1534.	229.	*Paulus III. Ro.*		

DE RELIQVIIS SEXTAE AETATIS. C

Caput LXVII.

HAec de curſu præteriti ſeculi ex hebraica veritate prout potuimus elucubra-
re curauimus, æquum rati vt ſicut græci LXX. tranſlatorum editione vten-
tes, de ea ſibi ſuisq; temporum libros condidere, ita & nos qui per beati interpretis
Hieronymi induſtriam puro hebraicæ veritatis fonte potamur, temporum quoque
rationem iuxta hanc ſcire queamus. Quod ſi qui laborem hunc noſtrum culpaue-
rint eſſe ſuperfluum, accipiant hi quicunq; ſunt iuſtum ſalua charitate reſponſum,
quod præfatus Hieronymus priſcæ † coſmographiæ calumniatoribus reddit, vt ſi
†chronographiæ. diſplicet non legant. Cæterum cunctis in commune ſuademus, vt ſiue quis ex he-
braica veritate, quæ ad nos per memoratum interpretem pura perueniſſe etiam ho
ſtibus Iudæis in profeſſo eſt: ſiue ex LXX. Interpretum tranſlatione, quæ vel mi-
nus ſollicite primo edita eſt, vt multi adſtruunt, vel poſt à Gentilibus corrupta vt
beato Auguſtino videtur: ſeu certe ex vtriſque commixto opere codicibus, vt ſibi
viſum fuerit temporum curſum notauerit: & ſiue prolixiora, ſeu breuiora tranſacti
ſeculi tempora ſignauerit, aut ſignata repererit, nullatenus tamen ex hoc longiora
vel breuiora quæ reſtant ſeculi tempora putet, memor ſemper dominicæ ſententiæ:
Quia de die vltima & hora nemo ſcit, neque angeli cælorum, niſi pater ſolus. Ne-
que enim vllatenus ſunt audiendi, qui ſuſpicantur huius ſeculi ſtatum ſex milium
annorum ab initio fuiſſe definitum. Et ne contra ſententiam domini venire videan-
tur, addunt, incertum mortalibus quoto anno ſextæ millenariæ partis venturus ſit
dies iudicij: cuius tamen aduentus maxime circa terminum ſexti millenarij debeat
ſperari. A quibus ſi quæris, vbi hæc putanda vel credenda legerint? Mox ſtoma-
chantes, quia aliud quid reſpondere non habent: An non legiſti, inquiunt, in Gene-
ſi, quia ſex diebus mundum fecerit deus? Vnde merito credi debet eum plus minus
ſex milibus annorum eſſe ſtaturum. Et quod eſt grauius, fuere qui propter ſeptimũ D
diem, in quo requieuit deus ab operibus ſuis, ſperarent poſt ſex annorum milia ſan
ctorum laboris in hac vita mortali, ſeptimo mille annorum curriculo eos poſt re-
ſurrectionem in hac ipſa vita immortales in delicijs & multa beatitudine regnatu-
ros eſſe cum Chriſto. Verum his, quia hæretica ſunt & friuola, funditus omiſſis, in-
telligamus ſyncere & catholice ſex illos dies, in quibus mundi huius ornatum per-
fecit deus: & ſeptimum, in quo ab omni opere ſuo requieuit, quem ob id perpetuæ
quietis benedictione ſanctificauit, non ſex annorum milia ſeculi laborantis, & ſepti
mum regni beatorum in terra cum Chriſto, ſed ſex potius ætates ſignificare mundi
labentis, in quibus ſancti laborant in hac vita pro Chriſto, & ſeptimam perpetuæ
quietis in alia vita, quam ſolutæ à corporibus percipiunt animæ ſanctæ cum Chri-
ſto. Quod animarum ſabbatum tunc inchoaſſe recte creditur, cum primus Chri-
ſti martyr carne occiſus à fratre, mox anima eſt æternã trãſlatus in requiem. Tunc
autem perficietur, cum in die reſurrectionis animæ etiam corpora incorrupta rece
perint. Et quia nulla ætatum quinque præteritarum mille annis acta reperitur, ſed
aliæ plures annos, aliæ pauciores habuere, neque vlla alteri ſimilem habuit ſummã
annorum, reſtat vt pari modo hæc quoque quæ nunc agitur, incertum mortalibus
habeat ſuæ longitudinis ſtatum: ſoli autem illi cognitum, qui ſeruos ſuos accinctis
lumbis, lucerniſq; ardentibus vigilare præcepit, ſimiles hominibus expectantibus
dominum ſuum, quando reuertatur à nuptijs.

DE TRINA OPINIONE FIDELIVM QVANDO VENIAT DOMINVS. Cap. LXVIII.

CVius quidem aduentus horam merito ſancti omnes diligunt, & citius adeſſe
deſiderant: ſed periculoſe ſatis agunt, ſi qui hanc prope an longe ſit putare vel
prædicare præſumunt. Vnde pulcherrime beatus Auguſtinus remoto illo ſeruo

A nequam qui dicit in corde ſuo: moram facit dominus meus venire: iſte quippe proculdubio domini ſui odit aduentum, dat exemplum de tribus ſeruis optimis, aduentum domini ſui ſitienter deſiderantibus, vigilanter expectantibus, fideliter amantibus, quorum vnus dicit: vigilemus & oremus, quia citius venturus eſt dominus. Alter dicit: Vigilemus & oremus, quia breuis & incerta eſt iſta vita, quamuis tardius venturus ſit dominus. Tertius dicit: Vigilemus & oremus, quia & breuis atque incerta eſt iſta vita, & neſcimus tempus quando vēturus ſit dominus. Proinde ſi hoc factum fuerit quod prædixerat primus, gaudebunt cum illo ſecundus & tertius: Si autem factum non fuerit, metuendum eſt ne perturbentur qui illi crediderant, & incipiant aduentum domini non tardum putare, ſed nullum. Qui autem credunt quod dicit ſecundus, tardius eſſe dominum venturum, ſi falſum fuerit inuentum, citius domino veniente, nullo modo qui ei crediderant turbabuntur in fide, ſed inopinato gaudio perfruentur. Quapropter qui dicit dominum citius eſſe venturum, optabilius loquitur, ſed periculoſe fallitur. Qui autem dicit dominum tardius eſſe venturum, & tamen credit, ſperat, amat eius aduentum, profecto de tarditate eius etiam ſi fallitur, feliciter fallitur. Habebit enim maiorem patientiam, ſi hoc ita erit, maiorē lætitiam ſi non erit: ac per hoc ab eis qui diligunt manifeſtationem domini ille auditur ſuauius, iſti creditur tutius. Qui autem quid horum ſit verum ignorare ſe cōfitetur, illud optat, hoc tolerat. In nullo eorum errat, quia nihil eorum aut infirmat aut negat.

DE TEMPORIBVS ANTICHRISTI.

Caput LXIX.

B

DVo ſane certiſſima necdum inſtantis dei iudicij habemus indicia, fidem videlicet Iſraëliticæ gentis, & regnum, perſecutionemq́ Antichriſti, quam videlicet perſecutionem trium ſemis annorum futuram fides eccleſiæ tenet. Sed ne hæc improuiſa veniens, omnes paſſim quos imparatos inuenerit inuoluat, Enoch & Heliam maximos prophetas & doctores ante huius exortum venturos in mundum, qui Iſraeliticam plebem ad fidei conuertant gratiam, atque ad preſſuram tanti turbinis in parte electorum inſuperabilem reddant. Qui cum ipſi primo tres ſemis annos prædicauerint, & ſicut de vno eorum † Helia propheta Malachias prædixit, cōuerterint corda patrum in filios. i. antiquorum fidem dilectionemq́ ſanctorum in eorum qui tunc victuri ſunt mente plantauerint, tunc excandeſcens illa horrenda perſecutio, ipſos imprimis martyrij virtute coronet: deinde cæteros fideles corripiens, vel martyres Chriſti glorioſiſſimos, vel damnatos apoſtatas faciat. Quod ſignificare videtur apoſtolus Iohannes, ita ſcribens in Apocalypſi: Atrium autem quod eſt foris templum eijce foras, & ne metieris illud, quoniam datum eſt gentibus, & ciuitatem ſanctam calcabunt menſibus XLII. id eſt, eos, q nominetenus fideles ſola exteriora diligunt, ab electorum ſorte ſeparatos oſtendit: quia & ipſi ad perſequendā eccleſiam conuertētur nouiſſima illa perſecutione trium ſemis annorum: Et dabo, inquit, duobus teſtibus meis, & prophetabunt diebus MCCLX. amicti ſaccis, id eſt, arctiſſimis cōtinentiæ & preſſurarum laboribus accincti prædicabunt. Et paulopoſt: Et cum finierint, inquit, teſtimonium ſuum, beſtia quæ aſcendit de abyſſo faciet aduerſus illos bellum, & vincet eos, & occidet illos, & cætera. Quibus miniſtros eiuſdem beſtiæ, id eſt, Antichriſti, de occiſione † horum duorum teſtium, id eſt, martyrum, lætaturos, eiſdemq́ etiā mortuis inſultaturos eſſe cōmemorat idem alio loco: Et vidi, inquit, de mari beſtiam aſcendentem, & dedit illi draco virtutem ſuam, & poteſtatem magnam, id eſt, vidi hominem ſæuiſſimi ingenij de tumultuoſa impiorum

† Irrepſit hæc dictio per ſciolū.

† bonorum

 C

ſtirpe progenitum, cui mox nato, & ꝑ magicas artes à peſſimis imbuto magiſtris, † adiungens ſe diabolus, totam virtutis ſuæ potentiam, per quam magica cæteris omnibus maiora patraret, indiuiduus comes attulit: Et data eſt, inquit, illi poteſtas facere menſes quadraginta duos, id eſt, annos tres & dimidium. Percuſſo autē illo ꝑditionis filio, ſiue ab ipſo domino, ſiue à Michaele archangelo, vt quidam docent, & æterna vltione damnato, non continuo dies iudicij ſecuturus eſſe credendus eſt: alioqui ſcire poſſent homines illius æui tempus iudicij, ſi poſt tres ſemis annos inchoatæ perſecutionis antichriſti confeſtim ſequeretur. Nunc autem quia ante conſummatum tempus perſecutionis illius dies iudij non veniat, ſcire omnibus licet. Poſt quantum vero tempus conſummatæ eiuſdem perſecutionis venturus ſit, nemini prorſus ſcire conceditur. Denique Daniel propheta, qui regnum antichriſti MCCXC. diebus futurum deſcribit, ita concludit: Beatus qui expectat & peruenit ad dies MCCCXXXV. Quod Hieronymus ita exponit: Beatus, inquit, qui interfecto Antichriſto ſupra MCCXC. dies, id eſt, tres ſemis annos, dies XLV. præſtolatur, quibus eſt dominus atq; Saluator in ſua maieſtate venturus. Quare autem poſt interfectionem Antichriſti XLV. dierum ſilentium ſit, diuinæ ſcientiæ eſt, niſi forte dicamus. Dilatio regni ſanctorum patientiæ probatio eſt.

† aſtringens

DE DIE IVDICII. Cap. LXIX.

ADueniet autem dies domini ſicut fur, quia ſicut ipſe teſtatur, neſcimus quando veniat dominus, ſero, an media nocte, an gallicantu, an mane in quo cæli, inquit, magno impetu tranſient, elementa vero à calore ſoluentur. Qui autem ſint cæli qui tranſient paulo ſuperius docet idem apoſtolus Petrus dicens: cæli erāt prius & terra de aqua, & per aquam conſiſtens verbo dei per † quæ ille tunc mundus D
perijt. Cæli autem qui nunc ſunt & terra eodem verbo repoſiti ſunt, igni reſeruati in die iudicij. Non ergo firmamentum cæli, in quo ſidera fixa circumeunt, non cælum æthereum, hoc eſt, inane illud maximum à cælo ſidereo vſq; ad aëra turbulentum, in quo puro & quieto, diurnæq́; lucis ſemper pleno, errantia VII. ſidera vaga ferri creduntur. Sed cælum hoc aëreum, id eſt, terræ proximum, à quo aues cæli, quod in eo volent appellantur, quod aqua quondam diluuij deletis terreſtribus tranſcendendo † perdidit, hoc ignis extremi iudicij eiuſdem menſuræ ſpatio procreſcens occupando diſperdet. Nec ſola hæc beati Petri ſententia, qua illos dicit cęlos igne iudicij perdendos, qua diluuij perierant, teſtatur ſidereum cælum igne illo quamuis maximo num eſſe tangendum, ſed etiam domini ſermo qui dicit: Statim autem poſt tribulationem dierum illorum ſol obſcurabitur, & luna non dabit lumen ſuum, & ſtellæ cadent de cælo: Neque enim ſol obſcurari, luna ſuo lumine priuari, ſtellæ poterant cadere de cælo, ſi cælum ipſum, locus videlicet eorum, igne voratum tranſibit. Nunc autem cælum quidem aëreum igne marceſcet, ſidereum manebit illæſum. Porro ſidera obſcurabuntur non ſuo lumine vacuata, ſed maioris vi luminis ad aduentum ſuperni iudicis, ne videantur obtecta, quod in hac vita lunam ſtellasq́; omnes à potiore lumine ſolis interdiu pati cunctis in promptu eſt. Cum autem peracto iudicio fuerit cælum nouum, & terra noua, id eſt. non alia pro alijs, ſed hæc ipſa per ignem innouata, & quaſi quadam reſurrectionis virtute glorificata claruerint, tunc, vt Iſaias prædixit, erit lux lunæ ſicut lux ſolis, & lux ſolis ſeptempliciter ſicut lux ſeptem dierum. Quod autem Iohannes in Apocalypſi cum dixiſſet: vidi cælum nouum, & terram nouam: primum enim cælum, & prima terra abierunt, adiunxit, atque ait: & mare iam non eſt, vtrum maximo illo ardore ſiccetur mare, an & ipſum vertatur in melius nō facile patet: Cælū quippe nouū, & terram nouam: non autem, & mare nouum vſpiam legimus futuꝝ, Nam & typice poteſt intelligi quod dictum eſt: & mare iam non eſt, quia iam tunc non erit hoc ſeculum vita mortalium turbulentum, quod ſæpiſſime in ſcripturis

† quàm

Aues cæli.

† perijt

Solem obſcurari.

A maris nomine figuratur. Vbi autem ipſum extremi & vniuerſalis iudicij ſit diſcrimen habendum, inter multos ſæpe quæritur: Conſtat nanque, quia cum deſcendēte ad iudicium domino, in ictu oculi fuerit omnium reſurrectio celebrata mortuorum, ſancti confeſtim rapiantur obuiam illi in aëra: Hoc etenim intelligitur Apoſtolus indicare cum ait: Quoniam ipſe dominus in iuſſu, & in voce archangeli & in tuba dei deſcendet de cælo, & mortui qui in Chriſto ſunt reſurgent primi, deinde nos qui viuimus qui relinquimur, ſimul rapiemur cum illis in nubibus obuiam domino in aëra. Vtrum autem & reprobi tunc ſublimius à terra leuentur obuiam Iudici venturo, an meritis peccatorum ita prægrauentur, vt quamuis immortalia corpora habentes ad altiora nequeant eleuari, & præſidentte ad iudicandum domino ſancti in ſublimi à dextris eius, ipſi autem in inferioribus aſſiſtant à ſiniſtris, tūc potius apparebit. Si vero tunc ignis ille maximus & altiſſimus vniuerſam terræ ſuperficiem operit, & reſuſcitati à mortuis iniuſti nequeunt in ſublime raptari, cōſtat eos vtpote in terra poſitos igni circundatos Iudicis expectare ſententiam. Sed an illo vrantur qui non per illum caſtigandi, ſed æterno potius ſunt igne damnandi, quis præiudicare audeat? Nanque aliquos electorum eo purgari à leuioribus quibuſdam admiſſis & beatus Auguſtinus in libro de ciuitate dei viceſimo ex prophetarum dictis intelligit. Et ſanctus Papa Gregorius in homilijs euangelij, exponēs illud Pſalmographi: Ignis in conſpectu eius ardebit. Et: In circuitu eius tempeſtas valida: Diſtrictionem quippe, inquit, tantæ iuſtitiæ tempeſtas ignisq́ comitantur, quia tempeſtas examinat quos ignis exurat. Satis autem clarum eſt, quia raptis ad vocem tubæ obuiam domino in aëra perfectis ſeruis illius, conflagratio mundana non noceat, ſi trium puerorum mortalia adhuc corpora circunpoſitus camini ignis tangere nequiuit. Verum in hijs omnibus vtilius eſt cuiq; cautum ſe diſtricti iudicis præbere

B conſpectibus, quàm de iudicij illius modo locove diſcutere. Sane quod Apoſtolus cum dixiſſet: rapiemur cum illis in nubibus obuiam domino in aëra, ſubdidit, dicens: Et ſic ſemper cum domino erimus, non ſic accipiendum eſt, tanquam in aëre nos dixerit ſemper cum domino eſſe manſuros, quia nec ipſe vtique ibi manebit, †quia veniens tranſiturus eſt. Venienti quippe ibitur obuiam, non manenti. Sed ita cum domino erimus, id eſt, ſic erimus habentes corpora ſempiterna, vbicunque cum illo fuerimus.

Ignis officium qui terram ſit operturus

†quà

DE SEPTIMA ET OCTAVA AETATE SECVLI FVTVRI. Caput LXX.

ET hæc eſt octaua illa ætas ſemper amanda, ſperanda, ſuſpiranda fidelibus, quādo eorum animas Chriſtus incorruptibilium corporum munere donatas, ad perceptionem regni cæleſtis, contemplationemq́ diuinæ ſiue maieſtatis inducat, non auferens gloriam, quam exutæ corporibus à ſuæ quæque egreſſionis tempore beata in requie perceperant, ſed maiore illas gloria etiam corporum redditorum ac cumulans: in cuius continuatæ, & non interruptæ beatitudinis typum, Moſes cum ſex illos dies primos, quibus factus eſt mundus, à luce & mane inchoatos, ad veſperum terminatos dixiſſet, in ſeptimo, quo requieuit deus ab operibus ſuis, ſolius mane, non autem & veſperæ fecit mentionem. Sed cuncta quæ de eo commemoranda putauit, æternæ requiei & benedictionis luce concluſit. Quia ſicut & ſupra meminimus, cunctæ huius ſeculi ętates ſex, in quibus iuſti domino cooperante bonis operibus inſiſtunt, ita ſunt ſuperna ordinatione diſpoſitæ, vt in primordijs ſuis ſingulæ aliquid lætarum rerum habentes, non paruis ærumnarū tenebris, preſſurarumq́ conſummantur. Requies vero animarum, quam pro bonis operibus in futuro ſeculo percipiunt, nulla vnquam curæ alicuius anxietate turbata deficiet, ſed vbi tempus iudicij & reſurrectionis aduenerit, glorioſiore perpetuæ beatitudinis perfectione complebitur. Comparatur hijs ætatibus ſacratiſſimum dominicæ paſſionis, ſepulturæ, & reſurrectionis tempus: Legimus enim ſcribente Euangeliſta Iohanne, quia

Chriſtus ante ſex dies paſchæ venit Bethaniam, vbi deuotæ mulieris officio Iudas C offenſus, prodidit eum ſacerdotum principibus. In craſtinum autem ipſe veniens in aſino Hieroſolymam cum turba deo laudes canentium, per continuos quinq; dies inſidioſis eorum quæſtionibus appetitus, ſexta demum die crucifixus eſt: ſeptima requieuit in ſepulchro: octaua autem, id eſt, vna ſabbati, reſurrexit à mortuis: Quia præteritis quinq; mundi huius ætatibus, ſancti nunquam reproborum inſidias & odia pati ceſſarunt. At in ſexta, quam dominus ſua incarnatione confirmare in fide, ſua paſſione redimere ab inferis, ſua reſurrectione & aſcenſione ad ſpem & dilectionem regni cæleſtis aſcendere dignatus eſt, eximior beatorum martyrum virtus atrociora ab infidelibus perſecutionum bella tolerauit. Sed hæc tanto fortius vincere, quanto certius nouere pro illo ſe pati, qui ſecum paſſo prius latroni, ſed tunc cõfeſſori, promiſit: hodie mecum eris in paradiſo. Quæ beatiſſima paradiſi requies, quia non alium finem quàm glorificæ reſurrectionis habet initium, hoc ſignificare volens euangeliſta Matthæus, cum dominum ſexta feria paſſum, & ſabbato ſepultum eſſe ſcripſiſſet, dicturus de reſurrectione ſic incipit: Veſpere autem ſabbati, quæ

Matth. 28. luceſcit in prima ſabbati, venit Maria Magdalene & altera Maria videre ſepulchrũ. Veſperam quippe ſabbati, quo dominus in ſepulchro quieuit, non in noctem teneb reſcere, ſed luceſcere dicit in vna ſabbati, quia videlicet idem eius ſepulchrum non corruptiõe ſuſcepti corporis attaminandũ, ſed ſicut Iſaias ait: Et erit ſepulchrũ eius glorioſum, cito reſurrectionis erat virtute ſublimandum: quia noſtra quoq; requies poſt exuta corpora animarum non aliquibus angorum eſt obſcuranda tenebris, ſed ſolis veræ & perpetuæ lucis ſuſcipienda & accumulanda in fine muneribus. Hęc eſt magna illa & ſingularis octaua, pro qua ſextus & vndecimus Pſalmi ſcribuntur: cuius & verba dierum ita recordantur. Porrò Marathias & Heliphalu & alij Leuitarum in citharis pro octaua canebant Epinicion, id eſt, victori domino in perpe- D tuum venturę Ogdoadis, atq; iudicij laudes canebant. Epinicion quippe triumphũ, palmamq́; ſignificat. Vel de reſurrectionis Chriſti myſterio prophetabãt, quæ merito ſingularis & magna vocatur octaua, quia omnis labentis ſeculi dies octaua ita eſt poſt ſeptimum ſabbati octaua, vt ipſa ſit etiam prima ſeptimanę ſequentis. Quo modo autem prima totius ſeculi dies ita fuit prima, vt non haberet aliquos VII. pręcedentes quibus eſſet octaua, & ideo ſingulariter prima eſt, ita ſingulariter non ſolum magna, ſed & octaua eſt dies futuræ reſurrectionis, quia ſic poſt ſeptimam ſabbati proximi ventura eſt octaua, vt non aliquos habeat dies ſequentes, quibus poſſit fieri prima, ſed ipſa vna maneat cæleſti luce perennis: Vnde bene propheta viſi-

Octaua in ſcripturis. onem huius diei ſitiens, vnam eam vocat dicens: Quia melior eſt dies vna in atrijs tuis ſuper milia. Cum ergo octauam in ſcripturis legimus, ſciamus myſtice & diem & ætatem poſſe intelligi, quia & dominus octaua die, id eſt, poſt ſeptimam ſabbati reſurrexit à mortuis. Et nos non ſolum poſt ſeptem volubilis huius ſeculi dies, ſed etiam poſt ſæpe memoratas ſeptem ætates in octaua ætate ſimul & die reſurgemus. Quæ vitæ dies in ſe quidem ipſa manſit ſemper, manet & manebit æterna, ſed nobis tunc incipiet, cum ad eam videndam meruerimus intrare, vbi quo actu occupen-

Pſalm. 83. tur ſancti, perfecta ſpiritus & carnis immortalitate renouati, teſtatur Pſalmiſta, q deo per laudem amoris canit: Beati qui habitant in domo tua domine, in ſeculum ſeculi laudabunt te. Quo viſu delectentur, idem conſequenter exponit: etenim benedictionem dabit, qui legem dedit, ambulabunt de virtute in virtutem, videbitur deus deorum in Sion. Quales ad hanc venire poſſint, ipſe qui eſt via, veritas & vita teſtatur dominus: Beati mundo corde, quoniam ipſi deum videbunt. Ergo noſter libellus de volubili ac fluctiuago temporum lapſu deſcriptus, oportunum de æterna ſtabilitate, ac ſtabili æternitate habeat finem. Quem rogo ſi qui lectione dignum rati fuerint, me ſuis in precibus domino commendent, piaq́; apud deum & proximos quantum valent agant induſtria, vt poſt temporales cæleſtium actionum ſudores, æternam cuncti cæleſtium præmiorum mereamur accipere palmam.

A IOHANNES NOVIOMAGVS LECTORI. S. P.

INuenimus & hoc opuſculum in eodem codice & eadem uetuſtate & literarum forma ſcriptum ad Vuicrhedam anglicanæ eccleſiæ preſbyterũ. Quod quoniam Beda ipſe ſuperiori operi ſubiecit, & eiuſdem eſt argumenti: nec alterius eſt, quod phraſis quoq; oſtendit, quàm huius ſcriptoris: operepretium igitur uidebatur ut una cum alijs, quæ hic ſtatim ſequuntur ſuperioribus, addamus, priuſquam circulos decennouenales, ab annis domini ad noſtra uſque tempora ponamus, quorum hæc opuſcula ſunt paraſceue quædam. Argumentum uero eſt idem quod tractauit Dionyſius Romanus, cognomento exiguus, uidelicet de uetuſta ordinatione habita inter epiſcopos, diei paſchalis, circa quam ut ante quoq; teſtati ſumus, plurimum laborarunt.

REVERENDISSIMO AC SANCTISSIMO FRATI VVICRHEDAE PRESBYTERO, BEDA OPTABILEM IN DOMINO SALVTEM.

LIbenter accepi literas tuæ benignitatis amantiſſime in Chriſto frater, & capitula quæ rogaſti promptas deſcribere, ac tibi dirigere acceleraui, memor familiaritatis ac dulcedinis qua cum illo aduenirem me ſuſcepiſti. Sed & quæſtionem illam merito famoſam de hyſtoria eccleſiaſtica ſuper qua me interrogaſti præſentem, cui tũc breuiter vt potui reſpondi. Nunc latius explanare etiam ſtudui, hoc eſt, de æquinoctio verno, quod in libro præfato Anatholius antiſtes reuerentiſſimus, in XI. Calend. April. die annotaſſe perhibetur, cum cæteri Aegyptiorum magiſtri
B hoc magis in XII. Calendarum earundem die annotandum eſſe decernant. Dicit nanq; ſanctus Proterius Alexandriæ antiſtes eccleſiæ, ad beatiſſimum papam Leonem ſcribens de paſcha, & manifeſte quidem ſecũdum curſum ſolis, XXV. die mẽſis Famenoth, qui etiam XII. Calendas April. æquinoctium eſſe cognoſcitur. Sed non oportet ab hoc æquinoctio primi menſis exordium iuxta curſum lunæ prorſus affigere. Alioquin per omuia ſolis circulo lunæ diſcurſus concordare debuerat. Dicit & ſanctus Cirillus eiuſdem præſul eccleſiæ. Sol enim ipſe quotidie terræ mariq́; & clauditur in fine diei, & in diei initio aperitur, & finit ſol curſum totius anni, in XII. Calendas Aprilis. Vnde te merito ſicut & cæteros mouet ſtudioſos, quomodo Anatholius cum ſit & ipſe eruditione ac genere Aegyptius quaſi contrarius Aegypti doctoribus ſcribat æquinoctium idem in XII. Calendas Apriles occurrere ſolere. Eſt ergo, inquiens, in primo anno initium primi menſis, quando ex X. & IX. Annorũ circuli initium, ſecundũ Aegyptios quidẽ mẽſis famenoth XXVI. die, Secundum Romanos vero XI. Calendas Aprilis in qua die inuenitur ſol non ſolum conſcendiſſe primam partem, verumetiam quadram iam in eadem die habere idem in prima ex XII. partibus. Hæc autem particula, id eſt, vernale eſt æquinoctium, & ipſa eſt initium menſium, & caput circuli, & abſolutio ſtellarum, curſusq́; planetæ, id eſt, vagæ, dicuntur, ac finis XII. particulæ, & totius circuli terminus, ſed facillime ratione poſſe credo doceri, non eum cæteris Aegypti & orientis præceptoribus in hoc eſſe contrarium. Facit enim ratio quadrantis (quem biſſextum vocant) vt ſol æquinoctialem ſui curſus locum in ſignifero circulo, nũc in primo exortu ſuo, nunc in meridie, nunc in occaſu, nunc media nocte conprehendat, & quotiens mane vel meridie fieri æquinoctium contigerit, ad XII. Calendarnm Aprilium, quotiens autem veſperi, vel media nocte ad XI. Calendarum earundem diem pertinet. Abſque enim contradictione nox omnis ex quo dominus à mortuis reſurrexit, ſequentis diei temporibus anteponitur, non autem præcedentis apponitur. Vnde conſulte Anatholius non vetat in XI. ſed ante X. Calendarum Aprilium paſcha celebrari, cum ipſe in eodem libro diligenter ex antiquorum pariter & nouorum patrum ſcriptis aſſirmet, Ante tranſcenſum æquinoctij paſcha agi non poſſe:

Ipſe enim ſibi teſtis erat, quod ſcribens non prima ſedis ęquinoctialis tempora, ſed C
vltima ſignauit, hoc eſt, ea à quibus paſchæ celebrationem incipere poſſe nouerat.
Cum enim ſecundo vel tertio anno poſt biſſextum paſchæ dies dominicus in XI.
Calendarum Aprilium occurrerit, conſtat nimirum quod cum æquinoctio paſchę
tempus inchoatur. Cuius ceremoniæ partes celebrantur eiuſdem prima noctis:
quamuis illa mediante, vel etiam inchoante perfici æquinoctium nullus ambigit:
eo quod profecto dominicæ, ipſam reſurrectionis rite celebrari horam, quæ dilucu
lo facta eſt: & vt patententer animaduertas, quod Anatholius veſpertinum ſpeciali
ter æquinoctium ſcribat, à quo paſcha incipere poteſt, quodq; ad XII. Calendarum
Aprilium regulariter reſpicit: Attende quid in ſequentibus ex antiquorum ſenten-
tia patrum annotat. Cum enim ſunt duo æquinoctia veris & autumni æquis ſpatijs
direpta, & XIIII. die primi menſis ſit ſtatuta ſolennitas poſt veſperam quando luna
ſoli appoſita è regione deprehenditur, ſicut etiam oculis probare licet. Inuenitur
itaq; vernalis ęquinoctij partem ſol obtinens, luna vero autumnalis. Quid ergo mi
randum ſi in XI. Calendarum Aprilium æquinoctium fieri dicat, cum de illa lo-
quens hora declarat, quando occidenté ad veſperam ſole, luna econtrario ſuum at-
tollit exortum, vbi pariter intuēdum, quod æquinoctia veris & autumni æquis ſpa
tijs dixit eſſe direpta. Et inde colligendum quod ab æquinoctio ad æquinoctium di
midium anni computare debeamus, atq; autumnale XIII. Calend. Octob. annota-
ré, centum videlicet & octoginta duobus diebus e vernali diſcretum, quod eſſe ve-
riſſimum etiam horologica docet inſpectio, maxime cum hanc æquiſſimam anni
inter æquinoctiorum direptionem antiquiſſimi & eruditiſſimi doctoris Ariſtote-
lis verbis aſtruat, q fuit vnus ex illis LXX. illuſtribus ſcripturę ſacræ interpretibus.
Quod autem idem ait Anatholius in qua die inuenitur ſol, non ſolum conſcendiſſe
primam partem, verumetiam quadram iam habere in ea die, id eſt, in prima & XII. D
partibus, XII. partes XII. ſigna horoſcopij nominant, quæ tricenis diebus & paucis
inſuper horis ſolem ſingula tenent. Vnde & Maro de ijſdem dicit: Idcirco certis
dimenſum partibus orbem. Per duodena regit mundi ſol aureus aſtra: Quarum vi
delicet partium prima & iuxta naturam à loca æquinoctij vernalis incipit. Hæc au-
tem prima & XII. vernale eſt æquinoctium, quia nimirum partes eiuſdem initium
ſcilicet vbi ſol primo poſitus eſt, ipſum tenet æquinoctium, recte præmittit ſolem
in ea die non ſolum conſcendiſſe primam partem, verumetiam quadram iam in
ea die habere. Quia quotiens æquinoctiale tempus iuxta rationem præfatam in
XI. Calendarum Aprilium incidit, totiens in ipſo temporis momento illa quarta
pars diei, quæ annuatim accreſcere ſolet, ſecundum naturam perfecta eſſe dinoſci-
tur. Nam cum XII. Calendarum earundem die contigit æquinoctium tum in ipſo
æque die, & in ipſa æquinoctiali hora quadrans idem expletur. Ideo autem addi-
mus naturaliter quia conſuetudinis eſt humanę, varijs illum temporibus anni pro-
ut cuilibet generi placuit inſerere. Naturalis vero eſt rationis in completione & cir
culis ſolis adijci, quia circulus ſignauit in ea quam vt ſupra propoſuimus ſententia,
dicens: Et finit ſol curſum totius anni, in XII. Calend. April. & ne quis forte nos nō
cōtendat in hac Anatholij ſententia. Hoc quod ipſe ſenſit intelligere potuiſſe, libet
pauca annectere quæ de ijſdem partibus & æquinoctio vir doctiſſimus Victor Ca
puanæ vrbis antiſtes deſcribebat. Cæleſtis, inquit, circulus per quem ſol & luna &
ſtellæ, quæ planete appellantur: contra impetum totius cæli proprio motu ferun-
tur, per duodecim partes, iudicio eſt ſapientiæ diſtributus. Quibus peractis CCC
LXV. die, quo toto tempore annus expletur, dum ſol repetierit circuli ſupradicti pri
mæ partis initium, oritur anni principium, quod fit à XII. Calendarum Aprilium
die vſque ad XI. Sæpe enim veſpere, interdum nocte, nonnunquam ipſa Calenda-
rum XI. Aprilium die prouenire deprehenditur. Vicesima igitur die ſexta Martis
menſis ſecundum Alexandrinos, hoc eſt, iuxta Latinos XII. vel XI. Calendarum
Aprilium die fit, iuxta ſolis curſum primi menſis initium, ne quis nos inconſtantiæ
velit arguere, quod velut ſub ambiguo fluctuantis diem primi menſis minime de-

A finiamus. Huiuſmodi obiurgator aut potius inqſitor ſciat, quod ſolertiſſima à ſepti
ma diei hora, horam primam alterius diei docet incipere, & cum ſit XXV. dies Mar
tis menſis, XII. Calendarum Aprilium, ſi veſpere eiuſdem diei ſol ſpatium primæ
partis illuſtret, iam XXVI. aſſcribitur. Aegyptiaca vt diximus traditione ſubtili, &
ſine dubitatione probabili, & poſt pauca: Igitur luna, inquit, ſi XIIII. reperitur, ſole
in prima parte ſui circuli conſtituto, iure primi menſis aſſcribit. Si vero prius XIIII.
luna hoc pleno lumine orbis effulſerit, quam ſol memoratam primam partem cir-
culi ſui contigerit, XII. menſis eſſe reperitur vel reputabitur. Et ita quotiens ita con
tigit, ſolemnitas differtur ad alterum plenilunium, quam venire neceſſe eſt adhuc ſo-
le in prima parte de duodecim circuli partibus conſtituto. Hæc de verbis beati Vi-
ctoris aſſumere placuit, quatenus ſententia ſancti patris Anatholij, quæ & in ipſius
opere paſchali, & in hiſtoria eccleſiaſtica pleriſq; obſcura eſt, per eius tibi dicta cla-
rior redderetur. Sed neq; hoc prætereundum, quod ſunt quæ contendunt Anatho
lium in hac ſententia nequaquam vndecimum, ſed octauum Calendarum Aprili-
um diem poſuiſſe dicentes: cum hanc ſententiam in hiſtoria eccleſiaſtica poneret di
em pro diem mutuaſſe, & quod cætera bene ac philoſophicæ poſita viderit, vno
verbo corrigere voluiſſe, quod in ea minus perfecta dictum conſpexerit, ne illum
videlicet quem laudare propoſuerat, palam notabilem monſtraret, ſi eius pura &
vt ipſe ſcripſerat ſuis videret hiſtorijs. Sed mirum ſi Euſebius tam circũſpectus ſer
mone, & ſenſus ſcriptor: intãtum laudes aliorum potuit eſſe cupidus, vt eorum ſcri
pturis deflagrans, ea quæ non dixerant illos dixiſſe finxerit, nec formidant argui,
poſtquam lectoris ſui integra eorum opuſcula perſcrutarentur. Atque quæ ipſe de
his aſſumpſerat: aliter in ſuis autoribus poſita offendiſſent. Mirum ſi Victorē cuius
dicta poſuimus virum æque eruditionis eximiæ talis impoſitura latuit, qui in alio
opere ſcribens de paſcha, hanc eandem ſententiam Anatholij de hiſtoria eccleſia-
B ſtica quaſi iure laudabilem ac memorabilem aſſumens, vbi oportunum reprobatur
inſeruit, & ipſe vndecimum in ea non octauum Calendarum Aprilium ſcribens di
em. Sed & Dionyſius cognitione exiguus ſcientia præcipuus, mirum quare vel ipſe
in epiſtolis ſuis paſchalibus Anathalij ſuffragium de hiſtoria eccleſiaſtica flagita-
ret, ſi eius ibi dicta ſciret falſata, quem vt græcæ etiam linguæ peritiſſimum qualiter
hæc ſint primo edita latere non potuit attentio. Sed quia menſis hic vnde ſumat
exordium, vel vbi terminentur, euidenter ibi idem in Moyſi ſcriptis non colligi-
tur. Præfati venerabiles CCCXVIII. pontifices antiqui moris obſeruantiam, & ex-
inde à ſancto Moyſe traditam, ſicut in VII. libro eccleſiaſticæ hiſtoriæ fertur ſoler-
tius inueſtigantes. Ab VIII. Iduum Martiarum vſq; in diem nonarum Aprilium na
tam lunam facere dixerunt primi menſis initium, & XII. Calendarum Aprilium vſ
que ad XIIII. Calend. Mai. lunam XIIII. ſolertius inquirendam. Itaque veriſimile
videtur, Euſebium quidem quod in græca autoritate inueniret, fideliter ſuis indi-
diſſe hiſtorijs. Ipſum vero libellum Anatholij poſtmodum in aliquibus latinorum
exemplaribus eſſe corruptum, eorum nimirum fraude, qui paſchæ verum tempus
ignorantes erroneam ſuam tanti patris autoritate defendere geſtirent. Sed quærũt
illi qui Euſebium magis vnam emendaſſe ſententiam, quam alibi quilibet totũ Ana
tholij putant infalſaſſe libellum, quomodo in illo libello ſit ſcriptum. Sed quid mirũ
ſi in XI. luna errauerint qui III. dies addiderunt ante æquinoctium, in quibus pa-
ſcha immolari poſſe definiunt, quod certum omnimodis putari abſurdum. Quibus
reſpondendum quia Anatholius potuerit noſſe plurimos qui ſic vel ſic de paſcha
ſenſerint, nec tamen ad noſtram notitiam peruenerint. Et econtra quærendum ab
eis quomodo in ipſo libello ſit ſcriptum. Eſt ergo in primo initium primi menſis,
quod XIX. annorum circuli initium ſecundum Aegyptios quidem menſis Fami-
noth XXVII. die, iuxta Macedones vero diſtri menſis XXII. Secundum Romanos
Martis vero menſis XXV. die idem VIII. Calendas Aprilis cum XXVI. dies menſis
Aegyptiorum Faminoth, & XXII. dies menſis Macedonum diſtri non ſit VIII. Ca
lendarum Aprilium, ſed IX. Calend. April. Nonne veriſimilimum apparet, quàm

ſit falſata ſentẽtia, vbi ipſe qui VIII. Calend. pro IX. Calend. April. mutauit. Oblitus C
eſt etiam Aegyptiorum vel Græcorum menſium ſtatum mutare. Sed his quæ mi-
nus nota erant manere permiſit vt fuerunt, illud ſolummodo quod ſuis ſibiq; vſibi-
le erat mutauit. Quid ſane horum ſit verius, illi potius qui Anatholium græcum le
gunt, videant. Verum ſi Euſebius vnam ſententiam ſeu quælibet totum ipſum li-
bellum à ſuo ſtatu mutauerit. Conſtat autem abſque vlla dubietate quamuis pluri-
ma verterit æquinoctium octaua Calendarum Aprilium die nequaquam poſſe re-
periri. Quod in conſpectione horologica ex aperta ratione probabitur. Regula enĩ
tenet eccleſiaſticę obſeruationis, quæ & edictis patrum priorum & clarius eſt Nice
no probata concilio, vt paſchæ dies dominicus ab XI. Calendarum Aprilium vſq;
in VII. Calendarum Maiarum diem quæratur. Item catholicæ inſtitutionis regula
præcipit, vt ante vernalis æquinoctij traanſcenſum paſcha non celebretur. Qui er-
go VIII. Calendarum Aprilium putat eſſe æquinoctium, neceſſe eſt idem aut ante
æquinoctium paſcha celebrari licitum dicat, aut ante VII. Calendarum diem paſcha
celebrari licitum neget. Ipſum quoq; paſcha quod dominus pridie quàm pateretur
cum diſcipulis fecit, aut nona Calendarum Aprilium die non fuiſſe, aut ante æqui-
noctium fuiſſe confirmet.

PRimo anno circuli decennouenalis XXX. eſt luna in XI. Calendarum Apriliũ,
eodemq; anno luna XIIII. quinta die Calendarũ Aprilium, id eſt, Nonas Apri
les: iungeq; ad XXX. & ſume regulares mẽſis Aprilis, eo anno quo XIIII. luna Apri
lem incurrat. Eo vero quo menſe Martis luna XIIII. incurrit, tarde Martis regula-
res XXXVI. Ex epactis vtiq; agnoſcis facillime, vtrum in Martium an in Aprilem,
luna XIIII. eueniat. Si enĩ plus XV. aut minus V. epactis habes, Aprili luna XIIII. cõ
putatur. Tene ergo regulares in Aprili XXXV. & ſubtrahe epactas ſemper eius an
ni, & quod remanſerit, ipſa eſt dies lunæ XIIII. vtputa tertio anno circuli decenno- D
uenalis XXII. erunt epactæ, tolle XXII. de XXXV. & remanent XIII. tertiadecima
die menſis Aprilis, id eſt, Idus Aprilis luna XIIII. occurrit. Si vero feriam quæras
XIIII. lunæ, adde concurrentes anni illius numero, qui relictus eſt, vtputa iſtis XIII.
qui in præſenti ſunt, in Aprili quoq; regulares VII. Hæc omnia collige & poſtea di
uide per ſeptenarium, & quod remanſerit ipſa eſt feria lunæ XIIII. & ſic facillime ad
diem dominicum peruenies. Menſe autem Martis tene regulares XXXVI. ſubtrahe
epactas anni illius, verbi gratia, ſecundo anno circuli decẽnouenalis XI. fiunt XXV.
XXV. die mẽſis eiuſdem, XIIII. luna aderit, id eſt, VIII. Calendarum Aprilium. Si ve
ro feriam eiuſdem diei requiras, adde numero præſcripto concurrentes anni illius
& regulares IIII. in Martio. Iis quoq; in vnum collectis partitoq; per ſeptenarium,
& quod remanſerit ipſe eſt dies lunæ XIIII. ſi nihil remanſerit VII. feria eſt. Igitur
ſi detractis epactis XXX. remanent tamen quodcunq; ſuper eſt, ipſe eſt dies menſis,
in quo XIIII. lunam reperies, vt eo anno quo IIII. epacte fiũt, abſume IIII. de XXXV.
& remanent XXXI. Tolle XXX. & remanet I. Prima die menſis XIIII. luna occur-
rit, id eſt, Calendas Apriles. Si deductis epactis XXX. tantum remanent, XIIII. die
menſis luna XIIII. euenit, quod ſemel intra XIX. Accidit annos, quando VI. epacte
aſcribuntur, & III. Calendarum Aprilium XIIII. luna prouenit. Vt te exemplis ad
inueniendã inſtruã feriam qua XIIII. occurrat luna, vtputa anno præſenti dñicę in-
carnationis DCCLXXVI. ſume epactas huius anni XXVI. detractiſq; eiuſdẽ XXXV.
regularibus & remanẽt, IX. & ecce IX. die mẽſis XIIII. luna erit. i. V. Idus April. iun
ge etiã concurrentes anni præſentis. i. I. ad IX. & fiunt X. & his adde VII. & fiunt
XVII. hos partire per VII. bis VII. XIIII. & remanent III. tertia feria erit. Luna XIIII.
IIII. XIII. V. XVI. VI. XVII. VII. XVIII. I. XIX. qui eſt dies paſchæ V. Idus April.
XIIII. luna IIII. Idus XV. III. Idus XVI. II. Idus XVII. Idus XV. IIII. XVIII. Calen-
das Maias XIX. Secundo anno poſt hunc VII. q̃a plus V. ſunt. & minus XV. ad Mar
tium pertinet XIIII. luna quam ſic requires. Sume regulares Martis menſis XXXVI.
detrahe ab eis VII. & remanent XXIX. viceſimonono Martis menſis, id eſt, IIII. Ca
lendarum Aprilium, XIIII. tibi luna occurrit. Ad inueniendam feriam, ſume eaſ-

dem XXIX. & adde eis concurrentes anni illius, id eſt, II. fiunt XXXI. In his quoq; adijce regulares IIII. & erit omnis ſumma XXXV. partire per VII. Quinquies enim VII. fiunt XXXV. & nihil remanet, quia ſeptima feria erit luna XIIII. IIII. Calendarũ Aprilium & XV. III. Calend. April. ipſe eſt dies dominicus paſchę, etiam per ſingulos circuli decennouenales annos. Semper his regularibus & hac ratione annuis epactarum detractis diebus, XIIII. ſine errore reperies lunam, & illis regularibus cõcurrente numero præſcripto iunctis. Feriam quoq; XIIII. lunæ reperies, & ſic computatis ferijs, quæ ſuperſunt ſeptimanæ illius, lunæ quoq; ætatem creſcentis ſingulis appone diebus, & tum ſimul locum lunæ, & ætatem certiſſime inuenies. Hæc dilecte comes proprio argumẽta labore deſcripſi tibimet, tu dic quo munere mecum certares hodie dum talia do tibi ſeſſus.

¶ *Enarratio dodrantis & ſemunciæ in partibus horarum, per quas lunaris luminis ratio cõputatur apud ſcriptores.*

FRAGMENTVM.

VNius ſemper horæ dodrante & ſemuntia tranſmiſſa, id eſt, diuiſio vnius horæ ſpatio, in XXIIII. ſemuntias, quia tot ſunt ſemũtiæ in libra plena: Iterumq; diuide XXIIII. in IIII. hoc eſt quater ſex, & ter VI. dodrans dicitur, ſemel vero quadrans, & hoc eſt quod ait vnius horæ dodrante, id eſt, tribus partibus X. & octo ſemuntijs. Quod vero & ſemiuntia ſex reliquarum ſemiuntiarum. Ad quadrantem pertinentium vnam voluit adiungi dodranti, vt eſſent XIX. ſemiuntiæ, quo æſtus oceani quotidie tardius veniret, tardiusq; recederet.

B

DE ORDINATIONE FERIARVM PASCHALIVM PER THEOPHILVM EPISCOPVM CAESARIENSEM AC RELIQVORVM EPISCOPORVM, SYNODVM.

POſt reſurrectionem vel aſcenſionem domini ſaluatoris apoſtoli quomodo paſcha deberent obſeruare, nihil ordinare potuerunt, quia diſperſi erant per vniuerſum mundum, & ad prædicandum occupati. Sed quacunque die XIIII. luna mẽſe Martio fuiſſet, paſcha celebrabant. Poſt tranſitum ergo de hoc mundo omnium apoſtolorum, per ſingulas prouintias diuerſa tenebant ieiunia. Nam galli quacunq; die VIII. Calendarum Aprilium fuiſſet, quando Chriſti reſurrectio tradebatur, ſemper paſcha celebrabant. In Italia vero alij XX. dies ieiunabant, alij VII. Orientales vero ſicut apoſtolos viderunt vt ſupra dictum eſt, decimaquarta luna, menſe Martis paſcha tenebant. Cum ergo hæ tales obſeruationes per ſingulas prouintias tenerentur, vnde meror erat ſacerdotibus, eo quod à quibus vna fides recte teneba tur, eorum diſſentirent ieiunia. Tunc papa Victor Romanæq; vrbis epiſcopus direxit autoritatem ad Theophilum cæſarienſis Palæſtinæq; antiſtitem, vt quomodo paſcha recto iure à cunctis catholicis celebraretur eccleſijs, inibi fieret ordinatio, vbi dominus & ſaluator mundi fuerat in carne verſatus. Percepta itaq; autoritate prædictus epiſcopus non ſolum de ſua prouintia, ſed etiam de diuerſis regionibus omnes epiſcopos euocauit. Vbi cum illa multitudo ſacerdotum couenit, tunc Theophilus epiſcopus protulit autoritatem ad ſe miſſam Victoris papæ: & quid ſibi operis fuiſſet iniunctum oſtendit. Tunc pariter omnes dixerunt epiſcopi, niſi prius q̃modo mundus fuerit à principio inueſtigatus, nihil poteſt de obſeruantia paſchę ſalubriter ordinari. Dixerunt ergo epiſcopi: Quem credimus factum fuiſſe in mun

do primum niſi dominicum diem. Theophilus epiſcopus dixit. Probate quod di- C
citis: Reſponderunt epiſcopi. Secundum ſcripturæ autoritatem factum eſt veſpere
& mane dies primus. Deinde II. III. IIII. V. VI. VII. In quo ſeptimo requieuit deus
ab omnibus operibus ſuis, quem diem ſabbatum appellauit. Ergo cum nouiſſimum
diem ſignet ſabbatum, quis poteſt eſſe primus, niſi dominicus dies? Theophilus epi
ſcopus dixit. Ecce de die dominico, quia primus ſit probaſtis, de tempore enim q̃d
dicitis? Quatuor enim mundi tempora accipiuntur: ver, æſtas, autumnus, hyems.
Quod ergo tempus primum factum in mundo: Epiſcopi reſponderunt, vernum,
Theophilus epiſcopus dixit. Probate quod dicitis: Et illi reſponderunt. Scriptum
eſt: Germinet terra fœni herbam ſecundum genus ſuum & ligni fructiferum, ferẽs
fructum ſuum. Hæc autem temporibus veris accipitur. Theophilus epiſcopus di-
xit, In quo loco caput mundi eſſe credititis? In principio temporis, an in medio tem
pore, aut in fine? Epiſciſcopi reſponderunt. In æquinoctio VIII. Calendarum Apri
lium. Theophilus epiſcopus dixit, Probate quod dicitis. Et illi reſponderunt: Scri-
ptum eſt quia fecit deus lucem, & vocauit deus lucem diem, & fecit deus tenebras,
& vocauit tenebras noctem, & diuiſit inter lucem & tenebras æquas partes. The-
ophilus dixit: Ecce de die vel tempore probaſtis, De luna quid vobis videtur? Vtrũ
creſcentem ac iam plenam, an imminutam à deo fuiſſe conſecratam. Epiſcopi reſpõ
derunt, plenam. Et ille, Probate quod dicitis: Reſponderunt, Et fecit duo luminaria
magna, & poſuit ea in firmamento cæli vt luceant ſuper terrã. Luminare maius in
inchoationem diei, luminare minus in inchoationem noctis, non poterat aliter niſi
eſſet plena. Nunc ergo inueſtigauimus, quomodo in principio factus fuerit mun-
dus, id eſt, die dominico. Verno tempore in æquinoctio, quod eſt VIII. Calenda-
rum Aprilium, luna plena per ipſum tantummodo tempus & elementa reſurgunt.
Theophilus dixit: Nunc igitur agendum eſt de ordinatione, quomodo debeamus D
paſcha tenere. Epiſcopi dixerũt, Nunquid poteſt dies dominicus præteriri, vt in eo
paſcha minime celebraretur, qui tot & talibus benedictionibus ſanctificatus eſt.
Theophilus dixit: Dicite ergo quibus & qualibus benedictionibus eum eſſe ſan-
ctificatum aſſeritis, vt ſcribere poſſimus. Epiſcopi dixerunt, Prima illi benedictio
eſt, quia in ipſo tenebræ ſunt remotę, & lux apparuit. Secunda eſt illi benedictio, q̃d
de terra Aegypti vel vt de tenebris peccatorum quaſi per fontem baptiſmi per ma-
re rubrum populus fuiſſet liberatus. Tertia illi benedictio eſt, quia in eodem die cæ
leſtis cibus manna hominibus datus eſt. Quarta illi benedictio eſt, quia Moyſes mã
dat ad populum: Sit vobis obſeruatus dies primus & nouiſſimus. Quinta illi bene-
dictio eſt, vt in CXVII. pſalmo dicit: Circundederunt me ſicut apes, & exarſerunt
ſicut ignis in ſpinis. De reſurrectione autem domini dicit: Hæc eſt dies quam fecit
dominus, exultemus & lętemur in ea, vſq; ad cornu altaris. Sexta illi benedictio eſt
quod in ipſa dominus reſurrexit. Vides ergo quia dies reſurrectionis dominicus
ſingulariter in paſcha teneri poſſit. Theophilus dicit, De tempore autem ad Moy-
ſen mandatum eſt à deo. Hic menſis erit vobis initium menſium, paſcha facite in eo.
Omnes ergo XXX. dies à domino conſecrati ſunt. Epiſcopi dixerunt, Iam ſuperi-
us dedimus reſponſum, principium mundi eſſe æquinoctium VIII. Calendarũ Apri
lium. Et ab VIII. Calend. April. vſque in VIII. Calendas Maias, legimus eſſe conſe-
cratos. Theophilus dixit: Ecce impium non eſt, vt paſſio dominica, tantum ſacramẽ
ti myſterium, extra limitem excludatur. Paſſus nanque dominus ab XI. Calenda-
rum Aprilium, qua nocte à Iudæis traditus eſt, & ab VII. Calend. reſurrexit, quomo
do ergo tres dies extra terminum excluduntur. Omnes epiſcopi dixerunt, Nulla
ratione fieri debet, vt tantum ſacramẽtum extra limitem excludatur, ſed hi tres dies
intra terminũ inducantur, & de ſubter retrahere conſtitutum eſt. Ergo in illa ſyno-
do ab XI. Calendarum Aprilium vſq; in XI. Calendarum Maiarum, paſcha debent
ſeruare, & nec ante nec poſtea cuicunq; conſtitutum limitem tranſgredi liceat. Si-
militer & de luna præceptum diuinum teneatur. Mandatum eſt per Moyſen: Sit vo

bis obſeruatum à decimaquarta luna vſq; XXI. Has ergo VII. lunas ſimiliter in paſcha tenendo conſtat fuiſſe, conſecrata ſunt. Quando ergo ſit intra illum limitem ab vndecimo Calendarum Aprilium vſque in XI. Calend. Mai. dies dominicus, & luna ex illis octauo ſanctificata, Paſcha nobis viſum eſt celebrare. Omnis paſchalis luna cuiuſcunque ætatis eſt, ſi detrahis ab ea ſeptem, fiet tibi ætas lunæ, quæ ſit in initio quadrageſimæ. Verbi gratia. Si XV. luna eſt paſchalis, tolle de quindecim duodecim, & remanent III. Tertia eſt luna in initio quadrageſimæ, eo anno quo XV. luna eſt die dominico paſchæ, & cætera ſimiliter. Memento quod anno biſſextili lunæ Februarij menſis XXX. dies, & tamen luna Martij mēſis XXX. dies habeat, ſicut ſemper habet, ne paſchalis lunæ ratio vacillet.

SEQVVNTVR CANONES ANNALIVM, LVNARIVM AC DECENNOVENALIVM CIRCVLORVM.

Si noſſe vis quotus ſit annus ſecundum Græcos duntaxat, multiplica XV. per CCCCXVIII, fiunt VIMCCLXX. adde indictiones anni cuius volueris, quæ præſentis anni II. eſſe comprobatur, & fiunt VICCLXXVI.

¶Si noſſe vis indictionem quota ſit, ſume annos ab Adam quos habueris, & eos partire per XV. quot remanent, tanta eſt indictio: ſi nihil remanet, XV. eſt.

¶Si noſſe vis quotus ſit circulus ſolis, ſume iam dictos annos, & eos partire per XXVIII. & quot remanent, tantus eſt circulus ſolis.

B ¶Si vis ſcire quid ſit concurrens, ſume circulum ſolarem, qui nunc XXVIII. eſſe comprobatur, & quartam eiuſdem numeri ipſi adijcias, partire per ſeptem, & quot remanent, tantus eſt concurrens in IX. Calendarum Aprilium.

¶Si noſſe vis quotus ſit circulus lunæ, ſume annos ab Adam, & hos partire per XIX. & quot remanent, totus eſt circulus.

¶Si vis ſcire quota eſt epacta, ſume annos decennouenales quot fuerint, & de ipſis ſubtrahe ſemper vnum, & illos alios multiplica per XI. & poſtea partire per XXX. & quot remanent, tota eſt epacta.

¶Si noſſe vis, quotus ſit annus ab Incarnatione domini noſtri Ieſu Chriſti, ſcito quot fuerint ordines indictionū, vtputa quinto anno Tyberij principis XLVI. hos per XV. multiplica, fiunt DCXC. adde regulares XII. quia quarta indictiōe ſecūdum Dionyſium dominus natus eſt: & indictione anni cui volueris, vtputa in præſenti vna fiunt DCCIII. Iſti ſunt anni natiuitatis domini.

¶Si vis quota ſit indictio ſcire, ſume annos ab Incarnatione domi, id eſt, DCCLXXV. his ſemper adijce III. fiunt DCCLXXVIII. hos partire per XV. remanent XIII. tertiadecima eſt indictio anni præſentis, ſi nihil remanet, XV. eſt.

¶Si noſſe vis quotus ſit circulus lunæ, ſume annos domini, vtputa DCCLXXIIII. & ſubtrahe ſemper duo, & remanent DCCLXII. hos pertire per X. & IX. remanerit duo, ſecundus circulus lunæ decennouenalis eſt, quotiens nihil remanet, nonusdecimus eſt.

¶Si vis ſcire quotæ ſint epactæ, computa à primo anno decennouenali, vſque in diem quem volueris, vtputa in quintum annum. Dimitte ſemper vnum, remanent IIII. multiplica per IIII. annos XI. annuas epactas, & facies quater vndecim XLIIII. XIIII. eſt epacta in ſecundo circulo decennouenalis. Ita per omnes X. & IX. annos ſub hac breuiatione computabis.

¶Si noſſe vis adiectiones, id eſt, cōcurrentes ſeptimanæ dies, ſume annos ab Incarnatione domini quot fuerint, vtputa DCCLXIIII. per indictionem ſecūdam, & an

norum qui fuerint quartam partem ſemper ipſis adde, id eſt, nunc CXC. & I. fiunt ſimul DCCCCLV. his adde regulares IIII. & fiunt DCCCCLIX. hos partire per ſeptẽ, remanent ſeptem. Septem ſunt epactæ ſolis, id eſt, concurrentes ſeptimanæ dies, p ſuperſcriptas indictiones II. C

¶Si vis ſcire quotus ſit annus cycli X. & IX. annorum, ſume annos domini quot fuerint, vt puta DCCLXIIII. & vnum ſemper adijce, & fiunt DCCLXV. Hos partire p X. & IX. remanent V. quintus eſt annus cycli decennouenalis, q ſi nihil remanſerit, nonusdecimus eſt.

¶Si noſſe vis quota ſit indictio, ſume annum domini & adijce III. partire per XV. & quod remanet ipſa eſt indictio anni præſentis.

¶Si vis ſcire quotæ ſint epactæ lunares, partire annos domini per X. & IX. & qd remanet, multiplica per XI. Item partire per XXX. & remanent epactæ.

¶Si noſſe vis concurrentes ſeptimanæ dies, ſume annum domini, & eorũdem annorum qui fuerint, quartum ſemper adijce ſuper annum domini. His quoque IIII. adde, quia quinque concurrentes fuerunt natiuitatis domini: hos partire per VII. & remanent epactæ ſolis.

¶Si vis ſcire quotus ſit annus circuli decennouenalis, ſume annum domini, & vnum addens, quia ſecundo eiuſdem anno natus eſt, partire per X. & IX. & quod remanſerit ipſe eſt annus circuli decennouenalis.

¶Si noſſe vis quotus cyclus lunaris eſt, ſume annos domini & vnum, diuide per IX. & quod remanſerit, ipſe eſt annus circuli lunaris.

¶Si vis ſcire biſſextilem annum, partire annum domini per IIII. quantum remanſerit, tot anni à biſſexti.

¶Si noſſe vis quot punctos vnaquæque luna in die luceat ſecundum Romanos, ſume dies à Ianuario, vt puta in Non. Martij. LXVI. Vide quotus ſit cyclus lunæ, vt puta VI. multiplica ipſum circulum lunæ quinquies, fiunt LXXV. adde ad dies CC. Ianuarij, fiunt CXV. de LX. bis. CXX. remanent VI. ipſi ſunt puncti lunæ ipſius quod luxerit, id eſt, hora & punctus horæ ſecundæ. D

¶Si ipſam lunam vis inuenire, memento quod habueris in ſumma, antequam per XL. partireris, & quotiens deduxiſti XL. tot aſſes adijcias ad ſummam eandem, & iterum multiplicatum circulum lunæ ſexies, iunges ad ſummam, deinde per XXX. & lunam eiuſdem diei inuenies.

¶Si vis ſcire initium quadrageſimæ quando annus communis eſt, require à Paſcha, vſque in Idus Apriles, quot dies ibidem inueneris, totidem computa dies à Calend. Mart. retro, hoc erit initium quadrageſimæ. Quando vero emboliſmalis annus fuerit, computa à pridie Iduum April. vſque in Paſcha, & quot dies ibidem habueris, totidem dies require à Calend. Mart. ante, & hoc erit initium quadrageſimæ. Et hoc nolo te fallere, quia cõmunibus annis Paſcha ſemper ante pridie Idus Aprilis habetur: emboliſmus ſemper antea extenditur.

Si vis ſcire quota ſit epacta anno quo volueris, computa quota ſit luna in XI. Calend. Aprilis, & ipſa luna erit epacta. Verbi gratia, ſi luna fuerit IX. in XI. Calend. April. ipſa erit epacta, vel quo numero lunam inueneris, ipſum numerum epacta habebit. In quali autem articulo vel iunctura in eodem anno epactam habueris, ibi ipſo terminum paſchalem & cyclum lunæ ibidem tenebis.

¶Si vis ſcire quota ſit luna in initio quadrageſimæ, computa in quo volueris anno, in quota feria euenerit terminus paſchalis, & in ipſa feria incipe, & computa à ſecunda luna per ſingulas ferias, vſque in dominicam, & quomodo ibi lunam inueneris, ſic erit initio quadrageſimæ. Similiter & in rogationes lunam computa, in ipſa feria à XX. prima vſque in ſecũda feria poſt dominicam, & quomodo ibi inueneris, ita erit luna rogationis. Si in XI. Calend. April. fuerit luna, XV. ſeu XIIII. aut XIII. vel minus in ipſa lunatione poteris paſcha celebrare, Sin autem in XI. Calend. April. fu

A erit à XVI. aut XVII. vel amplius in ipſa lunatione, nullo modo poteris paſcha celebrare, niſi peracta ipſa lunatione & alia ſubſequente, paſcha in illa lunatione ſine vlla ambiguitate poteris celebrare. Si vero i VIII. Idus Martij fuerit nata luna, aut poſt VII. Idus Mar. vſq; in nonas April. in ipſa lunatione paſcha nullo modo celebrabis.

¶Si vis ſcire quota ſit luna initio quadrageſimæ, ſume lunam paſchæ anni cui volueris, & tolle inde ſemper XII. & quot remanent, tota luna erit initio quadrageſimæ. Verbi gratia. Si XV. erit luna paſchæ, tolle inde XII. remanent III. tertia erit luna in initio quadrageſimæ.

¶Si vis ſcire quãdo biſſextus ſit, ſume annum domini, vt eſt annus præſens DCLXXXVIII. hos partire per IIII. ſi nihil remanſerit, biſſextus eſt. Si autem I. aut III. aut II. remanſerint, biſſextus non eſt. Et ne tibi ſorſitan aliqua caligo erroris occurrat per omnem computum quem ducis, ſi nihil ſuperfuerit, ſcias eũdem computum eſſe, per quem ducis. vtputa ſi per X. & IX. ducis & nihil ſuperfuerit, ſcias X. & IX. eſſe. ſi per XV. ſi per VII. VII.

¶Querẽda eſt natiuitas lunæ XIIII. ab VIII. Idus Mart. vſq; in Nonas April. quæ primi menſis nouorum initium oſtendit, à XII. Calend. April. vſque XIIII. Calend. Mai. in quacunque die luna XIIII. occurrerit, ipſa te ad celebrationem ſancti Paſchæ perducet. Si vero XIIII. luna ante XII. Calend. April. occurrerit, hoc eſt, aut XIII. Calend. April. aut XIIII. aut XV. Calend. April. ſcito quoniam paſchalis luna non eſt: ſed cum eãdem lunam XXX. perduxeris, alia die nata fuerit, in ipſa caute ſanctum paſchæ celebrabis. Similiter cautus eſto, vt XIIII Calend. Mai. luna XIIII. non tranſcendat, aut ad XIII. Calend. Mai. aut ad XV. Calend. Mai. Nam incipies in magnum deduci errorem. Chriſtianorum vero Paſcha ab XI. Calend. April. vſque in VII. Calẽ. Mai. quocunque die dominica luna occurrerit, ſanctum Paſcha modis omnibus celebrabis. Quod ante XI. Calend. April. etiam ſi luna occurrerit, vel poſt VII. Calen. Mai. Paſcha nullatenus celebrabis,

B ¶Tribus ergo locis biſſextus intercallatur. Primo VI. Idus Februar. Secũdo vbi frequentiſſime ponitur. VI. Calend. Mart. Tertio nonas Mart.

¶Cyclus græce circulus latine, ogdoas VIII. anni, Hendecas XI. Hen græce, I. latine, decas X. Computus eſt à natale domini, vſq; ad natalem, id eſt, lunæ cyclus. Itẽ alius computus eſt à Paſcha, vſque ad Paſcha: vbi prima luna erit in Ianuario anno præſenti. Ibi iterum in ſecundo in eodem loco erit luna XI. Cõmunis annus qui XII. lunationes habet. Emboliſmus qui XIII. lunationes habet. Decẽnouenalis ex tribus corruptis compoſitus eſt, ex X. & IX. & annalis. Biſſextus in vno menſe XX. momenta. In duobus horam, in anno ſex horas. & ideo biſſextus dicitur: quia bis Cal. Mart. habet. Saltus lunaris creſcit ſingulis annis horam & X. momenta. & dimidiũ momenti & XIX. partem dimidij momenti. Ad complendum vero lunæ ſaltum annuatim vt diximus hora & pũctus. & decimanona pars vnius puncti accreſcit. Nõ ergo eiſdem articulis temporũ vel cæli climatibus lunæ celebratur accẽnſio, ſed ſemper aliquanto citius quam præcedente menſe, vt ſit vndenus anno XIX. decimus tranſiliebatur dies VIII. Calend. Iulij longiſſimus dies & breuiſſima nox. Totius anni ſolſtitium æſtiuale faciunt VIII. Calend. Ianuar. longiſſima nox & breuiſſimus dies totius anni. Solſtitium hyemale faciunt.

AD LECTOREM.

Opuſculum hoc an Bedæ ſit nec ne, non ſatis mihi conſtat. ſed quoniam ſic in exemplari ſcripto ſequebatur ſtatim præcedentia, partim propter uetuſtatem, partim propter materiæ uarietatem non putauimus omittenda.

BEDA HERENFRIDAE S. P. D.

Literas dilectionis veſtræ deſideratas venerande pater Herenfridæ accepi. Quibus me valde laborioſum atque periculoſum opuſculum certe obtrectatorum

inuidorumq́ꝫ latratibus atque blaſphemus patens, qui me fortaſſe diabolico quod C abſit ſpiritu, aut iniqua magicæ excogitatione artis afflatũ, & non ſancti ſpiritus gratia illuminatum, aut rhetorico ſpiritu imbutũ hæc feciſſe & excogitaſſe aſſerant, noua videlicet præſagia rerum quaſi ore prophetico prædicere ſubire iuſiſti. Obſecrãtes ſcilicet firmiterq́ꝫ ſæpiſſime præcipientis, vt de ſermone quid myſtice tonitrua p̄ſignant, iuxta ingenioli mei igniculum in latinum vertere ſermonem. Veſtris autẽ præceptis obtemperans, idcirco hoc opuſculum perficere maxime ſtudui, ne veſtra venerabilis petitio apud me floccipendere ab vllo videret. Veruntamẽ ſubnixis precibus flagito, vt contra inuidos, qui vel canino dẽte hoc opuſculum conrodere aut ſubſannare conaturi ſunt, vel quaſi latrantes canes aduerſum me rabido ore deſęuient, quiq́ꝫ in eo ſe doctos eſſe arbitrantur, ſi alijs detrahant, orationum veſtrarũ clipeos opponetis, & anchora ſancti ſermonis veſtri fideliumq́ꝫ veſtrorum hoc opuſculum ex ſermone à fideli veſtro in latinum tranſlatum, omnimodis ab inuidorũ inimicorumve detractionibus ſtabilitum atq; illęſum permanere faciatis. Precor etiam vos pater chariſſime, vt qui tantum opus me ſubire feciſtis, in ſanctarum veſtrarum victimis in conſpectu altiſſimi pro me miſero peccatore fideliter intercedatis.

CAPITVLA HVIVS OPVSCVLI.

De tonitru IIII. climatum terrę.
De XII. menſium tonitrum III.
De tonitru VII. feriarũ IIII.
De tonitru XXIIII. horarum diei ac noctis.

CAPVT I.

AB orientali igitur plaga ſi exorta fuerit in tonitrua ſecundum ſubtilium philo- D ſophnrum traditiones in anni ipſius circulo humanis copioſam effuſionem ipſa tonitrua præſignãnt.

CAPVT II.

AB occidentali quoq; climate cũ ſurrexerint tonitrua, ſapiẽtes ſecũdũ nimiam ſubtilitatem indagantes, rerumq́ꝫ præſagia agiliter inueſtigantes. Mortalitatem prolis Adæ, peſſimamq́ꝫ peſtilentiã ipſo in anno imminere ſignificare diſſis tonitrua dixerunt.

CAPVT III.

MEridiana vt ſagacis ingenij philoſophi, qui intellectuali conſideratione indagabiliq; prudentia rerum præſagia notauerunt. Aiunt tonitrua incolas pelagi magna clade anni illius curriculo eſſe morituros, præfigurant.

CAPVT IIII.

BOreæ nanque iuxta ſubtilitatem eoꝝ qui inueſtigare rerum hoĩm conati ſunt, quando intonant tonitrua peſſimorum peccatorum paganorum videlicet, atque peruerſorum Chriſtianorum mortalitatem ſignificant.

Explicit de præſagijs tonitruum.

PRAESAGIA TONITRVVM XII. MENSIVM.

SI in menſe Ianuario (prout agilitas philoſophorũ repperit) tonitrua percrepãt, in anni ipſius ambitu multos homines ac pecora oues videlicet eſſe morituros, ſyluarumq́ꝫ ac nemorum ſterilitatem infructuoſitatemve præfigurant.

IN menſe Februario ſi tonitrua fuerint exorta, valde vt aiunt auribus audientium nocent, & ad aurum pertinent qui ipſum perturbant.

MArtij quoque menſis tonitrua iuxta ſagacis ingenij nobilium philoſophorũ inueſtigationem periculoſa deſignant præſagia ſicuti nanque dicunt mortalitatem, vel diem tremendi iudicij præfigurant.

A MEnſis etiam aprilis tonitrua feminibus vt aiūt ac frugibus in anni ipſius curriculo periculum imminere ſignificant. & inter vndas vaſti pelagi nauigare valde eſſe periculoſum prænotant.

SI autem aliquo in anno tonitrua maio in menſe tonuerint. illi qui rerum præſagia ſubtiliter notauerunt. ipſa tonitrua pluuiam copioſam frugumq́ ac fœni nimiam fertilitatem anno in ipſo eſſe venturam ſignificare dixerunt.

IVnio quoque in menſe ſi in curriculo anni illius tonitrua ſurrexerint, prout philoſophi teſtantur, piſcium diuerſi generis multiphariam diuerſamq́ multitudinem inter glauciconas vndas fluminum anno in ipſo venturas eſſe, ipſa tonitrua declarant.

PHiloſophi etiam qui intellectuali conſideratione agiliq́ ſtudio rerum præſagia indagare conati ſunt, Iulij menſis tonitrua quocunque in anno hominibus anni in illius curriculo magnum imminere mortis periculum arboribusq́ nimiam infructuoſitatem præſignare dixerunt.

REpertores quoque magnarum ſubtilitatum autores egregia prudentia philoſophię conſiderationis, in rebus pertractandis in ſpectaculi latibulis locupletati: menſis Auguſti tonitrua in cuiuslibet anni ambitu ſi intonuerint pelagi piſces ꝑ turmas atque generationes ſuas: nociuumq́ ſerpentium generis exercitum anno in ipſo eſſe fortiter morituros præfigurare dixerunt.

SI aliquo in anno (prout ſagacis ingenij philoſophi ſubtiliter inueſtigauerunt) ſeptembri in mēſe tonitrua fuerint exorta, anni in ipſius curriculo copioſam multitudinem laicorum, de hoc ſeculo cateruatim migraturam eſſe ipſa tonitrua myſtice deſignant.

B AVctores qui mirabili ſpeculatione quid tonitrua temporum ſignificant inueſtigauerunt. aſſerunt tonitrua menſis octobris infra anni illius circulū validiſſimas aëris procellas, atque ingemiſſimos ventos eſſe venturos ſignificare.

NOuembris quoque tonitrua in quocunque anno ſonuerint, iuxta ſubtiliū philoſophorum phyſicam ſpeculationem, in anni ipſius curriculo nimiam omnium infœcunditatem ſterilitatemq́ imminere deſignant.

FOelici etiam artificioſaq́ cōſideratione nobiliſſimi ingenij doctores in ſpeculo rerum ſpirituali cernere conati ſunt, quia tonitruum menſis Decembris nihil nociuum malumve hominibus ſeu cæteris animalibus aut omnibus frugibus præfigurant, ſed proſpera atque ſaluberrima ab illis videntur eſſe.

Expliciunt præſagia tonitruum menſium.

❡PRAEFIGVRATIONES TONITRVVM FERIARVM.

SI quolibet in anno tonitrua in die dominica tonuerint, prout philoſophi qui rerum præſagia agili conſideratione inueſtigauerunt, aſſerunt clericorum atque ſanctimonialium fœminarum ingentem mortalitatem imminere ipſa tonitrua deſignant.

AVctores quoque præclari ingenij, qui peruigili ſpeculatione ſecundum humanæ intelligentiæ capacitatem, omnia ac pręfigurationes reꝝ his qui eam agnoſcere deſiderant ſcripſerunt. Si aliquo in anno in die Lunæ tonitrua fuerint exorta, turmas coniugum eſſe morituros frugesq́ eclipſim paſſuros eſſe, ipſa tonitrua pręfigurare aiunt.

SEcundum etiam nimiæ ſagacitatis florulentam ſcientiam ac philoſophicæ contemplationis ſubtilitatemphiloſophi, qui phyſica conſideratione quaſi prophetico ore quid rerum myſtice præſagia ſignificant declarant. Inter cætera ſic aiunt, Martis in die in cuiuſlibet anni circulo, ſi ſurrexerint tonitrua, magnificam copioſiſſimamq; habundantiam frugum terræ ſuperficiei eſſe venturam, myſtice tonitrua ſignificare nemo dubitet. C

SOlerti cura cognoſcendarum rerum amatores ſapientiæ ſubducti, de tonitruum diei mercurij præfigurationibus inter diuerſas ac varias rerum ſubtilitates ſe ita reperiſſe teſtantur. Nam vt dicunt, ſi forte contigerit, vt in die mercurij ſe eleuent tonitrua, ſcorta ac meretrices fatuaſq; fœminas per agmina ſua cateruatim de ergaſtulo carnis eſſe migraturas: aut humani ſanguinis copioſam effuſionem ipſa tonitrua præſignare nulli eſt dubitandum.

EFficacis prudentiſſimæq; ſcientiæ mentis ſuæ fibris cati inuentores, qui indeſinenter ſanctæ philoſophicæ præſagia rerum rimare ac perſcrutari non ceſſant de præfigurationibus tonitruum diei Iouis prudenti inueſtigatione ita aſſerunt. Teſtantur nanque quod quotieſcunque Iupiter ſuo in die intonat, multiplicem habundantiam frugum terræ eſſe venturam, huberrimamq; incolarum pelagi ſuperbam multitudinem per cunctos alueos, ac turmas ſuas fluminum multipliciter impleturam, ipſa tonitrua præfigurant.

NObilium didaſcalarum qui pene à cunabulis inter matris philoſophiæ hubera ſunt lactati atque nutriti prudentiſſima contẽplatione acutiſſima varioſq; flore philoſophicæ ſubtilitatis ornata ingenia de præſagis tonitruum die veneris ita ſtatuunt. Teſtantur etenim omnimodis veneris in die tonitrua ſi contigerint, quia vel regis interfectionem aut validiſſimum bellum multorumq; ſtragem ociter imminere. vel multa pecora moritura eſſe ipſa tonitrua præſignant. D

PHiloſophi qui artificiali ſcientia rerum naturas atque præſagia intellectuali ſpeculatione ſubtiliter cernere iuxta ſagaciſſimi eorum ingenij nimiam flagrantiam conati ſunt. de ſaturni diei tonitruum omnibus præfigurationibus quæ taliter inueſtigare atque exponere dicuntur. Si enim vt aiunt in die ſaturni tonitrua ſurrexerint tonuerintq; aut longe exinde haud ingentem peſtilentiam humani generis eſſe venturam, vel validiſſimum bellum venturum ipſa tonitrua deſignant.

A IN CIRCVLOS BEATI CYRILLI ET DIONYSII ROmani ac Bedæ, ſtudioſi cuiuſdam præfatio.

DIonyſius abbas genere Romanus, paſchales circulos mira breuitate
compoſuit, vtpote vtriuſq; linguæ peritia inſignis. Quos quidem vt
ipſe ait, ab anno CCXLVIII. Diocletiani tyranni potius quam princi-
pis, inchoauit. Sed incarnationis dominicæ magis, quam eiuſdem ty-
ranni memoriam agere deliberans, quinq; decennouenalis circulos
edidit, quibus annos Chriſti annotauit. Siquidem ſanctus Cyrillus vſque ad ipſius
Dionyſii tempora, paſchalem obſeruantiam quinque decennouenalibus circulis cõ
prehenderat. Quorum quintum præfatus Dionyſius ſuis quinq; antepoſuit, ac ſic
incipiens ab anno dominicę incarnationis, quingentis trigintaduobus in DCXXII.
ſua diſpoſitione perduxit. Sed quoniam hi exacti, redire in ſe nullo modo poterãt,
qui à ſancto Cyrillo XCV. annis comprehenſi fuerant, ſicut nec illi quos eodẽ ſpa-
tio temporum ipſe ordinauerat. Nunquam enim niſi finito anno magno, ſolis lu-
næq;, computus totus ex integro, ſine aliqua confuſione repetitur, vt idem fatetur.
Idcirco præcipit, vt peractis ſex annis, qui de quinto circulo beati Cyrilli tunc tem
poris ſupererant, eoſdem ſobrius lector non repetat, ſed à ſuo primo, qui quingen-
tis trigintaduobus annis omni prætitulatur, ordiendum non ignoret: Cuius quinq;
decennouenalibus circulis, vigintitres alij adiecti magnum annum compleuerunt,
qui quingentis trigintaduobus annis perficitur, vigintiocto conſtans circulis decen
nouenalibus. Qui annus propterea ſua in ſe per veſtigia ſine vlla confuſione reuol
uitur, quoniam circulus ſolaris XXVIII. & lunaris XIX. annis peragitur, qui cum eo
B tenore quo pariter coepti ſunt finiuntur. Magnus annus quingentorum trigintadu
orum annorum iteratur, vt paſchalis ratio ad ſolem & lunam pertinens inerrato re
petatur. Sicq; fit, vt dum in eo ſunt XXVIII. cycli decennouenales ſiue lunares, ſint
etiam in ipſo decem & nouem cycli ſolares. Quorum ſolaris nono anno ſui cycli
in his circulis Dionyſii incipit, & in octauo deſinit. Decennouenalis vero manife-
ſtus in ipſis, totam lunæ ratiõem regit. Quapropter decies nouies vigintiocto, ſeu
vities octies nouendecim multiplicati, in quingentos trigintaduos, certum eſt pro-
cul dubio exundari. Quo numero annorum conficitur (vt dictum eſt) magnus an-
nus, qui paſchalis dicitur. Nam & in epactis, & in concurrentibus, ſiue cyclis decen
nouenali vel lunari, necnon termino paſchali ac dominica paſchæ cum luna ipſius
diei, qualis fuit quingenteſimus triceſimus ſecũdus dominicæ incarnationis annus,
talis erit milleſimus ſexageſimus quartus: qualiſq; fuit ipſius incarnati verbi annus
primus, & ab eo quingenteſimus triceſimustertius, talis erit etiam milleſimus ſexcẽ
teſimus decimus quintus, & deinceps pari ordine vſque ad finem triplici annorum
domini ſerie vbiq; hanc concordiam ſeruante, quarum prima omnino præterijt, ſe-
cunda acſi ſecundus annus magnus, adhuc imminet, de tertia quantum futurum
ſit (quam tamen adhibui) in his circulis, deus ſolus nouit. Cum hæc ita ſint, quæri-
tur de anno dominicæ paſſionis, qui à natiuitate triceſimus quartus terminum pa-
ſchæ decimamquartam ſcilicet lunam (qua deus ad immolandum traditur) facit oc-
currere per concurrentes & regulares eiuſdem lineæ, licet catholica fides habeat,
poſt peractam cœnam feriæ quintæ traditum, & decimaquinta luna feriæ ſextę cru
cifixũ. In cuius quæſtionis obſcuritate dominus Beda plurimum obuerſatus, nihil
lucis infudit, niſi tantum quod euangeliorum fidem huius viri autoritati prætulit,
qui beatum Theophilum quodammodo videtur ſecutus, qui ait dominum vndeci-
mo Calendarum Aprilium traditum, licet vnum adijciat prædictus vir, & duode-
cimo Calendarum Aprilium & decimamquartam lunam tunc fuiſſe ſcribit. Qui

Error Theophili. Benedictus monachus.

etiam in eo ab omnibus eccleſiaſticis doctoribus diſcrepat, quod dn̄m XIX. luna crucifixū demonſtrat. Nam Theophilus ſicut & alij, decimaquinta luna crucifixū aſtruit, dum VIII. Calendarum Aprilium refert eum reſurrexiſſe à mortuis, poſt multa quæ tractauerat cum ſuis coepiſcopis de origine mundi. Igitur tanti viri hoc vnum peccatum ita indulſerunt poſteri, vt eum ſequantur in omnibus eccleſiis. Sed mihi aliud occurrit, quod non debeo obliuioni tradere. Anno ab incarnatione domini quingenteſimo viceſimonono imperante Iuſtino imperatore, ſanctiſſimus monachorum pater Benedictus in Italia virtutibus claruit, vt teſtatur Victor Capuanenſis epiſcopus, ſeu Paulus Caſſinienſis monachus, huiusq; Dionyſii contemporalis extitit: qui videlicet Benedictus pater. ſabbato ſancto paſchæ ex hac vita migrauit duodecimo Calendarum Aprilium, ſicut legitur in geſtis veraciſſ.mis. Requiſitus talis annus in circulis ſæpius nominandi Dionyſii, in quo ſabbatum ſanctum contingat prædictis Calendis, tertio in toto anno magno inueniri poterit: in tribus ſcilicet, tantum decennouenalibus cyclis, id eſt, quarto XXII. & vigeſimoſeptimo. Sed dum Benedictus pater poſt annum domini quingenteſimum viceſimumnonū Caſſini miraculis viuens coruſcauit, conſtat quod nec vigeſimoſecundo nec vigeſimoſeptimo cycli ex hoc mundo deceſſit. Quia vero vitæ eius mirabilis relator papa Gregorius anno ab incarnatione domini ſexcenteſimoquinto obijt, certū eſt: quod nec quarto cyclo ex huius vitæ erumnis moriens tranſiit. Quippe eius monaſterium à Longobardis eo mortuo iam fuerat peruaſum. Quare niſi ſumma fides geſtorum eſſet prælibatus cyclus, de vtriusq;, domini ſcilicet ac ſerui tranſitu, calumniam induceret: Qua calumnia impulſus diſcutere cœpi, quid faceret controuerſia huiuſmodi, & primum de annis domini ad chronicorum dicta me contuli. Euſebij maxime Cæſarienſis, & Hieronymi diuinæ legis interpretis, vt quot anni eſſent ab incarnatione Chriſti vſque ad imperium Diocletiani comprehenderem: quoniam inde vſque ad primum annum cyclorum Dionyſii CCXLVIII. deprehendiſſem. D
Inſtans ergo diutius, ab vnius natiuitate vſque ad alterius principatū, comperi ſpatium CCLXXXVI. annorū, vel CCLXXXVII. quoniam Chriſtus natus eſt tertio anno centeſimæ nonageſimæ quartæ olimpiadis, & Diocletianus imperium vſurpauit ſecundo anno ducenteſimæ ſexageſimæ ſextæ rurſus olimpiadis. Cum ergo olimpiades LXXI. in medio tranſierint, ex quibus CCLXXXIIII. fiunt, ex duabus extremis olimpiadibus duo ſiue tres anni colliguntur. Aſſumpti vero in vnum, ab incarnatione domini omnes pariter vſque ad primum cylorum Dionyſii, qui fuerunt ante vel poſt principatum Diocletiani, fiunt collecti vndique DXXXIIII. vel magis DXXXV. Hæc dicens non præiudico, nec damno aliorum ſententias, ſed ex autenticis libris quod verum eſt inueſtigans, qui iuxta fidem Niceni concilij aſſero, quod nullus annus alicuius cycli decennouenalis dominicæ paſſioni, ac reſurrectioni cōpetit, niſi tredecim habēs decimamquartam lunam octauo Calendarum Aprilium. Annus quoque talis qualis quæritur, in tranſitu patris Benedicti, nunquam euenit, niſi decimoſexto anno eiuſdem cycli habente decimamquartam lunam, duodecimo Calendarum Aprilium. Vt vero ille terminus feriæ quintæ contingat, concurrentes quinque, regularibus ſeptem coeunt: & vt iſte ſabbato ſancto eueniat concurrentes tres, cum regularibus quatuor produnt. Tranſierunt autem à paſſione domini vſque ad tranſitum ſancti patris Benedicti CCCCXCVII. anni. Quibus diuiſis per triginta, & triceſima parte geminata ad notitiam venit, quod præter tertium nullus concurrens eſſe potuerit. Anno CCCCXCVII. à paſſione domini. Quam diuiſionis regulam qui plenius noſſe deſiderat, LV. capitulum domini Bedæ de reditu concurrentium legat, quod idem ſanctus preſ byter in circulorum ſuorum adiectione debuit aduertere, vnde potuiſſet alterius negligentiam cauere: Quam & ſi

A detegit ſoluendam poſterioribus relinquit, qui nil calculi eum putant latere, & ob hoc tanti faciunt eius autoritatem tot labentibus annis ſeruatam, vt vix corrigi poſſit pluribus obnitentibus cauſis. Nos tamen omnibus his XXVIII. decennouenalibus cyclis duos ſubiecimus, vt quod Dionyſium facere debuiſſe diximus, eius lectoris diligentiæ manifeſtemus. His enim inſpectis de reliquis per totum annum magnum peritus calculator non dubitabit, ſi tamē ſaltem dubitare placuerit. Sciendum denique quod in his circulis Dionyſii, anni domini ſua ſerie prodeunt, & XV. annis euolutis, indictione redeunt nec ad ſolem nec ad lunam pertinentes, & idcirco finito anno, non eo modo quo cœptæ ſunt redeuntes.

IOHANNES NOVIOMAGVS LECTORI STVDIOSO. S. P.

SCripſit Beda, annorum qui ſunt à Chriſto nato uſque M D X C V *.circulos decennouenales* LXXXIIII. *ſeu ſi mauis & quod idem eſt,* XXVIII. *ter geminatos, qui partim temporum iniuria & deſcriptorum inſcitia deprauati ſunt, partim etiam interierunt, eos quantum potuimus alibi repoſuimus, alibi emendauimus ut eſſent integri uſque ad milleſimum quingenteſimum nonageſimum quintum. Poſterior ætas ubi horum annorum fuerit terminus, adijciet plura. Sciendum tamen eſt poſſe hos* LXXXIIII. *circulos redigi in* XXVIII. *quorum quiſque circulus conſtaret triplici ſerie annorum, nam quingenteſimo triceſimoprimo quoque anno redeunt omnia eadem. Conſtat enim magnus circulus totidem annis, quibus exactis propter ſolis & lunæ curſum neceſſe eſt omnia redire, quæ ſunt in circulis decennouenalibus eodem ordine & modo, exceptis indictionibus & litteris dominicæ diei. Vale & noſtram operam boni conſulito.*

B

GLOSAXONIS CIRCVLI DECENNOVENALIS

cum his quos ſcripſit Dionyſius Romanus cognomento exiguus & B. Cyrillus vſq; ad MDXCV. annum ſalutis quibus continentur III. circuli magni.

PRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS SECVNDVM DIONYSIVM ROMANVM.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Luna ipſius di.	Lit. do.
	Ante Chr̃m	iij	Nulla	iiij	xvij	Non. April.	iiij idus april.	xx	e
	I	iiij	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	dc
Ogdoas	ij	v	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal.april.	xvij	b
	iij	vi	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vij idus apri.	xx	a
	iiij	vij	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	x cal. april.	xv	g
	v	viij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xx	fe
	vi	ix	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij noñ april.	xix	d
	vij	x	xvij	v	v	xiiij cal.mai.	viij cal.mai.	xx	c
	viij	xi	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	b
	ix	xij	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	ag
	x	xiij	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xij cal.mai.	xix	f
	xi	xiiij	i	iij	ix	ij noñ.april.	noñ april.	xv	e
	xij	xv	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij	d
Hendecas	xiij	i	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal.mai.	xviij	cb
	xiiij	ij	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	a
	xv	iij	xv	i	xiij	xij cal.april.	ix cal.april.	xvij	g
	xvi	v	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	f
	xvij	vi	vij	iiij	xv	iiij cal.april.	ij noñ april.	xx	ed
	xviij	vij	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	viij cal.mai.	xxi	c

D

SECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS SECVNDVM DIONYSIVM ROMANVM.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Luna ipſius di.	Lit. do.
	xix	viij	Nulla	vi	xvij	Noñ April.	v idus april.	xviij	b
	xx	ix	xi	i	xviij	viij cal.april.	ij idus april.	xx	a
	xxi	x	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal.mai.	xxi	gf
	xxij	xi	iij	iij	i	iiij noñ apri.	noñ april.	xviij	e
	xxiij	xij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal.april.	xx	d
Ogdoas	xxiiij	xiij	xxv	vi	iij	iiij idus apri.	xvi cal. mai.	xx	c
	xxv	xiiij	vi	vij	iiij	iij cal.april.	cal.april.	xvi	ba
	xxvi	xv	xvij	i	v	xiiij cal.mai.	xi cal. mai.	xvi	g
	xxvij	i	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	f
	xxviij	ij	ix	iiij	vij	vi cal.april.	v cal. april.	xv	e
	xxix	iij	xx	v	viij	xvij cal.mai.	xv cal.mai.	xxi	dc
	xxx	iiij	i	vi	ix	ij noñ april.	v idus april.	xix	b
	xxxi	v	xij	vij	x	ix cal.april.	viij cal.april.	xv	a
	xxxij	vi	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	g
	xxxiij	vij	iiij	iij	xij	cal.april.	noñ april.	xviij	fe
Hendecas	xxxiiij	viij	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal. april.	xxi	d
	xxxv	ix	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij idus apri.	xv	c
	xxxvi	x	vi	vij	xv	iiij cal.apri.	cal.april.	xvij	b
	xxxvij	xi	xviij	i	xvi	xv cal.mai.	xi cal.mai.	xviij	ag

A

TERTIVS CIRCVLVS DECENNO-VENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cócurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.	
xxxviij	xiij	Nulla	ij	xvij	Noñ April.	viij idus april.	xv	f	
xxxix	xiiij	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iij cal. april.	xviij	e	
xl	xv	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. maias	xviij	d	
xlj	i	iij	vi	i	iiij noñ april.	v idus april.	xxi	cb	
xlij	ij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xvij	a	
xliij	iij	xxv	i	iij	iiij id.april.	iiij cal. maias	xviij	g	
xliiij	iiij	vi	iij	iiij	iij cal.april.	noñ april.	xx	f	
xlv	v	xvij	iiij	v	xiiij cal.mai.	vij cal.mai.	xxi	ed	Ogdoas.
xlvi	vi	xxviij	v	vi	vij idus apri.	iiij idus april.	xvij	c	
xlvij	vij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij noñ apri.	xx	b	
xlviij	viij	xx	i	viij	xvij cal.mai.	xi cal.maias.	xx	a	
xlix	ix	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id.april.	xvi	gf	
l	x	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal.april.	xix	e	
li	xi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal mai.	xx	d	
lij	xij	iiij	vi	xij	cal.april.	iiij noñ april.	xv	c	
liij	xiij	xv	vij	xiij	xij cal.april.	viij cal.april.	xviij	ba	
liiij	xiiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xviij	g	
lv	xi	vij	ij	xv	iiij.cal.april.	iij cal.april.	xv	f	
B lvi	i	xviij	iiij	xvi	xv cal.maias	xiiij cal.mai.	xv	e	Hendecas.

QVARTVS CIRCVLVS DECENNO-VENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cócurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi.di.	Lit. do.	
lvij	ij	Nulla	v	xvij	Non.april.	iiij idus april.	xviij	dc	
lviij	iij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	b	
lix	iiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.mai.	xvi	a	
lx	v	iij	ij	i	iiij non.april.	viij idus april.	xvij	g	
lxi	vi	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	fe	
lxij	vij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij idus april.	xv	d	
lxiij	viij	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij non.april.	xvij	c	
lxiiij	ix	xvij	vij	v	xiiij cal.mai.	x cal. mai.	xvij	b	Ogdoas.
lxv	x	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	ag	
lxvi	xi	ix	ij	vij	vi cal,april.	iij cal.april.	xvi	f	
lxvij	xij	xx	iij	viij	xvij cal mai.	xiij cal. mai.	xvij	e	
lxviij	xiij	i	v	ix	ij non.april.	iiij idus april.	xx	d	
lxix	xiiij	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal. april.	xvi	cb	
lxx	xv	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.mai.	xvij	a	
lxxi	i	iiij	i	xij	cal.april.	vij idus april.	xx	g	
lxxij	ij	xv	iij	xiij	xij cal.april.	xi cal.april.	xv	f	
lxxiij	iij	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	ed	
lxxiiij	iiij	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij non.april.	xix	c	
lxxv	v	xviij	vi	xvi	xv cal.mai.	ix cal.maias.	xx	b	Hendecas.

QVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cōcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus paschæ.*	*Luna ipsius di.*	*Lit. do.*
	lxxvi	vi	Nulla	i	xvij	Non.april.	vij idus april.	xvi	a
	lxxvij	vij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal.april.	xix	gf
	lxxviij	viij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal.mai.	xx	e
	lxxix	ix	iij	iiij	i	iiij non. april.	ij non. april.	xvi	d
	lxxx	x	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	c
	lxxxi	xi	xxv	vij	iij	iiii idus april.	xiiij cal. mai.	xix	ba
	lxxxij	xij	vi	i	iiij	iii cal.april.	ij cal.april.	xv	g
	lxxxiij	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal.mai.	xij cal. mai.	xvi	f
Ogdoas	lxxxiiij	xiiij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	e
	lxxxv	xv	ix	v	vij	vi cal.april.	iij non. april.	xxi	dc
	lxxxvi	i	xx	vi	viij	xvij cal.mai.	xvi cal.mai.	xij	b
	lxxxvij	ij	i	vij	ix	ij non. april.	vi idus april.	xviij	a
	lxxxviij	iij	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal.april.	xx	g
	lxxxix	iiij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xxi	fe
	xc	v	iiij	iiij	xij	cal.april.	ij non. april.	xvij	d
	xci	vi	xv	v	xiij	xij cal.april.	vi cal.april.	xx	c
	xcij	vij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	b
	xciij	viij	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal. april.	xvi	ag D
	xciiij	ix	xviij	ij	xvi	xv cal.mai.	xij cal.mai.	xvij	f
Hendecas									

SEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cōcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus paschæ.*	*Luna ipsius di.*	*Lit. do.*
	xcv .	x	Nulla	iij	xvij	Noñ April.	ij idus april.	xxi	e
	xcvi	xi	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	d
	xcvij	xij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij	cb
	xcviij	xiij	iij	vij	i	iiij noñ apri.	vi idus april.	xx	a
	xcix	xiiij	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	g
	c	xv	xxv	iij	iij	i.ij idus apri.	iij idus april.	xv	f
	ci	i	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij noñ april.	xix	ed
	cij	ij	xvij	v	v	xiiij cal.mai.	viij cal.april.	xx	c
Ogdoas	ciij	iij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xv	b
	ciiij	iiij	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	a
	cv	v	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. mai.	xix	gf
	cvi	vi	i	iij	ix	ij noñ april.	noñ april.	xv .	e
	cvij	vij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal.april.	xviij	d
	cviij	viij	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal.mai.	xviij	c
	cix	ix	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	ba
	cx	x	xv	i	xiij	xij cal.april.	ix cal.april.	xvij	g
	cxi	xi	xxvi .	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	f
	cxij	xij	vi	iiij	xv	iiij cal.apri.	ij non. april.	xx	e
Hendecas	cxiij	xiij	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	viij cal. mai.	xxi	dc

SEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrẽtes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paſchæ.*	*Luna ipſi.di.*	*Lit. do.*	
cxiiij	xiiij	Nulla	vi	xvij	Non. april.	v id. april.	xviij	b	
cxv	xv	xi	vij	xviij	viij cal. april.	vijcal. april.	xv	a	
cxvi	i	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. ma.	xxi	g	
cxvij	ij	iij	iij	i	iiij nou. april.	noñ. april.	xvij	fe	
cxviij	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	vcal. april.	xx	d	
cxix	iiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. ma.	xxi	c	
cxx	v	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	b	
cxxi	vi	xvij	i	v	xiiij cal. ma.	xi cal. ma.	xvij	ag	*Ogdoas.*
cxxij	vij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	id. april.	xx	f	
cxxiij	viij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	e	
cxxiiij	ix	xx	v	viij	xvij cal. ma.	xv cal. ma.	xvi	d	
cxxv	x	i	vi	ix	ij noñ. april.	v id. april.	xviij	cb	
cxxvi	xi	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	a	
cxxvij	xij	xxiij	i	xi	ij idus apuil.	xviij cal. ma.	xvi	g	
cxxviij	xiij	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ. april.	xviij	f	
cxxix	xiiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	ed	
cxxx	xv	xxvi	v	xiiij	v idus april.	vij id. april.	xv	c	
cxxxi	i	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij nou. april.	xviij	b	
B cxxxij	ij	xviij	i	xvi	xv cal. ma.	xi cal. ma.	xviij	a	*Hendecas.*

OCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrẽtes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paſchæ.*	*Luna ipſi.di.*	*Lit. do.*	
cxxxiij	iij	Nulla	i	xvij	Noñ. April.	viij id. april.	xv	gf	
cxxxiiij	iiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iiijcal. april.	xviij	e	
cxxxv	v	xxij	iiij	xix	Id. april.	xiiijcal. ina.	xix	d	
cxxxvi	vi	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id. ap"il.	xxi	c	
cxxxvij	vij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvij	ba	
cxxxviij	viij	xxv	i	iij	tiij id. april.	xviij cal. ma.	xviij	g	
cxxxix	ix	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi	f	
cxl	x	xvij	iiij	v	xiiij cal. maias	vij cal. ma.	xxi	e	*Ogdoas.*
cxli	xi	xxviij	v	vi	vij id. april.	iiij id. april.	xvij	dc	
cxlij	xij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ. april.	xx	b	
cxliij	xiij	xx	vij	viij	xvij cal. maias	x cal. ma.	xxi	a	
cxliiij	xiiij	i	ij	ix	ij noñ. april.	viij id. april.	xvi	g	
cxlv	xv	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	fe	
cxlvi	i	xxiij	iiij	xi	ij id. april.	xiiij cal. ma.	xx	d	
cxlvij	ij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ. april.	xvi	c	
cxlviij	iij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	b	
cxlix	iiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal ma.	xix	ag	
cl	v	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	f	
cli	vi	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. ma.	xvi	e	*Hendecage*

NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi.di.	Lit. do.	
	clij	vij	Nulla.	v	xvij	Noñ.april	iiij idus april.	xix	d	
	cliij	viij	xi	vi	xviij	viij cal,april.	vi cal,april.	xv	cb	
	cliiij	ix	xxij	vij	xix	id.april.	xvij cal.ma.	xvi	a	
	clv	x	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij idus april.	xix	g	
	clvi	xi	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	f	
	clvij	xij	xxv	iiij	iij	iiij.id. april.	iij idus april.	xv	ed	
	clviij	xiij	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij noñ.april.	xviij	c	
Ogdoas.	clix	xiiij	xvij	vi	v	xiiij cal.maias	ix cal.ma.	xix	b	
	clx	xv	xxviij	i	vi	vij id.april.	xviij cal.ma.	xxi	a	
	clxi	i	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	gf	
	clxij	ij	xx	iij	viij	xvij cal.maias	xiij cal.ma.	xviij	e	
	clxiij	iij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij idus april.	xxi	d	
	clxiiij	iiij	xij	vi	x	ix.cal. april.	vij cal.april.	xvi	c	
	clxv	v	xxiij	vij	xi	ij id.april.	xvij cal.ma.	xvij	ba	
	clxvi	vi	iiij	i	xij	cal.april.	vij idus april.	xx	g	
	clxvij	vij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal.april.	xvi	f	
	clxviij	viij	xxvi	iiij	xiiij	v id.april.	iij idus april.	xvi	e	
	clxix	ix	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij noñ.april.	xix	dc	D
Hendecas.	clxx	x	xviij	vi	xvi	xv.cal.maias	ix cal.ma.	xx	b	

DECIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi.di.	Lit. do.
	clxxi	xi	Nulla	vij	xvij	Noñ.april.	vij id.april.	xvi	a
	clxxij	xij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix	g
	clxxiij	xiij	xxij	iij	xix	id. april.	xiij cal.ma.	xx	fe
	clxxiiij	xiiij	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij non.april.	xvi	d
	clxxv	xv	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	c
	clxxvi	i	xxv	vij	iij	iiij id.april.	xvij cal.ma.	xix	b
	clxxvij	ij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	ag
Ogdoas.	clxxviij	iij	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal,april.	xvi	f
	clxxix	iiij	xxviij	iij	vi	vij id.april.	ij id.april.	xix	e
	clxxx	v	ix	v	vij	vi cal.april.	iij noñ. april.	xxi	d
	clxxxi	vi	xx	vi	viij	xvij cal. ma.	xvi cal.ma.	xv	cb
	clxxxij	vij	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id.april.	xviij	a
	clxxxiij	viij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal.april.	xxi	g
	clxxxiiij	ix	xxiij	iij	xi	ij id.april.	xiij cal.ma.	xxi	f
	clxxxv	x	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij noñ.april.	xvij	ed
	clxxxvi	xi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal.april.	xx	c
	clxxxvij	xij	xxvi	vi	xiiij	v id.april.	xvi cal.ma.	xxi	b
	clxxxviij	xiij	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal,april.	xvi	a
Hendecas.	clxxxix	xiiij	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal.ma.	xvij	gf

A

VNDECIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchae.	Luna ipſi.di.	Lit. do.	
cxc	xv	Nulla	iij	xvij	Noñ.April.	ij idus april.	xxi	c b	
cxci	i	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal.april.	xvij	a	
cxcij	ij	xxij	vi	xix	Id.april.	xvi cal.ma.	xvij	g	
cxciij	iij	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi idus april.	xx	f	
cxciiij	iiij	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	e d	
cxcv	v	xx	ij	iij	iiij id.april.	idus april.	xvij	c	
cxcvi	vi	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij noñ. april.	xix	b	
cxcvij	vij	xvij	v	v	xiiij cal.maias	viij cal.ma.	xx	a	Ogdoas.
cxcviij	viij	xxviij	vi	vi	vij id.april.	v idus april.	xvi	g f	
cxcix	ix	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.april.	xix	e	
cc	x	xx	ij	viij	xvij cal.maias	xi cal.ma.	xviij	d	
cci	xi	i	iij	ix	ij noñ.april.	noñ.april.	xv	c	
ccij	xij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal. april.	xviij	b a	
cciij	xiij	xxiij	v	xi	ij id.april.	xv cal.ma.	xix	g	
cciiij	xiiij	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	f	
ccv	xv	xv	i	xiij	xij cal.april.	viij cal.april.	xvij	e	
ccvi	i	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	d c	
ccvij	ij	vij	iij	xv	iiij cal.april.	non.april.	xxi	b	
B ccviij	iij	xviij	v	xvi	xv cal.maias	viij cal.ma.	xxi	a	Hendecas.

DVODECIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchae.	Luna ipſi.di.	Lit. do.	
ccix	iiij	Nulla	vi	xvij	Non. april.	v idus april.	xviij	g	
ccx	v	xi	vij	xviij	viij cal.april.	cal.april.	xxi	f e	
ccxi	vi	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal.ma.	xv	d	
ccxij	vij	iij	iij	i	iiij non. april.	noñ.april.	xvij	c	
ccxiij	viij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal.april.	xx	b	
ccxiiij	ix	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal.ma.	xxi	a g	
ccxv	x	vi	vij	iiij	iij cal.april.	iiij noñ.april.	xvij	f	
ccxvi	xi	xvij	i	v	xiiij cal.ma.	xi cal.april.	xvij	e	Ogdoas.
ccxvij	xij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	d	
ccxviij	xiij	ix	iij	vij	vi cal.april.	iiij cal.april.	xvi	c b	
ccxix	xiiij	xx	iiij	viij	xvij cal.ma.	xiiij cal.ma.	xvij	a	
ccxx	xv	i	vi	ix	ij noñ.april.	v idus april.	xix	g	
ccxxi	i	xij	vij	x	ix cal.april.	viij cal.april.	xv	f	
ccxxij	ij	xxiij	i	xi	ij idus apuil.	xviij cal. ma.	xvi	e d	
ccxxiij	iij	iiij	ij	xij	cal.april.	viij idus april.	xix	c	
ccxxiiij	iiij	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal. april	xxi	b	
ccxxv	v	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij idus april.	xv	a	
ccxxvi	vi	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iiij non.april.	xviij	g f	
ccxxvij	vij	xviij	vij	xvi	xv cal.ma.	x cal.ma.	xix	e	Hendecas.

DECIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſius diei.	
	ccxxviij	viij	Nulla	ij	xvij	Noñ.April.	vij idus april.	xv	d
	ccxxix	ix	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iiij cal.april.	xviij	c
	ccxxx	x	xxij	iiij	xix	Id.april.	xiiij cal.maias	xix	ba
	ccxxxi	xi	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij noñ.april.	xv	g
	ccxxxij	xij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xvij	f
	ccxxxiij	xiij	xv	i	iij	iiij id.april.	xviij cal.ma.	xviij	e
	ccxxxiiij	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal.april.	viij idus april.	xxi	dc
Ogdoas	ccxxxv	xv	xvij	iij	v	xiiij cal.maias	xiij cal.ma.	xv	b
	ccxxxvi	i	xxviij	v	vi	vij id.april.	iiij idus april.	xvij	a
	ccxxxvij	ij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij noñ. april.	xx	g
	ccxxxviij	iij	xx	vij	viij	xvij cal.maias	x cal. maias	xxi	fe
	ccxxxix	iiij	i	i	ix	ij noñ.april.	vij idus april.	xvij	d
	ccxl	v	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal.april.	xix	c
	ccxli	vi	xxiij	iiij	xi	ij id.april.	xiiij cal. ma.	xx	b
	ccxlij	vij	iiij	v	xij	cal.april.	iiij noñ.april.	xvi	ag
	ccxliij	viij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal.april.	xix	f
	ccxliiij	ix	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal.ma.	xix	e
	ccxlv	x	vij	ij	xv	iiij cal.april.	iij cal.april.	xv	d
Hendecas	ccxlvi	xi	xviij	iij	xvi	xv cal.maias	xiij cal. ma.	xvi	cb D

DECIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſius diei.	
Ogdoas									
	ccxlvij	xij	Nulla	iiij	xvij	Noñ.april.	vi idus april.	xvij	a
	ccxlviij	xiij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	g
	ccxlix	xiiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. ma.	xvi	f
	ccl	xv	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij idus april.	xix	ed
	ccli	i	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	x cal. april.	xv	c
	cclij	ij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij idus april.	xx	b
	ccliij	iij	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij noñ.april.	xviij	a
	ccliiij	iiij	xvij	vi	v	xiiij cal. maias	ix cal.maias	xix	gf
	cclv	v.	xviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	e
	cclvi	vi	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	d
	cclvij	vij	xx	iij	viij	xvij cal.maias	xiij cal. ma.	xviij	c
	cclviij	viij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij idus april.	xxi	ba
	cclix	ix	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij	g
	cclx	x	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. ma.	xvij	f
	cclxi	xi	iiij	i	xij	calend.april.	vi idus april.	xx	e
	cclxij	xij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	dc
	cclxiij	xiij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	b
	ccxliiij	xiiij	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij noñ.april.	xix	a
Hendecas	ccxlv	xv	xviij	vi	xvi	xv cal.maias	ix.cal.maias.	xx	g

A

DECIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di.	Lit. do.	
cclxvi	i	Nulla	vij	xvij	Noñ. april.	vi id. april.	xvij	fe	
cclxvij	ij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	d	
cclxviij	iij	xxij	iij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xx	c	
cclxix	iiij	iij	iiij	i	iij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi	b	
cclxx	v	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	ag	
cclxxi	vi	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal. ma.	xx	f	
cclxxij	vij	vi	i	iiij	iiij cal. april.	ij cal. april.	xv	e	
cclxxiij	viij	xvij	ij	v	xiiij cal. ma.	xij cal. ma.	xvi	d	Ogdoas.
cclxxiiij	ix	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xix	cb	
cclxxv	x	ix	iiij	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xv	a	
cclxxvi	xi	xx	vi	viij	xvij cal ma.	xiij cal. ma.	xv	g	
cclxxvij	xij	i	vij	ix	ij noñ april.	iij id. april.	xviij	f	
cclxxviij	xiij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	ed	
cclxxix	xiiij	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv	c	
cclxxx	xv	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij noñ. april.	xvij	b	
cclxxxi	i	xv	v	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xx	a	
cclxxxij	ij	xxvi	vi	xiiij	v id. april.	xvi cal. ma.	xxi	gf	
cclxxxiij	iij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	e	
cclxxxiiij	iiij	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. maias	xvij	d	Hendecas.

B

DECIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di.	Lit. do.	
cclxxxv	v	Nulla	iij	xvij	Noñ. april.	ij id. april.	xxi	c	
cclxxxvi	vi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	ba	
cclxxxvij	vij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. ma.	xviij	g	
cclxxxviij	viij	i	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	f	
cclxxxix	ix	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	e	
ccxc	x	xxv	ij	iij	iiij idus april.	id. april.	xvij	dc	
ccxci	xi	vi	iij	iiij	iij cal. april.	noñ. april	xx	b	
ccxcij	xij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	a	Ogdoas.
ccxciij	xiij	xviij	vi	vi	vij idus april.	vi id. april.	xvi	g	
ccxciiij	xiiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	fe	
ccxcv	xv	xx	i	viij	xvij cal. maias	xi cal. ma.	xx	d	
ccxcvi	i	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	c	
ccxcvij	ij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v. cal. april.	xviij	b	
ccxcviij	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. ma.	xix	ag	
ccxcix	iiij	iiij	vi	xij	calend. april.	iiij non. april.	xv	f	
ccc	v	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	e	
ccci	vi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	id. april.	xviij	d	
cccij	vij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	non. april.	xxi	cb	
ccciij	viij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal. ma.	xv	a	Hendecas.

DECIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS. C

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi.di.	Lit. do.
	ccciiij	ix	Nulla.	vi	xvij	Noñ.april	v id.april.	xiiij	g
	cccv	x	xi	vij	xviij	viij cal.april.	cal.april.	xxi	f
	cccvi	xi	xxij	i	xix	id.april.	xviij cal.ma.	xv	e d
	cccvij	xij	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id.april.	xviij	c
	cccviij	xiij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal. april.	xx	b
	cccix	xiiij	xxv	v	iij	iiij.id. april.	xv cal. ma.	xxi	a
	cccx	xv	vi	vi	iiij	iij cal.april.	iiij noñ. april.	xvij	g f
Ogdoas	cccxi	i	xvij	vij	v	xiiij cal.maias	x cal.ma.	xviij	e
	cccxij	ij	xxviij	ij	vi	vij id.april.	id.april.	xx	d
	cccxiij	iij	ix	iij	vij	vi cal.april.	iiij cal. april.	xvi	c
	cccxiiij	iiij	xx	iiij	viij	xvij cal.maias	xiiij cal. ma.	xvij	b a
	cccxv	v	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx	g
	cccxvi	vi	xij	vij	x	ix.cal. april.	viij cal.april.	xv	f
	cccxvij	vij	xxiij	i	xi	ij id.april.	xix cal.ma.	xvi	e
	cccxviij	viij	iiij	ij	xij	cal.april.	viij id.april.	xix	d c
	cccxix	ix	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal.april.	xv	b
	cccxx	x	xxvi	v	xiiij	v id.april.	iiij id.april.	xv	a
	cccxxi	xi	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iiij noñ. april.	xviij	g
Hendecas	cccxxij	xij	xviij	vij	xvi	xv.cal.maias	x cal.ma.	xix	f e

D

DECIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi.di.	Lit. do.
	cccxxiij	xiij	Nulla	i	xvij	Noñ. april.	viij id.april.	xvi	d
	cccxxiiij	xiiij	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iiij cal.april.	xviij	c
	cccxxv	xv	xxij	iiij	xix	id. april.	xiiij cal.ma.	xix	b
	cccxxvi	i	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij noñ. april.	xv	a g
	cccxxvij	ij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal. april.	xviij	f
	cccxxviij	iij	xxv	i	iij	iiij id.april.	xviij cal.ma.	xviij	e
	cccxxix	iiij	vi	ij	iiij	iij cal.april.	viij id. april.	xxi	d
	cccxxx	v	xvij	iij	v	xiiij cal. maias	xiij cal. ma.	xv	c b
Ogdoas	cccxxxi	vi	xxviij	iiij	vi	vij id.april.	iij id. april.	xviij	a
	cccxxxij	vij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij noñ. april.	xx	g
	cccxxxiij	viij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal.ma.	xxi	f
	cccxxxiiij	ix	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id.april.	xvij	e d
	cccxxxv	x	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal.april.	xx	c
	cccxxxvi	xi	xxiij	iiij	xi	ij id.april.	xiiij cal. ma.	xx	b
	cccxxxvij	xij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ.april.	xvi	a
	cccxxxviij	xiij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	g f
	cccxxxix	xiiij	xxvi	vij	xiiij	v id.april.	xvij cal.ma.	xx	e
	cccxl	xv	vij	ij	xv	iiij cal.april.	iij cal. april.	xv	d
Hendecas	cccxli	i	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. maias	xvi	c

A

DECIMVS NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cócurrétes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di.	Lit. do.	
cccxlij	ij	Nulla	iiij	xvij	Noñ. april.	iij id. april.	xx	c	
cccxliij	iij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	b	
cccxliiij	iiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. ma.	xvi	g a	
cccxlv	v	i	i	i	iiij noñ. april.	vij id. april.	xix	f	
cccxlvi	vi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	e	
cccxlvij	vij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij id. april.	xvi	d	
cccxlviij	viij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij noñ. april.	xviij	c b	
cccxlix	ix	xvij	vi	v	xiiij cal. maias	ix cal. ma.	xix	a	Ogdoas.
cccl	x	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi id. april.	xv	g	
cccli	xi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	f	
ccclij	xij	xx	iij	viij	xvij cal. maias	xiij cal. ma.	xviij	c d	
cccliij	xiij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij id. april.	xxi	c	
cccliiij	xiiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	b	
ccclv	xv	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. ma.	xviij	a	
ccclvi	i	iiij	i	xij	calend. april.	vij id. april.	xx	g f	
ccclvij	ij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	e	
ccclviij	iij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xvij	d	
ccclix	iiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij noñ. april.	xx	c	
ccclx	v	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal. ma.	xx	b a	Hendecas.

B

VIGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cócurrétes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di.	Lit. do.	
ccclxi	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ. april.	vi id. april.	xvij	g	
ccclxij	vij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	f	
ccclxiij	viij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi	e	
ccclxiiij	ix	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi	d c	
ccclxv	x	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	b	
ccclxvi	xi	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal. ma.	xx	a	
ccclxvij	xij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	g	
ccclxviij	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal. ma.	xij cal. ma.	xvi	f e	
ccclxix	xiiij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xviij	d	Ogdoas.
ccclxx	xv	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	c	
ccclxxi	i	xx	v	viij	xvij cal ma.	xv cal. ma.	xvi	b	
ccclxxij	ij	i	vij	ix	ij noñ april.	vi id. april.	xviij	a g	
ccclxxiij	iij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	f	
ccclxxiiij	iiij	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv	e	
ccclxxv	v	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ. april.	xviij	d	
ccclxxvi	vi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	c b	
ccclxxvij	vij	xxvi	vi	xiiij	ij id. april.	xvi cal. ma.	xxi	a	
ccclxxviij	viij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	g	
ccclxxix	ix	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal. ma.	xviij	f	Hendecas.

t

VIGESIMVSPRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi.di.	Lit. do.
	ccclxxx	x	Nulla	iij	xvij	Noñ. April.	ij id.april.	xxi	e d
	ccclxxxi	xi	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal.april.	xvi	c
	ccclxxxij	xij	xxij	v	xix	Id.april.	xv cal.ma.	xviij	b
	ccclxxxiij	xiij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id.april.	xxi	a
	ccclxxxiiij	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	g f
	ccclxxxv	xv	xxv	ij	iij	iiij id.april.	id.april.	xvij	e
	ccclxxxvi	i	vi	iij	iiij	iij cal.april.	noñ.april.	xx	d
Ogdoas.	ccclxxxvij	ij	xvij	iiij	v	xiiij cal.maias	vij cal.ma.	xxi	c
	ccclxxxviij	iij	xxviij	vi	vi	vij id.april.	v id.april.	xv	b a
	ccclxxxix	iiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.april.	xix	g
	cccxc	v	xx	i	viij	xvij cal.maias	xi cal.ma.	xx	f
	cccxci	vi	i	ij	ix	ij noñ.april.	viij id.april.	xvi	e
	cccxcij	vij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal.april.	xviij	d c
	cccxciij	viij	xxiij	v	xi	ij id.april.	xv cal.ma.	xix	b
	cccxciiij	ix	iiij	vi	xij	cal.april.	iiij noñ.april.	xv	a
	cccxcv	x	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal.april.	xviij	g
	cccxcvi	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	id.april.	xviij	f e
	cccxcvij	xij	vij	iij	xv	iiij cal.april.	non.april.	xx	d
Hendecas.	cccxcviij	xiij	xviij	iiij	xvi	xv cal.maias	xiiij cal.ma.	xv	c

D

VIGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi.di.	Lit. do.
	cccxcix	xiiij	Nulla	v	xvij	Non. april.	iiij id.april.	xix	b
	cccc	xv	xi	vij	xviij	viij cal.april.	cal.april.	xxi	a g
	cccci	i	xxij	i	xix	idus april.	xvi cal.ma.	xv	f
	ccccij	ij	iij	ij	i	iiij non. april.	viij id.april.	xviij	e
	cccciij	iij	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	d
	cccciiij	iiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. ma.	xxi	c d
	ccccv	v	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij non. april.	xvij	a
	ccccvj	vi	xvij	vij	v	xiiij cal.ma.	x cal.ma.	xviij	g
Ogdoas.	ccccvij	vij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal.ma.	xxi	f
	ccccviij	viij	ix	iij	vij	vi cal.april.	iiij cal.april.	xvi	e d
	ccccix	ix	xx	iiij	viij	xvij cal.ma.	xiiij cal.ma.	xvij	c
	ccccx	x	i	v	ix	ij noñ.april.	iiij id.april.	xx	b
	ccccxi	xi	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	a
	ccccxij	xij	xxiij	i	xi	ij idus apuil.	xviij cal.ma.	xvi	g f
	ccccxiij	xiij	iiij	ij	xij	cal.april.	viij id. april.	xvij	e
	ccccxiiij	xiiij	xv	iij	xiij	xij cal.april.	xi cal.april.	xv	d
	ccccxv	xv	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id.april.	xvi	c
	ccccxvi	i	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iij noñ.ap il.	xviij	b a
Hendecas.	ccccxvij	ij	xviij	vij	xvi	xv cal.ma.	x cal.ma.	xix	g

VIGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di.	Literæ do.	
ccccxviij	iij	Nulla	i	xvij	Noñ. april.	vij id. april.	xvij	f	
ccccxix	iiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	e	
ccccxx	v	xxij	iiij	xix	id. april.	xiiij cal. ma.	xviij	dc	
ccccxxi	vi	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij noñ. april.	xv	b	
ccccxxij	vij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	a	
ccccxxiij	viij	xxv	vij	iij	iiij id. april.	xvij cal. ma.	xix	g	
ccccxxiiij	ix	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi	fe	
ccccxxv	x	xvij	iij	v	xiiij cal. maias	xiij cal. ma.	xv	d	Ogdoas.
ccccxxvi	xi	xxviij	iiij	vi	vij id. april.	iij id. april.	xviij	c	
ccccxxvij	xij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij noñ. april.	xxi	b	
ccccxxviij	xiij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal. ma.	xxi	ag	
ccccxix	xiiij	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id. april.	xvij	f	
ccccxxx	xv	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	e	
ccccxxxi	i	xxiij	iij	xi	ij id. april.	xiij cal. ma.	xxi	d	
ccccxxxij	ij	iiij	v	xij	cal. april.	iij non. april.	xvi	cb	
ccccxxxiij	iij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	a	
ccccxxxiiij	iiij	xxvi	vij	xiiij	v id. april.	xvij cal. ma.	xx	g	
ccccxxxv	v	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	f	
B ccccxxxvi	vi	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. ma.	xvi	ed	Hendecas.

VIGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di.	Literæ do.	
ccccxxxvij	vij	Nulla.	iiij	xvij	Noñ. april	iij id. april.	xx	c	
ccccxxxviij	viij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	b	
ccccxxxix	ix	xxij	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvij	a	
ccccxl	x	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij id. april.	xix	gf	
ccccxli	xi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	e	
ccccxlij	xij	xxv	iij	iij	iiij. id. april.	ij id. april.	xvi	d	
ccccxliij	xiij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ. april.	xix	c	
ccccxliiij	xiiij	xvij	vi	v	xiiij cal. maias	ix cal. ma.	xix	ba	Ogdoas.
ccccxlv	xv	xxviij	vij	vi	vij id. april.	vi id. april.	xv	g	
ccccxlvi	i	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	f	
ccccxlvij	ij	xx	ij	viij	xvij cal. maias	xij cal. ma.	xix	e	
ccccxlviij	iij		iiij	ix	ij noñ. april.	iij id. april.	xxi	dc	
ccccxlix	iiij	xij	v	x	ix. cal. april.	vi cal. april.	xvij	b	
ccccl	v	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij	a	
ccccli	vi	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	g	
cccclij	vij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	fe	
ccccliij	viij	xxvi	iij	xiiij	v id. april.	ij id. april.	xvij	d	
ccccliiij	ix	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij noñ. april.	xx	c	
ccccclv	x	xviij	v	xvi	xv. cal. maias	viij cal. ma.	xxi	b	Hendecas.

VIGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paschæ.*	*Lunæ ipsi. di.*	*Lit. do.*
	cccclvi	xi	Nulla	vij	xvij	Noñ.april.	vi id.april.	xvij	a g
	cccclvij	xij	xi	i	xviij	viij cal.april.	ij cal.april.	xx	f
	cccclviij	xiij	xxij	ij	xix	id.april.	xij cal.ma.	xxi	e
	cccclix	xiiij	iij	iij	i	iiij uoñ. april.	noñ.april.	xvij	d
	ccclx	xv	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	c b
	cccclxi	i	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal.ma.	xx	a
	cccclxij	ij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal.april.	xvi	h
Ogdoas.	cccclxiij	iij	xvij	i	v	xiiij cal. ma.	xi cal.ma.	xvi	f
	cccclxiiij	iiij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id.april.	xix	e d
	cccclxv	v	ix	iiij	vij	vi cal.april.	v cal.april.	xv	c
	cccclxvi	vi	xx	v	viij	xvij cal ma.	xv cal.ma.	xvi	b
	cccclxvij	vij	i	vi	ix	ij noñ april.	v id.april.	xix	b
	cccclxviij	viij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	g f
	cccclxix	ix	xxiij	ij	xi	ij id.april.	id.april.	xv	e
	cccclxx	x	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ.april.	xix	d
	cccclxxi	xi	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal.april.	xxi	c
	cccclxxij	xij	xxvi	vi	xiiij	v id. april.	xvi cal.ma.	xxi	b a
	cccclxxiij	xiij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal.april.	xvij	g
Hendecas	cccclxxiiij	xiiij	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal.ma.	xviij	f

D

VIGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrẽtes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna*	*Dies dominicus Paschæ.*	*Lunæ ipsi. di.*	*Lit. do.*
	cccclxxv	xv	Nulla	ij	xvij	Noñ.april.	viij id.april.	xv	c
	cccclxxvi	i	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal.april.	xvij	d c
	cccclvij	ij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal.ma.	xviij	b
	cccclxxviij	iij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id.april.	xxi	a
	cccclxxix	iiij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xvij	g
	cccclxxx	v	xxv	ij	iij	iiij idus april.	id.april.	xvij	f e
	cccclxxxi	vi	vi	iij	iiij	iij cal.april.	noñ.april.	xx	d
	cccclxxxij	vij	xvij	iiij	v	xiiij cal. maias	vij cal.ma.	xxi	c
Ogdoas	cccclxxxiij	viij	xxviij	v	vi	vij idusapril.	iiij id.april.	xvij	b
	cccclxxxiiij	ix	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal. april.	xix	a g
	cccclxxxv	x	xx	i	viij	xvij cal.maias	xi cal.ma.	xx	f
	cccclxxxvi	xi	i	ij	ix	ij noñ. april.	viij id.april.	xvi	e
	cccclxxxvij	xij	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal.april.	xix	d
	cccclxxxviij	xiij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal.ma.	xix	c b
	cccclxxxix	xiiij	iiij	vi	xij	calend.april.	iiij noñ.april.	xv	a
	ccccxc	xv	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal.april.	xviij	g
	ccccxci	i	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal.ma.	xix	f
	ccccxcij	ij	vij	iij	xv	iiij cal.april.	noñ.april.	xxi	e d
Hendecas	ccccxciij	iij	xviij	iiij	xvi	xv cal.maias	xiiij cal.ma.	xv	c

A

VIGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indicti ones.*	*Epactæ.*	*Cōcurrētes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paſchæ.*	*Luna ipſi.di.*	*Lit. do.*	
ccccxciiij	iiij	Nulla	v	xvij	Noñ.april.	iiij id. april.	xix	b	
ccccxcv	v	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	a	
ccccxcvi	vi	xxij	i	xix	id. april.	xviij cal.april.	xv	g f	
ccccxcvij	vij	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id.april.	xviij	e	
ccccxcviij	viij	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	d	
ccccxcix	ix	xxv	iiij	iij	iiij id.april.	iij id.april.	xv	c.	
d	x	vi	vi	iiij	iij cal.april.	iiij non.april.	xvij	b a	
di	xi	xvij	vij	v	xiiij cal. maias	x cal.ma.	xviij	g	Ogdoas.
dij	xij	xxviij	i	vi	vij id.april.	xviij cal.ma.	xxi	f	
diij	xiij	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	e	
diiij	xiiij	xx	iiij	viij	xvij cal. ma.	xiiij cal.ma.	xvij	d c	
dv	xv	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id.april.	xx	b	
dvi	i	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal.april.	xvi	a	
dvij	ij	xxiij	vij	xi	ij id.april.	xvij cal.ma.	xvij	g	
dviij	iij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id.april.	xix	f e	
dix	iiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal.april.	xv	d	
dx	v	xxvi	iiij	xiiij	v id.april.	iij id.april.	xvi	c	
dxi	vi	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij noñ.april.	xix	b	
dxij	vij	xviij	vij	xvi	xv cal.maias	x cal.ma.	xix	ag	Hendecas.

B

VIGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indicti ones.*	*Epactæ.*	*Cōcurrētes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paſchæ.*	*Luna ipſi.di.*	*Lit. do.*	
dxiij	viij	Nulla.	i	xvij	Noñ.april	vij id. april.	xvij	f	
dxiiij	ix	xi	ij	xviij	viij cal.april..	iij cal.april.	xix	e	
dxv	x	xxij	iij	xix	id.april.	xiij cal.ma.	xx	d	
dxvi	xi	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij noñ.april.	xv	c b	
dxvij	xij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	a	
dxviij	xiij	xxv	vij	iij	iiij.id. april.	xvij cal.ma.	xix	g	
dxix	xiiij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	f	
dxx	xv	xvij	iij	v	xiiij cal.maias	xiij cal.ma.	xv	e d	
dxxi	i	xxviij	iiij	vi	vij id.april.	iij id.april.	xviij	c	Ogdoas.
dxxij	ij	ix	v	vij	vi cal.april.	iij noñ.april.	xxi	b	
dxxiij	iij	xx	vi	viij	xvij cal.maias	xvi cal.ma.	xv	a	
dxxiiij	iiij	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id.april.	xvij	g f	
dxxv	v	xij	ij	x	ix.cal. april.	iij cal.april.	xx	d	
dxxvi	vi	xxiij	iij	xi	ij id.april.	xiij cal.ma.	xxi	c	
dxxvij	vij	iiij	iiij	xij	cal.april.	ij non. april.	xvij	b a	
dxxviij	viij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal.april.	xix	g	
dxxix	ix	xxvi	vij	xiiij	v id.april.	xvij cal.ma.	xx	f	
dxxx	x	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi	e	
dxxxi	xi	xviij	ij	xvi	xv.cal.maias	xij cal.ma.	xvi	d c	Hendecas.

VIGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactae.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchae.	Lunae ipſi.di.	Litte.
	dxxxij	x	Nulla	iiij	xvij	Noñ. April.	iij id.april.	xx	b
	dxxxiij	xi	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	a
	dxxxiiij	xij	xxij	vi	xix	Id.april.	xvi cal.ma.	xvij	g f
	dxxxv	xiij	iij	vij	i	iiij uoñ. april.	vi id.april.	xx	e
	dxxxvi	xiiij	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	x cal.april.	xv	d
	dxxxvij	xv	xxv	iij	iij	iiij id.april.	ij id.april.	xvi	c
	dxxxviij	i	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij nou.april.	xix	b a
Ogdoas.	dxxxix	ij	xvij	v	v	xiiij cal.maias	viij cal.ma.	xx	g
	dxl	iij	xxviij	vij	vi	vij id.april.	vij id.april.	xv	f
	dxli	iiij	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	e
	dxlij	v	xx	ij	viij	xvij cal.maias	xij cal.ma.	xix	dc
	dxliij	vi	i	iij	ix	ij noñ.april.	noñ.april.	xv	b
	dxliiij	vij	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal. april.	xvij	a
	dxlv	viij	xxiij	vi	xi	ij id.april.	xvi cal.ma.	xviij	g
	dxlvi	ix	iiij	vij	xij	cal.april.	vi id.april.	xxi	f e
	dxlvij	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal.april.	xvij	d
	dxlviij	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	ij id.april.	xvij	c
	dxlix	xij	vij	iiij	xv	iiij cal.april.	ij noñ.april.	xx	b D
Hendecas	dl	xiij	xviij	v	xvi	xv cal.maias	viij cal.ma.	xxi	a g

TRIGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactae.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchae.	Lunae ipſi.di.	Litte.
	dli	xiiij	Nulla	vi	xvij	Non. april.	vi id.april.	xviij	f
	dlij	xv	xi	i	xviij	viij cal.april.	ij cal april.	xx	e
	dliij	i	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal.ma.	xxi	d
	dliiij	ij	iij	iij	i	iiij non. april.	noñ.ap il.	xvij	c b
	dlv	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal.april.	xx	a
	dlvi	iiij	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal. ma.	xx	g
	dlvij	v	vi	vij	iiij	iij cal.april.	cal.april.	xvi	f
	dlviij	vi	xvij	i	v	xiiij cal.ma.	xi cal.ma.	xvij	e d
Ogdoas	dlix	vij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	id.april.	xx	c
	dlx	viij	ix	iiij	vij	vi cal.april.	v cal.april.	xv	b
	dlxi	ix	xx	v	viij	xvij cal.ma.	xv cal.ma.	xvi	a
	dlxij	x	i	vi	ix	ij noñ.april.	id.april.	xix	g f
	dlxiij	xi	xij	vij	x	ix cal.april.	viij cal.april.	xv	e
	dlxiiij	xij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	id.april.	xv	d
	dlxv	xiij	iiij	iij	xij	cal.april.	nou.april.	xviij	c
	dlxvi	xiiij	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	cal.april.	xxi	ba
	dlxvij	xv	xxvi	v	xiiij	v idus april.	ij id.april.	xv	g
	dlxviij	i	vij	vij	xv	iiij cal.april.	cal.april.	xvij	f
Hendecas	dlxix	ij	xviij	i	xvi	xv cal.ma.	xi cal.ma.	xviij	e

TRIGESIMVSPRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Luna ipſius di.	Lit. do.	
dlxx	iij	Nulla	ij	xvij	Non.april.	viij idus april.	xv	dc	
dlxxi	iiij	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xviij	b	
dlxxij	v	xxij	v	xix	idus april.	xv cal.mai.	xviij	a	
dlxxiij	vi	iij	vi	i	iiij non.april.	v idus april.	xxi	g	
dlxxiiij	vij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xvij	fe	
dlxxv	viij	xxv	i	iij	iiii idus april.	iiij cal. mai.	xviij	d	
dlxxvi	ix	vi	iij	iiij	iii cal.april.	non.april.	xx	c	
dlxxvij	x	xvij	iiij	v	xiiij cal.mai.	vij cal.mai.	xxi	b	Ogdoas.
dlxxviij	xi	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij idus april..	xvij	ag	
dlxxix	xij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij non. april.	xx	f	
dlxxx	xiij	xx	i	viij	xvij cal.mai.	xi cal. mai.	xx	e	
dlxxxi	xiiij	i	ij	ix	ij non. april.	viij idus april.	xvi	d	
dlxxxij	xv	xij	iij	x	ix cal.april.	iij cal. april.	xix	cb	
dlxxxiij	i	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal.mai.	xx	a	
dlxxxiiij	ij	iiij	vi	xij.	cal.april.	iiij non. april.	xv	g	
dlxxxv	iij	xv	vij	xiij	xij cal.april.	viij cal. april.	xviij	f	
dlxxxvi	iiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xviij	ed	
dlxxxvij	v	vij	ij	xv	iiij cal.april.	iij cal.april.	xv	c	
B dlxxxviij	vi	xviij	iiij	xvi	xv cal.mai.	iiij cal.mai.	xv	b	Hendecas.

TRIGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Luna ipſius di.	Lit. do	
dlxxxix	vij	Nulla	v	xvij	Nō april.	iiij idus april.	xviij	a	
dxc	viij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	gf	
dxci	ix	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.mai.	xvi	e	
dxcij	x	iij	ij	i	iiij non. april.	viij idus apri.	xvij	d	
dxciij	xi	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	c	
dxciiij	xij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij idus april.	xv	ba	
dxcv	xiij	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij non. april.	xvij	g	
dxcvi	xiiij	xvij	vij	v	xiiij cal. mai.	x cal.mai.	xvij	f	Ogdoas.
dxcvij	xv	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	e	
dxcviij	i	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal.april.	xvi	dc	
dxcix	ij	xx	iij	viij	xvij cal.mai.	xiij cal mai.	xvij	b	
dc	iij	i	v	ix	ij non april.	iiij idus april.	xx	a	
dci	iiij	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	g	
dcij	v	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.mai.	xvij	fe	
dciij	vi	iiij	i	xij	calen.april.	vij idus april.	xx	d	
dciiij	vij	xv	iij	xiij	xij cal.april.	ix cal.april.	xv	c	
dcv	viij	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	b	
dcvi	ix	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij non. april.	xix	ag	
dcvij	x	xviij	vi	xvi	xv cal.mai.	ix cal.maias.	xx	f	Hendecas.

C

TRIGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.
	dcviij	xi	Nulla	i	xvij	Non.april.	vij idus april.	xvi	e
	dcix	xij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix	d
	dcx	xiij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. mai.	xx	cb
	dcxi	xiiij	iij	iiij	i	iiij non.april.	ij non.april.	xvi	a
	dcxij	xv	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	g
	dcxiij	i	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xiiij cal.mai.	xix	f
	dcxiiij	ij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	ed
Ogdoas.	dcxv	iij	xvij	ij	v	xiiij cal.mai.	xij cal. mai.	xvi	c
	dcxvi	iiij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	b
	dcxvij	v	ix	v	vij	vi cal.april.	iij non.april.	xxi	a
	dcxviij	vi	xx	vi	viij	xvij cal mai.	xvi cal.mai.	xij	gf
	dcxix	vij	i	vij	ix	ij non.april.	vi idus april.	xviij	e
	dcxx	viij	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal.april.	xx	d
	dcxxi	ix	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal.mai.	xxi	c
	dcxxij	x	iiij	iiij	xij	cal.april.	ij non. april.	xvij	ba
	dcxxiij	xi	xv	v	xiij	xij cal.april.	vi cal.april.	xx	g
	dccxxiiij	xij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal.mai.	xx	f
	dccxxv	xiij	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal. april.	xvi	e
Hendecas.	dccxxvi	xiiij	xviij	ij	xvi	xv cal.mai.	xij cal.mai.	xvij	dc

D

TRIGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.
	dcxxvij	xv	Nulla	iij	xvij	Nonn April.	ij idus april.	xxi	b
	dcxxviij	i	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	a
	dcxxix	ij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal.mai.	xvij	g
	dcxxx	iij	iij	vij	i	iiij nonn apri.	vi idus april.	xx	fe
	dcxxxi	iiij	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	d
	dcxxxij	v	xxv	iij	iij	iiij idus apri.	iij idus april.	xv	c
	dcxxxiij	vl	vi	liij	iiij	iij cal.april.	ij nonn april.	xix	b
	dcxxxiiij	vij	xvij	v	v	xiiij cal.mai.	viij cal.april.	xx	ag
Ogdoas.	dcxxxv	viij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xv	f
	dcxxxvi	ix	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	e
	dcxxxvij	x	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xij cal.mai.	xix	d
	dcxxxviij	xi	i	iij	ix	ij nonn april.	nonn april.	xv	cb
	dcxxxix	xij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal.april.	xviij	a
	dcxl	xiij	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal.mai.	xviij	g
	dcxli	xiiij	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	f
	dcxlij	xv	xv	i	xiij	xij cal.april.	ix cal.april.	xvij	ed
	dcxliij	i	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	c
	dcxliiij	ij	vi	iiij	xv	iiij cal.apri.	ij non. april.	xx	b
Hendecas.	dcxlv	iij	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	viij cal.mai.	xxi	a

TRGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipſius di.	Lit. do.	
dcxlvi	iiij	Nulla	vi	xvij	Non. April.	v idus apri.	xviij	g f	
dcxlvij	v	xi	vij	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	e	
dcxlviij	vi	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal.mai.	xxi	d	
dcxlix	vij	iij	iij	i	iiij non. april.	non april.	xvij	c	
dcl	viij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal.april.	xx	b a	
dcli	ix	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal.mai.	xxi	g	
dclij	x	vi	vij	iiij	iij cal.april.	cal.april.	xvi	f	
dcliij	xi	xvij	i	v	xiiij cal.mai.	xi cal. mai.	xvij	e	Ogdoas.
dcliiij	xij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus apri.	xx	d c	
dclv	xiij	ix	iij	vij	vi cal.april.	iiij cal.april.	xvi	b	
dclvi	xiiij	xx	v	viij	xvij cal.mai.	xv cal.mai.	xvi	a	
dclvij	xv	i	vi	ix	ij non.april.	v idus april.	xviij	g	
dclviij	i	xij	vij	x	ix cal.april.	viij cal.april.	xv	f e	
dclix	ij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal.mai.	xvi	d	
dclx	iij	iiij	iij	xij	cal.april.	non april.	xviij	c	
dclxi	iiij	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal. april.	xxi	b	
dclxij	v	xxvi	v	xiiij	v idus april.	vij idus april.	xv	a g	
dclxiij	vi	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iiij non april.	xviij	f	
B dclxiiij	vij	xviij	i	xvi	xv cal.mai.	xi cal. mai.	xviij	e	Hendecas.

TRIGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchae.	Lunae ipſi.di.	Lit. do.	
dclxv	viij	Nulla	ij	xvij	Non April.	viij idus april.	xv	d	
dclxvi	ix	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iiij cal.april.	xviij	c b	
dclxvij	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal.mai.	xix	a	
dclxviij	xi	iij	vi	i	iiij non april.	v idus april.	xxi	g	
dclxix	xij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvij	f	
dclxx	xiij	xxv	i	iij	iiij id.april.	xviij cal. mai.	xviij	e d	
dclxxi	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal.april.	viij id.april.	xxi	c	
dclxxij	xv	xvij	iiij	v	xiiij cal.mai.	vij cal mai.	xxi	b	Ogdoas.
dclxxiij	i	xxviij	v	vi	vij idus apri.	iiij idus april.	xvij	a	
dclxxiiij	ij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij non apri.	xx	g f	
dclxxv	iij	xx	vij	viij	xvij cal.mai.	x cal. mai.	xxi	e	
dclxxvi	iiij	i	ij	ix	ij non april.	viij id.april.	xvi	d	
dclxxvij	v	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal.april.	xix	c	
dclxxviij	vi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. mai.	xx	b a	
dclxxix	vij	iiij	v	xij	cal.april.	iij non april.	xvi	g	
dclxxx	viij	xv	vij	xiij	xij cal.april.	viij cal. april.	xviij	f	
dclxxxi	ix	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal.mai.	xix	e	
dclxxxij	x	vij	ij	xv	iiij.cal.april.	iij cal. april.	xv	d c	Hendecas.
dclxxxiij	xi	xviij	iij	xvi	xv cal.maias	xiij cal.mai.	xvi	b	

TRIGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.	
	dclxxxiiij	xij	Nulla	v	xvij	Non.april.	iiij idus april.	xix	a	
	dclxxxv	xiij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	g	
	dclxxxvi	xiiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.mai.	xvi	fe	
	dclxxxvij	xv	iij	i	i	iiij non.april.	vij idus april.	xix	d	
	dclxxxviij	i	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	c	
	dclxxxix	ij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij idus april.	xv	b	
	dcxc	iij	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij non.april.	xviij	ag	
Ogdoas.	dcxci	iiij	xvij	vi	v	xiiij cal.mai.	ix cal. mai.	xix	f	
	dcxcij	v	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	e	
	dcxciij	vi	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	d	
	dcxciiij	vij	xx	iij	viij	xvij cal mai.	xiij cal. mai.	xviij	cb	
	dcxcv	viij	i	iiij	ix	ij non.april.	iij idus april.	xxi	a	
	dcxcvi	ix	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	g	
	dcxcvij	x	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.mai.	xvij	f	
	dcxcviij	xi	iiij	i	xij	cal.april.	vij idus april.	xx	ed	
	dcxcix	xij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi	c	
	dcc	xiij	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	b	
	dcci	xiiij	vij	v	xv	iiij cal.apiil.	iij non.april.	xix	a	D
Hendecas	dccij	xv	xviij	vi	xvi	xv cal.mai.	ix cal.maias.	xx	gf	

TRIGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.
	dcciij	i	Nulla	vij	xvij	Noñ April.	vij idus april.	xvi	e
	dcciiij	ij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix	d
	dccv	iij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. mai.	xx	c
	dccvi	iiij	iij	iiij	i	iiij noñ apri.	ij non.april.	xvi	ba
	dccvij	v	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	g
	dccviij	vi	xxv	vij	iij	iiij idus apri.	xvij cal. mai.	xix	f
	dccix	vij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	e
Ogdoas	dccx	viij	xvij	ij	v	xiiij cal.mai.	xij cal.april.	xvi	dc
	dccxi	ix	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	b
	dccxij	x	ix	v	vij	vi cal.april.	iij noñ april.	xxi	a
	dccxiij	xi	xx	vi	viij	xvij cal.mai.	xvi cal.mai.	xv	g
	dccxiiij	xij	i	vij	ix	ij noñ april.	vi idus april.	xviij	fe
	dccxv	xiij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	d
	dccxvi	xiiij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal.mai.	xxi	c
	dccxvij	xv	iiij	iiij	xij	cal.april.	ij noñ april.	xvij	b
	dccxviij	i	xv	v	xiij	xij cal.april.	vi cal.april.	xx	ag
	dccxix	ij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal.mai.	xxi	f
	dccxx	iij	vi	i	xv	iiij cal.apri.	ij cal.april.	xvi	e
Hendecas	dccxxi	iiij	xviij	ij	xvi	xv cal.mai.	xij cal.mai.	xvij	d

A

TRIGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus paschæ.*	*Lunæ ipſius di.*	*Lit. do.*	
dccxxij	v	Nulla	iij	xvij	Non.april.	ij idus april.	xxi	cb	
dccxxiij	vi	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal.april.	xvij	a	
dccxxiiij	vij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij	g	
dccxxv	viij	iij	vij	i	iiij nou.april.	vi idus april.	xx	f	
dccxxvi	ix	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	ed	
dccxxvij	x	xxv	ij	iij	iiii idus april.	idus april.	xvij	c	
dccxxviij	xi	vi	iiij	iiij	iii cal.april.	ij non. april.	xix	b	
dccxxix	xij	xvij	v	v	xiiij cal,mai.	viij cal.mai.	xx	a	*Ogdoas.*
dccxxx	xiij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xvi	gf	
dccxxxi	xiiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.april.	xix	e	
dccxxxij	xv	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xi cal. mai.	xviij	d	
dccxxxiij	i	i	iij	ix	ij non. april.	non. april.	xv	c	
dccxxxiiij	ij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal. april.	xviij	ba	
dccxxxv	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	g	
dccxxxvi	iiij	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	f	
dccxxxvij	v	xv	i	xiij	xij cal.april.	viij cal.april.	xvij	e	
dccxxxviij	vi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	dc	
dccxxxix	vij	vij	iij	xv	iiij cal.april.	non.april.	xxi	b	
dccxl	viij	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	viij cal. mai.	xxi	a	*Hendecas.*

B

QVADRAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus paschæ.*	*Lunæ ipſius di.*	*Lit. do.*	
dccxli	ix	Nulla	vi	xvij	Nõ april.	v idus april.	xviij	g	
dccxlij	x	xi	vij	xviij	viij cal.april.	cal.april.	xxi	fe	
dccxliij	xi	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal.mai.	xv	d	
dccxliiij	xij	iij	iij	i	iiij non. april.	non.april.	xvij	c	
dccxlv	xiij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal.april.	xx	b	
dccxlvi	xiiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal mai.	xxi	ag	
dccxlvij	xv	vi	vij	iiij	iij cal.april.	iiij non. april.	xvij	f	
dccxlviij	i	xvij	i	v	xiiij cal. mai.	xi cal.april.	xvij	e	
dccxlix	ij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	d	*Ogdoas.*
dccl	iij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal.april.	xvi	cb	
dccll	iiij	xx	iiij	viij	xvij cal.mai.	xiiij cal.mai.	xvij	a	
dcclij	v	i	vi	ix	ij non. april.	v idus april.	xix	g	
dccliij	vi	xij	vij	x	ix cal.april.	viij cal.april.	xv	f	
dccliiij	vij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal. mai.	xvi	ed	
dcclv	viij	iiij	ij	xij	calen.april.	viij idus april.	xix	c	
dcclvi	ix	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal.april.	xxi	b	
dcclvij	x	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij idus april.	xv	a	
dcclviij	xi	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iiij non. april.	xviij	gf	
dcclix	xij	xviij	vij	xvi	xv cal.mai.	x cal.mai.	xix	e	

Hendecas.

C

QVADRAGESIMVSPRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.
	dcclx	xiij	Nulla	ij	xvij	Non. April.	vij idus apri.	xv	d
	dcclxi	xiiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij	c
	dcclxij	xv	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xix	b a
	dcclxiij	i	iij	v	i	iiij non. april.	iij non april.	xv	g
	dcclxiiij	ij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	f
	dcclxv	iij	xxv	i	iij	iiij idus april.	xviij cal. mai.	xviij	e
	dcclxvi	iiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij idus apri.	xxi	d c
Ogdoas.	dcclxvij	v	xvij	iij	v	xiiij cal. mai.	xiij cal. mai.	xv	b
	dcclxviij	vi	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij idus april.	xvij	a
	dcclxix	vij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij non april.	xx	g
	dcclxx	viij	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi	f e
	dcclxxi	ix	i	i	ix	ij non. april.	vij idus april.	xvij	d
	dcclxxij	x	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	c
	dcclxxiij	xi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. mai.	xx	b
	dcclxxiiij	xij	iiij	v	xij	cal. april.	iij non april.	xvi	a g
	dcclxxv	xiij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	f
	dcclxxvi	xiiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xix	e
	dcclxxvij	xv	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	d
Hendecas.	dcclxxviij	i	xviij	iij	xvi	xv cal. mai.	xiij cal. mai.	xvi	c b

D

QVADRAGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di.	Lit. do.
	dcclxxix	ij	Nulla	iiij	xvij	Non April.	vi idus april.	xvij	a
	dcclxxx	iij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	g
	dcclxxxi	iiij	xxij	vij	xix	Idus april.	xvij cal. mai.	xvi	f
	dcclxxxij	v	iij	i	i	iiij non april.	vij idus april.	xix	e d
	dcclxxxiij	vi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	c
	dcclxxxiiij	vij	xxv	iiij	iij	iiij id. april.	iij id. april.	xx	b
	dcclxxxv	viij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non apri.	xviij	a
	dcclxxxvi	ix	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix	g f
Ogdoas.	dcclxxxvij	x	xxviij	vij	vi	vij idus apri.	vi idus april.	xv	e
	dcclxxxviij	xi	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvij	d
	dcclxxxix	xij	xx	iij	viij	xvij cal. mai.	xiij cal. mai.	xviij	c
	dccxc	xiij	i	iiij	ix	ij non april.	iij idus april.	xxi	b a
	dccxci	xiiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	g
	dccxcij	xv	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. mai.	xvij	f
	dccxciij	i	iiij	i	xij	cal. april.	vi idus april.	xx	e
	dccxciiij	ij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	d c
	dccxcv	iij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	b
	dccxcvi	iiij	vij	v	xv	iiij. cal. april.	iij non april.	xix	a
Hendecas.	dccxcvij	v	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal. maias.	xx	g

A

QVADRAGESIMVSTERIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi.di.	Lit. do.	
dccxcviij	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ April.	vi idus april.	xvij	fe	
dccxcix	vij	xi	i	xviij	viij cal.april.	ij cal.april.	xx	d	
dccc	viij	xxij	iij	xix	idus april.	xij cal.mai.	xx	c	
dccci	ix	iij	iiij	i	iiij noñ april.	ij noñ april.	xvi	b	
dcccij	x	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	ag	
dccciij	xi	xxv	vi	iij	iiij id.april.	xvi cal. mai.	xx	f	
dccciiij	xij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal. april.	xv	e	
dcccv	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal.mai.	xij cal. mai.	xvi	d	Ogdoas.
dcccvi	xiiij	xxviij	iij	vi	vij idus apri.	ij idus april.	xix	cb	
dcccvij	xv	ix	iiij	vij	vi cal.april.	ij cal. april.	xv	a	
dcccviij	i	xx	vi	viij	xvij cal.mai.	xiij cal.mai.	xv	g	
dcccix	ij	i	vij	ix	ij noñ april.	iij id.april.	xviij	f	
dcccx	iij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	ed	
dcccxi	iiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	c	
dcccxij	v	iiij	iiij	xij	cal.april.	ij noñ apri.	xvij	b	
dcccxiij	vi	xv	v	xiij	xij cal.april.	vij cal. april.	xx	a	
dcccxiiij	vij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal.mai.	xxi	gf	
dcccxv	viij	vij	vij	xv	iiij.cal.april.	cal.april.	xvij	e	
dcccxvi	ix	xviij	ij	xvi	xv cal.maias	xij cal. mai.	xvij	d	Hendecas

B

QVADRAGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lune ipſius di.	Lit. do.	
dcccxvij	x	Nulla	iij	xvij	Non.April.	ij idus apri.	xxi	c	
dcccxviij	xi	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal.april.	xvij	ba	
dcccxix	xij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal.mai.	xviij	g	
dcccxx	xiij	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi idus april.	xx	f	
dcccxxi	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	e	
dcccxxij	xv	xxv	ij	iij	iiij idus april.	idus apri.	xvij	dc	
dcccxxiij	i	vi	iij	iiij	iij cal.april.	noñ april.	xx	b	
dcccxxiiij	ij	xvij	v	v	xiiij cal.mai.	viij cal.mai.	xx	a	Ogdoas.
dcccxxv	iij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	vi idus april.	xvi	g	
dcccxxvi	iiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal: april.	xix	fe	
dcccxxvij	v	xx	i	viij	xvij cal.mai.	xi cal. mai.	xx	d	
dcccxxviij	vi	i	iij	ix	ij noñ.april.	noñ april.	xv	c	
dcccxxix	vij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal.april.	xviij	b	
dcccxxx	viij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal.mai.	xix	ag	
dcccxxxi	ix	iiij	vi	xij	cal.april.	iiij noñ april.	xv	f	
dcccxxxij	x	xv	i	xiij	xij cal.april.	ix cal. april.	xvij	e	
dcccxxxiij	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	d	
dcccxxxiiij	xij	vij	iij	xv	iiij cal.april.	noñ april.	xxi	cb	
dcccxxxv	xiij	xviij	iiij	xvi	xv cal.mai.	xiiij cal. mai.	xv	a	Hendecas

v

QVADRAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS. C

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.
	dcccxxxvi	xiiij	Nulla	vi	xvij	Nonā april.	v idus april.	xiiij	g
	dcccxxxvij	xv	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	f
	dcccxxxviij	i	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. mai.	xv	e d
	dcccxxxix	ij	iij	ij	i	iiij non. april.	viij idus april.	xviij	c
	dcccxl	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	b
	dcccxli	iiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. mai.	xxi	a
	dcccxlij	v	vi	vi	iiij	ij cal. april.	iiij non. april.	xvij	g f
Ogdoas.	dcccxliij	vi	xvij	vij	v	xiiij cal. mai.	x cal. mai.	xviij	e
	dcccxliiij	vij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	d
	dcccxlv	viij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	c
	dcccxlvi	ix	xx	iiij	viij	xvij cal. mai.	xiiij cal. mai.	xvij	b a
	dcccxlvij	x	i	v	ix	ij non april.	iiij idus april.	xx	g
	dcccxlviij	xi	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	f
	dcccxlix	xij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xix cal. mai.	xvi	e
	dcccl	xiij	iiij	ij	xij	calen. april.	viij idus april.	xix	d c
	dcccli	xiiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	b
	dccclij	xv	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij idus april.	xv	a
	dcccliij	i	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april.	xviij	g
Hendecas.	dcccliiij	ij	xviij	vij	xvi	xv cal. mai.	x cal. mai.	xix	f e D

QVADRAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.
	dccclv	iij	Nulla	i	xvij	Non. april.	viij idus april.	xvi	d
	dccclvi	iiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xviij	c
	dccclvij	v	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xix	b
	dccclviij	vi	iij	v	i	iiij non. april.	iij non. april.	xv	a g
	dccclix	vij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	f
	dccclx	viij	xxv	i	iij	iiii idus april.	xviij cal. mai.	xviij	e
	dccclxi	ix	vi	ij	iiij	iii cal. april.	viij idus april.	xxi	d
Ogdoas.	dccclxij	x	xvij	iij	v	xiij cal. mai.	xij cal mai.	xv	c b
	dccclxiij	xi	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	a
	dccclxiiij	xij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij non. april.	xx	g
	dccclxv	xiij	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi	f
	dccclxvi	xiiij	i	i	ix	ij non. april.	vij idus april.	xvij	e d
	dccclxvij	xv	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	c
	dccclxviij	i	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. mai.	xx	b
	dccclxix	ij	iiij	v	xij	cal. april.	iij non. april.	xvi	a
	dccclxx	iij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	g f
	dccclxxi	iiij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	e
	dccclxxij	v	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	d
Hendecas.	dccclxxiij	vi	xviij	iij	xvi	xv cal. mai.	xiij cal. mai.	xvi	c

QVADRAGESIMVS SEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lune ipſius di.	Lit. do.	
dccclxxiiij	vij	Nulla	iiij	xvij	Nonā April.	iij idus april.	xx	b a	
dccclxxv	viij	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	g	
dccclxxvi	ix	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.mai.	xvi	f	
dccclxxvij	x	iij	i	i	iiij nonā apri.	vij idus.april.	xix	e	
dccclxxviij	xi	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	x cal.april.	xv	d c	
dccclxxix	xij	xxv	iij	iij	iiij idus apri.	ij idus april.	xvi	b	
dccclxxx	xiij	vi	v	iiij	ij cal.april.	iiij non.april.	xviij	a	
dccclxxxi	xiiij	xvij	vi	v	xiiij cal.mai.	ix cal.mai.	xix	g	Ogdoas.
dccclxxxij	xv	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	f e	
dccclxxxiij	i	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	d	
dccclxxxiiij	ij	xx	iij	viij	xvij cal.mai.	xiij cal.mai.	xviij	c	
dccclxxxv	iij	i	iiij	ix	ij nonā april.	iij idus april.	xxi	b	
dccclxxxvi	iiij	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij	a g	
dccclxxxvij	v	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal.mai.	xviij	f	
dccclxxxviij	vi	iiij	i	xij	cal.april.	vij idus april.	xx	e	
dccclxxxix	vij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal. april.	xvi	d	
dcccxc	viij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	c b	
dcccxci	ix	vi	iiij	xv	iiij cal.apri.	ij non.april.	xx	a	
B dcccxcij	x	xviij	vi	xvi	xv cal.mai.	ix cal.maias.	xx	g	Hendecas.

QVADRAGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lune ipſius di.	Lit. do.	
dcccxciij	xi	Nulla	vij	xvij	Non.april.	vi idus april.	xvij	f	
dcccxciiij	xij	xi	i	xviij	viij cal;april.	ij cal.april.	xx	e d	
dcccxcv	xiij	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal.mai.	xxi	c	
dcccxcvi	xiiij	iij	iiij	i	iiij non.april.	ij non.april.	xvi	b	
dcccxcvij	xv	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal. april.	xix	a	
dcccxcviij	i	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal.mai.	xx	g f	
dcccxcix	ij	vi	vij	iiij	ij cal.april.	cal.april.	xvi	e	
dcccc	iij	xvij	ij	v	xiiij cal.mai.	xij cal.mai.	xvi	d	
dcccci	iiij	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xviij	c	Ogdoas.
dccccij	v	ix	iiij	vij	vi cal.april.	v cal.april.	xv	b a	
dccccij	vi	xx	v	viij	xvij cal mai.	xv cal.mai.	xvi	g	
dcccciiij	vij	i	vij	ix	ij non.april.	vi idus april.	xviij	f	
dccccv	viij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	e	
dccccvi	ix	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	d c	
dccccvij	x	iiij	iij	xij	cal.april.	non.april.	xviij	b	
dccccviij	xi	xv	v	xiij	xij cal.april.	vi cal.april.	xx	a	
dccccix	xij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal.mai.	xxi	g	
dccccx	xiij	vij	vij	xv	iiij cal.april.	cal.april.	xvij	f e	
dccccxi	xiiij	xviij	i	xvi	xv cal.mai.	xi cal.mai.	xviij	d	Hendecas.

v ij

QVADRAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pascha.	Luna ipsi.di.	Lit. do.
	dccccxij	xv	Nulla	iij	xvij	Nonā April.	ij idus april.	xxi	c
	dccccxiij	i	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal. april.	xvi	b
	dccccxiiij	ij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. mai.	xviij	a g
	dccccxv	iij	iij	vi	i	iiij nonā april.	v idus april.	xxi	f
	dccccxvi	iiij	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	e
	dccccxvij	v	xxv	ij	iij	iiij id.april.	idus april.	xvij	d
	dccccxviij	vi	vi	iij	iiij	iij cal.april.	nonā april.	xx	c b
Ogdoas.	dccccxix	vij	xvij	iiij	v	xiiij cal.mai.	vij cal.mai.	xxi	a
	dccccxx	viij	xxviij	vi	vi	vij idus apri.	v idus april.	xv	g
	dccccxxi	ix	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal. april.	xix	f
	dccccxxij	x	xx	i	viij	xvij cal.mai.	xi cal.mai.	xx	e d
	dccccxxiij	xi	i	ij	ix	ij nonā april.	viij idus april.	xvi	c
	dccccxxiiij	xij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal. april.	xviij	b
	dccccxxv	xiij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	a
	dccccxxvi	xiiij	iiij	vi	xij	cal.april.	iiij non. april.	xv	g f
	dccccxxvij	xv	xv	vij	xiij	xij cal.april.	viij cal. april.	xviij	e
	dccccxxviij	i	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	d
	dccccxxix	ij	vij	iij	xv	iiij.cal.april.	non. april.	xx	c D
Hendecas	dccccxxx	iij	xviij	iiij	xvi	xv cal.maias	xiiij cal. mai.	xv	b a

QVINQVAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchae.	Lunae ipſius di.	Lit. do.
	dccccxxxi	iiij	Nulla	v	xvij	Non. April.	iiij idus apri.	xix	g
	dccccxxxij	v	xi	vij	xviij	viij cal.april.	cal.april.	xxi	f
	dccccxxxiij	vi	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. mai.	xv	e
	dccccxxxiiij	vij	iij	ij	i	iiij non. april.	viij idus april.	xvij	d c
	dccccxxxv	viij	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	b
	dccccxxxvi	ix	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. mai.	xxi	a
	dccccxxxvij	x	vi	vi	iiij	iij cal.april.	iiij nonā april.	xvij	g
	dccccxxxviij	xi	xvij	vij	v	xiiij cal. mai.	x cal.mai.	xviij	f e
Ogdoas	dccccxxxix	xij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	d
	dccccxl	xiij	ix	iij	vij	vi cal.april.	iiij cal.april.	xvi	c
	dccccxli	xiiij	xx	iiij	viij	xvij cal.mai.	xiiij cal.mai.	xvij	b
	dccccxlij	xv	i	v	ix	ij nonā.april.	iiij idus april.	xx	a g
	dccccxliij	i	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	f
	dccccxliiij	ij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal. mai.	xvi	e
	dccccxlv	iij	iiij	ij	xij	cal.april.	viij idus april.	xvij	d
	dccccxlvi	iiij	xv	iij	xiij	xij cal.april.	xi cal.april.	xv	c b
	dccccxlvij	v	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	a
	dccccxlviij	vi	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april.	xviij	g
Hendecas	dccccxlix	vij	xviij	vij	xvi	xv cal.mai.	x cal. mai.	xix	f

A

QVINQVAGESIMVSPPIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.	
dcccccl	viij	Nulla	i	xvij	Nonā April.	vij idus apri.	xviij	e d	
dcccccli	ix	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	c	
dccccclij	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xviij	b	
dcccccliij	xi	iij	v	i	iiij nonā apri.	iij nonā april.	xv	a	
dccccclüij	xij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xvij	g f	
dccccclv	xiij	xxv	vij	iij	iiij idus apri.	xvij cal. mai.	xix	e	
dccccclvi	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij idus april.	xxi	d	
dccccclvij	xv	xvij	iij	v	xiiij cal. mai.	xiij cal. mai.	xv	c	Ogdoas.
dccccclviij	i	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij id. april.	xviij	b a	
dccccclix	ij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij nonā apri.	xxi	g	
dccccclx	iij	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi	e	
dccccclxi	iiij	i	i	ix	ij nonā april.	vij idus april.	xvij	e	
dccccclxij	v	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	d c	
dccccclxiij	vi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal mai.	xxi	b	
dccccclxiiij	vij	iiij	v	xij	cal. april.	iij nonā april.	xvi	a	
dccccclxv	viij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	g	
dccccclxvi	ix	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	f e	
dccccclxvij	x	vi	i	xv	iiij cal. apri.	ij cal. april.	xvi	d	
dccccclxviij	xi	xviij	iij	xvi	xv cal. mai.	xiij cal. mai.	xvi	c	Hendecas.

B

QVINQVAGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.	
dccccclxix	xij	Nulla	iiij	xvij	Non. april.	iij idus april.	xx	b	
dccccclxx	xiij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	a g	
dccccclxxi	xiiij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij	f	
dccccclxxij	xv	iij	i	i	iiij non. april.	vij idus april.	xix	e	
dccccclxxiij	i	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	d	
dccccclxxiiij	ij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xvi	c b	
dccccclxxv	iij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij nonā april.	xix	a	
dccccclxxvi	iiij	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix	g	Ogdoas.
dccccclxxvij	v	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus apri.	xv	f	
dccccclxxviij	vi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	e d	
dccccclxxix	vij	xx	ij	viij	xvij cal mai.	xij cal. mai.	xix	c	
dccccclxxx	viij	i	iiij	ix	ij non. april.	iij idus april.	xxi	b	
dccccclxxxi	ix	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	a	
dccccclxxxij	x	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	g f	
dccccclxxxiij	xi	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	e	
dccccclxxxiiij	xij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	d	
dccccclxxxv	xiij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xvij	c	
dccccclxxxvi	xiiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij nonā april.	xx	b a	
dccccclxxxvij	xv	xviij	v	xvi	xv cal. mai.	viij cal. mai.	xxi	g	Hendecas.

C

QVINQVAGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchae.	Luna ipſius di.	Lit. do.
	dcccclxxxviij	i	Nulla	vij	xvij	Nõ april.	vi idus april.	xvij	f
	dcccclxxxix	ij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	e
	dccccxc	iij	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. mai.	xxi	dc
	dccccxci	iiij	iij	iij	i	iiij non. april.	non. april.	xvij	b
	dccccxcij	v	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	a
	dccccxciij	vi	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal. mai.	xx	g
	dccccxciiij	vij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	fe
Ogdoas.	dccccxcv	viij	xvij	i	v	xiiij cal. mai.	xi cal. mai.	xvi	d
	dccccxcvi	ix	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	c
	dccccxcvij	x	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	b
	dccccxcviij	xi	xx	v	viij	xvij cal. mai.	xv cal. mai.	xvi	ag
	dccccxcix	xij	i	vi	ix	ij non april.	v Idus april.	xix	f
	m	xiij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	e
	mi	xiiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	d
	mij	xv	iiij	iij	xij	calen. april.	non. april.	xix	cb
	miij	i	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	a
	miiij	ij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. mai.	xxi	g
	mv	iij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	f
Hendecas	mvi	iiij	xviij	i	xvi	xv cal. mai.	xi cal. mai.	xviij	ed

D

QVINQVAGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchae.	Luna ipſius di.	Lit. do.
	mvij	v	Nulla	ij	xvij	Non. april.	viij idus april.	xv	c
	mviij	vi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	b
	mix	vij	xxij	v	xix	Idus april.	xv cal. mai.	xviij	a
	mx	viij	iij	vi	i	iiij non. april.	v idus april.	xxi	gf
	mxi	ix	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	e
	mxij	x	xxv	ij	iij	iiii idus april.	idus april.	xvij	d
	mxiij	xi	vi	iij	iiij	iii cal. april.	non. april.	xx	c
Ogdoas	mxiiij	xij	xvij	iiij	v	xiiij cal. mai.	vij cal. mai.	xxi	ba
	mxv	xiij	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij idus april.	xvij	g
	mxvi	xiiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	f
	mxvij	xv	xx	i	viij	xvij cal. mai.	xi cal. mai.	xx	e
	mxviij	i	i	ij	ix	ij non. april.	viij idus april.	xvi	dc
	mxix	ij	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	b
	mxx	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	a
	mxxi	iiij	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij nõ. april.	xv	g
	mxxij	v	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	fe
	mxxiij	vi	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xix	d
	mxxiiij	vij	vij	ij	xv	iiij cal. april.	nõ april.	xxi	c
Hendecas	mxxv	viij	xviij	iiij	xvi	xv cal. mai.	xiiij cal. mai.	xv	b

QVINQVAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indicti ones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrētes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paschæ.*	*Lunæ ipsi.di.*	*Lit. do.*	
mxxvi	ix	Nulla	v	xvij	Noñ. April.	iiij id. april.	xix	b	
mxxvij	x	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	ag	
mxxviij	xi	xxij	i	xix	Id. april.	xviij cal. april.	xv	f	
mxxix	xij	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id. april.	xviij	e	
mxxx	xiij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi	d	
mxxxi	xiiij	xxv	iiij	iij	iiij id. april.	iij id. april.	xv	cb	
mxxxij	xv	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij noñ. april.	xvij	a	
mxxxiij	i	xvij	vij	v	xiiij cal. maias	x cal. ma.	xviij	g	Ogdoas.
mxxxiiij	ij	xxviij	i	vi	vij id. april.	xviij cal. ma.	xxi	f	
mxxxv	iij	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvij	ed	
mxxxvi	iiij	xx	iiij	viij	xvij cal. maias	xiiij cal. ma.	xvij	c	
mxxxvij	v	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx	b	
mxxxviij	vi	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi	a	
mxxxix	vij	xxiij	vij	xi	ij id. april.	xvij cal. ma.	xvij	gf	
mxl	viij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix	e	
mxli	ix	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	d	
mxlij	x	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id. april.	xvi	c	
mxliij	xi	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij id. april.	xix	ba	
B mxliiij	xij	xviij	vij	xvi	xv cal. maias	x cal. ma.	xix	g	*Hendecas.*

QVINQVAGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indicti ones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrētes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paschæ.*	*Lunæ ipsi.di.*	*Lit. do.*	
mxlv	xiij	Nulla	i	xvij	Non. april.	vij id. april.	xvij	f	
mxlvi	xiiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	e	
mxlvij	xv	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. ma.	xx	dc	
mxlviij	i	iij	v	i	iiij non. april.	iij noñ. april.	xv	b	
mxlix	ij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	a	
ml	iij	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. ma.	xix	g	
mli	iiij	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv	fe	
mlij	v	xvij	iij	v	xiiij cal. ma.	xij cal. ma.	xv	d	Ogdoas.
mliij	vi	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij id. april.	xviij	c	
mliiij	vij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij noñ. april.	xxi	b	
mlv	viij	xx	vi	viij	xvij cal. ma.	xvi cal. ma.	xv	ag	
mlvi	ix	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id. april.	xvij	f	
mlvij	x	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. ma.	xx	e	
mlviij	xi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. ma.	xxi	d	
mlix	xij	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april	xvij	cb	
mlx	xiij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	a	
mlxi	xiiij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. ma.	xx	g	
mlxij	xv	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	f	
mlxiij	i	xviij	ij	xvi	xv cal. ma.	xij cal. ma.	xvi	ed	*Hendecas.*

QVINQVAGESIMVSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactę.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschę.	Luna ipsi.di.	Lit. do.
	mlxiiij	ij	Nulla	iiij	xvij	Noñ. april.	iij id. april.	xx	b
	mlxv	iij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	a
	mlxvi	iiij	xxij	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvij	g
	mlxvij	v	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	fe
	mlxviij	vi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	d
	mlxix	vij	xxv	iij	iij	iiij id. april.	ij id. april.	xvi	c
	mlxx	viij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non. april.	xix	b
Ogdoas.	mlxxi	ix	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	ga
	mlxxij	x	xxviij	vij	vi	vij id. april.	vij id. april.	xv	f
	mlxxiij	xi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	e
	mlxxiiij	xij	xx	ij	viij	xvij cal. ma.	xij cal. ma.	xix	d
	mlxxv	xiij	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	cb
	mlxxvi	xiiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	a
	mlxxvij	xv	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij	g
	mlxxviij	i	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	f
	mlxxix	ij	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	ed
	mlxxx	iij	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	ij id. april.	xvij	c
	mlxxxi	iiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij non. april.	xx	b
Hendecas.	mlxxxij	v	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. ma.	xxi	a

D

QVINQVAGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactę.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschę.	Luna ipsi.di.	Lit. do.
	mlxxxiij	vi	Nulla.	vi	xvij	Noñ. april	vi id. april.	xviij	gf
	mlxxxiiij	vij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	e
	mlxxxv	viij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi	d
	mlxxxvi	ix	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ. april.	xvij	c
	mlxxxvij	x	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	ba
	mlxxxviij	xi	xxv	vi	iij	iiij. id. april.	xvi cal. ma.	xx	g
	mlxxxix	xij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	f
Ogdoas.	mlxc	xiij	xvij	i	v	xiiij cal. maias	xi cal. ma.	xvij	e
	mlxci	xiiij	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	dc
	mlxcij	xv	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	b
	mlxciij	i	xx	v	viij	xvij cal. maias	xv cal. ma.	xvi	a
	mlxciiij	ij	i	vi	ix	ij noñ. april.	id. april.	xix	g
	mlxcv	iij	xij	vij	x	ix. cal. april.	viij cal. april.	xv	fe
	mlxcvi	iiij	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv	d
	mlxcvij	v	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij	c
	mlxcviij	vi	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	cal. april.	xxi	b
	mlxcix	vij	xxvi	v	xiiij	v id. april.	ij id. april.	xv	ag
	mc	viij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	f
Hendecas.	mci	ix	xviij	i	xvi	xv. cal. maias	xi cal. ma.	xviij	e

QVINQVAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di.	Lit. do.	
mcij	x	Nulla	ij	xvij	Noñ.april.	viij id.april.	xv	d	
mciij	xi	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xviij	cb	
mciiij	xij	xxij	v	xix	id.april.	xv cal.ma.	xviij	a	
mcv	xiij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id.april.	xxi	g	
mcvi	xiiij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xvij	f	
mcvij	xv	xxv	i	iij	iiij id. april.	iiij cal.ma.	xviij	ed	
mcviij	i	vi	iij	iiij	iij cal. april.	non.april.	xx	c	
mcix	ij	xvij	iiij	v	xiiij cal. ma.	vij cal.ma.	xxi	b	Ogdoas.
mcx	iij	xxviij	v	vi	vij id. april.	iiij id.april.	xvij	a	
mcxi	iiij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij noñ.april.	xx	gf	
mcxij	v	xx	i	viij	xvij cal ma.	xi cal.ma.	xx	e	
mcxiij	vi	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id.april.	xvi	d	
mcxiiij	vij	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal.april.	xix	c	
mcxv	viij	xxiij	iiij	xi	ij id.april.	xiiij cal.ma.	xx	ba	
mcxvi	ix	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij noñ.april.	xv	g	
mcxvij	x	xv	vij	xiij	xij cal.april.	viij cal.april	xviij	f	
mcxviij	xi	xxvi	i	xiiij	v id. april.	xviij cal.ma.	xviij	e	
mcxix	xij	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal.april.	xv	dc	
B mcxx	xiij	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal.ma.	xv	b	Hendecas.

SEXAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di.	Lit. do.	
mcxxi	xiiij	Nulla	v	xvij	Noñ.april.	iiij id.april.	xviij	a	
mcxxij	xv	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal.april.	xv	g	
mcxxiij	i	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.ma.	xvi	fe	
mcxxiiij	ij	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id.april.	xvij	d	
mcxxv	iij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal.april.	xxi	c	
mcxxvi	iiij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij id.april.	xv	b	
mcxxvij	v	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij noñ. april.	xvij	ag	
mcxxviij	vi	xvij	vij	v	xiiij cal. maias	x cal.ma.	xvij	f	Ogdoas.
mcxxix	vij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal.ma.	xxi	e	
mcxxx	viij	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvi	d	
mcxxxi	ix	xx	iij	viij	xvij cal.maias	xiij cal.ma.	xvij	cb	
mcxxxij	x	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id.april.	xx	a	
mcxxxiij	xi	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	g	
mcxxxiiij	xij	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.ma.	xvij	f	
mcxxxv	xiij	iiij	i	xij	calend.april.	vij id.april.	xx	ed	
mcxxxvi	xiiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal.april.	xv	c	
mcxxxvij	xv	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id.april.	xvi	b	
mcxxxviij	i	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij non.april.	xix	a	
mcxxxix	ij	xviij	vi	xvi	xv cal.maias	ix cal.ma.	xx	gf	Hendecas.

SEXAGESIMVSPRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cŏcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	mcxl	iij	Nulla	i	xvij	Noñ. april.	vij id. april.	xvi	e
	mcxli	iiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	d
	mcxlij	v	xxij	iij	xix	id. april.	xiij cal. ma.	xx	c
	mcxliij	vi	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi	ba
	mcxliiij	vij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	g
	mcxlv	viij	xxv	vij	iij	iiij id. april.	xiiij cal. ma.	xix	f
	mcxlvi	ix	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv	e
Ogdoas.	mcxlvij	x	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal. ma.	xvi	d
	mclviij	xi	xxviij	iiij	vi	vij id. april.	iij id. april.	xviij	cb
	mcxlix	xij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xxi	a
	mcl	xiij	xx	vi	viij	xvij cal. ma.	xvi cal. ma.	xij	g
	mcli	xiiij	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id. april.	xviij	f
	mclij	xv	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	ed
	mcliij	i	xxiij	iij	xi	ij id. april.	xiij cal. ma.	xxi	c
	mcliiij	ij	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april.	xvij	b
	mclv	iij	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	a
	mclvi	iiij	xxvi	vij	xiiij	v id. april.	xvij cal. ma.	xx	gf
	mclvij	v	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	e D
Hendecas	mclviij	vi	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. ma.	xvij	d

SEXAGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cŏcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	mclix	vij	Nulla.	iij	xvij	Noñ. april	ij id. april.	xxi	c
	mclx	viij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	ba
	mclxi	ix	xxij	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvij	g
	mclxij	x	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	f
	mclxiij	xi	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	e
	mclxiiij	xij.	xxv	iij	iij	iiij. id. april.	iij id. april.	xv	dc
	mclxv	xiij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ. april.	xix	b
Ogdoas	mclxvi	xiiij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. april.	xx	a
	mclxvij	xv	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v id. april.	xv	g
	mclxviij	i	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	fe
	mclxix	ij	xx	ij	viij	xvij cal. maias	xij cal. ma.	xix	d
	mclxx	iij	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	c
	mclxxi	iiij	xij	iiij	x	ix. cal. april.	v cal. april.	xviij	b
	mclxxij	v	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij	ag
	mclxxiij	vi	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	f
	mclxxiiij	vij	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	e
	mclxxv	viij	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	id. april.	xviij	d
	mclxxvi	ix	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij non. april.	xx	cb
Hendecas	mclxxvij	x	xviij	v	xvi	xv. cal. maias	viij cal. ma.	xxi	a

A

SEXAGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſcha.	Luna ipſi. di.	Lit. do.	
mclxxviij	iiij	Nulla	vi	xvij	Noñ. April.	v id. april.	xviij	g	
mclxxix	v	xi	vij	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	f	
mclxxx	vi	xxij	ij	xix	Id. april.	xij cal. ma.	xxi	e d	
mclxxxi	vij	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ. april.	xvij	c	
mclxxxij	viij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	b	
mclxxxiij	ix	xxv	v	iij	iiij id. april.	xv cal. ma.	xxi	a	
mclxxxiiij	x	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	g f	
mclxxxv	xi	xvij	i	v	xiiij cal. maias	xi cal. ma.	xvij	e	Ogdoas.
mclxxxvi	xij	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	d	
mclxxxvij	xiij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	c	
mclxxxviij	xiiij	xx	v	viij	xvij cal. maias	xv cal. ma.	xvi	b a	
mclxxxix	xv	i	vi	ix	ij noñ. april.	v id. april.	xviij	g	
mcxc	i	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	f	
mcxci	ij	xxiij	i	xi	ij id. april.	xviij cal. ma.	xvi	e	
mcxcij	iij	iiij	ij	xij	cal. april.	noñ. april.	xviij	d c	
mcxciij	iiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	b	
mcxciiij	v	xxvi	v	xiiij	v idus april.	viij id. april.	xv	a	
mcxcv	vi	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april	xviij	g	
mcxcvi	vij	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal. ma.	xviij	f e	Hendecas.

B

SEXAGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di.	Lit. do.	
mcxcvij	viij	Nulla	ij	xvij	Non. april.	viij id. april.	xv	d	
mcxcviij	ix	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij	c	
mcxcix	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. ma.	xix	b	
mcc	xi	iij	vi	i	iiij non. april.	v id. april.	xxi	a g	
mcci	xij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvij	f	
mccij	xiij	xxv	i	iij	iiij idus april.	xviij cal. ma.	xviij	e	
mcciij	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi	d	
mcciiij	xv	xvij	iiij	v	xiiij cal. ma.	vij cal. ma.	xxi	c b	Ogdoas.
mccv	i	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij id. april.	xvij	a	
mccvi	ij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ. april.	xx	g	
mccvij	iij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal. ma.	xxi	f	
mccviij	iiij	i	ij	ix	ij noñ. april.	viij id. april.	xvi	e d	
mccix	v	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	c	
mccx	vi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. ma.	xx	b	
mccxi	vij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ. april.	xvi	a	
mccxij	viij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	g f	
mccxiij	ix	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. ma.	xix	e	
mccxiiij	x	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	d	
mccxv	xi	xviij	iij	xvi	xv cal. ma.	xiij cal. ma.	xvi	c	Hendecas.

SEXAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS. C

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Concurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi.di.	Lit. do.
	mccxvi	ij	Nulla	v	xvij	Noñ.april.	iiij id.april.	xix	ba
	mccxvij	iij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	g
	mccxviij	iiij	xxij	vij	xix	id.april.	xvij cal.ma.	xvi	f
	mccxix	v	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij id.april.	xix	e
	mccxx	vi	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	dc
	mccxxi	vij	xxv	iiij	iij	iiij id. april.	iij id. april.	xv	b
	mccxxij	viij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non.april.	xviij	a
Ogdoas.	mccxxiij	ix	xvij	vi	v	xiiij cal. ma.	ix cal.ma.	xix	g
	mccxxiiij	x	xxviij	i	vi	vij id.april.	xviij cal. ma.	xxi	fe
	mccxxv	xi	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.aptil.	xvij	d
	mccxxvi	xij	xx	iij	viij	xvij cal ma.	xiij cal.ma.	xviij	c
	mccxxvij	xiij	i	iiij	ix	ij noñ april.	iij id.april.	xxi	b
	mccxxviij	xiiij	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	ag
	mccxxix	xv	xxiij	vij	xi	ij id.april.	xvij cal.ma.	xvij	f
	mccxxx	i	iiij	i	xij	cal. april.	vij id.april.	xx	e
	mccxxxi	ij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi	d
	mccxxxij	iij	xxvi	iiij	xiiij	v id. april.	iij id.april.	xvi	cb
	mccxxxiij	iiij	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij non.april.	xix	a
Hendecas.	mccxxxiiij	v	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal.ma.	xx	g D

SEXAGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Concurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi.di.	Lit. do.
	mccxxxv	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ.april.	vij id.april,	xvi	f
	mccxxxvi	vij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal.april.	xix	cd
	mccxxxvij	viij	xxij	iij	xix	idus april.	xiiij cal.ma.	xx	c
	mccxxxviij	ix	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ.april.	xvi	b
	mccxxxix	x	xiiij	v.	ij	xi cal. april.	vi cal.april.	xix	a
	mccxl	xi	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. ma.	xix	gf
	mccxli	xij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	e
Ogdoas.	mccxlij	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal.april.	xvi	d
	mccxliij	xiiij	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij id.april.	xix	c
	mccxliiij	xv	ix	v	vij	vi cal.april.	iij non.april.	xxi	ba
	mccxlv	i	xx	vi	viij	xvij cal.maias	xvi cal.ma.	xv	g
	mccxlvi	ij	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id.april.	xviij	f
	mccxlvij	iij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal,april.	xxi	e
	mccxlviij	iiij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal.ma.	xxi	dc
	mccxlix	v	iiij	iiij	xij	calend.april.	ij non.april.	xvij	b
	mccl	vi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal.april.	xx	a
	mccli	vij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal.ma.	xxi	g
	mcclij	viij	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi	fe
Hendecas.	mccliij	ix	xviij	ij	xvi	xv cal.maias	xij cal.ma.	xvij	d

A

SEXAGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
mccliiij	x	Nulla	iij	xvij	Noñ. april.	ij id. april.	xxi	g	
mcclv	xi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	f	
mcclvi	xij	xxij	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvij	e d	
mcclvij	xiij	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	c	
mcclviij	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	b	
mcclix	xv	xxv	ij	iij	iiij id. april.	id. april.	xvij	a	
mcclx	i	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ. april.	xix	g f	Ogdoas.
mcclxi	ij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	e	
mcclxij	iij	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v id. april.	xvi	d	
mcclxiij	iiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	c	
mcclxiiij	v	xx	ij	viij	xvij cal. ma.	xi cal. ma.	xviij	b a	
mcclxv	vi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	g	
mcclxvi	vij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	f	
mcclxvij	viij	xxiij	v	xi	ij id. april.	xv cal. ma.	xix	e	
mcclxviij	ix	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	d c	
mcclxix	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xvij	b	
mcclxx	xi	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	id. april.	xviij	a	
mcclxxi	xij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	non. april.	xxi	g	Hendecas.
mcclxxij	xiij	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. ma.	xxi	f e	

B

SEXAGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
mcclxxiij	xiiij	Nulla.	vi	xvij	Noñ. april	v id. april.	xviij	d	
mcclxxiiij	xv	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	c	
mcclxxv	i	xxij	i	xix	id. april.	xviij cal. ma.	xv	b	
mcclxxvi	ij	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ. april.	xvij	a g	
mcclxxvij	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	f	
mcclxxviij	iiij	xxv	v	iij	iiij. id. april.	xv cal. ma.	xxi	e	
mcclxxix	v	vi	vij	iiij	iij cal. april.	iiij non. april.	xvij	d	Ogdoas.
mcclxxx	vi	xvij	i	v	xiiij cal. maias	xi cal. april.	xvij	c b	
mcclxxxi	vij	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	a	
mcclxxxij	viij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	g	
mcclxxxiij	ix	xx	iiij	viij	xvij cal. maias	xiiij cal. ma.	xvij	f	
mcclxxxiiij	x	i	vi	ix	ij noñ. april.	v id. april.	xix	e d	
mcclxxxv	xi	xij	vij	x	ix. cal. april.	viij cal. april.	xv	c	
mcclxxxvi	xij	xxiij	i	xi	ij id. april.	xviij cal. ma.	xvi	b	
mcclxxxvij	xiij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix	a	
mcclxxxviij	xiiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	g f	
mcclxxxix	xv	xxvi	v	xiiij	v id. april.	iiij id. april.	xv	e	
mccxc	i	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij noñ. april.	xviij	d	
mccxci	ij	xviij	vij	xvi	xv. cal. maias	x cal. ma.	xix	c	Hendecas.

x

SEXAGESIMVS NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS. C

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactae.	Cōcur rētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi.di.	Lit. do.
	mccxcij	iij	Nulla	ij	xvij	Non. April.	vij id. april.	xv	cb
	mccxciij	iiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij	a
	mccxciiij	v	xxij	iiij	xix	Id. april.	xiiij cal. ma.	xix	g
	mccxcv	vi	iij	v	i	iiij non. april.	ij non. april.	xv	f
	mccxcvi	vij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	ed
	mccxcvij	viij	xxv	i	iij	iiij id. april.	xviij cal. ma.	xviij	c
	mccxcviij	ix	vi	ij	iiij	ij cal. april.	viij id. april.	xxi	b
Ogdoas.	mccxcix	x	xvij	iij	v	xiiij cal. maias	xiij cal. ma.	xv	a
	mccc.	xi	xxviij	v	vi	vij id. april.	iiij id. april.	xvij	gf
	mccci	xij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij non. april.	xx	e
	mcccij	xiij	xx	vij	viij	xvij cal. maias	x cal. ma.	xxi	d
	mccciij	xiiij	i	i	ix	ij non. april.	vij id. april.	xvij	c
	mcccíiij	xv	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	ba
	mccccv	i	xxiij	iiij	xi	ij id. april.	xiiij cal. ma.	xx	g
	mccccvi	ij	iiij	v	xij	cal. april.	iij non. april.	xvi	f
	mccccvij	iij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	e
	mccccviij	iiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. ma.	xix	dc
	mccccix	v	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	b D
Hendecas	mccccx	vi	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. ma.	xvi	a

SEPTVAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactae.	Cōcur rētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi.di.	Lit. do.
	mccccxi	vij	Nulla	iiij	xvij	Non. april.	vi id. april.	xvij	g
	mccccxij	viij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	fe
	mccccxiij	ix	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. ma.	xvi	d
	mccccxiiij	x	iij	i	i	iiij non. april.	vij id. april.	xix	c
	mccccxv	xi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	b
	mccccxvi	xij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij id. april.	xx	ag
	mccccxvij	xiij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij	f
Ogdoas	mccccxviij	xiiij	xvij	vi	v	xiiij cal. ma.	ix cal. ma.	xix	e
	mccccxix	xv	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi id. april.	xv	d
	mccccxx	i	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvij	cb
	mccccxxi	ij	xx	iij	viij	xvij cal. ma.	xiij cal. mai.	xviij	a
	mccccxxij	iij	i	iiij	ix	ij non. april.	iij id. april.	xxi	g
	mccccxxiij	iiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	f
	mccccxxiiij	v	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. ma.	xvij	ed
	mccccxxv	vi	iiij	i	xij	cal. april.	vi id. april.	xx	c
	mccccxxvi	vij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	b
	mccccxxvij	viij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xvij	a
	mccccxxviij	x	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xix	gf
Hendecas	mccccxxix	x	xviij	vi	xvi	xv cal. ma.	ix cal. ma.	xx	e

A

SEPTVAGESIMVSPRIMVS CIRCVVS DECENNOVENALIS.

Anni. domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di. do.	Lit. do.	
mcccxxx	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ. april.	vi id. april.	xvij	d	
mcccxxxi	vij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	c	
mcccxxxij	viij	xxij	iij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xx	b a	
mcccxxxiij	ix	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi	g	
mcccxxxiiij	x	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	f	
mcccxxxv	xi	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal. ma.	xx	e	
mcccxxxvi	xij	vi	i	iiij	iiij cal. april.	ij cal. april.	xv	d c	Ogdoas.
mcccxxxvij	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal. ma.	xij cal. ma.	xvi	b	
mcccxxxviij	xiiij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xix	a	
mcccxxxix	xv	ix	iiij	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xv	g	
mcccxl	i	xx	vi	viij	xvij cal ma.	xiiij cal. ma.	xv	f e	
mcccxli	ij	i	vij	ix	ij noñ april.	iij id. april.	xviij	d	
mcccxlij	iij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	c	
mcccxliij	iiij	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv	b	
mcccxliiij	v	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij noñ. april.	xvij	a g	
mcccxlv	vi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xx	f	
mcccxlvi	vij	xxvi	vi	xiiij	v id. april.	xvi cal. ma.	xxi	e	
mcccxlvij	viij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	d	Hendecas.
mcccxlviij	ix	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. ma.	xvij	c b	

B

SEPTVAGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Paſchæ.	Lunæ ipſi. di. do.	Lit. do.	
mcccxlix	x	Nulla	iij	xvij	Noñ. april.	ij id. april.	xxi	a	
mcccl	xi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	g	
mcccli	xij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. ma.	xviij	f	
mccclij	xiij	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	e d	
mcccliij	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	c	
mcccliiij	xv	xxv	ij	iij	iiij idus april.	id. april.	xvij	b	
mccclv	i	vi	iij	iiij	ij cal. april.	noñ. april.	xx	a	Ogdoas.
mccclvi	ij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	g f	
mccclvij	iij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	vi id. april.	xvi	e	
mccclviij	iiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal, april.	xix	d	
mccclix	v	xx	i	viij	xvij cal. maias	xi cal. ma.	xx	c	
mccclx	vi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ, april.	xv	ba	
mccclxi	vij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	g	
mccclxij	viij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. ma.	xix	f	
mccclxiij	ix	iiij	vi	xij	calend. april.	iiij non. april.	xv	e	
mccclxiiij	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	d c	
mccclxv	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	id. april.	xviij	b	
mccclxvi	xij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	non. april.	xxi	a	
mccclxvij	xiij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal. ma.	xv	g	Hendecas

SEPTVAGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS. C

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi.di.	Lit. do.
	mcccclxviij	iij	Nulla	vi	xvij	Noñ. April.	v id. april.	xiiij	fe
	mcccclxix	iiij	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	d
	mcccclxx	v	xxij	i	xix	Id. april.	xviij cal. ma.	xv	c
	mcccclxxi	vi	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id. april.	xviij	ba
	mcccclxxij	vij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	g
	mcccclxxiij	viij	xxv	v	iij	iiij id. april.	xv cal. ma.	xxi	f
	mcccclxxiiij	ix	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij non. april.	xvij	e
Ogdoas.	mcccclxxv	x	xvij	vij	v	xiiij cal. maias	x cal. ma.	xviij	dc
	mcccclxxvi	xi	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	b
	mcccclxxvij	xij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	a
	mcccclxxviij	xiij	xx	iiij	viij	xvij cal. maias	xiiij cal. ma.	xvij	g
	mcccclxxix	xiiij	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx	fe
	mcccclxxx	xv	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	d
	mcccclxxxi	i	xxiij	i	xi	ij id. april.	xix cal. ma.	xvi	c
	mcccclxxxij	ij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix	b
	mcccclxxxiij	iij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	ag
	mcccclxxxiiij	iiij	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij id. april.	xv	f
	mcccclxxxv	v	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april.	xviij	e
Hendecas.	mcccclxxxvi	vi	xviij	vij	xvi	xv cal. maias	x cal. ma.	xix	d D

SEPTVAGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi.di.	Lit. do.
	mcccclxxxvij	vij	Nulla	i	xvij	Non. april.	viij id. april.	xvi	cb
	mcccclxxxviij	viij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij	a
	mcccclxxxix	ix	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. ma.	xix	g
	mccccxc	x	iij	v	i	iiij non. april.	iij non. april.	xv	f
	mccccxci	xi	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	ed
	mccccxcij	xij	xxv	i	iij	iiij idus april.	xviij cal. ma.	xviij	c
	mccccxciij	xiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi	b
Ogdoas.	mccccxciiij	xiiij	xvij	iij	v	xiiij cal. ma.	xiij cal. ma.	xv	a
	mccccxcv	xv	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij id. april.	xviij	gf
	mccccxcvi	i	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ. april.	xx	e
	mccccxcvij	ij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal. ma.	xxi	d
	mccccxcviij	iij	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id. april.	xvij	c
	mccccxcix	iiij	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	ba
	mccccc	v	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiiij cal. ma.	xx	g
	mcccci	vi	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ. april.	xvi	f
	mccccij	vij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	e
	mcccciij	viij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. ma.	xx	dc
	mccccciiij	ix	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	b
Hendecas.	mcccccv	x	xviij	iij	xvi	xv cal. ma.	xiij cal. ma.	xvi	a

SEPTVAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi. di.	Lit. do.	
mccccvi	xi	Nulla	iiij	xvij	Noñ. april.	iij id. april.	xx	g	
mccccvij	xij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	fe	
mccccviij	xiij	xxij	vij	xix	id. april.	xvij cal. ma.	xvi	d	
mccccix	xiiij	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij id. april.	xix	c	
mccccx	xv	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	b	
mccccxi	i	xxv	iij	iij	iiij id. april.	ij id. april.	xvi	ag	
mccccxij	ij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij	f	Ogdoas.
mccccxiij	iij	xvij	vi	v	xiiij cal. maias	ix cal. ma.	xix	e	
mccccxiiij	iiij	xxviij	vij	vi	vij id. april.	vi id. april.	xv	d	
mccccxv	v	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	cb	
mccccxvi	vi	xx	ij	viij	xvij cal. ma.	xiij cal. ma.	xviij	a	
mccccxvij	vij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij id. april.	xxi	g	
mccccxviij	viij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	f	
mccccxix	ix	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij	ed	
mccccxx	x	iiij	i	xij	cal. april.	vij id. april.	xx	c	
mccccxxi	xi	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	b	
mccccxxij	xij	xxvi	iij	xiiij	v id. april.	ij id. april.	xvij	a	
mccccxxiij	xiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij noñ. april.	xx	gf	
B mccccxxiiij	xiiij	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal. ma.	xx	e	Hendecas.

SEPTVAGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi. di.	Lit. do.	
mccccxxv	xv	Nulla.	vij	xvij	Noñ. april	vi id. april.	xvij	d	
mccccxxvi	i	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	c	
mccccxxvij	ij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi	ba	
mccccxxviij	iij	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi	g	
mccccxxix	iiij	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	f	
mccccxxx	v	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal. ma.	xx	e	
mccccxxxi	vi	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	dc	Ogdoas.
mccccxxxij	vij	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal. ma.	xvi	b	
mccccxxxiij	viij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xviij	a	
mccccxxxiiij	ix	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	g	
mccccxxxv	x	xx	v	viij	xvij cal. maias	xv cal. ma.	xvi	fe	
mccccxxxvi	xi	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id. april.	xviij	d	
mccccxxxvij	xij	xij	i	x	ix. cal. april.	ij cal. april.	xxi	c	
mccccxxxviij	xiij	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv	b	
mccccxxxix	xiiij	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij	ag	
mccccxl	xv	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	f	
mccccxli	i	xxvi	vi	xiiij	ij id. april.	xvi cal. ma.	xxi	e	
mccccxlij	ij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	d	
mccccxliij	iij	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal. ma.	xviij	cb	Hendecas.

SEPTVAGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni. do mini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cócur rentes.	Cycli lu nares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lune ipſi. di.	Lit. do.
	mccccxliiij	iiij	Nulla	iij	xvij	Noñ.april.	ij id.april.	xxi	g
	mccccxlv	v	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal.april.	xvi	f
	mccccxlvi	vi	xxij	v	xix	id.april.	xv cal.ma.	xviij	e d
	mccccxlvij	vij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id.april.	xxi	c
	mccccxlviij	viij	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	b
	mccccxlix	ix	xxv	ij	iij	iiij id. april.	id.april.	xvij	a
	mccccl	x	vi	iij	iiij	iij cal. april.	nou.april.	xx	g f
Ogdoas.	mccccli	xi	xvij	iiij	v	xiiij cal. ma.	vij cal.ma.	xxi	e
	mcccclij	xij	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v id. april.	xv	d
	mcccclij	xiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.apiil.	xix	c
	mcccclliiij	xiiij	xx	i	viij	xvij cal ma.	xi cal.ma.	xx	ba
	mcccclv	xv	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id.april.	xvi	g
	mcccclvi	i	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal.april.	xviij	f
	mcccclvij	ij	xxiij	v	xi	ij id.april.	xv cal.ma.	xix	e
	mcccclviij	iij	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij noñ.april.	xv	d c
	mcccclix	iiij	xv	vij	xiij	xij cal.april.	viij cal.april.	xviij	b
	mcccclx	v	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	id.april.	xviij	a
	mcccclxi	vi	vij	iij	xv	iij cal. april.	noñ.april.	xx	g D
Hendecas	mcccclxij	vij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal.ma.	xv	f e

SEPTVAGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni do mini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cócur rētes.	Cycli lu nares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Paschæ.	Lune ipſi. di.	Lit. do.
	mcccclxiij	viij	Nulla	v	xvij	Noñ.april.	iiij Id.april.	xix	d
	mcccclxiiij	ix	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal.april.	xxi	c
	mcccclxv	x	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal.ma.	xv	b
	mcccclxvi	xi	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id.april.	xviij	a g
	mcccclxvij	xij	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	f
	mcccclxviij	xiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal.ma.	xxi	e
	mcccclxix	xiiij	vi	vi	iiij	iij cal.april.	iiij noñ.april.	xvij	d
	mcccclxx	xv	xvij	vij	v	xiiij cal. ma.	x cal. ma.	xviij	c b
Ogdoas	mcccclxxi	i	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal.ma.	xxi	a
	mcccclxxij	ij	ix	iij	vij	vi cal.april.	iiij cal. april.	xvi	g
	mcccclxxiij	iij	xx	iiij	viij	xvij cal.ma.	xiiij cal.ma.	xvij	f
	mcccclxxiiij	iiij	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id.april.	xx	e d
	mcccclxxv	v	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	c
	mcccclxxvi	vi	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal.ma.	xvi	b
	mcccclxxvij	vij	iiij	ij	xij	calend.april.	viij id.april.	xvij	a
	mcccclxxviij	viij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal.april.	xv	g f
	mcccclxxix	ix	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id.april.	xvi	e
	mcccclxxx	x	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iiij nou.april.	xviij	d
Hendecas	mcccclxxxi	xi	xviij	vij	xvi	xv cal.maias	x cal.ma.	xix	c

SEPTVAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cócurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.	
mcccclxxxij	xiij	Nulla	i	xvij	Non. April.	vij idus april.	xvij	ba	
mcccclxxxiij	xiiij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix	g	
mcccclxxxiiij	xv	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xviij	f	
mcccclxxxv	i	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij non.april.	xv	e	
mcccclxxxvi	ij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	dc	
mcccclxxxvij	iij	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. mai.	xix	b	
mcccclxxxviij	iiij	vi	ij	iiij	iij cal.april.	viij idus april.	xxi	a	
mcccclxxxix	v	xvij	iij	v	xiiij cal. mai.	xiij cal. mai.	xv	g	Ogdoas.
mccccxc	vi	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	fe	
mccccxci	vij	ix	v	vij	vi cal.april.	iij non. april.	xxi	d	
mccccxcij	viij	xx	vij	viij	xvij cal.mai.	x cal.mai.	xxi	c	
mccccxciij	ix	i	i	ix	ij noñ.april.	vij idus april.	xvij	b	
mccccxciiij	x	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal.april.	xx	ag	
mccccxcv	xi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xxi	f	
mccccxcvi	xij	iiij	v	xij	cal.april.	iij non.april.	xvi	e	
mccccxcvij	xiij	xv	vi	xiij	xij cal.april.	vij cal. april.	xix	d	
mccccxcviij	xiiij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal.mai.	xx	cb	
mccccxcix	xv	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal.april.	xvi	a	
B md	i	xviij	iij	xvi	xv cal.mai.	xiij cal. mai.	vxi	g	Hendecas.

OCTOGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cócurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi.di.	Lit. do.	
mdi	ij	Nulla	iiij	xvij	Noñ April.	iij idus april.	xx	f	
mdij	iij	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal. april.	xvi	ed	
mdiij	iiij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij	c	
mdiiij	v	iij	i	i	iiij noñ april.	vij idus april.	xix	b	
mdv	vi	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	x cal.april.	xv	a	
mdvi	vij	xxv	iij	iij	iiij id.april.	ij idus april.	xvi	gf	
mdvij	viij	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij non. april.	xix	e	Ogdoas.
mdviij	ix	xvij	vi	v	xiiij cal.mai.	ix cal.mai.	xix	d	
mdix	x	xxviij	vij	vi	vij idus apri.	vi idus april.	xv	c	
mdx	xi	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	ba	
mdxi	xij	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xij cal.mai.	xix	g	
mdxij	xiij	i	iiij	ix	ij noñ april.	iij idus april.	xxi	f	
mdxiij	xiiij	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij	e	
mdxiiij	xv	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal.mai.	xviij	dc	
mdxv	i	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	b	
mdxvi	ij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi	a	
mdxvij	iij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	g	
mdxviij	iiij	vij	iiij	xv	iiij.cal.april.	ij non. april.	xx	fe	
mdxix	v	xviij	v	xvi	xv cal.maias	viij cal.mai.	xxi	d	Hendecas.

OCTOGESIMVS PRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipſius di.	Litt. do.
	mdxx	i	Nulla	vij	xvij	Non.april.	vi idus april.	xvij	a g
	mdxxi	ij	xi	i	xviij	viij cal.april.	ij cal,april.	xx	f
	mdxxij	iij	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal.mai.	xxi	e
	mdxxiij	iiij	iij	iij	i	iiij non.april.	noñ april.	xvij	d
	mdxxiiij	v	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	c b
	mdxxv	vi	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal.mai.	xx	a
	mdxxvi	vij	vi	vij	iiij	iij cal.april.	cal.april.	xvi	g
Ogdoas.	mdxxvij	viij	xvij	i	v	xiiij cal.mai.	xi cal. mai.	xvi	f
	mdxxviij	ix	xxviij	ij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	e d
	mdxxix	x	ix	iiij	vij	vi cal.april.	v cal. april.	xv	c
	mdxxx	xi	xx	v	viij	xvij cal mai.	xv cal. mai.	xvi	b
	mdxxxi	xij	i	vi	ix	ij non.april.	v idus apri.	xix	a
	mdxxxij	xiij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	g f
	mdxxxiij	xiiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	e
	mdxxxiiij	xv	iiij	iij	xij	cal.april.	noñ april.	xix	d
	mdxxxv	i	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal.april.	xxi	c
	mdxxxvi	ij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal.mai.	xxi	b a
	mdxxxvij	iij	vij	vij	xv	iiij cal.april.	cal. april.	xvij	g D
Hendecas	mdxxxviij	iiij	xviij	i	xvi	xv cal.mai.	xi cal. mai.	xviij	f

OCTOGESIMVS SECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipſius di.	Litt. do.
	mdxxxix	v	Nulla	ij	xvij	Noñ April.	viij idus april.	xv	e
	mdxl	vi	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal. april.	xvij	d c
	mdxli	vij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal.mai.	xviij	b
	mdxlij	viij	iij	vi	i	iiij noñ apri.	v idus apri.	xxi	a
	mdxliij	ix	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal. april.	xvij	g
	mdxliiij	x	xxv	ij	iij	iiij idus apri.	idus april.	xvij	f e
	mdxlv	xi	vi	iij	iiij	iij cal.april.	noñ apri.	xx	d
	mdxlvi	xij	xvij	iiij	v	xiiij cal.mai.	vij cal. mai.	xxi	c
Ogdoas	mdxlvij	xiij	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij id.april.	xvij	b
	mdxlviij	xiiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.april.	xix	a g
	mdxlix	xv	xx	i	viij	xvij cal.mai.	xi cal.mai.	xx	f
	mdl	i	i	ij	ix	ij noñ april.	viij idus apri.	xvi	e
	mdli	ij	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal.april.	xix	d
	mdlij	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	c b
	mdliij	iiij	iiij	vi	xij	cal.april.	iiij noñ april.	xv	a
	mdliiij	v	xv	vij	xiij	xij cal.april.	viij cal.april.	xviij	g
	mdlv	vi	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal.mai.	xix	f
	mdlvi	vij	vi	iij	xv	iiij cal.apri.	noñ april.	xxi	e d
Hendecas	mdlvij	viij	xviij	iiij	xvi	xv cal.mai.	xiiij cal.mai.	xv	c

A

OCTOGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Luna ipſius di.	Lit. do.	
mdlviij	xv	Nulla	v	xvij	Non.april.	iiij idus april.	xix	b	
mdlix	i	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	a	
mdlx	ij	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. apri.	xv	g f	
mdlxi	iij	iij	ij	i	iiij non.april.	viij idus april.	xviij	e	
mdlxij	iiij	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	d	
mdlxiij	v	xxv	iiij	iij	iiii idus april.	iij idus april.	xv	c	
mdlxiiij	vi	vi	vi	iiij	iii cal.april.	iiij non. april.	xvij	b a	Ogdoas.
mdlxv	vij	xvij	vij	v	xiiij cal.mai.	x cal. mai.	xviij	g	
mdlxvi	viij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	f	
mdlxvij	ix	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal. april.	xvij	e	
mdlxviij	x	xx	iiij	viij	xvij cal.mai.	xiiij cal.mai.	xvij	d c	
mdlxix	xi	i	v	ix	ij non. april.	iiij idus april.	xx	b	
mdlxx	xij	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal. april.	xvi	a	
mdlxxi	xiij	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.mai.	xvij	g	
mdlxxij	xiiij	iiij	ij	xij	cal.april.	viij idus april.	xix	f e	
mdlxxiij	xv	xv	iij	xiij	xij cal.april.	xi cal.april.	xv	d	
mdlxxiiij	i	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus.april.	xvi	c	
mdlxxv	ij	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij noñ april.	xix	b	Hendecas.
mdlxxvi	iij	xviij	vij	xvi	xv cal.mai.	x cal.mai.	xix	a g	

B

OCTOGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Luna ipſius di.	Lit. do.	
mdlxxvij	iiij	Nulla	i	xvij	Noñ april.	vij idus april.	xvij	f	
mdlxxviij	v	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal. april.	xix	e	
mdlxxix	vi	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal.mai.	xx	d	
mdlxxx	vij	iij	v	i	iiij non. april.	iij non. april.	xv	c b	
mdlxxxi	viij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	a	
mdlxxxij	ix	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. mai.	xix	g	
mdlxxxiij	x	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	f	Ogdoas.
mdlxxxiiij	xi	xvij	iij	v	xiiij cal. mai.	xiij cal.mai.	xv	e d	
mdlxxxv	xij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	c	
mdlxxxvi	xiij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xxi	b	
mdlxxxvij	xiiij	xx	vi	viij	xvij cal.mai.	xvi cal.mai.	xv	a	
mdlxxxviij	xv	i	i	ix	ij non. april.	vij idus april.	xvij	g f	
mdlxxxix	i	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal. april.	xx	e	
mdxc	ij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal.mai.	xxi	d	
mdxci	iij	iiij	iiij	xij	calen.april.	ij noñ april.	xvij	c	
mdxcij	iiij	xv	vi	xiij	xij cal.april.	vij cal.april.	xix	b a	
mdxciij	v	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal.mai.	xx	g	
mdxciiij	vi	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi	f	
mdxcv	vij	xviij	ij	xvi	xv cal.mai.	xij cal.mai.	xvi	e	Hendecas.

OCTOGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquar ta luna.	Dies dominicus Paschae.	Luna ipsi.di.	Lit. do.
	mdxcvi	viij	Nulla	i	xvij	Noñ April.	viij idus april.	xvi	dc
	mdxcvij	ix	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal. april.	xix	b
	mdxcviij	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal.mai.	xix	a
	mdxcix	xi	iij	v	i	iiij non april.	iij non. april.	xvi	g
	mdc	xij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xviij	fe
	mdci	xiij	xxv	vij	iij	iiij id.april.	xvij cal. mai.	xix	d
	mdcij	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal.april.	viij idus april.	xxi	c
Ogdoas.	mdciij	xv	xvij	iij	v	xiiij cal.mai.	xiij cal.mai.	xv	b
	mdciiij	i	xxviij	iiij	vi	vij idus apri.	iij idus april.	xviij	ag
	mdcv	ij	ix	v	vij	vi cal.april.	iiij non. april.	xxi	f
	mdcvi	iij	xx	vij	viij	xvij cal.mai.	x cal.mai.	xxi	e
	mdcvij	iiij	i	i	ix	ij noñ april.	vij idus april.	xvi	d
	mdcviij	v	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal.april.	xx	cb
	mdcix	vi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xxi	a
	mdcx	vij	iiij	v	xij	cal.april.	iij non. april.	xvi	g
	mdcxi	viij	xv	vi	xiij	xij cal.april.	vij cal. april.	xix	f
	mdcxij	ix	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal.mai.	xx	ed
	mdcxiij	x	vij	i	xv	iiij.cal.april.	ij cal.april.	xvi	c
Hendecas.	mdcxiiij	xi	xviij	iij	xvi	xv cal.maias	xiij cal.mai.	xvi	b

D

OCTOGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	mdcxv	xij	Nulla	iiij	xvij	Non. April.	iij idus april.	xx	a
	mdcxvi	xiij	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	gf
	mdcxvij	xiiij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal.mai.	xvij	e
	mdcxviij	xv	iij	i	i	iiij non. april.	vij idus april.	xix	d
	mdcxix	i	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xv	c
	mdcxx	ij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xvi	ba
	mdcxxi	iij	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij non. april.	xix	g
Ogdoas.	mdcxxij	iiij	xvij	vi	v	xiiij cal.mai.	ix cal.mai.	xix	f
	mdcxxiij	v	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	e
	mdcxxiiij	vi	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	dc
	mdcxxv	vij	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xij cal.mai.	xix	b
	mdcxxvi	viij	i	iiij	ix	ij noñ.april.	iij idus april.	xxi	a
	mdcxxvij	ix	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij	g
	mdcxxviij	x	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	fe
	mdcxxix	xi	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	d
	mdcxxx	xij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi	c
	mdcxxxi	xiij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	b
	mdcxxxij	xiiij	vij	iiij	xv	iiij cal.april.	ij non. april.	xx	ag
Hendecas.	mdcxxxiij	xv	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	xviij cal. mai.	xxi	f

PRIMVS CYCLVS DIONISII RO. SECVNDVM ORDINEM ANNORVM DOMINI TALIS ESSE DEBVIT.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
	iij	vi	Nulla	i	xvij	Non.april.	viij idus april.	xvi		
	iiij	vij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix		
B	v	viij	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xix		
	vi	ix	iij	v	i	iiij non.april.	iij non.april.	xvi		
	vij	x	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xviij		
	viij	xi	xxv	vij	iij	iiii idus april.	xvij cal. mai.	xix		
B	ix	xij	vi	ij	iiij	iii cal.april.	viij idus april.	xxi		
	x	xiij	xvij	iij	v	xiiij cal.mai.	xiij cal.mai.	xv		Ogdoas.
	xi	xiiij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij		
	xij	xv	ix	v	vij	vi cal.april.	iiij non april.	xxi		
B	xiij	i	xx	vij	viij	xvij cal.mai.	x cal.mai.	xxi		
	xiiij	ij	i	i	ix	ij non. april.	vij idus april.	xvi		
	xv	iij	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal.april.	xx		
	xvi	iiij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal mai.	xxi		
B	xvij	v	iiij	v	xij	cal.april.	iij non.april.	xvi		
	xviij	vi	xv	vi	xiij	xij cal.april.	vij cal. april.	xix		
	xix	vij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx		
	xx	viij	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi		
B	xxi	ix	xviij	iij	xvi	xv cal.mai.	xiij cal.mai.	xvi		Hendecas.

SECVNDVS CYCLVS DIONYSII TALIS ESSE DEBVIT, SECVNDVM ORDINEM ANNORVM DOMINI.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus pasche.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
	xxij	x	Nulla	iiij	xvij	Nō april.	iij idus april.	xx		
	xxiij	xi	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal. april.	xvi		
	xxiiij	xij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal.mai.	xvij		
B	xxv	xiij	iij	i	i	iiij non. april.	vij idus april.	xix		
	xxvi	xiiij	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xv		
	xxvij	xv	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xvi		
	xxviij	i	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij nō april.	xix		Ogdoas.
B	xxix	ij	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal.mai.	xix		
	xxx	iij	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv		
	xxxi	iiij	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal.april.	xviij		
	xxxij	v	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xij cal. mai.	xix		
B	xxxiij	vi	i	iiij	ix	ij non april.	iij idus april.	xxi		
	xxxiiij	vij	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij		
	xxxv	viij	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal.mai.	xviij		
	xxxvi	ix	iiij	vij	xij	calen.april.	vi idus april.	xxi		
B	xxxvij	x	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi		
	xxxviij	xi	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij		
	xxxix	xij	vij	iiij	xv	iiij cal.april.	ij non.april.	xx		
	xl	xiij	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	viij cal.mai.	xxi		Hendecas.

D. CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRINI PRIMVS CYCLVS DECENNOVENALIS. C

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.
	iij	vi	Nulla	iij	xvij	Noñ April.	ij idus april.	xxi	
B	iiij	vij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xv	
	v	viij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvi	
	vi	ix	iij	vij	i	iiij non apri.	vi id. april.	xx	
	vij	x	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	
B	viij	xi	xxv	iij	iij	iiij idus apri.	ij idus april.	xvi	
	ix	xij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non. april.	xix	
Ogdoas.	x	xiij	xvij	v	v	xiiij cal. mai.	viij cal. mai.	xx	
	xi	xiiij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xvi	
B	xij	xv	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	
	xiij	i	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. april.	xix	
	xiiij	ij	i	iij	ix	ij noñ april.	noñ apri.	xv	
	xv	iij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	
B	xvi	iiij	xxij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	
	xvij	v	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi	
	xviij	vi	xv	i	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xvij	
	xix	vij	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	
B	xx	viij	vi	iiij	xv	iiij cal. apri.	ij noñ april.	xx	
Hendecas.	xxi	ix	xviij	v	xvi	xv cal. mai.	viij cal. mai.	xxi	

D

SECVNDVS CYCLVS DECENNOVENALIS D. CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRINI.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Lunæ ipſius di.	Lit. do.
	xxij	x	Nulla	vij	xvij	Non. april.	vi idus apri.	xvij	
	xxiij	xi	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	
B	xxiiij	xij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. mai.	xx	
	xxv	xiij	iij	iiij	i	iij non. april.	ij noñ april.	xvi	
	xxvi	xiiij	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	
	xxvij	xv	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvij cal. mai.	xix	
B	xxviij	i	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv	
Ogdoas.	xxix	ij	xvij	ij	v	xiiij cal. mai.	xij cal. mai.	xvi	
	xxx	iij	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	
	xxxi	iiij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij noñ april.	xxi	
B	xxxij	v	xx	vi	viij	xvij cal mai.	xvi cal. mai.	xv	
	xxxiij	vi	i	vij	ix	ij non. april.	vi idus april.	xviij	
	xxxiiij	vij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	
	xxxv	viij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xxi	
B	xxxvi	ix	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april.	xvij	
	xxxvij	x	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	
	xxxviij	xi	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. mai.	xxi	
	xxxix	xij	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	
Hendecas.	xl	xiij	xviij	ij	xvi	xv cal. mai.	xij cal. mai.	xvij	

A

ANNVS PRIMVS.			ANNVS SECVNDVS.			ANNVS TERTIVS.		
A ix	A xxix	A xix	A xx	A x	A i	A i	A xxi	A xi
B x	B xxx	B xx	B xxi	B xi	B ij	B ij	B xxij	B xij
C xi	C i	C xxi	C xxij	C xij	C iij	C iij	C xxiij	C xiij
D xij	D ij	D xxij	D xxiij	D xiij	D iiij	D iiij	D xxiiij	D xiiij
E xiij	E iij	E xxiij	E xxiiij	E xiiij	E v	E v	E xxv	E xv
F xiiij	F iiij	F xxiiij	F xxv	F xv	F vi	F vi	F xxvi	F xvi
G xv	G v	G xxv	G xxvi	G xvi	G vij	G vij	G xxvij	G xvij
H xvi	H vi	H xxvi	H xxvij	H xvij	H viij	H viij	H xxviij	H xviij
I xvij	I vij	I xxvij	I xxviij	I xviij	I ix	I ix	I xxix	I xix
K xviij	K viij	K xxviij	K xxix	K xix	K x	K x	K xxx	K xx
L xix	L ix	L xxix	L xxx	L xx	L xi	L xi	L i	L xxi
M xx	M x	M i	M i	M xxi	M xij	M xij	M ij	M xxij
N xxi	N xi	N ij	N ij	N xxij	N xiij	N xiij	N iij	N xxiij
O xxij	O xij	O iij	O iij	O xxiij	O xiiij	O xiiij	O iiij	O xxiiij
P xxiij	P xiij	P iiij	P iiij	P xxiiij	P xv	P xv	P v	P xxv
Q xxiiij	Q xiiij	Q v	Q v	Q xxv	Q xvi	Q xvi	Q vi	Q xxvi
R xxv	R xv	R vi	R vi	R xxvi	R xvij	R xvij	R vij	R xxvij
S xxvi	S xvi	S vij	S vij	S xxvij	S xviij	S xviij	S viij	S xxviij
T xxvij	T xvij	T viij	T viij	T xxviij	T xix	T xix	T ix	T xxix
V xxviij	V xviij	V	V ix	V xxix	V	V xx	V x	V

B

ANNVS QVARTVS.			ANNVS QVINTVS.			ANNVS SEXTVS.		
A xij	A ij	A xxij	A xxiij	A xiij	A iiij	A iiij	A xxiiij	A xiiij
B xiij	B iij	B xxiij	B xxiiij	B xiiij	B v	B v	B xxv	B xv
C xiiij	C iiij	C xxiiij	C xxv	C xv	C vi	C vi	C xxvi	C xvi
D xv	D v	D xxv	D xxvi	D xvi	D vij	D vij	D xxvij	D xvij
E xvi	E vi	E xxvi	E xxvij	E xvij	E viij	E viij	E xxviij	E xviij
F xvij	F vij	F xxvij	F xxviij	F xviij	F ix	F ix	F xxix	F xix
G xviij	G viij	G xxviij	G xxix	G xix	G x	G x	G xxx	G xx
H xix	H ix	H xxix	H xxx	H xx	H xi	H xi	H i	H xxi
I xx	I x	•I i	I i	I xxi	I xij	I xij	I ij	I xxij
K xxi	K xi	K ij	K ij	K xxij	K xiij	K xiij	K iij	K xxiij
L xxij	L xij	L iij	L iij	L xxiij	L xiiij	L xiiij	L iiij	L xxiiij
M xxiij	M xiij	M iiij	M iiij	M xxiiij	M xv	M xv	M v	M xxv
N xxiiij	N xiiij	N v	N v	N xxv	N xvi	N xvi	N vi	N xxvi
O xxv	O xv	O vi	O vi	O xxvi	O xvij	O xvij	O vij	O xxvij
P xxvi	P xvi	P vij	P vij	P xxvij	P xviij	P xviij	P viij	P xxviij
Q xxvij	Q xvij	Q viij	Q viij	Q xxviij	Q xix	Q xix	Q ix	Q xxix
R xxviij	R xviij	R ix	R viiij	R xxix	R xx	R xx	R x	R i
S xxix	S xix	S x	S x	S i	S xxi	S xxi	S xi	S ij
T xxx	T xx	T xi	T xi	T ij	T xxij	T xxij	T xij	T iij
V i	V xxxi	V xij	V xij	V iij	V	V xxij	V xiij	V iiij

Y

ANNVS SEPTIMVS.			ANNVS OCTAVVS.			ANNVS NONVS.		
Axv	Av	Axxv	Axxvi	Axvi	Avij	Avij	Axxvij	Axvij
Bxvi	Bvi	Bxxvi	Bxxvij	Bxvij	Bviij	Bviij	Bxxviij	Bxviij
Cxvij	Cvij	Cxxvij	Cxxviij	Cxviij	Cix	Cix	Cxxix	Cxix
Dxviij	Dviij	Dxxviij	Dxxix	Dxix	Dx	Dx	Dxxx	Dxx
Exix	Eix	Exxix	Exxx	Exx	Exi	Exi	Ei	Exxi
Fxx	Fx	Fi	Fi	Fxxi	Fxij	Fxij	Fij	Fxxij
Gxxi	Gxi	Gij	Gij	Gxxij	Gxiij	Gxiij	Giij	Gxxiij
Hxxij	Hxij	Hiij	Hiij	Hxxiij	Hxiiij	Hxiiij	Hiiij	Hxxiiij
Ixxiij	Ixiij	Iiiij	Iiiij	Ixxiiij	Ixv	Ixv	Iv	Ixxv
Kxxiiij	Kxiiij	Kv	Kv	Kxxv	Kxvi	Kxvi	Kvi	Kxxvi
Lxxv	Lxv	Lvi	Lvi	Lxxvi	Lxvij	Lxvij	Lvij	Lxxvij
Mxxvi	Mxvi	Mvij	Mvij	Mxxvij	Mxviij	Mxviij	Mviij	Mxxviij
Nxxvij	Nxvij	Nviij	Nviij	Nxxviij	Nxix	Nxix	Nix	Nxxix
Oxxviij	Oxviij	Oix	Oix	Oxxix	Oxx	Oxx	Ox	Oi
Pxxix	Pxix	Px	Px	Pi	Pxxi	Pxxi	Pxi	Pij
Qxxx	Qxx	Qxi	Qxi	Qij	Qxxij	Qxxij	Qxij	Qiij
Ri	Rxxi	Rxij	Rxij	Riij	Rxxiij	Rxxiij	Rxiij	Riiij
Sij	Sxxij	Sxiij	Sxiij	Siiij	Sxxiiij	Sxxiiij	Sxiiij	Sv
Tiij	Txxiij	Txiiij	Txiiij	Tv	Txxv	Txxv	Txv	Tvi
Viiij	Vxxiiij	Vxv	Vxv	Vvi	Vxxvi	Vxxvi	Vxvi	Vvij

C

ANNVS DECIMVS.			ANNVS VNDECIMVS.			ANNVS DVODECI.		
Axviij	Aviij	Axxviij	Axxix	Axx	Ax	Ax	Axxx	Axx
Bxix	Bix	Bxxix	Bi	Bxxi	Bxi	Bxi	Bi	Bxxi
Cxx	Cx	Ci	Cij	Cxxij	Cxij	Cxij	Cij	Cxxij
Dxxi	Dxi	Dij	Diij	Dxxiij	Dxiij	Dxiij	Diij	Dxxiij
Exxij	Exij	Eiij	Eiiij	Exxiiij	Exiiij	Exiiij	Eiiij	Exxiiij
Fxxiij	Fxiij	Fiiij	Fv	Fxxv	Fxv	Fxv	Fv	Fxxv
Gxxiiij	Gxiiij	Gv	Gvi	Gxxvi	Gxvi	Gxvi	Gvi	Gxxvi
Hxxv	Hxv	Hvi	Hvij	Hxxvij	Hxvij	Hxvij	Hvij	Hxxvij
Ixxvi	Ixvi	Ivij	Iviij	Ixxviij	Ixviij	Ixviij	Iviij	Ixxviij
Kxxvij	Kxvij	Kviij	Kix	Kxxix	Kxix	Kxix	Kix	Kxxix
Lxxviij	Lxviij	Lix	Lx	Lxxx	Lxx	Lxx	Lx	Li
Mxxix	Mxix	Mx	Mxi	Mi	Mxxi	Mxxi	Mxi	Mij
Nxxx	Nxx	Nxi	Nxij	Nij	Nxxij	Nxxij	Nxij	Niij
Oi	Oxxi	Oxij	Oxiij	Oiij	Oxxiij	Oxxiij	Oxiij	Oiiij
Pij	Pxxij	Pxiij	Pxiiij	Piiij	Pxxiiij	Pxxiiij	Pxiiij	Pv
Qiij	Qxxiij	Qxiiij	Qxv	Qv	Qxxv	Qxxv	Qxv	Qvi
Riiij	Rxxiiij	Rxv	Rxvi	Rvi	Rxxvi	Rxxvi	Rxvi	Rvij
Sv	Sxxv	Sxvi	Sxvij	Svij	Sxxvij	Sxxvij	Sxvij	Sviij
Tvi	Txxvi	Txvij	Txviij	Tviij	Txxviij	Txxviij	Txviij	Tix
Vvij	Vxxvij	Vxviij	V	Vix	Vxxix	Vxxix	Vxix	

D

A

ANNVS XIII.

A xxi	A xi	A ij
B xxij	B xij	B iij
C xxiij	C xiij	C iiij
D xxiiij	D xiiij	D v
E xxv	E xv	E vi
F xxvi	F xvi	F vij
G xxvij	G xvij	G viij
H xxviij	H xviij	H ix
I xxix	I xix	I x
K xxx	K xx	K xi
L i	L xxi	L xij
M ij	M xxij	M xiij
N iij	N xxiij	N xiiij
O iiij	O xxiiij	O xv
P v	P xxv	P xvi
Q vi	Q xxvi	Q xvij
R vij	R xxvij	R xviij
S viij	S xxviij	S xix
T ix	T xxix	T xx
V x	V i	

ANNVS XIIII.

A ij	A xxij	A xij
B iij	B xxiij	B xiij
C iiij	C xxiiij	C xiiij
D v	D xxv	D xv
E vi	E xxvi	E xvi
F vij	F xxvij	F xvij
G viij	G xxviij	G xviij
H ix	H xxix	H xix
I x	I xxx	I xx
K xi	K i	K xxi
L xij	L ij	L xxij
M xiij	M iij	M xxiij
N xiiij	N iiij	N xxiiij
O xv	O v	O xxv
P xvi	P vi	P xxvi
Q xvij	Q vij	Q xxvij
R xviij	R viij	R xxviij
S xix	S ix	S xxix
T xx	T x	T i
V xxxi	V xi	

ANNVS XV.

A xiij	A iij	A xxiij
B xiiij	B iiij	B xxiiij
C xv	C v	C xxv
D xvi	D vi	D xxvi
E xvij	E vij	E xxvij
F xviij	F viij	F xxviij
G xix	G ix	G xxix
H xx	H x	H i
I xxi	I xi	I ij
K xxij	K xij	K iij
L xxiij	L xiij	L iiij
M xxiiij	M xiiij	M v
N xxv	N xv	N vi
O xxvi	O xvi	O vij
P xxvij	P xvij	P viij
Q xxviij	Q xviij	Q ix
R xxix	R xix	R x
S xxx	S xx	S xi
T i	T i	T xij
V ij	V ij	

B

ANNVS XVI.

A xxiiij	A xiiij	A v
B xxv	B xv	B vi
C xxvi	C xvi	C vij
D xxvij	D xvij	D viij
E xxviij	E xviij	E ix
F xxix	F xix	F x
G xxx	G xx	G xi
H i	H xxi	H xij
I ij	I xxij	I xiij
K iij	K xxiij	K xiiij
L iiij	L xxiiij	L xv
M v	M xxv	M xvi
N vi	N xxvi	N xvij
O vij	O xxvij	O xviij
P viij	P xxviij	P xix
Q ix	Q xxix	Q xx
R x	R i	R xxi
S xi	S ij	S xxij
T xij	T iij	T xxiij
V xiij	V iiij	

ANNVS XVII.

A v	A xxv	A xv
B vi	B xxvi	B xvi
C vij	C xxvij	C xvij
D viij	D xxviij	D xviij
E ix	E xxix	E xix
F x	F xxx	F xx
G xi	G i	G xxi
H xij	H ij	H xxij
I xiij	I iij	I xxiij
K xiiij	K iiij	K xxiiij
L xv	L v	L xxv
M xvi	M vi	M xxvi
N xvij	N vij	N xxvij
O xviij	O viij	O xxviij
P xix	P ix	P xxix
Q xx	Q x	Q i
R xxi	R xi	R ij
S xxij	S xij	S iij
T xxiij	T xiij	T iiij
V xxiiij	V xiiij	

ANNVS XVIII.

A xvi	A vi	A xxvi
B xvij	B vij	B xxvij
C xviij	C viij	C xxviij
D xix	D ix	D xxix
E xx	E x	E i
F xxi	F xi	F ij
G xxij	G xij	G iij
H xxiij	H xiij	H iiij
I xxiiij	I xiiij	I v
K xxv	K xv	K vi
L xxvi	L xvi	L vij
M xxvij	M xvij	M viij
N xxviij	N xviij	N ix
O xxix	O xix	O x
P xxx	P xx	P xi
Q i	Q xxi	Q xij
R ij	R xxij	R xiij
S iij	S xxiij	S xiiij
T iiij	T xxiiij	T xv
V v	V xxv	

A xxvij	A xvij	A vij
B xxviij	B xviij	B ix
C xxix	C xix	C x
D xxx	D xx	D xi
E i	E xxi	E xij
F ij	F xxij	F xiij
G iij	G xxiij	G xiiij
H iiij	H xxiiij	H xv
I v	I xxv	I xvi
K vi	K xxvi	K xvij
L vij	L xxvij	L xviij
M viij	M xxviij	M xix
N ix	N xxix	N xx
O x	O i	O xxi
P xi	P ij	P xxij
Q xij	Q iij	Q xxiij
R xiij	R iiij	R xxiiij
S xiiij	S v	S xxv
T xv	T vi	T xxvi
V xvi	V vij	

VEnerabilis Beda terno ordine alphabetũ diſpoſuit, quorum primum ſine punctis ſecundum ante, tertium retro punctis notatur, quibus tota perficitur ſeries annalis, ſeruantibus ſingulis literis per totũ annum vſq; ad finem vnã eandemq; lunationis ætatẽ, niſi embolifmus interueniat, aut biſſext⁹ impediat. Quocirca in his paginis A ſine puncto habet lunam Ianuarij per ſingulos annos xix. quam ætatem cuſtodit, vbicunque inuẽtã fuerit. Quod intellige quoq; de reliquis. C

DE CONCVRRENTIBVS ANNIS. D

B				B				B				B	
I	II	III	IIII	VI	VII	I	II	IIII	V	VI	VII	II	III
	XXX		LX		XC		CXX		CLX		XL		LXX
			CC				CCCC				DC		LXX
			DCCCC				VIM						
			IIIM										
			XM										

Reſiduum tabule ſuperioris.

		B				B				B			
IIII	V	VII	I	II	III	V	VI	VII	I	III	IIII	V	VI
	C		C		XX		L		LXXX		CX		CXL
	DCCCC		XXX		CCC		CXC		DI				DCC
	DM				IM				IIIM				VIM

Antegreſſæ figuræ explicatio.

DE recurſu concurrentium figura hæc continet ſolummodo vt nouerit calculator poſt aliquot à præſenti annos, quot futuræ ſint concurrentes. Verbi gratia poſt c. vel cæteros qui in ipſa figura tenentur inſerti. Habet igitur figura ſingulas xxviij annorum concurrentes ſingulisq; ſubiectum numerum poſt quot annos eædem concurrentes redeunt. Sed quia iſta in membrana per ſingulos annos inchoare non potuit, cœpta eſt à primo hic conſcripto anno cycli ſolaris, qui habet i. concurr̃. biſextilis. Quod autem ibi fit, hoc omnibus annis de ſingulis prouenit. Quæ ſequenti ordine à biſexto fuerit, ipſe ab hinc xxx eædem clxx. eodem ordine prouenient. Quocunq; ergo numero annorum per acto concurrẽtes ſcire cupis eundem numerum vide quoties habeat xxx. & xxx. parte geminata concordiam vertentium cognoſcis annorum præteritorum vel futurorum.

A *Figura hæc quæ ſtatim ſequitur per XXVIII. annos cycli ſolaris, per quem concurrẽtes computantur, ſingulorum menſium calendæ qua fera proueniant, indicat. Cuius initium ſumitur ubi XII. menſes ſunt quorum primus eſt Martius. Literæ uero ſingulis annis ſuperpoſitæ per totũ annum primam feriam oſtenduut. Quomodo ſemper quarto anno biſſextus redit, infra cycli ſolaris recurſus apparebit per ſingulos reditus concurrentium, ſi in hac figura notentur concurrentes, qui uel primo biſſexti anno, uel ſecundo, uel tertio, uel quarto ſunt, ut ante fuerint, uel poſt futuri ſunt, præfiximus annorum numeros.*

Quis ſit ſeptimanæ dies per viginti octo annos in ſingulis menſium calendis.

	B				B				B				B			
	F	E	D	C	A	G	F	E	C	B	A	G	E	D	C	B
Martius	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	ij
Aprilis	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi
Maius	iiij	v	vi	vi	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i
Iunius	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij
Iulius	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi
Auguſtus	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij	vi	vi	vij	ij
September	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iij	v
October	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij	vij	vij	i	ij	iiij	v	iij	vij
Nouember	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij
December	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v
Ianuarius	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iiij	vi	vij	i	i
Februarius	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	ij	iiij

Reſiduum antegreſſæ tabulæ.

	B				B				B			
	C	F	E	D	B	A	G	E	D	C	B	A
Martius	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij
Aprilis	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij
Maius	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij
Iunius	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v
Iulius	i	ij	iij	iiij	vi	vij	iij	ij	ij	iiij	v	vi
Auguſtus	iiij	v	v	vi	i	ij		iiij	vi	vij	i	vij
September	vij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij
October	ij	iij	iiij	vi	vij	ij	iij	iij	vi	vij	i	ij
Nouember	v	vi	vi	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij
December	vij	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij
Ianuarius	iij	v	vi	vij	ij	ij	iiij	i	iij	iiij	v	vi
Februarius	vi	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij

COMPVTVS VVLGARIS, QVI DICITVR EPHEMERIS, de Feria, de Luna, & his quæ ad Lunam pertinent, id eſt, Epactis mẽſibus, ſignis, terminis, annis cycli decennouenalis. C

Ephemeris eſt ſubputatio ſingulorum dierum aut ſiderum ſubtilis inſpectio.

ix A r d u a C o n e x æ L i b a t ſ A c r a r i A ſ o r m a e.
t i r o. ſ u i s q̃ n o t a t d e u e x i l u m i n a c æ l i.
h i s v t L u n a r i s n o ſ c a t u r t e r M i nᵒ o d i s.
xij B l u o d o n a t u s M a g n i l u ſ t r a m i n e g i r i.
a d ſ u a T r i c e n i s m o m̃ t a e x p l e n d a d i e bᵒ.
q u a e p H œ b o d e b e t ꝑ i u G i s l u m I n i s v ſ v.
xv C e u d e r i u a t i N a t i u i s a m n i b u s a m n e s.
h æ c e t Q u æ n o u i v o b i s C o m m u n i a ſ o l i s.
q u o s d E d i t a l ẽ n a r e d i u n a t u r a c o æ u a.
xviij D u m ſ o l i n v i t O c a ſ u c o n ſ i n i a n o c t i s.
f e r t i N ꝑ u i ſ o ꝑ m i t u e L c o r n u A p h œ b e s.
q u æ d e B e t t o t i s d i u i ſ i p a r t i bᵒ o r b i s.
xxi E o o d u m ſ e c o m P o n e u ſ V l t i m a S c a n d i t.
c l a r a C a p u t d u d u m r a d i i s e x e ſ a d i e i.
h a c t e nᵒ e x e g i l u n a r i s t r a m i t i s o r a s.
xxiiij F a n d o S o l a r i Q u æ ſ i t L e x c u d O l a b o r i.
a n n u a G i r a t i r e p e t a t u r l i n e a m u n d i.
q u a m ſ o l d e c u r r i t e t S e r o n a n q̃ ſ u e t o. D
xxvij G i r a t P u r a f o R i s n o n u n o m e n ſ e d i a n a.
l d q u o D g e r m a n u s t o t o ꝑ u a d i t i n a n n o.
e ſ t v i a ꝑ ſ p a t i o l e n i S e c t a n D a m e a t u.
I H i c ſ e M ꝑ ſ e r u S h æ c e ſ t v e l o c i o r e ſ t i.
i a m b o s ◦ e q u a l i c u r ſ u C i e t u u l u s o r d o.
q u i n q̃ v a g i d e m u m ꝑ m a n t̃ c a n t i bᵒ i g n e s.
4 iiij I p ſ i s I n c æ l o T e r r a r u m i u r e p o t i t i s.
q u i ꝑ z o n a r u m v i t a l i A ſ i g n a F u r e n d o.
d i ſ c u R r u n t ꝑ x e v i x n o t a s e d e l o c a t i.
7 vi K a r t a F i n i t a V o t i d e P r e n d i M u s o d a s.
a l m e d e u s t e n o s ſ e m i h i c̃ c e d e ſ i d e l i.
ꝑ t u a d O n a t i b i p l a c e a m ꝑ v i r i b u s o r o.
i vi xij xviij xxiiij

QVadratus hic æqui laterus qui dicitur, tetragonus, à xxx. in d cccc. progredit̃. Cuius diuiſio per v. ſenarios facta, lectori occaſionem tribuit, vt ſe exerceat in ſingulis mathematicæ diſciplinis. Siquidem continuatis proprietatibus medietatum trium artium talis diuiſio oſtendit arithmeticæ vi. xij. xviij. Muſicæ xij. xviij. vviiij. Geometricæ vi. xij. xxiiij. Igitur viceſimi termini ſummi linea eſt A, quæ in infimo ſpacio habetur pro epactis nulla. A qua videlicet intra A per eandem lineam ſingulæ literæ græcæ quæ ex ordine ſequi debuerant tantum diſtant ſiue ſurſum ſiue deorſum, quantus eſt numerus epactarum. Nam b in ordine literarum ſecunda hic habetur xij. & C ordine tertia, hic eſt xxij. Cyclus quo decennouenalis talis erit, qualem naturalem ordinem litera tenuerit, quia illo anno pro epactis poſui. Siquidem B poſitione hic eſt vndecima, cum ſit literarum ordine ſecunda & ob hoc conſtat eſſe annum cycli decennouenalis ſecundum, linearum primæ & duodecimæ expoſitio. In priori ſententia cõtinetur abſq; dubio. Deniq; quia luna morat̃ in vno quoq; ſigno duobus diebus & ſemiſſe, alternatim quibuſdam ſignis duobus, quibuſdam

tres dies dedi. In xviij. linea huius tabulæ, inferius eo numero ſubnotatæ, in duo inte
gra ſigna v. dies integros teneant, dum quod vni ſubtrahitur alternatim detur. Men
A ſes vero contra. In xxiiij. linea poſui, vt in quo ſigno ſit ſol ſingulis menſibus anni
aduertas. Nam hinc ex minio arietem, nde Aprilem, hinc taurꝫ, inde Maium perſpi-
cis, & cætera eodem modo. Ergo per ſingulos dies lunam in quo ſigno ſit inuentu-
rus ſcito quota, & cuius menſis ſit, ac in lineis xvij & xxiiij conſiderata prima luna
contra ſe venient menſes, & ſigna contra vt Aprilis in xxiiij & aries in xvij. Termi
nos quoqꝫ ſemper inuenies, ſi obſeruaueris lunam feb. x. mar. ij. aprilis xiiij mai. xx
Iunij iiij.

MAnuſcriptum exemplar diſtinctum erat colorum certo genere ex quibus, quæ ſcripta erãt minio nos literis maiuſculis expreſſimus, quæ diſtinguendi ratio alibi quoqꝫ eſt obſeruata.

FINIS COMPVTATIONVM ANNALIVM BEDAE.

COLONIAE ex officina Ioannis Praēl Typographi, Anno à Christo nato M. D. XXXVII. menſe Maio.

135,986

770

889

Digitized by Google